

LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo
Zveze lovskih društev v dravski banovini
in Jugoslovenskega kinološkega saveza

LETNIK XXV
1938

Uredil
ALFONZ MAZLU

Ljubljana 1938

Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo
Zveze lovskih društev v dravski panogi
in Jugoslovanskega kinološkega saveza

Sp. R 103-25-1938/1

Gov. št. PD 73/1981

Ljubljana 1978

KAZALO

Članki.

Bižal Drago:	
Doživljaji	324
Doživljaj	381
Born F. baron — M.:	
O kozorogu	272
Bračun F.:	
Mrtvaščica	140
Na samoti	360
Černič Mirko dr.:	
Slovenska lovsko-ribiška beseda — steber slovenske lovsko-ribi- ške kulture	97
Za prave lovske običaje	278
Dobrila Peter:	
Dan pred sv. Ano	58
Prvič v lovišču	151
Nekaj veselih in žalostnih o div- jih in zločinskih lovcih	435
Srna-mati	484
Dolenec Ščitomir dr.:	
Lovski spomini na mojega očeta dr. Hinka Dolenca	245
Elf.:	
Oh, kje so časi	287
Jerebi in še nekaj	348
Grom S.:	
Spomini na notranjska lovišča	503
Hanzlowsky M.:	
Za gobami	331
O teži srnjakov in rogovju	352
Za gamsi	385

Hoensbroech grof — dr. Lo- kar:

Smernice gojitve jelenjadi in sr- njadi	81
--	----

Hribar Ivan:

Nekaj spominskih črtic	254
----------------------------------	-----

Ingolič Anton:

Moji prvi in zadnji lovski »po- hodi«	282
--	-----

K. C.:

Kako ravnam s kozuharji	147
-----------------------------------	-----

Kapus A.:

O volkovih in drugem	247
Na race	400

Kapus Vladimir:

Kune	6
Grobar črni krokar	44
Zadnja zima (pesem)	52
Omejeni odstrel srnjadi in gamsov	144

Krejčič Viljem dr.:

V jubilejno leto	1
K izpremembi lovskega zakona	129
Nove določbe lovskega zakona	221
Zajčja pravda, ki presega vse meje	261

Lokar Janko dr.:

Statistika o zaplenjenem orožju v l. 1937	207
Lovski spomini iz vojske	421, 475
Kako pripravim psa za razstavo	490

Luckmann Karel:		Primožič Josip:	
Na gamsa kot gost	19	Odmev s planin	280
Lupša Ferdo ing.:		Nenavadna ljubav v kočevskih gozdovih	291
V prašumah gorovja Dong Phra- ya Fai	451	Naš medved	328
Makarovič Ado:		Puschmann Ernest ing.:	
Bajka o Zlatorogu — ostanek lov- ske prakulture (konec)	12	Še srne jalovke	114
Marn R. dr.:		Robida Ivan:	
Črni rogač	103	Incident na Sv. Bernardu . .	159, 186
Moj najljubši na steni	230	S. A.:	
Na klic	301	Srnjačkov božični večer	67
V letošnjem prsku	391	Kadar prihajajo na klic . .	355, 388
Mazlu A.:		Lovsko društvo Maribor na letoš- njem »Mariborskem tednu« . .	344
Januar	5	Tujček, Čujček in drugi . .	457, 494
Čir-rik	41	Zasedanje »Osrednje Zveze lov- skih udruženj kraljevine Jugo- slavije« v Mariboru	505
Zajec	364, 393	S. S.:	
Minca:		Kako sem postal lovec	406
Razbojnik	367	Sardenko Silvín:	
Obračunč Drago:		Lisičji sprehod in sprevid . . .	70
Mokrič	157	Sevnik Franjo inž.:	
Exercendo discimus	430	Trasiranje lovskih steza	267
Ogrin Fran dr.:		Skale J.:	
Za ruševcem	448	Sadjarjem in vrtnarjem	46
Pogačnik Bogdan:		Š. A. ing.:	
Spomini na mednarodno lovsko razstavo v Berlinu	108, 151, 179	Koliko stane koledarska, koliko mesečna lovška karta v dravski banovini v letu 1958	113
Poklukar C.:		Šivic ing. — Žnidaršič:	
Nekaj primerjalnih podatkov iz sodobnosti lovstva savske bano- vine	111	Zbirka lovskih predpisov	26
Primožič Alfred:		Teržan I.:	
Ko doma petelini pojo	227	Nepreviden srnjak	289
V avgustu	341	Um.:	
Iz pomladi v jesen	498	Na petelina	177
		Poletje	319

Urankar Pavle prof.:	Kdaj se izvale plavčki?	354
Prispevek k divjadi na Menini v preteklosti	Kdo sme lisico ubijati in kako	295
	Kosmati s Kasnikovega	467
Vole Alojz:	Kraljevska banska uprava drav- ske banovine	165
Na mrhovišču 24.	Lepo doživetje pri čakanju in kli- canju srnjakov	412
Zibert Šime dr.:	Letošnji zgodnji in zapozneli gosti	469
Nosni obad pri srnah	Lokar Janko dr.: Lovsko-ribiški slovar	252
	Lovci!	73
Žnidaršič Franc:	Lovec	166
Povračilo škode po lovu in škode po divjadi	Lovska družba v Št. Vidu pri Stični	356
	Lovska sreča	469
Iz lovskega oprtnika.	Lovsko-ribiški slovar	34
Ali se sliši udarec strela v truplo divjadi?	Maček in zajec	470
Boj zajcu!	Moj odgovor	252
Bokovke ali kako drugače	Naši lovski pisci in njihov jezik	465
Bolezni divjadi	Nenavadni prirodni pojav	509
Čudna pota lovskih spisov	Nosni obad pri srnjadi	375
Dragi lovski tovariši!	Odškodnina zaradi škode divjadi	508
Dravsko polje	Omembe vredna so kočevska lo- višča	294
Dva metra filma z mariborske lovsko-strelske tekme	O pojavu pegamov v naših krajih v letošnji zimi	213
Gamsa je ustrelil	Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1937	167
Garjavost gamsov	Ornitološki zapiski za Tešanovce in okolico za l. 1937	169
Garjavost gamsov na Gorenjskem	»Paragrafi« ali »členi«	35
Hvaležna fazanka	Peca	468
Izgubljeni raj	Pes barvar	465
Izjava	Planinski orel	118
Izreden lovski blagor	Podaljšanje lovopusta v vrbaski banovini	376
Izreden lovski plen	Poplave	35
Iz Struge	Popravek	167
Iz Struge na Ohridskem jezeru	Poročilo o dražbi krzna	117
Jelen na sredi vasi	Prelet slok na Dravskem polju in v Slovenskih goricah	34
Jesenski dan ob notranjskem Snežniku	Primeri	295
Kako lovišča propadajo		
Kako pišejo časopisi		
Kako sem zvabil jerebico v svojo kuhinjo		
Kanja in jerebice		

Prošnja zakupnikom lovišč oko- lice Stična-Trebnje	215	Lovsko društvo Ptuj	77, 121, 122
Ptičje nezgode in tragedije	372	Lovsko društvo za Gorenjsko v Kranju	415
Race	75	Lovski ples	514
Skalni jereb	336	Nabava zastrupljenih jaje za po- končavanje vran	514
Sloko smo videli	415	Občni zbor Belokranjskega lov- skega društva	121
Socialno zavarovanje lovskih ču- vaje	254	Občni zbor lovskega društva za Notranjsko	175
Srnjačji zalaz v kočevskih lovi- ščih	374	Po sklepu letošnje glavne skup- ščine	514
Stalež zajcev	35	Prepoved lova na tretjini povr- šine lovišča v zadnjem zakup- nem letu	414
Še nekaj besed o kanji	295	Propagandne državne strelske tek- me z lovskim orožjem	414
Teža skalnih jerebic	254, 508	Rösmann I.	258
Uničujmo škodljivce	74	Tečaji za lovske paznike	78
Uredništvo »Lovca«	252	Zeleni križ	298, 514
Veliki zajci	254	Zupan Lenart — petdesetletnik	515
Vidre na Gorenjskem	51	Zveza lovskih društev v dravski banovini	120
Zajci in strelci	215	Zveza lovskih društev za Bosno in Hercegovino	415
Zajčji zarod	509		
Zanimiv lov z zanimivim koncem	55		
Zaščita naših lovišč	34		
Zavarujte se!	75		
»Zeleni križ«	214		
Zima in divjad	469		

Društvene vesti.

Čas občnih zborov naših društev	77
Glavna skupščina Zveze lovskih društev v dravski banovini	255
Gorenjsko lovsko društvo	78
III. medbalkanske lovsko-strelske tekme	512
Jubilej dela	215
Korošec Anton sedemdesetletnik	215
Lovska zadruga	121
Lovske karte	36
Lovsko društvo Celje	122, 174, 258
Lovsko društvo Krško	377
Lovsko društvo Ljubljana	77, 514
Lovsko društvo Ljutomer	377
Lovsko društvo Maribor	77, 175, 216, 297, 414, 470

Umrli člani.

† Franc Aysenik	376
† Filip Bizjak	36
† France Debevec	512
† Josip Druškovič	511
† Kajetan Gerlevec	255
† Boris Gorišek	214
† Anton Krieger	357
† Ivan Kucler	415
† Jožko Kucler	172
† Primož Polajnar	172
† Karel Sajovic	510
† Franjo Seršen	357
† Franc Stermec	377
† Jože Seme	76
† Podmaršal Joža Tomše	35
† Ivan Zrnc	76

Književno poročilo.

Knežević Milan: Divokoza . . .	515
Vzrejna in rodovna knjiga za pse	517
Življenje živali	516

Kinološke vesti.

Stran 36, 78, 122, 175, 212, 217, 238,	
258, 298, 338, 377, 415, 470, 517	

Dražba lovov.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani .	518
-----------------------------------	-----

Lovski koledar.

Stran 35, 76, 122, 171, 258, 297, 415,	
470, 518	

Oglasi.

Stran 39, 79, 127, 175, 219, 258, 299,	
358, 378, 418, 470, 518	

Dr. Viljem Krejči

V jubilejno leto

S to številko prične naše slovensko lovsko glasilo svoj XXV. letnik. Zgodovinske podatke o razvoju »Lovca« je objavil že tovariš dr. Bevk v oktobrski in novembrski številki zadnjega letnika, meni naj pa dragi bralci dovolijo, da povem par svojih misli o nalogah našega lista.

Če pomislimo, da je od ustanovitve prve slovenske lovske organizacije (Slovenski lovski klub 16. oktobra 1907) poteklo komaj trideset let, in upoštevamo, da je bilo za časa svetovne vojne delovanje Slovenskega lovskega društva skoro ustavljeno, v drugo roko pa preudarimo, koliko trde ledine so morali naši lovski voditelji preorati, moramo pač brez ovinkov priznati, da je »Lovec« odlično vršil svojo nalogo in da moremo biti — kljub vsej kritiki — nanj ponosni, če pravično presojujamo vse okoliščnosti njegovega razvoja in delovanja. Dota, ki so jo dobili naši predniki na svojo trnovo pot, je bila pičila, kopita, izdelana drugod, pa niso bila za naše prilike vedno porabna. Tudi pri drugih narodih, ki so imeli ob našem pričetku svoje lovne razmere že lepo urejene, vidimo v zadnjih desetletjih marsikatero izpremembo, ki so dirale tudi v naše, še ne dosti urejene prilike. Pretežen del svojih let je preživel »Lovec« pod okriljem naše v vsem razvoju se še nahajajoče mlade države, ki smo ji lovci sicer najzvestejši pripadniki in branilci, ki pa spričo svojega agrarnega značaja ne priznava lovu onega mesta, ki mu zaradi njegove važnosti pritiče. Novi lovski zakonodaji, z njo nastalim neskladnostim in preustrojbami v naši skupnosti smo morali posvečati mnogo pazljivosti in svojega dela, ki bi ga, da ni bilo tako potrebno, rajši zastavili za izboljšanje razmer v loviščih samih. K temu pridejo še neštete težave, ki jih imamo zaradi naših domačih posebnosti. Pri vsaki priliki se kopičijo pred nami kritike, nasveti, predlogi in želje, vse od najbolj idealno zasnovanih misli do nepreudarjenih zahtev. Povsod nam pa manjka sodelavcev, vestnih, požrtvovalnih in sposobnih tovarišev, ki bi hoteli stvarno in pravilno reševati neštete probleme, ki se vsak dan pred nami odpirajo.

Večina niti svojih lastnih zasnov noče izvršiti, če jih pokličeš k delu.

Velike so tudi težave z urejanjem našega lista. Če se urednik osloni na inozemsko slovstvo, mu očitajo, da se ne ozira na domače razmere, ki jim naj naše glasilo služi; če pa obrne svoje pero v drugo smer, mu očitajo, da ne vidi preko domačega plota. Eni želijo lovske zgodbe in celo romane, drugi pa le strokovne članke, ki jih tretji zopet smatrajo za pretežke, preučene ali celo nerazumljive. Huda je naloga urednika, če naj ustreže zdaj tem, zdaj onim in vedno zadene pravo srednjo pot, če naj sicer upošteva želje bralcev, a vendar neprestano potiska višino lista navzgor, pri tem pa se trdno drži smeri, ki si jo je načrtoval skladno z vodstvom skupnosti, ki ji pripada. Ni samo moj namen, da bi s temi besedami opravičil, če se je tu ali tam pripetila kakšna pogreška, temveč želim v prvi vrsti primerno uvidevnost bralcev in mnogo dobrih sodelavcev. Potrebna pa je tudi uvidevnost urednikovim sodelavcem, ki naj ne mislijo, da so nezmisljivi in da je vedno vprav njihov članek najboljši in najvažnejši.

Med najvažnejšimi nalogami »Lovca« bi podčrtoval predvsem zaščito našega lova pred vsakim škodljivim pojavom in obrambo naših koristi na vsej črti. Strokovno pravilna in svrham lova ustrezna ureditev vseh onih vprašanj je nujno potrebna, ki so ob uvedbi novih zakonskih predpisov in ob naši preustrojni še ostala nerešena. Večina našega ljudstva, pa tudi dober del naših lovskih tovarišev ni pravilno poučen o velikem pomenu lova in o mnogih koristih, ki jih imajo od njega država, banovina, občina in mnogo ljudi, ki jih lov preživlja. Vzgoja naših članov v vseh vprašanjih lova je nujno potrebna, da bodo lov izvrševali pravilno in smotrno. Pa tudi v smeri dviga lovske dostojnosti je treba še mnogo storiti, da si bomo res dobri in iskreni lovski tovariši tudi takrat, ko utegnejo nastopiti nasprotstva interesov, pri izvrševanju lova, pri dražbah itd. Tudi vzgoji lovskega narščaja bomo morali posvetiti svojo brigo. Dela pri »Lovcu« ne bo nikdar zmanjkalo, le delavcev je treba, ki naj pravilno in smotrno, sicer obzirno, a vendar dosledno utirajo pot našemu napredku.

V svojem jubilejnem letu bo naš list izhajal v nezmanjšanem obsegu, vendar pa v novi zunanji obliki. Naslovno stran je do sedaj krasila celo vrsto let slika našega nepozabnega umetnika in lovca Gorupa, predstavljajoča lovca, ki oprt na skalo zre preko visokogorskega grebena v daljavo. Novo naslovno sliko je izdelal Gorupov najboljši prijatelj in tovariš,

naš akademski slikar Jakac. Tudi njegova slika je značilna za naša visokogorska lovišča in predstavlja planinskega orla, kralja naših ujed.

Uredništvo je z novim letom prevzel stari sotrudnik našega lista tovariš Alfonz Mazlu iz Ptuja, odgovornost za uredništvo pa predsednik slovstvenega odseka tovariš dr. Janko Lokar. Imeni teh dveh strokovnjakov nam jamčita, da bo naš list urejevan kar najbolje mogoče. Prepričan sem, da ju bodo radi podpirali pri njihovem delu vsi, zlasti pa tudi oni naši odlični lovski strokovnjaki, ki smo njihove članke v zadnjih letih žal pogrešali v svojem glasilu.

»Lovcu« pa želim ob njegovem jubileju mnogo uspešnega in koristnega dela za dvig in napredek našega lovstva.

A. Mazlu

Januar

Ta mesec je najhujši za naše varovance — divjad. Zima pritiska in z njo njena družica lakota, obe pa skupno neusmiljeno gospodarita v lovišču. Večina lovcev je obesila puško na klin, saj je konec lova. Od rane jeseni, do konca decembra je dober strelec že toliko postrelil, da nima kaj iskati v praznem lovišču. Poleg tega tudi ne more ven. Saj še nima lovske karte za tekoče leto! Mar naj gre brez karte ali naj bi se prej porbriga za njo, ko je imel še veljavno? Kaj še! Gonja za lovsko karto se prične šele tedaj, ko jo nujno rabi. Končno naj ima tudi divjad mir.

Tak lovec je namreč prepričan, da uživa divjad največ miru, kadar njega ni v lovišču.

Pa pogledjmo, kako je v takem lovišču! Divjadi itak ni dosti v njem, le to je ostalo, kar se je slučajno rešilo, in še to v večini pohabljen. Vso pokrajino oživljajo le sestradane vrane. Okrnjena kita jerebic zaman brska ob potoku, vklenjenem v debelo, ledeno skorjo, da bi se prikopala do kopnega in borne hrane. Prešibka je, premalo je kljunov in krempeljcev. Edina možnost, da pridejo do hrane, je ona bajta na samem.

Res so priletele v njeno bližino in našle nekaj travnatega semenja v senenem zdrodu, ki je ležal raztresen pred hlevom. Še bi brskale in tolažile prazne želodčke, da niso zaškripala vrata. Prestrašene so odletele. Senen zdrob pred hlevom pa se

jim je vtisnil v spomin in mogoče se jim je v sanjah pojavljala slika bajte s skromno, a nujno potrebno hrano.

V spomin pa se je vtisnil pogled na jerebice tudi kuštravemu paglavcu, ki je odprl vrata in s tem prepodil jerebice. Oči so se mu zaiskrile kakor mački, ko zagleda miško. In v tem trenutku je bil storjen zloben sklep. Takoj zvečer je natrosil nekaj zdroba in pšenice.

Drugi dan so bile jerebice že zgodaj pred hlevom. Pobrale so vse do zadnjega semenca in veselo odletele. Zvečer so našle še večji kup senenega zdroba pred hlevom. Zaupno so brskale po njem in kljuvale po zrnju. Neka bilka se je zaplela jerebici okrog vratu, sicer ni bilo nič sumljivega. Kar odskoči preplašeno druga jerebica in potegne s tem prvo. Še ena čuti, kako jo nekaj potegne za vrat. Dve sta odleteli, a ostale tri se obupno zvijajo in odskakujejo od tal, ker se ne morejo rešiti zank...

Kakor tiger plane skozi vrata kuštravi fantalin — in po njih je bilo.

O takih in sličnih prizorih bi se dale napisati cele knjige. Če pomislimo še na roparice, potem je res čudno, da v zapuščenih loviščih sploh še kakšen kos divjadi prebije zimo.

Niti fazanom niti zajcem ne visoki divjadi se ne godi boljše, kjer nima zaščitnika v osebi dobrega zakupnika in njegovih pomočnikov, zvestih lovskih čuvajev.

Kako pa naj bodo urejena krmišča? Starejšim lovcem ne mislim dajati s tem naukov. Te vrstice so namenjene našim mlajšim tovarišem, ki ne obešajo puške na ramo zaradi lepšega, ampak jo nosijo zato, ker čutijo v svoji notranjosti silo, ki jih vleče v naravo, ki znajo prirodo uživati in gojijo ljubezen ne do mrtvega mesa, ampak do žive divjadi. Tem hočem na kratko opisati, kako naj pomagajo divjadi.

Jerebica ne pride rada h krmišču, če ni snega, ker si išče hrano na polju. Najbolj ji prija travno seme. Od kmeta prav lahko za mal denar dobimo senen zdrob, ki vsebuje precej semenja. Svoj čas so zelo radi krmili jerebice s pšenico, ki pa je teže prebavljiva. Mnogo boljše je proso. Na glavo in dan računamo približno 4 dkg.

Fazan pa živi skoraj kot na pol udomačena žival. Če hočemo to krasno ptico obdržati v revirju, jo moramo na vsak način krmiti. Že tedaj, ko ostane polje golo, ji polagamo v remizah ali v gozdu koruzo, najboljše v klasju. Klasje razmečemo, pozneje napravimo nekake steze z zrnjem, ki se vse stekajo pri krmišču, ki naj bo v zakritem kraju. Krmišče bodi tudi suho, pokrito s koruznico ali protjem. Streha (2×3 m) naj sega na eni

strani do tal, na drugi pa naj bo približno pol metra visoka. Tla naj bodo posuta z debelim peskom, ki vsebuje precej drobnih kamenčkov, ker fazan potrebuje tako kamenje za prebavo. Ko je žival popolnoma navezana na hrano, katero ji mi polagamo, računajmo približno 8 dkg na dan in glavo.

Zajcu ne delamo krmišč. Ako mu polagamo seno ali deteljico, ki se v mokrem vremenu rada pokvari, dobi grižo, zaradi katere začne glodati lubje sadnega drevja, ki vsebuje več tanina. Najbolj mu prija vejevje listovcev, ki nam dajejo mehak les. Dobro je, če pozimi obrežemo sadno drevje in pustimo te veje ležati na tleh. V gozdu ima rad robinijo (nepravo akacijo) in topol. Po stečinah razmečemo repo ali zelje v posameznih kosih.

O jasliah za parkljasto divjad ne bom sedaj razpravljaj, ker se ta divjad ne priuči zlepa krmišču in jo moramo k temu privaditi že v pozni jeseni, oziroma na solnice spomladi.

K zajcu pa naj še nekaj omenim. Kdor misli, da ima še toliko zajcev, da jih lahko še strelja, naj skuša uravnovesiti spolno razmerje med samcem in samico.

Doba paritve zajca ni točna, kakor je n. pr. pri srnjadi. Ob ugodni zimi prične prej (leta 1936. sem videl mladiče že 21. jan.), v hudem mrazu se zapozni. Vsekakor je že v januarju, to je v času, ko je odstrel zajca dovoljen. Tedaj, dragi lovski tovariš, lahko storiš tudi nekaj v korist revirja in boš poleg tega imel zabavo. Zajci so v tem času zelo nemirni. Zgodaj pred večerom zapustijo svoja ležišča in pozno v jutro se umirijo, če se ne ženijo kar ves dan. Po obnašanju boš kmalu ločil njega od nje. Običajno je ona prva, za njo pa dirja on ali celo po trije, štirje samci. Večkrat opaziš, kako se med seboj tepo. Ker nimajo nožev, ne teče kri, ali dlaka frči kar v kosmičih od njih. Zatem pa zopet gonja za samico. Ali bo težko spoznati sedaj samca od samice?

Tam daleč sredi zasneženega polja je kmet zamudil spraviti nekaj koruznice. Pa če je ni, si jo za mal denar daš postaviti. Napraviš si ugodno zavetišče in mirno čakaš. Če imaš količkaj divjadi v revirju, se ne boš dolgočasil. Koruznico si lahko prej postaviš ob stečinah. Ob luninem svitu izvajaš ta lov tudi ponoči.

Ako so ti rojenice vplele v nit življenja vsaj malo ljubezni do prirode, ti ne bo žal. Vedeti pa moraš, da zajčjo slepo ljubezen znajo izkoristiti tudi drugi. Zato je prav možno, da doživiš še kaj več zanimivega in se ti prav lahko pripeti, da boš imel za plen mesto uboge zajčje pare lisico ali celo »siromaka«, ki si ne more drugače prislužiti pečenke in smo mu nekoč smeli reči lovski tat.

Vladimir Kapus

Kune

(Spomini z Jelovice)

I.

Ogromna zelena zagrinjala, ki vise po gozdovih pomladi in poleti, marsikaj prikrijejo. Marsikdo gre skozi gozd, pa nič ne vidi: večkrat niti drevja niti cvetja in tudi o glasovih gozda ti ne ve nič povedati. Celo ljudje, ki nosijo na klobuku pripete razne lovske znake, v mnogih primerih ne poznajo drugih glasov kakor lajež lovskih psov. Na vse drugo jih opozarjajo šele njihovi izvežbani lovski spremljevalci. In vendar je v prirodi, ki najbolj zaživi posebno pomladi in poleti v ranih urah, ko pričnejo bledeti zvezde in odpira oči beli dan, ter v mraku, ko vse poživi večerni hlad, toliko zanimivega. Skoraj vse zločine gozda pa odkrije bela zima, ki izda v mnogih primerih tudi hudodelce iz drugih letnih časov.

Lovska prijatelja Janez in France preživita polovico pomladi, poletja in jeseni v Jelovici. Pa tudi pozimi skoraj ne mine teden, da bi ne hodila skozi velike jelove in bukove gozdove, in to ob vsaki uri in ob vsakem vremenu. Mnogo vidita, mnogo slišita, toda marsikaj jima more pojasniti šele zima.

Že pomladi sta našla, ko sta zasliševala peteline, perje gozdnih jerebov, in to na več krajih. Od gospoda iz mesta zastreljenega divjega petelina niso mogli najti lovski čuvaji. Nekdo drugi pa ga je bil našel že prvo noč in rešil nadaljnjih muk. France, ki je videl v globoki dolini med zelenečim borovničevjem temno perje pomladanskega pevca, je pravilno sodil: kuna. Že čez dva dni sta se bila srečala z roparjem, ki je v zadnjem primeru vršil le delo samaritana. V robu, v Rajših, sta skupno naskakovala petelina.

Ko je bil nočnik zamajal vrhove visokih smrek, se je že približeval France ranemu pevcu. Ker je pa bilo opaziti, da pevec kljub svojim navadam večkrat prekinja rani spev, je lovec odnehal naskakovati petelina. Stisnil se je k debeli bukvi in opazoval. Komaj se je bilo malo zdanilo, se je spustil pevec na tla in nadaljeval kitice rane pesmi, tekajoč po tleh. Ko je bil zaključil kitico klepanja s trdim sikajočim brušenjem, je razigran od sladkih strasti odskočil do pol metra visoko. Lovec pa je takrat videl nekaj, kar je bil prezrl zaljubljeni trubadur, oglušen od prijetnih občutkov. Kadar je bil petelin zaškripal in

odskočil, je hušknila za njim mala, toda najbolj krvoločna roparica naših gozdov. Kakor najbolj izurjen petelinar je skakala kuna za pevcem. Še nekaj skokov, in bilo bi po njem.

France bi bil kuno lahko ustrelil; saj je bila tudi roparica zatopljena v lov. Toda on ve, kako zanimiv je zimski lov na kune, in zna ceniti žlahtno zimsko krzno zlatogrlice. Rajši je zakričal in na ta način rešil življenje največjemu ptiču naših gozdov.

Nekaj mesecev zatem, sredi poletja, je skušal Janez, Francetov brat, prevariti navihanega srnjaka, stalno bivajočega v Novinah. Kar mu je udaril v nos smrad. Vodnik mu je bil nos. Peljal ga je bil v precej globoko dolino med mlado smrečje. Le-tu se mu je nudil žalosten prizor: na tleh je ležal mlad srnjaček, pokrit od roja muh. Največ je bilo zelenih, prav takih, kakor so bile ovele oči mrtve živalce in pa tistih debelih, ki se svetijo modro kakor kaljeno jeklo. Ko je bil truplo premaknil s palico, so jeli lesti izpod srnjačka črnorumeni grobarji. Lovec je bil opazil, da ima živalca pregriznjen vrat in rano tudi na prsih. To pot je takoj vedel, kdo je bil ropar!

II.

Prišla je jesen. Tisto leto je prvi sneg zapadel prav zgodaj. Še preden je odpadlo listje z bukev in javorov, je bila Jelovica doli do Jamnika in Lazov bela. Krasna slika, ko žari skozi prvo najčistejšo belino rdečkastozeleno in rumeno listje! Lovca je bil to pot sneg zalotil v oglarski kočici. Pošteno ju je treslo na »pungratu«. Več kakor polovico noči sta presedela pri ognjišču. Ker je nehalo snežiti že okoli polnoči, sta sklenila, da obideta vse lovišče in pogledata za kunami. Ob desetih sta zapustila kočjo in odšla po dogovorjenem načrtu okoli lovišča. Kakor puh mehak sneg se je dal kljub temu, da je segal do kolen, lahko gaziti. Veliko oviro pa je tvorilo k tlom priklonjeno drevje, kajti v mnogih krajih je bilo treba stopiti s pota. V vsakem takem primeru se je vsul mrzel prah za razgreti in znojni vrat. Neprijetna zimska prha! Gozd je molčal, tako molčal kakor menda nikdar v letu. Lahen trepet je bilo slišati le takrat, ko se je vsul beli prah z dreves. Sledi je bilo kaj malo, kajti vsa divjad se je skrivala v varnem zatišju močnih, gostovejnatih smrek. Okoli dveh popoldne sta se lovca sestala. France je vedel povedati, da je velika kuna, ki je umorila poleti srnjaka, prišla iz Kroparske gore bržčas, ko je že ponehavalo snežiti, kajti sled je nalahko zametena; sedaj pa mora počivati na kaki smreki v Novinah. Lovca sta takoj odšla na delo, ki to pot ni bilo

posebno lahko. Ko sta zaključila prvi krog, sta bila že ugotovila, da drži, kar je bil menil France. V drugem, ožjem krogu pa sta določila že skupino smrek, kjer kuna sanja o grozodejstvih zadnje noči. Na smrekah je bilo tudi več veveričjih gnezd, ki jih kuna prav rada uporablja za dnevno počivališče. Ker trkanje po deblih ni nič zaleгло, sta pričela streljati v gnezda. Toda že po drugem strelu se je zamajalo v goščavi manjše smreke. Med vsipanjem belega prahu je skakalo nekaj temnega od drevesa na drevo, smuknilo po deblu in, preden sta mogla lovca pomeriti, je izginilo v sosedni skupini iglastega drevja.

»Kaj sedaj?« sta se vpraševala lovca z začudenimi pogledi. Kdo je kriv? Pričkala sta se, toda po toči zvoniti je prepozno! Ker se je jelo mračiti, ni preostalo drugega, kakor oditi proti domu. Prvi sneg je bil kaj kmalu skopnel. Le po globokih dolinah Jelovice je ležal in čakal novih sestic, belih snežink.

Novega snega pa sta si želela tudi lovca. Rada bi bila že čitala v belini, kar so skrivale pomlad, poletje in jesen. Minul je bil božič, prišlo je novo leto, toda Jelovica je bila še vedno temnorjava. Šele okoli svetih Treh kraljev je pusta burja zopet prignala sneg.

Janez in France sta takoj odšla v goro. V belini, ki ji pravijo naši lovci tudi »beli slednik«, sta zasledila več srn, ki so bile usmerile pot v dolino, nekaj planinskih zajcev, ki se od dolinskih bratcev že v sledi razlikujejo po širokih šapah, nekaj lisic in tri kune. Ona, ki je pomladi našla zastreljenega petelina, je prihajala iz državnih gozdov izza Mošenjske planine. Ropar, ki je bil umoril srnjačka, pa se je še vedno skrival v pečinah Kroparske gore. Tretjo sta lovca uplenila že prvi dan. Ta je imela bivališče v Jamniški gori.

III.

Na praznik sv. Treh kraljev smo lovili zajce po strmem pobočju med Jamnikom in Nemilami. Le France je bil odšel v Jelovico. Dogovorili smo se bili, da v primeru, če obsledi kuno, pokliče z roba gore pomagače. Bilo je zelo pusto dopoldne. Psi so prav slabo sledili. Zelo zanimiva je bila lisičja sled, na katero nas je bil opozoril Jamenčan Andrej. Pripomnil je, da ima lisica leseno nogo.

V belem, kristalnem sledniku so se poznale tri tačice, namesto četrte pa je bila v snegu luknjica, kakor bi bil nekdo zasajal paličico. Lisici je bržčas nekdo odstrelil spodnji del noge, morda pa si jo je odgriznila celo sama in se na ta način rešila

iz strašnih klešč železne pasti. Tudi ta primer je bila izdala zima! Okoli poldneva pa smo zaslišali visoko nad nami klicanje, ki ga pa nismo mogli razumeti. Nekaj minut zatem je bil klicač že nekoliko bliže. Razložili smo ime Andrej, ki naj pride po Medvedovi poti in pripelja psa.

Kljub temu, da sem imel že precej mehka kolena od jamniških in podbliških bregov, sem se bil takoj odločil, da pojdem z Andrejem v goro, kjer ima France gotovo obsledeno kuno. Pripomniti moram, da smo se bili pogovarjali prav po »črnogorsko«, s planine v dolino, v razdalji dobrih pet sto metrov.

Čez pol ure sva bila z Andrejem že pri Francetu, ki nama je bil prišel na pol poti nasproti. Pol ure po sestanku smo dospeli do vrha pobočja, od koder je bilo treba hoditi še pičlo uro do kunjega skrivališča.

Nekaj časa je bila pot po vrhu Jelovice zložna, nato precej napeta, toda daleč ne tako kakor zloglasna Medvedova pot, kjer sva se bila z Andrejem do malega s koleni butala v brado.

Med potjo je povedal France vse zanimivosti dopoldneva: »Kuna je prišla, kakor po navadi, iz »državnega« skozi Lom in se ustavila za Rajši. Dvakrat je bila na smrekah, toda ker ni dobila bržčas primernega zavetišča v veвериčjih gnezdihi, si je izbrala počivališče pod velikim kupom smrekovega lubja. Škoda, da nista pripeljala s seboj psa, ki bi kuno pognal na drevo,« je zaključil France zanimivi opis dopoldanskega lova.

»Ga pač ni bilo pri roki, ko sva bila odšla,« je menil Andrej. »Pa nič zato; stari lovci so večkrat pravili, da psa lahko nadomesti klobuk! Za kuno, ki teče po tleh, je treba vreči klobuk, medtem pa seveda lajati in kuna je hitro na drevesu!«

Med takimi pogovori smo prišli na rob, za katerim je bilo skrivališče kune. »Sedaj pa le tiho in previdno!« je menil France, ki se je prihuljeno splazil za rob. Stopinje so onemele v mehki, kristalni snežni moki senčne doline. Pokazal nama je bil njegov klobuk in oprtnik, ki sta med njegovo odsotnostjo strašila kuno, da ni pobegnila iz skrivališča. V razdalji kakih osemdesetih metrov smo že naredili načrt. France je pokazal oni kup lubja in velel meni, da ga zasedem. Sam bo stopil za kup, Andrej pa bo za gonjača. Psa bo markiral moj klobuk.

Z napetimi puškami smo obstopili lubje. V gozdno tišino zimskega popoldneva se je naenkrat zaslišal naš imenitni koncert. Med lajanjem in tuljenjem, točno po Andrejevem receptu, smo zasedli določene pozicije. Ker sem spoznal, da bi me klobuk v roki lahko oviral pri strelu, z glave pa bi ga bržčas sploh ne

mogel sneti, sem položil klobuk pred noge vrhu kupa z namenom, da ga kar z ного brenem za kuno. Za klobuk mi ni bilo žal, bolj sem se bal za ščetine divjega prašiča, ki so bile v šop povezane in prišite na klobuk.

Na Francetov znak je pričel Andrej preganjati kuno. Napete so bile puške, napeti so bili trenutki, ko je Andrej z dolgo leskovko dregal med ljubem. Bili so to trenutki, toda dolgi! In že je nekaj skočilo iz kupa: smuknili sta dve miški, ki bržčas nista slutili, kakšen sovražnik prebiva pod njima. Da nismo videli leone sledi, ki je vodila v kup ljubja, bi dvomili, da je kuna še v naši bližini.

Prav v tistem hipu, ko mi je bil pogled ušel za tretjo miško, pa je kuna smuknila izpod ljubja pod kup hlodov, zloženih komaj meter od prejšnjega skrivališča. Tako je švignila, da sem videl le še rep. Da bi bil pognal za kuno klobuk, na to še pomisliti nisem utegnil...

Ko smo se nekoliko oddahnili, se je pričel drugi pogon: France je stopil malo v stran, tako da je bil meni mogoč strel čez kup hlodov, kjer se je sedaj skrivala kuna. Andrej je pogledal pod kup, a ni mogel ničesar videti. Pričel je zopet z leskovko. Predregal je cel kup, toda kune ni bilo na dan. France mi je zaklical, da-li se morda nisem zmotil.

Andrej je pričel znova in posebno točno pobezal ob nosilcih kupa. Šele ko je kuno zadel s palico, je švignila z brzino, ki je še nisem videl pri nobeni drugi divjadi.

V tistem trenutku, ko sem bil dvignil puško k licu, je bila kuna oddaljena že kakih 20 metrov. Mala, čisto nizka, z repom vred kakih 70 cm dolga živalca se je bliskovito vila med kupi smrekovih vej, ne menceč se za nahrbtnike in suknje, ki sta jih bila položila na tla Andrej in France, da bi preplašila kuno in jo spravila na drevo.

Z največjo naglico sem bil pomeril in sprožil. V delcu sekunde med merjenjem in krivljenjem kazalca pa se je bila kuna pognala za dober meter naprej in v desno. Strel jo je popolnoma zgrešil. Drugi strel je bil bolj vržen kakor pomerjen. Videl sem, kako se je pokadil sneg za živalco. Takrat pa je prav po kunje izza kupa hlodov puhnil France. Videl je kuno, ki je zadeta od mojega drugega strela, znatno zmanjšala brzino. Drugi Francetov strel je šele končal roparsko, a vendar tako zanimivo, pustolovsko življenje.

Kdor kune ni videl bežati po tleh, ta si tega ne more predstavljati. Zajec je hiter, kadar so mu psi za petami, toda kuna

beži po tleh kakor kozica po zraku. Podoben beg z neprestanim menjanjem smeri, s šviganjem z desne na levo sem videl pred leti pri lisici, od katere so bili le nekaj metrov oddaljeni braki.

Ko je France ogledoval lepi, temni kožušček z zlatorumenim grlom, mu pač ni bilo žal, da roparice ni streljal spomladi. Kljub dvem zadetkom kuna ni bila posebno razstreljena. Moj drugi strel jo je oplazil samo po obeh zadnjih nogah.

Če bi ne bilo zime in snega, bi bil lov na kune s puško skoraj nemogoč. Toda »beli slednik«, on izda vse — vse skrivnosti gozda in tudi zločincem ne prizanaša.

Bajka o Zlatorogu — ostanek lovske prakulture

(Nadaljevanje iz l. 1937.)

Ta ostanek prastare lovske kulture, ki veže v pradavnini zapadno Evropo z Afriko, kakor je mnenja Frobenius, ki konstatira identičnost paleolitske umetnosti v Evropi z afriško, in to glede na risbe živali, lovca in žene, je dragocen komentar k risbam španskega mlajšega paleolitika. Med njimi imajo nekatere živali narisano puščico. Našli so se tudi kipi s sledovi ran. Ta »invultacija« pa pomenja bržkone neuspeh na lovu. Druge risbe zopet nimajo nobenih ran ne puščic, ki so se mogoče zbrisale (s krvjo?), ko je risar-lovec ubil zaželjeno žival. Istodobno izumiranje divjadi in cvetoča umetnost v jamah nam pa z gotovostjo govori o namenu takratnega umetnika-lovca: podaljšati življenje izumirajoči živali in pomagati njeni ploditvi. Vsaka žival, ki izumira, postane sveta, simbol nekega božanstva, ki odteguje blagodar.

Naš zlatorog je sveta žival, divja »bela koza«, ki izumira, katere kult in polbožanstvo se je rodilo iz magičnega čuvanja lovca. Pri zlatorogu se sicer ni ohranil motiv risbe, pač pa magija krvi. Iz njegove krvi zrastejo »triglavske rože«, ki mu takoj zacelijo rane.

Da bi si človek ohranil svete črede divjih koz, si je pomagal tudi na drug način (ko je izgubil vero v moč risbe in kipa?). Če kri daje in ohranja življenje (risbi), naj se svete črede hranijo s svojo lastno krvjo. Kri ranjene ali ubite živali ne umre, ampak zraste kot posebna zdravilna rastlina, po kateri se pase potem sveta čreda, da ne (iz) umre in se laže plodi. Tako je nastala vera v »diktam«, o katerem nam je dr. J. A. Glonar napisal izčrpno razpravo.

Vse pa, kar je nabral dr. Glonar o tej čudoviti rastlini, ne dosega našega diktama, »triglavske rože«, ker samo naša bajka je ohranila vero, da zraste ta čudežna rastlina iz krvi. Krvave žrtve so stare skoraj tako kot človek. S krvjo je človek mazal podobe malikov: risbo in kip. Tako je skušal dati mrtvi podobi življenje. Risbe iz mlajšega paleolitika nam predstavljajo verjetno take malike, ki so bili deležni krvavih žrtev. Človek iz lovske kulture skrbi, da

žival, ki jo risba predstavlja, ne izumre, zato je zelo verjetno, da je mazal risbo s krvjo ubite živali. Znanstvo je dognalo, da so jamske risbe in slike živali v zvezi s tako magijo in da nastopajo v večjem številu in v boljši izdelavi baš v dobi, ko začenjajo upodobljene živali v naravi že izumirati. Ker je torej tem risbam namen ohraniti redko zverjad, je verjetna v zvezi s temi umetninami magija krvi. Kakor tisti lovci iz Konga, ki ubijejo z »ubito« narisano gazelo določno žival, ki je nekako identična z narisano, katero potem spet oživijo z njeno »lastno« krvjo, tako se naš Zlatorog ozdravi s svojo lastno krvjo.

V naši bajki je torej mnogo več nego blede vera v zdravilno zelišče, ki ga uživajo kretske koze. Tu imamo mnogo starejšo vero v ohranjevanje, oživljenje, ozir. ozdravljenje živali z njeno lastno krvjo. Slovenska bajka torej pojasnjuje kretsko, »triglavska roža« — diktam, in ne narobe!

Vse, kar je v pripovedovanju o kretskem diktamu ostalo pristnega, je lastnost te rastline, da pospešuje ženam mesečno čiščenje in porod. Saj je nastal iz krvi svete živali boginje lovke-matere! Mogoče, da se je ta kri kdaj smatrala za kri boginje same, ker o mandragori se pripoveduje nekaj sličnega kakor o diktamu: pomaga jalovim do poroda in je nastala iz človeške mrsi. Sem sodi tudi Aum — Hom v javanski pravljici Ginzeug, ki je bel (mrs) ali rdeč (kri) in ki je neka rastlina, ki zares razburja kri (kakor dižen) ali pa je s svojo korenino sugerirala tako vero (mandragora).

Pri afriških lovcih je žena, ki »vleče sonce nase«, oziroma kot predstaviteljica življenja, sonca je ona, ki oživi mrtvo risbo »sončne« gazele. Sveta sončna žival je torej nekako utelešenje sonca, oziroma — žene. Zato je diktam, rojen iz krvi sončne živali, prav tako zdravilen kozi kakor ženi. Pa še nekaj: omenjena žena pri afriški ceremoniji pomenja nekako roditeljico, mater sončne živali. Zato diktam, rojen iz krvi živali boginje, matere, hrani v sebi njeno kri, rodovitnost in pomaga pri rojenju in pri čiščenju.

Dr. Glonar poroča, da je diktam »naravni atribut (Diane) Lucine, ki se istoveti s kretsko Dictynno — ki se večkrat upodablja z vencem iz diptama. V zvezi z njo se diktam večkrat imenuje Labium Veneris, Artemidesium, Eubolium. To Lucino, ki se tu in tam zove tudi Eileithya, so kot varuhinjo porodnih žen častili že v Egiptu. Nekateri učenjaki jo naravnost istovetijo

z Artemido ali Dianeo. Iz Afrike (Egipta) je boginja sonca in lova prišla tudi na Kreto, potem med Grke. Vse te boginje se torej ne »zamenjavajo« med seboj, kot piše po raznih mitologih dr. Glonar, ampak so vse prvotno ena in ista boginja. Pri nas je to Dagana. Do danes smo zelo dvomili v pristnost tega imena, toda zveza te boginje s Triglavom (Kelemina!), ime Diana, ki je sumljivo, kar se tiče prvotne oblike, ker nam nič ne pomenja kot tako, njena istovetnost s kretske Dictynno, katere ime je istega korena z diktamom, vse to nam da slutiti tesno zvezo Diane z Dagano!

Dr. Glonar piše sicer diptamus, diptam, toda najstarejši viri, ki jih on sam navaja, imajo: dietamus, torej diktam! Preden pa se vrnemo k naši boginji, pogledajmo, kaj piše o nekem čudnem zelišču dr. H. Tuma. On tolmači Nadižo s koren timer: Prim.: »Krave se degajo = gonijo, digarček (primula), po katerem se krave pojajo, ker njih sok razgreje, goni kri, degniti toliko kot suniti. Poleg tega deže = kvasice, ki dvigajo testo. Te malo znane, slabo tolmačene, prastare slovenske besede pomenjajo gnati sok, kri, vodo na dan.« Od tod torej, od deg-: Nadiža. Rastlina tega besednega korena je »dižen = bujno rastoča rastlina, ki se rabi kot žensko zdravilo, ker pospešuje dižo, t. j. mesečno čiščenje«. Kako se imenuje ta rastlina drugače, tega dr. Tuma ni napisal, mogoče ni vedel. Ali ni ta dižen kot »žensko zdravilo« zelo soroden diktamu? Ker pa prihaja od deg — digen — ali ne lahko od digten? Od -gt- imamo ž (n. pr. legti — ležem). Glede na oba momenta primerjamo torej z mirno vestjo dictam(us), oziroma *digtamus in *dig(t)en = dižen! Čeprav nam dr. Tuma navaja toliko slovenskih besed korena deg = dig, ki je verjetno v zvezi z dvig-, čeprav se ta ne zdi popolnoma slovenski (amp. vzdig-), pustimo na stran vprašanje od kod! Dovolj naj nam bo, da sta obe besedi v zvezi. Tako sta v zvezi torej tudi Diana in Dagana. Tako tudi kretske koze in naš Zlatorog pa diktam in »triglavsko roža« (dižen ali temu sorodno!).

Za nas pa tudi ni brez pomena, da se enači ta boginja rojstva, lova, sonca s Hekato. Zakaj je naša bajka prav v zvezi s »Triglavom«? Triglava je n. pr. Hekata. In po triglavem božanstvu lova je dobila naša gora ime. Polikefalija slovanskih malikov gotovo ni slovanska, kakor nista »grška« Hekata in »rimski« Janus arijska. Če je vprašanje po izvoru,

moramo v davnino po najstarejše dokumente. V že omenjeni paleolitski risbi pri Alperi vidimo tudi dvoglavega kozla (?), ki je gotovo malik lova spričo naturalističnega risanja diluvijalnega človeka. Ta malik je v zvezi s kulturnim plesom dveh magijev — lovcev, za katerima tečejo živali v dolgih vrstah. Tako je to skupino razložil že prof. Weule (»Kulturbilder aus d. ält. Steinzeit«, Kosmos, 1918, str. 232). Med maskami pri kulturnem (lovskem?) plesu v Kamerunu se še danes večkrat pojavlja malik z dvema glavama, ki nas takoj spomni na Janusa. V tako zvezo verjame tudi Ernst Vater (Religiöse Plastik d. Naturvölker, str. 22). Naslednja stopnja je vrinjenje srednje glave, torej Triglav. Troglavega malika iz paleolitika poznamo kot »kipec« (poleg dvoglavega) treh konjskih (?) glav (Hoernes, Kultur d. Urzeit I., Steinzeit, Göschen, slika 15). Na ta način je tudi Hekata dobila svoje tri glave. Njen naziv »trivia« po krajih, kjer se stekajo tri poti, se mi zdi spomin na čakanje lovca na krajih, kamor se shaja od več strani divjad. Troglavo božanstvo lova pa vlada tudi res nebu, zemlji in podzemlju (vodi), kakor je Bog dal človeku-lovcu v raju nalogo: »— in gospodujta ribam morskim in pticam nebeškim in vsem zverem, lazečim po zemlji«. (1. knj. Mojze-sova, I, 28.) Kaj prvotno pomenja lovcu-umetniku dvoglavi bog in troglava boginja, seveda ni mogoče reči; še manj je mogoče popolnoma razumeti rezbarije paleolitika! Le eno vemo, da so dvoglavi in troglavi maliki — lovski!

Zanimivo je v tej zvezi, da so imeli nekateri maliki Triglava kozje glave, kakor trdijo mitologi tu in tam. Potemtakem bi bil Triglav v zvezi z luno že prej, ali je šele kot namestnik boginje lune in lova, ki ji je bila sveta žival, koza na Triglavu, dobil kozje glave! Verjetno je drugo, ker nam kronike o Triglavu na severu o tem ničesar ne omenjajo. Kot božanstvo s črnim konjem je po prof. Pejškru — »črni bog«, hudič; kot tak je bil prej prav lahko gospod noči, torej luna! Prof. Siecke (Indogerm. Mythologie) trdi, da je bil Triglav bog lune in je imel tri kozje glave. Kot vir navaja Usenerja (»Dreihheit«, Rheinisches Museum, Bd. 58). Braun (»Naturgeschichte der Sage« II., 369. str.) navaja kot vir Hanko (»Glose«, 23), da je imel Triglav »tri kozje glave«. Sam pa je prepričan, da je Triglav lunino božanstvo. Primerja ga z luninim bogom Okro, upodobljenim na »indoskitiskih novcih« s tremi glavami in še s troočesnim širo, ki drži lunin krajec v rokah, kakor je tudi Triglav upodobljen (po Val. von Eichstettu) z »luno v roki«.

Vollmer (Wörterbuch d. Mythologie) pa piše Trschiglow (Triglaf) in ima svoje podatke iz kakega novejšega poljskega dela ter ga opisuje kot kako slovansko Trojico. Kelemina ima iz R. Eislerja (Mitt. Inst. f. ö. Gesch. f. XXVIII.): »Kjer stoji danes milštatsko mesto, so imeli malikovalci svoje svetišče. En takšen kip opisujejo takole: Bili so trije balvani: eden je nosil levjo glavo, stranska dva sta nosila jarčevo in kozlovo glavo« (št. 257, IV.). To je tisto malo, kar vemo o Triglavu na slovenskem ozemlju! Kdaj je naš Triglav prevzel vlado, ne vemo. Glede na rečeno o triglavi boginji, ki se ji je Triglav najbrž priličil (kozje glave!), se je to moralo zgoditi precej zgodaj, nikakor v 6. stoletju. Pred Triglavom je imela torej na tej gori triglava boginja Hekata svoj sedež, čeprav ne pod tem imenom, ampak verjetneje kot Dycinna — Dagana, ki je ena z Diano, ki gre s predrimskim Janusom v par, ki nosi dve glavi. Glede na Dagano-Diano, ki ji je posvečen dižen — dictam (izg. digtam), ne more biti njeno ime od **Dea Jana, diva Jana, ampak baš obratno, da je Janus < *Djanus. Imenu dvoglavega boga časa je moral odpasti D- v davnini, ker babilonski Jannes = Oannes ga tudi nima več. Ta Jannes je identičen z Dagonom (1. knj. kraljev, 5. pogl.), ki ima še D- in tako slično zveni kot — Dagana. Babilonci so imeli Beladagana, »boga z ribjim telesom«, Feničani pa Dagona, ki ga imenuje Maspero naravnost »bog-riba«. Ea-Jannesa pa so častili Sirci kot boga rib in ribičev. Vzlic temu, da je dag »riba«, torej da sta imeni Dagon, Dagan s tem v zvezi, smemo primerjati to božanstvo z Janusom, katerega značenje nam je še zelo temno, mora pa biti sorodno Dianinemu. Skupni koren dag- pomenja: »nekaj, kar dvigne, kar rodi (Levare!), čisti (mesečno čiščenje in rojstvo)«, torej rodovito sredstvo ljudske medicine od nekaj: »dižen = diktam in riba«.

Janus ima dve glavi in njegova sestra Diana-Hekata celo tri. Polikefalija je težko vprašanje, vendar se zdita Janus (Jannes!) in Diana vladarja časa: mesec, začetek in konec leta, nosečnosti i. sl. Identificiranje triglave Hekate z živo lahkono Diano še ni popolnoma pojasnjeno, vendar je gotovo, da je Hekata starejša boginja. Da je torej najstarejša Diana večglava kakor njen brat, je gotovo, in da vlada tudi podzemlju kakor Hekata, ker vzdaja od tam in tja zahaja, bodisi kot luna ali kot sonce. To je boginja mati na Triglavu, ki čuva sveto čredo, in boginja lova: Dagana.

Dagana torej ni slovansko ime, kakor ni slovenski dižen, vzlic »našemu« korenu deg (dež, deža [goba], dižen), ker po-

menja boginjo razploda (deg — dag »riba«), ki je kot taka in s pomočjo svojega dižna — diktama, čuvala svetega Zlatoroga in njegovo zadnjo čredo belih koz.

Ta lovska vera živi na našem ozemlju od bog vedi kdaj. Skozi desetisočletja pa ni mogoče, da bi ostala neizpremenjena, vendar je vedno ista lovska volja in kultura: ohraniti redko zverjad!

Dagano spravlja prof. Kelemina (Sl. bajke, št. 23) v stik z Zlatorogom, od kod pa je ime Dagana, mu ni znano, tudi dvomi, da bi bilo pristno. Dagana in njena »zlata srna« je Bela žena (ozir. bele žene) z Zlatorogom. Tudi »bela žena« pomaga pri porodu kakor Diana, s katero je identična Dagana, a starejša kakor ta! Naša bajka je torej stara, kakor vsaj najstarejša grška kultura, to je kretska! In ta? Afriška vera nam je porok (po Frobeniusu) za prastarost, ki se stika z evropsko paleolitsko kulturo. Toda v Afriki imamo risanje svete živali, ki naj na ta način večno živi, dočim imamo v Evropi samo še magijo krvi v svetem zelišču: diktamu = dižnu. A ne samo risanje svete živali izvira iz paleolitika, ampak, kot se zdi, tudi diktam.

Na odlomku kosti iz *Laugerie basse* vidimo ležečo, nosečo ženo tik pod sev. jelenom (ali košuto). Na trebuhu in zgornjem delu nog je videti nekaj vrst črtk, ki jih je nemogoče tolmačiti kot dlakavost (*Lanz-Liebenfels*). Zakaj je umetnik črtkal baš trebuh noseče žene? Izključeno ni, da pomenjajo te črtke na trebuhu neko zelišče, ki naj, posuto na boleča mesta, pomaga pri porodnih bolečinah. Isti smisel ima tudi žival nad trpečo ženo! Če na Kreti pomaga diktam porodnicam, tembolj pomaga bližina živali, iz katere krvi je čudežno zelišče zrastle.

To nekoliko drzno tolmačenje bi našo kultno skupino: žena — sončna sveta žival — sveta zel — našlo že v paleolitiku! V zgodovini imamo torej najstarejšo predstavo uspešnega lova vezano na boginjo, nasproti kateri je vsaka divjad krotka in pride sama k njej. Boginjo nadomešča pozneje devica, lovčeva žena, tempelska vlačuga; žival pa njen kip ali risba, ki se namaže s krvjo ubite živali in uniči, da žival vzlic lovu ne bi izumirala. Ko je lovec prišel na to, da gotova zelišča pospešujejo ploditev (**di g tamus*, *po la j*: pojati se, dižen: diža), je sklenil z gotovostjo, da so zrastle iz krvi, katere se je sam posluževal, da je žival, čeprav ubita, živela novo življenje dalje. Kjer se je ustalila ta vera, je človek opustil magijo risbe, ki mu je postala zločin nad živaljo, posebno še z zmago krščanstva, ko se

je smatralo streljanje v sončni znak (+ ⊕ ⊙) za bogoskranstvo križa. Naša bajka torej ni poznala motiva z invulrirano risbo, ki se nam je pa ohranil drugje, ker streljanje v »križ« ali »sonce« (znak ⊙, simbolno identičen z +!) ni nič drugega nego streljanje v risbo, ki je tekom stoletij in tisočletij degenerirala na simboličen znak. Kar piše prof. Kelemina (Bajke, str. 14) torej ni popolnoma točno, da je starejša predstava, »streljanje v sonce ali Zlatoroga«, kar donese lovcu zmožnost, »da njegova krogla vselej zadene v cilj«, ker je Zlatorog = sončna žival, torej cilj, ker baš to žival je težko zadeti, dočim je lahko zadeti njegovo mrtvo risbo, odnosno njegov sveti znak.

Toda Zlatorog je postal tako redek in svet, da ga ni smel nihče več streljati ne z risbo ne brez nje. Tistih, ki bi lahko dovolile ubiti sveto žival, vil, naš lovec ni vprašal, ampak je zapadel oblasti »zelenega lovca«, ki je njih sovražnik in uničuje kot predstavnik moškega lovskega božanstva, ne da bi tudi skrbel za novo ploditev. Zato pride našemu lovcu Zlatorog sam nasproti, da ga kaznuje, oziroma vile kaznujejo nezvestobo človeka, ki je užival njih zaščito.

Naša bajka je po vsem povedanem pristna kot ostanek prastare vere lovca, ki je od lova živel, kateremu je bila žival obstanek ali pogin! Nikakor ni torej nastala v dobi pridigarjev simbolistov, ampak mogoče baš takrat umirala! In še nekaj: ali je res tako zelo tuja slovanstvu?

Koren bajke je sicer prastar, toda njen vpliv je bil v stari slovanski veri precej pomemben. Po njej je prešel diktam v naš jezik (dižen), Diktinnia — *Dagana — Diana v našo mitologijo (Dagana, na severu verjetno tako diskutirana Devana in Deva) in polikefalija s Triglavom v staro versko umetnost. Naša bajka res ni specifično slovanska, saj je ostanek lovske prakulture in je mnogo prej grška, venedska, latinska, vendar jo glede na Dagano in Triglava s pravom uvrščamo v staroslovansko bajeslovje!

Na gamsa kot gost

V pričetku oktobra me je industrialec D. povabil v svoje lovišče v Zgornjo Kokro. Dotlej sem bil uplenil že nekaj gamsov, toda vse v domačih loviščih izpod Golice in Medjiga dola. Tem bolj me je mikalo na gamsa v kraj in lovišče, ki sta mi bila povsem tuja.

Dogovorjenega dne me je ljubeznivi gostitelj pričakal na kranjski postaji. Vožnja od tod po prijazni gorenjski ravnini je bila izredno lepa. Ta krog in krog od gora in vrhov obdani biser naše domovine se je ves blestel v jesenskem škrlatu. Pod vznožjem Zaplate je avto zavil na nizki holm, ki mu kraljuje idilični grad Preddvor. V gradu sem bil zelo prisrčno sprejet. Pridržali so me pri kosilu. Veliko jedilnico krasi več Groharjevih originalov in nanje je graščak D. starejši, pristen in dobrodušen Gorenjec, upravičeno ponosen. Sin pa mi je razkazal izpred gradu svoja obsežna lovišča. Takoj sem spoznal, da jih silno ljubi in mu je divjad zelo pri srcu.

Gostiteljevo lovišče se razprostira med Storžičem in Grintovcem izza Bašovskega sedla in Kališč širom Zaplate, Vaneža in Cijanovca tja do Starca in Kozjega vrha. V osrčju Zaplate stoji cerkvice sv. Jakoba, nad katero uživajo široki, goli in strmi obronki Zaplate ves ljubi dan zlato sonce. Spodaj pa so temni smrekovi gozdovi, sredi njih tu in tam kaka večja poseka ali pas listnatega drevja, ki se šopiri v jesenskem plašču. Lovišče ima dobre sosede: kneza Pavla, grofico L. in industrialca H. Razen srnjadi in gamsov je v vseh loviščih precej jelenjadi.

Prisrčno sem se poslovil od ljubeznivih gostiteljev. Za potnico sem prejel še nekaj dobrih nasvetov glede lova in širokogrudno dovoljenje za odstrel. Poln veselega pričakovanja nadaljnjih užitkov tega izleta sem sedel v avto. Rudi, mlad, stasit spremljevalec, se je stlačil v avto kar z dvema nahrbtnikoma, ki ju je pozorna g. S.-eva, graščakova hči in grajska gospodinja, napolnila z raznimi dobrotami. Avto naju je odpeljal po Zgornji Kokrski dolini do Fužin, pol pota na Jezersko sedlo. Tu stoji sredi lepega parka na izhodu ozke stranske doline gostiteljeva lovska vila.

Od tod sva z Rudijem vzela pot pod noge. Ta se vije navzgor po ozki skalnati soteski ob vzorno reguliranem hudourniku. Deloma je vsekana v skalo in tako dobro izpeljana in vzdrževana, da bi se po njej lahko vozil s kočijo. Nad nami leze

navkreber smelo zgrajena žična železnica. Na prepadastih obronkih, v ozkih fratah in na rebrih povsod slutiš divjad, ki jo z ljubeznijo oskrbujejo in gojijo. To dokazujejo mnoga krmišča in velike senožeti, ki jih zakladajo z zimsko krmo. Spremljevalec tudi sicer gospodarja hvali, da le malo odstreljuje. Često se zgolj navdušuje ob pogledu na komad, ki mu stoji na streljaj daleč. Ravnodušen opazuje divjad, ne da bi skrivil prst. In sklenil sem, da tudi sam ne bom grešil v tem Dianinem svetišču.

Po enourni zložni hoji dospeva na cilj: v koč št. 1. Ta stoji v smrekovem gozdičku »pri Bremsu«, kjer se dolina razcepi na dva dela, tja pod Pogorelec in nad Korito. V dolinah, ki jih obdaja mogočen venec gora, šumijo bistre vode. Sonce je že davno zašlo za visokimi pečinami. Kmalu bo prilezel mrak iz globeli, iz skritih kotov in temnih šum. Z njim pa jelenjad, ki plaha stopa v luninem svitu po obširnih posekah pod Pogorelcem in v Koritu. Sredi teh posek opazim dve koči: koč št. 2 v prvi, št. 3 pa v drugi. Do koč je speljanih več dobrih gozdnih poti. Na posekah opaziš tudi več lesenih utic za čakališča, na gozdnih robovih več krmišč.

Sedim na klopi pred koč ves prevzet od prelepega razgleda, in uživam nepopisne čare tega lovišča.

Rudi, ki je medtem izpraznil svoja nahrbtnika in odložil dobrote iz grajske kuhinje in kleti, prisede. Njegovo bistro oko kaj hitro opazi trop gamsov nad koč št. 2. Takoj se odločiva za zalaz.

Vzpenjava se proti cilju. Molče in neslišno stopava, dva bogaboječa vernika v tem veličastnem hramu božje narave.

Iz poseke na desni odskočita srna s kozličem, više gori se poslovi srnjak z zamolklim: »böe — böe«. Preden doseževa koč, se umaknejo tudi gamsi, ki so se pasli nad njo. Prečkava poseko, dokler ne doseževa razglednega roba, izza katerega se nama odgali tudi nje vrhnji konec. Za pol streljaja je teren sicer valovit, toda položnejši, potem je zelo strm do prepadastih pečin grebena. Pred nama se mirno pase trop gamsov. Šestnajst jih je, največ kozarije, nekaj kozličev in trije dobri kozli. Veter je ugoden, saj se je zrak ohladil in veje navzdol.

Negibno leživa za debelim štorom in opazujeva čredo. V križ vzamem sedaj ta, sedaj oni komad. Daljnogled zmanjša razdaljo na petino. Gamsi se pasejo proti robu poseke. V zatišju visokega gozda bodo legli počivat. Rudi izbira in hoče določiti cilj krogli iz moje puške. Obvladam se, čeprav me srbi prst. Jutri hočem vnovič uživati. Šele ko nama čreda izgine izpred oči, zapustiva najino opazovališče.

Z nočjo se vrneva v kočo. Tu pokaže Rudi, da je mnogostranski in tudi kot kuhar neprekosljiv. Štedilnik je v hipu zakurjen, čaj kar mimogrede gotov in že mi udarja v nos vabljeni duh pečenke. Obilno večerjo sva zalila s steklenico žlahtnega burgundca. Takrat se mi je razvezal jezik in postregel sem Rudiju z vsemi svojimi lovskimi junaštvi. Zbudil sem njegovo občudovanje, seveda če mi je sploh verjel!

Noč je bila kratka. Prebudil sem se ob določeni uri. Rudiju se je sanjalo, da sem ustrelil kapitalnega kozla in da sem ga bil zelo vesel. Meni pa se je sanjalo o gozdnih vilah, ki so se mi prikazale v dokaj človeških oblikah. Posledica burgundca...

Stopim pred kočo. Na jasnem nebu se svetlikajo zvezde. Naglo, vendar izdatno pozajtrkujeva in zopet jo mahneva na poseko pod Cijanovcem. Izbereva drug, bolj skrit dohod, kjer lahko zalezeva v kritju dreves. Pod gozdom zapazim košuto s skoraj odraslim teletom. Plašno odskočita v gozd. Onkraj prodaja pa odlomasti jelen.

Malo pred sedmo izstopiva iz globoke grape v poseko. Dodobra se je že zdanilo. Ko doseževa prvi strmi rob, stojijo pred nama trije gamsi. Med njimi dober kozel. Ni več časa za preudarek. Še manj za umiritev srca, ki po naglem vzponu močno utripa. Sprožim. Strel udari tik nad gamsom v skalo. Zbogom dobri sloves, ki sem si ga pridobil pri Rudiju s svojo sinočnjo baharijo!

Pol streljaja pod nama odskoči drug gams. Pojavil se je, kakor da je zrastel iz tal. To ti je starina! Kako mogočne burklje ima! Najbrž je starešina revirja. Z dolgimi skoki se bliža gozdnemu robu. Tam bo postal. Naglo se pripravim na strel. Obstane. Navihanec samo obrne glavo. Meni kaže zadnjo plat. Še dva skoka. Že je na varnem. Rudi zmaje pomilovalno z glavo. Pod Cijanovcem sva za danes končala.

Streljaj levo nad nama se pomika nekaj komadov srnjadi. Med njimi srnjak s čudno nazaj zakrivljenimi rogov. Lahko bi ga še položil. Malomarno stopava naprej do včerajšnjega opazovališča na razglednem robu. Glej, glej: na visokem grebenu se ostro riše silhueta gamsa na jutranje nebo. Nekaj komadov pa stoji niže ob gozdnem robu in oprezuje. Strel jih je vznemiril. Čudiva se gamsu, ki osamljen stoji na poseki in bulji proti nama. Zažvižga in ne beži! Kakor prikovana leživa za štorom. Tako mine nekaj tesnih trenutkov. Sedaj ožarja prvo jutranje sonce greben in tudi polico z gamsom. Kozel je. Roglje ima dobro razkrečene. Obrne se. Zopet se pase. Tako brezskrbno

obnašanje me preseneti. Divjad v tem revirju je očitno le malo preganjana.

Čas imava in mirno opazujeva kozla. Tudi Rudi meni, da je dober. »Kar dajte ga,« mi svetuje. Sam pri sebi je skeptičen ter v mojo lovsko spretnost ne veruje več. Razdalja je velika. Križ usmerim v zgornje oplečje. Vizirne naprave v daljnogledu svoje bokovke nikdar ne premaknem na večjo razdaljo, samo nekoliko više pomerim. Na ta način sem le redkokdaj zgrešil. Sprožim. Gams naznači strel. Vzpne se na zadnji nogi, nato beži poševno navzdol. Na drugi nižji polici se ustavi. Hitro popravim. Gams se zopet vzpne. Malo zapleše in omahne v visoko travo. Trije streli so bili tekom pičle pol ure skoraj preveč.

Zavladal je zopet mir. Tudi notranja napetost se je umaknila tihi zadovoljnosti, čeprav si še nisem ogledal plena, čigar življenjski sok rdi rosno travo. Saj ni dvoma, da je plen dober! Požirek žganja naju ogreje. Z Rudijem modrujeva o streljih in strelnih razdaljah. Meni, da sem streljal silno daleč. Bržkone mojih sinočnih pripovedovanj nima več za latinščino. Dospeva do plena, šestletnega, zelo močnega kozla. Upal sem, da bo starejši, s še boljšo trofejo. Prvi strel, ki je šel gamsu skozi prednjo podlaket, drugo pa le oplazil, me živo opominja, da ni lovsko pravično oddajati strel na take razdalje. Vseeno sem gamsu z zadnjim strelom prestrelil srce in pljuča. Ko Rudi iztrebi plen, mu da zadnji zalogaj, meni pa zeleno vejico. Nazaj grede se ustaviva v koči št. 2, kjer s šilcem žganja zalijeva lovski uspeh.

Doma, na spodnji koči, pripravi Rudi izborna kosilo, po katerem leževa zasluženno počivat. Sladko je počivati s prijetno zavestjo, da si s svojim lovskim podvigom vendarle uspel.

Po tretji uri jo mahneva še v nasprotno dolino, da bi še opazovala divjad v Koritu in pod Kozjim vrhom. Četrta ure od najine koče stoji na dnu Korita drvarska bajta, pri kateri zavije položna stezica do bližnje utice ob frati pod Kozjim vrhom. Že na pol pota zapazim v gozdu tri gamse, med njimi tudi kozla. Počasi se spustim na tla, naslonim puško ob večji kamen in pomerim — seveda s prazno, zgolj za vajo. Ko naposled gamsi zbežijo, nadaljujeva pot. Kmalu se tiho priplaziva do zaklona.

Rudi zatrjuje, da ne bo treba dolgo čakati. In res, kakor poklican izstopi trop gamsov v frato. Dva kozliča razposajeno poskakujeta, koza, ki se ji pozna, da je že priletna in da je revir precej obogatila s svojim zarodom, se brezskrbno pase. Na vrhnjem robu frate pa leži star gams. Prežvekuje. Glavo z močnimi roglji leno obrača na vse strani in lovi veter. Nama

se smeje lovsko srce, ko izza najinega skrivališča opazujeva to ljubko idilo.

Na spodnjem robu frate se pase srna. Nad smrčkom ima veliko ko sneg belo liso. Izza velike skale sredi frate se prikaže srnjak. Kar vroče mi postaja. Osmerak je! Rogovje, ki mu sega visoko čez uhlje, je dobro bodenčasto in ima dolge parožke. Pomerim. Vročica me trese — čeprav imam puško prazno. Tudi manj strasten lovec bi se le težko odrekel taki trofeji, posebno če se ti srnjad tako zelo ponuja.

Dan se nagiba h kraju in čas je za povratek v dolino. Hvaležnega srca jemljem slovo od gorá, pečin, gozdov in divjadi, ki domuje v tem prelepem lovišču.

Pred nočjo se oglasiva na Fužinah pri oskrbniku Matevžu. Vedno šegav nosi krepko svojih šest križev. Suh je. Spričo obsežnega revirja, ki mu je poverjen v varstvo, se ni utegnil odebeliti. Razkazal mi je lovsko vilo, ki me je čez noč sprejela pod svoj gostoljubni krov. Predsobje in številne sobe so bogato in okusno okrašene z najrazličnejšimi trofejami. Večinoma jih je uplenil še prejšnji lastnik, neki rajhovski bogataš.

Oskrbnikova žena nam je pripravila dobro večerjo, po kateri smo malo pokramljali. Dobro pa mi je dela tudi vroča kopel in kmalu sem trdno zaspal. Drugo jutro sva z Rudijem sedla v avto, kamor sva naložila tudi uplenjenega gamsa. Zopet sem bil na graščini od ljubeznivih gostiteljev nadvse prijazno sprejet. Gamsa so mi res privoščili in sem moral kar celega vzeti s seboj. Zaman sem se branil. Tudi sama trofeja bi mi povsem zadostovala. Končno sem se hvaležno poslovil od vseh, ki so mi pripravili dva tako nepozabno lepa dneva. Tudi zvestemu spremljevalcu Rudiju sem krepko stisnil roko. Odpeljal sem se na postajo, da se z vlakom vrnem nazaj v vsakdanje življenje, ki ga bo še dolgo ožarjal spomin na te lepe urice.

Na mrhovišču

Pri nas je najbližje mrhovišče na Pêčkah (889 m). Dohod je izredno strm. Tik pred razvalinami Stare Soteske, kjer so do l. 1444 gospodovali roparski vitezi in kjer je z Janezom Soteškim njihov rod izumrl, ondi se od gozdne ceste odcepi steza, ki te po senci stoletnih dreves vodi čez Drsljivec. Tu boš tudi ob suhem vremenu večkrat bolj zdrsnil navzdol, kakor si hotel priti navzgor. Kaj pa šele ob mokrem vremenu! Saj v gozdu vedno dvakrat dežuje: z nebá in z lesá. Zato je po Drsljivcu steza malokdaj suha. Če si količkaj pri sebi, se boš po tej spolzki strmočini potil kakor miš v kôpi. Pa kaj, če človeka včasih pot oblije! Naši očetje so dejali: vsaka kaplja potú je tólarja vredna. Vdano moraš torej lasten hrbet ukriviti, če se hočeš na široki hrbet Pêčk priboriti.

Pečinaste Pêčke stojé nad soteško ožino in so sosedna gora zelenemu Sv. Petru, ki s cerkvico istega imena straži nad žužemberško dolino. Obe gori tvorita severni rob kočevskega Roga.

Vrhu Pêčk je križišče gozdnih cest, ki se imenuje Ključ. Nekoliko niže leži novo mrhovišče. Pod Ključem. Staro mrhovišče v Globokem dolu je ležalo uro proč. Opu-stili so ga, ker je ležalo v globoki jami, podobni sesuti pod-zemski votlini. Tu ni bilo mogoče postaviti opazovalne kolibe. Tudi mesečna luč ni mogla prodreti v to gorsko usedlino.

Mrhovišče Pod Ključem ima ugodnejšo lego. Leži namreč na mali jasi sredi rahlega pobočja v srednje veliki tokávi ob meji pragozda (ca. 80 ha), ki sestoji iz bukve in jelke in ki je posejan s 4—5 metrov visokimi pečinami. Poleg pragozda je sploh najpripravljenjši prostor za mrhovišče, ker je pragozd za zverino vabljev radi prvotne oblike, zaradi mnogovrstne hrane in zaradi nekaljenega miru. To mrhovišče je dovolj svetlo in zračno. Na severni meji tega mrhovišča se razprostira smrečji nasad, na vzhodni pa obsežna poséka.

Temeljni pogoj dobrega mrhovišča je ta, da se zračni tok po njem ne vrtí, ampak da gladko odhaja. Boljši je torej mal prepíh kot zatišje. Ta okolnost je važna posebno za opazo-valno kolibo. Stati mora ta koliba na onem delu mrhovišča, od koder navadno zverina ne pride in od koder zračni tok ne vleče. Globoko v dolini ni pripraven prostor za mrhovišče, ker se tam zračni tok vrti in zver takoj zavoha človeka.

Pod Ključem je opazovalna koliba postavljena kakih 25 m od mrhovišča. Na to razdaljo strelja opazovalec na lisice in manjše roparice lahko tudi s šibrami. Koliba je zgrajena iz neotesanih hlodov in pokrita s smrekovimi škodlami. Meri 3×6 m. Vse špranje in luknjice v stenah so dobro zamašene, da ondi skritega lovca zverina ne more dobiti v nos. V smeri proti mrhovišču ima koliba tri okenca, ki se skoraj neslišno odpirajo in zapirajo.

Drugi pogoj za dobro mrhovišče je primerna zaloga mesa, ki obstoji navadno iz konjêtime. Če vabiš goste, moraš prej po meso, velja tudi za mrhovišče. Konja, ki ima let že polno klet ali ga naduha spravlja od kruha, dobiš lahko za mal denar. Postavi ga na mrhovišče in tam ga z odrešilnim strelom oprosti betežnega žitja in nadaljnjih muk. S konjskim mesom lovec najceneje in najizdatneje založi mrhovišče. Na mrhovišču ne striže gostivec gostu brade, ampak narobe. Tudi gostje na mrhovišču se ne dajo gostiti s praznimi besedami. Gostija se ravna po gostih. Najboljše je mrtvega konja z verigo prikleniti na debel hlod ali na betoniran podzidek, da ga medved ne more odvreči. Konj se priklene za kite na nogah.¹

Kateri gostje pa obiskujejo mrhovišče? Mrhojêdcev ni malo število. Ko začne mrhovina širiti svoj smrad, obiskovalcev ne manjka. Med njimi ni prave sloge, ker navadno gost gostu ni dobrodošel.

Najodličnejši gost na mrhovišču Pod Ključem je medved. Ko on prilomasti, se vsi drugi gostje spoštljivo umaknejo. Nima pa rad sveže mrhovine, ampak že duškasto. Navadno pride šele čez teden dni, ko se mrhovina nekoliko uleži. Primeren duh je vsaki jedi prva začimba. Medveda ne odbije niti tolikšen smrad, da bi se lahko nanj naslonil. Njemu je smrad dišavina. Na mrhovišču vlada pravica pesti. Slabejši se mora vedno umak-

¹ Konjsko meso pa ni všeč samo zverinam, ampak tudi človeku. Danes je že po vseh mestih polno konjskih mesnic. Pri nas je bila prva konjska mesnica v Kranju. »Novice« pišejo l. 1848 doslovno:

»Marsiktera neumna vera je šla rakam žvižgat. Tudi konjsko meso ne bo dalje zaničevano ostalo, ampak se bo, če je sicer zdravo in lepo, prihodnje v prid obračalo. Perva pojedina konjskiga mesa je bila v Krajnji 13. dan svečana. Hvala gospodam, ki so prvi na Kranjskim zastarano neumno misel, de konjsko meso ni za jed, prekucnili in pokazali, de je dobro. Stara govorica je v Krajnji: V Naklem so konja zaklali, v Krajnj pa koline poslali. Zdej pa, pravi naš slavni pesnik Dr. Prešerin, homo rekli: V Krajnji smo konja pobili, v Naklo koline vernili. — In tako se bojo zamogli Krajnci z Naklačani pobotati.«

niti močnejšemu. Samice imajo predpravice pred samci. Če je mir, pride medved takoj o mraku in gostuje navadno vso noč.

Preteklo zimo 1935/36 je napravil kosmatinec svoj zadnji obisk na mrhovišču 15. grudna, svoj prvi spomladni obisk pa 8. sušca, ko ni bilo ondi nič več snega. Iz tega lahko sklepamo, da je njegovo zimsko spanje trajalo skoraj tri mesece (83 dni). To dokazuje tudi dejstvo, da v teh mesecih daleč naokoli ni bilo najti medvedjega sledu. Medved je torej v tem času prezimoval.

Pa more medved tri cele mesece zdržati brez hrane? — »Novice« iz l. 1848 pišejo: »Nektere živali zamorejo silno dolgo časa lakoto terpeti. Učeni možje, ki se s tem ukvarjajo, de bi živalske lastnosti in njih življenje natanjko spoznali, nam spričujejo, de nektare živali posebno dolgo časa brez vse jedi živé. Pravijo, de krokodil živi brez jedi dva mesca, škorpion tri mesce, medved šest mesecev in gad deset mescev. Tedaj je gotovo, de nas živali v marsikterih rečeh prekosé. Morebiti, de marsikak podstrešni pisavec želi, de bi se mogel po gadovo lakoti ustavljati.« (Konec prihodnjič.)

Ing. Šivic - Žnidaršič

Zbirka lovskih predpisov

(Dopolnitve)

Konec meseca oktobra 1936 je bila dotiskana knjiga: »Zbirka lovskih predpisov«. Zbirka vsebuje državni zakon o lovu z razlago, lovsko uredbo dravske banovine, ministrske pravilnike, pravilnike, naredbe in navodila bana dravske banovine in razna pojasnila k posameznim pravilnikom.¹

Izza oktobra 1936 se lovski predpisi sicer niso izpremenili, pač pa je bilo izdanih od tedaj še nekaj odredb in navodil, ki se v sledečem navajajo. Priobčujejo se ob tej priliki tudi nekatere — večinoma tiskovne — pogoške, ki so v knjigi.

Pribeleži, odnosno popravi naj se v knjigi sledeče:

Na zadnji strani predgovora v četrti vrsti dostavi:

Minister za gozdove in rudnike je dne 21. februarja 1937 radi pooblastitve iz § 87. točke 3. finančnega zakona za l. 1936/1937 izpremenil banovin-

¹ Knjiga obsega 335 strani in se naroča v tiskarni Merkur, Ljubljana, Gregorčičeva ulica št. 23. Stane v platno vezana 76 din, v trdem kartonu 64 din.

sko uredbo zetske banovine v toliko, da se uvede zakupni lovski sistem v tej banovini po izteku 15 let.

Na strani 20. naj se v 25. vrsti glasi:

§ 75. namesto § 76.

Na strani 36. naj se v 15. vrsti glasi:

§ 5. namesto § 8.

Na strani 41. k odstavku četrtemu:

Glede polaganja varščin (kavcij):

Vložne knjižice Državne hipotekarne banke se smejo sprejemati kot lovske kavcije (ministrstvo za finance — oddelek za državno računovodstvo št. 57571-II z dne 19. avgusta 1937 in št. 20448-II z dne 24. avgusta 1937.).

Na strani 49. k §-u 13. zakona o lovu:

Kralj. banska uprava je izdala glede izterjanja lovskih zakupnin v konkretnem primeru sledeče navodilo:

»Dražbe občinskih lovišč (§ 5. z. o l.) in izločenih lastnih lovišč, navedenih v odstavku tretjem in četrtem § 15. z. o l., izvajajo občna upravna oblastva prve stopnje po predpisih §§ 8. in sledečih tega zakona in drugega poglavja banovinske lovske uredbe. Imenovana oblastva morajo pri oddaji lovišč na javni dražbi uporabljati izključno obrazec, ki ga je predpisal na osnovi § 10. z. o l. ban dravske banovine s pravilnikom o obrazcu za lovsko zakupno pogodbo z dne 15. marca 1935. III/7 No 1640/8 (Službeni list št. 161/22 iz leta 1935.). Izid dražbe in s tem zakup lovišča potrdijo občna upravna oblastva prve stopnje v smislu določb § 9. z. o l. in § 106. in sl. zakona o občnem upravnem postopku s posebno odločbo. Po občnem upravnem oblastvu potrjene lovske zakupne pogodbe, ki tvorijo sestavni del zadevne upravne odločbe, so tedaj tudi javno pravne značaja. Izvršbo teh odločb izvajajo v smislu §§ 136. in 137. in sl. z. u. p. občna upravna oblastva prve stopnje, in to po službeni dolžnosti, v kolikor jo je treba izvršiti v prid javnosti, sicer na strankin predlog (občine, oziroma lastnika izločenega lovišča). Zategadelj so občna upravna oblastva prve stopnje dolžna izterjati z administrativno izvršbo zaostale zakupnine. To sledi iz določbe § 15. z. o l., po kateri mora imenovano oblastvo na stroške navedenega zakupnika oddati lovišče znova v zakup. Navedeno oblastvo pa je pri tem seveda dolžno, da krije zaostalo zakupnino iz položene kavcije, v kolikor ta ne zadošča, preostanek pa izterja z administrativno izvršbo.

Iz prednjih izvajanj tedaj sledi, da spada izterjanje lovske zakupnine za lovske zakupne pogodbe potrjene po občnih upravnih oblastvih prve stopnje v pristojnost teh upravnih oblastev, ki pa seveda v smislu § 160. z. u. p. zaprosijo lahko pristojno sodišče za sodno izvršbo. Pripominja se še, da smejo navedena upravna oblastva izdati zadevno izvršno odločbo samo glede plačil, ki niso zastarela po predpisih o. d. z.◀

Na strani 51. k §-u 14. zakona o lovu:

Glede odobravanja podzakupa je kralj. banska uprava izdala z razpisom z dne 4. marca 1937., pod št. III/7-839/1 nastopno odredbo:

1. Ako oddaja zakupnik dele lovišča v podzakup, se sme izdati odobritev podzakupa po § 14., odst. 1., z. o l. v zvezi z odstavkom 2. tega §-a in

čl. 12. banovinske lovske uredbe samo za površino z najmanj 500 ha in pod pogojem, da si pridrži zakupnik najmanj 500 ha svojega zakupnega lovišča.

2. Odstopek od točke 1. te odredbe je dopusten samo v primerih, kadar odda zakupnik dele svojega lovišča v podzakup lovskemu upravičencu sosednjega lovišča (občinskega ali izločenega lastnega lovišča). Toda tudi v tem primeru mora ostati zakupniku najmanj 500 ha lovišča.«

Na strani 55. k odstavku 3. § 15. zakona o lovu:

Kralj. banska uprava je izdala glede plačila dražbenih stroškov v konkretnem primeru sledeče pojasnilo:

Ako se je razpisala ponovna dražba radi odklonitve najboljšega ponudnika, plača stroške prve dražbe lastnik izločenega lastnega lovišča, ne pa novi izdražitelj. Slednji plača samo stroške ponovne (zadnje) dražbe.

Na strani 62. naj se v 18. vrsti glasi:

točka 18. namesto točka 8.

Na strani 72. naj se v razlagi §-a 27. zakona o lovu črtata besedi: Vse to..., ter zamenjata z besedo: Slednje...

Na strani 85. k prvemu odstavku razlage:

Pravilnik o posesti psov in pasjem davku v občinah dravske banovine je bil objavljen v »Službenem listu« dne 27. februarja 1937., št. 120/17-1937.

Na strani 87. naj se v 26. vrsti glasi: točka 3. in 4. namesto točka 4.

Na strani 90. k drugemu odstavku razlage §-a 43. zakona o lovu:

Po razpisu ministrstva za gozdove in rudnike št. 5511 iz l. 1937. morejo dobiti zapriseženi lovski čuvaji takse prosto le sledeče orožje: 1 revolver (ali avtomatsko pištolo), 1 puško za šibre in 1 puško za kroglo.

Na strani 122. naj se v 8. vrsti glasi: prve stopnje namesto druge stopnje.

Na strani 131. naj se v 27. vrsti glasi: § 87. namesto § 78.

Na strani 148. naj se glasi v 25. vrsti: XII. poglavje namesto XX. poglavje.

Na strani 158. in 300: Emberiza melanocephala namesto metanocephala.

Na strani 162. v členu 20. je popraviti na dveh mestih besedilo: po preteku lovopusta... v: po preteku dovoljenega lovskega časa... (glej »Službeni list« dravske banovine št. 659/101-1937).

Na strani 219. naj se v pripombi pod tabelo glasi: pravilnika o lovskih čuvajih namesto: tega pravilnika.

Na strani 241. k členu 11. — glej dopolnilo, navedeno k strani 90.

Na strani 261. naj se v 2. vrsti glasi: Aquila chrysaetus L.

Na strani 272. naj se v pripombi glasi: l. 1929. namesto l. 1924.

Na strani 290. točka e: ministrstvo za gozdove in rudnike je pristojbino za obrazec naknadno zvišalo na din 5.—.

Iz lovskega oprtnika

Dragi lovski tovariši!

Kakor veste, sem prevzel uredništvo »Lovca« za leto 1938. Prosim in vam Vas, da vsi kolikor mogoče sodelujete pri tem našem listu.

»Lovca« smatram za lastnino vseh nas, ki pripadamo zeleni bratovščini. »Lovec« naj bo živa beseda naših teženj in boli in »Lovec« naj bo vez, ki naj nas spoji v močno organizacijo. Mlajšim vzgojitelj, starejšim svetovalec, izkušnim lovcom pa plodna njiva, na kateri naj sejejo zdravo in čisto seme, to naj bo »Lovec«.

Nas lovce poznajo povsod kot družabne ljudi, ki svoje doživljanje radi pripovedujemo. Naše glasilo pa ima vedno prazno uredniško mapo...

Koliko lepega doživi lovec v lovišču, če se zanj zanima in če opazuje divjad! In »zadnji pogon« s svojo šalo! Marsikaj bi se dalo napisati še o tem in onem in tako obogatiti »Lovca« za kako stran.

Dragi lovski tovariši, pokažimo, da ne iščemo v lovu samo zabave, in pobrigajmo se po zgledu lovcev drugih velikih narodov tudi mi za svoje glasilo, zlasti oni, ki znajo izliti na papir svoje občutke, doživetja in izkušnje. Ti naj ne odklonijo moje prošnje.

Z lovskimi pozdravi

Alfonz Mazlu.

Izjava. Da si ne bi kdo mojega odgovornega uredništva krivo razlagal, izjavljam, da kot predsednik slovestvenega odseka sporazumno z ostalima članoma tega odseka le določam, kateri od urednika predlagani članki se v »Lovcu« lahko objavijo, kateri pa ne. Vso popravo, tako stvarno kakor jezikovno, pa izvršuje in je zanj odgovoren urednik g. Alfonz Mazlu.

Dr. Janko Lokar.

Izreden lovski blagor. Na sliki vidite vrlega lovca Miklja Matevža z Jesenic, ki nosi poleg šestih križev tri lisice. Te je nedavno ob luninem svitu uplenil v eni sami noči, in to tekom pičlih dveh ur. Pa moti se, kdor misli, da ga to ni stalo nič kaj

truda in da je na Jesenicah lisic kakor vrabcev. Treba jih je bilo tedne in tedne poprej privabljeti na vabo, tam na Plavžu ob savski strugi. Pa vrli Matevž svoje stare kosti ni hotel izpostavljati mrzlim sapam zimskih noči in si je lisice privabil pred toplo čakališče, ki sicer služi jeseniškim nimrodom za lov na ujede z uharico.

S tremi uplenjenimi lisicami je Mikelj Matevž prav pomembno proslavil svoje 30 letno udejstvovanje kot lovec. Lov je njegovo glavno veselje, ki mu posveča večino prostih uric. 42 let

je vestno in marljivo služil v železarnah KID, kjer je užival zaupanje in spoštovanje predstojnikov in sodelavcev. Ko ga je letos težka bolezen priklenila na bolniško posteljo, se je poslovil od napornega dela v obratu in nastopil službo poklicnega lovskega in gozdnega čuvaja KID. S tem se mu je izpolnila dolgoletna želja in sedaj posveča ne samo vse proste urice, temveč tudi ves službeni čas varstvu gozdov in divjadi.

Miklju Matevžu, dolgoletnemu našemu članu, želimo, da bi še dolgo vrsto let ostal krepak in čil in dosegel še marsikateri sličen uspeh.

Garjavost gamsov na Gorenjskem.
Z Gorenjske prihaja alarmantna vest. Dne 13. t. m. je lovski čuvaj KID

Polajnar ustrelil v Pričnih pečeh pod Medjim dolom garjavega gamsa. Prične peči ležijo v osrčju Karavank v zakupnem lovišču občine Koroška Bela.

Zakupniki lovišč na Gorenjskem smo že dolgo z veliko skrbjo zasledovali vesti o širjenju garjavosti gamsov v sosedni Avstriji, osobito pa v Karavankah onkraj državne meje, kamor

je bila kužna bolezen zanesena iz Kreuzeckgruppe. Kako veliko škodo ta bolezen lahko povzroči med to najlepšo divjadjo naših Alp in gorá, nam dokazuje žalosten primer revirja Höllental-Nasswald na Nižjem Avstrijskem, kjer je ta kuga zahtevala v letih 1933 in 1934 med gamsi 248 žrtev. Tam so morali seči po energičnih ukrepih, da omejijo razširjenje te nevarne bolezni. Odstrelili niso samo vseh bolnih komadov, temveč tudi vso mladež; vse padle komade so sežgali, odstranili vse solnice, preostanek stalleža so stalno opazovali in nadzorovali. V drugih revirjih so oblasti ponekod segle po še bolj drakonskih ukrepih. Na širjavo 10 km so dali postreliti vso divjad, da so ustvarili prazne pasove

in ločili zdravo divjad od okuženih revirjev. V posameznih okrajih delujejo posebne Gamsräude-Kommissionen, ki so postavile posebne Seuchenjägerje, katerih naloga je postreliti vse bolne komade.

Kako huda je ta bolezen za napadeno divjad, dokazuje primer iz Pričnih peči. Tam uplenjeni gams, štiriletni kozel z dokaj obetajočimi roglji je tehtal izčiščen 13 kg. Koža je bila slabo prebarvana, vsa posejana z garjami in dlaka je v velikih šopih izpadala. Nesrečno žival vidite na priloženih posnetkih.

Ta primer garjavosti je bil takoj prijavljen sreskemu načelstvu v Radovljici in sreskemu veterinarju gospodu Kapusu, ki je še isti dan ugotovil, da gre res za garjavost. Stopil bo v stike s sosednimi avstrijskimi oblastmi in bo od njih zaprosil navodila za pobijanje te bolezni in preprečenje večje razširitve.

Bati se je najhujšega, ker očitno ni to edini slučaj v naših krajih. V istem revirju obstaja sum, da je gar-

javost napadla že več gamsov. Zakupnik revirja je takoj odredil, da se odstrelijo vsi sumljivi komadi.

Upajmo, da se ta nevarna bolezen ne bo v naših krajih še bolj razširila in uničila dober stalež naših gamsov. Škoda bi bila neprecenljiva, osobito če pomislimo, da smo z našimi gamsjimi trofejami na letošnji mednarodni razstavi vzbudili pozornost.

Velika nevarnost pa grozi tudi drobnici, ki na gorskih pašnikih kaj lahko naleze to bolezen. V tem slučaju bi bila tudi velika škoda prizadeta našim kmetovalcem.

Vidre na Gorenjskem. Iz mladih let se spominjam, da je nekega deževnega dopoldneva, menda je bilo spomladi pripovedoval poštni voznik mojemu očetu, da je videl v potoku Kroparici dve vidri. Oče in stric sta odšla za njima. S seboj sta vzela močnega jazbečarja Svedra. Pes je eno vidro našel v votlini ob vodi in jo pregnal v vodo. Mogočni valovi naraslega potoka so vidri rešili življenje.

Spominjam se, da smo zatem le še nekajkrat sledili vidre v drobni sipi ob Savi. Oče mi je večkrat pravil, da je na Gorenjskem zato tako malo vidr, ker jih love železniški čuvaji med Kranjem in Podnartom nekje v bližini železniške postaje Sv. Jošt. Tam da je neka točka, ki jo vidre težko premagajo in morajo v past.

Ob potoku Lipnici ljudje do zadnjih let sploh niso poznali vidre. Ne trdim, da bi tu pa tam ne bila prišla kakšna vidra v naše kraje, toda redke so bile in skozi dolgo dobo let ni bila v dolini Lipnice ujeta ali ustreljena nobena vidra. Mojemu očetu in tudi meni je bilo skoraj žal za to lepo divjadjo.

Naenkrat pa se je lansko leto raznesla vest, da sta prišli ponoči prav v sredo trga Kroke po potoku Kroparici dve vidri. Eno so ubili neki pozni vasovalci, druga pa je neznano kam izginila. V Kamni gorici so videli zapozneli mladeniči sredi vasi v potoku Lipnici v svitu električne luči »veliko ribo«, ki se ji je videl ves hrbet iz vode. Gotovo je bila ta namišljena riba le vidra.

Kmalu zatem sem opazil, da se v mojih ribnikih redčijo postrvi. Vprašal sem čuvaja, ki stanuje prav ob ribniku; od okna do ribnika, ki je precej obsijan od vaških električnih svetilk, je namreč le dobrih 10 m. Nič mi ni mogel povedati posebnega. Le to je trdil, da ljudje ne love. Moral bi jih videti skozi okno, če bi lovili.

Belil sem si glavo, toda dolgo zaman. Vse sem si ogledal, pa nobenih sledi razen sledi mačk in psov, ki sleherni noč stikajo po obrežju za ostanki ribje hrane, nisem našel.

Pa je že zopet manjkalo rib. Uhajajo ne, lovi jih tudi nihče ne, kje so? Kar opazim živalske odpadke na obrežju novega ribnika. Po velikosti so podobni mačjim. Toda šment! V odpadkih so sicer tudi dlačice, kakor v onih mačjih, a poleg so, in teh je največ, drobne, zdrobljene ribje koščice. Pa vendar niso to odpadki mlade vidre? Ta misel me je bila kar ohladila, kljub temu da je bilo to moje novo odkritje sredi poletja.

»Morda se pa le motim,« sem tolažil samega sebe. In ta glas je bil tako močan, da sem mu verjel. »Bržčas je mačka našla na grabljah mrtvo ribico in jo pojedla.« Tolažil sem se bil tudi s tem, da mačka tu pa tam ujame v potoku kakšno ribo. Zakaj bi ji le to ne uspelo v ribniku? Od vidre me je najbolj odvrčalo mnenje, da vidra vendar ne bo tako drzna in prihajala v kratkih, svetlih nočeh v ribnik, ki leži tik pred hišo ob poti, kjer tudi ponoči hodijo ljudje. Pa tudi psov bi se morala vidra bati!

Nekaj časa je bil mir in zopet je manjkalo veliko rib. Septembra meseca, ko so v sosednih vaseh prešali jabolka, se je bil zakasnil neki popotnik pri sladki kapljici. Vračajoč se pozno mimo ribnika je videl pri svitu lune temno žival mačje velikosti izlesti iz ribnika. Sedaj sem moral verjeti, da je vidra ribji tat. Konec septembra, ko sem stal ob izredno naraslem potoku Lipnici, pa sem sam videl vidro, ko se je spustila od brega v divje valove.

Toda kako priti vidri do živega? Nekeč sem bil opazil v ilovici ob obrežju, kjer tvori voda manjšo zajedo, sled vidre. Na to mesto sem bil položil stopavko. Že dva dni nato pa sem našel sproženo past. Ležala je v globčini sredi ribnika. To pot je vidra

menda ušla iz železnih klešč. Ko pa je bil zapadel o sv. Martinu prvi sneg, sem zopet zasledil vidro, ki pa je vstopila in izstopila iz ribnika na drugi točki. Tudi vidrine odpadke sem našel. Bili so precej večji kakor oni poleti. Pregledal sem jih točno in našel v njih poleg ribjih koščic tudi jabolčne olupke in pečke. Temu se pač nisem čudil, saj vidra spada vendar v kunji rod, ki se kaj rad posladka z raznimi sadeži. V potoku pa se jeseni večkrat najdejo jabolka posebno letos, ko je bilo tako dobro sadno leto.

Železo sem bil prestavil. Dva dni zatem je bilo železo sproženo. V železu je bilo precej dlake, na obrežju pa krvav sneg. Pa tudi moške stopinje so se poznale. Bil sem uverjen, da se je bila vidra ujela in jo je pač nekdo drugi odnesel, ko je moj verni čuvaj sladko sanjal. Pred nekaj dnevi konec novembra pa je bila že druga vidra v pasti in še pred osmo zvečer. Slišali smo vek, sličen mačjemu. Toda preden smo jo zalotili, se je bila že zopet osvobodila pasti. Upam, da si bo zapomnila neprijeten vroč objem stopavke in pustila v miru moje ribe. Iz več poročil, ki sem jih prejel, sem posnel, da v mnogih primerih hodita po dve vidri skupaj ali pa se vsaj zadržujeta blizu skupaj. Izjemo delajo bržčas le stari samci, pač kakor pri drugih živalih, ki iščejo družbe le takrat, ko jih gonijo srčni občutki.

Veliko vidro je v prvem letošnjem snegu ustrelil tudi g. Ovsenek iz Begunj, ko je pri mesečini pod starodavnim gradom »Kamen« ob begunjskem potoku čakal lisico.

Čudno pa se sliši, da delajo vidre preglavice letos celo ribarskemu zavodu v Bohinjski Bistrici, kjer je vse gojišče ograjeno in dva velika ovčarja sleherni noč čuvata ribe. Vidra bržčas priplava po dovodni strugi, kadar ji preti nevarnost pa smukne pod vodo, kamor ji pač psa ne moreta slediti.

—s.

Zanimiv lov z zanimivim koncem.
V soboto, 30. oktobra 1937., sem šel za spremembo na lov v Sv. Peter pod Sv. gorami, kjer sem soudeležen pri lovišču gospoda Gabrona Francka. Naslednji dan smo se nekoliko zamudili, tako da smo bili še ob deveti uri na Glavnem trgu v Šentpetru. Ko smo pa hoteli oditi, nas obvesti prijazni ter marljivi komandir orožniške postaje g. Rebernik, da je zvedel, da je šla zjutraj ob peti uri na lov družba divjih lovcev — celo z braki. Verjetno je bilo, da so šli v smeri Vrhonce—Pišce. Takoj smo morali spremeniti program in iti namesto na lov na zasledovanje divjih lovcev. Prideljena sta nam bila še dva orožnika, ki sta najprej šla na domove že priznanih divjih lovcev. Ostali trije lovci, en paznik ter gonjač smo krenili v navedeno smer. Brakov seveda nismo smeli spustiti, ker bi nas omenjeni »prijatelji divjadi« kaj hitro zaslutili. Ko pridemo v revir, se razdelimo v dve skupini, katerih ena vzame smer ob Bistrici, druga pa ob vrhu hriba, ki pada proti Bistrici. Kmalu ko smo se ločili, začujemo na vrhu strel. Mislili smo si pač, da se eden od spodnje skupine ni znal vzdržati in dal po nepotrebnem strel na kako žival. S tem bi bil namreč ves »lov« skazen. Opazujoč smo šli naprej, ko zaslišimo še dva strela. Na vrhu se seveda ustavimo ter skušamo dognati, kam so šli divji lovci. Zopet slišimo nekaj strellov. Po dveurnem oprezovanju se snidemo s spodnjo skupino na vrhu, kjer smo čakali. Povedali so nam, da jim je kmalu po ločitvi pridrvel nasproti en pes, pozneje drugi, katera so oba ustrelili. Pripovedovali so, da so našli lepega srnjaka, ki je ležal ne daleč od lovske poti. Vračajoč se proti domu so ga divji lovci odvrgli, ko so zaslutili zaselo od spodaj in od zgoraj. Lovili sicer nismo več, vendar smo bili prav zadovoljni, da smo divjim lovcem prekržali račune. Zadnji pogon smo pa zaključili pri lastniku

lovišča, ki je šel v ta namen po »onega pri zidu«.

Prof. Friderik Degen, Maribor.

Stalež zajcev se pri nas ni izboljšal, čeprav smo dobili tuje zajce za osvežitev krvi itd., sem čital v 3. številki lanskega »Lovca« na strani 115 v poročilu: »Iz ribniške doline.«

O vzroku ni nič povedano in tako je možno, da je bil postopek pri izpuščanju zajcev nepravilen. Ker je živa divjad razmeroma draga in laik prav lahko napravi pri izpuščanju živih zajcev velike napake, mi dovolite, da na kratko popišem postopek.

Ako nimam v lovišču zajcev, moram vedeti najprej za vzrok, zakaj jih ni. Če nabavim sveže zajce od drugod, je prav možno, da bodo tudi ti izginili za ostalimi. Kakšni so navadni vzroki? Divji lovci, slab dosedanjí zakupnik, slabo nadzorstvo, roparice, bolezni, povodnji, slaba letina itd. Če je vzrok trajen, bo uspeh vedno negativen. Kjer nameravamo izpustiti zajce, moramo najprej odstraniti roparice, ki so najbolj nevarne prvi dan. Računati moramo s tem, da so zajci od dolge vožnje in nepremičnega čepenja v zaboju izmučeni, negibčni in so jim členki postali precej trdi in okorni. Ako ga spustimo zjutraj, bo taval ves dan in iskal svoj rodni kraj, nesposoben za beg pred zalezovalci. Ni čudno, če že prvi dan postane žrtev, saj ga ujame vsak kužek. O tem sem se uveril, ker sem sam poskusil pri več zdravih komadnih. Markiranje je zanimivo, a ima tudi svoje senčne strani. Značko mu pripnemo skozi uhelj tik, preden ga izpustimo. Zajca to boli, in ko smo ga spustili, ga še vedno boli uhelj ter se čuti zalezovan. Zato išče dalje in tako nam pobegne iz lovišča. Če hočemo zajca markirati, storimo to prej. Zopet pa je nepriporočljivo, da ga zaradi tega zadržimo en dan več v zaboju.

Največ pa se greši pri samem izpuščanju. Tedaj se zbere velika družba radovednežev. Vsak hoče celo prijeti zajca v roke, da ga bo spustil, če je

prisotna kakšna dama, gotovo obžaluje, da ni prinesla »židan pantel«, da bi mu ga navezala okrog vratu. Mar mislite, da je božanje nežnega spola zajcu tako ljubo kakor nam?!

Ko smo prejeli pošiljko, jo spravimo takoj v revir na določeno mesto, kjer nameravamo zajce izpustiti. Ako je to zjutraj ali predpoldne in so zajci hrano že porabili, jim vržimo skozi špranje v pokrovu nekaj ovsa in rezine repe ter jih pustimo popolnoma v miru do predvečera. Lačni zajci bodo gotovo vzeli hrano, če imajo popoln mir. Pred mrakom pa izpulimo iz pokrova žičnike, odstranimo posamezne deske pokrova mirno in se odstranimo. To izvršimo brez ropota, kolikor mogoče brez govorjenja in ne kažimo se jim brez potrebe. Od daleč opazujemo, kako zapuščajo zaboj. Ko se oddaljijo, odstranimo zaboj.

Če smo prej (to v primeru, da pokriva pokrajino debela plast snega in zajci težko pridejo do hrane) napravili nekoliko kupov vejevja dreves, ki jih zajec rad gloda, in tu pa tam razmetali nekaj rezin repe, smo storili toliko, da si lahko obetamo uspeh. Svarim pa pred nabavo samecv za osveženje krvi, če imamo v revirju premalo zajkelj in nismo pravočasno odstranili starih samecv. Um.

»Zaščita naših lovišč.« V »Jutru« je bilo dne 21. decembra 1937 poročilo: »Zaščita naših lovišč.« V tem poročilu je bilo rečeno, da je bila izdana odredba, da se vnese v dražbene pogoje, koliko srnjadi in gamsov sme zakupnik lovišča na leto odstreliti.

Dopisnik omenja, da se je letos posebno veliko srnjadi in gamsov odstrelilo v loviščih, ki jim zakupna doba poteka, da se torej zakupniki ne ravna po pogojih zakupnih pogodb. Načlenja vprašanje o sankcijah, ki bi jih bilo uporabiti proti kršilcem pogodb.

Izvajanja neimenovanega dopisnika dotične notice niso točna. V zakupnih pogojih za dražbe lovišč izvršene po

prejšnjih lovskih zakonih ni bilo pogoja glede omejitve odstrela srnjadi ali gamsov. Ta omejitev je dopustna samo za lovozakupne pogodbe, ki so se sklenile po uveljavljanju novega zakona o lovu.

Pripomniti je še, da se po § 10. novega lovskega zakona tretjina površine vsakega zakupnega lovišča pogodbeno postavi v zadnjem zakupnem letu pod prepoved lova. Površino tega dela določi pred začetkom zadnjega leta občno upravno oblastvo prve stopnje. Za še obstoječe zakupne pogodbe, ki so bile sklenjene pred uveljavljanjem sedanjega lovskega zakona, pa se ta določba ne more uporabiti.

Končno se pripominja, da lovski zakon ne pozna desetletne zakupne dobe, ki jo je omenil dopisnik v navedeni notici. Š.

Lovskoribiški slovar dr. Janka Lokarja je izšel in se dobi pri Zvezi lovskih društev dravske banovine. Ta knjiga je potrebna vsakemu lovcu. Ne obsega le slovenskega lovskega izrazoslovja, ampak podaja tudi razlago glavnih pojmov ter predstavlja tako naš lovski realni leksikon. Besedilo ponazorjuje mnoge slike. Ker je zadnji čas, da pričnemo govoriti slovenski lovci v enotnem in čistem slovenskem lovskem jeziku, naj ne bo med nami nikogar, ki bi si ne nabavil te knjige, o kateri izpregovorimo v prihodnji številki obširneje.

Prelet slok na Dravskem polju in Slovenskih goricah. Minulo jesen so se rano pojavile sloke pri nas. Sklepali smo, da bo pritisnil mraz. To se ni zgodilo, pač pa so sloke ostale razmeroma dolgo naši gostje. Prelet je bil dober in marsikdo je prišel na svoj račun. Po jarkih Slovenskih gor in otokih Drave je bilo precej dolgo-kljunov. Menda je bilo največ slok pri nas okoli 7. XI., ko je ta dan v Janeževcih padlo 13 komadov, nekaj dni prej pa v Dornavi 11. Med lovom na zajce in fazane je v omenjenih lo-

višjih večkrat padlo po pet do šest kljunačev.

Prva sloka je bila uplenjena 6. okt. v Hlaponcih. Zadnje štiri pa smo videli 19. decembra. Um.

Poplave. Lovski plen v ptujskem okolišu dovolj zgovorno priča, da moko leto tudi lovcem ne koristi. Posebno občutno so trpeli kraji v bližini reke Drave. Dolgotrajen pomladanski dež je povzročil, da je Drava večkrat poplavlila otoke, kjer se nahaja največ divjadi, posebno fazanov. Še danes lahko opaziš med raznim dračjem in peskom neizvaljena fazanja jajca. Nič ni čudnega, da je lovec razočaran, ko stoji na odkazanem mestu in pričakuje s prijetno napetostjo trenutkov, ko bodo začeli fazani frčati. Gonjači pritiskajo in pritiskajo. Daleč doni popevka: brr-ha-ha. Fazanov pa se dvigne razmeroma malo — ni jih. Upamo, da bo letos boljše in lepše, to želim vsem lovskim tovarišem.

Čiro.

»Paragrafi« ali »členi«? Uredništvo mi je na strani 440 »Lovca« l. 1937. popravilo »paragrafe« v »člene«.

Redoma imajo zakoni »paragrafe«, pravilniki, uredbe in naredbe k zakonom pa »člene«.

Ministrski pravilniki k lovskemu zakonu so pač nedosledni; nekateri imajo člene, drugi pa paragrafe.

(Zakon o posesti in nošenju orožja pa ima člene, izvršilna naredba k temu zakonu paragrafe.) Šivic.

Lovski koledar za **januar**

Sonce vzhaja: dne 11. ob	7.42 ^h
„ zahaja: „ 11. „	16.45 ^h
„ vzhaja: „ 21. „	7.37 ^h
„ zahaja: „ 21. „	16.58 ^h
„ vzhaja: „ 31. „	7.27 ^h
„ zahaja: „ 31. „	17.11 ^h

Mesec je 1. v mlaju, 16. v ščipu,
31. v mlaju.

Društvene vesti

† Podmaršal Joža Tomše.

Malo imamo mož, ki bi živeči v tujini tako ljubili svoj rojstni kraj, kakor ga je ljubil general Joža Tomše. Kakor večina velikih slovenskih mož se je tudi on rodil pod preprosto kmečko streho. Ker za časa njegovega šolanja Gorenjska še ni imela železniške zveze s Kranjem, kamor so bili poslali mladega Jožo v srednjo šolo, jo je moral večkrat za praznike peš mahati iz Kranja pod Sv. Joštom skozi Besnico čez potok Nemilščico v ljubo rojstno vas Polšico pri Podnartu. Pot je bila dolga, toda vendar lepa. Hodil je skozi gozdove, ki so mu bili že takrat prirasli k srcu. In kdor ljubi gozdove, postane v mnogih primerih lovec. Pa ne le samo to, tudi druge okoliščine so bile povod, da je postal Joža kmalu lovec. Njegovi sorodniki, prebivajoči največ na polju in v gozdovih, so mu že v mladih letih pripovedovali o zanimivostih gozda in divjadi.

Kakor vedno v življenju je bil gošpod general tudi kot lovec skromen. Njemu ni bilo za velike prireditve in pompozne love. Njegova visoka služba mu je nudila prilike, da bi se lahko udeleževal velikih, gospodskih lovov najmenitnejše družbe. Udeležil se jih je le, kadar je moral. Toliko rajši pa je bil doma v družbi domačih lovcev, kjer je bil plen par zajčkov in nekaj lisic. Pa četudi ni bilo nič, mu to ni kalilo lovskega veselja. Najlepše ure svojega življenja pa je užil v bukovih gozdovih romantičnega Tatince, od koder je kar v rojstno hišo slišal klicanje samotarja jereba. In vprav lov na gozdne jerebe mu je bil najdražji. S starim jerebarjem, Žamarjevim Šimnom, sta hodila po Tatincu, kjer je še menda danes največ jerebov na Gorenjskem. Gospod general se je še v poznih dnevih življenja kaj rad pogovarjal o tistih lovih in s smehom na licih pripovedoval, da se nečesa ni mogel naučiti vse življenje, in

to je: klicanja jerebov. »Slišal sem ga,« je menil, »toda da bi kitico ponovil, to mi ni uspelo nikoli. Vedno sem rabil pomočnika.«

Nu, in konec jeseni, ko je utihnil jereb, ko molče gozdovi, so otožno zapeli Podtabrski zvonovi. K večnemu počitku so položili v drago domačo zemljo predobrega, blagega moža, ki se je bil le z razumom in pridnostjo povzpел na visoko mesto, od koder je bil velik zaščitnik nešteti in nudil marsikomu važno pomoč, posebno v hudih dnevih svetovne vojne.

Sedaj počiva in sanja sredi polja med smrekovimi gozdíči idiličnih Podbrezij pod okriljem zasneženih gorénjskih planin v neposredni bližini svojih najdražjih prijateljev. —s.

† Filip Bizjak.

Dragi Lipe! Kmalu zatem, ko so te prignale težke razmere iz tvoje tako drage ti vipavske doline, iz sončnih goríc pod naše mrzle planine, sva se spoznala. Vedno si bil vesel, le takrat, kadar si se spomnil na zeleni Čaven in skalnati Nanos, na hribe, pod katerimi ti je tekla zibelka in kjer si spoznal tajne gozda in veselje lovca, si postal otožen. Ali si morda slutil, da te bo vprav v bližini domače, drage zemlje čakala bela, kruta, koščena žena?

Ko smo bili pred leti ti, Viktor in jaz tam daleč v tujini, da pokažemo tujcem lovske zaklade in prirodne lepote naše domovine, pač nisem slutil, da ti bom pisal te žalostne vrstice. O, kako si bil vesel, kako si se veselil življenja! Mar si zato hitel z delom za naš lovski napredek, ker si slutil, kaj te čaka?

Zgodaj, veliko prezgodaj si nas zapustil! Delal si, toda kljub marljivosti nisi dokončal. Kako lepi, kako veliki so bili še tvoji načrti! Odšel si v »večna lovišča«, kjer se ti bo uresničilo to, kar si želel tukaj: prave lovce brez lovske zavisti in lov v spoštovanju in ljubezni do prirode. —s.

LOVSKE KARTE.

Člane opozarjamo na določilo pravilnika o banovinskih davščinah, ki se glasi: »Od lovcev, ki imajo stalno bivališče v drugih banovinah in so si tam nabavili državno lovske karto, se pobira banovinska taksa na lovske karte le tedaj, ako imajo v dravski banovini samosvoje lovišče ali pa kako samosvoje ali občinsko lovišče v zakupu ali podzakupu.«

Banovinska taksa na lovske karte, ki se bodo izdale za koledarsko leto 1938 v času od 1. januarja do 31. marca 1938, znaša po § 65. pravilnika o banovinskem proračunu za l. 1937/38 din 50.—. Banovinska taksa na lovske karte, ki se izdajo za leto 1938 zaprišeženim lovskim čuvajem, znaša prav toliko in ni znižana.

Za mesečne lovske karte, ki jih izdaja banska uprava, se pobira v letu 1938 banovinska taksa din 50.—. Ako ista stranka dobi v koledarskem letu dve ali več mesečnih kart, plača za drugo in naslednjo karto po din 25.— banovinske takse.

Kinološke vesti

XIII. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo v mesecu februarju 1938. Dan in kraj bosta še objavljena.

Občni zbori:

11. januarja 1938 ob 20. uri v lovski sobi restavracije Slamič v Ljubljani, Gosposvetska cesta 6 — Jugoslovenski klub ljubiteljev športnih psov.

14. januarja 1938 ob 20. uri v lovski sobi restavracije Slamič v Ljubljani, Gosposvetska cesta 6 — Jugoslovenski klub ljubiteljev jazbečarjev in terijerjev.

20. januarja 1938 ob 20. uri pri Zupančiču v Ljubljani, Jegličeva ulica 15 — Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov.

21. januarja 1938 ob 20. uri v lovski sobi restavracije Činkole v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 4 — Društvo ljubiteljev ptičarjev.

28. januarja 1938 ob 20. uri v lovski sobi restavracije Činkole v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 4 — Društvo ljubiteljev brak-jazbečarjev. Sav. tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani bo imelo svoj redni občni zbor v petek, dne 21. januarja 1938, ob 20. uri v restavraciji »Činkole« v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 4, z običajnim dnevnim redom, in sicer:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo: a) tajnika, b) strokovnega poročevalca in vodje društvenih vzrejnih registrov, c) gospodarja, d) blagajnika, e) računskih preglednikov.
3. Odrešnica odboru.
4. Volitve: a) novega odbora, i. s. predsednika, podpredsednika, 10 članov odbora in 2 preglednikov računov; b) 2 delegatov in 2 namestnikov za JKS in 6 delegatov za občni zbor JKS; c) načelnika, vodje rodovnih knjig JRP, JRŠ in JRPr ter 2 svetovalcev za vodstvo rodovne knjige ptičarjev, španijelov in nem. pre-peličarjev.
5. Slučajnosti.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev za vse pasme se bo vršila v nedeljo, 10. aprila 1938, v okolici Ljubljane, na katero prireditev opozarjamo že danes vodnike in lastnike psov. Pri tej tekmi morejo tekmovati le psi,

poleženi v letu 1937, ki so vpisani v društvenem vzrejnem registru ali v kateri drugi inozemski priznani vzrejni knjigi. Natančni spored objavimo pravočasno v Lovcu.

Prijavljena legla: Špringer španijelka »Girlic« JRŠ 18 Z je dne 16. 5. 1937 polegla po »Götz von Torval« (Slip) JRŠ 22 Ž — 2 (1—4) mladiča; lastnik psice je Franc Barbič, Ljubljana. — Nem. kdl. psica »Ada« — Podpreska« JRP 120 B je dne 14. 8. 1937 polegla po »Azor« — Kriški« JRP 132 A — 6 (4—2) mladičev; lastnik psice je dr. Stanko Bevk, Ljubljana.

Sodniško poročilo o uporabnosti in brakirski tekmi brakov-jazbečarjev v revirju Šmartno pod Šmarno goro dne 10. oktobra 1937.

Sredi deževne jesenske periode nas je veselo presenetilo lepo jutro, ki je kazalo, da bo tudi prek dne ostalo vedro vreme. Topel veter in gorko sonce sta kmalu posušila rosne kapljice na travi in listju in olajšala psom iskanje in gonjo zajcev, ki jih je bilo v revirju na pretek.

V brakirski tekmi sta tekmovala:

Žreb št. 1. DARI (Bračko) DVR 392/j, pol. 27. 10. 36 iz Dinje (Hornitzky) DVR 311/j po Lumpu II — Plattenstein KZR 1333/ö. Lastnik in vodnik Alojz Urbanija, Domžale. Telesna ocena: dobro. — Išče premalo živahno. Drži se le bolj v bližini sodnikov in strelcev, oblaja veverico, zajca ne najde. Ko je drugič spuščen, skoči pred njim zajec, katerega kratko goni. Zajec pade na strel, vendar Dari ne pride za njim. Pri delu na roparice (mačke) in odložitvi odpove popolnoma. Doseže samo 66 točk in ostane brez kvalifikacije.

Žreb št. 4. BORA — Smledniška DVR 397/j, pol. 25. 3. 34 iz Dirndl-Mühlau KZR 1142/ö po Flottu-Ortneškem KZR 1277/ö. Lastnik Henrik bar. Lazarini, Smlednik, vodnik lov. čuv. Franc Zobavnik. Tel. ocena: dobro. — Išče zadovoljivo, tudi zajca dobro sle-

di. Mačko ustavi in oblaja, vendar se jo upa zagrabi še, ko pristopi k nji vodnik. Obnašanje pri mrtvi divjadi ni moglo biti ocenjeno. Prosto odložena se na strel ne gane, pokaže tudi dobro poslušnost in vodljivost. Doseže 130 točk in oceno »dobro«.

K uporabnostni tekmi so bili prijavljeni:

Zreb št. 2. DUXI — Pernerhof KZR 2216/ö, pol. 18. 5. 36 iz Bistre-Pernerhof KZR 1518/ö po Ceru-Suchverwundt KZR 1537/ö. Lastnik Društvo Brak-jazbečar, vodnik lov. čuv. Filip Jarc, Zavrh. Tel. ocena: dobro. — Išče živahno in hitro najde zajca, katerega glasno goni in ga prižene do strelca, ki zajca ustrelji. Takoj po strelu Duxi utihne in sledi naprej do mrtvega zajca, kjer se brezhibno obnaša. Pri delu na jermenu se večkrat popravlja in sledi nekoliko nesigurno, še bolj pa postane negotova, ko je odvezana, vendar končno le pride do srne, kjer se spet lepo obnaša. Mačko takoj zagrabi in jo zadavi. Ko je pozneje slučajno še enkrat spuščena na mačko, ne pokaže več tiste ostrine, kar ji pokvari oceno v tem predmetu. Prosto odložena ostane na mestu, na strel se dobro obnaša in je sploh zelo poslušna. Doseže 208 točk in s tem II.a oceno.

Zreb št. 3. DEČKO (Bračko) DVR 361/j, pol. 27. 10. 36 iz Dinje (Hornitzky) DVR 311/j po Lumpu II — Plattenstein KZR 1333/ö. Lastnik in vodnik Alojz Bračko, Trzin. Tel. ocena: prav dobro. — Išče živahno in najde hitro zajca, ki ga vztrajno goni do črte strelcev, nakar se vrne k vodniku. Po barvni sledi gre na jermenu mirno in sigurno, ko ga vodnik odveže, pa se zbega, izgubi sled in ne najde srne, zaradi tega tudi ne more biti ocenjen v predmetu »obnašanje pri mrtvi divjadi«. Mačko zaustavi in oblaja. V poslušnosti, obnašanju na strel in odložitvi je dober. Doseže 184 točk, II. c oceno.

Zreb št. 5. BISTRA II (Ivanc) DVR 343/j, pol. 26. 5. 36 iz Blanke (Mejač)

DVR 298/j po Ellu (Klun) DVR 229/j. Lastnik in vodnik dr. Janko Lavrič, Ribnica. Tel. ocena: dobro. — Išče temeljito in živahno, spodi kmalu zajca, vendar ga le kratko goni. Njeno delo na jermenu je zelo dobro in odvezana lepo najde srno, kjer se tudi brezhibno obnaša. Odložena (privezana) ostane mirna, toda na strel se ne obnaša dobro. Doseže 172 točk in III. oceno.

Zreb št. 6. MIKI — Ortneski DVR 247/j, pol. 26. 12. 31 iz Celly — Ortneske KZR 1161/ö po Flitu — Lom KZR 1157/ö. Lastnik Oskar Kosler, Ortnek, vodnik lov. čuv. Franc Škulj. Tel. ocena: prav dobro. — Išče pridno in najde kmalu zajca, ki ga zelo dobro goni in ga po 18 minutah prižene nazaj. Barvno sled izdelava prav dobro, pozna se mu dobro vodstvo in mnogo vaje. Srno sicer zagrabi, vendar je ne trže. Je poslušen pes, ki se pusti lepo odložiti, le na strel se malo slabo obnaša. Doseže 224 točk in I. oceno.

Zreb št. 7. CZIBI — Pernerhof KZR 1950/ö, pol. 30. 6. 35 iz Bistre — Pernerhof KZR 1518/ö po Ceru — Suchverwundt KZR 1537/ö. Lastnik Društvo Brak-jazbečar, vodnik Jože Plaznik, Hrastnik. Tel. ocena: prav dobro. — Ima zelo nesrečen dan, kajti kljub temu, da je večkrat izpuščena, ne more najti zajca. Vzrok je najbrž ta, da se premalo oddalji od svojega vodnika, ker se boji, da ga ne bi v tujem revirju izgubila. Vendar dokaže njeno dobro delo po barvi, da ni kriv prejšnjemu neuspehu morda slab nos. Barvno sled izdelava najprej na jermenu in potem odvezana povsem dobro. Pri srni se zelo dobro obnaša. Tudi pri mački se dobro izkaže, saj jo zaustavi, oblaja in končno še zadavi. V poslušnosti, obnašanju na strel in odložitvi prejme tudi dobre ocene. Vendar doseže s 132 točkami samo »posebno pohvalno priznanje«.

Zreb št. 8. DONDA — Marovška DVR 352/j, pol. 26. 6. 36 iz Fifi-Ortneske

ške KZR 1275/8 po Arno v. d. Gamsburg KZR 1326/8. Lastnik Janez Göderer ml., Ortnek, vodnik lov. čuvaj Jože Pečnik. Tel. ocena: prav dobro. — Išče pridno in najde zajca, katerega žene za grič, tako da se gonja le slabo sliši. Po 15 minutah se vrne k vodniku. Njeno barvno delo je od začetka do konca dobro, tako da se lahko od te mlade psičke še mnogo pričakuje. Njeno obnašanje pri mački kaže, da bo postala še zelo ostra na roparice. V ostalih predmetih lahko psičko samo pohvalimo. Doseže 202 točki in II. b oceno.

Ko smo z Dondo opravili, se je nebo hitro pooblačilo, začelo je deževati, bliski in grmenje so zaključili to tako lepo uspelo prireditve.

Sodniki:

Oskar Kosler m. p., Viljem Fürer m. p.,

Ivan Göderer m. p.

Oglasi

Prodaj dalmatinskega braka in večje število raznobarvnih papigic, posamezne in v parih. Grom A., Novo mesto.

Uprava Lovskega udruženja v Vukovaru reflektira na par (psa in psico) čistokrvnih lovskih psov, sposobnih za razploditev. V poštev prihajajo samo nemški žimavci ali resavci. Dobavitelj mora z rodovnikom jamčiti za čistokrvnost pasme, sposobnost razploditve in označeno starost. — Ponudbe naj se pošljejo na upravo označenega udruženja z eventualno fotografijo in označitvijo zadnje cene za vsakega psa posebej. Psa ne smeta biti istih staršev. Plača se v gotovini.

Srnje in jelenje kože kupujemo stalno v vsaki množini. — J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1.

5-mesečnega rjavega jazbečarja prodajam poceni. — Kranjc, Ljubljana, Korytkova 30.

Armič Ana, vdova po pok. Josipu Armiču, šol. upr. v p., prodaja po zelo ugodni ceni puško dvocevko kal. 16 in flobert. — Vprašati: Breg 16, Celje.

Psarna Medjimurska, lastnica Leopoldina Brajkovič, Čakovec, ima na prodaj mladiče, nemške kratkodlake ptičarje, čistokrvne, z rodovnikom, 5 mesecev stare od IRIS Poljanske JRP 107 B, poležene 18. VII. 1935 (čokoladno rjava) po očetu Dan JRP 117 A in materi Bora Prulska JRP 34 B po očetu Wild Pöttmes JRP 123 A poležen 25. III. 1934 (vzgojitelj Meyerheim, Rennerod psarna Pöttmes) po očetu Bodo v. d. Radbach 4173 St. K. 190 L. in matere Zehnte A — Pöttmes St. K. 276 L. — Interesenti naj se obrnejo neposredno na psarno.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Puškar F. K. Kaiser vljudno naznanjam gg. lovcem in ribičem, da sem se preselil v sosedno hišo tvrdke »Toni Jager«, Dvorni trg št. 1 (nasproti tv. Prelog).

Cenj. odjemalcem se pri nakupu še nadalje priporočam.

V komisiji so naslednje puške:

1	Browning puška kal. 12	Din 1600.—
1	" " " 16	" 1600.—
1	" " " 16	" 1800.—
1	dvocevka petelinka kal.	
	20 za brez.	" 1600.—
1	Hamerles trocevka Merkel	
	kal. 16/8	" 4500.—
1	Hochrasantz Schönaur	
	z daljnogledom kal. 7.62	" 5000.—
1	Schönaur kal. 6.5	" 2500.—

Strojenje vseh vrst kožuškovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelovanje in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplom. usnjarški strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za za lovsko in samoobrambno orožje izdani denar naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarnju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Medjimurske konje, prav težke in na pol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribji lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Dvorni trg št. 1 (nasproti tv. Prelog), ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII. (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste, na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

V. Herfort, kr. dvor. preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ul. 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kože v preproge. — Prepariranje živali.

Puškarnstvo v Celju, Dečkov trg 1, Ivan Zornik, opozarja cenj. lovce na svojo zalogo lovskih pušk vseh vrst v najboljši kvaliteti ročnega dela. Vsa popravila v lastni delavnici najvestneje in po zmernih cenah. Točno pristreljenje pušk ter precizna montaža daljnogledov. Pri nakupu novih pušk se vzamejo stare v račun.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovšem sistemu.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in športnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

A. Mazlu

»Čirr-rik«

Glas, ki je vsakemu lovcu znan in ki ga slišimo ob vsakem letnem času, je klic poljske jerebice, naše najmanjše stalno pri nas živeče divjadi. Čirikanje pa stalno pojema, čeravno si že marsikdo beli glavo, kako bi temu odpomogel. Saj je ta ljubka ptica morda edina, kateri ne more niti najbolj zagrizen sovražnik očitati niti najmanjše škode. V Nemčiji so agrarci celo zaprosili merodajne oblasti, naj se lovopust za jerebice podaljša, da jih lovci ne bodo preveč postrelili, ker so poljedelstvu koristne. Njena hrana obstoji v glavnem iz mušic, komarjev, muh, polžkov, hroščev, ogrcev in raznih gosenic. Če primanjkuje te hrane, uživa v prvi vrsti semenje plevela. Naš poljedelec gotovo nima koristnejše ptice, kakor je jerebica, ki nudi pravemu lovcu toliko užitka.

Lova na jerebice sicer ne moremo primerjati z lovom na velikega petelina ali srnjaka, pomisliti pa moramo, da v enem letu dobimo le par petelinov, dočim nam jerebica nudi večkratni užitek, do katerega pridemo brez napore in težav. Poleg tega ni vsak zakupnik tako srečen, da bi se mogel pohvaliti s petelinom v revirju, medtem ko moremo gojiti jerebice v vsakem lovišču, ki ima le nekaj polja. K jerebičjemu lovu pa spada tudi ptičar. Kdor še ni lovil z dobrim psom, je tudi za marsikateri lovski užitek prikrajšan. Voditi dobrega ptičarja na jerebice, je meni večji užitek, kot jih streljati. Mogoče je to stvar okusa, vsekakor pa ne doseže ta vrsta lova svojega viška brez psa.

— Preden pa govorimo o žetvi, se rajši zmenimo, kako bomo uspešno sejali, kajti brez setve ni žetve, tudi pri lovu.

Jerebica je zelo skromna, njeno vzdrževanje pa poceni. Velikih gmotnih žrtev ne zahteva, treba je le ljubezni do gojenja. Pregarjati moramo njene sovražnike, male in velike. Teh pa je mnogo. Od srakoperja, srake, vrane, od najmanjše dnevne ali nočne ujede — do največje. Nič manj sovražnikov nima med štirinožci. Veliko škodo povzroča ob gnezditvi naš zaščiteni bodež, ker mu jerebičja jajca gredo zelo v slast. Tudi dihur se

zadovolji samo z jajci, če si je jerebica v zadnjem trenutku rešila življenje. Da psi in mačke, ki se potepajo po poljih, uživajo jajca, sem se prepričal, ko smo z jajci zastrupljali vrane. Kje pa so še vse ostale manjše in večje roparice, ki ne zametujejo niti dobre pečenke niti jajc.

Ako hočemo dvigniti stalež jerebic, moramo omenjene škodljivce držati zelo na kratko, razen ježa, ki je zaščiteno. Lovsko pravično je, da se lovec brani škodljivcev s puško. Kjer puška ne doseže, naj pomagajo pasti in če tudi te ne, sezimo po strupu. Vseh itak ne bomo uničili. Veliko škodo pa trpijo jerebice ob košnji. V letih, ko rano in bujno raste trava pred ozimino, je škoda gotovo občutnejša. Že stari praktiki priporočajo pobiranje jajc tik pred košnjo. Puščanje nepokošene trave okrog gnezda ne koristi mnogo, ker tak otok vzbuja pozornost roparic. Zato je bolje, če si ob košnji preskrbimo domače koklje in jih imamo pripravljene za ponesrečena gnezda. Običajno so kebkici izvaljeni že pred košnjo. Sicer je najbolje, da pred košnjo pobereмо jajčka, jih zložimo v pripravljeno košarico, v kateri imamo žagovino, da se ne pretresejo, ter podložimo domači koklji.

Eden glavnih vzrokov pozne gnezditve, ki ga lahko odstranimo, je nadštevilnost petelinčkov. Dognano je, da ob paritvi, ki jo moramo vzeti pri jerebici dobesedno, nastopajo pri zbiranju izvoljenk med petelinčki hudi boji. Ti boji trajajo več dni in tednov. Zaradi tega so pari nadlegovani od ostalih samcev in tako se zapozni uživanje medenih tednov. S tem se zakasni čas valitve in gnezditve, kar postane v tem primeru usodno pri košnji. Da bi pa odstreljevali samo peteline, je skoraj nemogoče. Idealno bi bilo, če bi se smelo to vršiti pred pomladjo, to je v času, ko se jerebice pari, pred gnezditvijo. Seveda je to nemogoče, ker nam zakon brani in bi se v tem slučaju mnogo grešilo, radi neznanja izvrševanja tega načina gojitve z odstrelom in radi nediscipliniranosti mnogih lovcev.

Ostane pa nam drugi način, ki je tudi star in so ga včasih mnogo bolj upoštevali kot sedaj. Jerebice polovimo pozimi in jih držimo do paritve doma. S tem smo rešili malone polovico pred roparicami. V času parenja vzamemo kokoške v košarico, ki naj ima žakljevinno mesto pokrovca, da se ne pobijejo, v drugi košarici pa nosimo staro jerebico vabilko. Paziti pa moramo, da to delamo res v dobi pred gnezditvijo, torej tedaj, ko se delijo v pare, ker se ob valitvi rad oglasi petelinček, ki mu preseda samotno postopanje, ko izvoljenka sedi na jajcih. Tedaj kaj rad skoči čez zakonski plot ter prevara njo in nas. Pred

zatonom sonca čisto mirno čakamo na mestu, kjer domnevamo jerebice. Vabilka se bo kmalu oglasila in njenemu glasu se bo odzval petelinček ali celo na prvi klic priletel. V tem slučaju mu spustimo nevesto. To delamo toliko časa, dokler se odzivajo petelinčki, to je dokler so v lovišču nadštevilni petelinčki. Doma pridržane nadštevilne peteline pa ločimo, da se preveč ne pobijejo med seboj, in jih držimo, dokler jih ne bomo rabili za vodenje iz ponesrečenih gnezd izvaljenih kebčkov. Kako postopamo v tem slučaju, sem itak popisal lansko leto v »Lovcu«.

Za lov živih jerebic kakor tudi ostale divjadi pa si moramo pribaviti dovoljenje, na kar opozarjam lovske tovariše, da bi ne prišli po nevednosti v neprijeten položaj.

Iz gori omenjenega je razvidno, da res ne zahteva vzgoja jerebic velikih denarnih žrtev, marveč dela, ki pa je ljubitelju narave le v veselje.

Končno še nekaj vrstic glede lova. Če si dober ali slab strellec, ne streljaj nikoli v kito oziroma v sredo kite, ko se dvigne. Rezultat takih strellov je navadno velik minus, ker si jerebice oškropil in bodo žalostno poginile, pobral pa nisi nič. Vzemi na muho rajši komade, ki so ob strani. Ne prenašli se pri streljanju, ker boš imel manj uspeha, če slepo pokaš, kakor če pomeriš. Na streljani komad pazi, ker večkrat jerebica ne naznači strela, daleč proč pa se odcepi od kite in pade. Na nedoraslo kito ne streljaj, četudi je po zakonu dovoljeno. Klavern je lovec, ki ima na jermenčkih take »škorce«, čeprav so jermenčki polni.

Ker lovimo jerebice še v toplih dneh, se rado zgodi, da postanejo zelene. Pravemu lovcu ni radi manjvrednosti divjačine, temveč radi nepravilnega ravnanja z divjačino. Vsak uplenjen komad naj gre iz rok tak, kakor zahteva lovska pravilnost. Jerebice iztrebimo tako, da jim z lesenim kaveljčkom potegnemo skozi kloako čreva. Žal je še mnogo lovcev med nami, ki so pobili mnogo jerebic, a o iztrebljenju nimajo pojma, ali pa mislijo, da to ni njih delo. Ako je logar poleg, naj to opravi on, če to zna, sicer ga moramo mi naučiti. Lovski čuvaji naj nam ne bodo naše plačane sluge, ampak pomočniki pri gojitvi plemenitega lova. Vzgajajmo jih sami in bodimo jim vzor. Upoštevajmo tudi mi staro prislovico: »Besede mikajo, zgledi vlečejo!«

Grobar črni krokar

Odkar mi ni dana prilika, da bi hodil po planinah, le sanjaram o tistem zanimivem delu sveta, o tajnostih sivih pečin, cvetočih poljan in o čaru zime v planinah. Gamsovi roglji, viseči na steni, in krivorepi ruševci med njimi, mi vedno šepe-tajo o najlepših dnevih življenja.

Grem skozi megleno dolino. Moker, topel jug tali sneg. V prisojnih legah se že kažejo gola rebra; pota so mokra, da se vdira noga do gležnjev. Vreme sv. Miklavža ... — Korok, korok! — Ali je mogoče? Menda sanjam? In že zopet isti glasovi. Ali je to mogoče, da po štirih letih zopet slišim lepo planinsko ptico, črnega krokarja? In tukaj doli, v megleni dolini, blizu vasi? Kje neki je? Verjel bom ušesom šele, ko bodo to potrdile oči! ...

Vse je tiho, slišijo se le težke, debele kaplje, kako težko kapajo in udarjajo na spodnje veje, potem ko so pripolzele do konca drobnih vejic. Morda pa sem se le motil?

Naredim nekaj korakov in izza ovinka se spelje velika, črna ptica. Ko se zaokrene, se spremeni temno perje v prekrasno modrino. Vztrepetal sem, ko sem bil opazil lepega, dobrega znanca z visokih planin, kjer prav sedaj kraljuje najsvetejša tišina. Nekajkrat je zamahnil s širokimi krili in že je krožil nad menoj, v megleni sivini, prav po orlovsko.

O, ti stari znanec s planin, tudi v dolini si obdržal svoje stare, lepe navade!

Ko si je bil dobro ogledal mene, se je spustil na mlado smreko, rastočo na peščenčevi pečini in zopet nekajkrat zakrokal.

Pa kaj ga je prineslo v dolino in celo v bližino vasi? Saj so krokarji redki že na planinah, ta pa se kar naenkrat prikaže v megleni dolini?

Zlezel sem v goščavo, iz katere sem videl zleteti planinskega znanca: sredi okrvavelega snega je ležala mrtva srna. Načeta je bila na trebuhu. Pred nekaj dnevi so jo bili obstrelili lovci in zastreljene niso našli; čudno, čudno se mi je zdelo to, da jo je našel črni grobar s planin. Kaj ga je prignalo v dolino in kako je našel vprav to mesto, ta skriti kotiček?

Krokarja sem dvakrat videl v naši dolini. Neke hude zime, ko ga je prignal bržčas glad, in pa pozimi po svetovni vojni, ko je hodil na ubito mačko, namenjeno, da privabi lisice k strupu. Pobral je bil nekaj koščkov s trupom, toda pilule so gotovo izpadle, še preden je krokar užil meso, in ostal je živ.

Tudi ta zadnji primer je zanimiv. Krokarki, ki priletavajo iz Karavank v gozdove Jelovice, plavajo gotovo zelo visoko; približno kakih 600 m nad Savo. S take višine pa v gozdu gotovo ne morejo odkriti mrhovine. Bolj verjetno je, da se tu pa tam spuščajo tudi niže, toda ker so precej oprezni, se skrivajo ljudem. Le če odkrijejo primerno kosilo, se drže dotičnega kraja in postanejo zaupljivejši.

Prijatelji planin, lovci in planinci, opažajo, da je od leta do leta pri nas manj krokarjev. Temu bo povod le pomanjkanje hrane. Saj jih nihče ne preganja in tudi gnezdiijo krokarki le v zelo skritih, težko dostopnih krajih. Niti poklicni lovci niti gorski vodniki mi niso mogli povedati za gnezda krokarjev.

V starih pravljičah večkrat slišimo o velikem črnem ptiču krokarju. Bil sem včasih že mnenja, da so ga stari ljudje zamenjavali s poljsko vrano. Tekom let in opazovanj pa sem spremenil mnenje, posebno odkar sem prepričan, da roparic in ujed ne moti človeška bližina; glavna za njih je pač hrana. Divje mačke in uharice so v mestnem logu pri Ljubljani, kjer je več zajcev in jerebic kakor v kakih zapuščenih, četudi mirnih gozdovih. Vidre prihajajo v ribnike in se celo naselijo blizu njih; o kuni belici pa je znano, da se skriva po skednjih in hlevih.

In krokar? Ko še ni bilo strogih sanitarnih predpisov, so ljudje puščali mrhovino nepokopano. Takrat je bila tudi v dolini, v bližini človeških naselbin, za krokarja vedno bogato obložena miza in krokar je bil precej navaden pojav. S človeškim napredkom pa se je krokarju pričela v dolini krčiti prehrana. Odšel je v planine, odnosno, obdržal se je le še v planinah, kjer je večkrat poginila živina v skritih in težko dostopnih krajih. Nekaj hrane so mu preskrbeli planinski lovci s slabimi streli, najbolj pa skrbe za krokarje snežni plazovi, ki večkrat odnesejo celo čredo gamsov čez stene v globoke prepade. In kdo drugi naj jih pokoplje kakor črni grobar-krokar?

Ker je pa z novjšimi puškami manj zastreljene divjadi in pogine v planinah manj živine kakor pred leti, prihajajo tudi že v planine za krokarje slabši časi, ki so povod, da se tudi tamkaj zmanjšuje število črnih planinskih grobarjev. Toda dokler bomo imeli bogata gamsova lovišča, bo nekaj hrane tudi za zadnje krokarje, ki tako lepo poživljajo naše prelepe gore.

Čim bolj se širi civilizacija, tem bolj se ožijo tla marsikateremu lepemu bitju stvarstva. Z naših planin so se že davno izselili plešci, za njimi odhajajo krokarki, toda tudi tam na jugu, kjer je sedaj prava domovina redkih ptic, se jim z napredujočo civilizacijo redčijo gnezda in družine.

Sadjarjem in vrtnarjem

Že zopet se je nam lovcem zasvetila zvezda repatica v obliki članka z naslovom »Lovci odgovarjajo« v strokovnem listu »Sadjar in vrtnar« št. 10 in 11. Ta zvezda ima kar več zviti repov in dovolj sem si potipati najprvo zadnjega. Čeprav mi je lovska za-grizenost, kakor je dognano v sadjarskem listu, obglodala možgane, vendar mi jih je še toliko ostalo, da dam piscu v sadjarski vedi mirne vesti »nezadostno«. V članku, zadnji od-

stavek, zatrjuje pisec, in to popolnoma resno, da zajci zategadelj ne oglodajo divje rastočih debel jablan, ker v hosti, kadar je sila, ni zajcev in, če bi bili, ne morejo oglodati debel, ker jih narava sama zavaruje s trnjem. Torej v sadjarski vedi »nezadostno«, v šaljivosti »odlično«! Pomni torej, dragi sadjar, divjakov jablan zajec nikdar ne ogloda! Iz tega sledi, da je za naše hribovite razmere in za naše kmečke sadovnjake najpriporočljivejša cepitev divjih sadik. Druge jablane ne vzdrže dolgo, ker se jih zelo rad prime drevesni rak in druge take drevesne bolezni, posebno še, če jih negujemo samo s pisanjem v sadjarskem Vestniku. (Ovijaj debela

v jeseni, odvijaj jih spomladi, to je recept, ki ga vsak začetnik pozna.)

Sedaj pa po vrsti, kakor so hiše v Trsti. V prvem repu je vprašanje na nas, dobrotnike praznih občinskih blagajn, kdaj in kje smo dokazali, da se je lovski zakon uveljavil tako, da ljudski zastopniki niso imeli dovolj prilike in časa, da bi osnutek pregledali. — Če bi prizadeti prebirali naš list, bi prav gotovo iz različnih člankov dobili dovolj jasno sliko o svojih neresnih izvajanjih. Opozarjam samo na članek v »Lovcu« št. 9, kjer se med drugimi zadevami rešeta tudi škoda po zajcu v občini Žiri v iznosu 40.000 din. Za odgovor drugega dela vprašanja mi je zmanjkalo sape, ker ne vem, kaj pisec prav za prav hoče z ljudskimi zastopniki. Vemo samo toliko, da je pri nas za vsako stvar več kot preveč časa in prav gotovo ga je bilo zadosti tudi za pregled lovskega zakona, če bi le kdo resno hotel.

Nadalje so sadjarji v velikih skrbah za lepoto naših kmečkih domov. Kako se bodo domovi videli, ako jih bo obdajala dva metra visoka ograja, ker jih obdaja sedaj največ le en meter visoka? Dragi sadjarji, pustite domove po vaši želji nezaplan-kane, le sadovnjake ogradite z dva metra visokim plotom namesto z en in pol metra visokim, kakor je to navada. V mestih so celo tri metre visoki plotovi in mislim, da ne bomo zaradi neestetike poginili. Bodite uverjeni, sadjarji, da se kupci sadja ne bodo odvrčali zaradi dva metra visokega plotu, kvečjemu zaradi prelivajoče se gnojnice okoli hiše. Prepričan sem, da se bomo tudi pol metra višjega plota privadili in da boste končno prišli do spoznanja, da je to majhno zvišanje plota le vam in vašim jablanam v prid.

Radi bi sadjarji vedeli, oziroma bi rad vedel pisec članka, kako utemeljujemo dolgo postopanje odškodninskih razsodišč, ki je tako zverženo, da se ga vsak oškodovanec boji. — To utemeljujemo enostavno s tem, kar sem že prej napisal, da imamo namreč za vsako stvar več kot preveč časa, kar je pa na žalost prav pri odškodninskem razsodišču izjema. Postopek, pravilno po zakonu izveden, je tako nagel, da si lovski zakupnik škodo še ogledati ne more, ampak mora priti kar na občino in tam se naj z oškodovancem pobota za stvar, katere še videl ni. Po navadi skušajo zakupniku lovišča potegniti kožo raz hrbet. Predolgo bi bilo opisovanje vseh zvijač, katerih se oškodovani poslužujejo nasproti zakupniku, da izžamejo povračilo škode, katero so storile miši in druga golazen. Kdor pa ne verjame, naj se poda v našo staroslavno vas Ig ali Želimlje in naj povpraša v občinski pisarni o tej zadevi. Torej, sadjarji, le pot pod noge

in pomolite nos še malo čez domače planke, ker mislim, da vas potem ne bo več veselilo, da bi nas lovce izpraševali odškodninski katekizem. Rad bi vtaknil prebojevite sadjarje v lovčevo kožo in jih poslal k ljubeznivemu pogovoru na odškodninsko razsodišče, da bi imeli vsaj malo pojma o tej panogi športa.

Velika uganka je sadjarjem tudi, zakaj lovci ne prepuščamo cenitve škode strokovnjakom. To je zopet nekaj, kar dokazuje, da pisec nima pravega vpogleda v lovski zakon. Svetovali bi uredniku »Sadjarja in vrtnarja«, da pregleda članke, ki se spotikajo nad lovom, pišejo o zakonih itd. Če se že vtikajo v lovsko zakonodajo, naj bodo vsaj dobro podkovani o stvari, ker bodo sicer le težko vozili z njihovimi, da ponavljam, neosnovanimi članki o grozodejstvih zajca. Ker je pa naš list poučen za lovce, naj bo še za sadjarje in druge. Lovski zakon pravi v § 64.: »Obe stranki imata pravico, da zaradi izvedeniške izjave pred odškodninskim razsodiščem pozoveta k razpravi na svoje stroške zemljedelske, gozdarske in lovske strokovnjake.« Torej tudi tu je ustrezno, samo poslužiti se je treba. Vse, kar zahtevajo sadjarji v zakonu le sebi v prid, je nam lovcem v težko breme. Pa saj se razumemo, za sadjarje in druge je strokovnjak le tisti, ki že vnaprej prizna vso škodo, pa četudi je desetorno navedena. Poglejmo si sestavo razsodišč. § 58. zak. o lovu pravi: »Zahteve po povračilu škode po lovu ali škode po divjačini do višine 1000 din rešuje odškodninsko razsodišče, ki se osnuje pri občinah in sestoji iz predsednika ali njegovega namestnika in dveh članov. Zahteve po povračilu škode nad 1000 din rešujejo redna sodišča.« Po določbah § 59. postavlja predsednika odškodninskega razsodišča in njegovega namestnika za 3 leta upravno oblastvo prve stopnje po poprejšnjem zaslišanju občine in Zveze lovskih društev. Za predsednika in namestnika se smejo postaviti samo nepristranske, neoporečne in pismene osebe, ki točno poznajo poljsko in gozdno gospodarstvo in lov. Predsednik in njegov namestnik opravita pri občnem upravnem oblastvu prisego, da bodeta svojo službo vršila vestno in nepristransko. Ime predsednika in namestnika sporoči upravno oblastvo občini, ki ga mora objaviti na običajni način, zaradi česar ima vsak možnost, da pri upravnem oblastvu ugovarja, če bi bila za predsednika ali namestnika razsodišča postavljena oseba, ki je nesposobna ali pa zaupanja nevredna. § 64. zak. o lovu določa, da imenujeta prizadeti oškodovanec in oni, od kogar se odškodnina zahteva, po enega člana razsodišča. Kdor prečita ostale zakonske določbe o poslovanju razsodišč, vidi, s kako brzino morajo poslovati in kako je vse poskrbljeno, da se pri-

zadetemu ne godi krivica. Sadjarjev pisec pa si seveda ni vzel truda, da bi prečital zakon.

Ker smo mi lovci zelo postrežljivi ljudje in radi damo vsakomur, kar mu gre, damo tudi odgovor na vprašanje, zakaj morajo oškodovani sadjarji poleg tega, da dobe le v redkih primerih kako neznatno odškodnino, ki nikdar ne dosega povzročene škode, napravljati večkrat dolga pota k županstvu in razsodišču v vsakem primeru brezplačno. Oprostite, če me to vprašanje sili na smeh. Spomnil sem se namreč malega Jožka, ki je nekoč vprašal svojo mamico, zakaj krava z repom miga. Mamica, ki je bila zaradi vedno vprašujočega Jožka že malo z živci pri kraju, mu je odgovorila, da zato, ker ga ima. Isto je s sadjarji. Kdor stanuje daleč od županstva, mora pač daleč hoditi. Drugi so si pa svoje domove zaradi comodnosti ali kake druge ugodnosti postavili bliže. Oprostite, prosim, ker je na neduhovita vprašanja težko duhovito odgovarjati. Plačano pot bi zahtevali. Ali ni to imeniten domislek? Nova pridobitna panoga! Če bi bilo to res, sem uverjen, da bi se od pomladi do zime okoli občinske pisarne kar gnetli dozdevni oškodovanci, da bi dobili vsaj plačano pot. Rad bi vedel, koliko bi sadjarji zahtevali od kilometra. Končno pa taka tragikomična zadeva komaj spada v strokovni list. Ali nas zakupnike kdo vpraša, kje stanujemo, ali morebiti kdo nam plača pot, ki jo moramo včasih za 10 kg uničenega fižola napraviti tudi do 30 km dolgo?

Sadjarji nadalje »žele« poznati utemeljitve, zakaj »smo« vzeli zajca iz seznama divjadi, za katero more oblastvo odrediti razredčenje, ako se preveč zaredi. Vendar bi prej lovci vprašali, kje je tista edinstvena občina ali zemlja na Kranjskem, kjer je toliko zajcev, da bi jih morala oblast razredčiti, in kdaj smatrajo sadjarski »strokovnjaki«, da jih je preveč. Upamo in pričakujemo resnega odgovora, a ne takega iz kroga lovske latinščine, ker to je le naša »specialiteta«. Torej k stvari. Zajec je izvzet zaradi tega, ker jih je tako bore malo in ni upanja pri naši divjaški naravi, da bi se to domnevno zlo zaredilo v toliki meri, da bi bilo vpitje po zajčji nadlogi res upravičeno. Izvzet je bil tudi zaradi tega, ker so merodajni činitelji že davno odrasli otroškim hlačicam in nanje ne vplivajo več bajke o hudodelstvu kranjskega uničevalca »zajca«. Vedite, sadjarji in vsi, ki skušate s strelo besede, peresa in dejanja spraviti zajca s tega prelepega sveta, da je vsak zajec, komaj poležen, v kratkem zapisan smrti, bodisi na polju s koso, po psih in mačkah, bodisi v hosti s puško ali žico. Tisti pa, ki po čudnih potih še ostane, lahko cvili o sreči, da je doživel pomlad.

Nadalje hočejo sadjarji imeti dokaze, ali so res mačke in psi škodljivi, in trde, da je zajčja škoda večja kakor škoda teh klatežev za lovstvo. Takoj je tukaj dokaz. Letos sem našel v lovišču štiri breje srne raztrgane po psih. Vsaka je imela po dva že docela razvita mladiča. Torej so psi napravili po uradnem ceniku za 2240 din škode. Ker pa to ni bil najbrž osamljen primer in tudi raztrgane srne ne prve ne zadnje, izračunajte škodo. Pa lovcem očitajo grozodejstvo, če s strelom odstranijo takega pasjega razbojnika, zato da bi bili občudovani v svoji plemeniti rahločutnosti do vseh živih bitij.

Končno pa še nekaj, dragi tovariši, da ne boste žalostni. »Sadjar in vrtnar« nam milostno dovoljuje, da obdržimo naš lov. Seveda v lovišču ne sme biti zajca, ker žre drevje in drugo, ne srne, ker ta jé travo in deteljo, tudi jerebic in lisic ne sme biti, temveč mačke in kmečki cucki. katerih pa ne bi smeli streljati. Veselite se, tovariši, z menoj, lov nam ostane, lovili bomo gosenice, hrošče, voluharje in za razvedrilo obirali mah raz drevje ter nosili občinam tisočake. Živel napredek v letu Gospodovem 1938!

Napisal sem odgovore na razprto tiskana vprašanja v »Sadjarju in vrtnarju« št. 10 vsem onim, ki ne vidijo podgan za zajce. Ker pa je bilo pod zajčjim člankom v »Sadjarskem vestniku« objavljeno nadaljevanje, sem z veseljem pričakoval nadaljnjih utrinkov. Res se mi je, oziroma nam vsem lovcem, izpolnila želja, da dodobra spoznamo mišljenje, tuge in upanje sadjarskih prenapetežev.

Dopisnik nadaljevanja gonje proti zajcu nastopa v začetku »strokovnega« članka kot mali računar, navaja ponovno občino Žiri, kjer da je obilo zajcev, ki požre vsak dnevno za toliko in toliko dinarjev poljskih pridelkov, in pride z matematično natančnostjo do vsote, katera bi bila merodajna in seveda, kakor sem že prej omenil, edino pravilna, ker jo je izračunal sadjar. Pravi tudi, da se vsa škoda, storjena po zajcu, le težko opazi. To mi lovci zelo radi verjamemo, da se taka škoda le težko opazi. Pa kaj za to, če je škoda ali ne, saj nismo tako natančni. Škoda mora biti; če je ni, se pa naredi. Seveda če se zakupnik brani povračila take nevidne škode, se zlije v strokovnem listu cela reka gorečega žvepla na lov in zajca in umevno tudi na lovce. — Nadalje vedite, sadjarji, da se ne boste spotikali nad našim urednikom, da sme vsak zakupnik odstreliti toliko zajcev, kolikor jih hoče, več pa ne, kolikor jih je v lovišču. Za zajce ni določen odstrel! Torej našemu uredniku očitano nepoznanje lovskega zakona pade v tem primeru na dopisnika,

oziroma na sadjarje. Je nerodna taka stvar, pa oprostite in si zapomnite, da »le čevlje sodi naj kopitar«.

Piščeva jeza na lovce se zrcali posebno v tem, da nas nazivlje »nasprotnike«. Daleč sem od tega, da bi trdil, da so sadjarji in kmetovalci naši sovražniki. Ne, tako daleč ne gremo, ker večinoma so naši prijatelji in le nekaj jih je, kakor pri vsaki branži, zapeljancev in »fanatikov«. Le nekaj jih je, ki so vso vedo pojedli z veliko žlico, a to nobenemu v korist. Tudi nikdar nismo trdili, da ves blagor naše domovine stoji in pada z lovstvom. Pač pa trdimo, da mora vsaka panoga biti v korist skupnosti doma in ne v sramoto nasproti inozemstvu. Tudi samo z jabolki ne bomo doživeli zlatih časov. Ker pa hočete imeti za vsako izvajanje dokaze, pripominjam, da bi v primeru, kakor si ga želi pisec, t. j. da bi se uničili zajci, ali bolje povedano, da bi smel vsakdo in kadar se mu zljubi ubijati zajce, izgubilo nebroj ljudi službe, ker je jasno, da bi nihče več ne hotel zakupiti lovišča. Občine bi ne dobile najemnine, in še polno drugih minusov bi se pojavilo v občutno škodo za skupnost. Nam lovcem bi ne škodovalo, mi bi si kvečjemu letno prihranili nebroj tisočakov. Komu vse to v korist?

Odgovor je lahek in ga more vsak pogoditi, kdor nima slabih namenov in ne živi v stalni sli po razdiranju. V korist bi bilo le tistim, ki hočejo na stroške drugih udobno živeti. Pri tej trditvi pa ni treba zavijati oči in lovcem, ki so tudi sadjarji, vrtnarji in kmetovalci, očitati neplačano tlako. Vsak sadjar naj stori svojo dolžnost kot pravi sadjar do svojega negovanca in zajčja škoda bo pri nasadih padla na tako nižino, da je vrednost prelite tinte o tej zadevi večja, kakor pa bo škoda po zajcih.

Da bo dopisnik tudi deležen dobrote našega strokovnega lista, mu na kratko povemo, da dobiva lovsko društvo zategadelj od banovine podporo, ker plačujemo mi lovci v banovinski lovski fond. Vam se pa povrača škoda po slani, suši, povodnji, toči itd. brez fondov. Kako majhna pa je podpora, ki jo je deležna naša organizacija nasproti celokupnim prispevkom, ki jih mi sami plačujemo v ta sklad, o tem se morejo gg. sadjarji sami prepričati. Če ne verjamejo, jim bomo prihodnjič postregli s številkami. Interesantno bo gotovo primerjati podpore, ki jih delijo za povzdigo sadjarstva, z onimi, ki jih delijo v lovogojne namene. Dober del naših prispevkov v lovski fond se porabi za povračilo škode, povzročene po medvedih, za nagrade onim, ki pokončajo divje svinje — torej ne za dvig lova, temveč za dvig poljedelstva.

Na koncu članka je sadjar zelo bojevit in pravi:

»Sadjarji zahtevamo:

...ali, da se nam dá pravica, da se sami branimo zajca z vsemi sredstvi, ki veljajo za druge sadne škodljivce, ali pa, da nas lovci branijo pred zajci, kakor vedo in znajo, a brez naše podpore in ne nam v škodo.«

Mi lovci pa zahtevamo edino:

da oblasti občutno kaznujejo vsakega sadjarja, ki ni napravil svoje dolžnosti, t. j. da ni učinkovito zavaroval sadnega drevja proti škodljivcem in mrazu, kakor zahteva sadjarska nega za sadno drevje.

Vladimir Kapus

Zadnja zima

V tihi izbi, v lovski koči
starček se pri peči greje.
Skozi zasopljeno okno
gleda obtežene veje.

Misli v gozd so pohitele,
kjer divjad se gladna skriva...
Tihi mrak v dolino lega.
Glava se povesi siva.

Starček hrope, starček kašlja,
z brado belo še pokima:
»Kdo, divjad, ti bo pomagal?
Moja to je zadnja zima...«

Vole Alojz

Na mrhovišču

(Konec.)

Gotovo si medved dobro našoka želodec, preden se umakne v zimski brlog in preden začne večmesečni post, bi kdo domneval. — Lovske izkušnje nas drugače uče: Medved gre tešča na zimsko ležišče. On vé, da se na prazni danki najboljše leži. Niti v zimišču, niti v njegovi okolici ni najti njegovih iztrebkov. Tudi ves čas zimovanja ne uživa zimávec nikakršne hrane. V starih časih so trdili, da si medved, ko prezimuje, liže tolste tace in si tako olajšuje dolgo póstenje. Od tod pregovor: Lačen medved grize lastne šape. V resnici pa se ležúh, ko se od časa do časa v brlogu predrami, kratkočasi s tem, da si trga s šap trde zaguljke, ki si jih je zagnal na grúščastih tleh, in da tako nadomestuje stare podplate z novimi. — Da medved zimuje s praznim želodcem in da v zimovniku ničesar ne uživa, priča tudi to, da ni imel v prezimišču ustreljeni medved ne v želodcu in ne v črevih drugega kot nekaj rumenkastega sluzi. Ni mu torej treba hoditi k potrebi. — Tudi medvedka po porodu ne onesnaži skotišča, dasi se par tednov ne gane s porodišča in svojo majčkeno mladež prve dni preredi z malenkostno množino svojega mleka. — Medvedka-porodnica si ne išče prostornega ležišča. Zakôtek v obsegu 1 m² ji zadostuje. Glavno je, da je ležišče suho. Nanj nanosi ped na debelo dračja, katero le površno pokrije z mahom. Njena posteljnina je torej kaj revna in trda. Pa saj na mehki postelji ni vedno dobrega spanca. — Pripomniti treba, da tudi medved ljubi čisto in snažno ležišče. Stranišče ima več metrov od svojega počíva, navadno za kako skalo, da ga nihče ne moti. Samo koza se naglo otrebi.

Ko pa suščev veter huhne v medvedji brlog, trimesečni zaspanec prileze na dan. Širok kot blazina in zavaljen kot opitan merjasec gre ploskonožec v zimski brlog. Izlákan in mršav kot smrt se spomladi priklati iz njega. Pajčevina se mu snuje v želodcu in drobovju. Od lakote se mu koža na rebrih grbúli. Reven kot lésa in suh, da si komaj zobe pokriva, lazi kosmata medlína po gozdu. Še zajcu ne bi bil kos. Na kratke razdalje počiva in zre motno predsé. Le s težavo poteguje medvedji kostnjak zadnjo oplát za seboj. Od slabosti se opoteka. Križem kražem ga zanaša. Ne nosijo noge želodca, temveč želodec noge. Spanec sicer redi, toda trimesečno spanje medveda oslabi. Spanec je tat, ki ukrade človeku polovico življenja, med-

vedu pa vzame tudi meso. Kakor duh se vlači mrcina po plasah in planjah, po tokavah in kokavah ter išče zdravilnih zelišč. Po zelenih travnih bilkah hlastá in po gorskem mahovju. Tako si črevje zmehčá in za silo opomore.

Duh po mrhovini mu udari v nos. V smeri smradišča nameri korak. Kmalu je na mrhovišču. Človek bi mislil, da bo sestradanec lakomno planil na mrho in se željno zagrizel vanjo. Nikakor! Njegov skrčeni želodec ni še sposoben za obilno in težko prehrano. Medvedov želodec je obširen kot vojaški oprtnik, toda le pred zimovanjem. Sedaj celó konjsko meso nima slasti. Nekako prisiljen šavsne nekajkrat po konju, nekajkrat debelo pogoltne in nasičen je. Tudi medvedov želodec ima prej dovolj kot oči. Tudi njegovo oko za dva želodca prebavlja.

Sicer trpi medved tudi v poletnem času na slabem želodcu, ki le površno opravlja svoj posel. Oves mu tako naglo zleti skozi črevje, da večkrat požene na njegovi kotini.

Lovec v opazovalni kolibi mora vedeti, da ima medved zelo razvit sluh in voh. Na veliko razdaljo zaduha človeka in začuti najmanjši nemir. Nima pa ostrih oči. Z malima brljavkama večkrat ne opazi niti strelca, ki stoji nepremično ob drevesu. — Če medved na mrhovišču začuti ali zavoha kaj sumljivega, dvigne glavo, nateza z vohalom po zraku, nastavlja mali ušesci in skuša biti na jasnem. V dvomljivih primerih tiho odšvapljá s pozorišča. — Če je pa prepričan, da mu preti resna nevarnost, tedaj hrupno plane čez kamen in brin v goščo in gozd.

Še bolj oprezna je medvedka, če pripelje mladiče k mrhovini. Dočim njeni kodrinčki brez skrbi in strahu rebencajo konjska rebresa, se ona vsa plaha ozira. Če zasluži nevarnost, s tenkim glasom zavikne in pokliče mladiče na beg. — Kako bi se tudi mati-medvedka lahko vdala poslu konjačke, če bi vedela, da je njeno življenje pod zakonsko zaščito!

Pogled na silno zverino, ki se suče okrog mrhovine, vznemiri vsakega lovca. Kar sama od sebe mu trešči kri v glavo in srčno nakovalce mu zadoni na rebrni strani. Drugo namreč misli medvedji gost, drugo človeški gostivec. Nehote zadrži lovec sapo in drevení pod vtisom nenavadnega gosta. Pa zakaj naj se lovec plaši v trdno zgrajeni kolibi? Mar more zagovedni kosmáček lovca napasti, mu brke naviti ali ga celo po svoji prirojeni navadi krčevito objeti in strastno priviti k sebi, da bi mu zahreščale kosti v prsni košari? Nič tega! Lovec je zavarovan pred medvedjim napadom, zato se mu hipna vzbura kmalu poleže. Zopet

lahko motrí črno strašilo ob mrhovini, ki se mu zdi ob bajni nočni svetlobi veličastnejše, nego je v resnici.

Ko prikrivenči medved iz gošče, kot prikovan hipno obstane. Nekaj časa nepremično bulji v konjskega mrtvaka, kakor da bi mu šla k srcu nemila usoda kopitarjeva. Nato se mu sočutno približa in ga nežno povoha. Kmalu se pa zasliši pokanje konjskih kosti. Ropar se je spravil na delo. Dober želodec prebavi tudi trde drobtine.

Ko si cmokljáč do presita nabaše želodec, tedaj navleče na mrhovino dračja in stelje, da bi jo zakril nepoklicanim gostom ter prihranil zase. Zavist gorí torej tudi v medvedjih očeh.

V poletju in v jeseni medved zanemarja obisk mrhovišča, ker ima povsod dovolj rastlinske hrane. Le tu pa tam prišvedrá po nekaj mesnih zalogájev.

Na mrhovišču navadno užijejo stari medvedje svojo zadnjo večerjo. Lovec iz opazovalne kolibe lahko natančno presodi, katera mrcina je že nesposobna za pleme in zrela za kroglo. Ne sme pa biti nepočakljiv. Le kadar plane svetel pramen mesečine na medvedovo poprišče, naj pomeri in odda zanesljiv strel. Sicer lahko pošlje medvedu več krogel pa kocinar vendarle ne bo obležal na mestu. Je namreč močno trdoživ. — Na mrhovišče se je nekoč pritihotapila medvedka, ki je imela razdrobljeno spodnjo čeljust in pokrito s pest debelo zabuhlino. Ker ni mogla trgati konja, je strmela vanj kakor jelen v praprot, nato pa vsa razkačena premetavala crknetino. Od samega gledanja in premetavanja pa se ni še nihče nasitil. — Drugič je pri belem dnevu prišundrál k mrhovini — uči potreba iskat' hleba — medved, ki je bil bržčas po strelu s šibrami oslepljen na obe oči. Siromak ni več razložil luči od teme in imel je dan za noč. Z visoko dvignjenim smrčkom se je približal. Le slepec visoko nosi svoj nos. — Uganka je pa, kako sta se preživljala uboga medveda-invalida. Gotovo je, da sta veliko trpela.

Poleg medveda obiskujejo mrhovišče še druge zverine. — Volkovi več čutiti. V Globokem dolu so se pred leti večkrat oglasili ti nenasitni požreši. Kakor bi mignil, je bilo po konju. — Dočim se loti medved najprvo drobovine, načnó lisice konja pri glavi. Pride jih mnogo. Če odpreš okence pri kolibi, lisica pač dvigne glavico, poslušne in se zvedavo ozré, vendar ostane in gloje naprej. — Tudi jazbec pride večkrat na konjsko gostijo. — Izmed ptic-roparic se pojavljajo velike uharice, kragulji, sove, srake in šoje. Doletavajo pa tudi črni ptiči, ki se z vražjim »krô! krô!« sklicujejo.

V r a n o v i so, po zraku se sukáje!
Oj, pramček, že te čakajo pogrebci,
že zvojali so te požrešni jedci,
ki bojo ti s košic meso kljuvali
in vihrajočo grivo ti česali.

Po Drag. Dežmanu.

Še enega mrhojêdca ne smem zamolčati. — Že je ležalo ustreljeno kljusê nekaj dni na mrhovišču, ko je opazil logar dve votlini v konjskih stegnih. Je li košatorepka tekom noči izvlekla zrezek za zrezkom iz konjske gnjati? So li mrhojede krilatke izdolble ti luknji v konjskem bedrésu? — Ni prišla zvitoglava lisica oskrbovat svoj želodec in ne krivokljuna ujeda: T o b e - d e n — č l o v e k j e b i l !

»Kdo je načel te konjske gnjati?« sem vprašal logarja, ki ima mrhovišče v oskrbi.

»Nek reven gorjanec si je z nožem odpálil dva kosa z mrvega konja,« je odvrnil logar.

»Bi mu zabranili to obupno prehrano?«

»Nikakor! Človek v taki potrebi ima vendar prednost pred zverjó. Še nekaj dinarjev bi mu bil vrgel, če bi ga bil pri tem delu zasačil.«

Človek med mrhojêdci! Človek ponižan na zver! Kak zbadljiv posmêh današnji kulturi in njenemu puhlemu človekoljubju!

*

Táko je mrhovišče »Pod Ključem«. Sicer pravijo, da se konjskim kopitom, mačjim krempljem in rokam igralcev ni varno približati. Teh konjskih kopit na mrhovišču se pa ni bati. Pojdi in oglej si to zverinam pogrnjeno mizo, če te ne bo motil duh po razpadajoči konjini, ki puhti iz tokave.

Število mrhovišč po dolenjskih medvedjih loviščih naj bi se pomnožilo. Sedaj obstajata le dve: »Pod Ključem« in ono pri Glažuti. Opuščena so mrhovišča pri Travniku, v Podstenicah in drugod.

Dopisnik iz kočevskih lovišč poroča v 7. številki lanskega »Lovca«: »Odkar imajo medvedje zaščito, jih nihče več ne krmi s konjskim mesom. Zato kolovratijo nemirno iz lovišča v lovišče, išoč mrhovine, na katero so bili vajeni.«

Nujno potrebna je torej vsaj obnova nekdanjih mrhovišč, kamor bi se medvedje zatekali in ondi stalno prebivali. Kakor je parkljáta divjad navezana na solnice, tako je krempljáta na mrhovišča. Sicer se bodo že itak maloštevilni medvedje selili iz srezov, kjer so zaščiteni, v one, kjer so nezaščiteni in obsojeni na smrt. Le ob številnih mrhoviščih smemo upati, da nam bo mogočni medvedji rod ohranjen in da še ne bo napočila v slovenskih loviščih doba, ko bo medved neznana zverina.

Dan pred sv. Ano

Po suhi brazdi opustošenega polja stopa počasnih korakov na videz krepak kmečki očanec. Sklonjena mu je glava in upognjen hrbet. Od časa do časa mu noga zastane, a njegov hrbet se še globlje upogne. Koščena, od sonca ogorela roka seže zdaj po suhem, obžganem, prezgodaj dozorelem, praznem žitnem klasu, zdaj po orumenelem fižolovem grmu, suhem krompirjevem stebalu, po ovitih in ovenelih listih koruze. S slehernim dotikom odpade suh list, v žuljavi, le trdega prijema vajeni roki se ob prijemu zdrobi. Z žalostjo v srcu se ponovno skloni in zmaje z glavo. Kamor mu oko zazre, vidi le opustošenje, strte in uničene upe svojega trdega, s krvavim znojem orošenega dela. Proseče se ozira po nebu z upanjem, da morda le uzre oblaček, iz katerega bi se usul rešilni dež.

Zaman so upi, zaman je bilo delo, zaman vzdih, molitve in procesije. Sončni žarki pustošijo dalje, tako da je že mati zemlja z velikimi razpokami zazevala kot riba na suhem.

V soparnih hlevih muka živina, z repom si otepa nešteto nadležnih brencljev in muh. Tam pod vasjo se pa vriskaje podi na pol naga, od sonca ožgana, brezskrbna vaška mladež, ki skače v tolmun, v katerem edino je še malo vode.

Taka nekako je bila narava v mesecu juliju na dan pred sv. Ano, ko je za vasjo po ozki stezici kljub sončni pripeki s puško na rami krepko stopal Pero, ki je od časa do časa za hip postal in si otrl potne srage, ki so mu kar lile z obraza. Kot bi bežal pred soncem, je spešil korak in izginil v senco na gosto poraslih smrek, kjer se je zleknil po mehkelem mahu in si globoko oddahnil, a še globlje potegnil iz čutare.

Ko se dodobra odpočije, izvleče iz nahrbtnika naboje ter jih porine v svojo »risano smrt«, okrog vratu obesi kukalo, z ustni pa preizkuša svoje, ne več nove in najmodernejše inštrumente, da ugotovi smer vetra, napolni in zapali svojo zvesto spremljevalko — pipo, iz katere krepko in z občutkom potegne ter spušča goste oblake dima, pogleda na uro, hitro pospravi svoje reči, dvigne kosti svojega rojstva ter jo ubere dalje. Previdno stopa po že odpadlem suhem listju in trhlem dračju. Spotoma pa skrbno opazuje sledove vitkih parkljarjev. Tu uzre, kako je rogač v svoji silni razdraženosti kopal in z nogami daleč od sebe razmetaval mah, suho travo in dračje in kako je z rogmi obdelaval mlade, vitke smrekice, akacijeve in leskove

veje, od katerih se je še cedila smola in sveži sok. V suhi travi in mahu izsledi večje število svežih in na pol svežih ležišč, poleg vsakega ležišča pa za peščico črnih, podolgovatih bobkov. Od teh so nekateri tako sveži, kot bi bili napravljeni tisti hip. Vsi navedeni znaki so za vsakega lovca ne male važnosti, ker zbujaajo upanje, zato postane naš Pero še bolj oprezen. Ko pa naleti na svojem pohodu na veliko elipso, venec ljubezni, ki je izpeljana okrog robidovega grma popolnoma na sveže, globoko v suho zemljo steptano travo in mah — doseže njegova pozornost višek. Ob pogledu na sveže kolesce mu začne srce hitreje biti, zato se previdno podviza, da prek širokega laza čimprej doseže gosto poraslo globel, v kateri teče neslišno, komaj vidno mali studenček, ki se zgublja pod gnilim listjem.

Kot bi naš Pero slutil, da v globeli počiva stric rogač, stopa previdno, korak za korakom, da bi ne motil v tem letnem času vedno budnega rogača.

Prava umetnost je neslišno korakati, boljše rečeno stopicati po suhi travi in na debelo postlanem suhem listju. Z velikim naporom se mu končno le posreči doseči znano, dobro krito, razgledno in, kar je važno, za strel kaj primerno točko globeli, kjer se previdno usede za gosto porasli grm. Ko ugotovi, da je smer vetra pravilna, neslišno poreže predolge veje grma, ki bi morebiti ovirale prost razgled in morebitni strel. Ker pa je po končanem delu s predpripravami neobhodno potrebno 10—15-minutno popolno mirovanje, da v tišini popolnoma zamre morebitni šum ali pok suhega dračja pod stopinjo, miruje.

Ta čas popolnega mirovanja uporabi naš Pero v to, da prisluhne, če se v globeli pod njim morda kaj ne zgane. Grobno tišino predrami od časa do časa lahen prelet mladih šoj, ki se od časa do časa oglašajo v vseh mogočih ali pritajenih, komaj slišnih tonih, kot bi med seboj šepetale neznano ptičjo govorico. Iz oddaljene vasi odjekne po dolini lahen odmev vaškega ščeneta, ki se je morda zapodil za bosonogim, nagajivim vaškim paglavcem. Tja v bukov vrh se zaleti trdokrila pisana žolna, ki prične z ostrim kljunom takoj nabijati po trhljem lubju; ker pa ne dobi zaželjenega črva, odleti, v globeli pa zavlada zopet mir.

Po preteku navedenega časa se naš znanec previdno ponovno prepriča, ali so naboji in merilne naprave na puški v redu, odpre zapirac, obriše orošeno steklo kukala, v usta pa potisne svoj mali, že večkrat uspešno preizkušeni inštrument.

Komaj odjekne skozi grobno tišino preko globeli iz piščalke drugi »fip«, že zasliši v globeli pod seboj oni za lovca tako značilni trdi skok parkljarja, ki se pa hipno spremeni v prav-

cati lomast, ki drevi čez drn in strn iz globeli v smer proti mirno sedečemu virtuožu. Ko udari na občutljivo uho lovca dobro znani ropot, mu za hip zastane po žilah kri, a srce začne biti s potrojeno silo.

Ker pa je naš junak Pero izkušen lovec in se zna brzdati, se hitro znajde v položaju, ki mnogokrat ne dopušča prilike za predolgo razmišljanje. Previdno dvigne puško, jo prisloni k licu in mirno čaka na nadaljnji razvoj pričetega dogodka. Oči so mu uprte v smer z ropotom drvečega prišleca in že vidi rjavo liso, ki švigne med vejami ter hipno obstane kot ukovana. Smer vetra je dobra, razdalja primerna, ali kaj pomaga, četudi muha krije komaj za dlan veliko rjavo liso, ko pa ne ve, ali pripada rjava lisa rogaču ali njegovi ženki, hčerki ali nedoletnemu, za strel še negodnemu sinku, niti ne ve, kateremu delu telesa pripada, kajti razen rjave lise so ostali deli telesa zastrti z vejami.

Ker se rjava lisa ne zgane niti za las, nastopijo za našega »nimroda« s sleherno sekundo trenutki mučne in težke preizkušnje. Dih mu zastaja, v prsnem košu pa bunka vedno močnejše in hitreje in tresti ga počne mrzlica. Ker v takih trenutkih krogla po navadi ne zadene v zaželjeno točko, zato iz previdnosti povese risanico ter jo položi čez kolena, ne da bi pri tem opasnem početju spustil iz oči rjavo liso, ki stoji kot ukovana na istem mestu.

Glede na to, da se rjava lisa le predolgo ne zgane, začno našemu junaku po glavi rojiti celo grešne misli, da bi dvignil risanico, pomeril in sprožil. Tedaj se pa oglasi glas vesti: »Četudi za ceno najlepšega rogača, tega nikar, saj še ne veš, kdo stoji pred teboj, morda srna-mati, srnica ali za strel še ne goden fantiček.« Strast se pokori vesti in, ker se žival že predolgo ne zgane, počne naš prijatelj Pero celo dvomiti, ali niso to morda le prividi in rjava lisa sploh ni živo bitje. Skozi daljnogled ponovno opazuje in dozdeva se mu, da vidi glavo, okrašeno z lepimi rogmi. Roka mu že seže po risanici, iz previdnosti še en pogled skozi steklo, a prejšnje slike ni več — že zopet le rjava lisa.

Položaj postaja z vsakim trenutkom mučnejši, zato se Pero odloči za radikalno potezo, ki največkrat rodi ravno obratni uspeh. To se pravi: ne privabiš, ampak odpodiš. Tisti hip, ko se odloči in potisne svoj mali inštrument med zobe, prodre skozi gozdno tišino iz globeli na uho lovca mehki in pristni »fip — — — — fip«, kar zbije sodu dno. Rjava lisa oživi in se divje odžene ter v lomastu drevi v dolino v smer ljubkega in zapeljivega vabila. Že po preteku nekaj sekund je čuti globoko v dolini podvojen ropot, vmes pa obupni »pia—a—a, pia—

pia—a—a«, ki se z vsakim skokom oddaljuje in postaja vedno tišji ter končno popolnoma zamre. V hipno razburkano tišino globeli nastopi zopet grobna tišina. Skozi stisnjene zobe prese-nečenega nimroda pa sikne nedolžna kletvica, v glavo se mu pa vrine misel, da je ženka rogačeva slutila, v kakšni nevar-nosti se nahaja njen ljubljene, lepi možiček ali ženin, ga je iskala in klicala, kar se ji je vsaj za tisti dan posrečilo.

Bodisi da je vplivala temperatura na hitrejši razvoj paritve ali pa je bil to le redni naravni pojav, vendar je bil naš Pero trdno prepričan, da je naletel za klic rogača na izredno dober dan. Zato zaradi prvega neuspeha ni obupal. Mirno obsedi na svojem mestu, si prižge svojo ljubljeno pipico in puha goste oblake dima, v mislih pa kuje nove načrte. Ko tako razmišlja o svoji smoli, menda kar mehanično potisne med zobe piščalko ter odigra nekaj serij. Glej, vraga, že zopet šum in preskoki, ki se hitro bližajo, puška je že pri licu, pred lovca se pa po vejah pripodi zvedava veverica, ki pomilovalno in nagajivo opazuje ubogega nimroda; čim opazi, da je to nevarno bitje, urno zbeži v visoki vrh smreke, kjer bije s tačicami in se jezi. Končno se tudi ona umiri in izgine po vejah dreves neznano kam.

Tekla je že 17. ura, a vročina še ni pojemala, naš vrli zna-nec se pa ne zmeni za to. Dvigne se in jo ubere v drugo smer. Nevidna sila ga je gnala z novimi upi dalje, dalje še v ono lepo dolino pod mlinom, po kateri ne teče mleko in med ali cviček, ampak bistra studenčnica, ki je menda edine sončni žarki še niso izpili. Po tolmunih studenčnice so včasih švigale plemenite po-točne postrvi, danes pa kraljuje v njej le modri klen, ki je menda tudi pravi vzrok, da postrvi ni več.

Ob takih vročih dnevih ima človek poseben užitek, korakati po tej dolinici, po kateri veje vedno hladen veter. Iz skrajno vzhodnega kota doline odmevajo počasni, neenakomerni težki udarci beta v mlinarjevih stopah. Za ovinkom, kjer se dolina zoži in zopet razširi, stoji mlinarjeva domačija, kjer noč in dan škriplje veliko, leseno kolo, ki poganja zaradi pomanjkanja vode samo še en mlinski kamen. Daleč naokrog ni nobenega naselja. Še pred nedavnim časom so v tem mlinu dobro gospodarile in gospodinjile tri sestre, ki so se pa pred nekaj leti po-možile, starejša na domu, ostali dve pa drugam. Danes se okrog mlina že podi petero zdravih mlinarjevih otrok, ki zbeže in se poskrijejo, čim ugledajo tujca. Pri mlinarjevih ni bogastva, je pa prirojena vljudnost in gostoljubnost; radi vam ponudijo tudi mleka in dobrega, domačega črnega kruha. Ako se vam hoče prenočišča, z veseljem pripravijo ležišče na mehki mrvi, ki jo

pregrnejo s svežimi, iz domačega platna tkanimi rjuhami. Zakupnik tega lovišča in njegovi lovski gostje kaj radi zahajajo v omenjeno dolinico in marsikdo je iz nje odnesel že prelepe spomine.

Na jugozapadni strani dolinice se dviga griček Tičnica, za njo se razprostirajo Zelenke, ki po svoji krasoti res zaslužijo to ime. Ako se vzpneš po strmem potu na vzhodno stran, prideš na Mrzlo polje tik za mlinom, na severni strani se pa dviga zelena Farjevka, ki je v zimskem času pravo zatočišče zvitorrepke in plahega dolgoušca. V letnem času je pa zaradi vode in sveže paše, ki je tu ne manjka, pravo okrepčevališče vitke srnjadi. Tja se je torej namenil Pero.

Sonce se je pričelo že nagibati k zatonu, zato se je našemu znancu očitno mudilo in spešil je korake. Tik za mlinom je zavil na stezo, ki vodi po desni rebri globokega jarka, ki je bil po eni strani porasel z visokimi smrekami in debelimi bukvami, po drugi strani se pa ob njem razteza široka, že porasla poseka. Na dnu jarka se usede na svoje staro mesto, ki ga hitro in previdno uredi. Potem pa počaka, da si dodobra oddahne. V jarek se polagoma spušča mrak — najboljši čas za klic — in kmalu odjekne po jarku mehki fip — — — fip.

Po jarku še ni popolnoma zamrl poslednji fip, že zasliši Pero za svojim hrbtom lahni tek parkljarja. Komaj se tega zave, že stoji na njegovi desni, komaj dva metra stran, lep šesterak, ki se upre s svojimi velikimi, črnimi očmi naravnost v grm, kjer se z očmi srečata z našim presenečenim Perom, ki se je rogačevega obiska nadejal z leve, ne pa z desne strani. Zato mu ni preostajalo drugega kakor mirovati. Rogač pa je dobil nekaj sumnega v nos, zato je stegnil svoj vitki vrat, tako da se je s svojim smrčkom skoraj dotaknil ubogega, v grmu že zopet na »smoli« sedečega »jogra« in odskočil ter jo ubral urnih krač po jarku nizdol, ne da bi dal glas od sebe. Tisti hip se pa nizdol ob robu pred našim prijateljem stoječe poseke v razdalji kakih 80 metrov korak za korakom počasi in previdno primika drug kos. S pomočjo daljnogleda ugotovi naš »smolar«, da je to drug po rogovju šibkejši šesterak. Puška je takoj pri licu, muha že sedi na desni plečnici — v mrak odjekne rezek strel, z vrhov dreves odletijo preplašeni golobi, šoje in drugi ptiči, tam za mlinom se pa oglasi priklenjen pes, o streljanem rogaču pa ni duha ne sluha.

Po strelu srnjak ni odskočil, na poseki ga tudi ni bilo videti več, obstajala je torej možnost, da ga je krogla pogodila, tako da se je zrušil kot od strele zadet, česar pa Pero zaradi na-

stopajočega mraka ni mogel več opaziti. Na vsak način se je pa moral prepričati, kakšna usoda je doletela ubogega rogača. Zato premeni naboje v puški ter se previdno poda na nastrel, kjer je na tleh res ležala lepa žival s prestreljenim vratom.

Srečni lovec je od samega veselja nad uspehom zaukal, da je odmevalo daleč po mračni dolini, nato si je šele podrobneje ogledal rogovje in zevajočo rano, ki jo je povzročila navrtana krogla. Po ogledu je zložil vse štiri noge rogača in, ne da bi jih povezal, dvignil mrtvo žival ter nesel po strmini navzdol. Komaj pa napravi z lepim bremenom kakih 20 korakov, se žival nenadoma prebudi iz navidezne smrti, odbije z neverjetno silo vse štiri od sebe, pade in se zakotali po strmini navzdol med visokimi smrekami, med potjo se pa zatakne na štor, kjer negibno obvisi. Presenečeni strelec skoči za težko ranjenim srnjakom in ga hoče prijeti, tedaj se pa ranjenec ponovno prevrže in že zopet zakotali globlje v jarek, kjer za hip nepremično obleži v brozgi mokrega in gnilega listja.

Mokrota, v kateri je obležal, je ubogega ranjenca očitno zbudila k popolni zavesti, in še preden je do njega prispel skoraj obupani Pero, je bil že pokonci in je, čeprav z nesigurnimi skoki, vendarle bežal po jarku nizdol. Puška je bila sicer takoj pri licu, strel je odjeknil, ali zaradi nastopivšega mraka in razburjenosti strelca krogla ni zadela več tja, kamor je bila namenjena, ranjeni begun je pa ta čas tudi že dosegel varno zavetje v visoki praproti in gostem robidovju. Kakšen je bil v tem hipu ubogi »smolar«, rajši molčim.

Na drugi strel, ki je še odmeval po dolini, je pritekel mlinar, z namenom, da bo pomagal nositi; ko pa je zvedel, kaj se je tu pripetilo pred nekaj minutami, je malo podvomil o resničnosti zgodbe. Šele ko mu je Pero pokazal s pomočjo vžigalic srnjakovo dlako in kri, je verjel in takoj ponudil svojega psa, ki je bil vedno privezan na verigi, v pomoč. Toda Pero se mu je za nameravano uslugo lepo zahvalil s pripombo, da je treba ranjeno žival v takem primeru pustiti, da v gošči leže in tamkaj preko noči izkrvavi ter pogine. Če bi jo pa ponoči iskali, bi jo le pregnali in gotovo zgubili za vedno, kar je tudi mlinar, ki ni bil lovec, po svojem zdravem razumu potrdil. Nato sta se podala v mlin.

Kakor že veste, je »junak dneva« zelo rad zahajal v mlin, tisti večer bi se pa mlinarjevi hiši najrajši izognil, in sicer zato, ker je bil tam že strogi zakupnik France ter je kramljal s poklicnim lovcem Tonetom o lovu. Ker sta oba slišala prvi in po dolgem času še drugi strel ter sta vedela, da je Pero v lovišču,

sta sklepala: s prvim strelom je ranil, z drugim pa popravil ter sigurno tudi pobral in mora biti vsak trenutek tu. In res je mlinarjev pes na verigi ob hlevu postal zelo nemiren in se jezo zaganjal v prišleca, ki ni bil nihče drugi kot Pero, ki je s precej kislim obrazom vstopil skozi temno vežo v sobo. Po kratkem pozdravu s Francetom in lovцем Tonetom je molče sedel v kot za mizo.

Pero, ki je drugače zelo zgovoren, je bil tisti večer ne- navadno molčeč. France je slutil, da se je tam nad mlinom Peru pripetilo nekaj nenavadnega, zato mu je nekaj časa pri- zanašal, potem pa previdno počel: »Pero, danes, kakor se vidi, ni pri tebi vse v redu. Povej, kaj se ti je pripetilo! Kje imaš srnjaka?« Da ste videli, kako sta se potegnili obraza lovcu in Francetu, kako so se jima raztegnila usta in na široko odprle oči, ko je sledil odgovor: »Nimam ga, ker mi je ušel iz rok.« »Ka-aj, ušel? Ušel iz rok? Kako, iz rok, praviš, da ti je ušel? Nemogoče! Kako? Govori resnico in ne pripoveduj nam bajk!« Ko je Pero razjasnil vso zgodbo, se je France moral pač vdati. Natočil je iz svoje čutare pristno dolenjsko kapljico ter napil: »Včasih trkamo veseli, zato da ostanemo veseli, včasih pa pijemo na žalost, zato da postanemo veseli!«

Peru pa ni bilo mnogo niti do pijače niti do bodrilnih besedi, kajti njegove misli so mu neprestano uhajale tja v ono gosto praprot nad mlinom, kjer je ležal ranjeni srnjak sam, brez pomoči, v groznih mukah, z zevajočo in krvavečo rano.

Noč je kratka, zato niso smeli izgubljati časa. Hitro so se morali odločiti, da ranjeno žival čimprej najdejo ter jo, ako bi bila še pri življenju, z rešilnim strelom ali z nožem rešijo nadaljnjega trpljenja. Za uspešno iskanje ranjene živali pa je treba napraviti načrt.

Po vsestranskem preudarku je France predlagal, naj bi tekom noči stopila Pero in lovec Tone na Tonetov dom v dve uri oddaljeno vas P... in pripeljala s seboj braka Beliča in Rička, ker smo imeli do ptičarja 18 km. Za ta dva braka so se odločili zaradi njunih prirojenih, za istrskega braka izrednih lastnosti. Sicer smo se dobro zavedali, da je treba imeti za delo po barvnem sledu barvarja ali vsaj ptičarja. Popisal sem to prav zaradi tega, da pokažem, kake sposobnosti imajo braki. Preden nadaljujem, vam oba psička opišem:

Belič je bil visok in izredno močen ter lepo razvit, čisto- krven istrski brak bele barve. Izborno je iskal, še bolj pa sledil. Za ranjeno živaljo je tekel tako dolgo, da jo je ujel in zadavil. Potem pa se je usedel poleg nje in toliko časa lajal, dokler ni

prišel tja gospodar, vodnik ali kak njemu znan lovec. Drugih psov in neznanih ljudi ni pustil k mrtvi živali. V nevarnosti, da bi mu kdo skušal mrivo žival s silo odvzeti, jo je, ako le ni bila pretežka, pograbil ter jo odnesel k svojemu gospodarju ali vodniku. (Te svoje lepe lastnosti je pozneje plačal z življenjem. Neki neveden in brezvesten lovec, ki ni poznal njegovih navad, ni spoznal, zakaj ga pes ne pusti dvigniti in odnesti padle živali, in ga je tako brcnil z okovanim gojzerjem v trebuh, da je dobri psiček čez nekaj dni zaradi pretrganega želodca poginil.)

Ričko je bil drugačen kot Belič. Bil je mešanec, visok komaj kakih 35 cm, kratkega života in močno zavihanega, kosmatega repa, ki ga ni ob pozdravu majal sem in tja kot drugi psi, ampak ga je vrtil kot propeler, da so se mu lovci dostikrat smejali. Imel je kratek gobček in pokončne, le na koncih povešene uhlje. Toda zaradi zlobe nekega lovca je bil na eno oko slep in na zadnjo nogo šepav. Zelo ga je vznemirjalo, če se mu je kdo približal od strani slepega očesa. Vedno se je zato obračal tako, da je bil proti človeku ali živali obrnjen z zdravim očesom. Bil je bele barve z rumenimi krpami. Zaradi navedenih napak je iskal počasi, zato pa je pregledal natančno vsak grmiček. Če pa je dobil v nos duh divjadi, je obstal kakor ptičar, ko pa je divjad odskočila, je hrešče zalajal ter jo gnal proti stojišču. Ako so se mu med gonjo pridružili še drugi psi, je gonjo običajno popustil in se vrnil, da poišče drugo žival. Ako je ujel ranjeno žival, jo je zadavil; če pa ob taki priliki ni bilo zraven kekega lovca ali Beliča, jo je takoj načel, in to vedno na trebušni strani. Iz trebušne votline je običajno potegnil le čreva in jih požrl, drugih delov mrtve divjadi se pa ni dotaknil. Poleg vsega je bil izboren jamar. Tudi on lovi sedaj v večnih loviščih.

Proti jutru privedeta lovec Tone in Pero vsak svojega psička v mlin ter počakata, da se popolnoma zdani. Nato zbudita še spečega Franceta, ki se godrnja s skobaca s svojega ležišča na mrtvi. Po kratki toaleti se odpravijo vsi trije v družbi obeh štirinožnih tovarišev na ono mesto, kjer je prejšnji večer padel rogač. Od tam sta na verižici priklenjena psička vlekla po krvavi in dobro vidni sledi mimo znanega štora v jarek in po jarku do onega mesta, kjer se je ranjeni srnjak zaril v gosto robidovje. Tam se je trojica ustavila in razdelila. France s svojo bokovko je šel na spodnjo stran, Pero po potu na gornjo stran, lovec Tone pa je vodil psičke. Spočetka na verižici. To pa je postalo zaradi velike gošče težavno, zato je v dobri veri, da je srnjak že mrtev, oba psička spustil. Komaj je to napravil, že za-

cvilita oba psa hkrati in gonita v dolino, prek nje v drugi breg in prek njega v drugo dolino, od koder ju ni bilo slišati več. Kaj sedaj? France pozove Pera in lovca Toneta k sebi in pravi: »Pero, tvoj srnjak ni tako težko ranjen, kakor si pripovedoval. Močan je še in najbrž ne bo poginil zaradi dobljene rane.« Pero pa mu je zatrjeval, da ranjeni srnjak ni več zmožen takega bega. Možno pa je, da sta psička naletela na zdrav kos. Počakati je treba: ako se bosta psa kmalu vrnila, sta gotovo gonila zdravega srnjaka. V nasprotnem primeru ju bo treba poiskati. Ker psov po preteku pol ure še ni bilo, je France izgubil potrpljenje in jo precej razburjen ubral v ono smer, kjer sta utihnila psa. Ni pa še dobro zapustil družbe, že sta se oba psička vrnila in se dobrikala, kot bi hotela povedati, da bežeče živali nista mogla ujeti, ker je bila zdrava in se zaradi tega ni izplačalo, da bi jo še nadalje preganjala.

Peru vest ni dala miru, zato je naročil: »Tone, sedaj ko ni več Franceta, boste zapirali vi spodaj, jaz pa zgoraj. Psičke vodite na verižici in jih šele na znamenje spustite.«

Po dolgem iskanju sta končno Belič in Ričko le zacvilila. Nekaj časa je šla gonja v dolino, nenadoma pa se je okrenila v breg. Ko pa je Belič naletel na sveži krvavi sled, se je zadrhl z nekim posebnim poudarkom, ki je skoraj obupanega Pera navdal z novim upanjem — ranjenca imata. Ali joj! Kaj to pomeni? Gonja gre z veliko brzino po največji strmini vedno više in više, že gonita tik pod vrhom in celo prek njega. Da bi presenečeni Pero vsaj po sluhu lahko zasledoval gonjo, je stekel na vrh, kolikor so ga noge nesle. Gonja se je nadaljevala od vrha proti vzhodu še za dober kilometer, kjer sta oba psa nenadoma utihnila. Kaj neki se je zgodilo? Ali sta ujela bežečega ranjenca ali sta pa pognala prek roba v drugo dolino in se morda zaradi tega lajež več ne sliši?

Peru ni preostajalo drugega, kakor da sede in počaka na lovca Toneta, da skupno uganeta kaj pametnega. Ko tako sedi in prisluškuje ter ugiba že skoraj celo uro in lovca Toneta še ni bilo, se pred njim nenadoma pojavi Ričko, ki nemirno vrti svoj repek, stoka in cvili ter hoče nazaj. Ko pa vidi, da mu Pero ne sledi, se hitro in še bolj nemirno vrne. Peru se je zdelo čudno obnašanje psa sumljivo, zato ga je privabil k sebi in mu pregledal gobček, ali ni morda na njem krvava sled. Gobček je bil čist, toda glej, pes je močno krvav pod trebuhom. Ker pa ni bilo videti nikjer nobene rane, se je Pero upravičeno izpraševal, od kod kri. Čim pa je spustil psa iz rok, jo je zopet ubral v ono smer kakor prej; ker pa mu tudi sedaj nihče ni sledil,

se je zopet vrnil. Pero ponovno pokliče psa k sebi ter mu ponudi kos slanine, ki jo pa Ričko, čeprav je bil zelo lačen, samo povoha in se je ne dotakne. Peru se je šele sedaj začelo svitati, posebno ker Beliča ni bilo nazaj. Pri tem se mu je jela vsiljevati misel, ali ni možno, da je Ričko prišel po lovca, medtem ko čuva Belič bog ve kje mrtvega srnjaka. Zato hitro pospravi svoje stvari ter sklence slediti Ričku, ki je v majhni razdalji tekel pred njim in ga vodil čez drn in strn že več kot četrt ure. Ko sta tako z veliko muko prodrla do roba, je Pero zaslišal znani glas Beliča, ki se je drl v neki skoro neprodirni gošči, in to vedno na istem mestu. Ričko pa je vodil dalje in dalje in končno Pera pripeljal do cilja. Tedaj je Belič utihnil. Ričko se je pa usedel. Ko Pero pozove Beliča, se ta prerine skozi goščo, toda pokaže le svoj smrček in zopet izgine, Ričko pa za njim. Ko se Peru končno le posreči prodreti goščavo do Beliča, se mu nudi nepopisna slika: na tleh leži mrtev srnjak-šesterak z veliko zevajočo rano na vratu, poleg njega pa sedi in renči zvesti Belič.

Ranjeni srnjak je na svojem begu popolnoma izkrvavel, onemogel in padel. Belič se mrtve živali ni dotaknil. Ričko se pa zaradi Beliča ni upal do nje.

S. A.

Srnjačkov božični večer

Zgodilo se je anno Domini 1937, da je nastal v Mariboru, na manjšem trgu na zapadu mesta, v sicer tihi domačiji krojaškega mojstra Pšeničnika, velik »špetir«, in sicer točno na sveti večer okoli 7. ure.

Delal je mož ves dan, pa je hotel večer po starih naših običajih slovesno obhajati. V svojem stanovanju tam za Škorčevo gostilno je šel iz kuhinje in se podal skozi hodnik v spalnico, da se praznično preobleče.

Komaj je bil zlezel iz svojih delovnih hlač, so v kuhinji zažvenketale šipe in se zrušile, miloglasno pojoč, v notranjost.

»Strehca božja! Kaj pa to!« Urno je skočil mojster v spodnjicah nazaj v kuhinjo, češ: konkurenca, cigani, lumpi mečejo kamenje v njegova okna... in zagleda tam... no, pa se zopet počno šipe tresti. Mož skoči spet v spalnico, da pokrije vsaj svoje spodnjice s hlačami. Naglica, razburjenje, sila, strah... Kakor je sam pravil, se je v naslednjem trenutku nahajala sprednja plat hlač na Pšeničnikovi zadnji plati in nalično. Nato glasen krik: »Pomagajte! Pomagajte!« Dva možakarja soseda sta bila takoj na mestu. Ta dva in gospod Pšeničnik — kar trije junaki torej — so z občudovanja vrednim, skoraj heroičnim pogumom planili na vrt za Pšeničnikovim stanovanjem in pričeli loviti — srnjaka.

Da, pravega pravcatega srnjaka, brez rogovja, toda krvavečega iz enega nastavka. Šipe pač režejo, posebno če se vanje zaganjaš.

Boj je bil hud in se je bojna sreča nagibala enkrat na eno, enkrat na drugo stran. Žival se je pred napadalci zaganjala v vsa razsvetljena okna tam okoli, pobila vsega skupaj 7 šip, a potem pobegnila — ne ven na cesto, pač pa v krojačev hodnik, odtod skozi priprta vrata v delavnico, kjer je zagledala — krojači imajo, kakor vsak ve, na steni zrcalo — tekmeča pri svojih pustolovščinah. »Ne boš brate!« Bumf notri z glavo in ni bilo več tekmeča, pa tudi ne ogledala. Trije možakarji so po hudih mukah končno obvladali in zvezali 20 kilskega srnjaka. Prav krotek je postal in celo sladkorček je lizal. Kaj sedaj? Na kratko! Policaj iz bližnje stražnice pridirja. Kako tudi ne? Saj je bilo krika in ropota že kar preveč! Oko postave izjavi: »To me ne zanima. V »kajho« ženem samo dvonoge razgrajače. Kompetentno je v tem slučaju samo mestno načelstvo, ozir. tržno nadzorstvo. Telefoniram tja iz stražnice.«

Prav kmalu se prikaže na pozorišču gospod inženir, tržni nadzornik. Hotel se je nekako prikupiti ubogemu vklenjencu in ranjencu in ga pobojati, dobil je pa v desnico prav hudo brcu. Desnica je krvavela in otekla. Pa je omenjeni telefonski poziv privabil na sam kraj gospoda šefa, mestnega živinozdravnika iz klavnice. Prišel je seveda brez mesarskih potrebščin.

Konferenca. Izjava uradnih oseb: »To vse nas ne zanima. Mesto nima menažerije! Zaklati zverine ne smemo, ni naša, ne vemo čigava je in od kod prihaja, je brez vsakega dokumenta, tudi potnega lista nima. Za divjad je kompetentno — lovsko društvo. Punctum! Hudobnega razbijalca šip in kalilca blaženega razpoloženja svetega večera izročimo gospodu predsedniku lovskega društva.«

In tako se je zgodilo. Krepak uslužbenec mestnega tržnega nadzorstva dvigne ukročenega srnjaka v svoje naročje, obrncani gospod inženir držijo pri pohodu skozi Maribor s svojo neobrcano ročico en parkeljček in...

Da! Gospod predsednik so ta večer imeli smolo. Iz kopalnice so bili ravno zlezli, pa se jim je — nesreča nikoli ne počiva — spodrsnilo na

gladkih tleh in udarili so z mezincem ob oster rob ležalnega stola. Katastrofa! Tisti mezinec je kar na mah stal pravokotno na podolžno os ostalih prstov na nogi. Bolečine, nezavest! Toda: drin! driin! Med jadikovanjem in prevezovanjem je služkinja javila: »Spodaj je nekaj gospodov s srnjakom.«

Kaj ti pomeni strti prst v tem slučaju, če si pa predsednik lovskega društva! Široko copato na nogo, pa hajdi dol na komisijo. Po kratki seji, ki se je opravila kar stojé, zapoje gospod predsednik v telefon: »Dragi g. odbornik in factotum! Pridi takoj z izvoščkom!« Čez dobrih 10 minut se pojavita oba, odbornik in fijaker. Oba imenovana se spravita s srnjakom na vozilo in hajd na strelišče, tja pod zeleno Pohorje. Tam sta oba gospoda, odbornik in izvošček dvignila revčka srnjačka iz voza, oster nož je pre-rezal vezi na nogah in pobrisal jo je zločinec proti gozdu. Po desetih poskokih nekako se je rušilec svetovečernega miru obrnil ter voščil gospodu odborniku vesele praznike, gospod odbornik pa celo trdijo, da so slišali nekam ... »v uho«, pa to najbrž ne bo res.

Ali misliš, dragi lovski tovariš, da govorim s teboj po latinsko? Nak! Do pičice je vse res, kar sem ti tu napisal in ako ne verjameš, pridi in ugotovi, da se nahajata v naši blagajniški knjigi na strani med izdatki dve postavki:

1. za razbite šipe (po srnjaku neznanega porekla) na podlagi sklepa z dne 15. januarja 1938 91.50 din
2. za izvoščka na strelišče v Radvanju (nočna tarifa) . . . 40.— din

*

Malo stvarnega razmotrivanja! Najbrž je tri do štiriletnega srnjaka prignal v mesto kak volčjak potepuh, ki so se mu med gonjo pridružili še drugi cucki.

Morda je revčka zadela nesreča, da je nekoliko obolel na snežni slepoti in da je drvel v večernem mraku iz svoje domačije, Pohorja, Kozjaka ali Slov. goric tja proti svetlobi, v mesto.

Morda pa — to pa bi znalo biti latinsko — se da na podlagi tega malo čudnega slučaja ugotoviti stvarnost budističnih naukov: Nekdaj je bil človek. Grešil je. Očistiti se mora grehov in postane za pokoro po smrti žival, v tem slučaju srnjak. Še ni očiščenje duše popolno. Treba je iti še nižje — v rastlino, da dosežeš Nirvano. Naš srnjak se je najbrž nahajal na drugi stopnji prehoda v »ničevno«. Na sveti večer leta 1937 je ošinil njegove možgane hiperatavistični dražljaj (atavistični dražljaji se pojavljajo samo med človekom in človekom po sto ali tisočletnih dobah, med človekom in živaljo se morajo označiti kot hiperatavistični!) in se je srnjačku morda zahotelo po »poeziji sv. noči«, po božičnem drevescu, čokoladi in bonbončkih, ki jih je užival nekda, ko je bil še človek...

Pridrvel je v mesto in doživel in povzročil tragikomedijo. Sv. Hubert naj mu nakloni še dolgo vrsto srečnih let v pohorskih gozdovih in mnogo lepega in zdravega potomstva! Atavističnim prismodarijam pa naj več ne naseda! Lovsko društvo ne bo več plačevalo zanj šip, pa tudi izvoščkov ne.

Lisičji sprehod in spreved

»Hov-hov-hov!«

Z bukove Jánine se je zaslišal trikratén hreščeč glas skozi mrzlo mesečno noč v Rogaško Slatino.

»To bo lisica!« je pomislil nočni čuvaj pred zdraviliškim domom.

Bilo je v januarju in takrat se lisice rade kličejo in družijo med seboj. Jánina in Erjavica jih pošiljata: druga drugi.

Krasen bukov gozd se razteza po vsem pobočju precej strme Jánine. Nikjer v okolici se ptice tako rade ne mude kakor na Jánini in kukavica se spomladi tam oglašá še v pozni večer. Včasih so imele na Jánini tudi lisice svoje brloge, zdaj se le še v najhujši zimi skrivajo v teh zakotnih duplinah. Erjavica, ki stoji ne daleč proč, jim je ljubše skrivališče.

»Hov-hov-hov!«

»To je drug glas!« je razločeval nočni čuvaj, ki je dobro poznal lisico in njene posebne lastnosti.

»Počakam jo za zdraviliškim domom!«

Čuvaj je postal pod hribom komaj četrť ure.

V šumi je zašumelo in po globokem novem snegu se je počasi premikala lisica. Mirno je preskočila pot pred zdraviliškim domom in se obrnila proti parku. Čuvaja niti ni opazila, ali se ga ni zbala, ker je šel prav tako z mirnimi in počasnimi koraki za njo. Dva zasledovalca.

Lisica je po vsem svojem vedenju razodevala, da ni prvikrat gost na Slatini. Visoke stavbe s številnimi, temno zastrtimi okni je niso prav nič zanimale. Tudi luči, ki so še tu in tam gorele na voglih, je niso nič motile. Kaj bi se bal svetlobe, kdor ima tako dobre namene kakor lačna lisica.

Nočni čuvaj ji seveda ni pripisoval najboljših namenov. Že je segel v žep po samokres, da bi sprožil strel v najprikladnejšem trenutku.

»Ne bom še streljal!« Lovec mora biti mož samovzgoje.

Mož je bil vesel, da je mogel mirno zasledovati lisico. Žival se je malo brigala, kdo hodi za njenim hrbtom; njo je vodilo in gnalo to, kar se je v upih skrivalo pred njo. To ne bo več daleč!

Preko parka se je pritihtapila v »Staro Švicarijo«. Ob njej je bil včasih v leseni lopi nastanjen kokošji rod. Lisica je to dobro vedela, vendar se je to pot varala. Kokoši so se, kdo ve po čigavi naredbi in iz kakšnega vzroka, preselile drugam. Toda, kam?

Ni bilo več časa za iskanje in premišljevanje. Čuvaj je ugasnil električne luči. Dan se bliža.

»Postoj še ti nekoliko na straži!« je velel prvi čuvaj drugemu čuvaju, ki je počival v čuvajnici.

»Kam se ti tako mudi?« Drugi čuvaj je za silo odprl usta in oči. Prvi je drugega z roko dvignil pokonci.

»Lisico zasledujem. To pot mi ne uide.«

Čuvaj se ni zmotil. Še je dobil lisico pred oči.

Od »švicarije« se je lisica obrnila proti nalivalnici. To je dolgo poslopje, kjer se nalivajo v steklenice in spravljajo in odpravljajo v zabojih

slatinske zdravilne vode. Lisičji rod je zdrav rod, ki mu slatinski studenec ni več ko vsak drug studenec za primer žeje. Vendar je lisica obstala ob nalivalnici. Zaslutila je, da jo čuvaj zasleduje. Nevarnost je blizu. Treba je velike previdnosti in pozornosti, da se ogne zasledovalcu in obenem doseže svoj namen; če ne pod Jánino, pa tam ob Jánini...

Čuvaj pa tudi ni bil neveden mož. Vedel je, lisičje zvijače moreš premagati le z lisičjimi zvijačami. Skril se je za vremensko opazovalnico. Ta vremenska lopa, podobna stoječemu golobnjaku, je bila tudi za čuvaja z ozirom na lisico ugodna opazovalnica. Kazalec je kazal lepo vreme — za lisico.

Dolgo sta tako stala vsak na svojem mestu, le s tem razločkom, da je čuvaj vedel za lisico, ta pa ni vedela zanj. Ali narobe, kakor se je kmalu pokazalo. Čuvaju je pri tej straži prišlo na misel vse, kar je kdaj posebnega slišal o lisici. Na Straškovem dvorišču je z gobcem držala purana in z lastnim repom ga je tepla. V Jermanovi senici je tri mrzle zimske dni prezimovala, ne da bi domači in sosedje tačas vedeli za to. Arzenškovega Roka se je lotil star lisjak; le sreča, da je bil v bližini Rokov brat, ki je s kamnom ugnal in prepodil predrznega napadalca. Pri Egerju se je pri belem dnevu lisica pritihotapila iz hoste in se zagnala na njivo, kjer je brskala kokoš med razori. Vuhernik ji je nastavil zvito past, lisica je sicer prišla na ogled, krog in krog pasti je vse obhodila, toda najnevarnejše točke se ni lotila. Z Jakelnovim psom se je spoprijela v ljutem boju in zmaga bi bila na strani krvoločnice, da se ni pojavil gospodar s puško. Ob teh mislih je čuvaj skoraj pozabil na lisico. Ko se je spet ozrl po njej, je ni bilo več.

»Še jo bom našel. Kadar zasleduje lisica svoj plen, hodi počasi.« Čuvaj je sicer dobro mislil, toda to pot je slabo zadel. Niti do strela ni prišlo.

Lisica je neopažena hitro odšla in se izgubila v šumi na Jánini. Še to nagajivo šalo in zvijačo si je dovolila, da je šla tik mimo čuvajevega doma in — hleva. Posebno hlev ji je moral ostati v dobrem duhu, sluhu in spominu. In takih spominov lisica ne pozabi... Čuvaju je v snegu zapustila sled svojih stopinj.

Čuvaj je svoji ženi tisto jutro pripovedoval, kako je zasledoval lisico. Ali ta lisičja zgodba ni bila nič v primeri s tem, kar je čuvajevega žena doživela deset dni pozneje. Kaj takega ne vidi vsak.

Bila je jasna mesečna noč tridesetega januarja: »praznik sv. Martine«: si je dobro zapomnila čuvajevega žena. Pred to nočjo je dva dni neprehomoma snežilo, na večer se je pa popolnoma zjasnilo. Lisice so utihnile, v znamenje, da bo lepo vreme.

Ščip je gledal po beli Jánini in ob čuvajevi hiši na vzhodnem pobočju je šel s posebno svetlim in veselim obrazom. Nikakor se ni mogel skriti za Donačko goro.

Ob enajsti uri ponoči se je tam ob čuvajevem hlevu začulo nenavadno lajanje: »Hov-hov-hov!«

Ženo je postalo strah, bila je sama z otroki, mož čuvaj je v nočni službi. Kakšen obisk se obeta?

Ob hlevu je bil privezan pes, v hlevu pa so počivale kokoši, prvovrstna štajerska perutnina.

Lajanje je bilo vedno močnejše, vedno bližje.

Žena je vstala in pogledala skozi okno.

Nenavaden prizor! Nepopisen pogled!

Sprevod lisic se je vil proti hlevu. Dolg sprevod!

»Lisice so šle počasi, druga za drugo. Štela jih nisem. Toliko pa smem reči: Če jih ni bilo devet, jih je bilo najmanj sedem. Bil je, čeprav nenavaden in ponočen, vendar vseeno lep prizor. Zdelo se je, da so vse lisice enake, druga je z gobcem visela drugi ob vodoravno vzravnanim repu.«

Mož in otroci so z odprtimi usti poslušali čudno nočno zgodbo, ki jo je pripovedovala gospodinja.

Ako pomislimo to, kar je doživel mož z lisico na Slatini in kar je doživela žena s lisicami na Jánini, bi res sodil, da mora biti nekaj zločestega v lisičjem rodu in lisičjem duhu...

»Tedad gre in si privzame sedem drugih duhov, hujših, ko je sam in gredo v hišo in ondi prebivajo.«

Tako je govoril množicam Gospod, ki se je pri taki priliki nekoč spomnil tudi lisic, rekoč: »Lisice imajo brloge in ptice pod nebom gnezda. Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.«

Učen govornik in ljubitelj božje narave je to mesto duhovito takole razložil: »Lisice v brlogih: to so zvijačni ljudje; ptice pod nebom: to so idealne duše; Sin človekov, ki nima, kamor bi glavo naslonil: to so izgnanci in brezdomci.« Dobro je rešil primero.

Najboljši vzgojni mojstri so: narava, sila, zgled in ljubezen. Največkrat smo slepi in gluhi za to vzgojo.

In vse te štiri vzgojiteljice srečamo v tem nočnem lisičjem sprehodu in sprevodu. Treba je le odprtih oči, ki opazujejo posebno svojstvo živali, da se človek od njih vsega tega nauči, česar nas uče živali v dobrem ali slabem pomenu.

Čuvajeva žena se je naposled čudila spretnosti in modrosti in skrbnosti pogumnih lisic.

»Človek bi mislil, da so bile tako naučene, kajti ves sprevod je bil prav lepo urejen in umerjen.« je sklenila žena svojo zgodbo.

Mož čuvaj je poslušal in se čudil temu, kar se je zgodilo. Dogodek se je naposled srečno končal.

Lisice so se počasi bližale psu. Bila je prav za prav psica, kar je za spopad še nevarnejše. Prva lisica v sprevodu je to nevarnost takoj opazila.

»Ako ni bila tista, ki sem jo sam srečal na Slatini?« je pomislil čuvaj. Morebiti je bila tista, morebiti je bila druga; gotovo pa skušena vodnica svoje zvijačne čete.

V hlevu so kokoši! O tem je bil uverjen ves lisičji regiment. Samo prej je treba psa spraviti s pota. Vse lisice so bile pripravljene za napad.

Žena je odprla okno, vpila v mrzlo noč, ploskala z rokami, tolkla s prsti po steklu na oknu. Otroci so se prebudili. Krik in jok je odmeval po vsem pobočju vzhodne Jánine. Na dveh drugih krajih so se odprla in zazvenela hišna okna.

Lisice so začutile skrajno nevarnost in so se spet umaknile tja, od koder so prišle. Izginile so za vilo »Šumski mir«. Seveda se je to ime z nocojšnjo nočjo in procesijo zelo slabo skladalo.

Poslej in doslej pa ima čuvajeva hiša in družina in tudi perutnina: mir pred lisico in njeno zvijačo.

Iz lovskega oprtnika

Lovci! Naša dolžnost je, da se ne izobrazujemo samo v živaloslovju, ampak da se umemo tudi izražati v čistem slovenskem jeziku. Zato naj ne bo v naših vrstah nikogar, ki bi ne imel dr. Lokarjevega Lovsko-ribiškega slovarja, ki je izredno lep in poučen prinos k lovskeemu znanstvu in k slovenski leksikografiji. Odstavki, kakor jelen, petelin, puška, rog, strel, so napisani z zgledno nazornostjo in prinašajo dosti novega, vendar prožno uporabnega besednega zaklada. Nad vse poučno je izražanje za posnemanje glasov divjadi. Izrazi, ki jih je moral pisec sam napraviti, so zadeti tako dobro, kot se porajajo prostemu narodu take vrste besede. Niti za en izraz ne moremo reči, da ne zveni domače.

S tem slovarjem je dobila lovska funkcija našega jezika pristno domače lice. Slovar je založila naša Zveza in se dobiva pri njej za ceno 20 din. Besedilo ponazorjuje mnoge slike.

Najboljše je, če naroče lovska društva slovar za svoje člane skupno.

Zavarujte se! Pred kratkim se je zopet pripetila lovska nezgoda. Neki lovec je nerodno nosil svojo puško, ki se je sprožila, v bližini se nahajajoči lovski tovariš pa je padel težko zadet. Obstreljeni ni bil zavarovan, ker ni bil član našega društva, nerodni povzročitelj nezgode pa ni bil zavarovan proti odškodninski odgovornosti. Zato je upravičen naš neprestani klic: Nihče naj ne lovi, ki ni član Lovskega društva, zavarujte se vsi tudi proti odškodninski odgovornosti!

Garjavost gamsov. Glede na vest, ki jo je objavil Lovec v svoji letošnji januarski številki, in glede na vznemirjenje, ki je zato nastalo med našimi lovci, se je Zveza obrnila do drž. bakteriološkega vet. zavoda v Ljubljani in dobila sledeče pojasnilo:

Doslej je bil objavljen 1 sumljiv primer. Drž. bakteriološki vet. zavod je takoj odredil, da se preišče koža onega gamsa, in je po najvestnejši preiskavi prišel do zaključka, da ne gre za garjavost, temveč za lišaj, ki pa ne predstavlja one nevarnosti, s katero bi imeli opraviti v primeru garjivosti. Naše oblasti budno pazijo na garjavost.

Tudi Zveza lovskih društev posveča stvari vso svojo pažnjo in zato prosi svoje člane, da bi vsak sumljiv komad divjadi brez odloga in s primerno previdnostjo poslali drž. bakteriološkemu vet. zavodu v Ljubljano, Lipičeva ul. št. 2/I., po čigar ugotovitvi se bomo v bodoče lovci ravnali. Zavod ima na razpolago vsa sredstva, da lahko brezdvomno dožene, ali gre za pravo garjavost ali ne. Prenagljene vesti nam prav tako škodujejo kot malomarnost. Vsakdo naj smatra za svojo sveto dolžnost, da pošlje omenjenemu zavodu v pregled kožo vsakega gamsa, ki nosi znake garij. Za nestrokovnjaka je namreč težko, da bi sam spoznal, ali gre za prave garje ali ne. Paziti pa je treba tudi na drobnico. Kako prikrivanje v tem pogledu bi se nam lahko hudo maščevalo.

Bolezni divjadi. G. dr. Š. Žibert, šef državnega vet. bakteriološkega zavoda v Ljubljani, nam iz prijaznosti poroča sledeče:

V decembru 1937. smo ugotovili tri primere tularemije na zajcih iz celjskega okraja, a en primer v Ljubljani. Razen tega je bilo tudi več primerov psevdotuberkuloze zajcev, in sicer s Pohorja (Maribor), Murske Sobote, Litije, Krškega in Kočevja. Ker ni med tularemijo in psevdotuberkulozo bistvene razlike, lahko smatramo vso Slovenijo bolj ali manj okuženo po zajčji kugi, kar potrjujejo tudi zasebna poročila lovcev. Po mojem mnenju je na razvoj te kužne bolezni pri zajcih

delovala lanska blaga zima in deževno poletje, ki godi razvoju parazitov, verjetnih prenašalcev tularemije.

Izvoz živih zajcev iz dravske banovine po vsem tem ne bo prišel v poštev.

Garje na gamsih smo šele včeraj dobili v preiskavo, ki jih pa nismo mogli potrditi kot prave garje.

V vašem listu je izšel prav dober članek primarija dr. Černiča. V Ribiškolovskem glasniku v decembrski številki pa moj.

Za Vaš list sedaj ni neobhodno potreben poseben članek, kratko notico o ugotovitvi pa prosim, da uvrstite v Lovca.

Boj zajcu! Pod tem naslovom prinaša januarska številka »Sadjarja in vrtarja« članek, s katerim pričinja novo gonjo proti divjemu zajcu. Sadjarsko društvo je odredilo zopet nekakšen plebiscit in zbira podatke o škodi, ki jo povzroča divji zajec. Razposlalo je svojim podružnicam posebne, v ta namen sestavljene tiskovine, na podlagi katerih naj zbirajo podatke v vseh občinah. Nad vse značilen za vrednost te kampanje je sledeči odstavek poziva: »Poročevalci, ki bodo vestno in natančno izpolnili dano nalogo, dobe denarno nagrado, ki se bo ravnala po obsegu dela in po višini v proračunu postavljenega zneska.« Torej plačani nabiralci podatkov in plačilo, odmerjeno po višini zneska! Tak način zbiranja podatkov se obsoja sam ob sebi, vrednost takih podatkov pa naj ocenjujejo oni, ki so jim namenjeni, kajti čim več bo takih podatkov, tem večja je nagrada. Poziv zopet grmi proti lovskemu zakonu, ki sadjarjem baje »nalaga težka breme na ga je zato treba spremeniti«. V društvu sadjarjev je lepo število lovcev, članov naše organizacije. Ti bodo vedeli, kaj je njihova dolžnost. Plačanemu nabiranju podatkov pokažite vrata, pri društvu pa primerno protestirajte proti takemu načinu pobiranja »podatkov«.

H. a. R.

Uničujmo škodljivce. Kdor hoče dvigniti stalež divjadi v svojem lovišču, se mora lovsko udeleževati vse leto. Če bo večkrat opazoval divjad, zlasti v lovopustu, jo bo vzljubil, in spoznal bo, kako potrebna je krepke roke, da jo ščiti pred neštevilnimi zalezovalci.

Kmalu pride čas, ko bomo nastopili proti škodljivcem, ki so glavni uničevalci naših nižinskih lovišč. Med drugimi so tudi vrane, sraka in šoja. Tem ne moremo priti samo s puško do živega. Zato jim postrežemo s strupom. Napačno smo nekoč zastrupljali vrane s fosforjevo pasto, primešano kaši iz krvi in otrobov. Ta način zastrupljanja smo uporabljali le v zimi, ko je ležal sneg. Vrane so rade pobirale strup in tudi pocepale. Ker pa je vrana delni klatež, ki se v zimi le pomika proti jugu, smo zastrupili le one, ki so prišle iz severnejših krajev k nam. Spomladi pa so se domače vrane vrnile in kljub lepemu uspehu v zimi pojavile v nezmanjšanem številu. V starejšem letniku »Lovca« se je priporočalo zastrupljanje vran spomladi z jajci, polnjenimi s fosforjevo pasto. Ta način je bil uspešen, vendar je bilo izdelovanje takih jajc precej zamudno in drago.

V zadnjih letih pa se poslužujemo jajc, v katera smo vbrizgali fosfogin. Ta način se je doslej izkazal kot najboljši.

Ker so vrane in srake najdrznejše, kadar iščejo hrano za mladiče, to je tedaj, ko gnezdiijo ali že vodijo jerebice in fazani in imajo tudi zajci svoje mladiče, je po njih povzročena škoda mnogo večja, kakor si moremo misliti. Zato je ta čas najprimernejši za zastrupljanje vran in srak.

Na poljih ali travnikih, nad katerimi rade preletavajo vrane, ali v bližini dreves, na katera sedajo, napravimo s peto čevlja malo jamico, podobno nemarno izdelanemu gnezdju. V to položimo po dva ali tri jajca. Taka jajca nastavimo po vsem lovišču tam, kjer slutimo vrane. V teku nekaj ur bodo vrane izsledile jajca,

jih načele ali celo cela odnesla v gnezdo mladičem. Odnešena jajca nadoomeščamo, dokler jih vrane ne pustijo. Nedotaknjena gnezda potem opustimo in jajca preložimo drugam.

Uspeh je trajen le, če pritegnemo k sodelovanju vse sosedse, sicer moramo večkrat ponavljati, ker se vrane v nekaj tednih priselijo od drugod.

Lovska društva naj preskrbijo članom dovoljenje za nabavo in polaganje strupa. Če ta proti povrnitvi stroškov preskrbe članom tudi zastrupljena jajca, kakor že delajo nekatera društva, lahko trdimo, da lovsko gresiši, kdor se ne udeleži te akcije.

Race. Lov na to izredno previdno perjad, ki poseča v hudih zimah naše vode, ni le najbolj prijeten, temveč tudi zanimiv. Čeprav imam z racami več slabih kot dobrih izkušenj, smatram večerni vpad ali zalaz teh, kje na nedostopnem otoku, še vedno za največji užitek. En racak, uplenjen iz jate, katero čuva toliko stražarjev, velja več kakor vse podiranje zajcev v krogu. Da pa izvajanje tega lepega načina lova ni vselej brez nevarnosti, nam priča naslednji doživljaj:

Več kakor dve sto rac in gosi je preletavalo že ves teden po otoku z enega mesta na drugo. Vsa moja prizadevanja, da bi se jim z leve na kak način približal, so bila zaman. Nave-

ličan kmalu tega brezplodnega zalezovanja se odločim nekega januarskega jutra, da jih presenetim z desne strani. Siguren plena že vnaprej, jo mahnem zarana skozi mestni log, Sloge na Zabovsko. Ne daleč od cilja opazim — s čimer prej nisem računal — da loči otok Krče od suhe zemlje skoraj en kilometer dolga zamrzla struga, ki je bila prehodna ob izlivu. Zaradi rac, ki so že dvigale glave, se naglo umaknem nazaj in sklenem iti preko leda više zgoraj. Vijugasta temna lisa pri sredini je sicer vzbujala sum, ker je pa led ob kraju odlično držal, sem bil prepričan, da je tudi tok vode pokrit z debelejšo plastjo. V svoji vnemi, da bi prišel čimprej do jate, nisem od začetka niti malo občutil, kako ploskev visi. Ko sem se končno zavedel, da bo na nasprotni strani težko priti iz žleba, se obrnem in tisti hip sem padel z vso dolžino po tleh. Brez moči in na pol otrpel zdrčim v tej legi naglo naprej in v strahu poslušam, kako hrešči in poka pod menoj. Na koncu vožnje se zamajejo tla in voda me zagrne. Začutil sem na srečo z eno nogo dno, kar mi je vlilo toliko poguma, da sem hitro odrival in lomil led, dokler nisem dosegel rešilne vrbove veje. V kakem stanju sem prispel na suho, si lahko vsak sam predstavlja. Čeprav vesel

kot otrok, nisem mogel zadržati plohe kozjih molitvic, ki so vrele iz mene. Kdor je podoben polom že enkrat doživel, vé, da je to edini uspešni postopek. — V led spremenjena obleka se kaj lepo prilega. Dve uri pozneje, ko sem se posušil, sem dogodek prebolel pri znanem posestniku. Njegova danes že pokojna ženica me je zalivala s kuhanim vinom. Pregnala mi je mraz iz kosti. Zvečer doma boljši polovici ni šlo v glavo, od kod tako zdelana obleka, nabrekli naboji in doza z mokrimi cigaretami. Resnico bo zvedela potemtakem še le danes.

Grenak je »jagerski« kruh, a vendar se še najdejo Janezi, ki trdijo, da je lov luksuz. Na race bomo pa vkljub takim in podobnim nezgodam še hodili.

R. Horam.

Uprašanja in odgovori

Ž. A. iz B. Kako očistim svežo ali suho lisičjo kožo od krvi?

Odgovor. Na notranji strani sveže kože se kri odstrani najprej z nožev o ostrino, nato se koža dobro odrgne s suho krpo. Ako je kri vpita v tkivo, primešamo bencinu nekaj vode in s to mešanico skrtlačimo krvave madeže. Postopek je isti tudi pri suhi koži. Krvave madeže kožuha izperemo z omenjeno mešanico, nato pa posušimo na ta način, da mokro mesto posipamo z vročim peskom. To ponavljamo, dokler ni koža zopet suha. Črni madeži na notranji strani kože pa niso vselej od krvi, temveč so tudi znak, da se je koža vnela.

Covski koledar za februar

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	7.15 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	17.26 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	6.58 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	17.40 ^h
„ vzhaja:	„ 28. „	6.46 ^h
„ zahaja:	„ 28. „	17.47 ^h

Mesec je 14. v ščipu.

Društvene vesti

† Zrnec Ivan.

Dne 16. decembra 1937 je umrl v Zdenski vasi pri Dobropoljah naš dolgoletni član Zrnec Ivan, zadet od možganske kapi. Bil je vnet član ze-

lene bratovščine in v dolenskih lovskih krogih dobro znan, saj je bil najstarejši lovec dobrepoljske kotline. Še dva dni pred svojo smrtjo je bil na lovu in se je vrnil domov z zajcem, rekoč ženi, kakor bi slutil svojo smrt, da je padel zadnji zajec. Bil je več let zakupnik lovišča občine Dobropolje. Naj v miru počiva!

† Šeme Jože.

Komaj 28 let star nas je zapustil in se preselil v večna lovišča naš dobri Joža. Bil je logar na Vidmu pri Stični. Zdrav in močan je pogumno in brez strahu čuval njemu poverjeno divjad, dokler ga ni zavrata bolezen priklenila nad dve leti na posteljo, kjer je z neverjetnim junaštvom prenašal svoje gorje, dokler ga ni rešila neizbežna bela žena, za katero je vedel, da je edina, ki ga bo rešila postelje.

Bil je lovec z dušo in telesom. Zato je bil zelo hvaležen lovskim tovarišem,

ki so ga v njegovi bolezni obiskovali. Najrajši je govoril o lovu in do zadnjega prebiral Lovca. Še potem, ko je bil tako slab, da ni mogel več sam čitati, je prosil, naj mu ga drugi čitajo. Pri tem pa je nelovcem čtivo tolmačil in dajal pojasnila.

Z Jožetom je odpadel zelen list našega drevesa. Vsi, ki smo ga poznali, ga ohranimo v dobrem spominu. Te vrstice pa naj mu bodo smrekova vejica na prerani grob.

Čas občnih zborov naših društev je tu. Naše delo bo imelo tem lepši uspeh, čim bolj bomo med seboj povezani in poznali svoje udejstvovanje. Zato naj pošiljajo naša društva »Lovcu« izčrpna poročila o svojih občnih zbora, pa tudi o važnejših odborovih sejah.

»Lovcu« so dobrodošle slike iz našega lovskega življenja. Ker imamo v naših vrstah mnogo prav dobrih fotografov, prosimo, da se nam pošljejo primerne slike zaradi priobčitve. Slike same seveda vrnemo.

Lovsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni občni zbor v četrtek, dne 17. februarja ob 20. uri, v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora o društvenem delovanju.
2. Poročilo blagajnika, obračun za l. 1937 in proračun za l. 1938.
3. Poročilo preglednikov.
4. Določitev članarine, pristopnine in morebitnih izrednih prispevkov.
5. Volitev treh nadomestnih odbornikov, dveh preglednikov računov in njunih namestnikov, devet delegatov in njihovih namestnikov za glavno skupščino Zveze in štirih kandidatov in njihovih namestnikov za Zvezin odbor.
6. Izprememba društvenih pravil.
7. Samostojni predlogi in pritožbe.
8. Slučajnosti.

Lovsko društvo Maribor, odsek Slovenjgradec, ima svoj redni letni občni zbor dne 6. februarja t. l. ob 10. uri v restavraciji »Sokolskega doma« v Slovenjgradu.

Članstvo se naproša, da se udeleži občnega zbora polnoštevilno. Odbor.

Lovsko društvo Maribor. Občni zbor se bo vršil dne 20. februarja t. l. ob pol desetih v lovski sobi hotela »Orel« z dnevnim redom, ki ga predpisujejo pravila.

Lovsko društvo Ptuj obvešča svoje člane, da ima svoj društveni lokal v gostilni ge. Zupančič, kjer so vsako sredo od pol 11 do pol 12 uradne ure, na kar posebno opozarjamo naše članstvo.

Plačevanje članarine naj se vrši po poštnih položnicah, ki jih je društvo razposlalo vsem članom že začetkom decembra meseca. Kdor je na zaostanku s članarino za minula leta in se za opomin, ki mu ga je poslalo društvo, ni zmenil, bo črtan iz članstva in bo moral pri zopetnem vstopu ponovno plačati pristopnino, dolžni znesek se bo pa iztirjal. To je sklep odbora, ker mora povsod biti red. Nikdo ne dobi legitimacije za leto 1938, dokler ne poravnava članarine za to leto.

Kdor je vstopil v naše društvo, se je moral prijaviti, zato naj se tudi odjavi, ko ne bo hotel biti več član lovske organizacije ali če se preseli, drugače ima društvo materialno škodo.

Lovske zakupnike posebej prosimo, da ne pozabijo prijaviti društvu vsako izpremembo pri lovskih čuvajih in jih tudi včlaniti že zaradi zavarovalnine. Pri morebitnih nesrečah pri izvrševanju nadzorne službe se obračajo čuvaji na društvo zaradi zavarovalnine, pa jim društvo ne more pomagati, če jih zakupnik ni prijavil.

Tajnik.

Gorenjsko lovsko društvo vabi vse lovce in prijatelje lova na veliki lovski ples, ki ga priredi 5. februarja 1938 v vseh prostorih hotela »Grajski dvor« v Radovljici. Začetek ob 20. uri; vstopnina za osebo 10 din, za rodbino 20 din. — Vojaška godba planinskega polka št. 1. Tujske sobe in garaže na razpolago.

Tečaji za lovske paznike, na katere so bili v začetku meseca januarja že pisмено opozorjeni vsi zakupniki in lastniki lovišč na področju mariborskega lovskega društva, se bodo pričeli v ponedeljek, 14. febr. t. l., in bodo trajali do vključno sobote, dne 19. februarja. V primeru večjega števila priglasencev se bodo vršili v naslednjih tednih nepretrgoma še drugi, tretji in četrti tečaj. Priglasitve sprejema Lovsko društvo Maribor do 10. februarja t. l. Priglasenci se prijavijo k vsakemu tečaju v ponedeljek zjutraj ob 8. uri v prostorih nižje gozdarske šole v Mariboru, Vrazova ulica 5. Izpiti pri šumarskem oddelku okrajnega glavarstva se vrše vsak ponedeljek in po potrebi torek po končanem tečaju. Lovski pazniki, ki so bili zadnjič zapriseženi po 14. decembru 1935, morajo izpit opraviti, ako nočejo izgubiti svoje kvalifikacije. Zakupniki in lastniki bodo še posebno uradno pozvani, naj pošljejo dotične svoje paznike k izpitu. Poziv bo vseboval tudi označbo tvarine, ki jo mora paznik znati.

Za tečajnike je preskrbelo društvo prehrano in prenočišče za 25 dinarjev dnevno. Prehrana sama (zajtrk, kosilo, večerja) stane 12.50 dinarjev.

Kinološke vesti

XIII. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza se bo vršil v sredo, dne 23. februarja t. l., ob 20. uri v srebrni dvorani hotela Union v Ljubljani, Miklošičeva cesta 1.

Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročila: a) tajnika, b) vodje rodovne knjige, c) gospodarja, d) blagajnika in e) računskih preglednikov. 3. Odrešnica načelstva. 4. Volitve načelstva za tri leta. 5. Samostojni predlogi in slučajnosti.

Samostojni predlogi se morajo vložiti do 2. febr. t. l. pri Savezu.

Jugoslovenski kinološki savez priredi letos svojo VI. mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 7. in 8. maja v Ljubljani.

Nove psarne. JKS prijavlja v zaščito sledeče psarne:

»Hubertus« za nemške prepeličarje! Lastnik: inž. Ernest Puschmann, upravitelj veleposestva Slatine, šmartno pri Litiji.

»Karavanska« za hrte. Lastnik: dr. Viktor Marčič, zdravnik, Jesenice na Gorenjskem.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Mednarodne razstave. Do sedaj so prijavljene sledeče CACIB razstave, in sicer: Monte Carlo v dneh 30 in 31. marca, Budapest 1. maja, Rim 7. in 8. maja, Dresden 14. in 15. maja, Dunaj (Wien) 21. in 22. maja t. l.

Savezni tajnik.

Smotra pedigiranih psov v Beogradu. Dne 16. in 17. decembra 1937 je pri-

redil Kinološki klub Beograd smotro pedigiranih psov v okviru deželne razstave živine, golobov, kuncev, psov, mačk in smotre ovc. Deželno razstavo živine je priredilo kmetijsko ministrstvo s sodelovanjem raznih organizacij na beograjskem velesejmu.

Smotra, ki se je vršila po pravilniku JKS, je imela popoln uspeh, kar je predvsem zasluga predsednika kluba g. inž. Pavla Stamatoviča. Psi so bili razstavljeni v prostorni lopi beograjskega velesejma in je imel vsak pes udoben prostor. Pri bodočih podobnih prireditvah je treba poskrbeti, da bodo lastniki psov navzoči in sami predvajali pse, ker se psi rajši puste voditi od lastnika kakor pa od tujega človeka; neprisiljena hoja in stoja psa je za celotni vtis važna.

Občinstvo je pokazalo veliko zanimanje, posebno za smotro pedigiranih psov. Mislim, da je bila ta smotra uvod v poznejše razstave psov, bodisi državne ali mednarodne.

Prijavljenih je bilo 93 psov, in sicer 62 lovskih in 31 športnih in drugih psov. Izostalo je 17 psov. Ocene so bile sledeče: 21 odličnih, 28 prav dobrih, 23 dobrih in 4 povoljne.

Kot sodnika (ocenjevalca) sta poslovala gg. Anton Schuster in Teodor T. Drenig iz Ljubljane. T. T. D.

Oglasi

Lovske tovariše in vse, ki žele v našem glasilu priobčiti kak oglas, opozarjamo na zadevne pogoje na drugi strani platnic. Oglasi se morajo z oglasnino vred poslati Zvezini pisarni do 20. vsakega meseca, da lahko izidejo v naslednji številki.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, velika izbira športnega blaga za dame in gospode, in ostalo

manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjevec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Puškar F. K. Kaiser vljudno naznanjam gg. lovcem in ribičem, da sem se preselil v sosedno hišo trdke »Toni Jager«, Dvorni trg št. 1 (nasproti tv. Prelog).

Cenj. odjemalcem se pri nakupu še nadalje priporočam.

V komisiji so naslednje puške:

1	Browning puška kal. 12	Din 1600.—
1	" " " 16	" 1600.—
1	" " " 16	" 1800.—
1	dvocevka petelinka kal.	
20	za brez.	" 1600.—
1	Hamerles trocevka Merkel kal. 16/8	" 4500.—
1	Hochrasantz Schönauder z daljnogledom kal. 7.62	" 5000.—
1	Schönauder kal. 6.5	" 2500.—

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Mahničeva ul. 6. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdani denar naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih

lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribji lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Dvorni trg št. 1 (nasproti tv. Prelog), ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Razpis. Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani razpisuje na dan 10. februarja 1938 ob 11. uri dopoldne v svojih uradnih prostorih (Cesta 29. oktobra št. 24) ustno dražbo lastnih lovišč **MAČKOVEC-PAJKOVO** z osredki (217 ha) in **MOKRIC-OSREDEK** (528 ha). Lovske zakupne pogoje, razglas in potrebna pojasnila daje Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani in Revirno vodstvo v Krvavi peči.

Razglas. Šumska uprava v Bohinjski Bistrici odda v 5 (pet)-letni zakup samosvoje lovišče Martinček na Jelovici na pismeni dražbi, ki se bo vršila

pri direkciji šum v Ljubljani v uradnih prostorih (Bleiweisova cesta št. 1) dne 10. februarja 1938 do 11. ure dopoldne tega dne. Lovske zakupne pogoje, razglas in potrebna pojasnila daje šumska uprava v Boh. Bistrici in direkcija šum. — Direkcija šum v Ljubljani.

»**Mel Südwest**«, dresiran nemški kratkodlaki ptičar, vpisan v J. R. P., sedaj v drugem polju, je zaradi bolezni lastnika naprodaj. Mel Südwest (K. S. Kobold Mauderode Westerholt — K. S. Friedel Südwest) je prejel l. 1937 na pomladanski tekmi v Ljubljani II. oceno, v Zagrebu I. oceno.

Ponudbe ali vprašanja je poslati na naslov: Antun Cizl, Samobor, Savska banovina.

Lovskega čuvaja, za nižinski revir pri Brežicah, sprejemem spomladi. Ponudbe z navedbo plače, dosedanjega službovanja in osebnih podatkov naj interesenti pošljejo najdalje do konca februarja 1938 na naslov: dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana, Bleiweisova 10.

Službo lovskega čuvaja išče Simon Dovjak, star 36 let, zdrav in krepek, samski, ki se dobro spozna v višinskem in gorskem lovu. — Naslov: Tržič št. 18, pri Rudolfu Lacknerju.

Diezels Niederjagd in Die hohe Jagd od Raesfelda, Albertija itd., v novi izdaji, nerabljeni, prodaja za nizko ceno Brigita Jereb, Sv. Križ pri Litiji.

Kolače za pse,

ki so jako tečni, ker vsebujejo 28% mesnatih sestavin, nudim kilogram po din 350. Kolači se dolgo drže in ne plesnijo.

Oddam zastopstvo za dravsko in savsko banovino.

Moj pes je od mladega te kolače in je danes 15 mesecev star, 71 cm visok (merjeno preko pleč) in 90 cm dolg (merjeno od korena repa). Na polju je izvrsten in neutrudljiv.

Pes, ki je hranjen s kolači, je do skrajnosti izdržljiv.

Naročila sprejema tvrdka:

»**HUBERTUS**«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Grof Hoensbroech — Dr. L.

Smernice gojitve jelenjadi in srnjadi

V Mednarodnem lovskem svetu (C. I. C.) je predaval za časa mednarodne lovske razstave v Berlinu leta 1937. okrožni lovski mojster grof Hoensbroech o smernicah gojitve jelenjadi in srnjadi v Nemčiji. To predavanje je natisnjeno v 36. številki berlinskega lovskega časopisa »Wild und Hund« leta 1937. pod naslovom »Die Hegebestrebungen beim Rot- und Rehwild in Deutschland«. Na prošnjo lovskih tovarišev ter z dovoljenjem pisca in založnika (Pavel Parey, Berlin) objavljam omenjeno predavanje v prevodu.

»Gospodje Mednarodnega lovskega sveta! Zaradi razumevanja nove nemške lovske zakonodaje, zlasti v kolikor se nanaša na gojitev jelenjadi in srnjadi, je potrebno razjasniti razmere pred uveljavljanjem pruskega lovskega zakona od 18. januarja 1934. in sledečega državnega lovskega zakona od 3. julija 1934.

Lovski predpisi različnih pokrajin so dopuščali pred ustanovitvijo tretjega cesarstva tako lastniku kakor zakupniku lovišč popolno prostost glede števila in jakosti divjadi, ki naj bi se odstrelila. Posledica tega je bila, da so lovci desetletja postrelili preveliko število vzrejno najbolj vrednih jelenov in srnjakov, ker so hoteli dobiti čim več in čim boljših trofejev. Tu in tam so delala izjemo velika, negovana veleposestniška lovišča, včasih tudi velika zakupna lovišča in državni gozdovi. Pa tudi ta niso mogla mnogo doseči s svojo vzdržnostjo, ker so bile povsod tako imenovane slabe meje, ki so segale deloma kot dolgi jeziki v negovana lovišča. Pretežna večina lovišč pa je za gojitev, zlasti jelenjadi, premajhna. Jeleni so prehajali po teh malih loviščih, kjer jih je prej ali slej sigurno dosegla krogla, zlasti če je bilo njihovo rogovje količkaj zaželjena trofeja. Posebno to zadnje je zelo neugodno vplivalo na vzdržanje jakosti omenjenih vrst divjadi, ker so se desetletja postrelili tako rekoč sistematično najboljši moški individui predčasno, torej preden so dozoreli in preden so se mogli podedovati. Medtem ko so gledali rejci domačih živali že dolgo na to, da so si ohranili za pleme najdragocenejše individue, in so plačevali nagrade za dobre žrebce, dobre bike, dobre pse-plemenjake, so delali lovci obratno. K temu se

je pridružilo še stremljenje, odbiti čim manj ženske divjadi, in to ne samo zaradi pospeševanja množitve, ampak tudi zaradi odtegovanja jelenov in srnjakov sosedu. Posledica tega je bila:

1. velik številčni narastek divjadi z vsemi pogubnimi posledicami za kmetijstvo in gozdarstvo;

2. nazadovanje divjadi glede jakosti in rogovja;

3. povečana sprejemljivost divjadi za bolezní in kuge.

Vrh tega je začelo neugodno vplivati na zdravstveno ohranitev divjadi to, da so skoraj povsod prešli v gozdnem gospodarstvu od naravnih mešanih gozdov in njihovega trebljenja k čisto črnemu gozdu in k sečnji na golo. Kjer so rastle prej hrast, jesen, bukev in najrazličnejši mehki les, so nastali veliki, nepretrgani gozdovi same smreke in bora. V teh gozdovih se je našel komaj še zelen listič. Tla je prekrila namreč pod temnimi borovimi in jelovimi golmi zaradi odpadanja igel nerodovitna plast, ki je zabranjevala vsako naravno pomlajanje in uničevala vso sociološko h gozdu spadajočo talno floro. Jelenjad je začela radi pomnožitve, lakote in dolgega časa v vznemirljivi meri lupiti drevje. Nove kulture niso mogle uspevati, če niso imele ograj. Ponoči je zahajala divjad na kmečke njive, ker ni imela več v gozdu dovolj živeža. Napraviti bi bili morali obširne pašnike za divjad, mesto tega so pa gozdove ograjali in tako še stisko divjadi povečavali ali so jo pa z delnimi ograjami iztisnili na take robe, ki še niso bili ograjeni. Jelenjad in srnjad se je pa dalje množila in nastopilo je očitno nazadovanje v teži in kakovosti divjadi, kajti v večini lovišč je manjkala apno in fosforovo kislino vsebujoča paša, ki jo je nudil prej v naravnem gozdu raznovrstni mehki les, razni talni poganjki, kopinje i. t. d. Kmalu se je pa tudi narava sama maščevala. Borova sovka in smrekov prelec sta uničila velike gozdne dele, gozdna tla so pa povsod postajala slabša. Vodstvo nemškega gozdnega gospodarstva je tudi čisto z gozdarskega stališča uvidelo, da vozi slabo pri tem popolnoma na gmotno stran preračunanem gospodarstvu. Pod vodstvom generalnega gozdnega mojstra Kaudella se je začel istočasno z uvedbo nove lovske zakonodaje počasi in previdno preobrat v gozdnem gospodarstvu, namreč povratak k mešanemu gozdu ali kratko: povratak k osnovnim zakonom narave.

Vsako živo bitje je določeno v glavnem od dveh činiteljev, od tega, kar je podedovalo, in od okolice ali, kakor se izražajo danes v nemški plemenski politiki: od krvi in od tal.

Tako je bila divjadi uničena ali vsaj močno poslabšana najdragocenejša dedina in potrebna okolica. Kot na mnogih drugih

področjih smo se bližali tudi na lovskem neizogibni pogubi. Šele ko je prevzel vladno Adolf Hitler in izvedel do zadnje posledice avtoritarno državno obliko po načelu vodij, je bilo možno ustvariti tudi lovsko zakonodajo, ki je zgrabila zlo pri korenini. Šlo je za to, da se ohranijo divjadi ostanki dragocene dedine in da se ji da okolica, ki bi ji nudila pogoje življenja in razvoja. Medtem ko se je smatrala prej divjad kot res nullius — torej brez lastnika —, katero si je smel poljubno prisvojiti zakupnik ali lastnik lovišča, smatra nova lovska zakonodaja divjad za naravno premoženje, ki si ga sme sicer lovski upravičenec prilastiti, toda le v okviru od okrožnega lovskega mojstra določenega odstrelitvenega načrta in od vrhovnih lovskih oblasti izdanih smernic glede plemenske izbire. Smoter državnega lovskega zakona je izražen v predgovoru tako: »Za vedno naj ostaneta ohranjena nemškemu narodu divjad in lov kot dragoceno nemško narodno premoženje. Razvije in goji naj se raznovrstna, krepka in zdrava divjad, katere gojitev pa mora odgovarjati zahtevam zemljedelstva.« Tako je postala ne čisto pravno, ampak po smislu res nullius — res populi, torej je postala ničigarščina last naroda. Vse stremljenje nemških lovcev gre odslej za tem, da se odgoji številčno omejena, toda zelo močna divjad, ki se bo lahko podedovala od roda do roda.

Pri gojitvi jelenjadi in srnjadi so si temeljna načela podobna. Dobri, močni, zdravi individui obeh vrst in obeh spolov se ne bi smeli predčasno odstreliti, ampak naj bi se tako dolgo ohranili, dokler se ne bi dovolj razmnožili. Manj vredni individui pa naj bi se — obratno kot prej — čim prej in čim bolj dosledno iz lovišč izločili s skrbno izbero.

Zdaj nastane vprašanje, kaj naj se smatra za dobro in razploditve vredno, kaj za slabo. Četudi se je o tem že mnogo pisalo in govorilo, vendar se izplača opozoriti na neko točko, ki se od mnogih lovcev še vedno ne upošteva dovolj. Že stoletja je človek navajen smatrati za dobrega onega jelena ali srnjaka, ki nosi dobro rogovje ali dobre roge. Telesna zgraja se je smatrala za postransko. Potrebna pa je nasprotna presoja. Telesna jakost, ne pa rogovje je glavno za zdrav razvoj divjadi.

Rogovje cervidov ni končno nič drugega kot sekundaren spolni znak, ki ga je razvila narava v toku tisočletij kot orožje v boju zoper tekmece. Da postane lahko tak spolni znak zaradi ogromne bohote poguben, nam priča izumrli jelen-orjak. Veliki biološki zakon, ki vse obvladuje, se imenuje boj. Močnejši zmaga, šibkejši propade. Če pa izbira narava v svoji neizprosni doslednosti, n. pr. med jelenjadjo in srnjadjo po volku in zimi,

ne igra rogovje pri vprašanju obstoja ali propada skoraj nobene vloge. Merodajna je moč, žilavost, vzdržljivost in razumnost zatiranega kosa. Če zasleduje sokol-selec veliko jato golobov, se loti z neverjetno gotovostjo onega, ki ima kako malo, za človeško oko morda nevidno napako. Iz teh migljajev modre pramatere narave se bi moral učiti človek, predvsem pa moderno oboroženi lovec. Pračlovek s svojim primitivnim orožjem je še izbiral, kakor je narava hotela. Današnjega lovca je prevzela nekaka sla po trofejah. Imeti hoče nekaj, s čimer bi okrasil svoje stene. Moderna tehnika orožja in optika mu močno olajšujeta prej zelo težki boj proti finim čutom divjadi. V kulturnih deželah pa bi moral lovec v današnjih dneh manj gledati na to, ali ima jelen ali srnjak močne roge, bolj pa na to, če je zdrav ali slab. Vmisliti se mora popolnoma v vlogo volka ali zime, ki ju mora danes nadomeščati, če hočemo imeti zdravo divjad.

Običajno bo pač imelo močno telo tudi močne roge, t. j. močno telo razvije dobro trofejo. Večkrat pa opazamo drugačen razvoj, celo zelo slabi jeleni in srnjaki nosijo neverjetno močne roge. Ne verjamem pa, da bi se po teh kosih mogla ploditi od roda do roda zdrava divjad. Nasprotno sem prepričan, da morata biti združeni telesna sila in jakost rogov, če ne mislimo pri gojitvi samo na svoje stanovanje, ampak tudi na to, da je naša moralna dolžnost, zapustiti zanamcem popolnoma zdravo, močno divjad. Kako zelo so nazadovali evropski cervidi v zadnjih 200 letih, izvemo iz starih kronik, ki nam poročajo o teži jelenov in srnjakov, ki znaša skoraj dvakrat toliko kot današnja. Če bi se ravnali torej pri plemenski izberi jelenjadi in srnjadi popolnoma po rogeh ne glede na telesno jakost, bi jo predvidoma kmalu zavozili, kajti nazadovanja telesne jakosti bi na ta način ne zadržali. Pri jelenih govorimo sicer često o nekem plemenskem tipu, kateremu pripisujemo posebno močno rogovje in vitko, elegantno zgrajo telesa kakor tudi plemenito, suho glavo — primera s polnokrvnim konjem. Da bi take oblike pri jelenih ne bilo, ne tajim, nimam je pa za naš vzrejni cilj, ampak za slučajen proizvod istoplodja. Nikdar ne smemo pozabiti, da je rogovje cervidov samo sekundarni spolni znak in da je dobilo vrednost, ko ga je začel človek obešati po stenah stanovanja kot trofejo. Za živalsko vrsto samo ima ta glavji okras le tedaj vrednost, če krasi primerno močno in zdravo telo.

To bi bile temeljne misli o gojitvi jelenjadi in srnjadi. V posameznem delajo nemški lovci pod vodstvom lovskih oblasti glede vzdržanja in ustvaritve zdrave in dobre dedine tako:

V domnevi, da imajo močno, krepko in zdravo telo, se je odredila najprej za že precej redke vršičnjake zaščita. Odstrel ostale jelenjadi, jelenov s slabo zasnovo in zlasti košut, se je močno povečal. Že v primeroma kratkem času se je s tem doseglo trojno:

1. zmanjšanje števila divjadi, da je odgovarjalo zahtevam zemljedelstva in gozdarstva;

2. spolno razmerje 1:1, ki nam ga je nakazala narava v svojem pristanju;

3. iztrebljenje že vidno iznerojenih individuov in zaščita za izboljšanje plemena dragocenih individuov.

Zasnova se laže preceni pri moški divjadi kot pri ženski, kajti dedina se pri tej ne more spoznati z očesom, ampak se more samo slutiti na osnovi opazovanja.

Prej so se smatrali često za slabe jeleni s tako imenovanimi prhlimi, luknjičavimi, temnimi, topimi odrastki, nato pa smo prišli do spoznanja, da imajo prav ti jeleni najboljšo zasnovu za rogovje. Nekateri lovci so še danes mnjenja, da je treba pustiti vse mlade jelene do šestega leta pri življenju, češ da se še ne more presoditi njihova razvojna zmožnost. To naziranje smatram za posledico krivega opazovanja. Glede na zemljedelstvo tudi ni mogoče pustiti vseh mladih jelenov. V splošnem velja lahko načelo: mladi jeleni s topimi, luknjičavimi, temnimi odrastki naj se ne streljajo, oni s svetlimi, ostrimi, kratkimi in

šilastimi odrastki se lahko postrele. Ti znaki se pokažejo navadno že v drugem letu. V naslednjih letih, dokler ne doseže jelen višine svojega razvoja, se pokaže še drug lahko razločljiv znak, namreč razdelitev gmote rogovil na rogovje.

Pri mladem vzrejnem jelenu sta rogovili ali enakomerno močni ali pa leži gmota v njihovem gornjem delu. Pri mladem odstrelitvenem jelenu leži težišče spodaj, rogovje se zožuje navzgor. Drugo znamenje za razlikovanje vzrejnega jelena od odstrelitvenega je: jeleni z dolгим, zavojitim srednjikom, ki je prav tako dolg ali daljši od nadočnika, so vzrejni, posebno če kažejo posamezni deli rogovil med odrastki, zlasti navzgor, zavojitost. Jelene, katerih srednjik je krajši kot nadočnik in je šilast ter se nam zdi nekako prilepljen, je treba odstreliti, posebno če so rogovile ravne, torej brez zavojitosti. Težave, ki jih ima marsikak mlad lovec pri spoznavanju jelenov, lahko premaga s temi preprostimi znaki. Paziti mora le na to, ali je gornji del rogovil debelejši ali tanjši kot spodnji, ali so odrastki temni ali svetli, ali je srednjik daljši ali krajši kot nadočnik. V prvem primeru pustimo jelena pri življenju, v drugem ga lahko mirno določimo za odstrel in odstrelimo.

S temi znaki ne mislimo vklepati mnogoobrazno, božansko naravo v človeške teorije, ampak hočemo podati manj izkušenemu lovcu čim bolj preprosto in lahko umljivo navodilo za določitev odstrela. V nasprotje ne sme priti niti z zemljedelci niti z lovskim častnim sodiščem. Zaradi tega je potrebno lahko razumljivo navodilo lovske oblasti, četudi se zdi nekam teoretično. Izjeme od takih pravil se najdejo vedno. Brez teh navodil bi se pa mladi lovec ali ne upal vršiti odstrela, ali pa ga bi vršil napačno. Veliki niz težkih vprašanj plemenitve se mora zvesti na malo temeljnih zahtev, ki jih more izpolnjevati tudi lovec-začetnik.

Posebno jasno in poučno je razložil to lovski slikar Karl Lotze v Marburgu v svojem izvrstnem spisu »Spoznavanje jelena. znaki dobre in slabe zasnove« (Das Ansprechen des Hirsches. Merkmale guter und schlechter Veranlagung). Brošura, ki bi jo moral imeti vsak lovec jelenjadi, ima 26 jasnih perorisb in je izšla v založbi M. in H. Schaperja v Hanovru.

Prej omenjeni ukrepi so imeli za posledico, da se je kaj kmalu pomnožilo število prej redkih kronašev in da se je zmanjšalo število iznerojencev.

Pri košutah smo se ravnali lahko najprej samo po zunanosti. Slabi kosi so se ne glede na starost postrelili, kjerkoli se je moglo. Močne samice, zlasti močne vodnice so se puščale.

Ker se je izvajalo to načelo že tri leta, se lahko zdaj preloži težina odstrela od mlajših na starejše letnike. Upravičena je namreč domneva, da izvira večina danes živečih telic od dobro zasnovanih, zaščitениh jelenov, medtem ko izvirajo še živeče stare košute iz časa pred lovskim zakonom in je njihov rod vsaj dvomljiv. Stare košute je treba razen tega odstreliti, da ne bomo imeli v lovišču med žensko jelenjadjo prestarih kosov. Razume se, da je treba šibkejši kos odstreliti pred močnejšim. Še ena pot je za odstrel košut. Imenuje se »krajevni odstrel«. Opazovanje mnogih let nas uči, da so v nekaterih loviščih ali delih lovišč vedno slabi jeleni. Če gre pri tem za jelenjad, ki ne prehaja posebno daleč, moramo domnevati, da nosi tamkajšnja košutarija, od katere izvirajo najbrž ti jeleni, v sebi slabo dedino. Nasprotno ima najbrž v loviščih s posebno močnimi jeleni tudi košutarija posebno dobro dedino. Odstrel košutarije se bi moral torej poostriti v loviščih s posebno slabimi jeleni, v loviščih, ki so vedno slovela po močnih jelenih, pa zelo omejiti. Na ta način bi dobila polagoma dobra dedina premoč, divjad bi se pa razdelila in izenačila sama po sebi z doselitvijo ali odselitvijo.

Posebno velja to za srnjad, o čemer bom govoril pozneje. Kolikor jaz vem, se je prvi ravnal po tem načelu z izvrstnim uspehom gozdni mojster Maks Krahmer (Wobesde). Zato moram na tem mestu omeniti njegovo s slikami opremljeno brošuro »Gojitveni odstrel srnjadi na osnovi podedovanja« (Hegeabschuß des Rehwildes auf vererbungswissenschaftlicher Grundlage, založba Pavel Parey, Berlin). Vsak lovec srnjadi naj bi jo dobro proučil.

Tako se je to, kar je imenoval umrli gozdni mojster baron Raesfeld, pisec dveh temeljnih del »Jelenjad« (Das Rotwild) in »Srnjad« (Das Rehwild), »gojitev s puško« in kar se je prej izvajalo le v državnih gozdovih in malokaterih zasebnih loviščih, izvedlo polagoma v vsej državi. Enotnost v tem postopku je morala roditi uspeh.

Današnja mednarodna lovska razstava more pokazati od teh uspehov le malo, ker je čas med uveljavljanjem lovske zakonodaje tretjega cesarstva in med današnjim dnem prekratek. Močni jeleni, ki so kot vzrejni nedotakljivi in ki naj bi izboljšali naša lovišča, ne vise v dvoranah mednarodne lovske razstave, ampak se, hvala bogu, še vesele svojega življenja v naših loviščih. Lahko bi pa pokazali tisoče in tisoče jelenjega rogovja, katerih nosilci so bili iztrebljeni kot kazivci rodu. Tako n. pr. se je postrelilo v nemški državi v lovskem letu 1935/36 skoraj 30.000 kosov jelenjadi, ki je bila večinoma vzrejno manj vredna in je bila

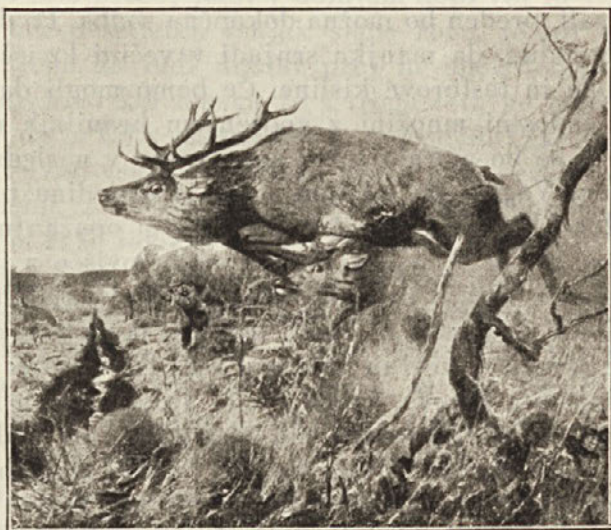
zaradi tega iz lovišč odstranjena. Da bi pa pokazali to slabo blago preteklega časa na mednarodni lovski razstavi, ni njen namen.

Naravno je, da se bo pokazala pri tem našem stremljenju plemenitve tudi vzratnost, kajti jakost podedovanja je pri manj vrednem najmanj tolika, če ne večja, kot pri dobrem. Potrebna bo desetletja previdna izbira, preden dosežemo neko stalnost v dobri dedini. V ta namen se mora predvsem do zadnjega vzrejno izrabiti izbrani jelen. V splošnem računamo lahko s tem, da se dviga jelen na prostem v rasti in moči do 10. leta. Do 16. leta ostane potem večinoma nekako na isti stopnji, nakar naglo propada. Ne glede na to, da so nemški lovci spoznali te vzrejne potrebe, so se tudi naučili, da ugaja zrel sad bolje kot nezrel. Zaradi načrtnega odstrela in zaradi velikopotezne uravnave mej ter zaokroženja lovišč, kar omogočuje državni lovski zakon, bo pa v kratkem lahko vsakdo trgal zrelo sadje.

V začetku svojega razpravljanja sem že poudaril, da je razen dedine za vsako bitje bistvena tudi okolica. Po pravici torej opozarja vseučilišni profesor dr. Krieg (Monakovo) v svojem zelo zanimivem članku v listu »Der deutsche Jäger« (Monakovo, št. 13. od 15. junija 1937.), da mora biti naš vzrejni cilj razmeram prilagojena divjad, ki se po potrebi lahko preživlja tudi brez človeške pomoči. Prevelika bohota v razvoju rogovja postane lahko pogubna za obstoj kake vrste (prim. cervus eurycerus in Polycladus Sedwicki Falconer), če postane ta bohota po naših vzrejnih ukrepih stalna, če je torej vrsto vzdržujoča lastnost raznolikosti in prilikovanja umetno prirejena in ni več obenem naravnih življenjskih pogojev za to bohoto ter je divjad odvisna samo od umetne hrane i. t. d. Četudi ne bi upoštevali, da lov ni več lov, če je dobila gojitev divjadi značaj kobilarne in če je hkrati zaradi umetne hrane narasla nevarnost okuženja, moramo vendar iz čisto bioloških razlogov svariti pred prejakim stremljenjem po porasti rogovja, zlasti dokler imajo naši gozdovi še nenaraven značaj, ki so ga dobili v zadnjem stoletju. Brez dvoma je, da smo s svojo vzrejo le tedaj na pravi poti, če skrbimo istočasno za to, da je okolica, v kateri živi žival, taka, kakor zahteva to plemenitev živalske vrste. Okolnost, da se vrača gozdno gospodarstvo k bolj naravnemu gozdu, dalje da smo pričeli v jelenjih loviščih z urejanjem pašnikov za divjad, upravičuje nado, da vodi naše vzrejno delo k cilju. Kako se močno speča zasnova lahko vzbudi in razvije samo s primerno hrano, je pokazal generalni ravnatelj Franc Vogt s hranilnimi

poskusi s kolači iz sezama (*Sesamum orientale*).¹ Te poskuse je napravil v obori Schneeberg.

Ker pa na prostem ni mogoče v toliki množini polagati omenjenih kolačev kakor v Schneebergu in ker bi taka hranitev ponžala lovsko rejo do neke vrste udomačenja jelenjadi, je treba divjadi po naravni poti dajati za njeno rast potrebnih snovi, med katerimi igrata po Vogtovih poskusih veliko vlogo apno in fosforova kislina, in sicer po rastlinju. Istočasno pa ne smemo s prevelikim zimskim krmljenjem slabiti uničujočih sil modre narave, kakor je n. pr. ostra, huda zima. S takim krmljenjem se na eni strani umetno pretolče prek zime slabotna

divjad, ki je ušla lovčevi krogli, na drugi strani pa bi se lahko odvezla divjadi možnost, da si ustvari obliko, ki bi lahko živela tudi v trdih naravnih okoliščinah.

Posebna sreča je, da je združena oblast državnega lovskega mojstra in državnega gozdnega mojstra v eni osebi (Göring), zaradi česar je zajamčena enotnost v pogledih gojitve na osnovi dedine in naravne ter ugodne okolice.

Enako kot pri jelenjadi je gojitveno stremljenje nemških lovcev pri srnjadi. Dosedanje skušnje nas uče, da je popllemenitev srnjadi in poboljšanje okolice zanjo mnogo težje kot pri jelenjadi. Po istih načelih, ki veljajo danes v splošnem, so marljivo gojili srnjad posamezni lastniki lovišč že pred uveljavljenjem nove nemške lovske zakonodaje. Uspeh pa ni bil pri-

¹ To oljno rastlino goje pri nas v Južni Srbiji.

meren. Posebno v starih srnjih loviščih se je pokazala precejšnja razvojna utrujenost. Dasi so se leta in leta iztrebljali slabiči in kar najbolj čuvali močni srnjaki, ni bilo pravega napredka. Srnjadi je manjkalo nekaj, o čemer smo si zaman belili glavo. V na novo in redko naseljenih loviščih pa se je pokazal čisto izredno močen rod. To sem izkusil sam pri svoji srnjadi v zadnjih desetih letih pred uveljavljanjem državnega lovskega zakona. Od prošlega leta nadaljujem po nalogu državnega lovskega mojstra v svoji 300 oralov veliki obori, v kateri ni razen srnjadi drugih parkljarjev, Vogtove krmilne poskuse s kolači iz sezama. Že v prvem letu se je pokazala zlasti pri mladih srnjakih precejšnja porast roževine. Poskus pa se mora še nekaj let nadaljevati, preden bo možna dokončna sodba. Po dosedanjih ugotovitvah sodim, da manjka srnjadi v večini lovišč dovoljna množina apna in fosforove kisline. Če bomo mogli dati srnjadi te snovi v zadostni množini z gnojenjem hranilnih rastlin, je vprašanje, ki se bo moralo rešiti znanstveno v naslednjih letih. Tudi jaz sem Vogtovega mišljenja, da igra dedina pri srnjadi še večjo vlogo kot pri jelenjadi. Po svojem opazanju smatram za nemogoče, da bi se popravilo propadlo lovišče z iznerojeno srnjadjo samo z vzrejo in z izboljšanjem življenjskih pogojev. Pri iznerojenih družinah in rodih bomo težko prišli do uspeha brez močne osvežitve krvi in brez močnega izredčenja. Za glavno vrednoto smatram zdravo, krepko telo. Tako pri ženski kot pri moški srnjadi se mora brezobzirno odstraniti vsak slaboten kos. Zato dovoljujejo okrožni lovski mojstri odstrel močnih srnjakov le v omejenem številu, nikakor pa ne več kot petino v lovišču nahajajočih se močnih srnjakov. Dasi ni z zakonom odredeno, vendar lovska oblast želi in lovci streljajo z zgledno disciplino močne, za pleme dragocene srnjake načeloma le po prsku ali vsaj proti njegovemu koncu, medtem ko iztrebijo vse nezaželenje kose pravočasno, da ne pridejo več do zaskoka. Kot za jelenjad, tako se prirejajo letno tudi za srnjad v vseh okrožjih razstave rogov, na katerih se morajo pokazati vse uplenjene trofeje. Ocenjujejo se od lovskih izvedencev. Pravilno odstreljeni srnjaki dobe zeleno, krivo odstreljeni rdečo točko. Razume se, da ne more biti brez pomot pri odstrelu. Če pa prinaša kak lovec na razstavo trajno roge z rdečo piko, pokaže s tem svoje pomanjkljivo lovsko znanje. Okrožni lovski mojster mu zato primerno omeji odstrel v prihodnjem letu. Vse razstave v vsej državi pa pričajo, da delajo lovci enodušno in z navdušenjem na povzdigi lovišč. Kriv odstrel tvori le majhen odstotek. Današnji lovec-gojitelj vidi svoj ponos v tem, da ne strelja več

najmočnejše divjadi, ampak ono, katero je treba najprej odstreliti. Tudi so lovci uvideli, da je neobhodno potrebno ohraniti lovišču kolikor mogoče dolgo krepke, dobro zasnovane srnjake in upleniti trofejo šele potem, ko je popolnoma dozorela. Dozoritev pa zavisi od krajevnih in individualnih okolišnosti. Na vsak način je krivo mnenje, da nosi v splošnem srnjak s tremi leti najboljše roge. Morda je njegov telesni razvoj v tem letu dokončan, rogi pa v splošnem ne dozore pred šestim letom. V svoji obori, kjer sem delal poskuse, sem mogel celo dognati pri mnogih srnjakih, ki sem jih zaznamoval na ušesih, katerih starost je bila torej izven dvoma, da so nosili pri desetih letih še močne roge. Postali so celo precej jačji v dolnjem delu vej in v rožah. Če pa je imel tak desetleten srnjak slabe roge, je bil vzrok skoraj vedno v tem, da tudi nikdar prej ni imel dobrih. Srnjak pa, ki ga ustrelimo kot lepega že s tremi leti, ne more seveda več dokazati, da bi bil s šestimi leti še močnejši. Prav te lepe mladce moramo čuvati vsaj do desetega leta. Pravo nazadovanje se prične večinoma z 12—14 leti. Največja umetnost pa je spoznati ob pravem času tako zvano »večno srednjo mero«. Taki srnjaki in tudi jeleni so pogubnejši kot izraziti kazivci, katere spozna lahko vsak začetnik. Marsikak srednjemerjen šesterak se pregljufa kot tipičen vzrejni srnjak skozi leta, ker poganja leto za letom enake roge srednje mere, ki nas zapeljujejo k najboljšim upom. Tu šele se pričanja visoka šola lovcev, katere ne more mnogokrat dovršiti niti najboljši lovec.

Odstrel lahko spoznavnih kazivcev imenujemo kosmato izbero, odstrel težko razločljivih, »večno« srednjemernih srnjakov pa fino izbero.

Nemški lovci nočejo kake umetne prireje, ampak hočejo dovesti le srednjeevropski srnji tip z njegovo krajevno raznovrstnostjo do stare, prvotne moči in lepote. Tudi ne streme za zglednim tipom ali za pusto enoličnostjo, ampak hočejo tako pri srnjadi kot pri jelenjadi staroselno, za kraj značilno obliko obdržati in ji pomagati do razvoja njene dobre dediščine. Vsak lovec-gojitelj naj se čuva, da bi ukrenil kaj, ne da bi povprašal božansko učiteljico naravo. Kdor ima odprto oko, temu ne bo prikrivala svojih edino pravih, merodajnih zakonov.

Kakor sem že prej omenil, je zelo težko vprašanje odstrela ženske srnjadi. Srni ne moreš videti njeno dedino na zunaj. Za znanstveno in teoretično osvetljenje tega vprašanja je najbolje, da navedem zadevno mesto iz že prej omenjene brošure gozdnega mojstra Krahmerja (Gojitveni odstrel srnjadi):

»Zelo pogosto se podeduje po srni drugačna tvorba rogov kot po srnjaku, ki jo je zaskočil, kajti — dodam naj še nekaj iz vzrejnega znanstva — dedina se javlja ali dominantno (prevladujoče) ali recesivno (skrito). Znano je, da je dedna zasnova v vsakem organizmu dvojna, po očetu in po materi, kar odgovarja dvojnemu številu nosilcev dedine, hromosomom. Glede dominantnosti ali recesivnosti dedne zasnove v kakem individuu so tri možnosti. Prvič sta lahko obe dedni zasnovi dominantni, žival je čistodedna (homozigotna) glede na v poštev prihajajoči dedni činitelj. Drugič je lahko dedna zasnova na eni strani dominantna, na drugi recesivna, žival je raznodedna (heterozigotna). Tretjič je lahko na obeh straneh dedna zasnova recesivna, žival je čistodedna, toda z recesivnim značajem. Pri čistodednosti, katera je za razvoj močnih rogov naš cilj, se prenaša v vsaki spolni celici, v jajčecu in v semenski nitki, isti dedni činitelj. Če pa je žival glede razvoja rogov raznodedna, prenese le 50 % spolnih celic dobro, 50 % pa slabo dedno zasnovo. Znano nam pa ni, ali je zasnova glede rogov pri tej ali oni srni, odnosno srnjaku dominantna ali recesivna. Tudi ne vemo, ali zavisi samo od enega dednega činitelja ali od več, kar je verjetno. Skušajmo se zamisliti v to, kako se bodo različne možnosti v lovišču udejstvovale. Če se priseli n. pr. v lovišče z izrazito slabo zasnovo za razvoj rogov od daleč srnjak ali srna s prav dobro zasnovo za roge ali ga (jo) izpustimo v tako lovišče, se vprašamo, v kolikem času bomo lahko računali z vidnim izboljšanjem dedine. Ako je dobra zasnova rogov dominantna in temelji na enem dednem činitelju, ako je dalje srna v tem čistodedna, prenese na vse svoje potomce dobro zasnovo. Vsi potomci bodo raznodedni za to zasnovo. Lahko računamo s tem, da bo imelo vseh 50 % (teoretično vzeto) moških neposrednih potomcev te srne že dobre, četudi ne odlične roge. Razume se, da imajo to zasnovo tudi potomke, vidna seveda ni pri njih. Drugačne pa so razmere glede potomstva, če so bili roditelji z dobro zasnovo za tvorbo rogov raznodedni. V tem primeru prejme samo 50 % vseh potomcev dobri dedni činitelj, od teh pa jih bo teoretično samo polovica srnjakov, pri katerih se pokaže dobra zasnova. Torej dobi samo polovica srnic dobro zasnovo, in še te bodo v tem pogledu raznodedne. Ako pa je dobra zasnova za roge pri priseljenem ali izpuščenem kosu sicer čistodedna, a recesivna, bodo vsi potomci raznodedni glede dobrega, toda recesivnega činitelja, t. j. nobeden od potomcev ne bo pokazal dobre zasnove za roge, kajti recesivna dedina se pokaže le tedaj, če je v živali čistodedna, če sta jo dala torej pri oploditvi oba roditelja. Pa tudi v tem

primeru se ne bo od dobre zasnove staršev pri potomcih prvega rodu nič opazilo. Jasno pa je, da se mora pokazati pri parjenju iste družine dobra zasnova za roge že pri naslednjem rodu.

Pri parjenju raznodednih živali je četrtnina potomcev za dobro zasnovo čistodedna, dve četrtni sta raznodedni, ostala četrtnina pa je čistodedna za slabo zasnovo. Če pa je dobra zasnova recesivna, moramo pričakovati pri parjenju dveh raznodednih živali, da je le četrtnina potomcev čistodednih, ki je, če so srnjaki, spoznavna tudi kot nosilka dobrih rogov, dve četrtni sta raznodedni. Če so to srnjaki, kažejo na zunaj še slabo dedino. Zadnja četrtnina pa je zopet čistodedna za slabo dedino. Ako si

mislimo pri vseh živalih isto parilno verjetnost in se zamislimo, da živi naša srnja družina na otoku, kjer je dotok tuje krvi nemogoč, bi se razmerje 3 dobro : 1 slabo pri dominantnem podedovanju, odnosno 3 slabo : 1 dobro pri recesivnem podedovanju dobre zasnove nikdar ne izpremenilo. Če pa je plemenska izbira mogoča in napode v ljubezenskem boju dobro zasnovani srnjaki slabейše ter nastopi še lovec-gojitelj s svojo puško kot izberni činitelj, se to razmerje naglo izpremeni na korist dobre zasnove. Laže ga bo pa izpremeniti pri dominantni zasnovi za dobre roge kot pri recesivni.«

Dobra dedina se mora torej osameti in razvijati s sistematično izločitvijo tudi onih srn, ki so prejkone raznodedne ali v nezaželenem smislu čistodedne. Dejstvo, da se zasnova srn glede rogov mnogo, mnogo težje spozna ali pa celo ne spozna,

in opazovanje, da se pojavljajo na nekaterih krajih vedno slabi srnjaki, nas prepričuje, da je prav, če posegamo na takih krajih posebno ostro v število srn in dopolnimo na ta način čisto individualni odstrel srnjakov s krajevno izvršenim odstrelom srn, ki pa ne izključuje individualnega odstrela slabih srn tudi na krajih z dobro zasnovo za roge.

Gospodje Mednarodnega lovskega sveta! Poskusil sem označiti s kratkimi potezami najglavnejša načela gojitve jelenjadi in srnjadi, ki so prišla do veljave v tretjem cesarstvu. Tega nisem storil, da bi se pobahal z nemškim delom na tem polju, ampak samo da bi vam to delo stvarno pojasnil. Morda porečete, da je velik del tega prizadevanja dejansko zelo težko izvedljiva teorija. Odgovoril vam bom, da pripravljamo in vzgajamo vse lovce na obveznih zborih in podobnih prireditvah. Razen tega skrbe naši trije prav vestno in zanimivo urejevani lovski listi za stalen pouk in enako lovsko usmerjenost. Vsak naš lovec je dolžan naročiti si enega teh listov. Zagotovim vam pa tudi lahko, da ni naš lovski zakon, na katerega smemo biti s pravico ponosni, samo na papirju, ampak da se izvaja z vso vestnostjo tudi v praksi. Razen tega je lovcem na razpolago obsežna in zelo dobra literatura, iz katere moram omeniti od starejših del izvrstno knjigo avstrijskega grofa Silva-Tarouca: »Brez gojitelja ni lovca« (Kein Heger, kein Jäger) in od novih izdanj izčrpno delo dr. Lutza Hecka: »Nemški jelen« (Der deutsche Edelhirsch) kakor tudi znano delo Kiezlinga: »Jelen in njegov lov« (Der Rothirsch und seine Jagd) ter mali spis dr. Kittlitz-Zoblitz: »Potrebno znanje o gojitvi jelenjadi« (Das notwendige Wissen zur Rotwildhege), končno še malo brošuro gozdnega mojstra dr. Plassmanna in gozdnega asesorja Daustra: »Odbrana gozdnih poškodb od jelenjadi« (Die Bekämpfung der Rotwildschäden im Walde). Prvi dve deli sta izšli pri berlinskem založništvu Pavel Parey, ostala tri pri I. Neumannu v Neudammu.

Brez dvoma je res, da se je zaradi omenjenega stremljenja in zaradi znanstvenega oteženja deloma izgubil čar pralova. To občutim zelo močno in bridko posebno jaz, ki lovim sicer v tujini in divjini. Pozabiti pa ne smemo, da ne moremo imeti v Srednji Evropi nobenih pragozdov in torej tudi ne pralova. Kjer sta človeško naseljenje in človeška kultura na najmanjšem koščku zemlje tako napredovala kot pri nas, se moramo zateči k primerni gojitvi, če hočemo sploh obdržati svoje vrste divjadi. Kjer ni take gojitve, izumirajo najlepše in najdragocenejše živalske vrste. Na naši zemlji je na žalost dovolj pokrajin, ki potrjujejo to žalostno resnico.

Nemškim lovcem ne prihaja na misel, predstavljati svoje zadevne odredbe kot edino prave in zahtevati njihovo uvedbo tudi v drugih deželah. Predobro vedo, da se pri lovu nikdar ne izučimo ter da se vse izpreminja in spopolnjuje.

Ako vam je pa moje skromno izvajanje dalo nekoliko pobude in pregleda, je doseglo svoj namen.«

Tako Hoensbroech. Prvotno sem nameraval pripisati svoje pripombe glede na naše razmere. Ker je pa članek že sam na sebi narastel, jih podam drugič. Za zdaj poudarjam samo te razmišljanja vredne ugotovitve:

1. Jelenjad in srnjad uspevata le v mešanih gozdovih.
2. Mala lovišča niso za vzrejo primerna.
3. Slabe meje so veliko zlo, zato je uravnavanje mej in zaokroženje lovišč važna zadeva.

4. Lovec naj gleda, da ne pride navzkriž z zemljedelcem in gozdarjem. Najboljši lovski zakon je tisti, ki je osnovan na sporazumu med temi tremi interesenti.

5. Za pravega lovca te ne napravlja samo ravnanje po lovskih zakonih. So tudi nepisani zakoni, od katerih zavisi tvoja lovska čast. Človek brez čuta za čast ni človek, še manj je lovec, komur ni lovska čast prvo in zadnje.

6. Ne skušaj zarediti v lovišču divjadi, za katero ni kraj primeren.

7. Vsak odstrel se mora vršiti po dobro premišljenem načrtu, ki naj se napravi vsaj za tri leta naprej. Pri dvanajstletni zakupni dobi se ne moreš skrivati v tem pogledu za praznimi izgovori.

8. Odstrel najboljših srnjakov je smrt za srnje lovišče. Tudi pri nas imamo lovišča z iznerojeno srnjadjo. Degeneracija je nastopila, ker so leta in leta predčasno odstreljevali najboljše srnjake. Telesno slabih srnjakov ne drži v lovišču, srnjakov z dobro zasnovano pa ne streljaj pred prskom in ne v letih, ko so še dobri plemenjaki. Od močnih, za pleme primernih srnjakov smeš odstreliti proti koncu prska največ petino.

9. Tako zvani fini tip srnjakov ni za vzrejo.

10. Nemški lovec mora biti naročen na enega treh vodilnih lovskih časopisov Nemčije. Ni pa samo naročen na svoj list, ampak ga tudi čita poleg drugih poučnih lovskih knjig. Kako. bratje, je z nami v tem pogledu?

11. Nemški lovec je discipliniran in se v vsem pokorava navodilom svoje organizacije ter ukrepom in celo željam lovske oblasti, v kateri vidi svojo voditeljico.

12. V Nemčiji je lovski zakon zato, da se izvaja. Lovske oblasti ne miže in ne spe, stroge so in ne puščajo brez kazni prestopkov lovskih predpisov. Pri nas je marsikaj lepega samo na papirju.

13. Nemški lovci imajo obvezne sestanke s poučnimi predavanji ter obvezne razstave rogov, kjer se ne bahajo s svojimi trofejami, ampak pokažejo na njih uspeh, pa tudi neuspeh svojega dela, svoje lovsko znanje in neznanje, svoje lovsko in nelovsko ravnanje, ker morajo razstaviti vse v določenem času uplenjene trofeje.

14. Po lovskogospodarskem načrtu dovoljeni odstrel zmanjša lovska oblast slabim lovcem za določeno dobo. Iz naših lovskih vrst piha burja že zaradi določitve odstrela srn in divjih koz, ki ga itak malokdo upošteva in ga tudi težko upošteva, ker je dovoljeno streljanje srnjadi in koz na brakadah. Tudi še nismo na jasnem, kdo in na kak način naj ta odstrel nadzoruje in kakšne so kazni za zadevne prestopke.

Tu našteje točke vsebujejo mnogo dela za nas, in to za zakupnike in lastnike lovišč, za pisce, za predavatelje, za lovske družbe in lovska društva.

Te jazbece sta izkopala 3. februarja 1938. z brakom-jazbečarjem lovska ču-
vaja Jože Janežič in Franc Čebin v
Obrežu (Kupinovo).

Slovenska lovsko-ribiška beseda — steber slovenske lovsko-ribiške kulture

I. Kadar presojam v našem kulturnem življenju stvari in osebe, ki so ga za moje dobe oblikovale in mu stavile temelje, zagledam pred svojimi dúhovnimi očmi med zadružniki K r e k a, med Sokoli M u r n i k a, med lovci L o v r e n č i č a, med šahisti V i d m a r j a, med pevci H u b a d a, med planinci b r a t a T o m i n š k a, med slikarji J a k o p i č a, med arhitekti P l e č n i k a, pri neizmerljivem poletu besede in duha Ž u p a n č i č a. Tem in takim se je zdaj pridružil s svojim Lovsko-ribiškim slovarjem dr. J a n k o L o k a r. Že njegovo uredniško udejstvovanje, njegovi »Ptičarji« in ne nazadnje njegova ožja domovina Bela K r a j i n a, ki daje svojim sinovom za doto ne le smisel — ta se dá včasih privzgojiti —, marveč tudi čut za živo sámorodno slovensko besedo, vse to mi je že davno pričalo, da mora ravno on izpolniti to vrzel.

Iz predgovora in na prvi pogled iz slovarja spoznam, da je sèn o jugoslovanskem lovskem in ribiškem izrazju kakor povsod drugod dosanjan tudi tu: da je spet enkrat povedana edino pametna misel, da za isti pôjem lahko rabimo dve in celo več besed, če so dobre; da še ni naše, če rabimo svoje besédje, marveč da mora biti to besedje tudi v pravem slovenskem izrazju, to se pravi, da nam je potrebna ne le slovenska terminologija, marveč tudi slovenska frazeologija; da smo z Lokarjevo knjigo ravno lovci in ribiči prvi dobili slovenski realni slovar, ki nam ne samo našteva slovenske lovske in ribiške izraze in besedne zveze, marveč lovske in ribiške pojme, navade, predpise i. t. d. tudi tolmači, in sicer z besedo in sliko. To, kar je nam Slovencem tako nujno potrebno in na kar bomo nemara čakali še dolgo, dolgo, slovenski realni leksikon namreč, to je Lokar za lovsko-ribiški del izvršil presenetljivo dobro. Kadar bomo za vse pánoge slovenskega življenja izdelali take temelje, tedaj bomo že imeli svoj leksikon, pa četudi še ne bo tiskan v eni knjigi in povezan v ene platnice!

Da spada k narodni kulturi tudi lovstvo in ribištvo, o tem je škoda vsake besede. Kdor to tají, je ali slepec, ki sam ne vidi, ali pa slepí druge. S takim je vsaka beseda odveč!

Lovska kultura je našemu narodu ravno tako potrebna kot vsaka druga kultura. In k lovski kulturi spada ne samo dobra lovska zakono-

daja, spadajo ne samo vzorna lovišča in čisto-krvni psi in sodobna lovška oprema ter oprava, temveč tudi prava slovenska lovška beseda! Kdor tej ni kos, ni in ni pravi lovec, kakor ni pravi zdravnik, kdor se ne izraža po zdravniško, in ne pravi inženir, kdor ne govori po inženirsko. In za slovensko lovsko-ribiško besedo je zdaj začel pravdo dr. Lokar s svojim slovarjem, ki je treba, da ga proglasimo za slovenski lovsko - ribiški učbenik, da o njem poučimo lovske čuvaje in lovsko-ribiške zelence, kakor jih poučujemo o vsem, kar je v zvezi z lovstvom in ribištvom, ter predvsem skrbimo, da si ga osvojimo tudi sami! Čas je že, da zmaga načelo vsestranske lepote in plemenitega ravnanja in lepe besede prav povsod ter da že končno začnemo trebiti blodno misel, da je neotesanost in prostaštvo pravo slovenstvo.

V lovstvu moram priznati, da se že opazi marsikje temeljit preokret, le glede slovenske lovske besede smo še sem pa tja v pravih pravcatih povojih. Še govorimo in čujemo o »gelerju« in »ferzagerju« pri strelu; o »lagerju« pri zajcu; o »ajnfalu«, »baleštiftih« in »širmu« pri petelinu; o »kimererju« in »hohštandu« pri srnjaku; o »hiršfengerju« pri jelenu; o »ausšusu« v gošči; o »jegerehtu« itd. itd. Pôtlej o tem, da lovec »strel oddá« (gibt den Schuß ab); da »strel pade« (der Schuß fällt); da smo žival »uplenili« (erbeuten) itd. itd.

Iz vsega tega je jasno, da pravda za slovensko lovsko in ribiško besedo ni nikaka pravda za oslovo senco, marveč pravda za steber narodne kulture! Dr. Janko Lokar je s svojim Lovsko-ribiškim slovarjem zagrabil in dvignil bojno zastavo, na slovenskih lovcih in ribičih je, da gremo bodro in udárno za njim.

II. Pri proučevanju slovarja me prav posebno zadovoljujejo izrazi, ki označujejo živalske glasove in priprave za njihovo oponašanje, oponašála. Saj že beseda sama daje glas liki stih mojstra Župančiča: »Kot račke so devójke perušále«; »škrjanček, pojoča raketa, je pesmi pršil«.

Samo čujmo!

Preplašena srnjad bávka in blečí; jazbec cmuli; jerebice crlíkajo in čiríkajo; jerebice in fazani v prahu čepírkajo; gogót divjih gosi; sova huka; gozdna jerebica žvrgljá; lisjak kvavka; medved brunda in momljá; zajec véka in se jóka.

Pôtlej oni, ki zaznamujejo delo ali lastnosti lovca, divjadi, psa, lovskih potrebščin. Zastréžnik je oni odvratni tip lovca, ki samovoljno zapušča odkazano mu stojišče in gre prestrezat divjad v bližino sosedu, ogrožajoč tako sebe in druge; lenívec oni, ki mu ni za lov in naravo, marveč le za žrtje; lovska uš, ki ne-prestano lazi po lovišču in pobija vse vprek; lovska zgaga, ki ni zdrav, če venomer ne gaga. Gams prskač je ves dan na nogah, góščar se zadržuje v goščavi, golíčar ali goličávar v goličavju. Pes čúpkar perutnino čupka, skúbec jo skube, mečkáč jo mečka, natrgáč jo trga; pes kriváč ima krive noge, dočim so krívci zakrivljena repna peresa rúševčeva, krívčki pa rácmanova! Máhovec je jelen ali srnjak, dokler ima rogovje v mahu. Lisica je svetlícá, če je svetlorumena, páljenka, če je rjavorumena, zlatícá, če je zlatorjava — vse liki zvezda danícá, repatícá, večérnica.

Za posnemanje živalskih glasov imamo blečálo in plakálo za srnjad, večálo ali trepetáčo za zajce.

V past vdórnico se divjad vdre, v zróšnico se zruši, v stópavko stopi, podkopávka jo pokoplje in ubijávka nasplóh jo ubije. Bodáč je jelen ali srnjak, ki se rad bóde; bódec je nastavek perja pri pticah, bódež pa lovski nož, s katerim zabodemo obstreljeno parkljasto divjad in jo iztrebimo.

Lovci, le izprašajmo si lovsko vest, koliko jih je med nami, ki se morejo ponašati s táko lovsko besedo! Ali rečem preveč, če trdim, da mora postati Lokarjev slovar lovski učbenik za nas vse!

Poglejmo sedaj, kakšne izraze ima za gori naštete naše vsakdanje grehe!

»Lager« je lôž, ležišče; ponekod pravijo tudi lega, česar Lokar nima, pa tudi ni popolnoma točno, ker »lega« je nalik stoji in preži dejanje, dočim je mesto, kjer se lega vrši, ležišče ali lôž liki ono za stoji stojišče, za prežo prežišče.

Divji petelin prileti zvečer na gréd in mi ga gremo poslušat v gréd, ne pa na »ajnfal«; njegovi »baleštifti« so résice ali grábljice, ki mu omogočajo hojo po snegu in niso v prav nikaki zvezi z rastiitvijo, kot čujemo tolikokrat. Na stojišču v gozdu imamo dober razstrél, ne »aussus«, kadar vidimo okoli sebe, da lahko streljamo. Bódež in ne »hirsífenger«, záklon in ne »širm«.

Za »ferzager« ima Lokar »lažen strel«. »Ferzager« še ni strel! Denímo, da je krivda na naboju, tedaj bi bilo bolje reči lažen, gluh, slep, mrzel naboj. Torej namesto »imel sem fer-

zager« bi rekel »naboj se mi ni vžgal« ali »puška se mi ni izpalila«.

»Kümmerer« je lahko zaostálec, ki je v rasti zaostal, ali okrnjenec, kárnjec, kržljávec, kržlják, ki je okrnjen za kak ud, bodisi zaradi nezgode ali strela. To se velikokrat zamenjuje, n. pr. medicinska fakulteta v Ljubljani da je okrnjena, kar ni res, ker ji ni nikdo ničesar vzel, pač pa je zaostalka, ki je zaostala v svojem razvoju, v svoji rasti, torej torzo.

»Jägerrecht« — praža, deli ubite divjadi, ki po starih lovskih običajih pripada lovskemu čuvaju, da jo sprazi.

Na koncu med popravki je izpuščena str. 8. vrsta 14. od zdôlaj, kjer mora stati mesto divjáčine, ki je meso, divjád, ki je žival, kakor je popravljeno povsod drugod. Med tiskovne napake štejem tudi »izneroditi, iznerojenje, degenerirati, degeneracija« na str. 16. Izneróditi se je liki iznevéríti se = postati nevén, torej postati neróden ali neploden. dočim je degenerirati (de + genere) izrodítí se, to je priti iz roda, od tod tudi izrod in izródek, to je tisti in tisto, ki se je izneverilo ródu.

Kar izražajo Nemci z besedo »Inzucht«, je težko posloveniti. »Medsebojna razplodba« je pač premalo! Do zdaj se mi zdi v slovenščini za ta pojem še najboljše, kar je napisal Božidar Borko: sókrvje in sókrvnost, ki tudi ne pové vsega, pa vendar mnogo več kot Lokar.

Škoda, da nima Lokar na izrazih naglasa, ki je važen zlasti pri besedah, ki so mnogim nove. Pri pouku ga bomo pogrešali. Za pouk naj navedem tudi sledeče: lovec ali strelec strelí, spróži, izpáli, ne pa »odda strel«; puška póči; strel jekne, ne pa »pade«; izstrélek, izpálelek zadene ali zgreši ali se odbije: odbójek, ne pa »geler«. »Na levem krilu so oddali, je padlo pet strellov.« Namesto tega očitnega germanizma rečem: »Na levem krilu so strelíli, spróžili, izpálili petkrat« ali »je bilo čúti pet strellov.«

Za »hohštand« najdem pri Lokarju obršnjak, obrša = drevesna krošnja. Delo, ki ga vršim, je préža ali čakanje; kraj prežalíšče, prežíšče ali čakalíšče; naprava, v kateri to delam, pa prežálnik ali čakálnik, bodisi drevesni, skalni, vodni itd.

Kakor vsakdo, ima tudi Lokar svoje posebnosti. Navadni puški pravi »flinta«. Pozna samo »zrnje« za naboj, ne pa šiber, pač pa omenja puške šíbre nice, ne pa šíbrovk. Udomačenih oznak, zlasti če jim ni kaj prigovarjati, jaz ne bi opuščal!

V lovski realni leksikon spada tudi beseda »tiró«, to je francoski »tire haut« = stréljaj v vis, ki jo rabijo gonjači, da opozoré lovca na letéčino, predvsem na fazana. Za zajca, lisico smo že marsikje med slovenskimi gonjači uveljavili »pózor! zajec, lisica!« in zatrli »aufschaut«, ki nam bógme ni v čast.

Za jerebico s prestreljeno perutjo smo mislili, da imamo kolombovo jajce v besedi »oflužena«, ki je spakedranka nemške »geflügelt«. Lokar ima krasno besedo o b p e r ú t e n a, ker je ob perut, dočim bi bila o p e r ú t e n a, kadar kot kebec skuša uporabljati peruti.

»Dubleta« je pri Lokarju d v ó j e c. Pogrešam k temu glagol — po mojem bi bilo n a p r a v i t i d v ó j e c, če naj pri njem vsak strel zadene kos divjadi. »Drugáčim« ni isto kot dupliram, ker d r u g á č i t i = n a p r a v i t i d r u g á č e.

Pri puškah b ó k o v k a h bi bilo dobro omeniti, da imajo ime po konstruktérju Bocku. Puška »kozlóvka«, kot sem tudi že čul, je modrost iste baže kot gams od »gomazeti«.

Med lovci je še zmeraj dovolj takih, ki so čuli v svetovni vojni o grozotah z »dumdumom«. Pri opisu izstrelkov ne bi bilo nápak, pridejati to besedo in povedati, da prihaja od mesta D u m d u m v bližini Kalkute v Vzhodni Indiji, kjer je tvornica za orožje prva izdelovala krogle z odsekano ali narezljano ali izvotljeno konico.

Lokar omenja, da ponekod pravijo naši lovci o puški, da »pljuje«. Pljujejo samo usta, puška ima torej na koncu cevi u s t j e ne pa »grla«, katerega mesto bi bilo tam, kjer je nabojišče.

»Büchsflinte« je trd oreh! »Polurisanica« je nekaj čisto drugega! Kaj pa d v o j n a p u š k a, p u š k a d v o j k a ali samo d v o j k a, ker ima dvóje cevi, vsako druge vrste, dočim ima puška d v o c e v k a dvójne cevi, obé enaki.

Na Dravskem polju in v Prekmurju se k r ó ž n i l o v izvaja tako, da lovci in gonjači sklenejo na polju krog, ga proti sredi vedno bolj zožujejo in šele proti koncu lovci v krogu obstojé, dočim gredó gonjači proti sredi in od tam poženo divjád.

Poleg izrazja najdem v slovarju krasne opise in razlage. Za zelénce bo posebno poučno, kar navaja lovski starina Lokar o lovskih navadah: o lovskem pozdravu in odzdravu, o lovskem krstu, kakó se položi mrtva divjad, kaj je to »praža«, komu se prisodi ustreljena žival, če jih je streljalo več, o »vejici divjadi« in »vejici plena« in »zadnjem grižljaju«.

Nekoliko lovske modrosti: »Spretne lovke so device, streljajo brez psa in pšice«; »ko črešnja beli, petelin najbolj nori«; »cevi streljajo, kopito zadene«.

Prav posebno sem Lokarju hvaležen, da je v svojem slovarju popolnoma opustil tisto nesrečno »lovsko pravičnost«. Lovska pravičnost je sestra »zločestemu značaju« ali »to je tu slučaj«, kar je vse skupaj gromozanski germanizem; weidgerecht, böseartigen Karakters; das ist hier der Fall. Ko je vendar točno, preprosto in lepo: lovsko — nelovsko; zločesto — nezločesto; to je tu takó.

III. Lokarjev Lovsko-ribiški slovar (ker nisem ribič in ker ne razumem o ribištvu ničesar, pišem samo o njegovem lovskem delu) je prvi slovenski realni slovar, vsaj v posebni knjigi mi drugi ni znan. V njem najdemo oznake, popise in slike lovske opreme; naše najlepše lovne divjadi (srnjaka, petelina, prašiča); potlej psa; opise lovskih navad; lovske zakone; lovčeve in pasje dobre in slabe lastnosti. Ta slovar pa je ne le po svoji vsebini slovenski lovski učbenik, marveč tudi po svoji ceni, saj stane samo dva kovača, kar je pač malenkosten znesek za tako izvrstno domače samorodno nadomestilo za osladne tuje učbenike, ki nam razen tega nikdar ne bodo dali slovenske lovske besede in tudi ne slovenske lovske kulture.

R. Marn

Črni rogač

Konec avgusta sem šel v lepe kočevske revirje klicat jerebe. Teh lepih petelinčkov je tam polno in jih skoro nihče ne strelja, ker poklicni lovci niso vajeni tega lova in se jim tudi zdi škoda nabojev.

Slabe uspehe sem imel, oziroma sploh nobenih, ker najbrž ni bil čas za to, meni je pa manjkala vztrajnost, ki jo sicer imam v obilni meri pri lovu na srnjake. Po celodnevem klicanju sem že izgubil veselje in zato sem klical srnjake, ki se pa tudi niso odzvali, ker je prsk že minil.

»Pojdite raje na črnega srnjaka,« mi pravi drugi dan lovski čuvaj, »pred desetimi dnevi sem ga tri jutra zaporedoma videl, da je prihajal s travnikov in lezel v goščavo. Najbrž hodi še vedno isto pot.«

Široko so se mi ušesa odprla, kajti lov na srnjaka mi je vedno najljubši. Lovec mi je povedal, da ima popolnoma črno rogovje, visoko nad uhlje, zato me je trofeja silno zamikala.

»Takoj popoldne greva gledat,« pravim lovcu in sva tudi šla.

Peljal me je prek njiv na sredo obsežnih travnikov, kjer je stala samotna bukev in streža na nji. Zlezla sva nanjo in od tu sem imel razgled na vse strani. Kakih 40 korakov na desno so mejili travniki na gozd, kakih 160 korakov pred menoj je pa travnike sekala poljska pot, ki se je izgubljala v gozd. Prek pota so bili spet travniki s posameznimi grmi in lovec mi je pokazal smer, kjer hodi srnjak prek travnikov, ko se vrača zjutraj v gozd. Bila je to taka razdalja, da na strel ni bilo misliti. Meni je bilo pa v glavnem za to, da vidim črnega rogača, čeprav je lovec trdil, da ga zvečer najbrž ne bo videti, pokaže se le zjutraj.

Nisva še dolgo sedela na streži, ko prileze iz gozda na desno srna, takoj za njo druga. Skozi daljnogled opazim dva že skoro dorasla mladiča, ki se začneta pasti okrog grmov. Kmalu nato se pokaže tretja srna, mati prejšnjih. Spočetka se niso brigali drug za drugega, potem sta mladiča prišla skupaj in si polagala glavi na hrbta. Ko je mati prišla do njih, so vsi trije glave stikali, kakor da bi se poljubovali in s smrkici božali.

»Z enim strelom puške na šibre bi vsi trije zdajle padli,« mi tiho zašepeta lovec.

Streslo me je pri misli, da bi bil kdo zmožen na tako krut način končati to lepo rodbinsko idilo.

Ko so se dodobra pobožali, so se pričeli zopet pasti vsak na svoj kraj. Mati srna je kmalu legla poleg grma, dočim sta se mladiča naprej pasla, a končno v bližini matere tudi legla v travo. Z napeto pozornostjo sem ves čas opazoval trojico in se nisem brigal za drugo okolico.

»Črni srnjak!« mi zdaj zašepeta lovec ves razburjen in vzhičen.

Pokazal mi je v gozdu na desni strani malo jaso in rdečo liso na nji. Seveda je bilo zaradi prevelike razdalje izključeno ugotoviti, ali je srnjak ali srna. Toda lovec je trdil, da mora to biti črni rogač. Ta je z jase kmalu izginil v smeri proti travniku, ki so nama ležali nasproti.

»Sigurno bo izstopil na travniku,« mi šepeta lovec. O tem pa nisem bil prepričan, kajti nad travnikom je v gozdu pela sekira, ki je podirala manjša drevesa že ves čas, odkar sva bila na streži. Naša trojica srn se pa ni prav nič brigala za to sekanje in lomastenje pri podiranju. Iz tega bi lahko sklepal, da se tudi črni rogač ne bo zmenil za sekača.

In res se ni! Skoro sva ga opazila, ko je izstopil iz gozda na travnik. Skozi daljnogled je bilo zdaj lahko ugotoviti, da ima črno rogovje, ki se je prav dobro odražalo od rjavih uhljev. Z radostjo sem pa tudi opazil, da ni ubral navadne poti — kakor mi jo je lovec spočetka opisal — na polja, ampak da je sekanje v gozdu nad njim najbrž vplivalo v toliko, da se je pasel ob robu gozda v našo smer. Počasi, a vendar bliže je prihajal in šel celo prek pota na tostran ležeči travnik.

Razdalja do srnjaka je bila zdaj že tolikšna, da bi lahko tvegat strel, vendar sem še čakal, da morda pride bliže. Gledal sem ga z daljnogledom in črno rogovje mi je čimdalje bolj ugajalo. »Sveti Hubert,« sem si v srcu želel, »daj, priženi ga še malo bliže!«

Sveti Hubert me ni uslišal, kajti srnjak se je začel pasti proti gozdu in bal sem se po pravici, da bo izginil vanj. Bil je le še nekaj korakov oddaljen, ko namerim puško nanj, ga dobim v križ in skrivim prst.

Po strelu odskoči nazaj, potem pa zdrvi v lahkih skokih v gozd, ki ga vzame v svojo zaščito. Nobenega znaka ni pokazal rogač, da je zadet.

Rad bi videl v ogledalu svoj bistrourni obraz, ki se je obrnil k lovcu z vprašujočim pogledom, polnim sramu.

»Srnjaka sem imel ves čas v daljnogledu in nisem videl, da bi bil zadet. Zdi se mi, da je krogla padla pred njega, ker je

nazaj skočil.« mi je odgovoril lovec. »Sicer pa pojdem gledat na nastrel.«

»Le pojdite,« mu odgovorim in si obrišem z lic — sicer ne solze, pač pa deževne kaplje, ker je ves čas rosilo z neba. Bilo mi je strašno hudo za lepo trofejo. Občutka zgrešenega strela ni mogoče opisati, moraš biti lovec, da to občutiš. Premišljeval sem, kje je napaka. Jo že imam! Puško sem položil na ograjo, ne da bi v naglici podtaknil roko. Pri večji razdalji je izključeno, da pride izstrelek v cilj, ako puške ne nasloniš na kaj mehkega; za to je roka najboljša. Star lovec sem pa se pregrešim zoper to osnovno pravilo! Samemu sebi bi zasluženou prisolil dve —

Trojica srn je še vedno ležala; strel jih ni prav nič splašil. A komaj je lovec napravil nekaj korakov proti nastrelu, so ga začutile in zbežale v gozd.

Ko je lovec dospel do nastrela, se je sklonil in marljivo iskal v travi. Nato je vstal in s klobukom pomahal na obe strani, da ni nič znakov zadetja. Šel je tudi proti gozdu, kamor je srnjak zbežal, a se takoj vrnil, odlomil na grmu vejico in jo vtaknil v travo, znak, da je našel mesto, kjer je krogla šla v zemljo. Nato se je z dolgimi, enakomernimi koraki vračal.

Počakal sem ga pod strežo.

»Krogla je šla v zemljo, udarila je pred srnjaka, zato je skočil nazaj; na mestu ni najmanjšega znaka ne dlake, še manj krvi,« mi je raportiral, »razdalja 155 korakov«.

Šla sva proti domu kot skesana grešnika. Vso pot nisem nič govoril, šele pred vasjo sem rekel: »Jutri zjutraj pojdeva spet na črnega.«

»Tega ne bo več,« mi je odgovoril.

»Bo ali ne bo, pojdeva!« sem odločil. »Sicer ga pa strel ni pregnal, videli ste to na srni z mladičema. Če bi mu krogla tik pred glavo zabrenčala, bi si nič ne storil iz tega, ko so skoro vsak dan nevihte z grmenjem in treskanjem.«

Da nisem dosti spal in da mi je črni rogač vso noč lebdel pred očmi, lahko verjamete.

Drugo jutro sva že pred svitom sedela na streži. Le počasi se je začelo daniti, ker je bilo nebo popolnoma oblačno, in oko je zajelo vedno več prostora okrog streže. Ko je dan toliko prodrl, da sem videl do včerajšnjega nastrela, sem opazil kakih dvajset korakov od njega na desno rdečo liso v travi.

Pa ne da bi bil črni rogač, sem menil. Že sem mislil, da je bil rogač zadet in da se je v noči izvlekel iz goščave na travnik

ter tam obležal mrtev. A ko se je razsvitalo, je dobila lisa življenje, vstala in se začela pasti. Daljnogled je pokazal krepko srno, nekaj korakov za njo pa njenega mladiča. Upanje je padlo na ničlo.

»Joj, joj, črni srnjak,« me je pocukal lovec, ki je z daljnogledom ves čas opazoval ono smer, kjer je nekajkrat videl rogača prihajati s polja.

Pogledam skozi daljnogled. Vidim daleč prek pota, da se nekaj rdečega premika prek travnikov proti gozdu v smeri od leve proti desni. Šele ko pride bolj v ravno črto pred naju, sem lahko opazil konture srne, ne da bi mogel ugotoviti, ali je to srnjak ali srna. Žival se med potom ni pasla, znak, da je sita, obstajala pa je pri kakem grmu ter opletala z rogovjem po vejah.

»Je že pravi,« reče lovec, ko se žival zopet ustavi pri nekem grmu. Ker ne razločim ničesar, mi lovec ponudi svoj daljnogled, ki je boljši od mojega na puški, in res opazim nekaj črnega na glavi.

Ker je srnjak stal v ravni črti prek včerajšnjega nastrela, kjer je še vedno tičala vejica, in se je meni zdela razdalja od nastrela do njega prav toliko kot od streže do nastrela, mi še na misel ni prišlo, da bi na tako daljavo streljal.

Ko sem pa tako opazoval srnjaka in mislil na lepo, črno rogovje, me je zgrabila vroča želja, da si na vsak način poskusim osvojiti to trofejo. Toda temeljito se moram pripraviti. Najprej naravnam na puškinem daljnogledu razdaljniki od 100 na 200 metrov. Potem položim stisnjeni lovski klobuk na ograjo, na klobuk puško, desni komolec pa na pravokotno ležeči drog k drogu, na katerega sem naslonil puško. Bil sem popolnoma miren in, ko pritisnem na drugo puškino sprožilo, kar se dobro sliši, me lovec pomilovalno pogleda izpod obrvi, misleč si: le streljaj, zadel itak ne boš nič!

Loti se me nekako svečano razpoloženje; popolna mirnost me obvlada, ko si dam mnogo časa za merjenje. Šele ko vidim, da leži puška popolnoma mirno brez vsakih tresljajev, križ daljnogleda pa nepremično v cilju, pritisnem.

Popolnoma brezbrizno opazujeva učinek. Srnjak se pomakne malo dol, vtakne glavo v grm in skrivi hrbet. Takoj nato odstopi od grma, leže v travo, še dvakrat pomaje sem in tja z glavo, se zvrne vznak in še nekajkrat brcne z nogami. Negibno leži rdeča lisa v travi, vidim jo s prostim očesom!

»Lovski blagor!« krikne, ne, zakriči sicer mirni lovec.

Bil je tako razburjen, da bi me najrajši objel. Jaz nisem mogel verjeti, da se mi je strel posrečil, toda negibna rdeča lisa v travi mi je vedno iznova to potrjevala.

Ura je kazala pet proč, torej bi bilo še dovolj časa za oprezovanje za drugimi srnjaki. Toda nisem hotel. Diana mi je poklonila zopet lepo lovsko doživetje, zato naj počiva danes orožje. Bil sem pa tudi radoveden na rogovje uplenjenega rogača. Zato sva zlezla s streže in jo neslišno udarila proti cilju. Lovec je štel korake, jaz sem pa hitel naprej.

Najprej sem pogledal rogovje. Bilo je črno do konic, izrastki dolgi in simetrični, tudi stebli debeli, toda gabrasto ni bilo dovolj. Pričakoval sem več. Lovec mi je prav povedal: »Vsakdo bi bil vesel take trofeje, Vi ste pa preveč razvajeni.«

Strel je bil res mojstrski, skozi pljuča in srce, srnjak bi se moral na mestu zgruditi. Razdalja je bila 249 izdatnih korakov, zato sem bil in sem še danes silno ponosen na ta strel, skoro bolj kot na srnjaka, ki smo ga drugi dan po brezuspešnem pogonu na divje svinje pojedli za večerjo.

Spomini na mednarodno lovsko razstavo v Berlinu

V prijetno dolžnost si štejem, da našemu članstvu, katero se je resno potrudilo, da ponese lovski sloves naše države pred mednarodni forum, na berlinsko mednarodno lovsko razstavo, poročam vsaj v širokih potezah o vtisih, ki sem jih prejel v metropoli velike nemške države in ki mi bodo ostali kot lovcu neizbrisno v spominu.

Za boljše razumevanje mojih izvajanj naj opišem nekaj predzgodovine. Že leta 1935. je sklenila današnja nemška Hitlerjeva država, da priredi v Berlinu mednarodno lovsko razstavo, ki naj bi daleč prekašala slavljenjo svetovno mednarodno lovsko razstavo leta 1910. na Dunaju ter delno mednarodno lovsko razstavo leta 1931. v Leipzigu. Ta namera ni bila presmela, saj je bil nemški narod tedaj že krepko organiziran in so vsi sloji kar stremeli za tem, da se vsak načrt, ki ga vzame v roke država, v najvišji meri in kar najsijajneje izvede. Tehnična, strokovna in gmotna sredstva so bila v izobilju na razpolago.

Vodstvo razstave je pod strokovnim načelnikom, »reichsjägermeistrom« in ministrskim predsednikom Hermanom Göringom z vsemi razpoložljivimi propagandnimi sredstvi vplivalo na vse evropske narode in države z njihovimi kolonijami in dominioni, da se razstave udeleže in sodelujejo pri razstavi z vsem, kar imajo najlepšega in najboljšega v lovski stroki.

Naša država je bila seveda tudi pozvana k sodelovanju. Naloga je bila precej težka. Treba je bilo stopiti na mednarodni mejdan s sredstvi, ki so bila, vsaj navidezno, pomanjkljiva in ki so nerada ter le s pritiskom šla iz rok posestnikov, a je kljub temu v marsikaterem primeru prvovrstno blago le ostalo doma. Bila je to posledica nerazveseljivih izkušenj ob priliki domačih razstav, ko so se vračale trofeje le s težavo, zamudami in deloma tudi pokvarjene. Res pa je, da so taki nedostatki tudi ob največji pazljivosti in vestnosti skorajda neizogibni. Pa še en važen činitelj se je kruto uveljavil; ni bilo trofej iz pokrajin, prostranih, zaraslih, razmeroma redko naseljenih, kjer je divjadi podana vsa možnost, da se svobodno razvija. To so pokrajine, ki jim gospoduje regalni lovski sistem. Te pokrajine se niso izkazale razen Bosne, ki se je odlično odražala že s svojimi dovršenimi posnetki bogomilskih nagrobnih in drugih spome-

nikov, ki se nanašajo na lovsko udejstvovanje tamošnjega prebivalstva davne preteklosti. Še en vzrok je treba poudariti, ki nam je bil v kvar. Razstava je bila zgodovinska in niso bile na njej zastopane trofeje, ki so dičile našo divjad v preteklih stoletjih. Takih trofej mi danes nimamo v svoji posesti, oziroma so le slučajno še naša last. Mogotci iz predvojnih časov, ki so nam takrat gospodovali, so jih ponesli tja gor na sever in so ostale tako — izkoreninjene.

Glavno vodstvo jugoslovanskega lovskega pokreta, »Središnji savez lovaških udruženja kraljevine Jugoslavije«, je bilo poklicano, da vzame organizacijo razstave za našo državo v svoje roke. Glavna skupščina je leta 1936. v Novem Sadu so-

glasno sklenila, da se naša država razstave udeleži in da se moramo na tem mednarodnem torišču postaviti, češ da je sedaj prvič prilika, da se v svetu na tem polju pokažemo in uveljavimo. Pozvan je bil na delo ožji odbor, ki ga je izbral Središnji savez. Odbor je takoj ugotovil, da je obilica razstavljenih predmetov na razpolago, da so tudi na razpolago tehnične in strokovne moči, ki bi znale te predmete na razstavi pravilno namestiti. Skrbi je povzročala le — in sicer resne in vsega uvaževanja vredne skrbi — briga finančnih sredstev. Te skrbi so se izkazale kot utemeljene. Za podobne prireditve je danes potreben denar in zopet denar. Ta je bil razmeroma pičlo odmerjen. Tem večja je zasluga vseh delavcev v tej kočljivi zadevi, da slednjič le nismo slabo odrezali pred svetom. Uspeh, in sicer časten so nam priznali merodajni krogi. Pripomniti pa je treba,

da bi bil ta uspeh večji, mnogo večji, če bi bila na razpolago večja denarna sredstva, saj so prednjačile na razstavi razne države, ki se v lovskem oziru ne morejo kosati z našo, ravno zaradi tega, ker jim denarno vprašanje ni povzročalo skrbi.

Delo se je razvijalo počasi, smotrno. Oživile so se najprej pokrajinske izbirne razstave v Sarajevu, v Novem Sadu in v Ljubljani. Ne mislim ocenjevati vseh teh razstav. O ljubljanski razstavi so izšla daljša poročila v 7. in 8. številki »Lovca« iz leta 1937. Daljše članke o novosadski razstavi je priobčil »Lovački glasnik« za mesec marec-maj 1937. Dobro je bilo, kar so pokazale te razstave, toda preveč je bilo blaga. Skrbni tehnični odbori so presojali, merili, tehtali in izločevali, in slednjič je vse izbrano blago potovalo na razstavo v Zagreb.

Natančna poročila o državni in savezni lovski razstavi v Zagrebu od 17. do 26. julija 1937. so izšla v »Lovačkem glasniku« za junij-avgust 1937. in v posebnem izveščju »Saveza lovačkih udruženja Savske banovine« pod naslovom »Državna i savezna lovačka izložba u Zagrebu«. Kdor teh razstav ni osebno obiskal, se more o njih izčrpno poučiti iz navedene literature.

Zagrebska državna in savezna razstava je nas tuzemce na splošno zadovoljila. Nekateri so bili celo vznemirjeni, drugi so zmajevali z glavami. Ali upravičeno ali ne, o tem tu ni mogoče izreči sodbe. Celogospod Bog ne more vsem ustreči, kritika pa je slednjič — povsod zdrava.

Dobra tretjina po mnenju in strokovni presoji zadevnega odbora najboljšega blaga je romala slednjič v Berlin. Tu se je vršila od 2. do 28. novembra 1937. mednarodna lovska razstava pod vodstvom in pokroviteljstvom, kakor že omenjeno, gospoda »reichsjägermeistra« Hermana Göringa. O vplivu tega strokovnega vodnika na lovstvo v Nemčiji na tem mestu ni mogoče govoriti. To je poglavje zase, ki bi ga bilo treba posebej obravnavati. On je tudi ustvaritelj novega lovskega zakona v državi, ki je od nekdaj slovela po svoji visoki lovski kulturi. Njegova železna pest in globoko poznavanje vseh lovskih panog sta diktirali smernice, ki bodo morda lahko služile kot zgled tudi drugim državam z isto miselnostjo, z istimi krajevnimi in kulturnimi prilikami. Končno sodbo njegovega stremljenja bo izrekla bodočnost.

(Konec pride.)

Nekaj primerjalnih podatkov iz sodobnosti lovstva savske banovine

Našemu lovstvu se obetajo težki problemi v rešitev, ako vzamemo v poštev divje lovstvo ali, kakor pravijo Hrvati, krivolovstvo, ki se je ponekod začelo že kar bohotno razvijati. Tudi iz krajev naše ožje domovine so nam znani primeri, ko so se začeli pojavljati divji lovci kar v tropah, proti katerim je bil zakupnik brezmočen z vsem aparatom, ki mu je stal na razpolago. Uvidevno bo vsakomur, da gre lovska zaščita nekako vzporedno z razmerami javne varnosti sploh. Tako smo opazili posebno za časa vojn in povojnih dob, ko razmere javne varnosti še niso bile dovolj urejene in ustaljene, da je lovsko varstvo trpelo in da je bila divjad pokončana in izropana do malih izjem, ki so posredovale novo razplemenitev posameznih vrst divjadi.

Po vsem tem sta za razvoj in stanje lovstva zelo važni dve okolnosti: v kakšnem položaju javne varnosti se pokrajina nahaja in kakšno mentaliteto glede lovstva ima prebivalstvo. Smatramo, da sta to taka temelja, da z njima stoji in pada ves lov. Vse drugo, kar je lovu in lovski civilizaciji potrebno, je potem le sekundarne narave. S te razgledne točke nas lahko in kot najbližje lovske sosedje tudi mora zanimati položaj lovstva ponekod v savski banovini. Navedel bom le nekaj sličic iz tamošnje vsakdanjosti.

Na slami slavonskega vozila, ki je tudi v tamkajšnjem Posavju običajno, smo se peljali po glavni cesti tam nekje okoli Jasenovca na večerni prelet rac. Tam so namreč kraji, ki so posebno oblagodarjeni s tičjim in vodnim lovom sploh. Že slavni lovski romantik in pisatelj Dombrowski je označeval bogastvo na kljunačih v dobravah okoli Novske, kamor je rad prihajal na zgodnji spomladanski prelet kljunačev, kot eno prvih v Evropi. Katero lovsko srce se ne bi radovalo, ko bi začutilo nad seboj obilen kvek v ozračju! Za tak užitek velja dati tudi kaj od osebnega rizika. In takemu užitku z rizikom smo se tedaj peljali tudi mi naproti.

V bližini nekega razritega in tajinstvenega kanala nam skočijo naenkrat na cesto štirje lovci ter se napotijo lepo v parih proti našemu vozilu. Vodila jih je pač ravna cesta proti nam popolnoma brezskrbno. Lovske puške imajo po vojaško na ramah in kmalu smo skupaj. Sledi zategli bo-og z obeh strani v pozdrav in zakupnik tega lovišča, ki je z nami na vozu, jim tovariško pomoli roko. Mimogrede omenjam, da je rokovanje v teh krajih nekaj, kar pomenja zblížanje še posebno. Pri zanimivih lovcih pogledamo in pohvalimo ubite racmane in njihove krivčke, nakar po prijateljskem razstanku požemo naprej. Mene so že takoj zanimale originalne lovske pojave in zato sem vprašal zakupnika, zakaj me ni predstavil ali seznanil z lovci. »Pa to su naši krivolovci,« mi je oni kratko odgovoril s pomembnim nasmehom. Vendar nisem še razumel, zakaj gre, tako paradokсне so se mi zdele besede in ponašanje zakupnika malo poprej. Zato mi je prijateljsko razložil, da so to lovci domačini, ki nimajo ne zakupa ne vabila in ne lovskih pravic (kart in orožnih listov). Položaj gosposkega lovca in njegovega lovišča da je pač tak, da je najbolje biti prijatelj z vsakim v podobnih primerih. Končno sem le razumel, zakaj so tam zakupniki včasih ravnodušni.

Pri lovu po obširnih »lagunah« lonjskega polja in Posavja smo dostikrat videli čez kanale ali reke potegnjene mreže, kamor so se čez noč ujemale

in zaletavale race, ki so jih potem pri podeželskih trgovcih javno prodajali. V tamošnjih razmerah ni nikdo imel domislice ter si ni usodil, da bi te mreže odstranjeval, kaj šele zaplenil. Mislim, da v naših krajih ne morem vzbuditi pohujšanja in ne posnemovalcev, ako eno takih mrež, ki smo jo posneli v naravi na reki Lonji, pokažem tudi našemu svetu. (Glej sliko!)

Poznam pa še lepšo lovsko idilo. Tam na dobravah Lonje, Čazme in Save se razprostirajo prelepi srnji revirji. Nisem videl lepših trofej od onih, ki so mi bile pokazane od srnjakov, ubitih v Žutici, sam pa imam še danes prav lepe spomine od moslavinskega Jelengrada in Košutgrada. Toda tam sem videl tudi navadno odprto dopisnico, kjer družba skritih lovcev piše zakupniku: Ta in ta dan od 8. ure dalje bomo lovili v tem in tem predelu. Pogon bo zaprt pri tej in tej lesi. Lovimo s psi in vam sporočamo, da nam ne bi katerega ubili in da ne motite našega pogona. Z lovskim pozdravom... In zakupnik se je seveda ravnal točno po tem preljubeznivem vabilu, čeprav je bilo anonimno. Omenim naj, da je nekaj pozneje prav tam okoli padla tudi pri nas znana lovska žrtev g. B. mlajši iz Zagreba.

Ali: v jesenski sezoni lova škripljejo kolesa težko zasedenega voza skozi nepregledno gozdovje divnega Gorskega kotara. Na dolgem vozilu sedi dolga vrsta lovskih svatov. Tam nekje pri križišču steza, ki vodijo iz pragozdovja, kmalu potem zagori pravi lovski ogenj in na veselih ražnjih se po prastarem običaju zavrte srnjački. Svatov je baje okoli 40 in, ker so svatje, seveda nimajo revirja in drugih pravic. Romantiko lova povzdiguje zavest, da tam blizu pod hladnimi koreninami neznane bukve, kakor veli ustno izročilo, še danes počiva prebudni logar. Tako lovcu, ki tam lazi, kategorično nujno vstajajo preprijetni občutki, da je v stiku z deviško prirodo in časi sive davnine. Pojavljajo se mu predstave in razpoloženje kakor lovcu indijanskih prerij in ravnin. Pa za tak lov ni vsak!

Končno dodajam še primer vzorne pogodbe uglednega zakupnika s svojim čuvajem: »... po Vama ubijena plemenita divljač je moje vlasništvo, koje imadete meni doprinjeti. Kao nagrada za zeca Vam je 15 din, za srnjaka 50 din, za jarebicu 5 din. Lisica, kuna, jazavac je Vaše vlasništvo. Osim toga smijete za slučaj potrebe, a za svoju uporabu ubiti bilo kojeg zeca, bilo kojeg

srnjaka, što se meni bezuvjetno prijaviti imade.« O plači v zvenečem kovu sicer ta pogodba ne govori, velja pa še naprej. Iz pogodbe lahko posnamemo predvsem, po čem je približno divjačina za zakupnika in po čem je njegovo lovsko veselje. Vendar ne želimo, da bi se kaka podobna pogodba primerila tudi v naših loviščih.

Zato smo povedali te primere, da brezskrbni in mladi naš lovec ne bi zamenjaval pojmov o nežni negi divjadi in športu.

Ing. A. Š.

Koliko stane koledarska, koliko mesečna lovska karta v dravski banovini v l. 1938.

A. Koledarska lovska karta										
a) Za lovske gospodarje in njihove goste										
Državna kolkovna taksa					Bano- vinska kolkov- na taksa	Za obra- zec	Za ban. lovski sklad	Skupaj	Člana- rina pri lovskem društvu	Vsega
za proš- njo	za lov									
	brez psa	z 1 psom	z 2 psoma	s 3 ali več psi						
dinarjev					dinarjev				din	din
10	30				50	5	10	105	83	188
		40						115		198
			50					125		208
				60				135		218
b) Za zaprisežene lovske čuvaje										
10	—	—	—	—	50	5	10	65	63	128
B. Mesečna lovska karta										
10	30				prva 50, vsaka nadaljnja	5	150	245 (220)	83 a ni obligatorna	(+83)
		40			25			255 (230)		(+83)
			50					265 (240)		(+83)
				60				275 (250)		(+83)

Opombe: K točki A—b): Lovski čuvaji imajo znižano lovsko karto, ako lovijo v loviščih, za katera so zapriseženi.

Od lovcev, ki imajo stalno bivališče v drugih banovinah in so si tam nabavili državno lovsko karto, se pobira banovinska kolkovna taksa samo tedaj, ako imajo v dravski banovini samosvoje lovišče ali pa kako samosvoje lovišče ali občinsko lovišče v zakupu, sozakupu ali podzakupu.

Številke v oklepajih so pogojne in so odvisne od znižane banovinske takse na mesečne lovske karte, ki bi se vzela ponovno v istem letu, dalje od včlanjenja inozemca pri lovskem društvu, kar ni obvezno.

Ing. Ernest Puschmann

Še srne jalovke

K članku z istim naslovom v 7. številu lanskega »Lovca«.

Ne da bi se hotel pisca članka »Še srne jalovke« osebno kakorkoli lotiti, moram omeniti, da vsebuje navedeni članek toliko nepravilnosti, da mi je neobhodno potrebno odgovoriti nanj. V svojih izvajanjih se omejujem le na popravek piščevih nepravilnosti, oziroma nepravilnih trditev.

Predvsem bi omenil, da so skušali rešiti vprašanje klimakterija srn samic na dva načina. Prvi način so izvedli znanstveno izvežbani strokovnjaki, odnosno inštituti, ki so razpolagali s strokovno naobraženimi močmi. Drugi način tega vprašanja se je rešil s praktičnim opazovanjem, deloma v prosti naravi, deloma pa na udomačenih srnah. Poudariti je treba, da se morejo uporabiti praktična opazovanja edinole kot dopolnilo znanstvenih raziskovanj, ker so ta praktična opazovanja odvisna le preveč od lokalnih, subjektivnih in drugih momentov, tako da niso niti stoodstotno pravilna niti se ne morejo stoodstotno izkoristiti.

Praktik ne sme operirati z argumenti, ki so že davno izpodbiti od znanosti.

Uvodoma se hočem lotiti nepravilnih argumentov navedenega članka.

Pisec se sklicuje na članek: »V jeseni so vse srne breje...«, objavljen baje v »Lovcu«, ter izvaja, kakor sem ugotovil iz samega opazovanja, da temu ni tako, da kljub temu jalovke še obstojajo, in sicer zato, ker niso vse srne v jeseni breje. To je pač največja zmeta pisca, kajti dr. Müneckeheoff in znanost le trdita, da v jeseni *morejo* biti vse srne breje, dokler ne nastopijo kake okolnosti, ki so izključile oploditev. Taka okolnost, ki bi izključila oploditev, pa ni edinole jalovost, pod katero razumemo popolno in trajno nezmožnost zanositve. Take motnje pa ne nastopijo pri večini srn, marveč se omejujejo le na posamezne in so posledica bolezni, ranjenosti, slabe konstitucije, zlasti pri enoletnicah, pomanjkanja srnjakov itd.

Taka časovno omejena nesposobnost brejosti ni jalovost, kajti pojem *j a l o v o s t* pomenja nekaj povsem drugega kakor vse zgoraj navedene nezmožnosti za akceptacijo oploditve.

Mimogrede bodi tudi omenjeno, da cervidi — srne, jeleni itd. — ne morejo producirati solza v človeškem smislu, kakor to opisuje pisec navedenega članka, in da so poročila o jokajočih srnah in jelenih samo bajka ali pa neskončno površna opazovanja, katera ne spadajo v lovsko časopisje.

V tretjem odstavku citira pisec pasus, ki ga je čital v »Lovcu« 1934, št. 2, pag. 39: »...in katerih srnjakov rogovje je zakrnjeno zaradi starosti in niso več primerni — sic! — za plemenjake...« Opozarjam, da Gošar v svojem članku izrecno pravi: »niso primerni«, kar se pa še dolgo ne pravi, da so impotentni, to je jalovi. Gošar smatra srnjake, ki imajo zaradi starosti zakrnjeno rogovje, za plemenjake za neprimerne, ne da bi jim odrekel sposobnosti za oploditev. Izvajanje avtorja je zaradi tega brez vsake podlage.

Zadnje čase se je o tem mnogo in često pisalo, da tudi srnjaki z zakrnelim rogovjem po starosti še vedno oplemene srne, ki povržejo krepke naslednike, odnosno srnjake z močnimi rogmi. Zaradi tega je Gošarjeva trditev, da srnjaki z zakrnelimi rogmi ne bi bili za oplemenitev primerni, popolnoma pravilna, v kolikor izvira zakrnelost od starosti srnjaka.

Trditev v petem odstavku omenjenega članka, kjer pisec pravi, da je 1883. ustrelil kapitalno srno, je popolnoma nelogična in napačno kombinirana. Ugotavljam, da avtor enkrat trdi, da je ustrelil kapitalno srno, a drugič vztraja na tem, da je bila ta srna jalovka, ki že davno ni imela več mladičev in bi morala itak od gladu poginiti, ker je imela že močno okrnjeno (obrabljeno) zobovje. Torej na eni strani »kapitalno«, na drugi strani pa, »ki bi morala od gladu poginiti«. Po mojem mnenju je tu tako protislovje, da človeku sapa zastane. Srna je bila ali kapitalna, če je iztrebljena tehtala kakih 23—25 kg, in je bil potem vsak strah, da od gladu pogine, neupravičen, ali pa je bila zanikrna in mršava, torej ne kapitalna. Kje je tu logika?

Od najboljše telesne kondicije, torej od kapitalnosti — pa tudi dobra kondicija ni še vedno kapitalnost — do poginotja pa je silno dolga pot. Pisec zatrjuje tudi, da ta srna že davno ni imela več mladičev, vendar te svoje trditve ne glede na dejstvo, da je niti videl ni, prav z ničimer ne utemeljuje. Kaj takega tudi ni mogel dognati, ker je v jeseni zelo težko ugotoviti, ali je srna imela v preteklem poletju mladiče ali ne. Če srna izgubi mladiče kmalu potem, ko so biti povrženi, na primer da jih pomore psi, roparice ali kak drug nepridiprav, potem je

vsaka ugotovitev v jeseni, če je imela spomladi mladiče ali ne, že nemogoča.

Z nadaljnjimi dedukcijami pisca se ne bom bavil, ker so izpodbite že z gornjimi mojimi dokazi in ker bi moral natančno poznati razmere njegovega lovišča, da bi mogel razjasniti navedovanje staleža srnjadi. Ugotovil bi le to, da je bil odstrel srnjadi v onem lovišču, ki ga navaja pisec, popolnoma nepravilen, če se je odstrel omejil samo na srnjake in so se ščitile mršave in slabe srne, ki so potem zarezale še slabši zarod. S takim ravnanjem se sčasoma lahko uniči najboljši stalež srnjadi.

H koncu bi posebno poudaril, da je namen teh vrstic edinole popraviti napačne ugotovitve piščevega članka. »Kapitalne jalovke« so velikokrat najboljši gojitveni material. Če se že mora vršiti odstrel srn, naj se vrši popolnoma previdno na evidentno bolnih in zanikrnih starih srnah in slabih enoletnicah, ki že na zunaj in na prvi pogled kažejo slabo konstitucijo. Z drugimi besedami: odstrel srn samic se sme izvajati le na najslabših komadih tudi pri mladica, če bi bil ta po zakonu dovoljen.

Na splošno pa bodi še omenjeno, da se beseda »kapitalen« čisto zelo pretirava. Če je bilo na primer pri 700 razstavljenih srnjakovih rogovih na letošnji ljubljanski razstavi odlikovanih le 31, se jasno vidi, da je med srnjadjo, odnosno med našimi srnjaki komaj nekaj odstotkov »kapitalnih«. Iz tega je razvidno, da bi bilo treba glede uporabe naziva »kapitalen« med našimi lovci precej več zmernosti.

Iz lovskega oprtnika

Garjavost gamsov. Kraljevska banska uprava za dravsko banovino je izdala vsem sreskim načelstvom, kjer se nahajajo gamsi, okrožnico, ki jo podajamo v izvlečku.

»Dolžnost lovskega osebja je, takoj podati naznanilo pri pristojni občini, ako se pojavijo garje pri gamsih, ovcah ali kozah ali tudi samo sum, da je kakšna teh živali obolela na tej bolezni.

Na daljavo vidni znaki garij pri divjih kozah so naslednji: Najprvo začne dlaka bledeti, divja koza zelo shujša, postane razmršena, pozneje izpade vsa dlaka, obolela divja koza se ne druži več z drugimi zdravimi, temveč stoji žalostno ob strani sama zase. Koža postane debela, nagrbančena, gubasta in razpokla ter se polagoma pokrije z debelimi krastami. Obolela divja koza izostane od tropa zaradi oslabelosti in končno pogine. Garje so nalezljiva kožna bolezen, ki jo povzročajo grinje (*Sarcoptes scabiei*). Živeče na koži ali v koži ovc, koz, divjih koz (gamsov) in druge divjadi.

Vse uprave lovišč in zakupniki lovov so dolžni vsak slučaj garij pri poginulih ali ubitih divjih kozah prijaviti sreskemu načelstvu.

Na garjah obolele gamse je odstreliti, tudi v lovopustu je odstrel dovoljen. Kdor garjavosti ne naznani oblastvu, se kaznuje v denarju do 900 din ali z zaporom do 30 dni.

Kdor ustrelil garjavega gamsa, naj pošlje kožo naravnost ali po sreskem veterinarju veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani, Lipičeva ulica 2.

Poročilo o dražbi krzna, ki je bila v Ljubljani dne 24. in 25. jan. 1938.

O kvaliteti blaga je treba reči, da že nekaj let ni bila tako dobra kakor letos. Tudi množina krzna je bila priлично velika, znamenje, da so lovci letos divjad in roparice dobro lovili.

Cene so nasproti onim lanskega leta padle zlasti za lisice. Temu je krivo predvsem to, da je Nemčija kot redni glavni uvoznik naših lisic v zadnjem času prepovedala uvoz naših lisic na nemški trg. Tu bo pač treba poskrbeti, da se dovoli do dražbe, ki bo meseca marca, uvoz naših lisic v Nemčijo. Drugi razlog padca cenam lisic pa je ta, da mnogi prodajalci prodajajo svoje blago pod roko po raznih gostilnah in na sejmu samem. Zgodilo se je, da so prodali prvovrstne lisice po 70 do 80 din in še manj. Če krzno pod roko prodajajo neupravičenci, zlasti divji lovci, je to še razumljivo. Lisice so kupovali kupci za Anglijo in Francijo. Letos so popolnoma izostali kupci iz Italije, pač pa so bili zastopani oni iz Nemčije, Avstrije, Češkoslovaške in Švedske, poleg navedenih iz Francije in Anglije. Na dražbi dosežene cene za krzno so bile sledeče:

lisice, gorske . . .	din 130.— do 150.—
lisice, poljske . . .	> 110.—
(zelo malo zanimanja)	
lisice, posebni komadi, do . . .	> 200.—
kune zlatice . . .	> 850.— > 890.—
kune belice . . .	> 475.— > 555.—
dihurji	> 70.— > 90.—
vidre	> 230.—
polhi (brez zanim.)	> —
divji zajci	> 7.20
divji zajci, jesen.	> 1.50
srne	> 10.— > 13.—
gamsi	> 11.—
jeleni, 1 kg	> 15.—
jazbeci	> 77.— > 80.—
divje svinje	> 10.—
domači zajci	> 1.90
domače mačke . . .	> 6.—

Gornje cene se razumejo za krzno prima kvalitete po klasifikaciji.

Prihodnja dražba bo 7. marca 1938.

Planinski orel. Ko sem prejel letos prvo številko »Lovca«, mi je ob pogledu na naslovno sliko planinskega orla ušel spomin tja daleč v leta moje mladosti. Štirideset let je že minulo od takrat, ko sem imel priliko kot majhen deček opazovati kraljevskega gospodarja naših planin. Takrat je bil planinski orel pri nas vsakdanja prikazen.

Visoko gori izpod Krna, prek Tolmiskega kota, Trnovskega gozda in naše doline pa tja do Čavna in Nanosa je bila njegova domovina. Kot pastir sem ga gledal, kako je plul visoko gori nad bregovi in krožil, ne da bi trenil s krili, ure in ure v zraku. Koprneče so gledale otroške oči za orlom in nehote se je porodila misel: »Kaj, če bi bil enak njemu?«

Včasih sta prišla oba, samec in samica, in sedla na vrh ostrih pečin Studorja skoraj navpično nad menoj in mojimi kravami. V nje sem vse dopoldneve upiral oči in žalostno zrl za njima, ko sta odletela in izginila v njihovih višavah.

Gnezдила sta v Orlevcih, ki so gotovo dobili svoje ime po njih, pod Poldanovcem. Ko sta imela mladiče, sta postala drznejša, in kmetje, ki so stanovali raztreseno po hribih, so se pritoževali, da jim odnašata jagnjeta.

Zelo redko so lovci kakega uplenili, kar je veljalo za veliko slavo. Spominjam se, da je prišel nekoč k nam neki lovec Frence iz Cerknega štiri ure daleč peš in prosil mojega brata, naj mu da orlovo pero. Kot trofeja so bila posebno cenjena peresa izpod repa. Moj brat je bil uplenil dva. Prvega je ustrelil leta 1900. na Studorskih pečinah. Tega ni bilo mogoče nagačiti, ker so se izgubila repna peresa. Lovci so si peresa razdelili, jaz pa sem hotel jesti orlovo meso in sem pekel skrivoma kos noge. Meso se je vedno bolj krčilo in, kar ga je ostalo, je bilo trdo kot rog. Še dolgo po tem so me dražili, da sem jedel orlov zrezek.

Ko sem študiral v Gorici, so se mi misli vedno vračale na Studor. Kot

mlad dijak sem v počitnicah že vneto lovil in nekega zimskega jutra sem stal pred hišo in premišljeval, kam bi jo mahnil. Kar ugledam visoko gori nad gmajno orla, kako se spušča kot blisk k tlom. Zopet in zopet se je dvigal in zaletaval v grm. Ko je bil tik nad grmom, je v letu udaril s perutjo po njem in šinil zopet v zrak. Čez nekaj časa je odplul. Zanimalo me je, kaj bi moglo biti v grmu. Kljub velikemu snegu in precejšnji daljavi sem iz radovednosti šel pogledat. Ko sem prišel do grma, je skočil iz njega zajec. Čudil sem se, kako je žival pametna, če ji gre za življenje.

Bilo je zopet neke zime, ko je po hudem snežnem metežu zasijalo sonce. Zasledoval sem lisice po svežem snegu. Kar vztrepetal sem, ko sem začul v zraku znani klic: »Kiok, kiok!« Krožili so trije in opazili med grmovjem jato brinjevk. Vzel sem daljnogled in jih opazoval. Kot puščice so udarili nanje. Zelo čudno se mi je zdelo, da napadajo tako male ptice. Gotovo jih je k temu prisilila lakota. Brinjevke so prh-nile med grmovje. Orli so po grmovju udarjali s krili prav tako, kot takrat pri zajcu. Brinjevke so izletavale. Udarci s perutjo je vsako pobil na tla.

Ob drugi priliki sem jih presenetil na Črnem vrhu na senožeti ob robu gozda. Bila sta stara dva in mladič. Odleteli so in na mestu, kjer so sedeli, sem našel ostanke enoletne srne. Doma sem to povedal bratu. Žal mu je bilo za srno in v jezi sva odšla s puško in železom. Ko sva dospela do srne, se je dvignil orel in odnašal ostanke. Brat je s kroglo zgrešil, orel pa je srno izpustil. Nastavila sva železo. Naslednjega dne sem šel gledat. Od železa je ostal samo še pokrovček, ker ni bila past dovolj pritrjena. Še istega dne je videl naš logar orla z železom na nogah. Čez dva dni ga je uplenil gozdar v Trnovskem gozdu. Bil je samec-mladič.

Zadnjič sem videl planinskega orla nekaj let po vojni. Z gozdarjem Oblakom sva lovila v Tribušici postrvi. Pri-

šla sva tik pod steno in tovariš mi je pokazal v 300 m visoki, previsni steni mesto, kjer so vedno gnezdili. Prostor je bil na takem mestu, da bi bilo tudi z vrvjo nemogoče priti do mladičev. Takrat sva ga videla, kako je plaval nad ozko dolino. Sedaj jih je videti le kdaj pa kdaj. Najbrž so oni iznad Peričnika. V stenah Poldanovca pa ne gnezdi več.

Kadar hodim po planinah, se ozira oko po vrhovih in zaman išče v sinjini mogočno ptico. Če bi takrat znali ceniti njeno redkost, bi mogoče orli še danes pluli nad gozdovi — edini svobodnjaki zaslužjenih planin.

Ciril Kafol.

Izgubljeni raj. Zgodaj se opaža pri dečku veselje in talent do te ali one stroke. V desetem letu sem že streljal

z lokom skozi stekleno cev v panorami na zibajoče se zajčke. Veselje me je navdajalo, ko se je oglasil lovski rog, oznanjujoč začetek lova. Saj je bilo tudi lepo gledati vrsto lovcev, med njimi gonjače, pred njimi pa krasne lovske pse.

»Brez naju to ne more biti!« sva mislila oba privatista, ki sva ta čas morala h gospodu kaplanu k latinski uri. »Kaj početi?« »Veš kaj! Nalašč ne bova nič znala, da naju bo nagnal.« Sklenjeno — storjeno! Ponižno poljubiva blagoslovljeno roko, sedeva za mizo in pouk se začne. »Vašek, povej genitiv od sanguis!« vpraša kaplan. »Sanguis-sanguis,« menca Vašek. »Boš mi šel!« se zadere gospod. »Robert, povej ti!« »Sanguis-sanguis,« odgovorim nalašč. »Ti nemarnež, ali si

V sadnem vrtu v Starem trgu pri Rakeku.

Slika predstavlja mlado srnico in mladega jelenčka. Dobili smo ju v našem lovišču Stari trg pri Rakeku prve dni po njihovem porodu, ko sta jima bili materi po divjih lovcih ustreljeni. Veliko truda smo imeli s tema živalcama, da smo ju obdržali pri življenju, ker smo ju morali krmiti kot majhne otroke z mlekom v steklenički, a sedaj sta obe že odrastli in se sami krmita. Srnica kakor tudi jelenček sta zelo krotka in ljubka. Ker je jelen že precej velik in nimam jaz primernega prostora zanj, sem prisiljen, da ga oddam.

Karel Kovač, Stari trg pri Rakeku.

spal v norišnici? Popravi to Vašku!« »Sanguis-sanguiris!« Tu se je končala njegova potrpežljivost. »Kaj? Lenuha, potepuha, poberita se takoj!« Gospod kaplan je odprl duri na stežaj in ves rdeč od jeze cepetal z nogama. Ne da bi smela poljubiti roko, sva jo morala odkuriti, seveda prav rada — na lov. Oblečena sva bila v beli, sveže zlikani obleki — bil je lep, sončen dan. Knjige sva skrila v parku v suh kanal in hajdi na lov! Zajcev in jerebic je bilo kakor škorcev. Pokalo je na vseh straneh, mi pa smo gnali divjad in pazili, da je bila naša vrsta ravna.

Vsa srečna in uslužna sva pomagala nositi jerebice, navešene na jermenčkah. Lačna, v umazani obleki sva se zvečer vračala domov k obračunu. Vsi taki obračuni pa nama niso izbili veselja do lova. In res: že kot starejšemu dijaku mi je g. adjunkt posodil puško na lovu, da si ustrelim jerebico. Seveda so brili norce iz mene, češ da je padla jerebica od strahu in jo je zadela kap. Srčna želja pa se mi je le izpolnila. Končal sem študij. Moje prvo službeno mesto je bilo v lepem, romantičnem kraju, bogatem na divjadi. Hitro sem se seznanil z grofovimi oskrbnikom, katerega sinčka sem pripravljaj za sprejem v gimnazijo, kupil sem si puško, si nabavil lovske dokumente in postal lovec.

Minulo je nekaj let in moji dohodki so mi dopuščali, da sem vzel del lovišča v najem. Veselje je prikipelo do vrhunca. Streljal sem zajčke, klical jerebe, nastavljal lisicam, celo srnjaka sem včasih podrl. Kako prijetno je bilo poslušati gonjača, ki plaši zajce s: »Prr-haha« ali vzpodbuja brakirca: »Baltl-Baltl-uta-uta«. Najrajši pa sem užival ubrano zvonjenje psov brakov. Da, lep je svet, samo nekaj nam kali življenja veselje: Tempora mutantur...

Roka ni več mirna, oko ne tako bistro, noge muči revmatizem. Minula je za nas pesem: »Mi smo štirje

jagri«, ostala nam je samo: »Zabučale gore, zašumeli lesi — mladost, moja mladost, kam si šla in kje si?« Sic transit gloria mundi! Sedim pri odprtem oknu in piskam na piščalko jerebu — a — njega ni — od nikoder ni. — Izgubljeni raj! Václavik.

Društvene vesti

Zveza lovskih društev v dravski banovini vabi k III. glavni skupščini, ki bo v nedeljo, 3. aprila 1938, ob 10. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Dnevni red: 1. Otvoritev glavne skupščine. 2. Določitev članov verifikacijskega odseka. 3. Določitev overovateljev zapisnika. 4. Poročilo predsednika. 5. Poročilo tajnika. 6. Poročilo blagajnika. 7. Poročilo zvezinih računskih preglednikov. 8. Sklepanje o razrešnici zvezinemu odboru. 9. Volitev članov zvezinega odbora in njihovih namestnikov. 10. Volitev računskih preglednikov in njihovih namestnikov. 11. Volitev delegatov za Osrednjo Zvezo. 12. Odobritev proračuna in določitev prispevkov, ki jih naj plačajo Zvezi včlanjena društva. 13. Določitev krajevnega obsega društev Krško in Trbovlje. 14. Določitev kraja prihodnje glavne skupščine. 15. Sklepanje o samostojnih predlogih. 16. Vprašanja delegatov (§ 20, točka i pravil).

Imena delegatov je pismeno prijaviti zvezinemu odboru najmanj 15 dni pred glavno skupščino, sicer se ne smejo pripustiti h glavni skupščini.

Glavna skupščina je sklepčna, če in dokler je navzočna, odnosno zastopana najmanj polovica delegatov. Pooblastila delegata delegatu so dopustna, vendar sme en delegat zastopati največ še dva delegata svojega društva. Pooblastila morajo biti poverjena od društvenega odbora. Razen delegatov prisostvujejo glavni skupščini člani zvezinega odbora in oba računsko preglednika, ki pa imata samo posvetovalno pravico.

Predlogi, ki niso bili pravilno pri-
glašeni vsaj 8 dni pred skupščino zve-
zinemu odboru, se obravnavajo le, če
jim skupščina prizna nujnost z dve-
tretjinsko večino. O predlogih se mora
vselej otvoriti debata, o odgovorih na
vprašanja pa le, ako jo kdo predlaga
in če se zanj izreče skupščina.

Sklepa se z absolutno večino glasov
razen radi izpremembe pravil, za kar
morata glasovati dve tretjini navzočih,
odnosno zastopanih.

Ljubljana, 14. februarja 1938.

Zveza lovskih društev v dravski banovini.

Dr. Viljem Krejči,
predsednik Zveze lovskih društev
v dravski banovini.

Pripomba: Opozarjamo, da bo
letos skupščina v dvorani Delavske
zbornice in ne v dvorani Okrož-
nega urada kakor lani.

Lovska zadruga bo imela v torek,
dne 29. marca 1938. ob ½ 9. uri zvečer
na verandi restavracije Union v Ljub-
ljani XII. redni občni zbor s tem dnev-
nim redom:

1. Čitanje zapisnika XI. rednega
občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo blagajnika.
4. Čitanje re-
vizijskih poročil o opravljenih rednih
zakonitih revizijah po Zvezi sloven-
skih zadrug v Ljubljani od 27. decem-
bra 1935. in 29. decembra 1937.
5. Po-
ročilo nadzorstva in podelitev razreš-
nice načelstvu in nadzorstvu.
6. Voli-
tve načelstva.
7. Volitve nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob napovedani uri
ne bi bil sklepčen, se bo vršil pol ure
pozneje na istem mestu in z istim
dnevnim redom nov občni zbor, ki bo
sklepčen ne glede na udeležbo.

Občni zbor Belokranjskega lovskega
društva v Črnomlju se je vršil 6. fe-
bruarja 1938. Po izžrebanju izpadlih
treh odbornikov so se izvolili trije
novi, in sicer: tovariši Lavrič Anton,
lesni trgovec, Črnomelj, Fink Janez,
obč. delovodja, Kvasica, in Hribar

Avzug iz Črnomlja, za pregledovalca
računov tovariša Peršak Josip ml. in
Bahor Janez, za njihova namestnika
Bukovec Franc in Kuzma Franc.

Pri slučajnostih je bilo sklenjeno,
naj vsak član plača članarino že pred
početkom ali pa v početku nastopajo-
čega leta, najkasneje pa do 31. janu-
arja. Kdor ne bi do tega roka plačal,
se mu bo ustavilo pošiljanje »Lovca«
in, če bi poznejši opomini ostali brez-
uspešni, oziroma kdor ne bi pravo-
časno javil izstopa iz društva, se bo
črtal iz članskega seznama.

Društvo se je v preteklem letu pre-
cej bavilo z zatiranjem krivolovstva
in lovske tatvine, ki se je v poslednjih
letih zelo razpasla v našem okolišu.

Občni zbor je potekel v zelo lepi
slogi in z željo, da bo društvo z no-
vimi svežimi močmi intenzivno in vse-
stransko delovalo za napredek našega
lovstva.

Lovsko društvo v Ptujju je imelo dne
20. februarja t. l. svoj redni občni
zbor v dvorani gostilne Zupančič. Ude-
ležilo se ga je precejšnje število čla-
nov. Po podanih poročilih predsedni-
ka, tajnika, blagajnika in gospodarja
se je vršila kratka debata, po kateri
je pregledovalec računov tovariš Fišer
v imenu revizorjev predlagal, da se iz-
reče blagajniku zahvala za vzorno vo-
denje knjig in razrešnica celokupnemu
odboru, kar se je soglasno sprejelo.
Pri nadomestnih volitvah izžrebanih
odbornikov so bili ti soglasno z vzkli-
kom izvoljeni. Za zastopnika društva
v Zvezinem odboru se izvoli predse-
dnik društva tov. dr. Šalamun, za na-
mestnika pa tov. tajnik Gorup. Nato
pooblasti občni zbor društveni odbor,
da v svoji seji sam določi delegate za
občni zbor Zveze. Namesto dosedanje-
ga preglednika računov, ki je vstopil
namesto odstopivšega odbornika v od-
bor društva, izvoli občni zbor tov.
Snoja Ivana poleg tov. Slaviča Janeza.
Pri točki »predlogi in nasveti« se je
razvila živahna debata in je bilo za
občni zbor Zveze sprejetih več pred-

logov, ki jih bo odbor v smislu pravil predložil Zvezi. Sklepi odbora o na-gradah lovskim čuvajem za pokončevanje roparic in odvzem pušk lovskim tatovom ostanejo tudi letos v veljavi. Tov. predsednik poroča, da se je vendar po dolgem času našlo pristojno sodišče za lovske tatove, ker je najvišje sodišče razsodilo, da spadajo lovske tatvine pred okrožno sodišče. Po izčrpanem dnevnem redu se tov. predsednik zahvali vsem, ki so na kakršen koli način podpirali stremljenje lovskega društva, in zaključi občni zbor. Tajnik.

Lovsko društvo v Ptuj se ne pridružuje krogom, ki se boje, da bo zmanjkalo vran, če jih homo še dalje zastrupljali. Zanimivo je, da je bila najdena zastrupljena vrana, obročkana v Moskvi. Vsak lovec pa je lahko v nešteti primerih ugotovil, da za jerebičja in fazanja lovišča, posebno ob valitvi, ni večjih sovražnikov od vran in srak. Zato bo tudi letos nadaljevalo z zastrupljanjem teh škodljivcev v še večji meri in bo imelo pravočasno v zalogi zastrupljena jajca, ki jih bo prodajalo svojim članom proti odškodnini cene za jajce. Vsak lovec pa lahko pošlje društvu jajca, ki jih bo društvo za prav majhno odškodnino 25 par za jajce zastrupilo. Najbolj primerna za zastrupljanje so drobna kurja jajca. Naš gospodar, ki vrši zastrupljanje jajc, je stavil samo pogoj, naj mu lovski tovariši ne pošiljajo »žlaprtkov«. Opozorjamo še vse lovce, da se zastrupljanje obnese samo, če se izvrši pravočasno. Po nekem članku v glasilu sadjarskega in vrtnarskega društva je pa vrana tudi škodlivec sadnemu drevju in homo na ta način pomagali tudi sadjarjem, ki v »Sadjarju in vrtnarju« na smrt obsojajo zajca in grdo gledajo lovce, ter povrnili hudo z dobrim.

Lovsko društvo Celje priredi v soboto zvečer, dne 12. marca 1958, v vseh gornjih prostorih Narodnega doma velik lovski ples.

Kinološke vesti

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze F.C.I., ki ima svoj sedež v Bruslju, se bo vršila letos na Dunaju, dne 20. maja. Tej skupščini bo predsedoval prof. dr. Karel Witzelhuber, predsednik F.C.I. in Oesterreichischer Kynologenverbanda. Vsaka v F.C.I. včlanjena organizacija ima pravico, da odpošlje na to glavno skupščino po dva delegata.

Mednarodne razstave. Do sedaj so objavljene sledeče CACIB razstave, in sicer: Monte Carlo v dneh 30. in 31. marca, Budimpešta 1. maja, Rim 8. maja, Dresden 14. in 15. maja, Dunaj 21. in 22. maja t. l.

Programi in prijavnice so na razpolago pri saveznem tajniku.

Jugoslovenski kinološki savez priredi letos svojo VI. mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 7. in 8. maja v Ljubljani.

Nove psarne: JKS prijavlja v zaščito sledeče psarne:

»Iris« za brake-jazbečarje. Lastnik: dr. Bruno Sadnik, Celje, Jurčičeva 1.

»Zagaj« za špringer-španije. Lastnik: Franc Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ulica 10.

JKS prijavlja razširjenje že zaščitene psarne »Nanos« za športne pse

Lovski koledar za marec

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6.25h
„ zahaja:	„ 11. „	18.03h
„ vzhaja:	„ 21. „	6.00h
„ zahaja:	„ 21. „	18.14h
„ vzhaja:	„ 31. „	5.46h
„ zahaja:	„ 31. „	18.26h

Mesec je 2. v mlaju, 16. v ščipu, 31. v mlaju.

tudi za foksterijerje. Lastnik: Vladimir Arko, carinski kontrolor, Ljubljana, Vilharjeva cesta 41.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Klubove vesti — občni zbori

Jugoslovanski klub jazbečarjev in terijerjev je imel dne 14. januarja t. l. svoj XXII. redni občni zbor v lovski sobi restavracije Slamič v Ljubljani, Gosposvetska c. 6. Predsednik Bruno Hugo Stare je otvoril občni zbor, konstatiral sklepčnost in pozdravil vse navzoče, posebno gg. Ivana Rostana, zastopnika JKS, inž. Stana Premelča, predsednika JKLSp, Antona Schusterja, zastopnika DLP in DBJ, ter Leopolda Zupančiča, zastopnika JKLB. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca gosp. kapetana Dreniga je med drugim razvidno, da ima klub 40 ustanovnih in 71 rednih, vsega 111 članov, ter 240 vpisanih psov v jugoslovansko rodovno knjigo jazbečarjev in terijerjev, v vzrejni register kluba pa 374. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za predsednika Bruno Hugo Stare, za podpredsednika Ivan Bahovec, za tajnika in strokovnega poročevalca (vodja vzrejnega registra) Teodor T. Drenig, za blagajnika Rudolf Bužga, za gospodarja Alojzij Sekula. Za odbornike: Miro Jankole, Ivan Kenda, Ivan Klemenčič, Viktor Meden in Josip Pirc. Za pregledovalca računov: inž. Vladimir Candolini in Leopold Zupančič. Sklene se, da se vrši letos tekma jazbečarjev in terijerjev v umetnem rovu. Umetni rov je treba temeljito popraviti. Poslovnica kluba: Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov je imel dne 20. januarja 1938. svoj XIV. redni občni zbor v gostilni pri Zupančiču, Ljubljana, Jegličeva c. 15. Predsednik Venče Jakil je otvoril zborovanje, pozdravil vse navzoče, predvsem predsednika JKS g. dr. Ivana Lovrenčiča, dalje zastopnika JKLSp g. kapetana Teodorja Dreniga in zastopnika JKJT g. Leopolda Zupančiča. V uvodnih besedah se je spomnil med letom umrlega člana g. Filipa Bizjaka, nato je očrtal delovanje kluba. Med letom sta bila dva pomembna dogodka. Prvi udeležba na mednarodni razstavi psov na Dunaju, kamor je klub poslal dva kratkodlaka in dva resasta istrijana. Uspeh je bil prav zadovoljiv (glej poročilo v »Lovcu« 1937, str. 264). Drugi pomembni dogodek je bila smotra brakov v Cerknici dne 30. maja 1937 (glej poročilo v »Lovcu« 1937, str. 312). Ob tej priliki je predsednik ponovno izrekel zahvalo za podporo, ki sta jo v ta namen dala Zveza lovskih društev in pa Jugoslovanski kinološki savez. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca g. Lada Lovrenčiča je razvidno, da ima klub 36 ustanovnih in 44 rednih, vsega 80 članov, ter 274 psov vpisanih v jugoslovansko rodovno knjigo brakov, v vzrejni register kluba pa 89.

Klub je posredoval za nakup čistokrvnih brakov, največ zanimanja za čistokrvne brake je pokazala Bosna.

Na predlog podpredsednika se sklene, da se klubova psarna opusti.

Dosedanji predsednik Venče Jakil zaradi prezaposlenosti na ponovno izvolitev ni pristal. Zaradi tega je bil izvoljen dr. Lavrič Janko, odvetnik v

Ribnici, za predsednika. Ta je takoj zavzel predsedniško mesto, se zahvalil za zaupanje, obenem pa izrekel globoko zahvalo dosedanjemu predsedniku g. Jakilu za ves trud, za veliko gmotno podporo in za uspešno vodstvo kluba. Za podpredsednika je bil izvoljen g. Fabijani Pavle, za odbornike so bili izvoljeni: Breznik Venčeslav, trgovec v Ljubljani, Ivanc Adolf, tovarnar iz Sodražice, Knez Tone, posestnik v Skrovniku, p. Tržišče, Kristen Jože, učitelj v Cerknici, Lovrenčič Lado, abs. jur., Ljubljana, Mravljak Milan, abs. jur., Žreče, Oblak Josip, uradnik v Ljubljani, in Zupančič Leopold, posestnik v Ljubljani. Za pregledovalca računov: Čepon Janko in Černe Ernest.

Predsednik dr. Lavrič je izrekel še vsem odbornikom zahvalo za delovanje v preteklem letu in poudaril, da bo moral klub dobiti stike s posameznimi lovskimi društvi, kajti le složno bomo dosegli, da bodo naši lovci lovili le s čistokrvnimi braki, ki so za lovsko izvajanje brakad neobhodno potrebni.

18. redni občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev se je vršil 21. januarja 1938. v gostilni Činkole v Ljubljani. Predsednik Franc Urbanc je otvoril občni zbor, konstatiral sklepčnost in pozdravil vse navzoče, posebno zastopnike JKS, KLSP, DBJ, JKJT in KLB. Nato je podal kratko poročilo o delovanju društva, katero je bilo zadovoljivo in uspešno, ter se spomnil treh umrlih članov: Filipa Bizjaka, dr. Hugona Robiča in inž. Teodorja Novaka.

V letu 1937. je bil priznan društveni srebrni znak »Vodnik« gg. Valterju Stuzziu in Bogdanu Sežunu, ki sta

vodila vsak po enega psa na uporabnostni tekmi ptičarjev. Prvi za I. oceno nem. kdl. Ali (Pluto) Kriški, drugi za III. oceno nem. žim. »Arbo von Thalmannshof«.

Prireditve DLP v letu 1937. Teoretični in praktični tečaj o vodstvu in dresuri ptičarjev od 8. do 13. marca v Ljubljani. Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani dne 11. aprila; prijavljenih 23 psov, tekmovalo 21, odstopila 2 vodnika. Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Sv. Lovrencu na Dravskem polju (priredila podružnica v Mariboru) dne 18. aprila; prijavljenih 12 psov, tekmovalo 11, odstopil en vodnik. Jesenska vzrejna tekma ptičarjev pri Sv. Marku pri Ptujju dne 10. oktobra (priredila podružnica v Mariboru); prijavljenih 7, tekmovalo 6 psov. Poljska tekma ptičarjev pri Sv. Marku pri Ptujju dne 10. okt. (priredila podružnica v Mariboru); prijavljena in tekmovala dva nem. kdl. psa. Jesenska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani dne 17. oktobra; prijavljenih 5 nem. kdl. psov, tekmovali 3. Uporabnostna tekma ptičarjev v Ljubljani dne 17. in 18. oktobra; prijavljenih in tekmovalo 6 psov; ocene: 3/I., 1/II., 2/III.

Strokovni poročevalec navede, da je bilo v letu 1937. vpisanih v JRP 47 psov raznih pasem; v JRŠ dva koker-španijela, vsega 49 psov. Vseh skupaj je bilo 1. jan. 1938. vpisanih 566 psov. Za vpis v društvene vzrejne registre je bilo prijavljenih v letu 1937. 16 legel s 83 psi. V društvenih vzrejnih registrih je do sedaj vpisanih vsega 59 legel — 332 psov, 9 legel španijelov — 33 psov, in 3 legla nem. prepeličarjev — 16 psov; skupaj 71 legel s 381 psi. V JRP, JRŠ in JRPr je torej vpisanih 566 psov, v društvene vzgojne registre pa 381, skupaj 947 psov.

Iz Nemčije je bilo v letu 1937. uvoženih: 3 mladi nem. kdl. ptičarji in 2 mlada nem. žimavca.

Kinološko društvo v Zagrebu je v letu 1937. prijavilo 5 legel ptičarjev z 29 psi in priredilo dne 25. aprila v

Dugem selu pom. vzrejno tekmo ptičarjev, na kateri je tekmovalo 7 psov.

Članstvo DLP šteje: centrala v Ljubljani 159 članov, podružnica v Mariboru 47, skupaj 206 članov.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je bilo 53.012,40 din prometa, in se je za razne prireditve, kakor tečaj, tekme, za nagrade in darila v l. 1937. izdala ogromna vsota 19.006,50 dinarjev.

Blagajniku se izreče posebna zahvala.

Za leto 1938. je bil izvoljen soglasno sledeči odbor: predsednik: Urban Franc, podpredsednik: Justin Feliks, tajnik: Sežun Bogdan, Ilirska 20, blagajnik: Nagy Jean, Sv. Petra cesta 2, gospodar in strokovni poročevalec: Schuster Anton, Nunska 8; v ostali odbor: inž. Domladiš Fran, mr. ph. Hočevar Slavko, Križaj Evgen, Matajč Leo, dr. Pfeifer Vilko, inž. Puschmann Ernest, referent za nem. prepeličarje in španijele, dr. Souvan Hubert, Škofic Josip, dr. Tavčar Ivan, inž. Weinberger Friderik, Računska preglednika sta: inž. Božič Cvetko in Čepon Janko, namestnik: dr. Luckmann Fritz, Delegati za JKS: Sežun, inž. Weinberger, namestniki: Matajč, Križaj; za občni zbor JKS še mr. ph. Hočevar, Nagy, dr. Souvan, Škofic.

Redne mesečne odborove seje so vsak prvi petek v mesecu v posebni sobi restavracije Činkole.

Razpored

predavanj in nazornega pouka tečaja

D. L. P. v Ljubljani

»O dresuri in vodstvu ptičarjev«.

Dnevni red:

Ponedeljek, 14. marca: sestanek udeležencev tečaja ob 10 v hotelu Miklič (lovska soba), kjer se vrše vsa teoretična predavanja. Pozdrav predsednika g. Urbana Franca. Uvodne besede podpredsednika g. Justina Feliksa; ob 11: predavanje »O vzreji psov«, g. Križaj Evgen; ob 15: pričetek predavanja: »O sobni dresuri« (osnovni pojmi), g. Sežun Bogdan.

Torek, 15. marca: hotel Miklič: ob 9 nadaljevanje predavanja »O sobni dresuri«, g. Sežun, ob 15 nadaljevanje predavanja »O sobni dresuri«, ob 20 rekapitulacija osnovnih pojmov in sobne dresure, g. Sežun Bogdan.

Sreda, 16. marca: hotel Miklič: ob 9 nadaljevanje in konec predavanja »O sobni dresuri« in uvod v »Vodstvo na polju«, g. Sežun Bogdan, ob 14 v terenu: praktično delo, prehod na poljsko delo, g. Sežun Bogdan.

Četrtek, 17. marca: hotel Miklič: ob 9 predavanje »Vodno delo«, g. Križaj Evgen, ob 10 predavanje »Vodstvo na polju«, g. Sežun Bogdan, ob 14 v terenu: praktično vodstvo na polju, g. Sežun Bogdan, ob 20: hotel Miklič: predavanje »Pasme ptičarjev in odgoj psov«, g. dr. Pfeifer Vilko, ob 21 predavanje »Delo ptičarja po strelu«, g. Sežun Bogdan.

Petek, 18. marca: hotel Miklič: ob 9 predavanje »Delo po sledi«, g. Sežun Bogdan, ob 14 v terenu: »Demonstracije dela po sledi«, g. Sežun Bogdan.

Sobota, 19. marca: hotel Miklič: ob 9 rekapitulacija celotne snovi in zaključek tečaja.

Tečaj je brezplačen; potrebnim poklicnim lovcem, ki nimajo dovolj sredstev in ki pridejo na svoje stroške na tečaj, podeli društvo primerne podpore. Stanovanje s hrano vred stane približno 30 din dnevno; nekaj skromnejših lovcov pa dobi prenočišče zastonj. Prijave je poslati do 10. marca t. l. na naslov: Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

D. L. P. v Ljubljani priredi tudi letos dve pomladanski vzrejni tekmi za pse ptičarje vseh pasem, ki so bili polegani v letu 1937. Prva tekma, ki jo priredi naša podružnica v Mariboru, bo v nedeljo, dne 3. aprila t. l. v loviščih Pobrežje in Sv. Miklavž pri Mariboru. Sestanek tekmovalcev dne 3. aprila ob 7 pred hotelom »Orel« v Mariboru. Odhod v lovišče z avtobusom. Po prihodu tekmovalcev v lovišče se bo vrši-

la telesna ocena psov, potem se prične takoj tekmovalje. Po končani preizkušnji se bodo razglasili uspehi posameznih tekmovalcev v gostilni »Vrus«, Sv. Miklavž ob Ptujski cesti. Vrnitev v Maribor med 17. in 18. uro z avtobusom. Tekmo bo vodil g. dr. E. Kupnik, odvetnik v Mariboru, sodili pa rav. Dragotin Klojučar, Leo Matajce in Anton Schuster. Prijave sprejema podružnica v Mariboru do 26. marca t. l.

Druga tekma bo v nedeljo, 10. aprila t. l. v lovišču Jezica pri Ljubljani s sledečim sporedom: zbirališče ob 7 na vrtu hotela Miklič (Metropol) v Ljubljani; tam bo pregled psov za vpis v JRP in žrebanje; potem odhod v lovišče. Kosilo bo ob 14 v Tomačevem pri »Kovaču«. Po tekmi bo ob 20 sestanek v hotelu Miklič in razglasitev ocen ter razdelitev nagrad. Prijave za to tekmo je poslati najkasneje do 1. aprila t. l. na: Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Vodji za ljubljansko tekmo sta gg. dr. Hubert Souvan in dr. Ivan Tavčar; sodniki pa gg. Feliks Justin, Evgen Križaj, Leo Matajce, dr. Vilko Pfeifer.

Prijavnina za vsakega psa znaša 30 din, za nečlane 60 din, poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, so oproščeni plačila prijavnine. Prijavnino je plačati pred tekmo. Vsak tekmovalec dobi diplomu, poklicni lovci pa denarna darila po 300, 200 in 100 din. Od teh nagrad se bo izplačalo šele na jesenski tekmi od I. darila 100 din, od II. 100 din in od III. darila 50 din ne glede na druge nagrade in oceno, ki jo dobijo na jesenski tekmi.

Vodnike psov opozarjamo, da se ocenjujejo prirojene lastnosti psa in da so predmeti preizkušnje pri pomladanski vzrejni tekmi sledeči: nos, način iskanja, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, ubogljivost, strelomirnost in zasnova za delo po sledi zajca.

Prijavljena legla ptičarjev (1. seznam). Dne 1. januarja t. l. je polegla nem. kdl. psica »Biba-Ortneška«, JRP

85 B, po »Azorju-Kriškem«, JRP 132 A, pet (3—2) mladičev. Lastnik psice je g. Oskar Kosler, Ortnek.

Dne 24. januarja t. l. je polegla vel. črnobela špijonka (Grosser Münsterländer) »Westmarks-Benta«, JRP 3 Šp, ZGM 350, po »Westmarks-Emirju«, JRP 2 Č, ZGM 337, šest mladičev. Lastnik psice je g. gen. rav. Rikard Skubec, Ljubljana.

A. Sch.

Poročilo o občnem zboru Društva Brak-jazbečar dne 28. januarja 1938. Predsednik g. Kosler otvori ob pol 9 občni zbor, pozdravi vse navzoče, posebej še zastopnika JKS g. kapetana Dreniga, za DLP g. Schusterja, za JKJT g. direktorja Stareta in za JKL B g. dr. Lavriča.

V kratkih obrisih prikaže g. predsednik delovanje društva v preteklem letu. Priedili smo v maju smotro v Ribnici, katere se je udeležilo 21 psov. Ob tej priliki izreka odbor še enkrat zahvalo LD v Ribnici za vsestransko podporo pri organizaciji te smotre. Dne 10. oktobra pa se je vršila uporabnostna in brakirska tekma v Šmartnem pod Šmarno goro, kjer je tekmovalo 8 psov. Uspeh je bil prav dober, kar je tudi zasluga bogatega lovišča, za kar se na tem mestu izreka ponovna zahvala gg. zakupnikom, ki so odstopili društvu svoj revir za tekmo. Posebne podpore je prejelo društvo za tekmo tudi od kr. banske uprave, Zveze lovskih društev, JKS in Zasavskega LD, za kar se vsem najpristneje zahvaljuje.

Iz poročil posameznih odbornikov je razvidno, da se društvo vedno lepše razvija, stanje članstva z vsakim le-

tom narašča (letos 68) in obenem se veda tudi interes za našo vsestransko uporabno pasmo. V društveni vzrejni register je bilo vpisanih 41 brakov-jazbečarjev, v rodovno knjigo pa 34.

Društvo ima svojo psarno »Iz gozda«, iz katere oddaja mlade pse, predvsem v propagandne in vzgojne namene.

Po pooblaščenju g. Schusterju, ki je podal poročilo o finančnem stanju društva, predlagajo gg. revizorji odobru razrešnico.

Pri volitvah bi morali po žrebu izpasti gg. inž. Božič, Fürer in Bernetic, ki se pa ponovno izvolijo. Na prazno odborniško mesto g. Herforta, ki je izstopil, se na novo izvoli gosp. dr. Lavrič. Za delegate v JKS se izvolijo gg.: mr. Bakarčič, Bakarčič ml., za namestnika inž. Božič in Šifrer, za občni zbor še baron Lazarini in inž. Strzelba.

Služajnosti: Odbor sklence izdati društvene legitimacije. — Z veseljem se ugotovi, da je bilo na tekmi v Šmartnem med 8 vodniki 6 poklicnih lovcev. Društvo želi, da bi čuvali v tem pravcu nadaljevali, lovskim zakupnikom pa priporoča posnemanje tega lepega zgleda.

Ob pol 12 zaključil g. predsednik lepo uspeli občni zbor. Tajnik.

Društvu Brak-jazbečar so se prijavili novi člani: Rudolf grof Normann-Ehrenfells ml., Valpovo pri Osijeku; dr. Bruno Sadnik, zdravnik, Celje; mg. ph. Milivoj Leustek, lekarnar, Ljubljana; mg. ph. Leo Bakarčič, Ljubljana; Janez Göderer ml., stud. gimn., Ortnek; Jože Kralj, lovski čuvaj, Podtabor na Dolenjskem. — Event. ugovore je vložiti pri društvu v 14 dneh.

Oglasi

Lovske tovariše in vse, ki žele v našem glasilu priobčiti kak oglas, opozarjamo na zadevne pogoje na drugi strani platnic. Oglasi se morajo z oglasnino vred poslati Zvezini pisarni

do 20. vsakega meseca, da lahko izidejo v naslednji številki.

Dražba kožuhovine bo 7. marca kot zadnja v tekočem letu. Kdor še ni oddal svojega blaga, naj ga čimprej pošlje na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem.

Vse ljubitelje narave in cvetlic vabim vse leto v moj vrt, kjer bo cvetelo okrog 5000 vrtnic v približno 300 vrstah. Fr. Jenko, trgovec z usnjem, Medvode.

Ribarsko orodje in vse potreščine za ribji lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Dvorni trg št. 1 (nasproti tv. Prelog), ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, velika izbira športnega blaga za dame in gospode, in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Mahničeva ul. 6. Montaža rogov. — Izdelovanje kože v preproge. — Prepariranje živali.

Za lovsko in samoobrambno orožje iz- danega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gospodovski cesti 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo v prejšnjo prodajalno trdnjke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
visokorazantno Schönauer z
daljnogledom, kal. 7-62 . . . 5000 din
Schönauer, kal. 6-5 2500 »
Bockova brezpetelinka
Sulska, kal. 28/5-6 3500 »
Dvocevna brezpetelinka
kal. 16, brez d. 2500 »

Pavi naprodaj! Prodam tri pare pavov; dva para štiriletnih, eden enoleten. Ivan Zagode, Brežice 12.

Graščina v Gorskem kotaru (Hrvatska) išče strogo zanesljivega lovca. Reflektanti, smučarji, z večletno lovsko prakso, po možnosti z lovskim ali logarskim izpitom naj se javijo na naslov: Vladimir Premrou, Zagreb, Vlačka 103.

Prodam dveletno prvovrstno nemško kratkodlaklo psico z rodovnikom. Dresiрана po prvovrstnem poklicnem lovcu. Franjo Kalan, trgovec, Celje.

Popolne letnike »Lovca«, in sicer l. 1920, 1924 do 1936 in 1927 do 1932, ugodno prodam. Anton Schuster, Ljubljana, Nunska ulica 8.

Dobro negovano srednjegorsko lovišče (gamsi, srnjad), 10 km od Celja, se odda za dobo 4 let pod ugodnimi pogoji v podzakup. Informacije pri tajniku Lovskega društva v Celju.

Skoraj novo puško brezpetelinko, kal. 20, cevi iz Kruppovega jekla, zanesljivo, v prav dobrem stanju, prodam za 1400 din zaradi preselitve. — Prodam tudi leto starega braka-jazbecarja, ki dobro goni vso divjad, posebno lisice in zajce. Cena 200 din. M. I. Jager, Podplat.

Prodam dobro izučenega nemškega kratkodlakega ptičarja, 2½ leta starega, z dobrim nosom. Naslov: Zavec Martin, graščina Rače.

V podzakup oddam v neposredni bližini ljubljanske okolice del lovišča. Dr. Tomšič, Ljubljana.

Za prehrano lovskih psov

si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3-50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. Viljem Krejči

K izpremembi lovskega zakona

Pravkar so bili v narodni skupščini izglasovani tako imenovani amandmani, od katerih so za nas lovce najvažnejši dodatki k lovskega zakonu.

Kdor je opazoval naše delo, ve, koliko je bilo neprestanih pritožb od onih posestnikov, ki so prej imeli svoja lastna lovišča v površini 115—200 ha, pa so jih izgubili, ko je stopil v veljavo novi lovski zakon. Koliko je bilo pritožb zaradi določbe § 45, odst. 3, zak. o lovu, po kateri so smeli lovski čuvaji streljati zaščiteno divjad le v navzočnosti svojega gospodarja. Tako potrebno maksimiranje odstrela v zakonu samem ni bilo določeno, temveč so le v zakupnih pogodbah sreska načelstva določala število za odstrel dovoljene divjadi. Največ smo si pa belili glave zaradi preganjanja lovskih tatov, ker so naša sodišča postopala neenako in nedosledno in so celo nekateri odlični pravniki vprav v zadnjem času javno v pravniških časopisih poudarjali, da krivolovstvo ni tatvina in da sodišča s tem prestopkom nimajo nobenega opravlja, temveč ga naj preganjajo le upravna oblastva.

Pravkar izglasovani dodatki k lovskega zakonu so nam pa prinesli sledeče novote in izpremembe:

1. Posestniki, ki so imeli, preden je stopil novi lovski zakon v veljavo, svoja izločena lastna lovišča z najmanj 115 ha površine, dobijo svoja lovišča nazaj. Ker pa so glede na določbe lovskega zakona prejšnja lastna lovišča, ki niso po površini dosegla 200 ha, priključena občinskim loviščem, bodo vrnjena posestnikom šele, ko potečejo zakupne dobe. Do vrnitve morajo občine plačevati prizadetim posestnikom sorazmeren del zakupnine po površini.

2. Upravna oblastva bodo v sporazumu z lovskimi društvi določila število odstrela tudi za lastna lovišča in bodo kaznovala lovskega upravičenca, ki prekorači za odstrel določeno število, in sicer po tretjem kaznovanju tudi s tem, da lastnik izgubi pravico do izločenega lastnega lovišča, ki se nato zopet priključi

občinskemu lovišču. S tem je v zakonu samem ustanovljena omejitev odstrela, ki je bila doslej le pogodbeni utesnitev.

3. Zanesljivi lovski čuvaji bodo smeli odslej, četudi gospodar ni navzočen, streljati zaščiteno divjad, za to pa je treba posebnega dovoljenja upravnega oblastva in sporazuma z lovskim društvom.

4. K § 91 zak. o lovu se doda nova določba, po kateri krivolovstvo kaznujejo redna sodišča kot tatvino po § 314 kaz. zak.

Prva navedena določba, ki se tiče majhnih izločenih lovišč, sicer ni posebno koristna za gojenje divjadi, toda z omejitvijo odstrela predstavlja pravično popravo krivice, ki so jo svojčas doživeli lastniki posestev s površino 115—200 ha. Kljub sorazmerno majhni površini izločenih lastnih lovišč bo vendar uspešno gojenje divjadi mogoče, ker bo določba, ki določa kazen in celo izgubo pravice za primer prekoračenja maksimalnega števila, preprečila prekomerno izkoriščanje lastnih lovišč. Za nas pa je izredno važno, da imamo končno v zakonu samem ustanovljeno maksimiranje, ki je bilo doslej le pogodbenega značaja in ni veljalo tam, kjer so sreska načelstva prezrla sprejeti tako določbo v dražbene pogoje.

Zahteva, da naj zanesljivi lovski čuvaji dobe pravico, po nalogu svojega gospodarja streljati tudi zaščiteno divjad, je bila splošna, toda paziti bomo morali, da upravna oblastva izdajo taka dovoljenja res le v izjemnih primerih in da naša društva pristanejo na dovolitev samo tam, kjer res obstoji potreba in je dokazana zanesljivost lovskega čuvaja.

Najvažnejša pridobitev za nas pa je, da smo v zaščito svojih pravic končno vendar z jasno in točno določbo dosegli, kar smo hoteli. Lovski tat je tat in ga zadenejo vse posledice, ki jih zakon določa za tatove. Upajmo, da bo sedaj konec nepotrebnemu pravniskemu razglabljanju, ki ni imelo nikakršne osnove v lovnih razmerah in je škodljivce naših lovišč le še pokvarilo. S to določbo bomo končno naredili v svojih loviščih red in pospravili z lovskimi tatovi.

Vsekakor pomenijo sedanje izpremembe korak naprej. Naslovce pa končno zadovoljuje tudi še zavest, da je naš lovski zakon s tem amandmanom prestal svojo težko preizkušnjo. Oni, ki so se tako veselili izpremembe zakona o lovu v škodo lovcev, so doživeli razočaranje. Veseli nas, da naši zakonodavci uvidijo velike koristi, ki jih imajo od lova država, banovina, občina in mnogi interesenti, in da kažejo dobro voljo, ščititi interese našega lova.

Prvič v lovišču

Sedaj ko v vseh naših loviščih vedno bolj izumirajo srne in druga plemenita divjad, sem se spomnil na prelep dogodek iz mladosti, ki bo morda marsikateremu izmed naših mladih in bodočih lovcev, da jim ne bo le za trofeje, obrnil misli malo v drugo smer. Zakaj bi vedno samo ubijali, ko je vendar toliko lepote in užitka v gojitvi in opazovanju živali. Kaj je več vredno: trofeja ali idiličen prizor srnjadi, ki se pase? Na žalost večkrat trofeja ali meso.

Večkrat mi uhajajo misli v ono zlato dobo, ko sem še nosil tiste praktične hlačice, ki so bile prikrojene tako, da je iz njihovega zadnjega dela vedno uhajal kos platna, v ono dobo, ko sem še komaj za silo razločeval puško od palice, in vendar sem že takrat nemalokrat točil debele solze, ker me očka ni povabil s seboj, ko je šel s puško od doma. Ob takih prilikah me je vedno tolažil: »Sedaj še ne moreš z menoj, ker si premajhen, čim pa dorasteš meni vsaj do pasu, te vzamem s seboj.«

Odmerjeno višino je očka zaznamoval z malo zarezo na okviru kuhinjskih vrat. Dan na dan sem se potem spenjal na prste in se meril. Ker je imel moj oče zelo visoko postavo, je tudi zareza v okviru tičala precej visoko in se je jaz nisem mogel dotakniti še leto dni potem, niti če sem se vzpel na prste. Pri teh primerjavah se mi je vedno zdelo, da se nesrečna zareza pomika čedalje više. Odločil sem se za prevaro. Ko domačih ni bilo doma, sem urno poiskal kuhinjski nož ter z njim napravil niže novo zarezo. Seveda sem bil prepričan, da mi ne bodo prišli na sled. Poklical sem očeta in še druge priče ter jim v eni sapi dokazoval, da sem že dorastel celo više od zareze, ker se je dotikam že z nosom. Ali, joj! Oče mi ni čestital, da sem se tako požuril v rasti, ter me ni povabil na lov, ampak me je nagradil z leskovim oljem, ker je bila zareza »majčkeno« pregloboka in je močno kvarila okvir vrat. Nasvetoval pa mi je, naj rajši brez izbire in veliko jem, če hočem hitro rasti.

Uvidel sem, da se rasti na ta način ne da pospešiti, zato sem od tistega časa jedel in jedel, tako da so se domači močno čudili izpremambi mojega jedilnega lista. Seveda je včasih kanila v jed grenka solzica, ampak vztrajal sem in tudi uspel. Ko sem dopolnil šesto leto, sem se z noskom že resnično dotaknil one zasovražene zareze, ne da bi se mi bilo treba vzpenjati na prste. Tedaj sem pa tudi dvignil tako vpitje, da so se domači

kar prestrašili, če se mi ni morda kaj pripetilo. Pri tej priči sem tudi prijel očeta, naj izpolni svojo obljubo. Ker je bil oče možak, ki se je držal danih besed, je obljubo tudi izpolnil.

Nepopisno je bilo moje veselje. V poznejšem življenju sem se le redko počutil še tako srečnega kakor mojega šestega rojstnega dne, ko me je oče iznenadil s tem, da me je preoblekel v nove in prave hlače nadkolenke s pokončnimi žepi, me oprtal z majhnim nahrbtnikom, nabasanim z raznimi dobrotami, in za višek veselja mi je na desno ramo obesil morilno orožje, prvo puško na vzmet, z edinim nabojem iz plutovine, pritrjenim z vrvico ob puškino kopito. In da bo veselje še večje, me je še tistega dne vzel s seboj v lovišče.

To je bilo v drugi polovici meseca junija, ko sem ob očetovi levici na moč ponosno korakal skozi vas oborožen s svojo enocevko, očka pa s svojo staro polurisanico. Za vaško mladež — za moje tedanje sovrstnike — je bil to pravi dogodek. Drveli so za menoj in me tako izzivali, da me je moral vzeti v varstvo oče, sicer bi jo izkupili morda jaz ali pa izzivači, kajti tisti dan nisem poznal nobene šale in pripravljen sem bil braniti se, če bi bilo treba tudi z orožjem. Na srečo je posegel vmes oče, razpodil junake, da so se z glasnim ugovarjanjem razkropili po vasi na vse strani.

Kmalu za tem sva z očetom krenila na stezo, ki naju je vodila po robu male, skalovite kraške dolinice, ki je bila na sončni strani vsa porasla z nizkim grmičevjem in redkimi borovci, na senčni strani pa so iz zemlje štrlele gole skale. Med potom sva preplašila jato sivobelih ptic, ki so se pasle tik steze in pri odletu povzročile tak ropot, da sem od strahu zavpil. Trepetajoč sem stekel do očeta in se ga tesno oklenil. Oče, ki je videl mojo plahost, mi je dejal: »Sinko, ti ne boš nikdar pravi lovec, če se boš ustrašil vsake ptice.« Zagovarjal sem se: ptičkov da se ne bojim, ali se on nič več ne spominja, da sem imel zadnjič živega mladega ptička v rokah in celo kavsnil me je, pa se ga nisem bal. Onih velikih ptic, ki so prej odletele, pa da sem se ustrašil, ker so tako zašumele in ker jih ne poznam. Ko vidi očka, da me ptice zanimajo, mi pravi: »No sinko, da boš tudi ti vedel, ti bom na kratko povedal, kar vem o njih.«

Snel je puško in jo prislonil na borovo rogovilo ter se vsedel ob stezi na skalo, poraslo z debelim, zelenim mahom. Ker nisem hotel v ničemer zaostajati za očetom, sem z važnimi kretinjami napravil isto tudi jaz in prislonil poleg očetove tudi svojo puško. Nahrbtnik sem obdržal na sebi, ker ga tudi oče ni odložil.

»Sedaj pa pazljivo poslušaj!« mi je dejal in pričel: »Ptice, ki so te malo prej tako prestrašile, imenujemo skalne jerebice ali kotorne. Ime kotorna smo povzeli po naših sosedih Italijanih. Nemci jih imenujejo Steinhühnen, na Balkanu živeči Slovani pa jih imenujejo kamenarke.

Ta vrsta ptic živi večinoma na skalovitem svetu, ponekod tudi zelo visoko v Alpah, zato jih prirodoslovci uvrščajo med alpske ptice. Živijo pa tudi v nižinskih skalovitih krajih. Na goriškem in istrskem Krasu so se zelo razmnožile, kar je dokaz, da jim kraške skale, podnebje, kraška burja in hrana zelo ugajajo. Pri nas na Krasu imamo troje vrst skalnih jerebic, ki se med seboj razlikujejo le po velikosti, in sicer male, srednje in velike. Male tehtajo dvajset do trideset, srednje šestdeset do sedemdeset, velike pa prek sto dekagramov. Zakaj taka ogromna razlika v težini med eno in drugo vrsto, ne vem.

Telo skalne jerebice je nebaste oblike. Perutnice so v razmerju s telesom zelo majhne, ali kljub temu letijo ptice neverjetno dobro. Ker se zaradi težkega telesa in majhnih kril težko dvignejo, povzročajo pri odletu velik ropot. Po hrbtni strani so krite s sivobelim, po trebuhu pa z umazanim, sivorumenom barvanim perjem. Malo višje perje na trebušni strani se vidno deli v levo in desno skupino lepo nanizanih, skoro rumenih, črno obrobljenih peres. Telesu skoro neprimerno majhna glavica sedi na kratkem in močnem vratu. Kljun in nogi sta krvavordeče barve. Od tam, kjer se neha glavica in pričinja kljun, se vleče črna proga, ki je prek ljubkih očesc na obeh straneh vratu do črne ogrlice sklenjena nad prsnim košem in izpopolnjena do podbradka s skoro belim perjem. Kratek repek je sestavljen iz močnih, rjavobarvanih, pahljačastih peres s podrepkom.

Ako kotorna miruje, se med skalami zelo težko ugleda zaradi izredno varovalne barve. Ob brezvetrnih, sončnih in južnih dnevih so skalne jerebice zelo lene in se pred človekom ali psom kaj rade pritisnejo k tlom ter ne odletijo prej, dokler jih skoro ne pohodiš. Neverjetno so pa živahne, ko piha kraška burja. V takih dnevih tečejo tako, da jih dober pes-jerebičar komaj sledi. V dnevih s prav veliko burjo je na odprtem, burji dostopnem ozemlju lov na skalne jerebice skoro popolnoma brezuspešen.

Na Krasu gnezdiyo skalne jerebice v maju. Ko pride čas gnezditve, si poišče skalna jerebica primeren prostor za gnezdišče v gostem šopu trave med skalami, pod brinovim grmom, še rajši pa pod kakšno skalo, ki je odprta proti sončni strani in kjer se morda nahaja peščica suhe zemlje, ki jo s krempljčki razgrebe

v malo kotanjico, v katero nanosi mehke, suhe trave, ki jo razrahlja v obliko gnezda. V gnezdo nanese običajno štirinajst do šestnajst, včasih tudi več ali manj sivozelenkastih in pikčastih jajčec, skoro dvakrat tako velikih kakor so jajčka domačih golobov.

Medtem ko sedi samica na jajcih, stoji njen možiček v njeni bližini na vzvišenem prostoru kakšne skale in prepeva tam v malih presledkih svojo čeketek čeketek čeketek — krikrikri — čeketek čeketek čeketek — krikrikri itd. Ta pesem se glasi od jutranjega do večernega mraka. Oznanjevalec veselega dogodka, ki ga pričakujeta, je v svojo pesmico tako zamaknjen, da večkrat niti ne opazi nevarnosti, ki mu preti za hrbtom od četveronožne ali krilate roparice. Nevarnost opazi mnogokrat šele tedaj, ko ga tišči ena ali druga roparica že za vrat. Kakor vidiš, sinko, gnezda skalne jerebice tudi ni težko najti: prisluhneš, kje poje, in pogledaš malo, kje stoji modri možiček na straži, pa izveš, da je v njegovi bližini gnezdo.

Konec majnika ali v početku meseca junija se na Krasu običajno izvalijo mladiči, porasli z gostim, temnorumenim puhom, od glavice do repa prevlečenim s temnorjavimi progami. Komaj nekaj ur potem, ko se oprostite lupinastega oklepa, jih mamica in očka že vodita na pašo, hrano si že iščejo sami. Prek noči in ob slabem vremenu se mladiči skrijejo pod toplo, pernato odejo svoje mamice ali očka. Ako svojo mamico na katerikoli način izgube, vodi mladiče njihov očka. Mladiči popolnoma dorastejo že v dveh mesecih in živijo potem skupno v jati. Prek zime se združi več jat v eno, ki šteje včasih tudi do sto skalnih jerebic. Te živijo vedno le pri tleh. Le v zelo redkih ali opasnih primerih sedejo na drevo. V mrzlih zimskih nočeh se vsa jata stisne v kepasto skupino. Zaradi tega so kaj lahek plen roparic. Pomnožena jata skalnih jerebic prebije skupno življenje prek zime v pomlad do časa paritve. Tedaj se razdele v pare in prične se boj za domovinsko ozemlje. Kakor druge, gnezdiijo tudi te ptice najrajši prav na tistem mestu, kjer so se same izvalile. To mesto zavzame navadno najmočnejši par. Šibkejši pari se morajo umakniti močnejšim, zato se selijo iz kraja v kraj.

Meso skalne jerebice je zelo okusno, zato ji streže po življenju vse, „kar leze ino gre.“

Moj očka je bil v pripovedovanju velik mojster, zato sem ga rad poslušal in hudo mi je bilo, ko je zaključil: »Sinko, za danes o skalnih jerebicah dovolj, pojdiva dalje!«

Urno pograbiva vsak svojo puško ter jo mahneva po skaloviti stezi, ki naju privede na široko Rodiško pot. Ta je bila

vsa razorana. Iz razorov je štrlelo vse polno debelega in ostrega kamenja. Ob strani poti so rastle stari in visoki topoli, ki so se morda sto let upirali kraški burji, zaradi česar so se v močnem loku sklanjali prek pota. Kakor je očka pripovedoval, je bila ta pot nekoč zelo prometna, ker je tvorila direktno zvezo Kranjska-Istra. Po njej so pred leti škripala kolesa težko naloženih »furmanskih«
voz, ki so prevažali različno blago iz Kranjske v Istro, iz Istre pa nazaj vozili sočno grozdje in sladko vince.

Pot se je položno vila ob vznožju nekaj nad šeststo metrov visokega hriba Videž, ki je bil, še preden so se zidale Benetke, ves porasel s temnim hrastovim gozdom. Tedaj so se po njem skrivali še volkovi, medvedi in risi. V onem času pa, ko so postavljali temelj sedanjim Benetkam, je zapela sekira in nastale so puste goličave, iz katerih je burja odnesla zemljo tako, da so se pokazale gole skale, ki jim danes pravijo Goriški in Istrski Kras. Danes je Videž porasel z borovim gozdom, ki ga je pred kakšnimi osemdesetimi leti posadila ukaželjna mladina, ki jo je enkrat tedensko pozval v svoj urad in tamkaj seznanjal z osnovnimi pojmi računske in pismene abecede ter jih učil umnega gospodarstva pokojni župnik Zupan. V tem gozdu se danes morda skriva še kakšna srna, plahi dolgoušec, lisica, kuna-belica ali jazbec in že redka divja mačka.

Pot naju je vodila do tako zvanega sedla Pekel, ki veže Videž z malo nižjim hribom Borštom, ki je bil ves porasel z nizkim hrastičjem, z belo in črno gabrovino, z robidovjem in

drenovim grmičjem. Na desni strani od pota se dviga Babna gora, na vzhodni strani porasla z borovino, na zapadni pa je gola in kamenita. Takoj izza Babne gore se dvigata nad vasjo R... hriba Loza in Čuk. Med Borštom in Babno goro se razprostira lepa dolina »ograde«, ki so nastale na ta način, da je marljiva kmečka roka izruvala iz tal štrleče skale in z njimi obzidala del sveta, zaradi izruvanih skal nastale luknje pa je izravnila z bogve od kod napeljšano zemljo, ki jo je kmetič pognojil in obsejal s travnatim semenjem. Tam kjer so nekdanje iz tal štrlele gole skale, so danes lepi travniki v ogradah.

Te travnike v ogradah je plemenita divjad izbrala za svoja krmišča in tja me je očka vodil z namenom, da me seznanim z vitko srno, dolgouhim zajcem in zvitorepo lisico.

Med pogovorom sva končno prispela nekako do sredine »ograde«, kjer je rasel star in debel hrast. Na deblo tega hrasta je bila prislonsena grobo izdelana lesena lestev. Po njej sva se z očetom povzpela na hrast do tam, kjer je bil na debele veje pritrjen pód in na njem zbita lična mizica, okrog nje pa klopca z naslonjalom. Vse skupaj pa je bilo ograjeno tako, da je bila cela naprava kot majhen balkonček. Manjkalo ni niti klinov, na katere sva z očetom obesila vsak svojo puško in nahrbtnik.

Zelo sem bil radoveden, zakaj je potreben tako visok sedež. Vprašal sem očeta in povedal mi je, da zato, da lovci lažje opazujejo divjad. Take sedeže da delajo posebno v takih krajih, kjer ni pravega razgleda, če sediš na tleh. S takega vzvišenega prostora lovec lepo opazuje pasoko se divjad, ne da bi jo pri opazovanju najmanjše motil. Večkrat se pripeti, da se pripase srna z mladiči, srnjak ali zajček tik pod drevo, na katerem sedi lovec, ne da bi najmanjše slutila nevarnost nad seboj. »Sinko, ako nama bo sreča mila, bova danes marsikaj doživela. Časa imava še dovolj, zato lahko kar mirno kaj poješ, če si lačen, jaz bom pa ta čas pokadil cigareto in opazoval okolico. Ko pride čas, kadar se srne dvignejo s svojega ležišča v Borštu, kjer se držijo podnevi zaradi večje varnosti, in bodo odrinile na pašo v ogrado, te bom opozoril. Takrat boš pa moral mirovati in biti tiho.« Mene je mnogo bolj zanimalo, kdaj in od kod bo prišla kaka divjad kot pa dobrote, ki mi jih je mati zbasala v nahrbtnik, zato se jih nisem poslužil.

Dan je bil prekrasen, brez najmanjšega oblaka in vetra, sončni žarki so blagodejno božali zmučeno kraško zemljo. Okrog in okrog naju so drobili svojo pesmico različni krilatci, zbor je izpopolnjevala prelepa pesem, ki je neumorno vrela iz stoterih

grlc neumornih pevcev-slavčkov. Tam na goličavi Babne gore se je pa od časa do časa oglasil spev pastirja, sicer je po dolini in ogradah vladal mir.

Ko tako prisluškujeva omamnim glasovom narave, me oče, ki je ves čas budno opazoval okolico, nenadoma rahlo dregne s komolcem, dvigne kazalec k ustom in šepne: »Pst, ali ga vidiš?« Mene je radovednost premagala, pozabil sem na navodila, ki mi jih je dal oče malo prej, urno sem se dvignil in glasno vprašal: »Koga?!« Ta kretnja je zadostovala, da je srnjak, ki se je tisti trenutek prišel past in ni bil vaju takega sprejema, urno preskočil zidano pregrado in zabavkal »baaav—baaav — — — bav«, da je odmevalo po vsem Borštu in Babni gori. Kot na povelje so se začeli z vseh strani oglašati še drugi, tretji, četrti srnjak ali srna in vznemirjena je bila vsa okolica, najbolj pa seveda jaz, ki sem od samega strahu padel ves blede v očetovo naročje in ga trepetajoč prosil, naj greva domov, ker se bojim. »Česa se bojiš?« me je vprašal in me stisnil k sebi. »O, ti norček plašljivi, prej si se tako prestrašil kotorn, da si komaj sapo lovil, sedaj pa ubogega srnjačka, da bi ti kmalu dušica ušla.« Sram me je bilo in delal sem se junaka ter se zagovarjal, da se srnjakov prav nič ne bojim. Bojim se le onih neznanih zverin, ki se tako grozno derejo. »Veš, sinko,« mi je dejal oče, »prav ta žival, ki je tebe tako hudo prestrašila, je bila srnjak. Srnjad zelo dobro vidi, sliši in še bolje voja. Srnjak te je slišal, ko si zavpil. Dvignil je lepo glavo in te opazil, ko si se premaknil. Ustrašil se je tvojih nerodnih kretenj in tvojega glasu, zato je urno odskočil, zbežal in zabavkal. Z bavkanjem pa je vznemiril še drugo srnjad, ki je pričela bavkati iz strahu pred pretečo nevarnostjo ali pa zaradi ugovora zoper predrznost tistega, ki si jih upa motiti v njihovem kraljestvu.« »A tako, očka, praviš, da je bil to srnjak in da se me je bal, zato da je zbežal in bavkal. No če je temu tako, se srnjaka res ne bom več bal ter obljudim, da bom miren. Očka, prosim te, počakajva še tu, morda pa pride še nazaj.« »Sinko, srnjaček, ki je pravkar zbežal, se danes ne vrne več. Ker pa je do mraka še dosti časa, in čeravno sem mislil, da bi zapustila ta kraj, bova vendar počakala, morda pride kak drug kos. Sedeti pa morava popolnoma mirno in tiho, sicer ne bo uspeha.«

Ko tako sediva nekaj časa, nenadoma preskoči ogrado žival, podobna sultanu našega soseda, samo da je vlekla bolj dolg in košat rep, in steče po travniku. »Lisica,« me je šepetaje opozoril oče. Lisica je sunkoma dvignila glavo in oprezala. Bal sem se, da je naju že opazila, zato sem bil tako miren, da si še dihali

nisem upal. Lisica ni opazila, da ji preti kakšna nevarnost, pa je vseeno počasi in previdno stopala dalje po travi, se od časa do časa ustavila in okrenila glavo v smer, od koder je prišla. Takoj za prvo se je na pregradi pojavila druga, nič manjša lisica, ki je urno skočila s pregrade v travo in stekla po isti poti kot prva. Za drugo lisico se na pregradi pojavijo še štiri manjše lisice, ki za hip posede, nato pa ena za drugo poskakajo v travo in jo uberejo po sledi prvih dveh. Prav na sredini travnika se krdelce lisic ustavi in prične se pravcati cirkus. Ni manjkalo niti cviljenja, grizenja, premetavanja, objemanja, kopanja in lovljenja. Med igro lisic mi pošepeče očka: »Prvi dve sta stari lisici, ostale štiri so pa mladice.« V igro mladih poseže tudi ena izmed starejših in se igra z mladiči, ki so jo grizli in vlekli zdaj za uho, zdaj za njen košati rep ter se vzpenjali po njej, odbežali od nje in se ji zopet dobrikajoče približali ter uganjali pravcate vragolije in akrobacije. Nisem se mogel več vzdržati smeha, ki je nenadoma in glasno buhnil iz mene, kar je bilo povod, da so se vse lisice v hipu zresnile, dvignile glave in že zbežale za svojimi starši neznano kam. Jaz sem pa bil že tretjič tisti dan prikrajšan za idiličen prizor, ki mi ostane živo v spominu do smrti.

Zaradi moje neprevidnosti me to pot oče ni kregal, pač pa me je previdno prijel in posadil na svoja kolena ter mi šepetal, naj mirujem. Previdno je s prstom pokazal na svetlo, rjavo točko, ki je stala nepremično sredi travnika za tretjo pregrado od naju. Ker je s prostim očesom nisem mogel spoznati, mi je očka pristavil pred oči svoj daljnogled. Tedaj sem uzrl prizor, ki je tudi vreden spomina. Kot na dlani je pred menoj stala teličku podobna žival, v katero so se upirali žarki zahajajočega sonca, tako da se je njena barva odražala od trave tako kot barva oranže. Ko sem vprašujoče pogledal očeta, mi je pošepnil: »Srna«. Srna, srna je zvenelo po mojih ušesih, a srce mi je pričelo nemirno utripati: videl sem prvo srno v prosti naravi. Srna je stala skoro nepremično na istem mestu, le od časa do časa je urno sklonila svojo lepo glavico in z gobčkom hlastnila po šopu trave, nato pa zopet dvignila glavo in stegnila svoj vitki vrat, z gobčkom pa je kot majhna kravica mlela sočno travo. Pri tem poslu je upirala svoje lepe, temne oči zdaj v to, zdaj v drugo smer, z velikimi ušesi pa je strigla in prisluškovala. Od časa do časa je s svojimi ušesi urno otresla morda vsiljivo muho ali pa nadležnega komarja. »Pazi, srna ni sama,« mi šepne oče. In res opazim še tisti trenutek, da se poleg srne-mamice podita še dva, po mnenju očeta komaj dva do tri tedne stara mladiča.

Tedaj je moje veselje prikipelo do vrhunca. Da me ni oče z očmi pokaral, bi bil iz vse duše zavriskal od radosti.

Sonce se je vedno bolj nagibalo k zatonu, sence so postajale vedno daljše in se se kot pošast raztezale po dolini. Krilati pevci razen slavčkov, ki so drobili svojo pesmico dalje v pozno noč, so potihnili eden za drugim.

Narava je že zapirala svoje oči, da bi zaspala. Z Babne gore se je slišal pastir, ki je gnal živino proti domu. Tedaj nenadoma zabevska pastirjevo ščene, ki je očitvidno prepodilo neko žival in jo glasno gonilo v smeri proti nama. Glas gonečega psa je vznemiril vso dolino in njene prebivalce. Srnjad, ki se je do sedaj mirno pasla po travnikih, je začela vsa zbegana bežati in je v velikih skokih preskakovala pregrade v smeri proti Borštu. Oče me nemudoma odloži s svojih kolen, seže po svoji puški, ki je do tedaj visela na klinu, ter se pripravi na strel. Že po preteku nekaj sekund se komaj za streljaj od naju prikaže srnjak, ki v dolgih skokih beži prek travnika. Glavo je imel okrašeno s krasnimi rogmi. Tik za bežečim srnjakom pa pribevska ves zasopljien velik, črn, dolgodlak pes. Tisti hip odjekne po dolini strel iz očetove puške, na travniku pred nama se pa zruši v travo smrtno zadeto grešno ščene. Srnjak je bil rešen nadaljnjega preganjanja.

Dogodek, ki se je zelo naglo izvršil, me je tako presunil, da sem od presenečenja skoro pozabil dihati. Hvaležno sem pogledal očeta in se naslonil k njemu.

Sonce je popolnoma zašlo, postajalo je vedno bolj mračno. Tiho sva se spustila po lestvi na tla in odšla srečna in vesela proti domu.

F. Bračun

Mrtvaščica

(Črtica.)

I.

Ku-ku! Polnih lic se prismehlja luna izza temnih zaves na nebu, šine pa — smuk! — takoj nato zopet za mračne z astore.

Kuku! — Smuk! — Kuku! — —

Kakor se igra mati z detetom v zibelki, tako kutina luna z goro. Kakor otrok posrebri od radosti in zopet pomrači razočarana.

Gozdarjeva hišica v rebri se ne udeležuje igre. Kakor pišče pod kokljo se stiska v gozdno senco, tam kjer krene cesta nizdol proti vasi, ter mežika zaspano na zasneženo brdo pod seboj. Pozno je. Spala bi rada, pa ne sme.

Za razsvetljenim oknom spalnice sedi v naslonjaču gozdarjeva žena in bere. Nič prav je ne zanima čtivo. Raztresena je. Vsak hip dvigne glavo in se ozre na posteljo zraven sebe. Kuštrava otroška glava gleda izpod odeje, ki se giblje rahlo gor in dol.

Žena odloži knjigo. Neprijetne misli jo vznemirjajo. Osamljeno se čuti. Mož ima nočno službo, posli pa spi.

»O Bog!« vzdihne šepetaje, »ko bi vsaj ponočnih obhodov ne bilo. Vsakikrat mi je tako tesno pri srcu, kadar je on zunaj. In še Dragica je bolna. Ošpice so sicer lahka bolezen, a vendar ne brez nevarnosti. Da bi le vročina ponehala!«

Zdajci se zasliši od zunaj presunljivi krik.

»Juu-hu-hu-hu-hu-huu — umrla — umrla — umrla — — —«

Žena se zdrzne. Deklica se zlekne, odpre oči, dvigne nekoliko glavo, posluhne ter zre prestrašeno proti oknu. Zunaj pa gre brez konca in kraja:

»umrla-rla-rla-rla — — —«

»Mama, čuj!« se oglasi otrok. »Umrla bom. Mrtvaščica me kliče!«

Gozdarka je pogumna žena, ker mora biti taka. Gozdarstvo prinaša dovolj nevarnosti podnevi in ponoči. Sedaj jo pa le izpreleti zona, kakor da jo je polil nekdo z mrzlo vodo po

hrbtu. S silo zadrži solze, ki ji silijo v oči, položi roko na vroče hčerkinu čelo ter reče:

»Draga! Detel! Ne govori tako nespametno! Kdaj si pa slišala, da je umrl otrok za ošpicami? Skovirja je pač luč privabila v bližino. Počakaj, da spustim zaveso, pa bo nehal!«

Škripci zaškrtajo. Deščice zaropčejo nizdol. Grgotanje zunaj potihne.

»Tako! Vidiš, zdaj je pa mir! Le spančkaj lepo naprej!«

»Žejna sem,« potoži mala. Mati ji da piti malinovca. To ohladi bolnico in jo umiri, da zaspi iznova.

Stenska ura tiktaka. Deklica diha enakomerno. Enolično gori žarnica. Gozdarka pa si zakriva z levico oči, kakor da se hoče braniti svetlobe. Od časa do časa zaihti polglasno predse. V skrbi je za moža, ki se nahaja bogve kje zunaj v mrzli, zimski noči — — —

Pa tudi taka noč se konča. Luna se je naveličala igre s hribi. Utrujena je zašla počivat za goro na zatonu. Še prej pa je končal gozdar svoj obhod. V temi tudi logar nima nič iskati v gozdu. Hišica na brdu je zatisnila oko in se umirila...

Nekoliko dni za tem se je zbrala gozdarjeva družina k zajtrku. Dragica je že zdrava in žlabudra veselo:

»Ti ne verjameš, atek, kako neznansko me je bilo strah, ko me je zbudila mrtvaščica iz spanja! Prepričana sem bila, da moram umreti. Bilo je pa tudi grozno poslušati, kako je venomer godla z glasom kakor iz groba: »umrla — umrla — umrla«.

»Jaz pa,« pristavlja gozdarka, »sem se tresla vse bolj za te, možek! Poznaš me, da nisem babjeverna. Tistikrat pa sem se čutila tako osamelo, da si nisem mogla izbiti iz glave neumnih bajk, ki jih pripoveduje o skovirju ljudstvo. Že samo ime mrtvašnica ali mrtvaški ptič, kakor ga nazivajo ponekod, ti vzbuja neugodne predstave. Vse huje pa te izpreleti groza, če ga zaslišiš nenadoma v skrivnostni, tihi noči.«

»Čudno!« meni gozdar ter premeša kavo, da raztopi sladkor. »Čudno je, kako točno pogodi navadno narodni izraz bistvo stvari. V nekem oziru je skovir res mrtvaška ptica, prerok smrti. Pa tisti, ki mu jo oznanja, ni človek in ni žival. Ko začuti ptič, da se bliža konec zimi in mrazu, tedaj zavriska in zatuli od radosti, da odmevata hrib in dol. Sedaj grgota svoj »umrla, -mrla«, kakor pravi Dragica, brez prestanka v gluho noč, kakor da hoče vzdramiti stvarstvo iz otrplosti in ledenih okovov. Malo zgodaj je pričel sicer letos naglašati smrt zimi. Bojim se, da ga je prevarila slutnja...«

II.

Skovirju pa, ki je vriskal tisto noč pred gozdarjevo hišico, se niti sanjalo ni o zmedi, ki jo je povzročil. Kaj brigajo njega človeške skrbi in marnje? Toda visoko v zraku je pihal jug. Tega je čutil. Zato je ukal in grgotal iz vsega grla v nemo noč najprej zgoraj pred razsvetljenim oknom spalnice, pozneje pa, ko ga je prepodilo od tu škripanje in ropot zaves, spodaj v bližini vasi. Ukal je, dokler ga je poslušala luna na nebu. Ko je zatonila ta, je utihnil.

Skovir je pevec posebne vrste, pevec noči in pomladi. Njegova pesem je do pičice podobna ukanju pijanca, ki narašča v divji krohot in zamre na koncu v bolešno grgotanje. Vmes vpleta večkrat žvižgave in druge zvoke — — —

Visoko v zraku je bučal jug. Slišal je skovirjev vrisk, pa je bil tako zaposlen s kopo oblakov pred seboj, da mu ni utegnil slediti navzdol. Sicer se je baš takrat jel zopet meziti njegov stari zoprnik sever. Dvigal se je polagoma kvišku s tal, pograbil je oblak za oblakom ter ga stiščal nazaj pod obzornik. Zaman se mu je ustavljal jug. Nič mu ni pomagalo. umakniti se je moral za goro. Sever je pihal krepkeje. Očistil je ozračje ter prižgal nešeto lučic po nebesnem svodu.

Čez mnogo dni je umolknil jug. Zimi je odleglo. Pomladila se je. Čutila je zopet žezlo trdno v rokah. Najlepšo obleko si je odela. Preko ramen si je ogrnila kožuh. Lase si je okrasila z biseri in dragulji. Ponosno je stopala čez hrib in plan. Njen nakit se je iskril in blestel v jutranjem soncu, da je jemal vid.

Žarila se je v kraljevski lepoti. Zavladala je z brezobzirnostjo brezsrčne krvoločnice, ki se trese za prestol. Z ostrimi udarci je bičala zrak. S strupenim dihom je steklila sneg ter odela drevje z bajnim cvetjem ivja. Usmiljenja ni poznala. Povsod je trpinčila stvari z mrazom in pomanjkanjem. Srnam je strugala kožo na nogah in jim rezala kite, da je krvavel sneg po stečinah. Studence in potoke je vkovala v trdne oklepe, da so umirale od žeje. Jerebicam in fazanom je branila z ledeno skorjo dostop do živeža..

Pa prišlo je še huje. Razbrzdano je zaplesala zima s severom divji ples. Kakor besna sta se drvila prek polja, sukala sta se po pobočju navzgor ter se vrtela nad gozdom, da se jima je umikalo pod streho, kar leze in gre. Veter sam je godel, piskal in žvižgal poskočne napeve; zima pa je stresala predpasnik ter sipala sneg in gorje na pokrajino.

Ko pa je proti jutru legel sever truden počivat v žlebinu na gori, je pohitela zima v gozd. Poželela je krvi, tople živalske

krvi. Dvignila je zlatico iz veveričjega gnezda ter ji velela pohiteti nizdol v leščevje, da preseka žilo leščerki. Lisice je izgnala iz rogov ter jih združila v tropo. Pokazala jim je sled srnjaka na gori ter jih napotila, da ga gonijo do smrti. Na vse-zgodaj je zapodila kragulja s hrasta, kjer je nočil. Naščuvala ga je na jerebičjo kito, ki je begala lačna in slaba po polju, da jo uniči.

Vsi, ti in še premnogi drugi, so storili, kar jim je zapovedela krvohlepna zima. Morili, trgali in hlastali so sveže meso in lokali toplo kri do skrajnosti. Kakor rdeče cvetke na beli preprogi so plameneli krvni madeži na snegu. Zimski krvniki so se redili v isti meri, kakor je hujšala in se rdečila divjad naokrog. Razkošnost pa vzbuja spolni nagon. Noč na noč so bevskale lisice in vreščale kune po gozdu.

Ozlovoljen je onemel skovir. Kakor duh se je klatil ponoči po vasi okrog ter lovil miši, podgane in vrabce, speče po koruznici in parnah. Podnevi pa je počival v duplu starega oreha ob starem, sivem znamenju sv. Florijana nad vasjo. Zima z vsemi svojimi pomagači mu ni mogla priti do živega.

Jug daleč tam za goro je še živel. Umakniti se je moral, toda le, da se okrepi s soncem ter nabere novih sil za nove boje. Od časa do časa je sunil čez dan naprej, zvečer pa se je zopet spretno odtegnil protivniku. Tako je slabil nasprotnika in ga begal, dokler se ni čutil dovolj močnega za odločilen naskok.

Sonce mu je olajšalo delo. Sijalo je tako močno na obronke, da je vžgalo obširne temne lise v blesteči kožuh kraljice zime. Podnevi ji je odrekalo oblast. Ponoči pa je vladala okrutnica brezobzirno kakor prej.

Nekega večera je zapihal jug — junak. Zabučal je in zatulil nad goro. Pognal se je po pobočju nizdol ter se zadrvil prek polja, da se je od strahu sesedel sneg in je klonila starka zima. Tedaj se je iznova oglasil skovir. Vriskal in krohotal se je z jugom za stavo. Pel je zimi pogrebno pesem:

»Juu-hu-hu-huu — čuk-čujk — umrla-rla — — —«

(Konec prihodnjič.)

Omejeni odstrel srnjadi in gamsov

Kdor je motril naše lovstvo, posebno v zadnjih letih, je moral ugotoviti, da od leta do leta nazadujemo. Povod temu, toda le v mali meri, je bilo sekanje gozdov, več trebljenja podlesja, glavni povod pa je tičal v grmu lovstva samega. Že nekaj let se je skušalo dvigniti naše lovstvo z raznimi nasveti, z razglabljanjem »lovske pravičnosti«, pisalo se je o lovski etiki, primerjalo naše lovstvo z lovstvom tujih držav, toda uspehi so bili zelo zelo pičli. Nekoliko več je zaleгла odredba, s katero je bil po hudih zimah prepovedan odstrel srnamic. S tem so vsaj nekoliko izginile jalove srne iz naših lovišč in bile zamenjane s plodnimi srnami materami. Ko pa je bila omenjena odredba razveljavljena, srnjaki zopet niso hoteli več prihajati na klic, seveda zaradi tega, ker je bilo kar naenkrat zopet preveč srn, med njimi vse polno jalovih. Lovcem se je zopet zdelo potrebno pričeti s čiščenjem v loviščih. Nekateri lovci so v najboljšem namenu pričeli širiti nauke, da je bolje, če odbiješ mladiča kakor mater, ker za kozliča, posebno za slabotnega, se ne ve, kako bo prezimil, dočim bo starejša srna zimo lažje premagala. Če odstreliš mladiča, si ustrelil le enega, če pa srno, ki je jeseni že oplojena, pa si jih uničil kar dvoje, ali celo troje, na mah. Vzpodbujen od takih dobrih nauk si je marsikak lovozakupnik olajšal vest in kar preko lovskega zakona zapovedal svojim gostom pred pričetkom lova: »Strelja se vse, kar pride!« Take brakade so imele navadno čeden izid. Če so psi dobro gonili, ni pa dosti ležalo, pa je bil gospod zakupnik že razjarjen in tisti, ki se ni pokoril ukazom in pustil mimo srno, posebno če je bila »debela«, je bil gotov, da ne bo nikoli več gost imenitnega gospoda. Prišlo je tako daleč, da se niti na razdaljo in na priliko, v kakršni se strelja, ni več gledalo. Za zastreljeno divjad ni bil nihče okregan; pač pa so se lovci celo prepirali za čast, kdo je divjad zastrelil. Brakada na srnjad se je bila zopet tako udomačila, da so celo sredi poletja, meseca avgusta, pod pretezo, da brakirajo mlade lisice, preganjali srne in streljali srnjake. Na svoj račun pa so prišli tudi tisti, ki so se strogo držali lovskega zakona in streljali srnjad v lovodopustni dobi. Saj so lahko z mirno človeško, toda ne z lovsko vestjo postrelili vse, kar je bilo v lovišču, razen mladičev.

Take razmere so spravile v obup najboljše in najbolj idealne zakupnike lovišč. Kdor pozna naše kraje, ve, da je prav malo takih, kjer bi se srnjad ne preselila jeseni in pozimi iz hladnih senčnih leg v tople, prisojne. Le malo je pri nas tako obsežnih ugodno ležečih lovišč, da bi tega ne občutila. Nadalje pa se srnjad kaj rada pomakne, takoj ko odpade listje z drevja, iz listnatih gozdov v temne jelove gozdove. Take premestitve srnjadi in gamsov so do sedaj v mnogih primerih onemogočale vsakršno gojitev divjadi. Poznam idealne lovce, ki so prav zaradi teh razumljivih lastnosti divjadi obesili puško na klin.

Dogodilo se je, da je imel lovec v revirju več komadov srnjadi. Ker je hotel imeti dober naraščaj, izboljšati je skušal posebno čelne okraske svojih ljubljencev, je prizanesel močnemu srnjaku pri pomladanskem in poletnem zalazu. Ko je bil srnjak opravil življenjske dolžnosti, se ni hotel več odzvati vabljivim glasovom lovčevega-srninega klica in tudi obupen krik in plač ga nista več spravila pred risano cev. Nu, in tudi na jesenskem zalazu je imel srnjak večjo srečo kakor lovec. »Bo pa prihodnje leto prišel na vrsto, morda še z boljšim rogovjem, kakor mu je letos dičilo čelo,« se je tolažil lovec.

V prvem snegu se je srnjad pomaknila v poseko v robidovje. Zvečer so jo že obsledili drvarji in obvestili dobrega lovskega soseda. Še tisti večer so poslali sla na vse vetrove. V nedeljo so prispeli gostje iz mesta. Velika družba, spredaj braki in gonjači, za njimi lovci, se je pomikala v gozd. Veselih obrazov, vsi razgreti, so pripovedovali gonjači mimogredočim: »Danes jih pa bomo!« In so jih tudi res!

Ko so bili lovci razpostavljeni, so spustili, in sicer trdo ob meji, brake. Psi so se razpršili, nekateri so planili v sosedovo lovišče; saj jim tega nihče ne more prepovedati v lovski dobi. Oni v poseki so zalajali. In že je počilo. Prvi je obležal ljubljeneec gospodov, ko je hotel pobegniti nazaj, v domače lovišče. Ustrelil ga je bil gonjač, ki je imel nalogo paziti, da srnjad ne pobegne iz lovišča. Srna in mladiča so obstali trenutno. Srna je hotela pregledati situacijo in narediti načrt za beg in kako bi varno prepeljala mladiča. Srno je zaskrbelo, ko je počil drugi strel. Zmedena je pričela bežati in ko je počil peti strel, se je zgrudila. Ob njej sta stala mladiča, dokler niso pridivjali braki in ju odgnali. Ker so bili lovci lovsko pravični, niso streljali.

Ko je sosed zvedel za imeniten lov, je namazal puško in jo skril, da je več ne vidi. In tudi na dražbo ni šel. Pa zakaj, da se bo jezil, ko mu bo sosed naganjal lovišče?

Te razmere pa se bodo sedaj morda le nekoliko izboljšale.

Že pred nekaj leti je bila v »Lovcu« sročena misel, da bi se dala rešiti naša srnjad le na ta način, če bi se oblastno predpisalo, koliko srnjadi in gamsov se sme odstreliti v revirju. To je bilo omenjeno v tisti dobi, ko so vse velike, za pleme posebno primerne srne bile uvrščene med jalovke in kot take seveda zapisane smrti. Pisec tistih člankov se je bil postavil na stališče, da more občina, ali srenja, ki oddaja lovišče v zakup, skrbeti za to, da zakupnik lovišča ne izrablja ali celo ne uniči. Mislim, da je članek nosil naslov »Zdravo lovsko gospodarstvo«.

V l. 1937. pa smo le to dosegli. Zahvaliti se imamo za to pravilnim lovskim nazorom višjih gozdarskih funkcionarjev, ki so sami lovci in temeljito poznajo naša lovišča in tudi naše lovstvo. Uvideli so, da je prišlo tako daleč, da je treba na neki način omejiti večkrat prave pokolje jesenskih nedelj in tudi prevročim strelcem s kroglo postaviti jez.

Nova odredba določa za vsako lovišče, koliko se sme odstreliti v njem srn in gamsov. Videti je, da določitelji odstrela poznajo lovišča precej dobro. Podlago za to so pač vzeli po približnem staležu z ozirom, ali divjad prehaja ali je stalna. Ker so se pa nekatere občine pritožile zaradi premajhnega odstrela, češ da bi dosegle prenizko zakupnino in ker to ali drugo lovišče več prenese, so včasih še nekaj dodali. V nekaterih primerih je bilo prav, v drugih bi bilo morda bolje, če bi bilo ostalo pri prvotno določenem odstrelu.

S to odredbo bi bilo rešeno tudi vprašanje brakad na srnjad. Kdor najde užitek na zalazu in klicanju srnjadi, naj se veseli pomladi, poleti, lahko tudi jeseni, kdor pa rajši posluša brake in ima veselje s streljanjem z zrnjem na srnjad, ta naj brakira jeseni. Več, kakor je določeno, ne sme odstreliti.

Ta odredba pa je rodila novo vprašanje. Kako to nadzorovati? Takoj, ko je bilo to obelodanjeno, so se že slišali imenitni pomisleki: »Pomladi in poleti se bo mogoče držati te odredbe,« je menil lovski zakupnik, »toda kdo bo zadrževal lovce na brakadi?«

Še bolj značilno pa je bilo mnenje nekega drugega lovozakupnika, tudi na Gorenjskem: »Kdo bo pa vedel, koliko bomo ustrelili?«

Iz teh pogovorov je kaj dobro razvidno, kakšne skrbi in kakšno mnenje imajo bržčas mnogi o novi potrebni odredbi.

Kako kontrolirati in kako obdržati ugled odredbe? To gotovo ne bo lahko. Morda bi jo podprla le stroga kazen odnosno strah pred kaznijo. Najbolj občutno bi bilo, če bi se tistemu, ki bi mu bilo dokazano, da je to odredbo kršil namenoma, odvzelo za gotovo dobo lovišče, odnosno pravica do lovenja, kljub temu pa bi moral plačati zakupnino, tudi za dobo prepovedi lovenja.

Kako ravnam s kožuharji

Večkrat upleni lovec kako dlakasto roparico, ki ima lep dragocen kožuh, katerega potem lahko dobro vnovči ali pa daruje, kakor pač nanese prilika. Nemalokrat pa se pripeti, da se ravno ta dragocena koža zaradi lovčeve nevednosti kaj rada pokvari. Dolžnost pravega lovca je, da zna ravnati pravilno tudi s kožuhovino. Dejstvo, da sem v neštetih primerih videl razne kardinalne pogoške pri lepih eksemplarih, me je napotilo, da na kratko opišem, kako ravnajmo s kožuhovino vobče.

Slabo pripravljena koža ne škoduje lovcu samo materialno, temveč kvarno vpliva na celokupen trg naše kožuhovine in je dokaz pomanjkanja strokovne izobrazbe. Zato je umestno, da v teh vrsticah razložim, kako je ravnati, da se očuvamo zgoraj navedene škode.

Predvsem skrbim zato, da uplenjena žival ne leži mrtva dalje časa na toplem prostoru. Včasih zadostuje nekaj ur, da se koža vname, zlasti če je koža mokra. Posledica tega je izpadanje dlake. Kožo slečem čimprej. Z levico primem žival za zadnjo nogo, v desnici pa držim oster nož. Prvi urez napravim začeniši pri šapi na spodnjem delu noge in prerežem kožo navzdol po notranji strani do sramnice (glej sliko 1.). Potem odločim z desnim palcem kožo najprej pri kolenu proti šapi. Pri prstih si pomagam tudi z nožem. Paziti pa moram, da ne zarežem kože, niti ne prerežem člena. Šele ko sem odstranil kožo do zadnjega člena, se ta z lahkoto odloči od krempljca (slika 3.). Tako postopamo vse do zadnjega prsta. Enako odstranimo kožo tudi z druge zadnje noge. Sedaj kožuharja obesimo za kiti obeh nog v pripravi višini, da visi razpet z glavo navzdol. Od kolena, po stegnu slačim tako, da z levico poprijemljem kožo spodaj in jo napenjam, s palcem desne roke pa suvam meso od kože. Med delom si večkrat obrišem roke s suho krpo, posebno levico. To pa zaradi tega, da ne prenašam na dlako masti, ki jemlje dlaki lep blesk. Za brisanje rok je dobra tudi suha žagovina. Na ta način slečem obe stegni. Le če se mi upira kaka mišica, si pomagam z nožem. Preden potegnem rep, pri lisici metlo, odstranim kožo od križa in se lotim repa samega (glej sliko 2.). Repno narastišče oderem proti konici deloma s pomočjo noža. Ko sem ga odrl toliko, da ga lahko primem z desnico, tiščim z levico proti križu, kakor kaže slika 2., stisnem

tik kože goli rep in krepko potegnem. Pri tem moram posebno paziti, da imam suhe roke. Če mi pa kljub temu polzi, si pomagam s cunjjo. Sedaj pridejo na vrsto prednje noge, pri katerih postopam kakor pri zadnjih. Rez na notranji strani noge sega do pod pazduhe. Nato slačim od hrbta proti trebuhu do pleč, da mi ne ostane na kožuhi trebušno mišičje. Sedaj potegnem z obema rokama kožuhi preko pleč, potegnem prednje noge ven in vlečem dalje preko vratu. Pri glavi si moram večkrat po-

Slika 1.

Slika 2.

magati z nožem. Kmalu se pokažejo uhlji, na katere moram posebno paziti. Gledati moram, da pride v kožuhi čim manj hrustančevine od uhljev. To dosežem na ta način, da si pomagam s prsti in od spodaj ločim kožuhi od hrustančevine. Šele sedaj odrežem uhelj na ta način, da vtaknem nož med uhelj in čelnico ter potegnem k sebi. Ako pustim preveč hrustančevine v uhlju, se kožuhi slabo suši in tu kaj rada odpada dlaka. Od čelnice in lic odstranjujemo kožuhi s prsti in nožem kolikor mogoče globoko, tako da kožuhi visi na očeh. Šele sedaj dobro otipam oči, nategnem kožuhi in režem tik ob kosti, da ne bo prerezana očesna odprtina. Na vrsto pride spodnja čeljust, katero najprej oderem. To pa zaradi podočnikov, ki se zadevajo. Zgornji del gobca previdno odiram z nožem do smrčka. Pazim, da izrežem tudi hrustančevino in odrežem.

Tako sem kožo slekel in jo imam obrnjeno narobe. Pregledam jo natančno, izbrišem eventualne krvne madeže s suho krpo in zašijem od morebitnega strela povzročene prevelike luknje. Kožuh položim na desko tako, da leži stegnjen rep s spodnjo stranjo navzgor. Vanj vtaknem koničast, oster nož in režem proti konici. Pri tem pazim, da ne zaidem v stran, in odpihujem dlake, ki so mi na poti.

Za sušenje kožuha vzamem poldrug meter dolgo, gladko desko iz mehkega lesa, ki naj bo dva do tri centimetre debela in 24 do 25 centimetrov široka. (Te mere so mišljene za lisico, za vidro naj bo nekoliko večja, za kune in dihurje izdatno manjša.) Na zgornjem koncu jo od obeh strani enakomerno zaostrim kakih trideset centimetrov nad konico, tako da bo na

Slika 5.

konici komaj dva centimetra široka. Na desko oblečem kožuh z dlako navznoter, pripnem smrček in ga zaprem s spodnjo ustnico ter oboje pričvrstim z žebličkom. Kožuh nategnem in ga pritrdim spodaj na zadnjih nogah. Odprem rep, odganem dlako in jo na levi in desni strani pritrdim z letvico, dolgo kakor rep. To pa zato, da je koža notranje strani repa izpostavljena sušenju. Prednji nogi razpnem na dve majhni deščici ali pa ju razširim z majhnimi okoničenimi treščicami (špile za klobase). Krempeljčke porinem navznoter, da se šapica razširi in se lepo suši. Kožuh pustim na suhem, hladnem in zračnem prostoru tri dni. Potem ga obrnem z dlako navzven, potegnem spet na desko, da se suši še tri do štiri dni. Ko se prepričam, da je kožuh popolnoma suh, ga snamem z deske, stepem s paličico in temeljito okrtam. Odslej hranim kožuh na suhem in zračnem

prostoru, obešen za smrček. Če nameravam kožuh shraniti, ga spravim v zaboj in potreseм z naftalinom, zaradi moljev.

Krznar pozna že po zunanjem blesku vrednost kožuha. Zatorej je treba polagati posebno pozornost, da je kožuh skrbno pripravljen za trg, ker drugače takoj izgubi na ceni. Pri prodaji kožuhovine pridejo v poštev: velikost kože, dolžina in gostota dlake. V izložbah, kjer imaš priliko opazovati več komadov kožuhovine, boš lahko takoj spoznal prednosti enega ali drugega kožuha. Znano je, da naši kožuharji, uplenjeni v jeseni ali pozno spomladi, ne dajo več dobrega kožuha. Izjemo dela vidra. Najprimernejši lovni čas je december in januar. Imel sem starega izkušenega logarja, ki je trdil, da je lisičji kožuh že uporaben, ko zarumeni listje v gozdu. Res je, da lahko prodamo kožuh mlade lisice, ki je bila ustreljena v oktobru, vendar sta koža in dlaka še zelo slabi. V gorskih krajih dozori kožuhovina našim dlakarjem poprej kakor v nižini. Tudi pozno uplenjene roparice nimajo več dobrih in lepih kožuhov, ker dlaka izgubi blesk in zaradi paritve.

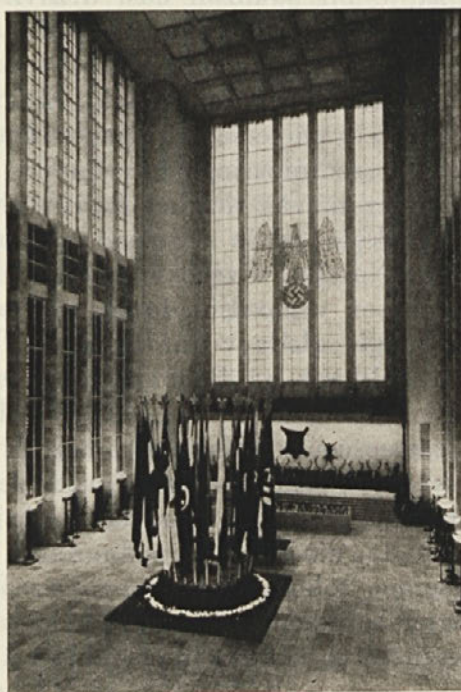
Na kratko sem opisal, kako moram ravnati s kožuhovino. Toplo bi priporočal lovcem, ki imajo opraviti s kožuharji, da se pridno vadijo slačenja najprej na mačkah, psih, domačih ali divjih zajcih, ker v tem primeru več velja praksa od teorije. Obenem bi želel, da bi ta članek obvaroval lovca škode ter dvignil ugled in ceno naše kožuhovine. K izboljšanju cen naše kožuhovine je brezdvomno mnogo pripomogla »Divja koža« s svojo organizacijo. Zainteresirala je zunanji trg s svojimi svetovno znanimi sejmi za kožuhovino, kar je v veliko korist lovstvu, gospodarstvu in dobremu glasu naše domovine.

Bogdan Pogačnik

Spomini na mednarodno lovsko razstavo v Berlinu

(Nadaljevanje.)

Dvorana slave

Nekaj splošnega pregleda! Ne bom opisoval ogromnega potniškega prometa na progah, ki vodijo v Berlin, tudi ne čudes velemesta z vsemi svojimi tehničnimi pridobitvami, ne sijajnih ulic in trgov, podzemne in cestne železnice, tramvajev, avtobusov in avtomobilov, pouličnega vrvenja podnevi in ponoči, draginje v velikih hotelih — bival sem v 4. nadstropju velikega hotela na številki 422! To bi marsikoga zanimalo, toda ni tu mesta za potopisno črtico.

Kje in kakšno je bilo razstavišče? Iz srca Berlina vodi široka, popolnoma ravna ulica skozi svetovno znani Tiergarten nekaj km daleč na

skoraj skrajni zapad velemesta do Adolf-Hitlerjevega trga; od tu prideš v najkrajšem času do razstavišča. To je popolnoma novo in je bila lovsko razstava prva, ki se je vršila v tem velikanskem kompleksu razsežnih in smotrno zgrajenih poslopij. V posredni bližini so kar tri železniške postaje, avtobusnih in tramvajskih postajališč pa je v neposredni bližini vse polno.

Pred glavnim vhodom je velik trg, okrašen z zastavami držav, ki so se razstave udeležile, z nemškimi oficialnimi zastavami ter s krasnim pozlačenim jelenom na visokem podstavku. Stopnišče vodi v veliko vežo, polno bujnega cvetja. Dva doprsna kipa sta na desni in levi: »führer« Adolf Hitler in »reichsjägermeister« Herman Göring. Iz veže prideš skozi portal v slavnostno dvorano, »Ehrenhalle«, ki je naravnost velikanska. V sredini stoje v krogu krasno izdelane zastave držav

udeležnic na pozlačenih kopjih. Nasproti vhodu je velik oder in ob stenah spodaj je razstavljenih 70 najboljših trofej, ki so bile poslane na mednarodno razstavo. Okrašene so s častnimi štiti.

Na desni strani slavnostne dvorane je paviljon, kjer so razstavljene nemške trofeje, na levi, v tako zvani »Ulici narodov«, pa se pričinja razstava inozemskih trofej. Nekako v sredini te zgradbe je oddelek, ki je bil odkazan naši državi. Naši sosedi sta Poljska in Češkoslovaška. Za to celotno zgradbo so parki in vrtovi v terasah, na levi pa v ogromnem štirikotu šest velikanskih paviljonov. V sredini štirikota so zopet parki, kjer so razstavljene lovske koče, prav v sredi pa se šopiri visok stolp za brezžično oddajanje. Nekako v sredini njegove višine je zgrajena prostorna kavarna, od koder uživaš razgled po celem razstavišču. Na vzhodni strani štirikota je še en silno velik paviljon, kjer je bila razstavljena »Nemška divjad v nemškem gozdu«. Ta gozd je bil seveda prenesen v paviljon in so bile v njem smreke in hojke, ki bi se mogle glede višine in obsega mirno kosati z našimi gozdnimi velikani na Pohorju ali na Gorenjskem.

V posameznih zgradbah so razmeščene trofeje posameznih držav in različne panoge po skupinah takole: Nemčija, inozemski oddelki, fotografija o lovstvu, kuhinja in restavracija (jedila so pripravljena izključno iz divjačine), mednarodna umetnostna razstava in lovske spise, sokolarstvo, lovogojstvo, orožje, municija, optika (daljnogledi), industrija v zvezi z lovstvom (čevljarstvo, usnjarstvo, krznarstvo i. t. d.) in stavbarstvo (lovske vile in koče).

Nikakor ni mogoče, da bi se, četudi od daleč, dotaknil posameznosti, ki jih nudi obiskovalcu cela razstava. Omenjam le, da najdeš v njej prav vse, kar bi moglo biti v kakršnem koli stiku z lovstvom. Kdor se želi poučiti o potankostih, naj seže po bogati literaturi, ki je po svoji količini in vsebini res občudovanja vredna. Nova, izčrpna, kar najrazkošneje ilustrirana poročila so v delu. Omenim še sledeče: ako bi hotel obiskovalec obiti celo razstavo v vseh prostorih, iti mimo vsakega predmeta, bi moral premeriti pot skoraj 15 km.

Razstava trofej naše države je bila dostojna in se je primerno uvrstila v niz starih in bogatih svetovnih držav. Vsa čast njenim neposrednim in posrednim ustvariteljem! Vhod v našo razstavo stražita dve veliki državni zastavi, nad širokim portalom je v reliefu v velikih dimenzijah državni grb, pod njim napis »Jugoslawien«. Desno in levo pri vhodu so pritrjeni na stene že omenjeni reliefni odtisi bogomilskih nagrobnih kamnov,

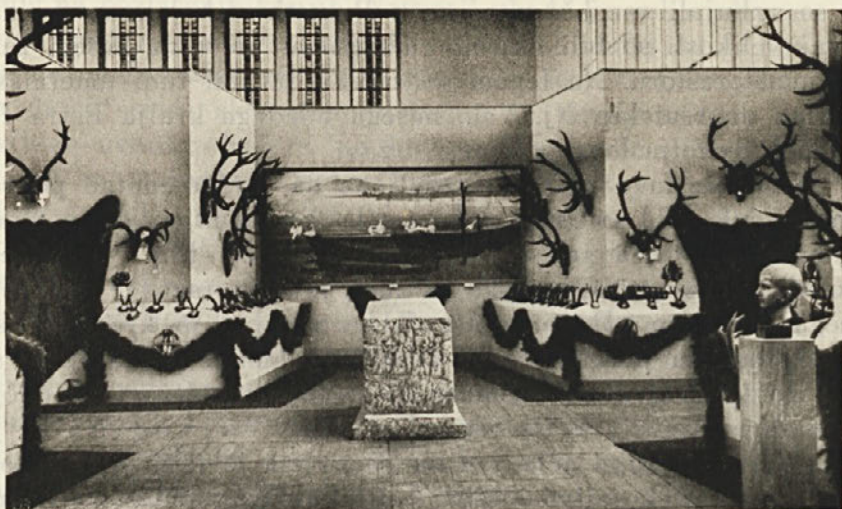
ki so vzbujali vseobčo pozornost. Posnetki teh kamnov v naravni velikosti so bili okusno razmeščeni po vsem našem razstavnem prostoru. Na lepem podstavku je stal tudi umetniško izdelan doprsni kip Nj. Vel., našega mladega kralja Petra II., kot pokrovitelja lovstva v naši državi.

Naša razstava je bila razdeljena na lovsko-enotne pokrajinske dele. Slovenija je imela kot ozadje veliko sliko Kamniških planin in so razstavni predmeti bili v glavnem srnjačji rogi, gamsji roglji in tudi jelenje rogovje ter rogi enega kozoroga. Hrvatsko-Slavonijo je krasila slika Varaždinskega polja z obrisi Ivančice-planine, razstavljene so bile trofeje srnjadi in najmočnejše jelenjadi v državi ter dvoje gamsjih rogljev iz Velebitskega gorovja. Vojvodina se je ponašala s krasnim jelenjadjim rogovjem iz državnega posestva Belje. Dekorativna slika kaže karakteristično pokrajino Belja z mogočnim jelenom.

Ti trije oddelki prikazujejo trofeje pokrajin, kjer je veljaven zakupni lovski sistem.

Dalmacijo predstavlja obmorska kraška pokrajina. Glavna in najzanimivejša zastopnica ondodnih lovnih živali je kamenarka (kotorna). Razstavljeni so tu tudi srnjačji rogovi z Marjana, ki se zelo razlikujejo od običajnih po barvi in obliki. Bosna in Hercegovina imata kot ozadje Prenj-planino in Neretvo ter se ponašata s srnjačjimi rogi, gamsjimi roglji, merjaščevimi čekani ter z dvema krasnima medvedjima kožama. Južno Srbijo prikazuje slika pokrajine okoli Ohridskega jezera. Ob jezerski obali so stari čolni in tropa pelikanov. Severno Srbijo ponazoruje slika iz ravnine ob reki Moravi z družino srnjadi. Dekorativne slike je izdelal akademski slikar Lj. Babić, profesor umetniške drž. akademije v Zagrebu, s pomočjo svojih sodelavcev. Razstavo izpopolnjuje zbirka tipičnega orožja, pasti, smučk in palic. Izredno natančno je izdelana zoogeografska karta, ki jo je izdelal inž. Šolc po navodilih vseučilišnega profesorja dr. M. Marinovića. Zanimive so mape Sarajevske lovske zveze ter mape Zagrebške lovske zveze, v katerih prikazuje dr. Šemper vpliv gozdne površine, geološke formacije in padavin na srnjad na 10.000 ha zemlje. Grafične karte Vladimirja Pleteršnika ponazorujejo glavne zastopnike lovnih živali na področju Zagrebške lovske zveze.

Zdi se mi umestno, da omenim na kratko ocenjevanje trofej. Predvsem ugotavljam, da je bilo ocenjevanje v Berlinu objektivno, toda strogo, mnogo strožje kakor na izbirnih razstavah v domovini, osobito v Ljubljani. Za te podatke se zahvaljujem

Jugoslavija

odličnemu poznavalcu lovske znanosti, dr. Šemperju, članu ocenjevalne komisije, ki mi jih je dal z namenom, da jih priobčim našim slovenskim lovcem.

Od 11. do 15. septembra je delovala žirija za mednarodno razstavo pod vodstvom g. »oberjägermeistra« Scherpinga. Komisije so bile izbrane in so bili v komisiji (II.) za razsojanje trofej za Jugoslavijo:

1. za jelenjad: predsednik baron Pronay (Madžarska), namestnik okrožni »jagdmeister« Freiherr v. Schorllemer (Nemčija); člani: Belgijec Bennert, Poljak Chlapowski, Čehoslovak grof Palfy.

2. za srnjad: predsednik Bieger (Nemčija), namestnik Slowyiski (Poljska); člani: Francoz dr. Keller, Šved Berg von Linde in Čehoslovak Schick-Ferber.

3. za merjasce: predsednik grof Potocki (Poljska), namestnik Witting (Romunija); člana: Avstrijec dr. Ammon in Nemec »jagdmeister« Snethlage.

4. za gamse: predsednik bar. Sommaruga (Avstrija), namestnik Comza (Romunija); člana: Čehoslovak dr. Šiman in Nemec Greis.

Iz te razporedbe je razvidno, da so pokazali nemški lovski tovariši-prireditelji skrajno nepristranost v ocenjevanju trofej s tem, da so sodili trofeje ene države sodniki, ki niso bili državljani iste države. Naravnost presenečalo je vsestransko strem-

ljenje po popolni objektivnosti. To je poteza, ki jo moramo podčrtati kot skrajno simpatično. Pri ponovni kontroli tehtanja in meritve ni bilo najti nikjer najmanjše napake.

Zanimivo je nadalje dejstvo, da je bilo že leta 1936 sklenjeno, da se morajo trofeje razstaviti v oddelku države, v kateri je divjad živel, in ne v oddelku one države, v kateri je doma lastnik. V splošnem se je to načelo upoštevalo. Madžari se tega sklepa niso držali, kar nam je seveda škodovalo. Zopet se je pokazala objektivnost in korektnost vodstva: trofeje so se katalogizirale pravilno, t. j. po domovini divjadi. Sklenjeno je bilo nadalje, da se razstavijo najboljše trofeje v slavnostni dvorani »Ehrenhalle« in da dobijo njihovi lastniki, ako še žive, posebno častno darilo v obliki čaše (pokala), ki jih daruje »reichsjägermeister« Göring. Jelenjad se je ocenjevala po praški formuli, ki je sestavljena iz Nadlerjeve in dr. Šimanove formule, vse druge trofeje pa po do sedaj veljavnih formulah.

Zaradi strogega, toda pravičnega ocenjevanja trofej se naša država posebno glede srnjadi ni mogla kosati z raznimi drugimi državami, in sicer zaradi barve, teže in rože rogovja. Severne pasme so imele v tem oziru odločilen vpliv in zaradi tega so razvrščene države glede ocen srnjačjega rogovja takole: Poljska 15 rogljev, Romunija 13, Švedska 16, Nemčija 14, Madžarska 7, Češkoslovaška, Jugoslavija, Belgija, Danska in Avstrija po en rogelj, in sicer v istem redu s točkami 175.3, 158.3, 155.153.8 in 150.6.

Naša jelenjad se je res odlikovala. Slavonski jeleni so ponesli po širnem svetu sloves našega lovstva. Dokaz prinašajo ocenjevalne številke. Naše članstvo se gotovo zanima za ocene posameznih trofej iz naše države, posebno iz dravske banovine. Podajam jih tu v izvlečku:

Jelenjad:

Za I. mednarodno oceno je potrebnih nad 210 točk, za II. od 200—210, za III. od 190—200.

Od 51 razstavljenih jelenjih trofej je bilo ugodno ocenjenih 48, tri trofeje so bile odklonjene. S prvo nagrado, zlato kolajno, je bilo odlikovanih 22, od teh so bile kar 4 izložene v »Ehrenhalle« (doseženih nad 220 točk). Na prvem mestu z oceno 227.1 točk je trofeja grofa Draškovića, Virovitica. Iz naših lovišč je bila odlikovana s I. mednarodno nagrado trofeja g. inž. Rudeža, Ribnica, z 216.5 točkami. Ta jelen je bil ustreljen l. 1840. To dokazuje, da so se ponašali naši predniki z lepšo divjadjo kakor mi dandanes.

Z II. oceno je bilo odlikovanih 9 trofejev, s III. oceno pa 14 trofejev, med katerimi je trofeja g. bar. Borna, Košuta, Gorenjsko, s 195.6 točkami in trofeja Hoja Ivana, Jezersko, s 188 točkami (pokrajinska III. nagrada).

S r n j a d :

Za I. mednarodno oceno je bilo zahtevanih 140 točk, za II. od 132—140, za III. od 125—132 točk. Da smo pri tem ocenjevanju ostali precej v ozadju, sem že omenil. Od 88 komadov razstavljenih rogov je bilo odlikovanih z mednarodno oceno vsega skupaj 9, in sicer po trije s I., II. in III. odlikovanjem. Prednjači trofeja grofa Pejačeviča, Kovačica, s 158.3 točkami, ki je edina prišla v »Ehrenhalle«. Vsi nadaljnji komadi (79) niso bili nagrajeni z mednarodnim odlikovanjem, pač pa so bili deležni pokrajinskega odlikovanja.

Iz naših lovišč v dravski banovini so bili odlikovani z II. pokrajinsko nagrado srnjačji rogi Primožiča Vinka, Vitanje (118.4 točk), Koslerja Oskarja, Ortnek (117.8 točk), Witzmana Hinka, Brezno (117.6 točk), Germuta Franca, Rdeči breg (117.5 točk), Pongratza Franca, Polzela (117.3 točk), Hölbla Josipa, Vuzenica (116.1 točk), Lešnika Avgusta, Sv. Lovrenc na Poh. (113.9 točk), Morocuttija Antona, Preserje (112.9 točk) i. t. d.

G a m s i :

Za I. mednarodno oceno je bilo zahtevanih nad 116 točk, za II. od 112—116, za tretjo od 108—112. Od 74 razstavljenih rogljev jih je prišlo v mednarodno oceno kar 68, in sicer:

5 s prvo mednarodno nagrado, in to: 1. trofeja inž. Sonn- bichlerja, Sv. Katarina, s 127.5 točkami; 2. trofeja Kneževiča Milana, Konjic, 119.6 točk; 3. trofeja barona Turkovića, Kavška gora, 118.1 točk; 4. trofeja Ojcla Mihaela, Kranjska gora, 117.5 točk; 5. trofeja Kneževiča Milana, Prozor-Sović, 115.9 točk.

Z II. mednarodno oceno je bilo 13 odlikovancev, in sicer: rogi Vidmarja Franca, Kamniška Bistrica, 115.5 točk; Ojcla Mihaela, Kranjska gora, 113.9 točk; Vidmarja Franca, Kamniška Bistrica, 113.7 točk; Fajmuta Pavla, Dravograd, 113.5 točk; Ojcla Mihaela, Kranjska gora, 113.4 in 113.1 točk; Rabiča Janeza, Mojstrana, 112.6 točk i. t. d.

Trofeja kozoroga barona F. Borna je dosegla II. mednarodno oceno.

(Konec prihodnjič.)

Mokrič

Spomin je nekaj edinstvenega, saj nam spopolnjuje mnoge vrzeli v našem življenju, zaradi katerih bi bilo življenje sicer bolj ali manj monotono. In lepi spomini nas spremljajo bolj ali manj skozi vse življenje. Za nas lovce pa je še nekaj posebno privlačnega ob večerih izven sezone, ko se nam lovska žilica nekoliko umiri: obujanje lovskih spominov. Kaj bi sicer počeli, n. pr. ko ure in ure čakamo srnjaka po senožetih in livadah, na nizkih in visokih stojiščih, če nas ne bi spremljali lepi in nelepi spomini.

Lep lovski spomin je n. pr., če greš na brakado na zajce, pa podereš močnega neresca. Med nelepe spomine pa menda lahko prišteje neki moj znanec n. pr. dogodek, ki se mu je primeril nedavno. Na opetovano vabilo nekega zakupnika je odpovedal doma v svojem lovišču napovedano brakado, plačal 300 din za vlak (brez drugih stroškov) in visoko v planinah ves dan štel — drevesa! No, štel so jih vsi udeleženci tega lova, ker v lovišču ni bilo niti žive dlake! Za štetje drevesnih stebel bi jaz priporočal takemu lovozakupniku — nekaj gozdarjev, lovci za to gotovo nismo dovolj uporabni!

Prav za prav sem zašel predaleč, ker ne nameravam opisovati: kako je sonce gor vzšlo, kako je potok žuborel. To prepuščam pesnikom in filozofom. Če pa pripomnim, da je to, kar bom v naslednjih vrsticah opisal, tudi spomin, sem celo zadevo vendar s pravega kraja načel.

O božiču je bilo, ko sem zajadral tja dol na jug. Običajno je za božič, kakršnega praznujemo doma vsako leto, miza preobložena z raznimi kulinaricnimi dobrotami. Tokrat pa sem se jim odrekel in bogato napolnil svoj predal lovskih spominov skoraj do vrha.

Okrog poldne je bilo, ko sem zapustil toplo gnezdece svojega gostitelja, namenjen, da obiščem njegovo lovišče. Pol nahrbtnika nabojev, čez ramo dvocevka, spremljan od gostiteljevega psa »Trefa«, sedaj že pokojnega springer-spanjela. Kako bi mi srce ne utripalo veselo, če sem pa namenjen na svoje prelube račke! V jeseni jerebi, pozimi pa race, to sta mi najmilejša lova. Priznati pa moram, da so ondotni lovozakupniki (vsaj oni, ki sem jih srečal) vse kaj drugega kot pa mi Slovenci, kar se tiče darežljivosti namreč!

Zopet sem »zašvenkal«. Torej oni, da so drugi tiči, sem rekel. No da, najljubše bi jim bilo, da bi hkrati lovil v vseh njih loviščih. Pa kaj prav za prav pišem. Saj ni res, saj te tudi pri nas vabijo na vse brakade, še na dom te pridejo z avtom iskat, če le hočeš na brakado.

Skozi prostrane šume, polne stoletnih hrastov, se ure in ure vleče moja pot. Dobra orientacija je tu pač potrebna, sicer v tej zarasli, velikanski ravnini skoraj zaideš. To se pravi, da se prav za prav nazaj grede lahko zgubiš. Tja grede pa se ne moreš, ker moraš nekje priti na lovcem znano polje — Mokrič. Ze beseda sama pove, da je to polje mokro, pa še kako

mokro, to sem imel priliko občutiti večkrat na svoji koži, od pasu doli namreč.

Velikanska, nepregledna ravan, 15 km dolga, 8 km široka, pokrita z bujno močvirsko travo in trstiko, z nešteti jezeri in jezerci, to je Mokrič! Da je ta račji eldorado še lepši in za lovca zanimivejši, se leno pretaka sredi tega polja skoraj stoječa, kakih 10—15 m široka rečica — Ostrog. Dna ji menda ne vidiš nikdar! Vedno kalna, umazana, je do vrha prerasla z raznimi vrstami alg. Poleti vsa gosta žab, je pozimi polna najrazličnejših polžev in ribic — in seveda rac. Te sem nameraval obiskati. Le eno napako ima to polje, katero mu pa nikakor nisem mogel odpustiti: ne drevesa, ne grmovja ni tod okoli. Brez zaklona torej!

Nekako ob sončnem zatonu je bil tu napovedan koncert. Vstopnico sem že imel, prav za prav sem jih imel pol nahrbtnika, pa zakaj bi se ga ne udeležil. Še to jim nisem zameril, prirediteljem namreč, da dvorana ni bila prav nič zakurjena, kaj zakurjena, še celo 18 pod ničlo je bilo in burja me je prav prijazno božala. Jaz pa se za vse to nisem dosti zmenil! Otep slame pod se, svojega asistenta, ki je bil od matere narave prebarvan z velikimi belimi lisami, pa v nahrbtnik — in mirna Bosna.

Ta moj asistent je bil sicer čudovit psiček glede na aportiranje. Najraje bi mi bil pobegnil v vodo, tako strasten je bil za vodni lov. Imel je samo eno »napakico« — gluhi je bil na obe ušesi. In to tako gluhi, da ni niti na dva metra slišal svojega imena! Posledica prvovrstne dresure s čevlji nekega gospoda, ki se v prostem času bavi z lovom, med uradnimi urami pa ljudi »cajta«. Ubogi ljudje! No od tega gospoda je dobil moj gostitelj tega psa z omenjeno, nepopravljivo napako. In pes se je v zahvalo za gostoljubnost navadil, da je vsakih 20—30 korakov pogledal nazaj, kaj dela gospodar. Na mig roke je brezpogojno ubogal in idealno aportiral.

Okrog petih je bilo, ko so se najavile prve race in gosi. Pričelo se je žvižganje, piskanje, gaganje in pljuskanje vode. Vrtel sem glavo kot kameleon svoje oči, kadar lovi muhe, a dvocevka je molčala. Pošteno se je že zmračilo, ko so prve race vpadle pred menoj v reko. Niti umaknil se nisem, samo puško sem počasi dvignil, a so se poslovile. No da, saj pravim, svet se modernizira, samo race so še ostale enake, kot so bile nekdanje. Previdne, salamensko previdne! Š-š-š-š-š---s-s-s-f-l-e-s-k! je zašumelo, voda je zapluskala. 30 korakov pred menoj je že zaplavala črna pika, jaz pa sem dvigal puško gotovo nekaj minut. Obe roki sta mi že drhteli, cev pa je sumljivo vibrirala okrog te pike. Vendar se je končno zablistalo iz cevi, tokrat ne zaman. Raca! Nos se mi je podaljšal še za eno dolžino. Že druga raca ta večer! Pes jo je ucvrl iz preslabo zavezanega nahrbtnika in mi jo aportiral. Da bi ga koklja! Vedel sem, da bom še ves večer imel komedije z njim. Raca bi itak nikamor ne odplavala, saj voda na tem mestu stoji. Nekaj minut za tem že drgeta in škloca z zobmi Tref. Dobro ga odrgnem, ali dolgih dlak se že drže kepe in kepice. V nahrbtnik z njim! No ta je pa lepa! Poprej se je sam pes tresel, sedaj se pa še nahrbtnik. Nešteto rac je še vpadlo, če pa se te drži smola, kaj hočeš? Enkrat nisem videl muhe, drugič so bile race predaleč, če pa je bilo vse v redu, je pravočasno »oživel« nahrbtnik. In poslovil sem se ta večer, obtežen z dvema suhima zastopnicama račjega rodu, tolažeč se z našim starim lovskim upanjem: »Bo pa drugič več!« Res je bilo več živih! Gosi kakih deset tisoč, na stotine rac. Jaz pa sem ustrelil — zopet dve raci. No da — ženske, danes je to redkost, so mi zveste, sem moral zaključiti. Zapustil sem slavni Mokrič — z lepo, težko angino, pa brez krivčkov. To pa se mi kar za malo zdi.

Incident na Sv. Bernardu

(Donesek k študiju pasje psihe.)

Letos je šla menda po vseh velikih in malih evropskih novinah za večino izobražencev presenetljiva, zato pa tem bolj grozna vest, da so sloviti samostanski psi po vsem svetu znanega hospica na Velikem Sv. Bernardu raztrgali neko deklico.

Pot, ki vodi v smeri iz Berna preko planinskega sedla v italijanske ravni, je prastara pot, ki jo je brezdvomno poznal najmanj že človek v neolitiku, ki je vezala stari Rim z Galijo in Helvecijo, ki je vodila čez zvezni prelaz¹ med severom in jugom vsaj do l. 1200. po našem štetju kot glavna in skoro edina pot, po kateri je vdrl tudi Napoleon s svojo armado pred bitko pri Magenti leta 1800. — in po kateri je hodilo prej in pozneje še nešteto potnikov, posebno v časih, ki še niso poznali modernih prometnih sredstev. Ob njej padlih žrtev, ki so izčrpane opešale in poginile v lakoti, obupu in mrazu, v viharjih, snežnih metežih, zametih in izredno nevarnih lavinah, je legija — in še pred 40 leti ni bila cesta mestoma, zlasti ob vijugah, tudi v poletnem času brez vsake nevarnosti. Danes je seveda izpremenjena v dobro avtomobilsko cesto, katero uporabljaja še vedno vsakoletno do 30.000 ljudi.

Vrh sedla so sezidali že Rimci svojemu Jupitru tempel in nekako zavetišče ob njem, skoro prav tam, kjer je baje leta 962. sv. Bernard Menthonski zgradil samostan avguštincev, ki je pa gotovo že stal vsaj leta 1125., ker ga tedaj omenjajo neoporekljive listine. V poznejših stoletjih so samostan in cerkev mnogokrat prezidali in prenovili, posebno leta 1686., a leta 1898. pa so ga v toliko razširili, da nudi danes lahko 30 osebam zavetje in prenočišče.

Od znane najvišje naselbine Bourg St. Pierre, odnosno še nekaj više proti samostanu ležeče zadnje krčme »Cantine de Proz« vodi cesta po neskončno samotni, grozljivi, kameneni puščavi in je na večje razdalje zavarovana z nekakimi zaklonišči za izčrpane potnike. Samostan sam pa veže telefon z dolino.

Stari samostan slovi po vsej Evropi, če ne po vsem kulturnem svetu, a ne, kakor znano, toliko radi svoje starosti ali svoje lege na staroslavnem prelazu kakor radi posebne vrste karita-

¹ Hannibal ni leta 218. pr. Kr. prekoračil — kakor je to čuti sem pa tja — tega sedla med masivom Mont Blanca in Peninskimi Alpami, ampak je verjetno ubral svojo pot čez prelaze ob Mont Cenisu.

tivnega dela, ki ga ondotni menihi avguštinci in njihovi uslužbenci opravljajo skozi najmanj 250 let v svojimi psi, rešujoči na poti prek sedla onemogle potnike. Ali je imela zgradba samostana na slemenu sedla od vsega početka namen potnikom dajati odpočitka, zavetja in hrane in se je reševanje popotnih žrtev s pomočjo psov polagoma samo ob sebi razvilo ali namenoma, ni znano. Dejstvo je, da so menihi s pomočjo svojih živali rešili življenje mnogim tisočem popotnikov in jih oteli strašne smrti. Res je pa tudi, da je pot, ki je najmanj pred plazovi in zameti ni moči zavarovati, v splošnem dostopna enako drugim planinskim potom kvečjemu od majnika do oktobra (saj leži samostan 2470 m visoko, torej vsekakor v višini vrha našega Grintovca); kakor je tudi res, da pot že mnogo desetletij nima več istega pomena, kot ga je imela nekdanj. Mesto samotnih potnikov pohajajo danes po njej trume športnikov, turistov in sličnih ljudi, manj zaradi nujnosti in potrebe kot zavoljo zabave in razvedrila. Tudi je z vpeljavo telefona ob neugodnem času napoved prihoda posameznikov kot skupin v samostan mogoča, tako da vsaka zakasnitev takoj sproži eventualno potrebno rešilno akcijo. Še vedno sicer dobrodošla človekoljubna pomoč pa seveda davno nima več istega obsega, kot jo je imela nekdanj. Romanticizem tudi na Velikem Sv. Bernardu propada. Ubile so ga železnice s svojimi tuneli in avtomobili kot moderno življenje sploh.

Psi, ki so jih gojili za svojo reševalno službo menihi v hospicu, vprav po njihovem bivališču imenovani »bernardinci«, se dokaj ločijo od visoko preplemenitenih bernardincev na običajnih kinoloških razstavah: naših dolgodlakcev in gostodlakcev (Stockhaar). V samostanu poznajo sploh samo slednje,² katerih pa niso nikoli vzrejali po kakih kinoloških vidikih, oziraje se na lepoto in impozantnost, marveč so gledali edino na to, da so bili psi krepki, utrjeni, odporni proti vremenskim neprilakam, snegu in mrazu, in da so imeli dober nos. Dasi samostanski psi glede lepote ne vzdrže primere z našimi razstavnimi psi, pa dosežajo pogosto ramensko višino 90 cm in več.

Psi bernardinci so doge in izhajajo iz onih velikih psov, ki so od pradavnih dni bivali po ondotnih gorskih naseljih. Barve so jim bile nekaka lahko sivkasta, svetla rumenina, vmes pa nekaj beline in tudi malo črnih peg in marog, navadno na glavi, bržčas preostanek svoječasnega križanja, kateremu se imajo naši dolgodlakci tudi zahvaliti za svoje črne maske na

² Za delo v snegu bi bili dolgodlakci tudi nesposobni.

licih in maroge na nosu. Iz tega materiala so izšli po svoji zunanjščini, kakor povedano, malo usmerjeni in za oko manj prikupni psi, od katerih je najslovitejši znani Barry, ki ga greš lahko nagačenega gledat v muzej Bern. Rešil je baje življenje do 100 ljudem.

Če vemo, da traja ob hospicu zima skoro tri četrtine leta, da zapade mnogokrat tudi do 10 metrov in da je v zametih celo nakopičenega do 20 m snega, da celo v okolici samostana neprestano grme plazovi — si lahko mislimo, kako naporno in po-

Bernardinec šampijon Barry v. Rhein

žrtvovalno, da tudi naravnost junaško je reševalno delo samostanskih stanovnikov. Nebroj psov je našlo svojo smrt pod snežno odejo, ki tudi menihom in njihovim ljudem marsikdaj ni prizanesla.

Da se je samostanska pasma ob takih razmerah vzdržala, se je zahvaliti edino načelu, da menihi jemljó na reševalna dela samo pse in nikdar ne psic, ki bi samce samo begale in motile pri iskanju ponesrečencev. Zbog tega običaja je bilo obenem tudi vsaj kolikor toliko rešeno pleme, ko so o priliki nesrečnih

ekspedicij poginili vsi psi. Zato so morali leta 1730. dovesti k edino preostali psici njufundlendca, leta 1817. pa pasmo križati s sorodnikom: s prej omenjenimi gorskimi psi. Od tedaj naprej pa se je kri obdržala v primerni nemešanosti, tako da smemo danes po vsej pravici govoriti ne le o polno-, ampak že o čisto-krvni samostanski bernardinski pasmi v kinološkem pomenu besede.

Dresuro teh psov si mislim dokaj enostavno. Apel, išči! — najdi! so bili pač njeni glavni postulati. Kos stare obleke, najprej položene, potem zagrebene v sneg je bila druga stopnja te šole. Pes jo je moral najti, odkopati in z laježem najdbo na mestu razglasiti. Ostalemu so se mladi psi sami priučili na pohodih v družbi s starimi, izkušenimi psi.

Poleg že omenjene krepke telesne konstitucije, utrjenosti, vztrajnosti in dobrega nosu pa zahteva reševalni posel od teh psov še več potrebam primernih psihičnih lastnosti, kot veselje do dela, ubogljivost, mirnost, krotkost, dobrodušnost in nekako umevanje situacije. Vsaka napadalnost, razdražljivost, popadljivost bi morale biti že vnaprej izključene.

Na tem glasu pa so tudi bili bernardinci in, kolikor imam izkušenj izza svojih mladih let, ko sem jih sam gojil, ne glede na to, kar sem jih imel priliko videti in kaj bolj spoznati v Avstriji, Nemčiji in Švici, tudi zaslužijo sloves skromnih, tihih, mirnih, neskončno zvestih in vdanih, možatih in velikodušnih psov. Enega samega bernardinca sem imel priliko spoznati za izzivača, pretepača in popadljivca, ki se je pa očitvidno navzel teh lepih lastnosti od psa, s katerim je skupno vzraščal, od divje agresivnosti foksterijerja. Jasno pa je, da tudi vsi bernardinci do pičice ne ustrezajo podani sliki njihovega značaja. Izjeme so povsod. Za večino pa gotovo velja to, kar sem o njih povedal.

Tem verjetneje se bo zdelo, da odlikujejo te davno in trajno v kri prešle lastnosti samostanske pse, ki so tekom časov ob žrtvovanjih samih sebe oteli, kakor poročajo, na tisoče ljudi.

In vendar stoji, kakor to omenjam uvodoma, dejstvo, ki so ga poročale novine.

Da je to mogoče?! Tolikokratno rešilci človeških življenj, pa da so se naenkrat prevrgli v morilce? Ali se je prej slišalo kaj podobnega? Jeli je to eden izmed izjemnih slučajev?

Vsekakor je tako težak, da je prav zaradi tega izjemen in da je zato ob tej grozni novici zastrmel ves svet, ki ni dotlej o samostanskih psih nikoli drugega čul kot samo hvalo in slavo.

Naj navedem najprvo nekaj podrobnosti o dogodku samem.

Dne 16. majnika 1937. je došel s švicarske strani od Bourg St. Pierrea zdravnik dr. J. Brémond iz Chaisieresa pri Lausanni

v spremstvu svoje žene in treh hčerk. Prišli so na smučeh in so se poprej telefonično napovedali v hospicu. Otroci so skušali drug drugega prehiteti, najbolj brza pa je bila dvanajstletna Marianne. Z velikimi koraki, krepko porivajoča se po dobro zaznamovani smuški poti s palicama, se je približala samostanu na kakih 150 m, ko je izginila za neko ob gazi štrlečo skalo in staršem izpred oči. Tedaj se je zgodila nesreča — — — kako, prav za prav ne ve nihče. Tam za skalo je moralo dekletce nalleteti na desetorico samostanskih psov, ki so se ondi pojali okrog. Ko so dekleta našli, je ležalo s pregriznjenim tilnikom v mlaki krvi, psi pa so postajali krog drobnega mrliča. Ali je revico končal en pes, kar je najverjetnejše, ali jih je sodelovalo več pri napadu, kaj je bil neposredni vzrok, da so se žrtve lotili, to vse ostane skrivnost za vedno.

Za ogromno večino ljudi je nesrečni primer edinstven in edinstven je tudi res po svoji tragiki. Sicer se je pa brezdvomno tudi v prejšnjih stoletjih marsikaj dogodilo, kar ni soglašalo z običajnim dobrim mnenjem o samostanskih psih, o čemer pa seveda nimamo nikakih poročil. Toda take afere so zatonile v pozabnost, pogrnjene s plaščem krščanskega usmiljenja. O njih se je malo ali nič zvedelo v javnosti, bodisi da so menihi sami iz umevnih vzrokov njim samim prav gotovo do skrajnosti neprijetne slične doživetke po možnosti prikrivali, bodisi da so jih tudi oni, ki so jih doživeli, glede na požrtvovalne reševalce zamolčali ali jih vsaj niso hoteli razbodbati po svetu. Iz zadnjih desetletij pa se je navzlic vsemu le zvedelo za več neljubih afer, od katerih naj jih navedem samo nekaj.

Še pred svetovno vojno je v neposredni bližini samostana napadla skupina psov deklico iz Lausanne, jo vrgla ob tla in jo pričela daviti. Po njenem zatrdilu bi jo živali gotovo končale, če ne bi bili takoj posegli menihi vmes.

Leta 1917. je več turistov hotelo vstopiti v samostan, toda psi so se vrgli nanje in jih pričeli daviti.

Leta 1924. so navalili psi na francoske motocikliste, ki so se rešili, ko so v hudi stiski klicali menihe na pomoč.

Leta 1927. se je mogel psov ubraniti švicarski turist samo z revolverjem v roki.

Skupina švicarskih oficirjev, ki je zvečer došla do hospica, se je pred naskakujočimi psi morala braniti s puškinimi kopiti.

Pred nekaj leti je eden izmed samostanskih psov 12 letnemu italijanskemu dečku tako razmesaril roko, da so ga morali oddati v bolnico v Aigle.

Končno so 27. aprila 1937. psi nekega dekleta za samostanom vrgli na tla in ga pošteno oklali. Da je niso ugonobili, se je imela zahvaliti samo svojemu odločnemu in pogumnemu spremstvu.

Temu napadu je potem sledil zadnji, ki se je končal s smrtjo napadenega dekleta. Ni torej tako zelo presenetljiv, če poznaš navedene manjše incidente, od katerih se v resnici razlikuje samo po svoji teži, ker se ni končal samo z ranami, ampak s smrtjo napadenke.

Najsi bo ta zadnji dogodek še tako tragičen in navedeni ostali gotovo samo majhen del vseh sličnih, ki so se tekom časa pripetili, v resnici jih ni smatrati za kaj drugega kot za obratne nezgode, ki bi jih v prejšnjih dobah morali všteti kot nekak potreben riziko v reševalne akcije. Sedaj pa, ko je modernizirano na cesti čez sedlo vse, tudi zdaleč ne bo več računati s tolikim številom ponesrečencev zaradi vremenskih neprilik kot nekdej. Zato bodo menihi, ki so bili po nesreči izza 16. majnika do skrajnosti konsternirani, bržčas opustili nadaljnjo rejo svojih psov, katerih živi sedaj samo še 10 v samostanu. Če se dogodi še najmanjši incident s psi, stopi ta sklep nepreklicno v veljavo. Pse pa namerjajo oddati na svojo novo podružnico »Catholic Mission« v Vajzi, kamor je odšlo že pred leti 7 menihov, da ustanove ondi nov hospic. Gradé ga 50 km oddaljenega od točke, kjer se stikajo Tibet, Assam in China. Ležal bo 3850 m visoko.

(Konec prihodnjič.)

Plen lova (tri divje svinje in ena lisica), ki ga je priredila sarajevska direkcija šum v okolici Pazarića dne 6. februarja 1938

Iz lovskega oprtnika

Kraljevska banska uprava dravske banovine je poslala vsem sreskim načelstvom ta dopis, datiran z 8. februarjem 1938:

»Sresko načelstvo Celje je sporočilo 16. 1. 1938 s št. 225/1, da je drž. veterinarski bakteriološki zavod v Ljubljani dne 3. I. t. l. ugotovil tularemijo na divjem zajcu iz lovišča občine Vojnik okolica in da je po mnenju lovcev tularemija zavzela že precejšnji obseg v srezu.

Novembra in decembra lanskega leta je bila pa ugotovljena tularemija na treh zajcih iz celjskega sreza in pseudotuberkuloza glodavcev na treh zajcih iz srezov Dravograd, Murska Sobotna in Kočevje.

Obe kužni bolezni imata slična povzročitelja, pa tudi patološkoanatomske spremembe so podobne pri obeh boleznih: sivorumenkaste, nekrotične, siraste, tuberkulom podobne ali kot proso ali grah velike tvorbe se nahajajo v vranici, v jetrih, v pljučih ali pa v vseh teh treh organih.

Za tularemijo obolijo vsi glodavci, od domačih živali pa ovce, svinje in tudi govedo. Ljudje se največkrat okužijo pri odiranju poginulih zajcev, pa tudi s premalo kuhanim ali pečenim mesom se je že to zgodilo. Pri ljudeh oboli koža ali očesna veznica obenem z bezgavkami ali pa se pojavi splošna infekcija, ki je precej podobna gripi. Mortaliteta je do 5%, rekonvalescenca je pa zelo dolgotrajna.

Ker ogroža tularemija zdravje živali in ljudi, je kralj. banska uprava predlagala ministrstvu za kmetijstvo, da se tularemija uvrsti med bolezni, katerih zatiranje je obvezno po zakonu o odvrčanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni, da se na meso divjadi razširijo določila člena 46. pravitnika za pregled klavnih živali in mesa, da se ukine lovska zaščita za sumljive in bolne zajce in da se

zaščitijo roparice, ki uničujejo zajce, same pa ne obolijo.

Sreskemu načelstvu v Celju se pa naroča, da na podlagi člena 30. zakona o odvrčanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni odredi, da se morajo poginuli zajci vsakokrat nemudoma predpisano zakopati ali pa sežgati. Če prilike dopuščajo, se morajo poginuli zajci zakopati kar na licu mesta, kjer so poginili; pokopati jih je meter globoko s kožo vred in tudi prst, na kateri je mrhovina ležala. Če pa ni mogoče zagrebsti poginulega zajca na mestu pogina, potem ga je treba dobro zaviti v primeren papir ali primerno vrečo in ga kar z zavojem vred sežgati ali zagrebsti na mrhovišču.

Lovski zakupniki, lovci in konjači naj se opozore na nevarnost okužitve in naj se jim priporoči, da nosijo gumijaste rokavice, kadar prijemajo poginule, bolne ali sumljive zajce ali kože takšnih zajcev.

Vsem naslovnikom se naroča, da pošljejo vsakokrat drž. veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani v bakteriološko preiskavo organe s sumljivimi spremembami. Organi se naj vložijo z glicerinom v dobro zaprte posode, ki morajo biti tudi dobro zavite.

Kakor se vidi iz tega razpisa, se tularemija (če ne gre v vseh primerih le za pseudotuberkulozo in gripo, povzročeno po deževnem letu) pri nas hvala Bogu še ni razpasla. Na tej bolezni smo seveda predvsem lovci zainteresirani, zato sta prinesla tako Lovca kot Ribiško-lovskega vestnika poučne članke o bolezni, kakor hitro smo začeli sumiti, da se je pojavila pri nas. Doslej še ni bil javljen noben primer, da bi se bil v dravski banovini okužil kak človek s to boleznijo. Tudi to dokazuje, da je tularemija pri nas doslej redka.

Lovci podpisemo z veseljem vse zaščitne odredbe, saj prihajajo nam v

korist, nikakor pa se ne moremo strinjati s tem, da bi se ukinila, četudi delno, lovska zaščita zajcev. Naše razmere so namreč take, da bo potem vsak zajec sumljiv tularemije, če bo še tako zdrav.

Bokovke ali kako drugače. Bockgewehre imenuje Nemec puške z naveznjenimi cevmi. Ko je izšel moj slovar, mi je pisal neki ugleden član naše bratovščine, zakaj sem obdržal izraz bokovke in zakaj ne imenujem te vrste pušk kozlovke. Da bi podkrepil svoje vprašanje, mi je priložil katalog tvrdke Suhler Waffenwerk Gebrüder Merkel ter me opozoril na sestavek v tem katalogu z nadpisom »razvoj bokovk«. S tem katalogom mi ni podal nikakega razodetja, ker sem bral v bistvu isto v Mahrholdtovem Waffenlexikonu (založba F. C. Mayer, Monakovo). Ta pravi, da so izdelovali prve puške te vrste že v XV. stoletju. Takrat so jim rekli Wender (obratnice), ker so morali v eni osi ležeci cevi od enega strela do drugega obrniti ali zavrteti. Ker so bile te puške težje kot navadne enocevke (muskete), so jih polagali, da so bolj zanesljivo merili, na kobilu ali kozu (auf einen Bock). Po tem Bocku so dobile te puške ime. Po drugi razlagi pa izvira ime od besede »aufbocken«, ki pomenja v mizarstvu »übereinanderlegen«. Toliko Mahrholdtov leksikon.

Ker pa je bilo obračanje cevi nerodna stvar, so opustili bokovke in pričeli nekako sto let po prvih bokovkah z izdelovanjem pušk s priveznjenima cevema, ki se pa kot bojno orožje niso obnesle in so se uporabljale samo na lovu kot Doppel-Schrotgewehr ali Büchsfinte.

Želja po puškah z naveznjenimi cevmi pa ni izumrla. Ko je pričel Berlinec Oton Bock s svojimi Bockbüchsfintami, je bilo splošno mnenje, da se imenujejo bokovke po tem možu. Temu je to tudi v trgovskem pogledu dobro služilo. Zadovoljni pa niso bili s tem drugi puškari, ki so se bavili

z izpopolnitvijo bokovk, kot Merkel, Neumann in drugi. (Zdaj so n. pr. na glasu Gebrüder Merkel Bockgewehre.) Ti so tudi poskrbeli, da se je znanje o zgodovini bokovk razširilo.

Kako jih naj mi imenujemo? V Lovcu smo že čitali zanje imena kozel-puške, kozlovke, dasi nimajo z gamsom druge zveze, kakor da ga z njimi lahko ubijemo, ako znamo meriti. Pa v Lovcu smo brali tudi o Vierlingovih patronih, kakor da je Vierling kak izumitelj, ne pa lovska puška s štirimi cevmi.

Srbi in Hrvati jih splošno imenujejo bok-puške, v njihovih cenikih pa nalleti tudi na ime »kozličarka«, kar pomenja pri nas Kitzgeiß. Čehi jim pravijo poleg bock-puške tudi kozlice. Če se bi ozirali na zgodovino bokovk, bi jim morali mi reči kobilarke, ker se v večini naših krajev imenuje Bock kobilu, če bi pa prevedli Bock s kozu, kozlovke ali kozulje. Potemtakem bi se naše izrazje pomnožilo med drugim za trocevne kozlovke ali kobilarke. Vse skupaj so pa to neokusni izrazi, ki izzivajo dovtipa na jezi-kozlovce.

Zato sem mnenja, da ostanimo pri že udomačenem izrazu bokovke, ki ga nahajamo že v II. letniku Lovca. Ali si predstavljamo pod Bockom puškarija Bocku ali kobilu, je stranskega pomena.

Dr. L.

Lovec je priobčil letos v 1. in 2. števil. zanimiv članek Alojzija Volca Na mrhovišču. V tem članku navaja na koncu, da obstojita sedaj le še dve mrhovišči Pod Ključem in pri Glažuti, medtem ko so mrhovišča pri Travniku in Podstenicah opuščena. Ta ugotovitev ne odgovarja dejstvu. Mrhovišča pri Travniku in Podstenicah niso opuščena, ampak jih stalno od leta 1934. vzdržuje Začasna državna uprava razlaščenih gozdov po svoji šumski upravi v Kočevju. Od leta 1934. do konca leta 1937. je bilo na ta mrhovišča položenih medvedom 34 konj. To vzdrževanje vrši uprava iz razloga, da bi se medvedi, ki tvorijo eno največjih za-

nimivosti kočevskih in dolenskih gozdov in imajo v tukajšnjih razsežnih gozdnih največ pogojev za nemoten obstanek in razvoj, ne porazgubili v druge sreze, kjer jim življenje zaradi pomanjkanja obsežnih sklenjenih gozdnih kompleksov in brez zakonite zaščite ni tako zajamčeno kot pri nas. Tako opazamo, da se je stanje te redke in zanimive zveri naših gozdov v zadnjih letih precej izboljšalo, a nikakor še ne do one mere, kot bi človek mogel povzeti iz dnevnega tiska.

Popravek. V tabeli »Koliko stane lovska karta« na str. 113. v marčevi številki Lovca naj se črta v oddelku b) prispevek 10.— din za banovinski lovski sklad, kajti lovski čuvaji so tega prispevka oproščeni, ako lovijo v lovišču, za katero so zapriseženi. Lovska karta za lovskega čuvaja velja torej: državni kolek 10.— din, banovinski kolek 50.— din in tiskovina lovske karte 5 din; skupaj torej 65.— din ter poleg tega še članarina pri lovskem društvu 63.— din.

Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za l. 1937. Tudi letos so se vrnili k nam izmed ptic selivk najprej divji golobi. Prvega sem videl 6. febr. Letel je nad št. Lovrencem. Navadne divje golobe sem opazil kakor lani tudi letos prav malokrat, in sicer 12. maja 3 nad Kukenberkom, 30. junija 2 nad Vel. Vidmom in 1. julija 2 nad Krtino. Teh se vidi pri nas vsako leto manj. Pač pa sem opazoval večkrat velike golobe in sicer sem jih videl 19. aprila 7—8 v hosti nad Kačjim gričem. — 14. maja sem opazil enega na njivi nad št. Lovrencem. — 24. jul. 2 pod Muhobranom. — 27. jul. 3 nad št. Lovrencem. — 28. julija 3, 29. julija 4 in 31. julija 1 pod Muhobranom. — V drugi polovici avgusta pa so jih videli večkrat po njivah okoli Male Loke v jatah po 50 skupaj. Zadnja dva pa sem videl 3. septembra pod Kačjim gričem.

Prve škorce sem opazil 27. februarja, a so bili gotovo že prej tukaj. Letelo jih je kakih 50—60 skupaj nad Martinjo vasjo. — 7. marca jih je letelo 60 do 70 pod Muhobranom. — 8. marca sem opazil jato kakih 200 pod Vel. Gabrom. — 29. marca 50—60 nad št. Lovrencem. — Nad št. Lovrencem jih je letelo: 16. septembra kakih 20, 18. septembra do 30 in 2. novembra 50—40 skupaj. Kakor sem pisal v »Lovcu« na str. 310. smo opazili letos pri nas nenavadno veliko škorcev in tudi v krajih, kjer jih do letos ni bilo. Iz Novega mesta pa sem dobil poročilo, da so jih tudi pozimi večkrat videli v jatah in da so nekateri mislili, da se lansko jesen od tam sploh niso izselili. Da bi zvedel kaj natančnejšega, sem se obrnil na g. župnika Fr. Žitnika v Stopičah. Ta mi je sporočil, da je škorce v januarju oziroma v prvi polovici februarja v jatah videl g. kaplan. Tudi ljudje so mi pravili, da so jih videli pozimi.

9. marca sem slišal prvega drozga v hosti proti Potoku. — 12. marca v hosti proti Zaplazu. — 17. marca v Smrdici. — 27. marca v hosti pod Martinjo vasjo in nad Vel. Loko. — 9. aprila nad Vel. Vidmom in pod Zaplazom. — 26. aprila pod Martinjo vasjo.

Brinjevk, ki se pri nas redkokdaj pojavljajo, sem opazil: 5. februarja kakih 15—20, ko so iskale hrano po neki kopnini pod Vel. Gabrom. — 27. februarja se jih je paslo 20—30 po njivah pod Muhobranom. — 4. marca jih je bilo 8 v hosti nad št. Lovrencem. — 5. marca sem videl 3 pod Martinjo vasjo. — 2. aprila jih je letelo 5 nad št. Lovrencem.

Prvo pastiričico sem videl 17. marca, zadnji 2 pa 4. novembra.

9. aprila sem videl prve 3 čizke na neki njivi.

15. aprila sem slišal prvega grilčka na Mali Loki.

Tudi o postovkah, katerih smo opazili letos pri nas manj kot druga

leta, sem pisal obširneje v »Lovcu« str. 310. Nekaj več sem jih opazil in sicer: 10. maja kakih 16 nad Praprečami, letele so po Temeniški dolini. — 21. junija 4 pod Malo Loko. — 27. junija 6 in 14. julija 8 nad št. Lovrencem. — 29. julija 8—9 nad Martinjo vasjo. — 1. avgusta 6 pod Korenitko. — 7. avgusta sem opazil zadnjo nad št. Lovrencem.

O prvih lastovkah v naših krajih je pisal »Slovenec« dne 21. marca št. 66, da so se pojavile na ljubljanskem Barju. Dne 1. aprila št. 73 pa je zopet pisal o njih pod naslovom Lastovice v Ljubljani: »V ljubljaničini strugi pri Zmajskem mostu so se večeraj pojavile prve lastovice, ki so nizko poletavale nad vodo. Sneg jih je iz okolice pregnal v mesto, da si poiščejo zavetje in hrano.«

Pri nas pa so opazili prve 3—4 v Praprečah 25. marca. — 2. aprila pa jih je letalo okoli 20 po Temeniški dolini. Drugi dan sem jih videl še nekaj skupaj, potem pa samo še posamezne, 1—3, več dni pa tudi nobene, saj je bilo ravno tiste dni pri nas tako neugodno vreme, da niso mogle dobiti nikjer hrane. Sploh pa so se vrstile letos k nam v prav neugodnem času, ko je bil snež, mrzlo vreme in je obilo deževalo ravno tisti teden od 27. marca dalje. Vendar pa smo opazili, da je bilo letos pri nas več lastovk kakor že nekaj let sem in da se je njih število pomnožilo. Tako sta se zglasila letos dva para lastovk v veži gostilne Fr. Štreklja v Praprečah, kjer so prej redno gnezdzile, zadnjih 8—10 let pa ne več. Letos sta ta dva nova para stari gnezdi nekoliko popravila in vzgojila v njih mladiče. Večje število lastovk skupaj sem še videl: 28. junija 8—10 po Temeniški dolini. — 24. julija 50—60 okoli št. Lovrenca. 17. avgusta do 30 nad št. Lovrencem. — 6. septembra in tudi že par dni prej je letalo po Temeniški dolini več sto lastovk skupaj, ki so se zbirale k izselitvi. Isti dan sem videl tudi v No-

vem mestu več sto lastovk, ki so se pripravljale, da odlete od nas. 9. septembra v mraku pa jih je letelo zopet par sto po naši dolini. — 10. septembra jih je letelo med dežjem še do 20, 11. septembra zopet med dežjem 30 do 40 in 12. tudi med dežjem še 40—50, ravno toliko 14. septembra. — 20. septembra kakih 6—8 in 23. septembra zadnji dve.

Prvo kukavico so slišali 10. aprila na Zaplazu, 13. pa prvič pri nas. Okoli 20. junija pa je prenehala kukati. Letos je nenavadno zgodaj utihnila, kajti sicer se neha oglašati navadno šele od 25.—30. junija; slišali so jo pa tudi še 20. julija.

17. marca sem videl 2 modri taščici na Veliki Loki. — 4. aprila sem opazil 3 v hosti nad št. Lovrencem proti Martinji vasi. — 6. aprila pa eno ravnotam. — 31. maja sem videl na Zaplazu par, ki gnezdi, kakor mi je pravil cerkovnik, že več let v zaplaški cerkvi. Napravila sta si gnezdo na zidnem napušču enega izmed dveh kamenitih stebrov, ki držita cerkveni kor. V cerkev pa prihajata, četudi je zaklenjena, skozi zvonik in vrata, ki vodijo iz cerkve na zvonik, ki so vedno odprta. V gnezdu sta bila dva mladiča, ki sta se v par dneh izpeljala. Ko sem bil čez teden dni zopet na Zaplazu, sem opazil enega izmed mladičev že na cerkveni strehi. Kmalu potem sta imela zopet mlade, in ko sem maševal 15. julija zopet za Zaplazu, so gledali že mladiči iz gnezda.

19. marca sem opazil prva 2 kovačka na njivi pod Martinjo vasjo. — 27. aprila sem videl 3 na Vel. Loki. — 30. aprila in 5. maja po 1 pod Mal. Vidmom in pod Vrhovim. — 10. maja 3 pod Vrhovim. — 11. oktobra 3 na brzozavnih žicah pod Gornj. Praprečami.

26. februarja sem videl 6 dleskov pod Razborami.

12. aprila sem opazil 3 muharje pod Vrhovim. Teh opažam vsako leto manj.

4. maja sem slišal prvega kobilarja v hosti nad Št. Lovrencem.

5. maja sem videl prvega srakoperja pod Malo Loko.

5. maja sem slišal prvič grlico v hosti pod Kukenberkom.

31. maja sem videl 4 pogorelčke na Velikem Vidmu, ki so obletavali sadno drevje. Pri nas so prav redki. Pred kakimi 3—4 leti sem videl tudi 3—4 v Razborih. — 7. junija sem videl 1 v Razborih in 2 na Čatežu.

11. oktobra je letela čaplja nad Praprečami proti Vel. Gabru.

12. maja so letele 3 sive čaplje nad Praprečami. — 31. maja sem videl 1 na luži nad Vel. Vidmom. — 14. julija je letela 1 pod Praprečami. — Proti koncu avgusta so videli 2 ob Temenici pod Praprečami. — 12. septembra je letela 1 nad Št. Lovrencem. — 16. septembra je bila 1 na travniku pod Praprečami. Tam so opazili tudi sredi septembra večkrat po 2 skupaj ob Temenici. — 11. oktobra sta leteli 2 nad Praprečami proti Mali Loki.

17. maja so slišali prepelico na njivi pod Muhobranom. — 20. maja sem jo slišal na njivi pod Gornjimi Praprečami. — 4. junija sem jo slišal na Vel. Gabru. — 8. junija v Praprečah. — Sredi julija so jo slišali več dni zaporedoma na Mali Loki.

Jerebice pa sem slišal letos prav redkokrat. 9. marca sem videl 2 v hosti pod Razborami. — 13. aprila 2 v hosti nad Št. Lovrencem in 10. junija ravnottam zopet 2.

11. sept. sem videl po več letih zopet vodomca nad Temenico pod Št. Lovrencem.

28. aprila sta leteli 2 divji raci nad Št. Lovrencem in ena 18. julija. — Kakor sem slišal, je gneznilo letos več parov divjih rac po močvirnih travnikih pod Vrhovim.

7. septembra sem videl 2 kanji pod Muhobranom, 29. novembra pa je letela 1 od Mal. Vidma proti Vel. Loki.

Letos sem opazoval večkrat močkoke na Temenici pod Št. Lovren-

cem. Videl sem jo 8. januarja. — 8. oktobra 1 in 12. oktobra 2. — 11. in 23. novembra 2. — Meseca decembra pa smo videli kakih 14 krat par, ki je ali plaval po Temenici ali pa iskal hrane po travniku ob vodi. I. Šašelj.

Ornitološki zapiski za Tešanovce in okolico za leto 1937. Izmed prvih ptic selivk sem videl že 14. januarja popoldne leteti v »Čreti« pri Moravcih jato škorcev. Vreme je bilo jasno in mrzlo.

Nato sem jih zopet videl v naši vasi dne 1. februarja in sicer štiri. Dne 2. marca sem jih videl veliko jato na travnikih južno od Moravec.

V mesecu juniju sem večkrat videl cele jate škorcev, ki so preletavali iz sadovnjaka v sadovnjak. Jato par sto sem videl 25. junija na travnikih pri martjanskem župnišču. Drugi dan sem jih videl na moravskih travnikih par sto.

Sploh je tu mnogo škorcev, zlasti v jeseni je videti cele jate, ki preletavajo po vinogradih.

V jeseni jih od oktobra dalje nisem več opazil.

Ker je bilo preteklo leto močno deževno, je zaradi tega bil del travnikov skoraj vedno poplavljen in tam sem večkrat opazil divje race, liske, gosi in čaplje.

Divje race sem prvič opazil 10. februarja na travnikih južno od naše vasi, dalje 5. aprila; posebno mnogo, po par sto jih je bilo na naših travnikih meseca avgusta, ko je bil velik naliv in poplava travnikov. Od tu so letale na bogojinske travnike in nazaj. To je trajalo do tretje tretjine avgusta, ko so se travniki malo osušili, vnovič pa jih je bilo mnogo septembra meseca. 16. decembra sem zopet opazil jato rac nad noršinskimi travniki, ki so bili pod vodo.

V naši vasi so se divje race stalno držale v »Gatišču«, kjer je bila vedno voda. Tudi gnezdil je tam en par velikih rac.

Lisk je bilo mnogo meseca avgusta, nekaj je bilo tudi ustreljenih.

Čapljo, sivo, sem videl prvo 4. aprila ob bogojnskem potoku. Na martjanskih travnikih pa sem 17. junija videl sivo čapljo. Meseca avgusta in septembra pa so se sive čaplje stalno držale na naših in bogojnskih travnikih.

Divje gosi sem prve videl 12. avgusta, ko jih je proti večeru letalo proti zahodu 12. Dne 23. avgusta sem jih videl na bogojnskih njivah 19.

Pastirico, belo, sem videl prvo dne 8. marca.

Lastovke, domače, so prve opazili v Mlajtincih 21. marca, v naši vasi pa sem prve videl 23. marca. Dne 3. aprila sem opazil pri nas in v Mlajtincih večje število domačih lastovic in mislim, da se je vrnila glavna jata v noči od 4. na 5. april.

Dne 12. septembra sem še videl jato lastovic, kdaj so odšle, ne vem, ker sem bil iz kraja dva tedna odsoten.

Zadnje pa sem videl, in to najbrž zaostali dve kmečki lastovici, dne 8. oktobra; vreme je bilo mrzlo in deževno.

Prve dni aprila so opazili v Mlajtincih prve hišne lastovice, v naši vasi pa sem prve videl 11. aprila. Večjo skupino pa sem videl dne 3. maja. Konec avgusta so imele hišne lastovice še mladiče, kar sem opazil pri sosedu še 25. avgusta. Hišnih lastovic je bilo letos izredno mnogo, cele jate so preletavale okoli šolskega stolpa in to proti koncu avgusta vsak dan.

Prva bela štoklja se je vrnila v našo vas dne 25. marca. Vreme je bilo deževno in mrzlo. Isti dan se je vrnila v Bogojino, to je bil samec, ki je nato odletel, nato pa sta se oba vrnila 2. aprila. Pri štokljah je to skoro vedno opaziti, da pride najprej samec, nato pa še samica.

Tisti teden po vel. noči (po 28. marcu) so se vrnile vse štoklje iz naše vasi. V Moravcih pa se je vrnila šele

4. aprila. Dne 4. maja sem opazil več štokelj na naših travnikih.

Dne 13. junija sem obročkal na gnezdu prvi dve mladi štoklji, dne 26. junija pa sem obročkal na drugem gnezdu zopet 2 mladiča; iz tega gnezda je eden poginil, a eno jajce je bilo klopotec.

Dne 12. avgusta sem videl na travnikih pod vasjo 6 štokelj, še niže na travnikih jugovzhodno od teh pa 17, ki so se pasle na travnikih. V tem letu ni bilo opaziti, da bi si štoklje iskale hrane na njivah, ampak le na travnikih, ker so bili vedno mokri.

13. avg. sem videl nad spodnjim delom vasi jato štokelj (preko 20). Istega dne sem jih v »Jelšju«, t. j. na enem delu naših travnikov naštel 32; zvečer okoli 18. ure, ko sem se vračal z Ivanec, pa sem jih videl na bogojnskih travnikih okoli 50. Toliko jih nisem še nikdar videl. Proti koncu avgusta jih je bilo videti vedno manj. Tako sem videl 2 pri nas, 2 v Bogojini, isto sem jih videl še 30. avgusta; v naši vasi sem zadnji dve videl 31. avgusta, in to zjutraj, istega dne pa sem videl zadnjo v Martjancih na travniku.

Neki tukajšnji lovec mi je pravil, da jih je videl 5 leteti 4. sept. nad mlajtinskimi travniki, letele so od severa proti jugu.

Čudno pa se mi zdi, da smo imeli pri nas lani tako malo mladih. Leta 1936 smo imeli pet parov štokelj, ki so imele vse skupaj 12 mladičev. Lani pa smo imeli le 4 mladiče. Zaradi enega gnezda je vzrok ta, da je posestnik posekal star hrast na dvorišču, kjer so imele gnezdo. Novega si pa niso postavile, dasiravno jim je sosed na kopi slame nastavil košaro, ker si tam rade delajo gnezdo. Hodili sta sicer tja spat, ali gnezda si nista napravili. En par je imel gnezdo na slami, kjer sta imela že parkrat mladiče, lani pa jih nista imela. Tretji par ima gnezdo na jese-nu kot vedno, a so mu druge štoklje vedno zmetale jajca ven. Tudi v so-

sednih Moravcih lani nista imeli mladčev.

Po mojem mnenju je gotovo eden izmed vzrokov ta, ker je bil en par brez gnezda, je vedno letal k drugim štorcljam in jih vznemirjal in metal celo jajca iz gnezd.

Zanimivo pa je to, da so se štorclje parile že avgusta, kar sem sam videl 27. avgusta. Tudi lovski čuvaj v Bogojini mi je pravil, da je avgusta meseca opazil, da sta se parili.

Prvo postovko sem videl 28. marca pri Bogojini.

Kukavico so čuli v Mlajtinskem logu 6. aprila.

Istega dne sem videl prvo smrdokavro.

Dne 4. maja sem videl prve srakoperje.

Istega dne sem videl prvo zlatovranko pri logu pri Moravcih; dne 15. maja sem videl dve pri Nemčavcih, dne 22. junija sem eno videl na naših njivah, tudi na bogojinskih njivah sem večkrat katero videl.

Dne 9. maja sem videl na martjanskih njivah prvi grlici, zadnjo pa sem videl 3. septembra v Moravcih.

Dne 9. maja zvečer sem čul peti prvo prepelico.

Divji golobi so bili tu že 11. februarja, in sicer šest. Opazil sem jih večkrat na njivah pri moravskem logu, pa tudi na naših njivah, ko so se pasli po strnišču.

Kobilarje sem tudi večkrat čul pri nas kot tudi v sosednjih vaseh. Zadnjega (bil je mladič) sem videl 25. avg.

Sloko sem prvo opazil jeseni 3. oktobra. To jesen je bilo veliko več slok kot prejšnja leta.

Na Ivancih sem v mlaki videl 12. septembra 2 ponirka.

Poljske vrane so prve prišle 16. oktobra, od tedaj se skoro stalno klatijo po njivah.

Palčka sem opazil prvega 20. nov. na šolskem vrtu.

Na vrtu pred šolo pa sem 19. dec. videl par plavčkov.

Opazovati pa je leto za letom vedno več sivih vran in pa srak. Srak še nikjer nisem toliko videl kot tu. Dne 26. novembra sem jih pri opekarni v Nemčavcih videl kakih štirideset.

Ivan Hribar, šol. uprav.

Kako sem zvalil jerebico v svojo kuhinjo. Bilo je nekako pred 7 leti, lepega in jasnega jesenskega večera, ko sem stal pred svojim gospodarskim poslopjem in sem slišal, kako vabijo poljske jerebice svoje tovarišice z znanim glasom — v daljavi 100 m. Hitro sem poizkusil posneti te glasove z žvižganjem. Kar naenkrat pa so priletele 3 jerebice v mojo bližino na 20 m. Ponovno sem poizkusil z žvižgom posnemati njih glas in čudo, takoj se je ena odcepila in pritekla k meni na razdaljo nekaj korakov. Ostali dve pa sta nezaupno gledali proti meni. Nekaj časa me je radovedno ogledovala, morda je mislila, da imam jaz tovarišico. Ko pa sem videl, da se me nič ne boji, sem jo hotel prijeti, a ona odbeži malo nazaj. Namenim se proti hiši in zopet ponovim svoj žvižg. Lepa živalca pa za menoj. Tako sem jo speljal prav v kuhinjo. Poklical sem svoje delavce, da vidijo ta nenavadni prizor. Eden izmed njih, Kocijančič, jo je hotel prijeti, a ona je vzletela in malo je manjkalo, da ni postala goreča luč žrtev leteče jerebice. Hitro sem rekel delavcem, naj se odstranijo, in divjo kokoško sem lepo počasi izgnal skozi odprta vrata v zlato svobodo. Ko se je zavedla prostosti, je bilo slišati le še brrr — — in ni je bilo več.

Ivan Petrič.

Covski koledar za april

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	5.25 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	18.40 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	5.07 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	18.51 ^h
„ vzhaja:	„ 30. „	4.52 ^h
„ zahaja:	„ 30. „	19.03 ^h

Mesec je 14. v ščipu, 30. v mlaju

Društvene vesti

† Primož Polajnar.

Primož Polajnar, rojen 5. jun. 1851. leta na Spodnjem Jezerskem kot sin voznika, je stopil z 11 letom pri takratnem veleposestniku dr. Antonu Fuchsu v Kokri v službo. V letu 1873., tedaj z 22 leti, je bil Primož Polajnar kot krepak in stasit fant sprejet za

lovca ter v tem svojstvu zaprisežen za gozdnolovskega čuvaja. To službo je opravljal 62 let.

Služil je trem gospodarjem, in sicer: dr. Antonu Fuchsu v Kokri od leta 1862. do 1873.; Gilbertu Fuchsu od leta 1873. do 1924.; Francu Dolencu od leta 1924. do smrti.

Primož Polajnar je kot zvest, pošten in vdan gozdnolovski čuvaj prejel ob priliki 40-letne službe zaslužno svetinjo, poleg tega pa več lovskih diplom, ki pričajo, kako zvest in vdan je bil pokojni svojemu poklicu. Ob tej priliki je že Lovec pisal o njem v maju 1928.

Po zaključku svojega 80. leta je dal slovo revirjem in gozdovom, katere je

tako silno ljubil. Visoka starost ga je prisilila, da je zadnje dneve življenja užival v miru in pokoju.

Kaj zanimivi so njegovi lovski zapiski, katere hrani arhiv zadnjega njegovega gospodarja. V posebno zaslugo mu moramo šteti, da je odvil mnogo orožja in plena divjim lovcem.

Dne 29. decembra 1935. je tudi nje-ga, trdoživca, vedno dovtipnega, pa vendar dobrodušnega Primoža poklicala brezobzirna smrt in ga odvedla v tiha in večna lovišča. Z njim je legel v grob eden najstarejših poklicnih lovcev naših plemenitih lovišč. Ostal bo mnogim lovcem v najlepšem spominu. Gotovo je pa še tudi dosti onih pri življenju, s katerimi je pokojni Primož brezobzirno obračunaval, zvest svoji dolžnosti in poklicu, varujoč do skrajnosti vse, kar mu je bilo poverjeno.

Umrli je kot zvest in pošten čuvaj in prav takega hrani v spominu vsak, kdor ga je poznal. Kako je bil priljubljen med lovci in znanci, je dovolj pokazala njegova zadnja pot k Svetemu Ožbaltu na Jezersko.

† Kucler Jožko.

Tužno so zapeli zvonovi in nam naznanili, da je zopet kruta bela žena, grenka smrt, utrjala komaj razvit cvet iz vrst naše zelene bratovščine. Po kratki, mučni boleznini nas je nenadoma zapustil in se preselil v večna lovišča naš ljubljani prijatelj in dragi tovariš Jožko Kucler, star komaj 22 let.

Rojen tako rekoč sredi najlepših lovišč je že v zorni mladosti vzljubil gozd in divjad. Najlepše ure svojega upa polnega življenja je prebil v gozdovih. Vse tajne narave je hotel razrešiti sam s svojim bistrim razumom. Pa ne samo to, tudi razmere so pripomogle, da je Jožko tako kmalu postal čuvaj teh priljubljenih mu lovišč. Postal je vzoren lovec, pravi ljubitelj divjadi. Vedno vesel in družaben. Ni

se bal niti najslabšega vremena neaporov, in to ga je spravilo v prezgodnji grob.

Sedaj počiva in sanja sredi poljan, med borovimi gozdiči idilične Ligojne, v bližini svojih najdražjih prijateljev. Vsi, ki smo ga poznali, ga ohranimo v najlepšem spominu. Te vrstice pa naj mu bodo smrekova vejica na prerani grob.

★

... č.

Občni zbor lovskega društva za Notranjsko se je vršil 20. febr. t. l. Predsednik je otvoril zbor ob 16. uri, ugotovil sklepčnost, imenoval za overovatelja zapisnika gg. M. Šego in Ludvika Demšarja in se v toplih besedah spominjal umrlih članov gg. Janežiča in Mlakarja.

Tajnik je nato obširno poročal o društvenem delovanju ter prečital vse važnejše dopise Zveze. Blagajnik je podal natančno blagajniško poročilo, v katerem je omenil, naj bi Zveza v prihodnje pošiljala članske izkaznice društvom vsaj do 1. decembra.

Gg. revizorja Kristan in Petrič sta našla blagajniške račune v najlepšem redu ter predlagala blagajniku in odboru razrešnico, kar je bilo sprejeto.

Po društvenih pravilih so izstopili po žrebu iz odbora gg. Lah, Furlani in Anton Meden, ki so bili ponovno soglasno izvoljeni.

Za delegata za glavno skupščino se je izvolil predsednik Karel Kovač, za namestnika Meden Viktor iz Ljubljane.

Za revizorja sta bila zopet izvoljena gg. Kristan in Petrič.

Prebral se je dopis Zveze št. 859-57 v zadevi zaščite medveda. Občni zbor je po temeljiti razpravi ugotovil, da se nahajajo v loviških občin Stari trg, Lož, Nova vas, Cerknica, Rakek in Begunje ter v rezervatnih lovih graščine Snežnik v celem 3—4 medvedi in da je bila škoda po medvedu opažena samo v lovišču občine Stari trg. Glede na to sklene občni zbor soglasno, da naj bo medved še nadalje zaščiten. V krajih pa, kjer bi medvedje povzročali preveliko škodo, naj bi banska uprava iz banovinskega lovskega sklada najela poljske nočne čuvaje, ki bi s primernimi sredstvi odganjali medvede z njiv. Stroški bi bili daleko manjši kakor plačevanje poljske škode.

Predsednik kakor tudi več članov je ostro kritiziralo postopanje Divje kože pri prodaji kož. Po temeljiti razpravi se sklene naprositi Zvezo, da stori pri Divji koži potrebne korake v zaščito interesov posameznih lovcev kot celokupnega slovenskega lovstva in sicer:

1. Kože naj se prodajajo v skupinah, kot jih prodajalec Divji koži sam pošlje, ne pa da jih Divja koža samovoljno razdre in kože potem razvrsti, kot se to njej zdi. Ako prodajalec zahteva, da se njegove kože prodajo v skupku, kot je to sam določil, naj se tej njegovi upravičeni želji ugotodi.

2. Ker je prišla pobuda za ustanovitev Divje kože iz vrst slovenskih lovcev in je to čisto slovenska ustanova, naj se v prihodnje odkloni kožuovina iz ostalih krajev države, in to iz razloga, ker je blago n. pr. iz savske banovine manj vredno. Gotovo ni Divji koži za to, še manj pa prekupcem, da ima samo mnogo blaga, ampak

da je blago res prvovrstno. To je pokazal letošnji sejem, ko je bil trg prenapolnjen s poljskimi lisicami iz savske banovine, naše lisice so se pa težko in slabo vnovčile ali pa sploh niso bile prodane.

G. Furlani je ostro ocenil demagoško pisanje v Sadjarju in vrtnarju v zadevi zatiranja zajca. G. Kristan je priporočal članom pristop k Društvu ljubiteljev brakov.

G. predsednik se je v toplih besedah zahvalil snežniškim lovcem za požrtvovalno in uspešno pobijanje volkov.

Ker ni nobenega predloga več, je zaključil predsednik občni zbor.

Lovsko društvo Celje je imelo dne 27. februarja 1938 v restavracijskih prostorih Celjskega doma ob prilično dobri udeležbi članstva svoj redni letni občni zbor, kateremu je predsedoval g. direktor Mravljak Fran, ki je sporočil pozdrave »Zveze«, podal kratko splošen pregled delovanja društva, se spomnil vseh v minulem letu preminulih članov, zlasti dolgoletnega člana Hofbauerja iz Vitanja. V znak sožalja mu navzoči zakličejo »slava«.

Iz poročil posameznih funkcionarjev posnemamo: Društvo je v minulem letu izvedlo v celem svojem območju preko občin akcijo za zastrupljenje vran s fosfoginom zastrupljenimi jajci. Uspeh tega zastrupljanja je bil nad vse pričakovanje dober. Posamezne občine so poročale, da je bila vranja zalega docela zatrita. Pokončalo se je najmanj 12 do 15.000 vran. Ta akcija je stala društvo preko 2.000 din.

Druga nagradna akcija v lovogojitvene svrhe je bila nagradno tekmovanje za pokončavanje ptic roparic, katerega se je udeležilo 17 lovskih paznikov, ki so pokončali 83 kraguljev, 80 skobcev, 2024 vran, 488 srak in 299 šoj. Kdor se v te številke poglobi, bo vedel ceniti, koliko koristi je bilo to za kmeta kakor tudi za lovca. Ta akcija je stala društvo preko 5000 din.

Društvo je učinkovito sodelovalo pri zbirni lovski razstavi v Ljubljani ter je priredilo prav lepo lokalno lovsko razstavo v času od 2. do 8. maja 1937 v mali dvorani Celjskega doma. Razveseljiv je bil obisk te razstave zlasti od strani šolske mladine. Aranžerju te razstave, g. inž. Rihtarju, kakor tudi vsem sodelavcem ponovno lepa zahvala. Ta razstava je stala društvo 2934 din.

Glasilo sadjarskega in vrtnarskega društva skoro v vsaki številki napada lovce in lovski zakon zaradi zajca, ki dela na sadnem drevju škodo.

Društvo je uredništvo »Sadjarja in vrtnarja« lepo opozorilo, naj opusti napade, sicer bo priporočilo svojim članom, ki so v velikem številu tudi člani sadjarskega in vrtnarskega društva, da izstopijo iz njihovega društva, ter da naj raje priporoča svojim članom, da namažejo sadno drevje v jeseni z od g. Levstika iz Celja preizkušeno mažo, ki absolutno varuje sadno drevje pred zajcem, obenem pa uniči tudi vse sadne škodljivce, ki se zarijejo pod hrastovo lubje dreves. Uredništvo »Sadjarja in vrtnarja« pa je na to odgovorilo, da odklanja lepe nasvete, ki so združeni s stroški za zavarovanje sadnih dreves na lastnih posestvih v zabavo in v korist drugih. To kaže, kakor da bi druge maže, ki jih v svojem glasilu priporočajo sami in razne tvornice za uničenje sadnih škodljivcev, dobili sadjarji zastoj. Iz tega se vidi, da jim je boj proti zajcu le sredstvo za dosego namena.

Blagajniško poročilo se je vzelo na znanje ter je bila blagajniku na predlog revizorjev izglasovana soglasno razrešnica.

Pri volitvah so bili zopet izvoljeni vsi izžrebani odborniki.

V Zvezin odbor se izvolijo: direktor Mravljak Fran, namestnik inž. Rihtar Ciril, ravnatelj Kralj Drago, namestnik dr. Bavdek Josip, dr. Vrhovec Anton, namestnik s. o. s. Detiček Mirko, Zorko Anton, namestnik Cilenšek Fr.

Lovsko društvo Maribor je imelo svoj redni letni občni zbor dne 27. II. t. l. Kratko poročilo izide v prihodnji številki »Lovca«.

Lovsko društvo Maribor je priredilo v mesecu februarju dva 6dnevna tečaja za lovske paznike in je pripravljeno prirediti še tretji tak tečaj, čim bi se zanj priglasilo najmanj 20 udeležencev. Priglasiti se je takoj, ker se drugače preloži tečaj na pozno jesen tekočega leta.

Kinološke vesti

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letos dve pomladanski vzrejni tekmi za pse ptičarje vseh pasem, ki so bili poleženi v letu 1937. Prva tekma bo v nedeljo, dne 3. aprila t. l., v loviščih Pobrežje in Sv. Miklavž pri Mariboru. Sestanek tekmovalcev 3. aprila ob 7 pred hotelom »Orel« v Mariboru. Po prihodu tekmovalcev v lovišče se bo vršila telesna ocena psov, potem se prične takoj tekmovalstvo. Po končani preizkušnji se bodo razglasili uspehi posameznih tekmovalcev v gostilni »Vruse«, Sv. Miklavž ob Ptujski cesti. Tekmo bo vodil g. dr. Kupnik, odvetnik v Mariboru, sodili pa gg. ravn. Dragotin Klobučar, Leo Matajc in Anton Schuster. Druga tekma bo v nedeljo, 10. aprila t. l., v lovišču Jezica pri Ljubljani: zbirališče ob 7 na vrtu hotela Miklič (Metropol) v Ljubljani; tam bo pregled psov za vpis v JRP in žrebanje; potem odhod v lovišče. Po tekmi bo ob 20 sestanek v hotelu Miklič in razglasitev ocen ter razdelitev nagrad. Prijave za to tekmo je poslati

najkasneje do 7. aprila t. l. na Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Vodji za ljubljansko tekmo sta gg. dr. Hubert Souvan in dr. Ivan Tavčar; sodniki pa gg. Feliks Justin, Evgen Križaj, Leo Matajc in dr. Vilko Pfeifer.

Prijavnina za vsakega psa znaša 30 dinarjev, za nečlane 60 din, poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, so oproščeni plačila prijavnine.

Prijavljeno leglo ptičarjev. — Dne 5. marca t. l. je podelila angleška seterka »Ela« JRP 12 N po »Tes-u« JRP 19 M štiri (3—1) mladiče. Lastnik psice je Janko Dovč, Stožice št. 73, p. Jezica. A. Sch.

Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev priredi 9. maja t. l. ob 8.30 tekmo psov jamarjev v umetnih rovih na prostoru Društva ostrostrelcev pod Rožnikom.

Prijavnina znaša za vsakega psa 20 din, za naknadno prijavljene pse pa dvojno. Prijavni rok do 30. aprila t. l. na tajništvo, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36 (tel. 23-55).

Oglasi

Lovske tovariše in vse, ki žele v našem glasilu priobčiti kak oglas, opozarjamo na zadevne pogoje na drugi strani platnic. Oglasi se morajo z oglasnino vred poslati Zvezini pisarni do 20. vsakega meseca, da lahko izidejo v naslednji številki.

Pristni tirolski loven obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, velika izbira športnega blaga za dame in gospode, in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Psarna Ortneška odda še nekaj mladih nem. kratkodlakih ptičarjev, pol. 1./I. 1938 iz prvovrstnega legla: Biba Ortneška JRP 85 B po Azorju Kriškem JRP 132 A. Več pri lastniku Oskarju Koslerju, Ortnek.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškariju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Mahničeva ul. 6. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Koker-španijela (pes 2½ leta, psica 1½ leta) proda V. Herfort, dvorni preparator, Ljubljana, Kodeljevo.

Otvoril sem atelje za prepariranje živali vseh vrst, montiranje rogov itd. Delam po najnovejšem sistemu in jamčim v vsakem oziru za izvršena dela, katera bom izgotovil vestno, strogo po naravi in po nizkih cenah. Rudolf Unger, Ljubljana-Šiška, Lepodvorska ulica 21, Medvedova cesta 20 (v bližini gorenjskega kolodvora, tel. 24-33 a).

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo v prejšnjo prodajalno trvdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

visokorazantno Schönauer z daljnogledom, kal. 7·62 . . .	5000 din
Schönauer, kal. 6·5	2500 »
Bockova brezpetelinka Sulsa, kal. 28/5·6	3500 »
Dvocevna brezpetelinka kal. 16, brezd.	2500 »

Petelinji lov se da za dobo dveh let v najem. Knez Ivan, Razbor, Slovenjgradec.

Za prehrano lovskih psov

si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3·50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Um.

Na petelina

Tiha in mirna je bila pomladna noč in mi vlivala najlepše nade na uspeh. Skoraj mi je bilo toplo, ko sem se počasi vzpenjal v kraljestvo petelina. Bilo je še zgodaj, zato sem na vrhu počakal, da so jele bledeti zvezdice.

Tedaj se je kakor v slovo zadnjič oglasila petelinarja znana ponočnjakinja s svojim prijetnim in mehko zateglim: »Huu, hu - hu - hu, huuuu!« V grmu je rahlo zašumelo, drobna ptička je stresla peruti. »Čirr?« je zatrepetala. »Mar sem jo prezgodaj prebudil?« sem se vprašal. Ne! Kmalu se je oglasila druga in tretja, in polagoma je vstajal ves gozd in gora iz nočnega sna.

Napenjal sem ušesa, prisluškoval v levo in desno, da končno nisem mogel dognati, ali se mi le zdi, ali sem res slišal iz dalje: »Te-lek!« Hotel sem se umiriti, a šele sedaj sem videl, kako sem razburjen. Srce mi tako močno utripa, da čutim njega udar v grlu. Tiho stopam po položni poti v ono smer, od koder se mi zdi, da prihaja glas, in zopet napenjam uho, da bi kaj zaznal. Šele sedaj sem ugotovil, da se res oglašajo petelin in klepa v manj-

ših presledkih, brušenja pa nisem slišal. Zato stopim še kakih deset korakov dalje in čakam. Končno čujem prav razločno: »Te-lek, telek, telek telek, trrr-pok, čsihi, čsihii, čsihiii.« Po kratkem odmoru se cela kitica ponovi. Odložim suknjo in nahrbtnik, pripravim vse potrebno in začnem naskakovati. V začetku je šlo prav dobro, po ravni poti. Kmalu pa sem krenil v gozd med suho vejevje. Delal sem po dva koraka in krepko stopil ali skočil, da sem takoj zdrobil suhe vejice in nisem bil v strahu, da mi te počijo pod stopalom ravno tedaj, ko bi si najmanj želel. Moral sem tudi skozi gosto mlado smrečje. Odmikal sem veje, za seboj pa sem jih spustil v isto lego, kakor so bile, da se niso majale. Tako sem se vedno bolj bližal njemu, kateremu sem to pomlad žrtvoval toliko juter in noči. Vedno bolj vzdržno je ponavljal kitico za kitico. Njegova pesem pa je izražala silno hrepenenje. Medtem so zvezdice popolnoma ugasnile. Temne silhuete vrhov so postale jasnejše, nebo pa je ožarjalo še nevidno sonce. Prebujalo se je tako jutro, da si lepšega nisem mogel želeli. Naskakoval sem dalje in kmalu zapazil vejo na stari smreki, ki se je rahlo gibala, ko je petelin brusil. Njega pa nisem videl, ker je bil v gostih vejah zakrit. Točno sem vedel, kje je, a videl ga le nisem. »Kaj bi sedaj?« sem razmišljal. »Videti ga moram! Počakajmo!« Petelin pa se najbrž ni brigal za moje skrbi, ker je lepo zakrit pel, da je bilo veselje. Kar mi pride na um posrečena ideja. Nekoč sem že zmešal med petjem petelina, da mu je hkrati zastala sapa in je preletel. S palcem in kazalcem stisnem nosnici, z dlanjo pa zakrijem usta in tiho dahnem: »otk, ak, ak?« V trenutku je nehal s petjem, najbrž mu je bil glas nove ljubice neznan. Čez trenutek pa je preletel naravnost proti meni in sedel na golo bukovo vejo komaj deset korakov od mene. Skoraj si nisem upal dihati, saj sem mislil, da sliši udar mojega srca. Oziral se je na vse strani, prisluškoval, nagnil glavo na stran in opazoval teren pod seboj. Končno se je obrnil proti vzhodu, začel v presledkih pokati in nato vzdržno peti.

Tedaj sem se pripravil, dobro pomeril in pritisnil. »Šlek!« Petelin je prenehal, ker nisem pritisnil med brušenjem, trenutek obstal in že je odletel. »Sveti Hubert s teboj!« sem mu zadovoljen želel.

Ko pa sem zapiral kamero, sem na žalost ugotovil, da mi je lečo pokrival bukov list.

Bogdan Pogačnik

Spomini na mednarodno lovsko razstavo v Berlinu

(Konec.)

O razstavi gamsjih rogljev omenjam še sledečo zanimivo malenkost. Znano je bilo, da je neki g. dr. Kern iz Münchena pred leti v naših loviščih ustrelil krasnega gamsa z izrednimi roglji. Teh rogljev med razstavljenimi ni bilo nikjer. Minister n. r. in naš član ocenjevalne komisije dr. M. Zoričić in član ocenjevalne komisije dr. Šemper sta se s hvalevredno vnemo potrudila, da je tudi ta trofeja dospela na razstavo in bila ocenjena. Bilo pa je zato potrebnih nekaj intervencij na najvišjih mestih. Ker so roglji

prepozno prišli v roke ocenjevalni komisiji, niso omenjeni v katalogih, čeprav so bili ocenjeni s 125.8 točkami in so dobili prvo mednarodno oceno ter se kot edini jugoslovanski gamsji roglji postavljali v slavnostni dvorani. Deležni so bili šestega častnega ščita v hudi mednarodni konkurenci. Na ta uspeh smo lahko upravičeno ponosni.

Končno nekaj bežnih vtisov z nekaterih mnogoštevilnih prireditvev za časa berlinske razstave.

Dne 3. novembra ob 11 dopoldne je bila uradna otvoritev razstave v slavnostni dvorani, kjer se je zbralo približno 1.200 častnih gostov, med njimi danski kronski princ in princesa, veleposlaniki Francije, Poljske, Italije, Anglije in Japonske, poslaniki Danske, Egipta, Romunije, Češkoslovaške itd. ter ogromen štab lovskih velikašev iz Nemčije in vsega sveta. V svojem govoru je »reichsjägermeister«
Göring naglašal med drugim, da je tudi lovstvo vez, ki bi znala družiti narode, in da stremljen sedanja Nemčija

po ohranitvi miru in sodelovanju vseh narodov na vseh kulturnih poljih. Razstava naj služi tudi cilju, dvigniti položaj lovca na vsem svetu in mu priboriti ugled, ki ga zasluži.

Po otvoritvi je bil obhod delegatov in povablencev po razstavišču. V našem oddelku je pozdravil z izbranimi besedami gospoda »reichsjägermeistera« vodja naše delegacije dr. M. Zoričič in mu predstavil jugoslovansko delegacijo. G. predsednik se je zelo laskavo izrazil o naših trofejah, ki so se v velikem številu uveljavile celo v slavnostni dvorani, in o okusni in pregledni razporeditvi naših razstavljenih predmetov. Podčrtal je dejstvo, da se naša razstava povsem razlikuje od drugih in da nudi lovcu-umetniku poseben užitek.

Težko je odgovoriti na vprašanje, v katerem vrstnem redu so se odlikovale posamezne države, saj je imela vsaka svoje posebno obeležje in svoje posebne privlačne točke in so mnenja različnih ljudi različna in slednjič je za končno oceno posameznih oddelkov — kakor že rečeno — igrala veliko vlogo količina denarja, ki je bila dotičnemu razstavnemu odboru na razpolago.

Prednjačila je gotovo Nemčija s svojim izredno organiziranim lovstvom in s svojo ogromno tehniko in industrijo. Res je seveda tudi, da se vsaka taka prireditel doma bolje in lažje posreči kakor pa v tujini. Od slovanskih držav so se udeležile razstave razen naše tudi Bolgarija, Poljska in Češkoslovaška. Sovjetska Rusija iz razumljivih razlogov ni sodelovala.

Bolgarija je pokazala lep razmah lovstva. Nedostatek prostega lova v državi (regalni sistem) je izravnal po naravnost vzorni in vojaško strumni organizaciji in po energičnih ukrepih glede čuvanja domače divjadi in uvažanja divjadi iz tujine. Presenečal je zelo bogat in izvrstno izdelan statistični material. Odlikovali so se gamsi, medvedi, risi in volkovi. Organizacijo razstave je krepko podprla bolgarska vlada.

Češkoslovaška razstava je pokazala v prvi vrsti izredne izsledke globokega znanstvenega dela in občudovanja vreden postopen dvig lovstva, kar dokazujejo statistični podatki. Za oko se je odražala od drugih razstav zaradi posebne preglednosti in točnosti in ker ni bilo nikjer opaziti natrpanosti, ki je mnogokje zelo neugodno vplivala na celotni vtis. Češkoslovaška ima dobre jelene, srnjake in gamse (Visoke Tatire). Jelenje rogovje iz leta 1730 je bilo ocenjeno z 246 točkami! Zanimive so bile trofeje muflonov (glej sliko), ki jih je ta država zaredila v svojih loviščih.

Posebno se je odlikovala Poljska. Temelj njenega lovstva leži v prostranih Beloveških prašumah, ki so večinoma proglašene

za zaščiteno naravni park. Te prašume so darovale trofeje velikana bizona, najboljšega losa, dva najboljša srnjaka in najboljšega risa in volka cele mednarodne razstave. Svetovni rekord nosijo čakani divjega prašiča, ki so last grofa Bjelskega. Poljska se ponaša tudi s prastaro lovsko kulturo in s smiselnim in energičnim delom v prid lovskega, ki ga dokazuje razstavljeni znanstveni material. Zaradi preobilice razstavljenih predmetov, žal, niso prišle do zaslužene veljave razne prekrasne trofeje.

Od neslovanskih držav naj omenim samo Madžarsko. Po splošni sodbi je bila ta razstava najlepša in je tvorila za ogromno število obiskovalcev mednarodne razstave najprivlačnejšo točko. Stari gradovi tamošnjih mogotcev so kar tekmovali, da pokažejo svetu vse zanimivosti svoje davne lovske prošlosti. Prastari ilustrirani rokopisi, plemiški grbi z motivi, vzetimi iz lovskega, krasno starinsko orožje, predmeti, tičejo se lova s sokolom iz 17. stoletja, in veliko število drugih dragocenih zanimivosti je vzbujalo ogromno pozornost. Izredne jelenje trofeje in rogove damjakov so krasile ta oddelek, a diorame, predstavljajoče madžarsko Pusto in Karpatsko gorovje, so bile gotovo najboljše na razstavi. Tvorile so zavidanja vredne umetnine.

Kaj je bilo še občudovanja vrednega na tem obhodu po razstavi? Slikarstvo se je na razstavi uveljavilo v zelo izdatni meri, čeprav je znano, da je slikarjev po širnem svetu zelo mnogo, a da so lovski slikarji zelo redko posejani. V velikanski 80 m dolgi dvorani so bile razstavljene slike, ki jih je brez izjeme smatrati za polnovredne. Izbira je bila gotovo stroga, zaradi česar je bilo le malo umetnikov, ki jim je bilo dano, da so razstavili svoja platna. Prednjačila je Švedska z Lilienforsom. Sledila je Nemčija z Löbenbergom, Mailickom, Dombrowskim, Prokoffijefom, Krönerjem in Wagnerjem. S krasno Löbenbergovo sliko je bil odlikovan od prirediteljev naš oddelek na mednarodni razstavi. Poljaki so bili zastopani po Koszaku, Kowaliku in Felatu, Avstrija po Pausingerju in Dichtlu, Angleži po akvarelistih Thorburnu in Wallace-u. Iz Jugoslavije se je izkazal edini šain iz Sarajeva. Ni jih pač pri nas slikarjev, ki bi se pečali z lovskim življenjem in je posebno pri nas Slovencih po Gorupovi smrti nastala praznina, ki jo ob raznih prilikah precej bridko občutimo.

Posebna dvorana je bila določena za lovsko fotografijo. Tudi tu so se najboljše odrezali Švedi s svojim predstavnikom Bengt Bergom, svoje izdelke pa so razstavili tudi razni drugi narodi, med katerimi ni bilo najti — Jugoslavije. Pa koliko slik hranijo zbirke naših lovcev-fotografov, ki so amaterji in poklicni fotografi! Toda na prste bi lahko preštel lovske slike, ki bi bile

vredne, da bi se uvrstile med one, ki jih je bilo videti na berlinski razstavi. Med lovske slike ni namreč šteti onih, ki predstavljajo skupine lovcev v raznih trdih ali pretirano marcialniških pozah, ki pred njimi leže dolge vrste zajcev, šopi fazanov, nekaj komadov srnjadi itd., tudi ne takih, ki kažejo srečnega uplenitelja petelina ali ruševca, sem ne spadajo tudi slike, ki predstavljajo kulinarčno udejstvovanje med počitkom na lovu in pri »zadnjem pogonu«. Imaš li, dragi tovariš, sliko v svoji zbirki, ki kaže pojočega divjega petelina, pasočo se družino srnjadi, kito jerebic, ki išče hrano, pa čeprav bežečega ali na ložu spečega zajca? Posnetkov iz življenja naših lovnih živali nam manjka in to iz razloga, ker nimamo lovcev — s kamero. Za ta posel je pač potrebna prav izdatna količina potrpežljivosti, vztrajnosti in samozatajevanja, ljubezni do fotografiranja in izvrsten aparat, ki je seveda drag, omogoča pa ostre posnetke iz daljave. Temu načinu lova bo treba odslej tudi pri nas posvečati malo več pažnje. Menim, da ne bo v tem pogledu nepremagljivih težkoč, saj so se naši fotografi-amaterji in poklicni fotografi že ponovno izkazali na tuzemskih in inozemskih razstavah, seveda ne s slikami iz lovskega življenja.

Še na eno panogo lovstva moram opozoriti, ki me je na tem obhodu po razstavišču posebno zanimala, namreč na sokolarstvo. S sokoli, kragulji in deloma orli se je srednjeveško viteštvo kar strastno zabavalo na lovih posebno na perjad. S sokoli se vrši pa tudi lov na zajce in kunce. Je to način lova, ki so ga poznali stari narodi v Evropi, Aziji in severni Afriki in ki je tekom časa prišel v pozabljenje. Današnji nemški rod ga je zopet oživil, češ da je to krasna viteška igra, ki nudi lovcu z ujedami svojevrsten užitek. V veliki dvorani je bilo zbranih na stotine sokolov, jastrebov in dva lovna orla s Finske. Lep je bil pogled na to pestro družbo, še lepši pa na posamezne sokole pri »delu«, ki smo mu prisostvovali v lovišču Mühlenbeck pri Berlinu dne 6. novembra. Ne bom opisoval na dolgo in široko te prireditve, ki se je vršila, kakor vse druge, točno po programu. Mene, ki se s to lovsko panogo doslej v nikakem oziru nisem bavil, je presenetilo dejstvo, da je sokol fazana v zraku zgrabil od spodaj in ne od zgoraj, kakor sem si to predstavljal. Pa tega naziranja najbrž nisem bil samo jaz. Pripomniti moram, da me ta način lova ni navdušil. Morda zaradi tega, ker mi je popolnoma tuj, morda pa, ker je krut. Ne sklada se z našo lovsko miselnostjo.

Posebno zanimanje so vzbujali oddelki, kjer se je košatila lovska industrija. Pred tvojimi očmi so se izdelovale puške raznih sistemov, pred teboj so ležali najraznovrstnejši predmeti, ki so v

zvezi z lovstvom, vse krasno in precizno izdelano v vseh mogočih oblikah. Diviti se je moral gledalec množini in kakovosti razstavljenega blaga in se naravnost čuditi silovitemu napredku zadnjih desetletij. Saj ni minilo še 50 let, odkar so zagledale svet puške s centralnim vžigalom, odkar se je rodil naboj, ki je pričel odrivati zarjavele enocevke prednjače. Zardel bi bil od presenečenja g. Berchtold Schwarz, srednjeveški učeni kemik in menih, ki je bil baje izumitelj črnega smodnika, ako bi se bil pojavil v teh dvorinah in opazil dolge vrste raznih brezdimnih razantnih smod-

nikov, ki so seveda potomci njegovega izuma. Ni tu mesta pa tudi ne prostora, da bi opisoval na dolgo in široko ta čudesa moderne tehnike. Kdor se želi z njimi seznaniti natančneje, naj seže po zadevni strokovni literaturi.

V nizu prireditev se je vršila na predvečer otvoritve razstave v državni operi slavnostna predstava Weberjevega »Čarostrelca«; dne 3. novembra slavnostna večerja, prirejena od »reichsjägermeistra« Göringa inozemskim delegacijam; dne 4. novembra se je vršila seja »Mednarodnega sveta za lovstvo« (Conseil international de la chasse — CIC) v Preussenhausu; istega dne se je vršila večerja na čast tej vrhovni organizaciji v »hiši letalcev«

ter ples nemškega lovstva; dne 5. novembra je bila tekma psov ptičarjev v lovišču Mühlenbeck pri Berlinu in sprejem, ki ga je priredil »reichsjägermeister« v »hiši letalcev«; dne 6. novembra lov s sokoli itd.

Od vseh teh prireditev naj jih nekaj samo na kratko omenim. Tekma lovskih psov je bila sijajna. Pasji material je bil prvovrsten in kar milo se mi je storilo, ko sem se spomnil naših tozadevnih domačih razmer. Kdaj bomo dosegli uspehe, ki smo jih videli na tekmi v Mühlenbecku?

Posebno zanimivo je bilo potovanje v avtomobilih po državni avto-cesti na zapad v Braunschweig, tudi dne 6. novembra. Na prostranem trgu se je vršila zvečer ob razsvetljavi z baklami jako značilna vsakoletna proslavitev državnega št. Hubertovega dne. Lovstvo tamkajšnje župe je poklonilo »Zimski preskrbi« (Winterhilfswerk) svoje darove. Tlakovana tla trga so bila pokrita s smrečjem in je na njem ležalo 44 komadov jelenjadi, 14 merjascev in 20 komadov srnjadi. Lepa gesta organiziranega nemškega lovstva, ki se ponavlja vsako leto v vsaki lovski župi. Kako bi bilo pri nas s kako slično akcijo? Proslava se je nadaljevala z otvoritvijo župne lovske razstave v Braunschweigu. Na vsakoletno župno razstavo mora prinesiti nemški lovec svoje trofeje, ki si jih je pridobil tekom zadnjega leta. Tu se trofeje ocenijo v tem smislu, da se odobri odstrel slabe in starejše, za razplod ne več sposobne in primerne divjadi in da se graja odstrel divjadi, ki bi morala ostati v lovišču in bi kakovostno dvignila stalež. Število divjadi v loviščih po nemških vzgojnih vidikih igra samo podrejeno vlogo, gre jim tam le za kakovost. Slab je po njihovem naziranju lovec, ki mu dičijo stene krasni in številni srnjakovi roglji, ogromno jelenjadno rogovje, a oživljajo njegovo lovišče le slabiči, pa bodisi v še tako velikem številu. Samo slabejše trofeje naj bodo doma, krepka in zdrava divjad pa naj živi v gozdu in naj skrbi za krepko in zdravo potomstvo.

Drugega dne so nas povedli na Hainberg, star gradič v bližini Braunschweiga. Tam se je zbralo približno 10.000 lovcev. Občudovali smo gledališko predstavo na prostem, in sicer na pobojju skalnatega, poraslega griča, ki je prikazovala stare običaje ob prihodu lovske družbe z lova. Seveda ni manjkalo ne v Braunschweigu ne v Hainbergu pomembnih govorov o delu in organizaciji lovstva v tretjem rajhu. Glavni govornik je bil zopet »reichsjägermeister« Göring.

Delegacije so bile vabljene tudi na love na različno divjad in na ogled slavnoznane »Schorfheide«, kjer ima »reichsjägermeister« svoj lovski dvorec, in ki slovi po svojem zglednem lov-

skem gospodarstvu. Pri vseh teh prireditvah so gospodovali nemški lovski kroji. Inozemci so nastopali razen Bolgarov, ki so kot lovci vojaško strumno organizirani in uniformirani, v civilnih oblekah, v fraku, v žakeju, smokingu, kakor so pač zahtevale prilike. Prav lepo in dobro bi bilo, da bi se naš slavnostni lovski kroj krepko uveljavil v vsej državi in to vsaj v taki meri, kakor se je že uveljavil v dravski banovini. Nastopi našega lovstva v javnosti bi s tem le pridobili.

Za nami je ogromna prireditev. Čim bolj se časovno od nje oddaljujemo, tem bolj jo občudujemo in tem bolj nam prihaja do zavesti domneva, da današnja in morda tudi prihodnja generacija ne bo imela prilike, da bi se ji nudilo slično doživetje. Samo kipeče hotenje na novo porajajočih se sil organizirane tretje države je moglo ustvariti nekaj tako velikega, kar bo brezdvomno vplivalo v prav mnogih ozirih na svetovno lovstvo.

Ivan Robida

Incident na Sv. Bernardu

(Donesek k študiju pasje psihe.)

(Konec.)

Človek živi s psom, kakor smo rekli, od davnih dni v simbiozi, morda je prva žival, katero si je udomačil in ukrotil. Zato tudi še precej pozna njegovo psiho. Mnogo seveda mu je pa ostalo nepojasnjene in nedognane do današnjega dne.

Čuti, to so tisti organi, ki v podani plastični masi možgan vzbude iz temote prvotne nezvesti (v kateri se rodi človek ali pes) prve duševne pojave in zgrade končno na temelju iz telesa in zunanjega sveta vedno iznova prihajajočih podražkov, pretvarjajoči jih v občutke in spominske slike, zvezane v dovoljnem številu primerno med seboj, zavest in na tej podlagi tako imenovano psiho, ki dojema, asociira, v tem sistemu veže, voli in izbira, sodi, sklepa, čustvuje in uveljavlja na zunaj svojo voljo. Oglejmo si torej najprvo čute naših prijateljev.

Pes izborno sliši (in izvor glasu nič manj dobro ne lokalizira), predvsem pa izvrstno voha. Kot sicer narava, ki daje živalim samo enovrstno orožje (n. pr. levu zobe in kremplje ali ne obenem še rogov in rogovilja), ni obdarila psa vrh vsega še z dobrim vidom, zato pa je predstavniki sveta psa povsem drugačen nego naš, ki nam je oko prvi in glavni organ zaznavanja. Predstave psa so predvsem vznikle in nastale na temelju voha in sluha. Zanj ni glavno, kak obris, kako obliko ima kak predmet, ampak glavno mu je, kako diši in kako se akustično ponša. Mi imamo v svojih predstavah, v svojem spominu recimo, naše znance uvrščene predvsem po obrazih, po postavi, po pisanem ali tiskanem imenu, in še po glasu; a skoro izjemoma koga po duhu, ki ga razširja. Pri psu je to drugače. V njegov predstavniki svet se mi torej v istini že ne moremo več pravilno zamisliti.

Kar se tiče organa pasje psihe — možgan, ki tehtajo pri srednje velikem psu kakih 155 gramov (torej slabo desetino človeških možgan), bi po značaju oblik njihovih tipičnih roparskih zavojev ne bilo bogve kako visoke duševnosti pričakovati. Konjski jih nadkriljujejo. In v resnici konj, ta največji trpin med živalmi, katerega človek na nečuvven način brutalizira — tam kjer z njim dobro ravnajo in se z njim mnogo bavijo, n. pr. Arabci, glede inteligence nič ne zaostaja za psom.

Pes ni navezan samo na dom kakor mačka, ki je res prava žival dóma, ampak visi predvsem na svojem gospodarju — je torej žival osebe, odnosno tudi več oseb (če nima izrazitega gospodarja, da bi se mogel nanj navezati). Pa tudi v hiši navadno dobro ve, kdo je po »činu« višji in nižji in se slednjim pogosto samo tedaj pokori, kadar ni prvih avtoritet v bližini. Tudi ve pes dobro, kdo mu je naklonjen in kdo ne.

Pes, kakor vse, kar živi, ima kajpada dvoje najmočnejših nagonov: skrbeti za svoj življenjski osebni prospek in svoj narod. Briga se torej v prvi vrsti za jed in ljubico. Sicer ga še zanima izven ženitvenega časa, kar je nekako v zvezi s preskrbo živeža; zato stiče po hiši in njeni okolici, zalezuje miši, podgane, mačke in divjad. Briga se, kdo prihaja v hišo in odhaja iz nje, kako je kaj s tekmeci itd. V ostalem je pa njegovo pažnjo težko obrniti v drugam obrnjeno smer.

Mlad pes se rad igra z ljudmi, s sovrstniki in sam s seboj, prenaša razne predmete, veje, polena, cape in slično — pač ker mu dela veselje, da se z uspehom bori s pezo in nerodno vejo in jo vlačí sem in tja, teče ponjo, če mu jo vržeš, grabi po njej in jo tako donaša. Ako se potem ob izgovarjanju neke gotove, vedno stereotipno se ponavljajoče besede recimo »aport« zveže predstava izvršenega dela, je vtirjena asociacija med njim in poveljem. S tem je pes doumel, kaj zahtevaš od njega, kar je treba potem še s pogosto vajo utrditi. Zato upravičeno trdimo, da pes primitivno dojema, asociira, in da smemo govoriti, kakor izučé opazovanja in izkušnje, o zapomnivosti in spominu njegovem.¹ Toda že zmožnost analogizacije in komparacije je najmanj dvomljiva. Da bi pa n. pr. dresiran pes vedel in razumel višje namene in namere svojega gospoda, da bi imel pojem o bistvu in pomenu posla, ki ga izvaja, je seveda izključeno.

Nadalje vemo, da ima pes, dasi je slaboviden, poseben dar orientacije v terenu, dar, ki ga deli s celo vrsto drugih živali, kar je še vedno docela nepojasnen in nerazložen pojav. — Tudi potek časa pes do neke mere praktično pravilno presoja, bodisi da je to odvisno od njegovih telesnih počutkov (torej n. pr. ob opoldne redno oglašujoči se lakoti in sledečem ji obedu), bodisi po opazovanju raznih redno se ponavljajočih dogodkov, navad,

¹ Od časov gusarja Odiseja, ki ga je vrnivšega se po desetletni odsotnosti pes edini spoznal, pa do današnjih dni, vedno čítamo slična poročila kot priče izbornosti pasjega spomina. Ne glede na dejstvo, da sličnih trditev skoro nikoli ni možno kontrolirati in znanstveno pravilno presoditi, moram izjaviti, da se moje izkušnje z omenjenim splošnim naziranjem ne skladajo.

prihodov in odhodov ljudi ali opravil v hiši, n. pr. pogrinjanje mize, šklopedranje s krožniki in priborom itd.

Glede čustvovanja vemo, da je pes negujoče ljubezni željan, da lahko sam iskreno ljubi, kakor prav tako lahko do smrti sovraži, da je lahko vesel kot potrť in žalosten, da celo obupan, da je lahko užaljen ali razdražen in razjarjen do pobesnelosti, tako da v svoji strasti ne grize samo po svojem sovražniku, ampak seka divje po vsem, kar je v bližini, eventualno tudi n. pr. po roki svojega gospodarja. Iz njegovega vedenja sklepamo, da se laska, dobrika, liže roke, skuša poljubljati v lice; ko poplesava, prešerno skače, miga in maha z repom, a ga nosi drugikrat napetega ali povešenega in ga celo stiska med noge. Če ga gospodar ošteje ali celo pretepe, se zavleče poparjen in skrušen v kot, skuša celo postavo zmanjšati, skriva nogi podse, krivi hrbet, polaga glavo predse, gleda turobno in celo vzdihuje. Kadar se pa pripravlja na boj, guba čelo, dviga srdito ustnače, kaže zobe in skuša povečati svojo postavo z naježenjem sršech res, da se čim strašnejšega pokaže svojemu nasprotniku in ga že s samo svojo bojno zunanostjo oplašči in navda z grozo.

Svoja čustva izraža pes torej z raznimi kompleksi gest, mimično pa, kot je razvidno iz povedanega, predvsem z značilnimi pregibki repa, uhljev in nekaj malega izraza v obrazu (gubanje čela, dviganje obrvnih lokov in gornjih ustnač).

Za glasovno izražanje svojih čustev ima pes tihó renčanje — alarmantno interno opozorilo bližajoče se nevarnosti za krdelo — grozeče glasno, zadirljivo renčanje pred napadom na nasprotnika, razno zvočno in razno ritmično lajanje, cviljenje, odnosno skomljanje in javkanje do tuljenja. S cviljenjem izraža včasih veselje, včasih nestrpnost, včasih hudo telesno ali psihično bolečino, prav tako kakor tudi težko žalost tja do tuljenja. Prav tako tudi, če se mu ob času ljubezni toži po psici. Čemu in zakaj pa sicer tuli pes, mnogokrat ne vemo. Nerazjasnjeno je, zakaj mnogo psov tuli v mesečnih nočeh, zakaj tulijo nekateri z glavo, obrnjeno v tla, drugi proti nebu.

Lajež je prvotno že poziv pred napadom in bojem, nadalje medsebojni akustični signal, za najdeno sled med gonjo na divjad in obenem sredstvo za njen preplah. Sicer pa pes z lajanjem opozarja gospodarja in stanovnike na svojem domu o sumljivih novostih, obenem tudi preti z njim. Da tudi drugače psi s svojim glasom, katerega umejo nekateri prav dobro in za razne prilike na poseben način modulirati, še marsikaj lahko iz-

ražajo, je splošno znano, n. pr. prihod gospodarja, mimohod tujca, bližanje sosedovega psa ali mačka itd.

Spregovorimo še, v kolikor vprašanja ob dosedanjih razmotrivanjih nismo izčrpali, nekaj besed o pasjem značaju.

Za najodličnejšo in najkonstantnejšo krepost pasjega značaja velja od pamtiveka pasja zvestoba. Nekaka mešanica suženjske vdanosti je, ljubezni, ki vse odpušča in vse pozablja, navezanosti na dom, ki ga pes ne pozabi zlepa in kamor se vedno zopet vrača, in na gospodarja, v katerem vidi svojega boga, ki zanj žrtvuje tudi svoje življenje. Ne trdim, da ni takih psov, ki so v obrambi svojega gospodarja izkrvaveli, in drugih, ki so bridkosti polni izdihnili na njegovem grobu — v splošnem pa je orisanemu idealu že treba nekaj, in časih tudi precejšnje korekture dodati. Kar brezdvomno stoji, je pa dejstvo, kakor sem to že povedal, žival osebe.

V ostalem so po značaju psi kaj raznoliki. Nekateri so ljubeznivi in pristopni, drugi samosvoji in osorni. Eni ljubijo otroke, drugi jih ne marajo. Eni živijo v prijateljstvu z živalmi na dvorišču, celo z mačkami, drugi so zapleteni z njimi v večne boje. Nekateri so živahni, podjetni, drugi mirni do torpidnosti; eni vdajljivi, drugi trmasti in celo uporni; eni potrpežljivi, drugi zamerljivi itd. Mnogo jih je zavistnih, požrešnih in ljubosumnih in se zbog svojih lastnosti, posebno če so še razdražljivega temperamenta, udeležujejo kot napadalci ter postajajo nevarni za svoje sovrstnike in celo za človeka.

Vsak pes se čuti v hiši ali v njenem vrtu kot nekakšnega čuvaja, ki je pripravljen svojo domačijo braniti, odnosno tujca napasti, ne vemo pa, zakaj postane tak, od brezsrdnih ljudi po neumnem na verigo priklenjen še tako dobrohoten pes hud in nepristopen. Sam samcat pes ni niti podjeten, niti hraber, razen če naleti na kekega svojega starega psa-sovražnika. Sicer se pa, kakor bomo čuli pozneje, zanaša na trop, na krdelo, na tolpo, v kateri živi, v kulturnih razmerah pa še na svoj dom, predvsem pa na svojega gospodarja, v katerem čuti svojo moralno oporo in iz katerega črpa izdaten pogum.

V kameniti puščavi, v neznanski samoti, v katero je postavljen starodavni samostan sv. Bernarda, je precej umevno, da iz pasjaka, odnosno kazemat in izven ograje izpuščeni, krog poslopij postajajoči psi smatrajo vso bližnjo okolico hospica za svojo domačijo, v katero vsakemu tujcu branijo pristop, pa bodisi da hodi po javni cesti, ki vodi mimo samostana, ali po samostanskem svetu.

Nato je misliti tembolj, ker je cesta, kakor smo že omenili, skoraj dve tretjini leta brez vsakega prometa razen športnega. V tej dobi psi izvzemši menihov in samostanskih uslužbencev ne vidijo tujega človeka. To pa ima za nasledek, da so danes rešilne akcije neprimerno bolj redke nego nekdanj. Psi so torej, dejal bi, nezaposleni, izpočiti in se svojemu rednemu nekdanjemu poklicu od leta do leta bolj odtujujejo. Zato je umevno, da so verjetno dokaj bolj nagnjeni k raznim pustolovščinam, kot je bilo to ob časih naših očetov.

Pozabiti pa tudi ne smemo, da so psi, kakor smo prvotno rekli, v tolpah, v krdelih živeče zverine. Zato je tudi verjetno, da se v živalih, ki vse smatrajo samostan za svojo očevo, pojavi čut skupnosti v izrazitejši meri, tako da oživi v njih nekaka atavistična zavest na nekdanje življenje v krdelih, kar jim dvigne podjetnost, ker se zanašajo na pomoč in svoje tovariše, kar jih zopet jači in hrabri ter izvablja in pritegne v skupni napad.

Kakor smemo posneti iz teh razmotrivanj, je s samotnostjo bivališča, s tendenco očuvanja in branitve doma, z nezaposlenostjo in prekomernim počitkom, kakor z življenjem v krdelu že a priori dana dispozicija za taka »presenečenja«, kakor so bili navedeni napadi psov ob hospicu, ki pa v resnici seveda niso nič posebno izjemnega, ampak so povsem razumevne konsekvence, ki bi jih smeli že davno pričakovati. Brezdvomno se ti incidenti vedno bolj pogosto ponavljajo v zadnjih letih in verjetno ne ponehajo. Kot dokaz bi se dalo še navesti, da izven okolice samostana, posebno pri reševalnih ekspedicijah, nikoli ni bilo čuti o kakih sličnih nesrečnih dogodljajih, ker ob njih pač niso prišli v poštev pravkar navedeni momenti za napad.

*

Vse domesticirane živali kažejo tendenco k variaciji tako po telesnih oblikah, po velikosti, po barvi dlake itd. Če križamo in vzrejamo potem živali v smeri gotovih postulatov, dobimo stabilizirane dedne variacije, katerim velimo običajno »pasme«, seveda ne v smislu naravoslovca, ampak živalogojca, v našem primeru kinologa. Tako smo prišli tudi do raznih pasjih pasem. Lovcu je šlo pri takem početju, da vzgoji pse z izvrstnim nosom, gonjače, stikače, jamarje, obstajače itd., dočim je n. pr. gojitelj hrtov, ki so prvotno psi step, kjer ni ne šum ne grmovja, niti ne visokih rastlin in trave, po katerih bi se mogla skrivati divjad, za svoje love skušal vzgojiti pse, ki imajo re-

lativno dober vid, a so brez nosu. Drugi psi so imeli zopet druge naloge (n. pr. čuvanje doma, zganjanje čred, osebno varstvo, zasledovanje ubežnikov), za katere so jih gojitelji z izborom najbolj usposobljenega plemenskega materiala skušali izrediti, vzgojiti in na temelju posebnih telesnih, čutnih in duševnih pasemskih odlik zdresirati.

Res je sicer, da je pes — pes, toda značaj iz večine individuov ene pasme se v psihičnem smislu vendarle znatno loči od druge, posebno kar se tiče njihove napadavnosti. So pasme, kot vprav bernardinec, katere lahko upravičeno označimo kot malo agresivne, druge pa kot eminentno ostre pse. Pri prvih pride redkokdaj do raznih afer, dočim so pri drugih na dnevnem redu, bodisi da se zapletajo neprestano z drugimi psi v besne boje, da izzivajo ali tudi direktno napadajo, bodisi da tudi ljudem brez jasno umevnih vzrokov ne prizanašajo.

Ne glede na to pa, kar izhaja iz plemenske krvi, gre pri vseh psih za posamezne izredno razdražljive živali. To je potem stvar individualnega ustroja v značaju in temperamentu, prav tako, kot to opazujemo pri ljudeh, od katerih je eden miren, prizanesljiv in potrpežljiv, drugi pa za vsako malenkost razžaljen, raztogoten ali tudi direktno zabavljiv in agresiven, jezav in nagnjen k silovitostim. Seveda ne izhajajo take slabe lastnosti pri psih vedno samo iz njihovega duševnega ustroja. Ne redkokrat je agresivnosti kriva tudi slaba vzgoja, posebno ščuvanje živali v njihovi mladosti. Ustroja kajpada ni moči izpremeniti, značaj in temperament ostaneta v bistvu ista; kar pa more storiti vzgoja ali tudi dresura, je to, da izobliči prirojene lastnosti v nekaterih smereh do neke mere. Iz neposejane njive pa tudi vsa nega ne more priklicati na dan niti ene žitne bilke.

Toliko moreš o agresivnosti psov v splošnem povedati. O posameznem pa samo z večjo ali manjšo verjetnostjo, posebno če psa dobro poznaš. Nikoli pa ne z apodiktično gesto trditi, ta pes je zlohoten, ugrizljiv, hud, oni pa ne. Da bi kdo mogel za svojega psa, in če ga še tako dobro pozna, v resnici garantirati,

Lovci-strelci!

Vežbe in pristreljevanje pušk vsako nedeljo dopoldne od 9.—11. ure na vojaškem strelišču v Ljubljani.

je nemogoče. Saj tudi za človeka, o katerem misliš, da ga v vsakem oziru popolnoma poznaš, ne moreš biti porok, da, niti celo zase ne. Kajti dovolite mi trivialno primero (pa v psihologiji gre vedno samo za prisposodabljanje, za nekakšen »kakor bi«), vsa naša osebnost je zgrajena kakor iz lupin, dejal bi, koncentrično drugo na drugo naloženih plasti, kakor pri čebuli. Če te sodimo po vrhnji zunanji luščini, si tak, kakor te pozna večina ljudi. V drugi plasti, kot te pozna tvoj najožji krog. V tretji recimo tak, za kakršnega te ima samo nekaj najbližje ti stoječih dobrih opazovalcev, prijateljev, sorodnikov, katerim si se pa ti sam še dokaj razkril, in ki niso videli vedno v tebi samo junaka s šlemom na glavi, ampak tudi kakršen si v nočni srajci. — Potem pride pa plast, kakor stojiš sam pred seboj — a pod to pa sredina oble sama, ki je niti ti sam ne poznaš, in ki lahko enako lavi izbruhne ob izredni priliki, prodre vse plasti naenkrat in pronikne navzgor in te pokaže takšnega, za kakršnega te ni nikdo imel, niti ne ti sam.

Da je stvar pri psu dokaj manj komplicirana, je jasno; zato pa je treba vzeti v račun nagone in pogone živali, ki so pri njih zaradi nedostajajočih zavor še izrazitejši kakor pri nas, ki se jim pa ne upira toliko zavor, kakor jih dá človeku vzgoja. Presenečenja v smislu teh izvajanj so torej vedno mogoča.

Pobaviti se imamo še nekoliko s problemom razdražljivosti z druge strani. Razdražljivost je lastnost, temelječa v značaju in temperamentu, zbog katere katerokoli bitje gotove vtiske v sebi ali izven sebe občuti za neugodno dražest, na katere motorično reagira. Pes, ki ga, recimo, dražimo z vriščem, hrupom, mahanjem rok, cepetanjem, tekom itd., reagira s tisto vrsto neugodja, povzročenega torej na vizuelne, akustične ali taktilne podražke, ki mu pravimo jezavo razburjenje, zaradi katerega si dá duška iz sproščenega afektivnega napona z renčanjem, lajanjem in napadom. To je znano; ni pa znano, kaj vse lahko psa razdraži ob raznih prilikah, ko nikdo niti slutiti ne more, da ga izzivaš. Mahanje, beg, kriljenje z rokama, mahadranje z obleko, vožnja v diru, vse to pes, kot vse živali, ki slabo vidijo, slabo prenaša in jih občuti kot neljub podraž. Maček, ki dobro vidi, se za bežeče ljudi ne zmeni, prav tako ne za kolesarje in vozove. Sicer pa vsake vrste žival na isto dražest po svoje reagira. Tako se n. pr. nervozni, plahi, k pobegu vedno pripravljeni konj neke brenčeče zajedavke mirno oteplje; pes hlasta po njih in jih lovi; govedo pa, kateremu v resnici lahko postane nevarna, pred njo zbezlja na paši. Torej ista dražest, a pri treh različnih živalih s povsem drugo odbojno reakcijo.

Da se vrnem za trenutek k našim samostanskim bernardincem! Čisto mogoče je, vsaj izključljivo ni, da je nesrečna zdravnikova hčerka v naglih podrskih na svojih smučeh pridvela mahajoča s palicama, se nenadoma izza skale prikazala, splasila morda samo enega psa, ki se je pa čutil pri tem razdraženega, morda tudi ogroženega, in ki jo je zato napadel, pri čemer so mu mogoče sekundirali še ostali psi. (Na tem mestu naj še omenim, da imajo bernardinci v primeri z ovčjaki ali celo erdelterijerji relativno slabotno razvito zobovje — seveda za usmrnitev dekletca je zadostovalo.)

Kdor se je mnogo bavil s psi, ve tudi, da se jih, sem pa tja, ob nam čisto neumevnih prilikah in situacijah loti preplah in da kažejo brezdvomno na tem temelju vznikle čudne zarote, kadar jih prevzame grozavost. Tudi ob takem prevevu strahote postane lahko pes težko agresiven.

Če sem že govoreč o duševnih lastnostih psa omenil, da ločijo psi sebi naklonjene in nenaklonjene osebe, temelji to pač do neke meje na njihovih osebnih izkušnjah. Toda pes ima po mojem mnenju tudi osebe, katerih od vsega početka ne more trpeti, in druge, katerim je poleg mu indiferentnih naklonjen. Ta pojav si razlagam (ne da bi posegal na znane Jägerjeve teorije nazaj) iz dejstva, da razširja vsak človek svoj poseben duh krog sebe in da so vsaj posamezni psi za te duhove izredno občutljivi, tako da jih neprijetno jim dehteče osebe same na sebi že spravljajo v odpor in tudi v eventualen napad.

Če si torej mislim, da se po večurni naporni turi prepoten smučar skakajoč in zaganjajoč se in vrh tega še mahajoč z rokama in palicama zažene proti psu, kateremu je slučajno njegov znojni izdušek do skrajnosti zoprni, bi našel moment več za razumevanje napada na Sv. Bernardu.

Oglejmo si pa sedaj še napadavnost in popadljivost iz trenutnega razpoloženja naših živali.

Kdor misli, da je lahko samo človek indisponiran ali celo slabe volje, se moti. Če izvzamemo abnormalni duševni ustroj pri posameznih patološko moroznih ljudeh, temelji bržčas vsa naša sitnost, slabovoljnost, čmernost in kar je še sličnih odtenkov, če ne gre za psihično utemeljene vzroke, na tem, da se počutimo telesno neuravnovešene, indisponirane, a smo zaradi tega »nasajeni« in razdražljivi, ne da bi se tega posebej zavedali, da bi bili vprav morali biti resno bolni. Seveda zgled sitnega, nevoljnega človeka je bolnik. Tako je tudi pri psu, ki se slabo telesno počuti in je zaradi tega nedostopen, razdražljiv in popadljiv. Ne dosti boljši od bolnika je pa prav pogosto star

človek, posebno če je bolehen. Senectus ipsa morbus! O starih ljudeh vemo, da so pogosto godrnjavi, zadirčni in sploh neznosni, med njimi posebno arteriosklerotiki, ki niso le razdražljivi, ampak celo agresivni do nasilnosti. — Tudi stari psi niso drugačni. A pri mnogih se prične ta involucija, ta presenij že s sedmimi leti, torej v pričetku druge polovice njihove življenjske dobe.

Ne glede na resna obolenja, ki vsaj pri dobrem, inteligentnem, svojo žival negujočem gospodarju ne ostanejo dolgo prikrita, je posebno treba opozoriti na to, da delajo psom razni paraziti, posebno pa trakulje, brez katerih noben pes ni, velike preglavice. Ne samo da jim ti zajedavci črevo lokalno dražijo in jim kratijo del hrane, jih še s svojimi izločki mnogokrat težko zastrupljajo, kar vse dela psa v večji ali manjši meri takega, da se ne počuti dobro in da je zaradi tega razdražljiv.

Nadalje je znano, kot pravi pregovor, da hoče celo »pes imeti pri jedi mir«. To je v obče res. Toda ne, ker hoče nemoteno jesti, ampak ker se boji, da mu kdo ne izmakne pravkar zaplenjene kosti. Zgodilo se je že, da so psi hlastnili po roki, ki jim je pravkar devala jed v skledo, isti trenutek, ko so jo prejeli, v strahu, da jim jo ista roka morda ne odvzame. Da je mnogo psov tudi jako zavistnih in ljubosumnih, smo že povedali.

Končno pa moramo še priznati, da ne glede na pasemski izvor in ne glede na vse ostalo, kar smo tekom naših razglabljanj navedli, eksistirajo posamezni psi, ki so po svoji naravi ali, če hočete, zbog atavističnih pojavov posebno razdražljivi in napadalni. Vzeti jih pač moramo take, kakršni so.

Slednjič bi tudi lahko govorili o duševno abnormalnih psih, saj n. pr. steklina kakor druge živčne, posebno možganske bolezni provzročajo pri psih brezdvomno težke psihične motnje. Govorili bi pa tudi lahko o psihopatičnih psih. Vsaj domnevajo to nekateri zoologi tudi o drugih živalih, n. pr. o slonih samotarjih, ki so vsakomur jako nevarni poedinci, katere je čreda izločila zaradi njihovega abnormalnega psihopatičnega ponašanja iz svoje srede in jih poslala v pregnanstvo.

F. Bračun

Mrtvaščica

(Črtica.)

(Konec.)

III.

Onstran vasi je samevala skovirka. Bila je za tretjino večja¹ od samca tostran sela in temu primerno krepkejša. Od kmetov je vzela v najem polje čez zimo ter se jim je oddolževala, da je zatirala miši, rove in krte. Kmetje so bili zadovoljni. Bolj po strani pa sta jo gledala lovec in ribič. Ni se dalo utajiti, da se jima je tu pa tam vmešavala v posle. Lovila je, kakor je nanesla prilika, včasih tudi v lovopustu. Vendar sta ji dopuščala razmeroma redke lopovščine glede na korist, ki jo je donášala seljakom.

Sneg je po večini izginil. Le v osoju so ležale še tu pa tam umazane krpe nekdanj bajno lepega kožuha kraljevske zime. Leska je prašila. Vrba je pognala mehke mačice. Hrast sredi polja pa kaže le velo listje preteklega leta, v kolikor mu ga ni populila burja pozimi.

Zdravamarija je odzvenela nad poljem. Zrak je moren in vlažen, nebo nekoliko zastrto.

Na močni hrastovi veji ob deblu se zgane sova, se zdaljša in stanjša, se skrajša in zdebeli, zlekne zdaj na levo, zdaj na desno, strese, razprostre rep ter si poravnava nekaj peres. Nato pa sede zopet nazaj, se nasloni ob deblo ter zraste tako dovršeno skupaj z ostalim hrastom, da je tudi vajeno oko ne bi izlepa ločilo od okolice. Brez potrebe jo zakriva še od zgoraj in od strani mladika z lanskim listjem. Tu se čuti skovirka tudi čez dan popolnoma varno pred presenečenjem.

Tako sedi in misli, kaj bi. Prav za prav se ji nikamor ne mudi. Noči so dolge, spanje podnevi kratko. Še nekoliko počitka ne bo škodilo.

Zdajci ji prinese sapica rahel šum na uho. Noben človek bi ne slišal ničesar; sova pa poškili najprej z enim očesom skozi veje na polje pod seboj, nato odpre še drugega, se zravna in zraste iznova.

Spodaj na njivi se je premaknila žival. Zajec je. To se da spoznati tudi skozi lahko meglico, ki pokriva tla. Počasi jo reže

¹ Samice skoraj vseh ujed so večje in krepkejše od samcev, da zamorejo laže oskrbovati mladiče s hrano.

po brazdi proti hrastu. Na pol pota se premisli in jo udari kar preko prave proti omejku. Le zakaj neki počene vsak trenutek? Zakaj počiva tolikokrat, ne da bi poskusil kako bilko krog sebe? To da misliti. Morda je ranjen? Tako blago je včasih zelo poceni. »Poskusimo srečo!«

Skovirka razprostre peruti in zajadra brez šuma, ogibaje se spretno vej, nad njivo. Nizko nad zajcem se ustavi ter zaplahuta kakor postovka nad njim. Ko zapazi dolgoušec grozno senco nad seboj, se poganja v strahu zdaj sem zdaj tja. Toda njegovi skoki so neprožni in brez moči. Za trenutek se potuhne, da bi prišel zopet k sapi. V tem hipu pade sova zviška nanj in mu zasadi kremplje, ostre kakor šilo, v hrbet. »Kve-kve-kve« toži trpinčena žival v gluhi mrak ter kleca sem ter tja po njivi; iznebiti pa se pošastne jahalke ne more. Krik pojema. Odpor popušča. Še nekoliko stresljajev in — končano je.

Sova načne plen na trebuhu in se nasiti do vrha z drobovino. Ostalega zajca pa zavleče v suho travo pod trnoljico na omejku. Nikdo ne ve vnaprej, kaj ga čaka. V dobi tolstih noči je treba skrbeti za mršavo bodočnost.

Pa ni srečno izbrala skovirka skrivališča za plen tisto noč. Naslednjega dne so našle zajca vrane in srake, pozneje še sinice. Obrale so ga tako temeljito, da ni ostalo drugega na okostju kakor tanka jeklena žica krog prsnega koša — —

»Vsekakor smo siti. Tako dobra in izdatna večerja je redka v letu.«

Slasten obed pa rodi dobro voljo in željo po zabavi. Sova poleti nazaj na hrast. Tedaj zasliši od daleč, nekako iz kraja, kjer stoji znamenje sv. Florijana nad vasjo, veselo ukanje ponočnjaka:

»Juu — hu — hu — hu — huu —«

»Aha! Oni tam je pa naše krvi. Zglasimo se mu!«

»Čujk! Čuvik!«

Kmalu nato je tudi skovir na hrastu pri samici. Kakor senca je priplaval naravnost na drevo ter ji začel na mah dvoriti po svoje:

»Čijk! Čuvik! Čutju! Ku-ku-ran! Rla-rla-rla!«

»Puh! Ta drobnič tu naj bo ,mož'?«

Grozeče se našopiri samica, da se vidi še enkrat večja ter klopne kakor v jezi s kljunom. Samec pa se ne da ugnati v kozji rog. Pogumno se ji primakne in jo med čivkanjem in žvižganjem potisne z veje.

»Hvali Boga, pritlikavec, da smo imeli zajčjo pečenko za večerjo in smo dobre volje. V takem razpoloženju prenašamo tudi nadležnosti.«

Samica puhne skozi veje. Samec ji sledi med petjem in zvonilom. Tako jo prežene v gozd. Goni jo brez prestanka sem ter tja. Ako se hoče odpočiti na drevesu, jo potisne z veje v zrak ter ji sledi. Nazaj na polje gre gonja, pa zopet v gozd, da je že vsa upehana.

»Vsekakor kaže pogum ta malek in vztrajnost, kakor je nismo pričakovali.«

Zopet se požene samica na drevo in se s prsti trdno oklene veje. Sedaj ji sede samec nasproti, piha kakor puran, kadar vozi kočijo, poka s kljunom, čivka, žvižga, skovika, tuli, se krohota, kukurika in grgoče tako prijazno in vztrajno, da izpremeni samica iz temelja sodbo o njem:

»Pa je le ‚mož‘ navzlic svoji neznatnosti, cel ‚mož‘. Moč kaže in pogum. Zabavati pa zna tudi, da ga je veselje poslušati. Ni ga boljšega pod luninim žezlom.«

Do tega prepričanja je prišla samica tisto noč ter se mu vdala. Proti jutru pa mu je sledila na oreh ob znamenju svetega Florijana. Orehovo duplo se ji je na prvi pogled tako prikupilo, da si ga je povsem prisvojila. Stari skovir je bil na zraku. Vendar si je štel v čast, da sme družici odstopiti svojo čumnato. Voščil ji je še po svoje sladke počitek; nato pa se je podal na pot, da poišče tudi sebi primerno počivališče.

Oreh je še gol kakor ščinkavec, ki se je vprav izlegel iz jajca. Ta ne velja. Prikladnejša se mu dozdeva tepka onstran kolovoza. Sicer še tudi ta nima lastnega lista na sebi, pa vse bolj košata je in zveržena ter porastla z belo omelo. Utabori se na veji ob deblu blizu vrha.

Mesto pa navzlic temu ni dovolj namenu primerno. Rjavi čuk se slabo sklada z zelenkastosivim lišajem na deblu in s šopom blede omele krog sebe. Pa v temi se vse to še ne opazi...

IV.

Sivi blesk visoko na nebu se krepi čimdalje bolj ter ugaša zvezdo za zvezdo. Obzor na vzhodu pordeči. Sence beže nizdol pred zornim jutrom.

V živi meji ob kolovozu se zdrami kos, se strese ter zapoje polglasno v gluhi mrak:

»Tik-tik-tik — tam za goró
božje prebuja se žarko oko...«

Nato utihne, preskoči z veje na vejo in si začne likati perje. Prezgodaj je še in vse premalo se še razločijo predmeti naokrog.

Vsak hip več zlata se vpleta v škrlatni zastor na vzhodu. Iz polmraka vzplavajo v višinsko svetlobo zapored roglji in grebeni gora, hrbti in kope gričev in vrhovi najvišjih dreves. Sedaj se požene zlatokljun iz svojega počivališča proti češnji nad vinogradom ter zapoje kar med poletom, češ:

»Tik-tik-tik-tik-tik z vrha goré
zlati prameni prižigajo se...«

Na češnji obsedi v zarji jutranjega sonca, povesi peruti in odsvira kitico za kitico svoje popevke tako vzneseno in svečano v mlado jutro, kakor zna to le kos — prvak naših krilatih pevcev.

— — — — —
»Jarko in žarko je božje oko
tam nad goró.
Temo razganja morilno in noč,
vesno prinaša mladilno in moč,
vir je življenja, v njem brst je in rast,
v čast mu, vsa čast — — —«

Tako nekako skonča kos svojo jutrnico na češnji.

»Zdaj pa na delo za prazni želodec!« Ptič se spusti kot ujeda brez zamaha s perutmi nizdol in obsedi v vrhu tepke, porastle z omelo. Prav pod seboj zagleda skovirja, ki so ga izvabili vprav nekoliko prej blagodejni sončni žarki od debla v stran.

Od pamtiveka se sovražita svetloba in tema, luč in mrak. Od nekdanj se mrzijo dnevna in nočna bitja, skušajo drug drugemu nagajati, drug drugega begati in vznemirjati, ugnati v kozji rog. Tudi kos pozabi na prazni želodec, začne jezno utripati z repom ter pozdravi zoprnika pod seboj s tatarskim vikom in krikom:

»Ti tip, tip, tip, ti tip, tip, tip!«

Krik privabi ščinkavca na tepko. »Šent-šent-šent«, začne kleti ta, ko opazi skovirja, ki se je že zopet plašno stisnil nazaj ob deblo. Vrabec in vrablja sta že tudi na mestu. Zlasti samica se vede kakor obsedena. S povešenima kreljutima zapleše v krogu po veji ter kriči na vse grlo: »črrr-črrr«. Sinička in taščica ne izostaneta. V kratkem se je zbrala iz bližnje okolice mnogoštevilna pisana ptičja družba na tepki, ki zmerja, kriči, vika in razgraja, da se sliši hrup v četrte ure oddaljeno vas.

Skovirju razburja trušč živce, vendar vztraja na mestu v nadi, da se bo drhal že naveličala. Le od časa do časa klopne srdito s kljunom, ako se mu preveč približa razgrajač, kar sprejmejo navzoči s še hujšim krikom in vikom. Sedaj prileti iz jelšja ob potoku še sračja dvojica na tepko. Tedaj pa ropoče med truščem kakor klopotec na veliki petek brez prestanka: »rekete-rekete« in »rek-rek-rek-rek«, da preglušita sraki skoraj ostali zbor.

Pa tudi to bi se še dalo prenašati. Ali črnobeli ciganki se bližata čimdalje bolj čuku po vejah, mu klepečeta skoraj že na uho in vzpodbujata druge, da ga obkrožajo čimbolj tesno. Enkrat, dvakrat si napravi skovir še nekoliko spoštovanja z nenadnim izpadom ostrega kljuna. Ob taki priliki — čavs! ga kavsne ena sraka z desne, ko je vprav pregnal levo. V naslednjem trenutku pa je dobil čuk še eno z leve, ko je zaobrnil glavo proti desni napadalki. To pa naj vzdrži, kdor more.

Skovir se požene skozi veje. Vsa tolpa mu sledi z vriščem in krikom. Sraki sta mu tik za petami. Komaj se je izognil spretno trdemu kljunu prve klepetulje, ga kavsne že druga od strani. Navzdol proti vasi gre gonja nizko med sadnim drevjem. Nato se zasučé zopet navkreber proti tepki. S spretnim kretanjem zdaj sem, zdaj tja, zdaj naravnost, pa zopet v loku krog drevja, se posreči skovirju, da prehití nekoliko zasledovalce. Nizko pod tepko jo zavije preko kolovoza mimo oreha krog znamenja naravnost pod okrilje sv. Florijana.

V dolbini v zidu stoji lesena hišica. Iz strehe in oken se dviga dim proti nebu. Rdeči zubeljčki švigajo kvišku. Zgoraj v oblakih pa plava sv. Florijan. Zlato škropilnico drži v rokah, da pogasi ogenj. Med ploskorezanim kipom in steno je vprav toliko prostora, da more sedeti čuk na prečnici. Tu je varen pred zasledovalci. Ti ga iščejo med krikom in vikom še nekaj časa okrog po drevju. Ko ga ne zasledijo nikjer, se razpršijo.

Ozek in neugoden je prostor za svetnikovim hrbtom. Vse lepše je bilo v polnem sončnem soju na tepki. Pa kaj hočeš, če ti prostaska drhal niti tega ne privošči? Udobneje bi se dalo sicer počivati v orehovem duplu, toda to je namenjeno posihmal v čisto druge namene...

V.

Da! ‚Mož‘ je bil skovir, požrtvovalen ‚mož‘!

Noč na noč je zabaval družico. Čez dan pa je počival bolj slabo ko udobno za svetnikovim hrbtom. Šele pozneje, ko je

ozelenelo drevje naokrog, je prespaval dneve tudi na prostem v košatih obršah dreves.

Medtem pa je znesla samica kar na črvojedino v duplu štiri bela, skoraj okrogla jajčeca ter valila noč in dan. Takrat je imel skovir ponoči posla za dva. Moral je preživljati sebe in samico na gnezdu. Izvrševal je svojo nalogo, kakor se spodobi, točno in vestno. Najbolj tolste miši in najokusnejše ptičke in hrošče je donášal tovarišici v duplo. Sam pa se je zadovoljeval tudi z manj vredno hrano, kakor so podgane in krti, martinčki in kušcarji, kače, žabe in netopirji.

Ko je nasitil njo in sebe, je sedel na kako drevo blizu gnezda, se zravnal, uglasil perje ter zavriskal in se zakrohotal prešerno v nemo noč, da je odmevalo od gozda in vasi. Ona ga je poslušala na gnezdu in valila pridno, dokler ni izvalila nekako po štirih tednih in iz štirih jajčec štiri, skoraj gole nestvore. V začetku so imeli mladi rdeče veke, kakor da so se jim vnele oči. Bili so slepi. Čez nekoliko dni so izpregledali ter se pokrili z mehkim puhom. V tem času je moral starec sam oskrbovati družino s hrano. Od sončnega zatona do jutranjega svita je priletaval na oreh, prinašal na gnezdo najraznovrstnejšo robo, s katero je samica hranila sebe in mlade. Naporni lov mu je pušcal le malo časa za počitek in petje.

Skovir je bil res 'mož', vse hvale vreden 'mož'.

Ko je zarod izpregledal, je prinašala tudi samica hrano na gnezdo. Mladiči so bili še zdaj neznansko grdi, prav nič podobni staršem. Kljub temu sta jih oče in mati zelo ljubila in jih branila proti vsem resničnim in dozdevnim sovražnikom. V tem oziru nista poznala šale in se nista strašila nikogar. O tem se je prepričala med drugim tudi Potokarjeva Tinica na predvečer sv. Florijana, ki so mu pratikarji določili god 4. majnika.

Potokarjevi so imeli od pamtiveka v posesti mlin pod vasjo. Sv. Florijan je bil že kot zavetnik vseh mlinarjev v visoki časti pri njih. Razen tega so bili z malimi izjemami skoraj vsi gospodarji na mlinu krščeni na ime tega svetnika, tako da se je prišlo domačije ime »pri Florijanovih«. Razumljivo je torej, da je Tinica, edinka premožnega Potokarja, na predvečer sv. Florijana močno oplenila vrt, da splete venec in okraši z njim kip na griču. Ker pa je čez dan premalo časa za taka opravila, se je zakasnila in prišla po »zdravamariji« k znamenju.

Tinica ni poznala strahu. Zrastla je na kmetih, kjer je po navadi strah v sredi votel, krog krajev ga pa nič ni. Razen tega jo je pa spremljal še zvesti Kocelj, velik in močen ovčarski

pes, ki se tudi ne bi ustrašil, če bi bilo treba. S takim varuhom pa se sme že brez skrbi hoditi tudi ponoči okrog.

Noč je vedra in svetla. Polno zvezd je na nebu. Lahka sapica giblje listje na drevju, da rahlo šušti. Svetloba zadostuje, da se loti Tinica posla.

Deklica pristavi stolček k znamenju in sname stari, veli venec s kipa, da ga nadomesti s svežim cvetjem. Kocelj jo gleda nekaj časa, nato pa se odstrani pod oreh in ga hoče zaznamovati po pasjem običaju. Ni pa še prav dvignil zadnje noge, ko zaplahutajo peruti nad njim ter ga lopajo po glavi. Istočasno začuti pes tudi skelečo bolečino v tilniku. Še ena ptica mu švigne mimo glave in piha kakor jezen maček.

Pes zajavka od prese-nečenja, stisne rep med noge in jo pocedi skokoma proti vasi. Tako popolnoma ga je zmedel nepričakovani napad, da je pozabil na svojo varovanko ob znamenju, ki je baš končala delo.

Vsa preplašena zre Tinica za bežečim psom, saj si ne ve razlagati tega obnašanja. Tedaj pa šine tudi mimo njene glave velika ptica tako blizu, da se umakne deklica nehote korak nazaj. V naslednjem hipu se pojavi za prvo druga manjša, ki jo oplazi skoro s perutjo po obrazu. V strahu pograbi deklica stolček, steče za psom ter ga kliče po imenu. Spodaj blizu vasi se ji res oglasi Kocelj z žalostnim: »jauuuu«, kakor da hoče reči: »Požuri se, prijateljica, da me dohitiš! Nazaj pa ne grem, za ves svet ne.«

Pa je bil vendar Kocelj velik, močan in pogumen pes, ki je krotil vse ostale v vasi. Sovi pa sta ga ostrašili tistikrat tako, da se je posihmal daleč v loku izogibal oreha in njegovih skrivnostnih prebivalcev.

Drzni sta bili sovi, prav nesramno drzni. Nič sumljivega se ni smelo brez kazni približati orehu. O tem sta se morala pre-pričati poleg Potokarjevega Koclja celo lisjak in jazbec, ki ju

je ponoči pripeljala pot mimo. Napodila sta podnevi v beg tudi progastega mačka, ki je stikal slučajno tam okrog, in mišarja, ki se je nameraval brez slabega namena odpočiti na orehu. Ta se je znašel v zraku, preden je prav sedel na vejo. Nato sta ga čuka klofutala vsak od svoje strani, da ga je skoro minil vid in sluh. Tudi mišar se je odslej ogibal na daleč zlonosnega drevesa.

Tako sta se otresavala neljubih posetov. Prav sta imela drzni skovir in še vse bolj smela samica, da nista zaupala nikomur. Licemerski in lopovski je svet. Pogosto požre močnejši slabjšega. Slab in kilav pa je bil še zarod v duplu...

VI.

Sovi sta branili mladiče, jih zrejali in vzgajali.

Zdrav zarod prebavlja odlično. Črevo je kratko. Hrana se hitro predeluje. Mlada zalega je vedno lačna.

Luna sije na grm ob kolovozu. Rjasta miška smukne skozi suho travo, da lahko zašumota. Tik pota leži hrošč na hrbtu ter migeta z nogami. Preden pa se mu posreči obrniti se, ga pograbi miš ter mu z ostrimi glodači odstriže krila. V naslednjem trenutku pa pade senca nanjo in po njej je.

Skrita v gosti meji spi taščica ter sanja o mušicah, veččah in rdečih farških kapicah, ki jih uživa tako rada kakor otroci črešnje. Pri tem se premakne, da se narahlo strese mladika. Kmalu nato jo že goltajo mlade sove v duplu.

Zajka si domišlja, da je izvrstno skrila mladiče v praprotju in bilju ob robu gozda. Toda moti se. Komar je pribrenčal do njih, da se napije krvi. Nalahno strese zajček glavo, da ga odžene. To zadostuje. Tri ostru šila se mu zasadijo v hrbet in že je na potu proti orehu ob znamenju.

Nepremično preži postrv v tolmunčku, le plavuti se ji gibljejo gor in dol. Nad vodo plešejo enodnevnice svoj svatovski ples, se primikajo gladini in se dvigajo kvišku. V trenutku, ko se zadosti približa roj površini, se požene riba iz vode ter čofne s plenom nazaj. Dva- do trikrat se ji posreči lov. Četrtič pa obvisi v sovjih krempljih, preden je dosegla varno globino.

Od mračnega večera do zornega jutra lovita sovi in donašata živež na oreh. Navadno oprezata s kakega drevesa, z roba strehe ali s kake skale na plen. Čudovito tenek sluh imata. Na neverjetne razdalje zaznavata cvičanje miši ali drobni žvižg podlasice. Rahlo šumotanje belouške v travi preslišita prav tako malo kakor še manj neznatni gib spečega ptička v grmu. Kakor

duhova iz tisoč in ene noči se pojavljata nenadoma nad svojimi žrtvami ter padata zviška nanje. Bridko-ostra bodalca se zarijejo v živo meso in stvar ohromijo. Ugriz v tilnik ji pristrize nit življenja — — —

Brza je miš, hitrejša je podlasica, pa še vse bolj urna je zlonosna senca. Zdaj se pojavi tu, zdaj tam in izgine očesu prav tako naglo brez najmanjšega šuma. Nikdar pa se ne stegne zastonj ostro oborožena noga. Kar zagrabi, je zapisano smrti in pogubi.

Hrane je v izobilju. Mladiči rastejo in se razvijajo. Že jim je duplo pretesno. Zato splezajo ponoči na oreh. Tako ždijo okrogli in pokriti z bledim puhom na vejah in čivkajo, da se Bogu smili, kadar se prikaže stara v bližini.

Čimdalje bolj čvrsti in drzni postajajo mladi. Kmalu jih tudi dnevna svetloba ne prežene več v duplo. Kadar je nebo mrko in zastrto, se stiskajo po navadi ob debelu pod viseče listje. Ob sončnih dneh se pomaknejo po veji v polni sončni soj. Razšopirijo se, zaprejo na pol oči ter zrejo naravnost v sonce. Ob najmanjšem sumljivem šumu se skrijejo pod varno listnato streho.

Večkrat se loti mladih glad tudi pri belem dnevu. Tedaj pivkajo milo in vztrajno, dokler se ne odpravita stara na lov. Ne oziraje se na nevarnost poletita včasih na polje, zgrabita tu miško, tam prepeličko ali škrjančka, se strmoglavita sredi jate vrabcev v grmu, odneseta žrtev, preden so prišli ostali k sapi, se pritihotapita v gozd, prebadata veverice, posečata vrbe in jelše ob potoku in lovita grlice, prihajajoče k napoju, hitreje kakor puščica. Če pa ne najdeti drugega plena, se zadovoljita tudi s kuščarji, murni in hrošči.

Tako priletavata tudi čez dan s plenom na oreh. Zaradi obilne in tečne hrane rastejo mladiči skoraj vidno. Iz belkastega puha požene pisano perje. Iz tulcev kukajo že letalna peresca. Vsak dan so starima bolj podobni.

Če opazi mladi starega, ki leti s hrano nasproti, se mu pohlepno približa po veji. Ob taki priliki pride mladič predaleč proti koncu veje. Šibka mladika se upogne, ptiček se prevali, vendar se še obdrži z nogama na veji. Tako visi nekaj časa z glavo navzdol, nato pa sfrfota nerodno v travo pod drevesom. Stara dva ga v strahu obletavata, dokler ga ne zvabita v najbližji grm. Tam ga najde naslednji dan gozdar in odnese domov.

Ostale tri odgojita skovir in skovirka srečno. Čez nekaj dni že ni bilo več treba staremu prisesti k mladiču na vejo. Ta mu je priskakal od veje do veje nasproti. Tako so se učili rabiti

peruti. Čim bolj so se daljšala letalna peresa, tem daljše skoke so delali po vejah. Kmalu jim je bil oreh v vsej svoji veličini preozek. Že so tvegali polet na sosedno drevje in odtod naprej v svet.

Stara sta ponoči lovila in klicala mlade: »čivik — čivik«. Ti pa so jima sledili, ju opazovali pri lovu in prosjačili z milim čivkanjem in stresanjem peruti za živež. Bili so zdaj že skoro dorastli ter so se po zunanosti le malo razlikovali od staršev. Bili so le še nerodni in neizkušeni. Noga, vajena prijeti le mirno žival, je zgrabila mimo, ako se je ta le količkaj gibala. Kmalu se je posrečil prijem bežečega plena zdaj temu, zdaj onemu mladiču. Od noči do noči sta se stopnjevali spretnost in podjetnost. Prilичno so mladi ulovili že tudi sami kakega hrošča, rosnico ali miško. Čim večkrat se jim je posrečil lov na lastno pest, tem manj so bili odvisni od starih dveh. Tako so se s časom popolnoma osvojili. Stara se nista več brigala zanje in jih podila od sebe.

Na jesen so se razkropile mlade sove daleč na okrog po okolici. Dneve so prespavale, kakor je nanese, po grmičju in v obršah dreves, pa tudi na tleh po krompiriških in v vresju. Ponoči so lovile vsaka v svojem okolišu. Odtujile so se popolnoma druga drugi. Ko je prenehala skrb za mladiče, se je pretrgala vez tudi med starima dvema. Skovirka se je povrnila nazaj na polje. Na starem golem orehu ob sivem znamenju sv. Florijana nad vasjo pa je sameval zopet stari rjavi skovir.

VII.

Dragica se smeje. Dragica poje. Dragica vriska.

Mlada je, zdrava je, pa — čukca ima.

Prav za prav ga ima atek v svoji pisarni, pa to je postranska zadeva. Tudi tu ga more večkrat na dan videti in se zabavati z njim. Poleg pisalne mize stoji bukov panj, visok kakor mož. Na deblu so veje okleščene tako, da tvorijo rogovile. Tu sedi navadno skovir.

V začetku je bil plah in nezaupljiv. Jezno je pokal s kljunom in mršil perje, ako se mu je kdo približal. V kratkem času pa se je privadil domačim. Zlasti ima rad starega gozdarja in Dragico, ker mu donašata hrano. To se pravi: čukca je krmil prvotno gozdar sam s sesekljanim mesom. Šele odkar je popolnoma dorastel, dobiva tudi cele miši in vrabce. Dragica pa gleda, kako golta ptič kose, trga žival, ako se mu zdi prevelika, ali jo pa gnete in žmika z nogo tako dolgo, da jo more požreti celo.

191 Danes je čukec že povsem krotek in domač. Ako pridrvi Dragica k očetu v sobo, se postavi pred štor in vpraša: »Kaj dela čukec?« Tedaj zguba skovir smešno obraz, pomežika nežno deklici z očmi ter ji odgovarja potihoma: »čuk-čujk«.

Če je posebno dobre volje, ji zleti z veje na ramo, se ji dobrika in jo potrese narahlo za lase. Takrat ga more prijeti in ga praskati po glavi. To mu zelo ugaja. Ob taki priliki skloni glavo in zadovoljno cvrči.

Tudi gozdarju prhne tu pa tam, kadar piše pri mizi, na ramo. Od tu zasleduje pozorno nekoliko časa tek peresa po papirju. Kmalu zdrči sam po roki nizdol ter skuša s kljunom ali z nogo zagrabit držalo. Ako delo ni baš nujno, ga mož prekine, da se pozabava s sitnežem. V nasprotnem slučaju ga po-grabi in odnese nazaj na panj.

Gozdar ima psa jerebičarja in jazbečarja. Dobrodušni jerebičar se je kmalu privadil čuku ter ga pušča pri miru tudi takrat, kadar ga najde na tleh. Vse, kar je jazbečarske krvi, ljubi hrup, nered in lopovščine. To lastnost je podedoval tudi Krut od svojih prednikov. Ako najde čuka na tleh, začne besno lajati vanj in ga napadati zdaj s te, zdaj z one strani. Skovir se ga ne boji in ne zbeži pred njim. Kakor jež se zaokroži, da štrlijo peresa vsako zase iz telesa. Peruti nekoliko razprostre in ju povesi, da se drsata po tleh kakor pri puranu, kadar vozi kočijo. Pri tem piha kakor razjarjen maček ter poka s kljunom. Z njim in z ostro oboroženo nogo se tudi Krut ne mara seznaniti. Zato ga začne obkrožati, da bi mu prišel od zadaj do živega. A čukec se obrača krog svoje osi tako naglo, da vidi pes pred smrčkom vedno le veliki, okrogli, od jeze se iskreči ptičevi zrkli. Zdaj se zavrtita nasprotnika v eno, zdaj v drugo smer, a čuk je neutrudljiv. Končno se tudi Krut uveri, da mu tako ne pride do živega. Odneha šele, ko mu visi jezik že pedenj na dolgo iz goltanca. Belo pogleda še zadnjič od strani zoprnika, odkoraka dostojanstveno nekoliko proč od bojišča, se pretegne, si pobrusi kremplje po tleh, godrnja in momlja, kakor bi hotel reči: »No, da! Danes si jo res srečno zvozil, spak. Pa, čuj! Ko trčiva prihodnjič skupaj, bo druga!« Čukec pa obsedi oprt na peruti trdno na svojem mestu in pazno zasleduje vsako nasprotnikovo kretnjo. Ko uvidi, da se je ta naveličal boja, sfrči navadno nazaj na panj, da si uredi zmršeno perje.

Koplje se neznansko rad. Ako mu postavijo skledo z vodo na tla, prifrči s stojala in stopa okornih korakov krog in krog posode, da si jo ogleda z vseh strani. Če opazi, da plava kaka

slamica ali papir na vodi, ga odstrani. Nato skoči v vodo ter čofota po njej, da oškropi sobo daleč naokrog. Pri tem se tako temeljito zmoči, da ni več v stanu zleteti nazaj na panj.

Tujcem ne zaupa in jim očitno kaže svojo mržnjo. Kmete, ki prihajajo po opravkih v pisarno, nezaupljivo opazuje s počivališča. Ako se mu neznanec približa, nasrši perje, povesi peruti, grozilno suče oči, klopa s kljunom in srdito puha...

»Kje si čukec?« vprašuje Dragica, ko je stopila v pisarno in ni opazila prijatelja na stojalu. Zagleda ga sedečega na srnjakovem rogu na drugi steni. Udobno si je nasršil perje in si lepo zaokrožil lici. Šegavo poka s kljunom ter mežika šaljivo z očmi, kakor da hoče reči: »Tu sem in tu za sedaj ostanem!«

»Pa res ne boš prišel k meni danes? Le čakaj? Ti grdun, ti!«

Deklica ploskne z rokama. Tedaj se slika na mah izpremeni. Čukec se je ustrašil ploska. Zrastel je na rogu. Perje je tesno pritegnil k telesu in se zožil na polovico. Prej lepo zaokroženi lici sta se mu zdaljšali in stisnili. Ves obraz se mu je potegnil v neizrečeno žalostno-smešne gube. Venomer se priklanja na stojišču. Ozira se plašno naokrog.

Dragica se zabava. Dragica pleše. Dragica se vije od smeha. Mlada je, zdrava je, pa — čukca ima — — —

Ali (Pluto) Kriški, nem. kdl., IRP 131 A, IMP 1.

Statistika o zaplenjenem orožju v l. 1937.

Kakor druge panoge ne sme tudi lovstvo zanemarjati statistike, ker se iz nje o marsičem lahko pouči. Po uradnih podatkih podajam v naslednjem pregled o orožju, ki je bilo v l. 1937. odvzeto. Iz tega pregleda se vidi, da je orožništvo vestno vršilo svojo dolžnost, manj pa lovski čuvaji. Kdor pozna naše razmere, se temu ne bo čudil, kajti večina lovišč nima pravih čuvajev, ampak samo »finfarje«, ki nimajo plače, morajo rediti skoro brezplačno pse in nimajo seveda nobenega interesa na tem, da bi se zamerjali svojim sosedom, »gospod« pa, ki prihaja samo loviti, verjame vse, kar se mu napoje o lepem redu v lovišču.

Orožniška postaja		Lovski čuvaji so		Orožniki so		Občinski organi so	
Kraj	V njenem področju se nahaja lovišč	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja
Celjska orožniška četa:							
Braslovče	2	1	—	—	—	—	—
Brežice	4	—	—	3	3 lov. p.	—	—
Celje	6	1	1	1	1	—	—
Dobova	4	1	—	—	4 lov. p.	—	—
Dobrna	2	—	—	1	1	—	—
Dol. Ribnica	2	—	—	3	1 lov. p.	—	—
Gornji grad	2	—	—	6	4 lov. p.	—	—
Hrastnik	1	—	—	—	—	—	—
Jurklošter	3	—	—	5	5	—	—
Laško	2	5	5	6	15	—	—
Ljubno	3	—	—	4	3 lov. p.	—	—
Luče	14	—	—	6	2 lov. p.	—	—
Mozirje	3	—	—	2	—	—	—
Senovo p. Rajhenburgu	6	—	—	16	6 lov. p.	—	—
Sevnica	3	—	—	2	1 lov. p.	—	—
Slivnica pri Celju	1	—	—	2	2	—	—
Sp. Sušica-Bizeljsko	3	—	—	2	—	—	—
Sv. Jurij ob j. žel.	3	—	1	2	1	—	—
Sv. Pavel pri Preb.	3	2	1	—	8	—	—
Štore	2	—	—	—	—	—	—
Trbovlje	2	—	—	—	—	—	—
Vojnik	4	3	2	8	9	—	—
Vransko	5	—	—	2	2	—	—
Zidani most	1	—	—	—	—	—	—
Žalec	4	1	1	2	2	—	—
Kranjska orožniška četa:							
Begunje	7	1	—	1	1	—	—
Bled	3	—	—	—	—	—	—
Bohinjska Bistrica	6	4	4 voj. p.	5	1	—	—
Cerklje	4	—	—	—	—	—	—
Fužine	1	—	—	—	—	—	—
Javornik	2	—	—	—	—	—	—
Jesenice	2	—	—	—	—	—	—
Jezersko	8	—	—	—	—	—	—
Kranj	4	—	—	—	—	—	—
Kranjska gora	9	1	1 voj. p.	5	6	—	—
Mojsstrana	2	—	—	1	—	—	—

Orožniška postaja		Lovski čuvaji so		Orožniki so		Občinski organi so	
Kraj	V njenem področju se nahaja lovišč	lov- skih tatov pri- javili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lov- skih tatov pri- javili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lov- skih tatov pri- javili	lov- skim tato- vom od- vzeli orožja
Podbrezje	3	—	—	3	4 lov., 2 voj. p.	—	—
Podnart	4	—	—	—	—	—	—
Preddvor	15	—	—	1	3	—	—
Poljane	4	—	—	5	2	—	—
Radovljica	3	1	—	4	4	—	—
Smlednik	3	—	—	—	4	—	—
Sv. Ana	3	—	—	—	—	—	—
Šenčur	1	—	—	1	—	—	—
Škofja Loka	8	—	1	2	3	—	—
Tržič	6	—	—	5	6	—	—
Zgornje Gorje	3	—	—	—	—	—	—
Železniki	7	—	—	3	3	—	—

Ljubljanska orožniška četa:

Babno polje	2	—	—	2	3	—	—
Borovnica	2	1	—	3	—	—	—
Brezovica	2	—	—	3	3	—	—
Cerknica	4	1	1	15	8	—	—
Dol	3	—	—	4	5	—	—
Dolenji Logatec	2	—	—	—	—	—	—
Domžale	8	—	—	2	—	—	—
Grahovo	3	—	—	7	7	—	—
Grosuplje	6	—	—	—	—	—	—
Horjul	2	—	—	—	1	—	—
Hotedersica	1	—	—	—	—	—	—
Ig	5	—	—	—	—	—	—
Ježica	2	—	—	3	3	—	—
Kamnik	14	6	1	7	15	—	—
Litija	9	1	—	17	17	—	—
Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—
Lož	2	—	—	1	—	—	—
Lukovica	9	2	—	3	—	—	—
Medvode	1	—	—	—	—	—	—
Mengeš	4	—	—	2	1	—	—
Moravče	1	—	—	5	4	—	—
Motnik	4	—	—	3	—	—	—
Nova vas	2	2	—	3	—	—	—
Planina	1	2	1	1	—	—	—
Podpeč	2	—	—	—	1	—	—
Polhov Gradec	2	—	—	5	3	—	—
Polšnik	2	—	—	1	1	—	—
Rakek	1	—	—	—	—	—	—
Rovte	1	—	—	—	—	—	—
Spodnja Hrušica	1	1	—	1	1	—	—
Stična	2	—	—	17	9	—	—
Sv. Križ	3	—	—	4	3	—	—
Škofljica	2	—	—	—	—	—	—
Šmartno v Tuhinju	6	—	—	—	—	—	—
Št. Vid nad Ljubljano	4	—	—	3	—	—	—
Št. Vid pri Stični	3	—	—	1	2	—	—
Trojane	2	—	—	—	—	—	—
Vače	3	1	1	4	16	—	—
Višnja gora	5	—	—	3	5	—	—
Velika štanga	1	—	—	3	3	—	—

Orožniška postaja		Lovski čuvaji so		Orožniki so		Občinski organi so	
Kraj	V njenem področju se nahaja lovišč	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja
Vevče	2	—	—	2	1	—	—
Vodice	7	—	—	1	—	—	—
Vrhnika	3	—	—	—	—	—	—
Zagorje	3	—	—	2	7	—	—
Žiri	2	—	—	—	—	—	—

Mariborska orožniška četa:

Črna	11	—	—	1	1 lov. p.	—	—
Dravograd	2	—	—	—	—	—	—
Guštanj	4	—	—	—	2	—	—
Hoče	2	1	—	2	2	—	1
Košaki	2	2	—	—	—	—	—
Marenberg	3	—	—	—	—	—	—
Maribor	2	1	—	—	2	—	—
Mežica	5	—	—	13	22	—	—
Mislinje	6	—	—	6	—	—	—
Muta	5	1	—	3	3	—	—
Poljčane	4	1	1	2	2	—	—
Pragersko	6	—	—	4	4	—	—
Prevalje	4	—	—	—	4	—	—
Rače	3	2	2	5	2	—	—
Remšnik	3	—	—	18	13	—	—
Ribnica na Pohorju	4	—	—	—	—	—	—
Ruše	5	1	—	4	2	—	—
Selnica	4	7	—	—	2	—	—
Slov. Bistrica	6	—	—	2	8	—	—
Slovenjgradec	10	—	—	3	1	—	—
Studenci	3	—	—	—	—	—	—
Sv. Barbara	7	1	—	—	1	—	—
Sv. Ilj v Slov. gor.	6	3	—	—	3	—	—
Sv. Jurij ob Pesnici	2	—	—	—	—	—	—
Sv. Lenart v Slov. gor.	10	—	—	—	—	—	—
Sv. Lovrenc na Poh.	12	3	—	3	1	—	—
Sv. Marjeta	6	2	—	—	—	—	—
Sv. Trojica v Slov. gor.	12	2	—	—	1	—	—
Šoštanj	5	—	—	7	8	—	—
Tezno	4	2	—	9	4	—	—
Velenje	6	—	—	1	1	—	—
Zgornji Cmurek	2	—	—	—	—	—	—
Zgor. Sv. Kungota	3	3	—	—	2	—	—

Murskosoboška orožniška četa:

Apače	5	—	—	5	8	—	—
Beltinci	7	—	—	—	—	—	—
Bodonci	11	—	—	—	—	—	—
Cankova	7	—	—	5	3	—	—
Črenšovci	12	7	3	7	—	—	—
Dobrovnik	6	—	2	—	—	—	—
Dolina	4	—	—	2	—	—	—
Fokovci	3	—	—	1	1	—	—
Gornja Lendava	6	—	—	—	—	—	—
Gornja Radgona	7	1	—	2	2	—	—
Gornji Petrovci	2	—	—	—	—	—	—
Hodoš	2	—	—	—	—	—	—

Orožniška postaja		Lovski čuvaji so		Orožniki so		Občinski organi so	
Kraj	V njenem področju se nahaja lovišč	lov- skih tatov pri- javili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lov- skih tatov pri- javili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lov- skih tatov pri- javili	lov- skim tato- vom od- vzeli orožja
Križevci p. Ljutomeru	4	—	—	3	5	—	—
Križevci v Prekmurju	12	—	—	—	—	—	—
Lendava	3	—	—	5	2	—	—
Ljutomer	8	—	—	6	3	—	—
Mala Nedelja	5	—	—	2	1	—	—
Motvarjevci	3	—	—	—	—	—	—
Murska Sobota	4	—	—	1	—	—	—
Puconci	13	—	—	4	2	—	—
Rogaševci	8	—	—	2	1	—	—
Slatina Radenci	7	—	—	—	—	—	—
Sv. Jurij ob Ščavnici	7	—	—	—	—	—	—
Štrigova	4	1	—	3	3	—	—
Tišina	14	—	—	—	—	—	—
Turnišče	4	6	2	3	—	—	—
Novomeška orožniška četa:							
Adlešiči	1	—	—	2	2	—	—
Črmošnjice	2	—	—	—	—	—	—
Črnomelj	8	—	—	4	4	—	—
Dobrnje	3	—	—	—	—	—	—
Dolnji Suhor	2	—	—	3	—	—	—
Dolenja Pirošica	3	2	1	5	3	—	—
Dolnje Kronovo	2	—	—	3	3	—	—
Dvor	2	—	—	3	3	—	—
Gradec	5	—	—	3	1	—	—
Kočevje	7	2	1	3	2	—	—
Kočevska reka	6	—	2	2	2	—	—
Koprivnik	2	—	—	—	—	—	—
Kostanjevica	6	—	1	—	6	—	—
Krmelj	2	—	—	4	4	—	—
Krško	3	1	—	1	6	—	—
Loški potok	2	—	—	—	—	—	—
Metlika	3	2	—	2	—	—	—
Mirna peč	1	—	—	—	—	—	—
Mokronog	2	4	3	7	3	—	—
Mozelj	4	—	—	4	2	—	—
Novo mesto	3	—	—	2	2	—	—
Petrina	2	—	—	2	2	—	—
Podgorica	3	3	—	3	1	—	—
Predgrad	7	—	—	2	—	—	—
Radeče	3	—	—	2	2	—	—
Radna	3	—	—	—	—	—	—
Raka	3	—	—	7	2	—	—
Ribnica	2	1	1	2	2	—	—
Ruperčevrh	3	—	—	—	—	—	—
Semič	1	—	—	3	3	—	—
Sodražica	1	3	2	4	2	—	—
Stari log	4	—	—	4	4	—	—
Škocijan	2	—	—	—	—	—	—
Št. Jernej	3	—	—	—	7	—	—
Št. Rupert	1	—	—	2	6	—	—
Toplice	4	1	1	—	—	—	—
Trebnje	4	2	1	7	7	—	—
Turjak	2	—	—	2	2	—	—
Velike Brusnice	2	—	—	2	2	—	—

Orožniška postaja		Lovski čuvaji so		Orožniki so		Občinski organi so	
Kraj	V njenem področju se nahaja lovišče	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja	lovskih tatov prijavili	lovskim tatovom odvzeli orožja
Velike Lašče	1	—	—	5	2	—	—
Vinica	2	—	—	30	9	—	—
Vinja vas	4	—	—	—	—	—	—
Zužemberk	3	—	—	8	—	—	—

Ptujska orožniška četa:

Breg pri Ptuj	5	—	—	4	3	—	—
Cirkovce	3	2	—	5	4	—	—
Gorišnica	3	—	1	3	2	—	—
Ivanjkovci	2	1	—	3	2	—	—
Juršinci	3	—	—	2	6	—	—
Kozje	3	—	—	4	4	—	—
Loče pri Poljčanah	1	—	—	2	4	—	—
Loka pri Žusmu	2	—	—	3	3	—	—
Oplotnica	3	—	3	—	—	—	—
Ormož	4	—	1	3	4	—	—
Planina pri Sevnici	2	—	—	—	—	—	—
Podčetrtek	3	2	1	4	3	—	—
Podlehnik	6	—	—	—	—	—	—
Ponikva	1	—	—	—	—	—	—
Ptuj	4	—	—	4	7	—	—
Ptujska gora	1	—	—	11	7	—	—
Rogaška Slatina	2	—	—	—	—	—	—
Rogatec	1	—	—	6	5	—	—
Slovenske Konjice	4	—	—	3	3	—	—
Središče	3	1	5	3	3	—	—
Sv. Andraž v Halozah	2	—	—	2	—	—	—
Sv. Barbara v Halozah	2	—	—	—	—	—	—
Sv. Peter pod Sv. gor.	2	—	—	—	—	—	—
Sv. Tomaž pri Ormožu	1	—	—	2	2	—	—
Sv. Urban	3	—	3	4	3	—	—
Šmarje pri Jelšah	2	—	—	4	4	—	—
Vitanje	5	—	—	2	—	—	—
Zetale	4	—	—	1	—	—	1

V letu 1937. so odvzeli orožja lovski čuvaji 56, orožniki 515 in občinski organi 2; skupaj je bilo torej v letu 1937. odvzetega orožja (pušk) 573.

Za škodo, ki jo je napravila divjad, so plačali zakupniki v letu 1937. po srezih: Brežice din 11.370'—, Celje din 13.400'— ter v naravi 665 kg fižola, Črnomelj din 685'—, Dol. Lendava din 1846'—, Dravograd din 1440'—, Gornji Grad din 250'—, Kamnik din 2675'—, Kočevje din 35.516'—, Slovenske Konjice din 1250'—, Kranj din 6256'— ter 144 kg ajde, 85 kg koruze, 100 kg fižola, Krško din 885'—, Laško din 7650'—, Litija din 150'— ter 150 kg ajde in 150 kg koruze, Ljubljana okolica din 26.482'— ter 532 kg fižola, 350 kg pese, 276 kg ovs, 100 kg koruze, Ljutomer 0, Logatec din 12.680'—, Maribor desni breg din 2164'—, Maribor levi breg din 200'—, Murska Sobota din 345'—, Novo mesto din 2164'—, Ptuj din 17.980'50, Radovljica din 9426'—, Slovenjgradec din 2621'—, Škofja Loka din 1650'—, Šmarje pri Jelšah din 1127'—, Skupno so plačali lovci v pret. letu v drav. ban. za škodo (všteta ni ona, ki je bila plačana po osebni poravnavi, brez razsodišč) din 160.212'50 ter dali v naravi za odškodnino 1297 kg fižola, 294 kg ajde, 355 kg koruze, 350 kg pese, 276 kg ovs. Torej na vsak način lep prispevek v času, ko je trda za kovače in je bila letina fižola in ajde slaba.

Preglednica uporabnostne tekme ptičarjev dne 17. in 18. oktobra 1937 na Ježici pri Ljubljani in Mengšu.

Številka žreba		Številka storitve:		Predmeti preizkušnje																				Darila							
				I. Gozdno delo										II. Vodno delo		III. Poljsko delo						IV. Donosanje				V. Na roparice		Skupna vsota ocenitvenih števil	Veselje do dela	Očena	
				4	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6		7						
1	Ali (Pluto) Kriški IRP 151 A nem. kdl.	4	—	4	5	3	4	4	4	3	5	8	1	3	4	27	4	4	4	4	4	3	—	18	272	4	I.	Zlata kolajna DLP in častno darilo.			
2	Gazelle v. Schorn- busch IRP 94 B nem. kdl.	5	—	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	—	4	4	4	4	4	4	—	24	290	4	I.	Zlata kolajna DLP in častno darilo.			
3	Sonja v. Fuchs- pass IRP 93 B nem. kdl.	2	—	3	3	4	2	1	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	—	4	4	245	4	III	Bronasta kolajna Kurzhair klub in častno darilo.			
4	Arbo v. Thal- mannshof IRP 151 nem. žim.	—	—	3	4	4	4	2	4	4	4	4	4	4	2	—	4	4	4	4	4	3	—	18	241	4	III.	Bronasta kolajna DLP in častno darilo.			
5	Moj Südwest IRP 150 A nem. kdl.	4	—	3	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	—	4	4	248	4	II.	Srebrna kolajna DLP in častno darilo.			
6	Artus v. wilden Forst DGStB 6062 nem. žim.	—	4	—	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	—	24	502	4	I.	Kolajna za zmagovaleca od O. J. G. V. zlate kolajna DLP, vodnik din 600.—			

Vodja tekme: dr. Hubert Souvan.

Sodniki: Leopold Haim, Evgen Križaj, dr. Vilko Pfeifer.

Iz lovskega oprtnika

O pojavu pegamov v naših krajih v letošnji zimi (dopolnilo k ornitološkim zapiskom za št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem). Zaradi letošnje hude zime v nekaterih severnih deželah je priletelo v nekatere naše kraje meseca januarja veliko pegamov, ki pribeže v južne kraje le ob najhujši zimi. Na Dunaju so jih opazili cele jate v začetku februarja. Pri nas pa so se pojavili že v začetku januarja. »Amerikanski Slovenec« z dne 8. februarja je poročal, da so jih videli pod vasjo Gradec pri Turjaku na Dolenjskem. V hudi zimi v začetku januarja so jih opazili tudi v ljubljanski okolici. Nekako v istem času so jih opazili tudi pri nas v vasi Veliki Videm nad št. Lovrencem. Priletela je velika jata, od katerih jih je posadlo več po sadnem drevju, kjer so počivali in cvrčali, drugi pa so odleteli proti št. Vidu. J. Š.

Izreden lovski plen. Dne 9. aprila 1938. sem ob strugi potoka Pesnice ujel v past vidro, samca, res krasen eksemplar, težek 9.30 kg, v dolžino od glave do konca repa pa je meril 160 cm. Teh požrešnih ribjih roparic sem v teku let že precej spravil na drugi svet, a med temi le eno, katera je bila 1 cm daljša. Dne 25. marca 1938. pa sem namesto vidre dobil v past pižmovko, dolgo 58 cm. Pižmova je v naših krajih vedno več. Ker pa za sedaj nimamo nikakih pravih sredstev za njihovo zatiranje, se lahko nemočno plodijo. Najbolj primerne pasti za lov pižmova bi se mi zdele železne pasti »stopavke« z malim obsegom in močno vzmetjo (peresom), katere bi se lahko nastavlale v notranjosti njihovih rogov, pritrjene na tanki verigi ali žici, vse lepo pokrito z zemljo. Ker je to nočna žival in se podnevi le malo pokaže iz rova, si marsikdo misli, da jih ni toliko, kot jih je v

resnici. Ako se meni opisani način lova dobro obnese, hočem pozneje o tem še poročati. — Feliks Ciuha, lovski paznik, Sv. Lenart v Slov. goricah.

Prošnja zakupnikom lovišč okolice Stična-Trebnje. Dne 12. marca t.l. smo izpustili za razplod dve fazanji družini, obročkani po ornitološkem observatoriju v Ljubljani s številkami 1851 do 1856 in 18.570, ter dva para jerebic s številkami 1167, 1169, 2651 in 2653. Prosim zakupnike lovišč in njih goste, da v tekočem letu ne streljajo fazanov, če bi se eventualno kje pojavili.

Vse, zlasti lovske zakupnike sodenih lovišč naprošam, da naznanijo ornitološkemu observatoriju številko obročka, datum in mesto najdbe. Vsi dopisi so poštnine prosti. — B. Nussdorfer, zakupnik lovišča Veliki Gaber.

Zajci in strelci. Mnogo let je že preteklo, odkar sem služil pri vojaki v takrat precej nepriljubljeni Galiciji. Priznati pa moram, da bivanje tam ni bilo neprijetno, če si si znal poiskati družbo in če si se naučil jezika. Bolj neprijetna je bila vojaška služba, posebno v dveh velikih trdnjavah, Krakovu in Przemyslu. Pa vendar je bilo včasih tudi veselo. In o tem bom povedal zgodbico. Že vnaprej pa trdim, da nisem lovec in tudi latinščine ne poznam.

Ostra zima, suha, brez vetra. Ob 6 zjutraj alarm vse garnizije Krakov. V kasarni zvemo, da prodira sovražnik z juga; moramo mu naproti in preprečiti njegovo prodiranje! Vsi pešpolki tvorijo en polk in vsak mož dobi 10 ostrih nabojev.

Huda zima, 17° pod ničlo. Tresli smo se od mraza, ko smo jo mahali v vojnem pohodu proti jugu. Tri dobre ure smo bili že na potu, ko so prednje straže zadele na sovražnika, ki je bil markiran s tarčami, spočetka v ravni

črti kakih 150 m, pozneje v fronti čez 1000 m široko. Prednja straža začne — ko se je razvila v bojno črto — streljati, njej pa sledi četa za četo. Bojna črta se je postopoma pomikala do razdalje 300 m od markiranega sovražnika.

V trenutku, ko je bil ves polk (blizu 4000 mož) v bojni črti, se prikaže na desnem krilu markiranega sovražnika ubog zajček ter teče tik pred tarčami proti levemu krilu. Ves polk je pozabil na sovražnika. Lahko rečem, da je bilo izstreljenih 10.000 nabojev. Ko je preletel vso fronto tarč (okoli 1000 m), se zajček na levem krilu ustavi, napravi možica in gleda proti nam, kot bi hotel reči: »Še sem živ in cel.«

Pri kritiki je rekel komandant korpusa: »Da, gospodje, mraz zelo vpliva na streljanje, zajec pa nam je dokazal, da vsaka krogla ne zadene.«

To zgodbo mi je poslal prijatelj s prošnjo, da jo objavim v »Lovcu«. Pri tej priliki naj povem še neko drugo zgodbo, ki je tej precej sorodna, ki pa kaže usodo zajca in strelce v malo drugačni luči.

Bilo je na Češkem. Šli smo na deželo, da se vadimo v streljanju na posamezne figure. Bili smo 4 polki v vojni moči, t. j. po 4000 mož, vsak mož z 80 ostrimi naboji. Streljali smo leže drug poleg drugega preko njiv, ki so bile posejane z deteljo, morda za pedenj visoko. Ko smo končali, se je najbrž zaradi prej tako velikega hrupa zbudil zajček sredi detelje in skakljal po prostranem polju pred nami. Naenkrat se jih oglasi kakih sto: »Zajec, zajec!« Nekdo je imel še naboj v puški, strel je jeknil in zajček se je prevrnil v razdalji približno 100 do 150 m, kot da bi strela udarila vanj. —nič.

»Zeleni križ«. Lovci v Laškem so darovali »Zelenemu križu« 200 din. Iskrena hvala! Člani, posnemajte jih! Kuratorij dobiva mnogo prošenj, pa nima dovolj tekočih sredstev, da bi jim ustregel.

Društvene vesti

Vzornemu lovcu Slovenskih goric! Goriška Borisa ni več — ne bo ga več med nami! Stisnila so se srca Tvojih prijateljev, nemo smo se spogledali, brez besed so zalesketale solze v očeh,

Gorišek Boris kot petnajstleten deček s svojim prvim srnjakom.

solze Tvojih pravih, bratskih lovskih tovarišev. Ko si se ob božiču vračal s počitnic nazaj v Beograd k svojim že skoraj dokončanim študijam — samo eno leto Ti je še manjkalo —, tedaj gotovo ni mogel nihče slutiti, da se poslavljaš za vedno od nas. Saj bolezní nisi nikoli poznal, Tvoja močna, vedno vesela narava je prenesla neštete vremenske neprilike, saj si ves svoj prosti čas posvetil svojemu najdražjemu športu — lovu — in vendar Te je kruta usoda smrti, zahrbtna pljučnica, v cvetu najlepše mladosti — štel si komaj 26 let — iztrgala iz naše sredine!

Čeravno še tako mlad, si že v zgodnji mladosti zaslovel med zeleno bratovščino Slovenskih goric ne samo kot

odličen strelec, temveč tudi kot vzoren, strogo lovsko usmerjen tovariš. Tvoje plemenito srce je to dokazalo na lovih v nešteti primerih. Ni Ti bilo nikdar za množino mrtve divjadi; kot si Ti ljubil svoje življenje, tako si ga kot velik ljubitelj prirode privoščil tudi divjadi.

Nisi pa bil priljubljen samo med nami lovci, prav tako Te je ljubilo preprosto ljudstvo, saj razlike med stanovi Tvoje blago srce ni poznalo. Najboljši dokaz temu je bila Tvoja zadnja pot v Rušah dne 11. marca 1958., ko so iz oddaljenih krajev Slovenskih goric v tako velikem številu prihiteli, da se ob preranem Tvojem grobu zadnjikrat poslove od Tebe.

Vrnila se je k nam zopet pomlad, zazelenelo je polje, oživel je gozd. V temnem smrečju Črnega lesa že gruli divji golob, oglašja se fazan, vračajo se ptice selilke, vse se bo vrnilo, le Ti, najdražji naš prijatelj, si izostal. Vrnil si se sicer med nas, toda na pragu pomladi je umolknil Tvoj zveneči glas. Omahnilo je mlado telo, strta je nada in up. Vse je minljivo, solze Te ne prebude več. Zelene vejice iz Tvojih domačih gozdov, katere si toliko ljubil, pa naj Ti veljajo kot poslednji lovski pozdrav Tvojih lovskih tovarišev iz Slovenskih goric.

Počivaj v miru, dragi Boris, v svoji rodni zemlji ob vznožju Pohorskih planin, raz katere si tolikokrat občudoval krasoto naše lepe domovine! Prišel bo zopet čas jesenskih lovov, vse se bo vrnilo v stari tir, le Tebe ne bo nikdar več med nas. Ostal pa nam bo v srcih dosmrten spomin nate.

*

Jubilej dela. V preteklem mesecu je praznoval dolgoletni član ljubljanskega lovskega društva g. Josip Rösmann četrstoletnico službe v vevški papirnici, v podjetju, ki ga je ustanovil pred skoraj sto leti njegov oddaljeni sorodnik in eden prvih slovenskih industrijcev, g. Fidelis Terpine s Fužin.

G. Rösmann je Ljubljčan, Mati mu je iz nekdanje znane rodoljubne rodbine Lenčeto, po domače pri Gospodcu na Lavrici pri Ljubljani. Njegov oče, svoječasní naslednik Českove trgovine s steklom na Mestnem trgu v Ljubljani, znane iz dr. Tavčarjevega

romana Izza kongresa, je po rodu Korošec, sicer pa gorenjske krvi. Bil je navdušen lovec, izvrsten strelec in velik ljubitelj prirode, kar je jubilarnt vsekakor v vsem obsegu po njem podedoval.

Lovsko se udeleuje g. Rösmann kot dolgoletni sozakupnik lovišč Rudnik in Dobrunje. Znana pa so mu še mnoga domača lovišča, posebno okoli notranjskega Snežnika, kjer je zibelka njegovih prvih lovskih doživljajev.

Lovci cenimo g. Rösmanna kot dobrega tovariša, ki se ne straši pri lovu žrtev in ki je vedno in povsod čuval lovsko čast, dobro razlikujoč, kaj je lovsko in kaj ni, in po tem se je ravnal. Še mnogo zdravih let in mnogo lovskega veselja!

Korošec Anton — sedemdesetletnik. 20. maja bo dopolnil 70. leto naš stari nimrod in veliki prijatelj zelene bra-

tovščine g. Korošec Anton, veterinarski inspektor v pokoju v Kranju.

Gosp. inspektor je sin naše lepe zelene štajerske. Rodil se je 20. maja 1868 v Drakovcih pri št. Juriju ob ščavnici, v naši lepi Prlekiji, ki nam je dala toliko dobrih in kremenitih

mož. Eden teh je tudi naš slavljenec, ki je že 44 let v Kranju.

Ce ga vidimo danes kot 70 letnega moža na lovu, bi mu tega ne prisodili, še vedno je čil in šegav, posebno na lovu, ki mu je od mladih let najljubši šport.

Naš tovariš je v svoji življenjski dobi veliko koristil lovstvu. On je bil med prvimi, ki je zaredil v naših kranjskih gozdovih fazane in organiziral naše love.

Poznan je daleč okoli kot dober in vesten lovec. Zelo rad pohaja še danes na lov in se ne straši naporov, čeprav je najstarejši lovec v Kranju.

V ljubezni do prirode je vzgojil tudi svojega prvorojenega sina, ki v vsakem oziru trdno stopa po začrtani lovski poti svojega očeta.

Dragi slavljenec, tudi od sedaj naprej ne pozabi na nas, ki se veselimo,

da imamo v svoji sredini tako odličnega tovariša, dobrega prijatelja in svetovalca. Želimo Ti, da bi tudi vnaprej rad zahajal v Tebi tako priljubljeni zeleni gozd, široko polje ter krasne planine, katerih ne moreš in ne smeš pozabiti.

Naš lovski patron sv. Hubert pa naj Te ohrani še dolgo vrsto let čilega in zdravega v naši sredini.

*

Lovsko društvo Maribor je imelo svoj redni letni občni zbor dne 27. februarja 1938 ob lepi udeležbi članstva. Predsednik rav. Pogačnik je otvoril zborovanje s poklonitvijo Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravil došle zastopnike oblasti, odposlanca L. D. Ptuj, dr. Šalamuna, ter zastopnike sedmih podeželskih odsekov. Nato se je spomnil v minulemu letu umrlih članov. Tajnikovo poročilo je vsebovalo vse važnejše zadeve v minuli poslovni dobi ter je omeniti med njimi: komasacijo in prekomasacijo občin, dražbo lovišč za 12letno dobo, padanje števila ovadb zaradi lovske tatvine, znižanje banovinske takse na lovske karte, borbo proti zajcu in protiukrepe, tihe podzakup, pustošenje srnjadnih lovišč na Pohorju in Kozjaku, pokončavanje vran, zavarovanje članstva ter društveno statistiko. Iz blagajniškega poročila je posneti, da je znašalo število članstva: ustanovnih 12, rednih 856, lovskih čuvajev 257, skupaj 1125. Denarnega prometa je imela blagajna 100.856.75 din, društveno premoženje znaša 5869.25 din. Poročila ostalih funkcionarjev so se vzela tudi z odobravanjem na znanje, nakar je bila soglasno izglasovana razrešnica odboru za preteklo poslovno dobo. Po § 15. društvenih pravil izžrebani odborniki so bili zopet izvoljeni, soglasno je bil izvoljen tudi na mesto umrlega gosp. prim. dr. Hugona Robiča komandant tuk. art. polka g. Peter Kiler. G. nadsvetnik Zierfeld je podal nato kratko poročilo o lepo uspelih dveh tedenskih

tečajih za lovske čuvaje meseca februarja 1938. Občni zbor je vzel na znanje samostojne predloge, ki se bodo stavili na občnem zboru Zveze v Ljubljani.

Kinološke vesti

Jugoslovenski kinološki savez (JKS) je imel dne 23. februarja 1938 svoj XIII. redni občni zbor v Ljubljani. Predsednik dr. Ivan Lovrenčič je vodil zborovanje, zastopani so bili vsi delegati posameznih edinic. Kinološki klub Beograd je poslal brzozjavne pozdrave in je opravičil odsotnost svojega delegata. Društvo prijatelja pasa Zagreb je zastopal g. Ivo Sobol. Predsednik je poročal, da se bodo po zgledu Ljubljane, ki je dala pobudo za kinološko delo in organizacijo, ustanovila kinološka društva v Sarajevu, Skoplju in Somboru. Vse članice JKS-a si na svojem področju prizadevajo poglobiti smisel za kinologijo v najširših plasteh. Izčrpno poročilo o delu Saveza v letu 1937. je dal savezni tajnik. Sledila so poročila vseh drugih funkcionarjev. Poročila so bila sprejeta in soglasno odobrena, prav tako tudi razrešnica odboru. Ker je potekla triletna funkcijska doba načelstva, se je vršila volitev novega načelstva in je bilo soglasno izvoljeno isto načelstvo za nadaljnjo dobo treh let. Načelstvo predstavljajo gg.: dr. Ivan Lovrenčič, predsednik; Franc Urbanc, podpredsednik; Teodor T. Drenig, tajnik; Ivan Zupan, blagajnik; Ivan Rostan, gospodar; Kosler Oskar, vodja rodovne knjige; inž. Stane Premelč in Anton Schuster sta pregledovalca računov.

Pri slučajnostih so bili sprejeti sledeči predlogi:

1. Izdaja tiskane vzrejne in rodovne knjige.

2. Legla se morajo tekom dveh mesecev v celoti prijaviti za vpis v vzrejni register. Posamezni naknadni vpisi niso več dovoljeni. Izjema se lahko legla in posamezni psi, ki do sedaj še niso bili vpisani, vpišejo do 15. maja 1938.

3. Vodila se bo uporabnostna knjiga za vse lovske in uporabnostne pse. Psi, ki imajo že pogoje za ta vpis, se vpišejo naknadno. Za to se bo izdal poseben pravilnik.

4. Kinološkemu klubu v Beogradu se odobri, da vodi oddelek J.R. za poen-terje, čim bodo izpolnjeni pogoji § 4. pravil J.K.S.-a.

5. Za delegata na glavni skupščini F.C.I. na Dunaju sta določena podpredsednik in tajnik Saveza.

6. Pristojbine ostanejo kakor do sedaj, k temu pride na novo pristojbina za vpis v uporabnostno knjigo, ki znaša 30 din, od tega pripada polovica organizaciji, ki je predlagala vpis, polovica pa J.K.S.-u.

Visoka zahvala. Na vdanostni brzozjavki, ki sta bili odposlani z občnega zbora J.K.S., sta dospeli sledeči zahvali:

Njeno Veličanstvo Kraljica Marija blagovolela je primiti pozdrave upu-čene sa redovne skupštine Jugoslovenskog kinološkog saveza u Ljubljani. Po Najvišjem nalogu, čast mi je izjaviti blagodarnosti.

Po naredbi Ministra Dvora, šef otseka, Svet. Guguzević I. r.

Najlepše Vam zahvaljujem na pozdravu upučenem mi sa skupštine Jugoslovenskog kinološkog saveza 24 pr. meseca. Sa pozdravom Dr. M. Stojadinović I. r.

VI. mednarodna razstava vseh vrst psov je odpovedana. Ker nas je ministrstvo za poljedelstvo, veterinar. oddelek, obvestilo z odlokom Br. 23034-IV. z dne 24. marca 1938, da je v Belgiji, Franciji, Holandiji, Italiji, Nemčiji, Švici itd. razširjena v nevarni meri

slinavka in parkljevka, ne more ministrstvo dovoliti uvoza psov iz teh dežel in niti iz Madžarske. Zaradi tega se je na seji razstavnega odbora dne 31. marca t. l. sklenilo, da se razstava, ki bi se imela vršiti dne 7. in 8. maja t. l., odpove in se preloži na nedoločen čas.

V okviru Ljubljanskega velesejma se bo v mesecu septembru vršila smotra psov vseh pasem, a samo za Jugoslavijo. Savezni tajnik.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letos v jeseni sledeče tekme:

1. Dne 2. in 3. oktobra 1938 jesensko vzrejno in uporabnostno tekmo ptičarjev v okolici Ljubljane.

2. Dne 9. oktobra 1938 poljsko tekmo ptičarjev v okolici Maribora (podružnica v Mariboru).

3. Dne 29. in 30. oktobra 1938 mladinsko in uporabnostno tekmo nemških prepeličarjev in španijelov v lovišču Dob pri Domžalah.

Prijavljena legla ptičarjev. (5. seznam.) Dne 25. febr. 1938 je plegla nemška kratkodlake psica »Alka Kriška« JRP 105 B po »Wild Pöttmes« JRP 125 A pet (2—5) mladičev. Lastnik psice je g. dr. Vilko Pfeifer, banški načelnik v Ljubljani.

Dne 19. marca 1938 je plegla nem. žim. »Kitta von Saarforst« JRP 16 I po »Seppel v. d. Elisabethhö« JRP 5 J

štiri (5—1) mladiče. Lastnik psice je g. Leo Matajč, uradnik TPD v Ljubljani.

Dne 2. aprila 1938 je plegla nem. kdl. psica »Dora Dravska« JRP 121 B po »Polu Krškem« JRP 92 A šest (5—5) mladičev. Lastnik psice je gosp. Gustav Ozmec, Ormož.

Dne 5. aprila 1938 je plegla nem. kdl. psica »Leda« JRP 98 B po »Cidu« JRP 125 A devet (7—2) mladičev. Lastnik psice je g. Ivan Rittig, Benkovac, primorska banovina.

Dne 6. aprila 1938 je plegla nemška kdl. psica »Stoja Samoborska« JRP 104 B po »Miru Südwest« JRP 145 A 5 mladiče ženskega spola. Lastnik psice je g. dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov je dokončno izdelal pasemske znake za kratkodlake in resaste istrijane in jih predložil JKS. S tem bodo naši istrijani dobili tudi formalno zaščito in priznanje kot samostojna pasma.

Smotro brakov bo JKLB priredil konec maja v Kamniku. Naprošamo lovce kamniškega okraja, da pripeljejo na to smotro svoje brake, ki jih bo komisija pregledala in ocenila. Dan in kraj smotre bo pravočasno objavljen.

Klub bo tudi letos podaril pod ugodnimi pogoji poklicnim lovcem in lov-

Prijavite Vaše pse do 15. maja 1938

po pristojnih kinoloških organizacijah, in sicer:
DLP, DBJ, KLB, JKJT in KLSP, za vpis v

Jugoslovensko vzrejno in rodovno knjigo

za pse vseh pasem, ki bo v kratkem izšla v tiskani izdaji.

skim čuvajem več čistokrvnih mladih brakov. V poštev pridejo seveda samo tisti lovci, ki imajo veselje do vzreje čistokrvnih psov, pa si jih sami ne morejo nabaviti. Prošnje, po možnosti s priporočilom lovskega društva, je treba poslati na klubov naslov (Tavčarjeva ulica 12).

Oglasi

Direkcija šum v Ljubljani (Bleiweisova cesta št. 1) oddaja večje število divjih petelinov, ruševcev, srnjakov in gamsov v odstrel iz svojih triglavskih lovišč. Kolkovane prošnje je vložiti na direkcijo, ki daje vsa potrebna pojasnila. — Direkcija šum v Ljubljani.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj. Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode, in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana. Stritarjeva 5.

Otvoril sem atelje za prepariranje živali vseh vrst, montiranje rogov itd. Delam po najnovejšem sistemu in jamčim v vsakem oziru za izvršena dela, katera bom izgotovil vestno, strogo po naravi in po nizkih cenah. Rudolf Unger, Ljubljana - Šiška, Lepodvorska ulica 20, Medvedova cesta 21 (v bližini gorenjskega kolodvora, tel. 24-33 a).

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Prvovrsten žimavec, dve leti star, se zaradi opustitve lova ugodno prodaja. Dopise v uredništvo pod »Žimavec«.

Vse lepote lova, ki bi jih sicer v drugih nakovanih lovskih čevljih zamudili, užijete z

LUKLEIN priznanimi gumijastimi podplati nemškega proizvoda, ki so vsakemu lovcu neobhodno potrebni pri zalazu in pogonu.

LUKLEIN podplat se lahko pritrdi na vsak športni čevlj.

LUKLEIN podplat je prilepljen in pritrjen z vijaki ali prišiti.

LUKLEIN podplat lahek, ne odstopi.

LUKLEIN podplat je nedosegljiv pri zalazu, hoja z njim neslišna.

LUKLEIN ne drči niti na rosnj travi niti na skali. Sneg se podplata ne oprijemlje.

LUKLEIN ne utruja sklepov in Vam omogoča lahko in prožno hojo.

LUKLEIN podplat velja (podplat, rom in peta) Din 130.—.

LUKLEIN podplat Vam pritrdimo na Vaše čevlje za Din 18.—.

LUKLEIN nepremočljive lovske čevlje Vam nudimo za Din 480.—.

Samozastopstvo za Jugoslavijo

Šport-Kmet

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Telefon 39-70

Nudimo Vam tudi posebne temne lovske srajce, klobuke, nogavice, vetrne jopiče, dežne plašče, mast za čevlje svet. znak »Juchten Mark«, oprtnike, specialno platno za lovske obleke po Din 22.— itd.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Mahničeva ul. 6. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo v prejšnjo prodajalno trdnjke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

visokorazantna Schönaauer z

dalnogledom, kal. 7-62 . . . 5000 din

Schönaauer, kal. 6-5 2500 »

Bockova brezpetelinka

Sulska, kal. 28/5-6 3500 »

Dvocevna brezpetelinka

kal. 16, brezdl. 2500 »

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor. Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža dalnogledov itd.

Lastno lovišče v Karavankah, ca. 350 ha, oddamo s 1. julijem 1938 v zakup. Gamsi, srnjaki, veliki in mali petelini. Informacije daje L. D., Ljubljana.

V vzrejališču Woodland je več tri mesece starih resastih foksterierjev s podedovanimi dobrimi lovskimi osnovami ter psica premiranih staršev z rodovnikom na razpolago. Vprašanja naj se dostavijo na naslov: Marija grofica Thurn, grad Ravne, p. Guštanj.

Angleški seter, z rodovnikom in popolno dresuro, naprodaj. — Verovšek Žorž, Ljubljana, Tyrševa cesta 16.

V dresuro vzamem mladega ptičarja z rodovnikom. Miha Korošec, dreser, Župeča vas, Sv. Lovrenc na Dravskem polju.

Popolne letnike »Lovca« ugodno prodam, in sicer l. 1924 do 1936 in l. 1927 do 1932. Anton Schuster, Ljubljana, Nunska ulica št. 8.

Pse ptičarje, do enega leta stare, sprejemem v uspešno dresuro ali pa v dovršilno dresuro po enem letu. Naslov pove tajništvo SLD v Ljubljani.

Psico, angleško seterko, z rodovnikom, prodam po ugodni ceni. Franc Jarc, l. č., Tacen 41.

Popolne letnike »Lovca«, in sicer: 1933, 1934, 1935, 1936 in 1937, ter praktične, zlozljive ptičnice za mehkokljune proda za vsako ceno zaradi preselitve M. Jazbec, Stožice 176, p. Jezica pri Ljubljani.

Ptičarja, nemškega kratkodlakarja, starega dve leti, dresiranega, prodam. Kovač Alojzij, okrajni gozdar v Celju, Zavodna št. 24.

Za prehrano lovskih psov

si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3-50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. Krejči Viljem

Nove določbe lovskega zakona

Odkar je stopil v veljavo novi lovski zakon, je bilo vedno govora o njegovi izpremembi. Če ne upoštevamo nekaj majhnih, popolnoma brezpomembnih napak, smo lovci z novim zakonom res zadovoljni, ker nam dosti določno brani naše pravice. Upoštevane so v njem tudi koristi, ki jih ima od lova naše narodno gospodarstvo. Obregali so se ob ta zakon poleg nekaterih nergačev, ki jim nikdar ne ustrežeš, dejansko samo tisti, ki so z njim izgubili pravico do lastnega lova, in pa nekaj fanatičnih demagogov, ki so si bodisi v politiki bodisi v društvih hoteli pridobiti ali pa vzdržati na račun lova svoj položaj s tem, da so onim, ki bi radi lovili brez stroškov, brez kontrole in brez koristi za splošnost, obetali prost lov, čeprav so vedeli, kakšne nedogledne posledice morejo nastopiti za gospodarstvo in za ugled naroda, če zavržemo vse tisočletne pridobitve in se v razvoju lova, ki ga tudi prištevamo med sodila narodne kulture, pomaknemo kratkomalo nazaj v kameno dobo.

Četudi ni bilo to nujno potrebno, so nam finančni zakoni zadnjih let kar zaporedoma prinašali nekaj dodatkov k lovskega zakonu. Eden se je tikal le lova po regalnem sistemu, drugi inozemcev, tretji pa uporabe lovske zakupnine pri občinah.

Finančni zakon za leto 1938/1939 pa nam je poleg določbe, ki se tiče lovskih kart in uvoznih dovoljenj za orožje inozemskih lovcev, prinesel važne izpremembe lovskega zakona samega. Zaradi točnosti jih sedaj, ko smo dobili tudi slovensko besedilo zakona, navajam dobesedno:

V § 4. zakona o lovu z dne 5. decembra 1931, »Službene novine« št. 697, se doda nov odstavek, ki se glasi:

»Fizične osebe, ki so imele pred uveljavljenjem tega zakona v dravski banovini lovsko pravico na svojem posestvu z najmanj 115 ha, obdrže to pravico.«

§ 110. tega zakona se dodajo novi odstavki, ki se glase:

»A. Če je bilo lastno lovišče že priključeno občinskemu lovišču in na javni dražbi dano v zakup, se sme izločiti po

predpisih § 6. tega zakona po izteku veljavne zakupne pogodbe. Do izteka veljavne zakupne pogodbe gre lastnikom teh lovišč pravica do izplačila sorazmernega dela letne zakupnine.

B. Če je odstrel posameznih vrst divjadi v občinskem lovišču po dražbenih pogojih omejen, se mora omejiti tudi v dotičnem lastnem lovišču, ki je bilo po prednji določbi lastniku vrnjeno. Odstrel odreja upravno oblastvo prve stopnje po zaslišanju lastnika lovišča in banovinske zveze lovskih društev.

C. Prekršitev dovoljenega odstrela se kaznuje po § 89. zakona o lovu. Po trikratnem kaznovanju zaradi take prekršitve sme upravno oblastvo prve stopnje po zaslišanju banovinske zveze društev izreči izgubo pravice do lastnega lovišča in to lovišče priključiti do izteka veljavne zakupne pogodbe občinskemu lovišču.«

V § 45. se doda četrti odstavek, ki se glasi:

»Upravno oblastvo prve stopnje sme po zaslišanju pristojnega lovskega društva dovoliti zanesljivim lovskim čuvajem lov zaščitene divjadi tudi brez prisotnosti njih gospodarja.«

V § 91. tega zakona se doda četrti odstavek, ki se glasi:

»Krivološtvo v zverinjakh, v lastnih in občinskih loviščih kaznujejo redna sodišča kot tatvino po § 514. kazenskega zakona.«

Predvsem naj bo omenjeno, da mora spričo soodločilne vloge, ki jo ji daje lovski zakon sam, naša lovska organizacija proti temu ugovarjati, da bi se izpremembe lovskega zakona uvajale brez njenega pristanka ali vsaj brez njenega sodelovanja. Dalje mislimo, naj bi važna kulturna in narodnogospodarska vprašanja, med katera prištevamo tudi lov, nikdar ne bila predmet gospodarskih, političnih, narodnih ali katerihkoli koncesij, temveč naj bi se obravnavala vedno samo glede na stvarne gospodarske in kulturne koristi in potrebe naroda ter glede na njegov ugled pred ostalim svetom. Naša lovska organizacija se ni nikdar potegovala za kakršnokoli izpremembo sedanjega lovskega zakona, temveč je dosledno tudi onim svojim članom, ki so izgubili z novim lovskim zakonom svoja majhna lastna lovišča v izmeri 115 do 200 ha, sodelovanje na izpremembi odklanjala. Ni tu mesta, da bi razpravljali o tem, kako in zakaj je to pot prišlo do izpremembe, temveč jo hočemo le obdelati glede na njene posledice — kot gotovo dejstvo.

Amandman — tako imenujejo take določbe, ki jih uveljavijo s tem, da jih vpletejo v letni finančni zakon — prinaša za nas —

kakor smo že v predzadnji številki »Lovca« priobčili — tri važne novote: vrnitev majhnih lastnih lovišč fizičnim osebam, dovoljenje lovskim čuvajem, da pod določenimi pogoji streljajo tudi zaščiteno divjad, in končno preganjanje krivolovstva po sodiščih kot tatvino.

Prvo vprašanje se tiče samo dravske banovine in je to torej naša domača zadeva. Samo po sebi je razumljivo, da mora vsak lovski strokovnjak že iz lovogojnih razlogov odklanjati zmanjšanje površine lovišč. V tem pogledu se bomo tudi v bodoče odločno borili proti vsakemu poskusu občin, da bi se samo zaradi povečanja zakupnin sedanja najmanjša površina občinskih lovišč še zmanjšala, ker bi se na ta način lovišča razkosala le v navidezno in hipno korist občinskih blagajn, dejansko pa le v njihovo izdatno in skoraj nepopravljivo škodo.

Iz dveh ozirov pa le vendar ne smemo odreči tudi v tem pogledu amandmanu svoje vrednosti.

V dravski banovini so imeli po starem lovskem zakonu posestniki, ki so bili lastniki zaokroženega posestva v izmeri vsaj 115 ha, pravico do lastnega lova. Z novim lovskim zakonom se je ta najmanjša površina zvišala na 200 ha, s čimer so posestniki z zemljiško površino 115 do 200 ha izgubili svojo pravico lastnega lova. Niso vsi moji tovariši lovci in pravniki mojega naziranja, da je to bila krivica. Mislim namreč, da je vsak tak odvzem lastniških pravic razlastitev, ki jo po svojih pravnih in človeških čutih odklanjam. Dejstvo, da se take razlastitve vrše drugje zaradi teh ali onih interesov še v mnogo večjem obsegu, ne izpremeni na stvari ničesar. Taki vposegi niso preveč skladni z lastninsko pravico, ki jo vendar še priznavamo.

Kakor sledi iz besedila novega dodatka k § 4. zakona o lovu, bodo vrnjena lastna lovišča s površino 115 do 200 ha samo fizičnim osebam, torej ne družbam, društvom, ustanovam in javno-pravnim skupnostim. Seveda pa bodo morale te osebe zadostiti vsem predpisom, ki jih navaja lovski zakon zlasti v § 6. glede izločevanja lastnega lovišča.

Poleg te poprave krivice, ki pa je seveda priporočljiva le v moralnem ne pa v lovogojnem oziru, nam pa prinaša amandman veliko pridobitev za naš lov. Določitev največjega odstrela je pri naših lovnih razmerah, ki so žal še tako daleč od zavidljivega viška, neobhodno potrebna, da se z njo vsaj kolikor toliko poveča in popravi stalež naše divjadi. Kdor ne prizna, da so razmere vsaj v pretežnem delu naših lovišč naravnost obupne, ne ve, kakšna so vzorna lovišča, ali pa prikriva resnico. Prvo sredstvo, ki naj z njim sramotnemu in gospodarstvu tako škodljivemu iztrebljenju divjadi napravimo konec, je pravična določitev števila za odstrel

določene divjadi, tako imenovano maksimiranje odstrela. Tega naš lovski zakon doslej ni poznal. Naša oblastva, ki jim gre v tem pogledu na splošno vse priznanje, so si pomagala tako, da so sprejela v dražbene pogoje za oddajo občinskih lovišč kot pogodbeno določbo, da zakupnik določenega števila pri odstrelu določene divjadi ne sme prekoračiti. Kršenje te pogodbene določbe more imeti za posledico razveljavljenje zakupne pogodbe in ponovno dražbo na stroške in nevarnost pogodbi nezvestega zakupnika. Glede izločenih lastnih lovišč ni doslej obstajala nikaka možnost preprečiti opustošenje, glede zakupnih lovišč pa je bila zaščita le pogodbenega značaja. Ko je z amandmanom sedaj v naš lovski zakon načelno uvedeno tudi maksimiranje odstrela, odpade glavni del vzrokov, ki so govorili zoper zmanjšanje najmanjše površine izločenih lastnih lovišč na prejšnjih 115 ha.

Zakonito maksimiranje pa žal še ni splošno. Če je bilo že za občinsko lovišče, ki mu je bilo lastno lovišče priključeno, predpisano največje število za odstrel določene divjadi, velja ta omejitev odstrela še naprej tudi v lastnem lovišču po izločitvi. Število določa zanj glavarstvo po zaslišanju prizadetega posestnika in Zveze lovskih društev.

Pri tej priliki omenim, da je določitev odstrela med našimi lovci izzvala tu in tam nekaj kritike. V prvem hipu je bilo brez nepristranskih podatkov težko ugotoviti pravo število, ki bi res ustrezalo stanju divjadi in krajevnim prilikam. Oblastvo se je pri tem moralo ozirati na podatke lovskih zakupnikov glede odstrela, izvršenega v prejšnjih letih. Malokdo uvidi važnost poročil, ki jih zahtevajo oblastva glede odstrela. Končno bomo tudi pri nas morali nehati s hišnimi števkami in bo treba, da v svojih izkazih navedemo resnične podatke, ki niso potrebni le zaradi določitve odstrela, temveč moramo z njimi vendar že enkrat dobiti pravo sliko o stanju naših lovišč in o tem, kako se lov v njih izvršuje.

Prav je, da so v amandman sprejeli tudi kazenske posledice za prekoračenje določenega odstrela. Po trikratnem kaznovanju izgubi lastnik pravico do lastnega lova in se lovišče v tem primeru priključi občinskemu lovišču do izteka zakupne dobe. Treba je le še, da oblastva z vso strogostjo pazijo, da se lovski upravičenci, lastniki lastnih lovišč in tudi zakupniki res drže predpisanega števila, in da v primeru prekoračenja postopajo proti krivcem z vso brezobzirnostjo.

V dodatku k § 110. zakona o lovu ureja amandman zaradi vrnitve lovišča nastalo razmerje med lastnikom lastnega lovišča

in občino, ki ji je bilo po novem lovskem zakonu priključeno lastno lovišče, in razmerje občine do zakupnika, ki je obenem z občinskim loviščem dobil na dražbi tudi zakup priključenega lastnega lovišča. Ker ni mogoče zakupniku, ki je na podlagi javne dražbe in z njo sklenjene pogodbe pridobil pravico do vsega lova za vso zakupno dobo, odvzeti njegove pogodbene zakupne pravice, dobijo zemljiški lastniki svoja lastna lovišča, če jih bodo izločevali, nazaj šele po preteku zakupne dobe. Da pa se ne bodo občine na škodo zemljiških lastnikov za zakupnino neupravičeno obo-
gatile, predpisuje amandman, da gre prizadetim lastnikom lastnih lovišč do izteka veljavne zakupne pogodbe pravica do izplačila sorazmernega dela letne zakupnine. Ker je z zakupno pogodbo nastalo pogodbeno razmerje le med zakupnikom in občino, ne pa med zakupnikom in lastnikom zemljišča, seveda ne more zemljiški lastnik sedaj mu priznanega sorazmernega dela zakupnine terjati od zakupnika, temveč mora zakupnik vso pogodbeno zakupnino po dražbenih pogojih plačati občini, ta pa mora oni sorazmerni del zakupnine, ki ga je izračunati po površini, izplačati prizadetemu lastniku. To velja le glede zakupnine, ki šele zapade v plačilo, medtem ko v amandmanu ni nobene določbe, po kateri bi bile občine dolžne kaj vračati od že prejete zakupnine prizadetim posestnikom za nazaj. Ta določba velja do izteka zakupne dobe. Po izteku zakupne dobe pa veljajo obča določila zakona o lovu glede izločevanja lastnih lovišč in glede prejemanja zakupnine. Iz besed »in na javni dražbi dano v zakup« izhaja, da je po predpisih § 6. zakona o lovu po izteku veljavne zakupne dobe izločiti samo ona lastna lovišča, ki so bila priključena občinskim loviščem pred dražbo in so torej bila hkrati z občinskim loviščem z dražbo dana v zakup. Nekaj primerov imamo, v katerih so bila taka lastna lovišča priključena občinskim loviščem, ko je še tekla stara zakupna doba, in niso bila dana z dražbo v zakup hkrati z občinskim loviščem, ker se je pač dražba občinskega lovišča vršila že prej. Določba novega odstavka A. k § 110. zakona o lovu za te primere ne velja in je torej treba taka lastna lovišča, ki do njih zakupnik občinskega lovišča ni pridobil zakupne pravice z javno dražbo, temveč kar s samo priključitvijo, vrniti takoj. Naravno je, da v tem primeru plača zakupnik po vrnitvi samo še ono zakupnino, ki jo je prvotno plačeval za samo občinsko lovišče brez priključenega lastnega lovišča.

Doslej je smel lovski čuvaj streljati zaščiteno divjad le v prisotnosti svojega gospodarja, če je imel veljavno lovsko karto. Ta določba je bila dobro premišljena in je imela svoj tehten vzrok v zlorabah in napačnem pojmovanju dolžnosti lovskega čuvaja,

ki je vendar zato postavljen, da lovišče in divjad čuva, in ne zato, da svojemu gospodarju divjačino dobavlja ali pa celo uravnoveša z odstrelom gospodarjevo lovsko blagajno. So pa seveda izjemni primeri, v katerih lovski gospodar sam ne more izvršiti odstrela, ki je nujno potreben. Za take izjemne prilike predpisuje amandman, da smejo glavarstva po zaslišanju pristojnega lovskega društva dovoliti zanesljivim lovskim čuvajem lov zaščitene divjadi tudi brez prisotnosti gospodarja. Glede na to določbo je Zveza lovskih društev v dravski banovini na svoji zadnji skupščini enoglasno sklenila resolucijo, po kateri naj oblastva takih dovoljenj ne izdajo za odstrel gamsov, divjih petelinov in ruševcev. Naša lovska društva bodo morala strogo paziti na to, da se vsaka zloraba brezpogojno prepreči, in da taka dovoljenja dobijo le v izjemnih in upoštevanja vrednih primerih samo čuvaji, ki so res v vsakem pogledu zanesljivi, in le z omejitvijo, ki ustreza sklepu Zvezine skupščine.

Spričo neprestanega oklevanja naših sodišč in državnih tožiteljev, ali naj sodišča sploh sodijo krivolovce in po katerih zakonskih določbah, je zadnja določba amandmana za naš lov neprecenljive vrednosti. Sedaj bo konec nejasnosti, o kateri smo lovci in pravniki toliko pisali. Veseli nas, da je prevajalec sprejel v slovensko besedilo besedo »krivolovstvo«, ki smo jo v uradnem besedoslovju pogrešali. Besedo »zverinjak« naj bi prevajalec raje nadomestil z besedo »obora«, četudi je bil »zverinjak« povzet že prvotno v besedilo lovskega zakona samega. Ograjeni prostor, v katerem gojijo lovno divjad, ni zverinjak.

Z opisanim amandmanom je naš lovski zakon urejen, kakor to zahtevajo koristi lova in našega narodnega gospodarstva. Sedaj pa prav iskreno želimo, da bi ga že enkrat pustili pri miru — vsi tisti, ki jih v uvodu omenjam.

Ko doma petelini pojo . . .

Topel veter se podi skozi veje hrastovega grmičja in pošumeva skrivnostno s suhimi listi, ki jih mraz in zimski viharji niso mogli odtrgati. Temni oblaki z vso naglico hite proti jugu, tu pa tam se posveti kaka zvezdica in včasih pokuka ščip izza mokre sivine, ki je vso noč v curkih sipala vodo na zemljo. Vse bolj in bolj se jasni, le kot umazane, razcefrane krpe vise še nekateri oblaki na nebu; sever jih žene proti jugu in briše modro nebo, da se sveti v soju ščipa in nešteti zvezd . . . Kmalu bo jutro . . .

Trdo zvene moji koraki okoli stražarnice v mesečno noč; narasla Drina pljuska ob bregove, njeni valovi se poigravajo z bičjem in vzbujaajo lepe spomine na visoke gore, ki še počivajo pod belo snežno odejo, na gorenjske vrhove in snežne poljane, kjer se ruševce pripravlja na veselo ženitovanje . . .

Ko na Gorenjskem zacveto češnje in zazelene prisojne rebri, ko škrjanček zažgoli nad zelenečim poljem, vabi v svate krivorepi vitez, vabi na svoja prostrana plesišča, na snežne vrhove . . .

Medlo brli moja svetilka in bežno osvetljava debele smreke, med katerimi me vodi pot navzgor. Strma je steza; zdaj zdaj se spotaknem ob skrito korenino, da komaj spet ujamem ravnotežje. Vse bolj se redči gozd in nakovani čevlji že tu pa tam udarjajo ob kamenje, da se zaiskri in se udarec votlo razlega v mesečno noč. Komaj polovico svoje nočne poti je ščip prejadral med svetlimi zvezdami, jaz pa sem se že povzpел iznad visokega gozda. Med gostim leščevjem me vodi peščena stezica.

Tu pa tam pošastno steguje svoje od snežnih viharjev polomljene veje starikav jesen ali bukev; pod gozdom se z vreščecim glasom oglašajo sova. Na Počivav sem dospel; številne lučke brle po dolini. Včasih zalajajo psi na Veternem in od nekod se čuje harmonika. Mesec je blagodaren s svojimi žarki in jih sipa v širokih pramenih, da se vidi ko podnevi. Stezica se v strmih serpentinah kot kača zvija po strmem rebru, pesek in kamen škriplje pod gojzerji in nakovana palica včasih tresne ob skalo . . .

Tiho je okoli mene, nobene žive duše daleč naokrog, le samotni popotnik, mesec, se reži z visokega nebesa. Tolikokrat sem že šel to pot, ponoči, ko je narahlo kapalo iz nizkih oblakov, podnevi, ko je sonce pripekalo, pomladi in jeseni, poleti in pozimi, ko so viharji divjali in lomili, ko so se zbirali hudourni oblaki in je treskalo in grmelo, da so skale ječale in trepetale . . . Vselej je lepa ta pot navzgor, a najlepša v jasnih pomladnih nočeh, ko mesec jadra po

nebesnem svodu, ko se zvezde blešče, spomladi, ko zemlja zbira svoje zadnje sile, da jih žrtvuje novemu življenju, ki se šele poraja; stokrat sem šel to pot, pa se mi vselej zdi lepša, in če bi jo prehodil tisočkrat, vedno bi odkril nove krasote, novih čarov bi mi pokazala mati narava, čare, ki jih vidi le malokateri. Živimo namreč v dobi, ko se ljudje »radi športa« klatijo po naših gorah, vpijejo o njihovih krasotah, a v resnici samo oskrunjajo lepoto stvarstva in hodijo slepi mimo lepôt, ki se jim nudijo!

Tin — tin. Drugo uro po polnoči udarjajo ure po dolini. Še poldrugo uro imam do Škrbine, kjer sem si v gostem grmu ruševja uredil zaklon. Strma je steza, toplo mi postaja in znojne kaplje se lepijo na čelo, pa jih vsakokrat, ko stopim na rob, osuši rahel vetrič, ki pihlja v dolino. Grmovje se redči, preko širokih jas usmerjam korake vse više in više. Po senožetih bo pot lažja, čeprav so strme, da bi skoraj potreboval dereze.

Nalahko se svita tam izza Storžiča in vrhove Kamniških planin bo kmalu objela prva jutranja rdečica. Skoraj trdo zvene moji hitri koraki po zmrzli zemlji. Zadnji čas je že, da dospem do zaklona, saj se bo že kmalu oglasil komatar in ruševce ne zaostaja dolgo za njim.

Udobno sedem v zaklon, brž oblečem debelo volneno jopico, se ogrnem s toplim plaščem, nataknem daljnogled na puško, porinem dva naboja v cevi in položim puško čez kolena. Zdaj lahko začne veseli ženitovanjski ples po snežišču pod menoj, med zelenimi smrečicami in temnim cretjem...

Nekaj požirkov vročega čaja znova požene kri po žilah in prijetna toplota se razlije po udih. Kljub pomladi v dolinah je na vrhovih še vsako jutro slana in škriplje zmrzli sneg.

Grintovec in Kočna se bleščita v rahli rdečici in tam na visokem Triglavu odsevajo prostrana snežišča. Že davno so ugasnile zvezde in le danica še blede na Jelovco...

»Kir-kir-čri-čri-čirik...« krančar se oglašja v gozdu pod senožetmi. In — čuj... »Čuvššš-čuvššš.... čuvššš...« krivorepi vitez naših gora kliče tekmece na boj in putke na veselo svatovanje! Čuvšš-čuvhnit... daleč je, prav tam v Jercku drsa po snežišču. Kdaj se bo oglasil »moj«?

Brrr-brr-zzz, ostra krila zarežejo zrak nad menoj, temna kepa vpade za cretov grm v neposredni bližini, pa nisem spoznal, ali je petelin ali kokoška. Roka nehote oklene puško, nestrpno pričakujem — nič se ne gane! Končno — lahni, drsajoči koraki po trdem snegu in nekaj korakov pred menoj stoji — putka. »Gok, gok — gvik« se oglašja, sprva poredko, pa vedno česče in nestrpneje; kje ostaja danes ženin s krivimi peresi? Oni v Jercku

gruli in piha, da je veselje, na Kovorjevem mu odgovarja drugi in v Tolstem vrhu tretji.

Komatar vriska in kukavica kuka v prve dni svojega povratka.

»Čuvššš-čuvššš-gluk-gluk-gluk...« temna krogla zapleše po snežišču pod menoj, poskakuje in se prekopicava... Danes boš moj, stari pretepač! »Čuvššš-čuvhnit...« še nekajkrat zapleše in — odleti. Stari pretepač jo je spet unesel, želja po boju in pretepu ga je rešila že neštetokrat in trda krila v ostrih zamahih režejo tudi sedaj zrak tja proti Jercku, kjer bo petelin kmalu utihnil in se umaknil močnejšemu tekmecu.

Sonce se je pokazalo kot žareča obla izza Vaneša, prvi žarki toplo poljubljaajo vrhove, ki še tiče pod belo odejo. Ptičji zbor je utihnil, da s kratkim molkom počasti vstajenje sonca in prebujenje narave v mladem pomladnem jutru. Samo nekaj trenutkov traja ta molk in nato iz stotero nežnih grl zopet zadoni pesem.

Sonce se dviga, petelini so utihnili, le kukavica kuka in kuka. Težko se pripravljam na pot v dolino, kjer drevje cvete in travniki zelene, kjer bo žito po polju kmalu pognalo v klasje, kjer ščinkavka že dolgo spleta gnezdo, gnana od materinskih skrbi...

Lep spomin — sanje ... Daleč je Gorenjska, kjer češnje cveto po rebrih in petelini pojo po snežiščih ... Drina pljuska ob bregove in moji koraki trdo odmevajo po kamnitem tlaku okoli stražarnice — 20 korakov sem, 20 korakov nazaj. Sonce vzhaja, slavčki žgole. Vse diši po mladosti, po mladem, krepkem življenju, ki se šele rodi, ki bo zaživelo v zlato poletje in izhiral v deževno jesen ...

Moj najljubši na steni

Naj bo v čast in slavo vseh žena povedano: jaz sem s svojo popolnoma zadovoljen, vsaj v lovskem oziru; vse drugo je pa zame postranska stvar.

Ko sva bila pred davnim, davnim časom še mlada zakonca, je večkrat rekla žena: »Vse športe lahko uganja moj mož, povsod se lahko udejstvuje, samo lovec ne sme biti, ker to je silno nevarna stvar. Lahko se sam obstreli ali ga druga lovska neroda obrizga s svincem, ali ga divji merjasec zadene s čekanom. Ne in ne, samo lovec ne!«

Kaj pravi pa danes? »Ali ne greš na lov, vsaj s puško v lovišče? Pomisli, v lovski sezoni si bil dvakrat tedensko zunaj, letos pa niti enkrat! Ali se mi boš čisto skisal? Saj niti zdravo ni, če vedno doma tičiš. Kašljaš

mi že kot mož lepe Vide za pečjo. Ajde, v naravo, in pridi truden domov, da te bom dalj časa imela!«

Pa kaj je še napravila? Lovske trofeje imam razstavljene po stenah zelo obsežne in prostorne predsobe. Kadar pridem domov, kadar grem skozi predsobo, se ustavim pred trofejami, jih ogledujem in se zamaknem v lepa lovska doživetja, ki mi jih vzbude trofeje na steni. Zbirka divjih petelinov mi poleg tega vzbuja prav lepe spomine na rajnkega prijatelja Petra, zbirka ruševcev na ljubega prijatelja Viktorja, zbirka gamsjih rogljev na pravega prijatelja Gustlja — najrajši se pa oči pasejo na srnjačjih rogovjih, katerih je največ, in ki me spominjajo na najdražje in najljubše lovske doživljaje.

Pa ni mi bilo dovolj, da sem vedno stal v predsobi in se zamaknil v trofeje; celo od kosila ali večerje sem vstal, šel v pred-

sobo, snel kako rogovje in ga prinesel v sobo. Božal sem gabrasto steblo, dolge izrastke, obširno rožo in začel pripovedovati zgodbo te trofeje. Ta velika ljubezen do lova, združena s še večjo ljubeznijo do narave, je našla verne poslušalce in moji dragi so me imeli najrajši, ko sem jim to pripovedoval.

In kaj se je zgodilo? Prevečkrat sem snemal in zopet obešal trofeje, žeblji so se omajali in skrbna žena se je bala, da bi trofeje ne padle na tla in se poškodovale.

Neko opoldne pridem domov. Po kosilu ležem kakor vsak dan na divan v delovni sobi. Tedaj se mi oči široko odpro. Na steni pred menoj in na desni steni visijo moja najlepša srnjačja rogovja. Žena jih je spravila iz predsobe v sobo, da jih imam lahko vedno pred očmi in mi jih ni treba snemati. Razumevanje moža kot lovca! Ali sem preveč povedal v uvodu?

Med najljubšimi rogovji, ki me spomini na lov njih nosilca po kosilu zazibljejo v sladke sanje, je rogovje pravičnega osmeraka, katerega lahko čitatelji vidijo na sliki.

Zanimivo je, kako sem prišel do te trofeje.

Gospod Gvido me je že večkrat prosil, naj ga vzamem s seboj na lov. Ker šofira svoj lastni avto, sva se neko soboto v začetku julija po kosilu odpeljala na Kočevsko.

V Kočarjih, kjer stanuje lovski čuvaj »Kralj Kočarjev«, kakor ga imenujem, ni bilo nikogar doma. Odpeljala sva se v Suhi potok, kjer sva pustila avto. Namenil sem se na prežo, ki jo je spomladi napravil lovec na šibki bukvi, odkoder je bil daleč na okrog lep razgled. Zlezla sva na prežo, ki je imela prostor za oba. Gospod Gvido še ni videl srn na prostem, zato sem mu dal daljnogled, da se je razgledoval. Nabasano puško sem z zaprto zaklopnico obesil zraven sebe na klin.

Pred seboj sem imel kakih sto metrov prost razgled, od tu dalje je bil teren zarasel in potem nekaj sto metrov zopet viden travnik, ki je mejil na gozd. Najprej sva opazila na levi pred seboj dve srni v precejšnji daljavi. Skozi daljnogled se je dala ugotoviti srna z mladičem. Z vso pozornostjo in zanimanjem je gospod Gvido opazoval ljubki živalci. Potem je naravnal daljnogled naravnost in skoraj vzkliknil: »Srna!« Zelo daleč pred nama v kotu travnika je bilo videti rjavo liso, ki se je potem, ko je izstopila iz gozda, pomikala po travniku. Vzel sem daljnogled, a zaradi velike razdalje ni bilo mogoče ugotoviti, ali je srnjak ali srna.

»Ta že ne pride bliže,« sem omenil, ko sem videl, da je zaokrenila preko travnika in izginila v gošči na levo.

Bilo je najlepše popoldansko sonce in sicer za najinim hrbtom. Skoraj preveč je pripekalo, kar sva občutila na najinih hrbtih, kajti preža sama je bila kaj malo zaslonjena po bukovih vejah. Skoraj brez zaščitnih vej sva bila zlasti spredaj dobro vidna in zato sva morala biti popolnoma mirna, kar pa je tudi utrudljivo.

Gospod Gvido je še vedno imel daljnogled namerjen naprej, pričakujoč, da se bo srna zopet pokazala.

»Je že tu,« mi šepne; v tistem hipu pa tudi sam zagledam v daljavi kakih sto dvajset korakov komad, ki pa je imel glavo sklonjeno k tlom.

Naglo vzamem puško s klina in jo naslonim na ograjo, držeč roko pod njo. Srna dvigne glavo in s prostim očesom opazim močno rogovje, visoko nad uhlji. Ker je stal srnjak po strani, sem imel že tudi križ puškega daljnogleda na njegovi lopatici ter skrivil prst.

»Pek!« je reklo sprožilo pri zaprti zaklopnici puške. Ta »pek« je pa slišal tudi srnjak, ki se je takoj z glavo obrnil proti preži, kjer naju je, nezaščitena, prav lahko videl.

Stala sva nepremično. Skozi priprte trepalnice sem gledal srnjaku v gobec in šele zdaj videl, v polnem soncu, kako krasno rogovje ima. Srce mi je burno tolklo in želja se je dvigala iz njega: ostani, ostani...

Srnjak je s pokončnimi uhlji, da se je rogovje še bolj odražalo nad njimi, dolgo časa oprezoval, tako da mi je roka pod puško skoraj zaspala.

Ker je sonce srnjaku z vso močjo sijalo naravnost v oči, naju najbrž ni mogel opaziti na preži, čeprav sva bila z njim v isti višini. Ker se sedaj s te strani ni nič zganilo, se je pomiril in se pričel zopet pasti. Čim pa je obrnil glavo in jo povetil, sem neslišno odprl zaklopnico, dobro pomeril in sprožil.

Srnjak je visoko skočil, se obrnil na desno ter v silnih skokih zdirjal v gozd. Poslušal sem, če bo padel, pa ničesar nisem čul. Izginil je.

Prepričan sem bil, da je srnjak dobro zadet, in sicer ne samo ker je to označil s skokom, ampak ker sem čul tudi zamolkel udarec krogle v njegov trup.

»Zdajle pa vsak dve cigareti,« sem rekel spremljevalcu, ki me je osuplo gledal, češ: dobro si ga polomil.

Nasmehnil sem se mu rekoč: »Srnjak je zadet in ga bova gotovo dobila.«

»O, potem pa ga hitro poiščiva,« mi vesel odvrne in hoče splezati s preže.

»Stojte,« mu pravim, »vi bi mi radi vse pokvarili!« Nato ga poučim, da morava srnjaku pustiti vsaj pol ure časa, da leže in izkrvavi.

Prižgala sva cigareti, toda v mrzličnem pričakovanju, ali je srnjak zadet ali ne, nama kajenje ni dišalo, še manj pri drugi cigareti.

Končno je sonce že lezlo za Friedrichstein. Rekel sem spremeljevalcu, naj gre na nastrel in za srnjakom. Sam sem hotel počakati, če bi bilo treba streljati, ako se srnjak ranjen vrne.

Na nastrelu mi pokaže s prstom, da je našel kri, potem pa izgine v gozd in se precej daleč od nastrela oglasi: »Ga že imam!«

»Privlecite ga na pot,« mu zakličem in grem po obronku na pot.

Čakam in čakam, končno pa slišim kakih dvajset korakov daleč klic: »Ne morem naprej, sem v trnju.«

V tem hipu opazim lovskega čuvaja, ki je prišel za nama. Temu velim, naj pomaga gospodu Gvidu iz trnja.

Z združenimi močmi privlečeta srnjaka iz trnja in tedaj zaslišim lovskega čuvaja: »Bemti hudiča, ein kapitaler Achter!«

Lovec zna menda samo te dve jugoslovanski besedi, ki jih zakliče, kadar je silno razburjen.

Klic podžge še mene, da stečem na mesto, kjer obstanem kot vkovan.

»Klobuk doli!« zakličem.

Lovec je pravkar dvignil srnjakovo glavo, da je prišlo do izraza visoko, krasno rogovje s štirimi izrastki na vsakem stebelu.

Z odkritimi glavami smo nemo stali kakor v pobožni molitvi okrog močnega srnjaka. Srce se mi je v ponosni radosti širilo, kajti to, da dobi prav dobrega, pravičnega osmeraka, se primeri lovcu le redko v življenju!

Svečano tišino je prekinil lovec, ki je na bližnji smrečici utrgal vejico, jo pomočil v srnjakovo rano in mi jo prinesel na svojem klobuku z resno čestitko: »Lovski blagor!«

»Lovska hvala,« sem odgovoril in zataknil vejico za klobuk.

Takrat se je tudi gospod Gvido zavedel važnosti tega trenutka. Sedaj mi je odkrito čestital in ko sem mu pojasnil vrednost te izredne trofeje, je bil iz srca vesel lovskega blaga.

Pozneje je v Ljubljani večkrat do podrobnosti opisoval ta lovski pohod, vselej pa je povedal tako, da je bilo jasno, da bi jaz brez njega nikoli ne prišel do tega srnjaka.

Mogoče sedaj razumete, lovci, zakaj velja moj prvi pogled na steno temu rogovju in zakaj mi je ta trofeja najljubša.

Nekaj spominskih črtic

Pokrajinski značaj naše — sedaj žal na dvoje raztrgane Notranjske je takšen, da pri njenih prebivalcih in tujcih sam po sebi vzbuja prav posebno zanimanje za prirodo. Vendar tipični kraški svet, nad katerim se kot čuvarja vzdigujeta na eni strani veličastni Nanos, na drugi pa pravljичni Snežnik, le borno preživlja ljudi, ki so se na njem naselili. Zrak nad kamenitnimi kotanjami in nizkimi, le redko z drevjem poraslimi griči jim čisti burja, ki Notranjski sicer prinaša zdravja, ki pa utegne biti kdaj pa kdaj tako silna in mrzla, da ne onemogoča le dela zunaj hiš, ampak ustavlja celo ves promet.

Nekoliko drugače je na gorenjem delu Notranjske, kjer se razprostirajo obširni listnati in iglasti gozdovi, polni raznovrstne divjadi in krilatih pevcev. Tu najde Notranjec zaslužka in zaradi tega se velik del njegovega življenja razvija v dotiku z gozdom, v katerem je kakor doma ter ga zato od vseh strani dobro pozna.

Vse prebivalstvo te deželice pa tesno veže na prirodo in vabi k razmišljanju ona posebnost, katere v tej meri ni najti nikjer drugje. Mislim namreč na posebnost njenih vodnih tokov, ki se ponovno izgubljajo pod zemljo, kjer so si v bajeslovno lepih votlinah izkopali struge, po katerih teko, dokler očiščeni in ohlajeni zopet ne pridejo na površje. Potem pa skrivnosti Cerkniskega jezera, ki narašča in usiha, pri tem pa iz neke tajnostne, doslej še neodkrite, vsekakor pa ogromne podzemeljske vodne ponve prinaša na površje veliko množino malih in velikih rib, ki so za vso jezersko okolico dragocen prispevek k preživljanju prebivalstva.

Ljudstvo, ki živi v teh krajih, je žilavo, krepko, nenavadno odporno in delavno. Odlikuje se tudi po bistroumnosti. Njegova inteligenca je zaradi stalnih stikov z bližnjim Trstom zelo napredna, v neukih slojih pa je menda po vplivu opisanih posebnosti obdajajoče jih prirode praznoverje razširjeno bolj kot kjer koli drugod po Slovenskem.

Med temi ljudmi se je rodil mož, ki je, sam navdušen za lepoto svoje ožje domovine, obogatil naše slovstvo z nekaterimi res uspelimi pripovednimi spisi, ki v prijetno tekoči besedi popisujejo kraje in ljudi na Notranjskem.

Dr. Hinko Dolenc je imel že od svoje zgodnje mladosti dovolj prilike, opazovati obdajajočo ga prirodo. In to priliko je tudi temeljito izrabljjal. Še v predšolskih letih je z vaškimi otroki pridno zahajal v domače gozdove, kjer so na jasad med bukvami

in hrasti skakali, se pojali in igrali. V šolo je prišel k svojim sorodnikom v Gorico. Tamkaj je v gimnazijski dobi kmalu izvedel za veliki državni gozd Panovec in je z ožjimi šolskimi tovariši porabil vsak prosti čas za izprehode po tem prirodnem parku. Šolske počitnice pa so mu dajale priliko za pogoste izlete na Nanos, na katerem je, očaran od nepopisno lepega razgleda po Vipavski dolini in Krasu ter dalje po neskončni modri gladini Jadranskega morja, posedal ure in ure, sprejemajoč vase plemenite vtise ljubezni do lepe domače zemlje. Veliko svojih počitniških dni je preživel tudi pri svojem stricu na gradu Orehku pri Prestranku. Tu je s puško hodil po obširnih grajskih gozdovih, kjer je po navodilih strica, vnetega gojitelja koristne divjadi, streljal njene škodljivce.

Ko je po končanih vseučiliških naukih stopil v življenje, je bilo njegovo prvo službeno mesto v Ložu na Notranjskem. Sicer je dvomljivo, če je to iz stanovskih ozirov bila sreča zanj: gotovo je le, da njegovemu srčnemu nagnjenju ni moglo biti bolj ustrezno. Prišel je namreč v bližino čudovitega Cerkniškega jezera in gostih gozdov Snežnika in Javornika. Vse to ga je z magično silo vleklo nase in po njegovem lastnem priznanju so bili naj-srečnejši tisti dnevi njegovega življenja, ki jih je med svojim službovanjem v Ložu preživel v vabljivi naravi njegove okolice in v občevarju z njenimi prebivalci, ki so bili polni izvirne preprostosti. To je tudi jasno vidno iz njegovih »Spominov na Cerkniško jezero« in iz spisa »O gozdovih in nekaterih njegovih ljudeh«. Naše slovstvo nima — razen Trdinovih »Bajk o Gorjancih« — spisa, ki bi lepše in temeljiteje popisoval gozd in življenje v njem, kakor je to storil dr. Hinko Dolenc v svojem literarnem delu.

Sam sem se z dr. Hinkom Dolencem seznanil kmalu po njegovi preselitvi v Ljubljano. Rad sem bil vselej v njegovi družbi, ker je znal prav prijetno pripovedovati in ker je zlasti o lovu v zvezi s narodo vedel povedati marsikaj, kar mi je bilo novo. Poleg tega sem ga spoštoval kot kremenitega narodnjaka, kar bodo dobro razumeli le oni čitatelji, ki imajo kaj pojma o razmerah, v katerih smo takrat živeli. Lov je bil tiste dni še ves v rokah nemškutarskih zakupnikov. Le polagoma smo se ga Slovenci polaščali in uvajali vanj narodno zavedne udeležence. Pri velikih lovih je potem zabava po lepih naših logih in dobravah tekla le v slovenskem jeziku. In zabave, prav prirske in izvirno dovtipne, menda nikjer ni toliko kakor med lovci. Seveda ni bilo nobene večje lovske prireditve brez šegavega dr. Hinka Dolenca. In ko so se med pogoni zeleni kadri zbirali pri okrepčilu, je bil vedno dr. Hinko Dolenc tisti, ki je z dovtipnimi domislicami, osoljenimi šalami

in mičnimi lovskimi zgodbami, katerih nekaj je bilo resničnih, druge pa so bile smelo izmišljene, skrbel, da so gozdovi odmevali od veselega smeha. Doktor Hinko je bil pa tudi dober pevec in nikdar — pa najsi je bilo pri okrepčilu pod milim nebom ali pa pri zadnjem pogonu v gostoljubnih gostilniških prostorih — se ni zgodilo, da ne bi bil zadonel njegov krepki in prikupni glas. Dobro se še spominjam, kakšno veselje je napravil s svojim petjem rodoljubnih, pa tudi dokaj osoljenih pesmi na lovu po brniških gozdovih takratnemu zelo priljubljenemu cerkljanskemu župniku Antonu Golobiču.

V tem gozdu sva z dr. Hinkom Dolencem lovila tudi neke nedelje. Iz mnogih župnih vasi se je ob osmih, potem ob devetih in nato ob desetih čulo zvonjenje. Tedaj mi je, za prirodne dogodke tako nežno čuteči lovski tovariš, zaklical, naj mirujem in poslušam. Ubogal sem ga in stala sva kakor prikovana kake četrte ure. Ko se je poizgubilo v zraku poslednje brnenje zvonov, se je obrnil dr. Hinko k meni z besedami: »Povej mi, ali poznaš kaj lepšega in ubranejšega, kakor je to zvonjenje od vseh krajev in koncev? Mislim, da nikjer drugje ni mogoče doživeti take veličasti kot na tej ravnini, ki jo obdaja toliko župnih cerkva.« — Priznati moram, da me je pri teh besedah obšlo novo spoznanje in da sem od tistih dob dalje mnogokrat kakor zamaknjen poslušal čudovito simfonijo opoldanskega zvonjenja, prihajajočega iz stolpov morda stoterih cerkva obširne ravnine in obdajajočih jo gričev in gorá. Ker ure ne gredo povsod enako, čuješ najprej samotni zvon, nato od drugod drugi zvon, potem hkrati več različno donečih zvonov, dokler končno po kakem polurnem, bolj in bolj pojemajočem zvonjenju ta svojevrstna glasba popolnoma ne zamre. Reči moram, da se mi je to zvonjenje včasih zdelo kot petje nad menoj letečega angelskega zbora.

V družbi dr. Hinka Dolenca sem na lovih marsikaj doživel. Vedlo pa bi predač, če bi hotel pripovedovati o teh dogodkih. Zato naj omenim zadnjega. Katerega leta je to bilo, ne vem, zdi se mi pa, da v začetku devetdesetih let preteklega stoletja. Bili smo z dr. Ivanom Tavčarjem v rudniškem lovišču. Kdor pozna ljubljansko barje, ve, da mora, kdor se hoče ogniti predolgim ovinkom, preskočiti marsikak včasih dokaj širok odvajalni jarek. To smo delali tudi mi. Pod Babno gorico sva midva z dr. Tavčarjem že bila preskočila s plitvo vodo napolnjen jarek. Dr. Hinko Dolenc, takrat že dokaj težak, gleda za nama in meri z očmi širino jarka. Svetujeva mu, naj gre ob njem do mostu, ki je bil kakih dve sto korakov oddaljen. Ker smo bili namenjeni za zajci naravnost na

Babno gorico in bi bil potemtakem moral napraviti precej velik ovinek, se dr. Hinko odloči za skok čez jarek. A precenjeval je svoje moči. Mesto na drugi breg, je skočil na spodnji rob nasprotnega brega in se takoj udril čez kolena v blato. Preden sva mu priskočila z lovskim čuvajem na pomoč, se je udril že čez pas v blato. S precejšnjim naporom smo ga spravili na suho. Imel je na sebi škornje z golenicami, ki so segale čez kolena. Škornji so bili polni vode in blata. Kaj sedaj? — Svetujeva mu, naj gre na Laverco, si tam izposodi obleko in potem pride zopet za nama. Storil je, kakor da naju uboga, in se napotil z lovskim čuvajem proti Laverci; midva pa sva lovila dalje. Vreme je bilo sončno in lov uspešen. Zato sva bila prepričana, da se dr. Hinko vrne, in sva se večkrat ozirala proti Laverci. Šele čez kaki dve uri pride za nama lovski paznik, ki nama pove, da se je najin tovariš odločil iti domov. Nato odpre svoj nahrbtnik in izvleče iz njega veliko steklenico refoška, češ da nama ga je poslal z naročilom, naj ga popijeva na njegovo zdravje, ki se je po jutranjem dogodku le še bolj učvrstilo. Zdi se pa, da je to bila napačna domneva, kajti nekaj let pozneje se je že preselil v večna lovišča.

Bogdan Sežun z »Dijano« VRP 306, ki je dosegla na pomlad. vzrejni tekmi I.a oceno.

Pomladanske vzrejne tekme psov ptičarjev

Opis prijavljenih psov:

- Psarna »Medjumurska«**, lastnik Leopold Brajković, Čakovec, 3 psi, nem. kdl. leglo z dne 15. VIII. 1937 od Iris Poljanske JRP 107 B po Wild Pöttmes JRP 123 A.
- Maribor:** št. 1, »Igo«, pes, lastnik in vodnik Leopold Brajković, Čakovec; št. 6, »Is go«, pes, lastnik Leopold Brajković, Čakovec, vodnik Stjepan Vrbanc, Strahominec; št. 11, »Iro«, pes, lastnik in vodnik Leopold Brajković, Čakovec.
- Psarna »Krška«**, lastnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana; 2 psa, nem. kdl. leglo z dne 7. IV. 1937 od Stojke Samoborske JRP 104 B po Blisku Dravskem JRP 109 A.
- Maribor:** št. 2, »Neg a«, psica, lastnik Mirko Štrukelj, Čakovec, vodnik Stjepan Vrbanc, Strahominec.
- Ljubljana:** št. 3, »Neg o«, pes, lastnik in vodnik Franc Flis, Domžale; 1 pes, nem. kdl. iz legla dne 16. V. 1937 od Male Südwest JRP 117 B po Milu Südwest JRP 142 A.
- Maribor:** št. 4 in
- Ljubljana:** št. 12, »Nil«, pes, lastnik in vodnik Josip Škofic, Ljubljana.
- Psarna »Dolska«**, lastnik Vladimir Vlašič, Maribor, 3 psi, nem. žim. leglo z dne 13. IV. 1937 od Vidre JRP 8 J po Corwald v. Stöberforst JRP 16 E.
- Maribor:** št. 3, »Bod y«, pes, lastnik Ante Anić, Maribor, vodnik Fric Walland, Hajdina; št. 8, »Bond y«, pes, lastnik in vodnik Vladimir Vlašič, Maribor; št. 9, »Bo y«, pes, lastnik in vodnik Juro Vrečer, Ponikva.
- Psarna »Samoborska«**, lastnik Antun Cizl, Samobor, 2 psa, nem. kdl. leglo z dne 16. III. 1937 od Ilke v. Pratzertal JRP 81 B po Blisku Dravskem JRP 109 A.
- Maribor:** št. 5, »Ani«, psica, lastnik Milan M. Maksimović, Gospić, vodnik Anton Korošec, Župečja ves; št. 10, »Alf«, pes, lastnik in vodnik Egon Schiller, Maribor.
- Psarna »Čemšeniška«**, lastnik Franc Urbanc, Ljubljana, 4 psi, nem. kdl. leglo z dne 28. IV. 1937 od Sonje Fuchspass JRP 93 B po Azorju Kriškem JRP 132 A.
- Ljubljana:** št. 19, »Ulf«, pes, lastnik in vodnik Franc Kraševac, Goričica 20; št. 22, »Črt«, pes, lastnik in vodnik Josip Zlokarnik, Ljubljana-Moste; št. 23, »Karin«, psica, lastnik Franc Urbanc, Ljubljana, vodnik Tone Križman, Čemšenik; št. 24, »Bo j«, pes, lastnik in vodnik inž. Franc Domladiš, Ljubljana.
- Psarna »Gerstedt«**, lastnik Curt Herbst, Gerstedt, 2 psa, nem. kdl. leglo z dne 12. V. 1937 od Ute vom Fuchspass StK 736 i po Klaus v. Veronika-berg DGStB 5343.
- Ljubljana:** št. 2, »Tell«, pes, lastnik Leo Souvan ml., Ljubljana, vodnik Franc Savinšek, Volčji potok; št. 21, »Tessa«, psica, lastnik in vodnik inž. Friderik Weinberger, Ljubljana.

Psarna »Saarforst«, lastnik Henrik Schmidt, Bisten, 1 psica, nem. žim. leglo z dne 2. I. 1937 od Imme v. Saarforst DGStB 4656 po Junker vom Geyerstein DGStB 4885.

Ljubljana: št. 13, »Rose« (Kora), lastnik in vodnik Ivan Hafner, Škofja Loka.

Maribor: št. 7, »Aholle«, nem. žim. psica, pol. 14. IV. 1937 od Lotte v. d. Ostgrenze JRP 19 J po Corwald v. Stöberforst JRP 8 J; vzreditelj Mihael Vrečer, Brežice; lastnik in vodnik Juro Vrečer, Ponikva.

Maribor: št. 12, »Bon«, nem. kdl. pes, pol. 17. IV. 1937 od Iskre Petovio JRP 115 B po Wild Pöttmes JRP 123 A; vzreditelj Bogdan Žilič, Ljubljana, lastnik Rajko Boltavzar, Maribor, vodnik Ivan Herzog, Maribor.

Ljubljana: št. 1, »Črt«, nem. kdl. pes iz istega legla, lastnik Ant. Stergar, Kamnik, vodnik Miha Vavpetič, Kamnik.

Ljubljana: št. 15, »Hera«, nem. kdl. psica iz istega legla, lastnik in vodnik Janko Dovč, Stožice 75.

Ljubljana: št. 2, »Rika«, nem. kdl. psica, pol. 20. V. 1937 od Beanty Ortneške JRP 108 B po Azorju Kriškem JRP 152 A; vzreditelj Franc Perles, Ljubljana, lastnik in vodnik Franc Flis, Domžale.

Ljubljana: št. 4, »Nelly«, nem. kdl. pes iz istega legla, lastnik in vodnik Josip Logonder, Žabnica 50.

Ljubljana: št. 7, »Dijana«, nem. kdl. psica iz istega legla, lastnik Franc Perles, Ljubljana, vodnik Bogdan Sežun, Ljubljana.

Ljubljana: št. 5, »Bistra«, nem. kdl. psica, pol. 2. II. 1937 od Alke Kriške JRP 105 B po Wild Pöttmes JRP 123 A; vzreditelj Ivan Štular, Vrhnika, lastnik dr. Janko Dernovšek, Maribor, vodnik Ivan Štular, Vrhnika.

Ljubljana: št. 6, »Ben«, nem. kdl. pes iz istega legla, lastnik in vodnik Ivan Štular, Vrhnika.

Ljubljana: št. 10, »Rex«, nem. kdl. pes, pol. 27. V. 1937 od Rije JRP 118 B po Jimu JRP 127 A; vzreditelj Eduard Lukinič, Zagreb, lastnik Josip Maričič, Zagreb, vodnik Petar Pavlovič, Brežice.

Ljubljana: št. 9, »Rise«, nem. kdl. pes, pol. 25. VII. 1937 od Dore Dravske JRP 121 B po Polu Krškem JRP 92 A; vzreditelj Gustav Ozmec, Ormož, lastnik Vilko Mejač, Komenda, vodnik Franc Zorman, Lahovče.

Ljubljana: št. 14, »Bora« (Hexe), nem. kdl. psica, pol. 14. VIII. 1937 od Ade Podpreske JRP 120 B po Azorju Kriškem JRP 152 A; vzreditelj dr. Stanko Bevk, Ljubljana, lastnik mr. ph. Milivoj Leustek, Ljubljana, vodnik Alojz Bračko, Trzin.

Vodniki naslednjih prijavljenih psov so med tekmo v Ljubljani odstopili:

Št. 17, »Perun«, nem. kdl. pes, pol. 14. VIII. 1937 od Ade Podpreske JRP 120 B po Azorju Kriškem JRP 152 A; vzreditelj dr. Stanko Bevk, Ljubljana, lastnik dr. Vladimir Ravnihar, Ljubljana, vodnik Rud. Vencelj, Preserje.

Št. 16, »Ari«, nem. kdl. pes, pol. 17. IV. 1937 od Iskre Petovio JRP 115 B po Wild Pöttmes JRP 123 A; vzreditelj Bogdan Žilič, Ljubljana, lastnik in vodnik Štefan Rodošek, Ljubljana.

Št. 8, »Edda von Langenlois«, vajmaranec, psica, pol. 21. IV. 1937 od Lori Donauau W 206 po Harro Grafenegg W 588; vzreditelj Paul Hut-tarsch, Langenlois, lastnik in vodnik Ivan Regul, Hajdina.

Št. 11, »Flott-Grafenegg«, vajmaranec, pes, pol. 24. IV. 1937 od Rosl Grafenegg W 410 po Dusko Schlossgehege W 507; vzreditelj Hans Prinz Ratibor, Grafenegg, lastnik in vodnik Ivan Regul, Hajdina.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme pičarjev, dne 10. aprila 1958 v Ljubljani. A.

Številka žreba	Številke učinitve; 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro 4i = izvrstno		Predmeti preizkušnje										Vota	Ocena	Šmotra	Darila
	Ime psa	vpisan s št.	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Nate- zanje (5)	Hitrost (5)	Vztraj- nost (5)	Zasno- va za delo po sledi zajca (4)	Ubog- ljivost (3)	Strelo- minost (2)					
1	Črt	VRP 510 nem. kdl.	(4) 24	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(3) 12	(4) 12	(4) 8	121	I e	dobro	vodnik din 300—	
2	Rika	VRP 303 nem. kdl.	(4) 24	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(3) 12	(3) 9	(3) 6	112	I g	prav dobro	vodnik din 300—	
3	Nego Krški	VRP 272 nem. kdl.	(5) 18	(3) 12	(4) 16	(4) 12	(2) 6	(4) 12	(3) 12	(4) 12	(3) 6	106	I h	prav dobro	vodnik din 300—	
4	Nelly	VRP 302 nem. kdl.	(4) 24	(4) 16	(4i) 16	(4) 12	(4) 12	(4) 12	(3) 12	(4) 12	(3) 6	122	I b	dobro		
5	Bistra	VRP 265 nem. kdl.	(5) 18	(3) 12	(2) 8	(2) 6	(4) 12	(4) 12	(5) 12	(5) 9	(4) 8	97	II b	dobro	vodnik din 200—	
6	Ben	VRP 267 nem. kdl.	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(2) 6	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(4) 8	95	II č	prav dobro	vodnik din 200—	
7	Dijana	VRP 306 nem. kdl.	(4) 24	(4i) 16	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(4) 12	(4) 16	(4) 12	(3) 6	126	I a	prav dobro		
9	Ris	VRP 319 nem. kdl.	(5) 18	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(2) 6	(2) 6	(1) 4	(5) 9	(3) 6	71	III b	dobro	vodnik din 100—	
10	Rex	DPPZ 105 nem. kdl.	(4) 12	(3) 12	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(4) 16	(4) 12	(3) 6	116	I f	prav dobro	vodnik din 300—	
12	Nil Krški	VRP 285 nem. kdl.	(5) 18	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(5) 9	(3) 6	100	I j	prav dobro		

Vodja tekme: dr. Hubert Souvan.

Sodnika: Feliks Justin, Leo Matajč.

Vodja tekme: dr. Hubert Souvan.

Sodnika: Feliks Justin, Leo Matajc.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev, dne 10. aprila 1958 v Ljubljani. B.

Številka žreba	Številke učitnice: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro 4i = izvrstno		Predmeti preizkušnje										Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpisan s št.	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Nate- zanje (3)	Hitrost (3)	Vztraj- nost (3)	Zasno- va za delo po sledu zajca (4)	Ubog- ljivost (3)	Strelo- mirnost (2)					
13	Rose (Kora) v. Saarforst nem. žim.	VI S 41	(3) 18	(5) 12	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(4) 8	102	Ii	dobro		
14	Bora (Hexe) nem. kdl.	VRP 351	(2) 12	(5) 12	(2) 8	(2) 6	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(2) 6	(3) 6	76	IIIa	dobro	vodnik din 100.—	
15	Hera nem. kdl.	VRP 311	(3) 18	(2) 8	(4) 16	(3) 9	(2) 6	(3) 9	(4) 16	(3) 9	(3) 6	97	IIa	zadostno	vodnik din 200.—	
19	Ulf Čemšeniški nem. kdl.	VRP 275	(4) 24	(4i) 16	(4i) 16	(4) 12	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(4) 12	(4) 8	120	Id	prav dobro	vodnik din 300.—	
20	Tell Gerstedt nem. kdl.	StK 1747m	(3) 18	(5) 12	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(3) 6	100	Ik	prav dobro	vodnik din 300.—	
21	Tessa Gerstedt nem. kdl.	StK 1751m	(3) 18	(2) 8	(4) 16	(2) 6	(4) 12	(4) 12	(3) 12	(2) 6	(3) 6	96	IIc	prav dobro		
22	Črt Čemšeniški nem. kdl.	VRP 276	(4) 24	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(4) 12	(4) 16	(3) 9	(3) 6	120	Ič	prav dobro		
23	Karin Čemšeniška nem. dkl.	VRP 279	(4) 24	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(4i) 12	(4) 12	(3) 12	(3) 9	(3) 6	119	Ie	prav dobro	vodnik din 300.—	
24	Boj Čemšeniški nem. kdl.	VRP 277	(3) 18	(2) 8	(4) 16	(2) 6	(3) 9	(4) 12	(2) 8	(4) 12	(3) 6	95	IIId	prav dobro		

Vodja skupine B: mr. ph. Slavko Hočevar.

Sodnika: dr. Vilko Pfeifer, Anton Schuster.

Vodja skupine B: mr. pl. Slavko Hočevar.

Sodnika: dr. Vilko Pfeifer, Anton Schuster.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme pičarjev, dne 3. aprila 1938 v Mariboru.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje										Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpisan s št.	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Nate- zanje (3)	Hitrost (3)	Vztraj- nost (3)	Zasno- va za delo po sled zajca (4)	Ubog- ljivost (3)	Strelo- mirtost (2)					
1	Igo Medjumurski nem. kdl.	DPPZ 130	(1) 6	(2) 8	(2) 8	(1) 3	(2) 6	(3) 9	(3) 12	(1) 3	(3) 6	61	p. p.	.		
2	Nega Krška nem. kdl.	VRP 270	(2) 12	(3) 12	(1) 4	—	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(3) 6	73	III c	.	vodnik din 100—	
3	Body Dolski nem. žim.	VRP 289	(3) 12	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(2) 6	(3) 9	(4) 16	(2) 6	(2) 4	96	II a	zadostno	vodnik din 200—	
4	Nil Krški nem. kdl.	VRP 285	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(4) 8	95	II b	dobro		
5	Ani Samoborska nem. kdl.	DPPZ 96	(4) 12	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(3) 9	(2) 4	111	I b	dobro	srebrna plaketa podruž- nice DLP v Mariboru, vodnik din 300—	
6	Isgo Medjumurski nem. kdl.	DPPZ 131	(1) 6	(2) 8	(1) 4	(1) 3	(2) 6	(3) 9	(1) 4	(2) 6	(3) 6	52	.	.		
7	Aholle nem. žim.	DPPZ 117	(3) 18	(4) 16	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(3) 6	102	I d	dobro		
8	Bondy Dolski nem. žim.	VRP 290	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(1) 3	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(3) 6	77	III a	povoljno		
9	Boy Dolski nem. žim.	VRP 288	(2) 12	(3) 12	—	—	(3) 9	(2) 6	(2) 8	(3) 9	(3) 6	62	.	dobro		
10	Alf Samoborski nem. kdl.	DPPZ 94	(4) 12	(4) 16	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(4) 12	(3) 6	119	I a	dobro	srebrna plaketa podružnice DLP v Mariboru	
11	Iro Medjumurski nem. kdl.	DPPZ 128	(4) 12	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(3) 6	106	I c	.		
12	Bon	VRP 307	(3) 18	(3) 12	(1) 4	(3) 9	(3) 9	(1) 3	(2) 6	(3) 9	(3) 6	76	III b	dobro	vodnik din 100—	

Vodja tekme: dr. Edmund Kupnik.

Sodniki: Dragojin Klobočar, Leo Matajce, Anton Schuster.

Lovski spomini na mojega očeta dr. Hinka Dolenca

Pripoveduje dr. Ščitomir Dolenc.

Da je bil moj oče lovec od pet do glave, z dušo in telesom, od mladih nog pa do poznih let, je znano iz njegovih spisov: »Izza mladih let«, »Spomini o cerkniškem jezeru« in »O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh«, dalje iz podlistkov v »Slovenskem narodu« in iz njegove korespondence z lovskimi prijatelji, ki sem jo našel v zapuščini.

Podlistki so manj znani in navedem tu le dva. Prvi se je glasil »Lov na Jesenicah« in piše med drugim: »Moj štant je bil v Ljubičah pred Jesenicami. Bila je velika gonja s psi, plen je bil 36 srn in 2 zajca; sam sem ustrelil 2 srni in 1 zajca. Bližala se je pa že 12. ura, ko sem prvokrat v tem hribu pse začul. Toda nisem pogrešal ničesar; nisem se mogel naužiti čistega zraka in nagledati naravnih krasot. Na desno pod menoj šumeči slap Javoršica, ki se vije od tod kakor srebrna štrana k fužini in gradu. Od fužine se dviguje črn dim, okolo grada,

Dr. Hinko Dolenc

kjer je bilo še pred uro vse živahno, se vidi zdaj prijazni mir. Bolj na levo pa ravnina nekoliko skrita v razsvitljavi megličnej in iz nje so prihajali glasovi zvonov različnih cerkev in sem ter tja po bolj vzvišenih mestih videlo se je prihajajoče ljudstvo. In tam, tam še bolj naprej: strmi Babji zob! Oj kako je to šinilo v dno srca! Kje so časi, kje so dnevi, ko nas je bilo tam zbranih nad sto, mej nami pokojni Lovro (najbrž Toman) čil in zdrav. O »zdaj pa nikdar, nikdar več!« Drugi so za nami, mladost je minula, mi smo za trud in delo, le spomin je olahčanje!« Podlistek še popisuje zadnji pogon in konča takole: »Prehitro je minil čas. Pri železnici ni še lepe navade, da bi si ga človek še en polič privoščil. Zapustili smo gostoljubni grad in se odpeljali v vsakdanjostni jarem.«

V nekem podlistku pravi hudomušno, da so lepe cerkvice po naših gričih res da v prvi vrsti shajališča pobožnih vernikov, a da jih tudi lovci uvažujejo kot dobre »štante«, ker tam radi prehajajo zajci in lisice.

Iz obširne korespondence, ki je tudi bila omenjena v »Življenju in svetu«, je posneti marsikako lovsko zanimivost, posebno iz one s prijatelji dr. Rossitschem iz Ljutomera, dr. Högelsbergerjem iz Fehringa in Ščitomirom Vilharjem iz Prezida. Ti trije so ga mnogokrat vabili v svoja lovišča.

Dr. Rossitsch je pisal nekoč, da naj pride gotovo na jerebice, fazane in zajce, katerih je vse polno; podnevi bosta lovila, zvečer pa vzbujala lepe spomine na dijaška leta na gimnaziji v Trstu, na univerzi na Dunaju, na

poznejše love itd. Če bo hotel iti še v obiske izven njegove (Rossitscheve) hiše, ga nikakor ne sili iti v nemško društvo, gre lahko, kamor ga srce vleče, med Ruse, ki jih je v Ljutomeru več, kakor si misli!

Dr. Högelbergerja je spoznal oče na univerzi v Gradcu. Ko ga je enkrat vabil na lov, pripoveduje oče, je imel kot gosta tudi bivšega srbskega kralja Milana, ki se je takrat zdravil v bližnjem zdravilišču Gleichenbergu; kralj je s svojim adjutantom ustrelil 61 fazanov, 6 jerebic, 5 zajcev in 3 prepelice.

Ščitomir Vilhar je bil materin bratranec, naš krstni boter in najboljši očetov prijatelj. V pismih in v besedi sta se vedno nazivala: »Dragi Melodi.« V pismu z dne 2. IX. 1889 vabi očeta in dr. Tavčarja na lov na medvede, ko zapade prvi sneg; naj prideta sama, »saj veš, da vsaki ni za naše društvo in tudi medved ni za vsacega«; lov bo pri Sv. Andreju na Gor. Poljanah; oče naj vzame s seboj bombardon, da bo klical medveda. V nekem drugem pismu ga zopet vabi na medvede, ki jih je toliko, da ni okoli Poljan in Podgore nobenega korena in tudi nobenega zrna koruze več.

V pismu z dne 24. X. 1898 navija Vilhar že prav elegične, vmes tudi dovtipne strune; obuja spomine na čase, ko sta skupaj streljala medvede in srnjake, lovila po jezeru (cerkniškem) in pri tem padla vanj pa nič marala za to, skakala čez jarke in si skoraj polomila noge, a vendar lovila naprej. Vancaš (takratni sodnik v Čabru) da se še danes zahvaljuje, »da sva ga napravila za pravega lovca, Kukec in Štor se še danes odkrivata, kadar se imenuje Tvoje ime, Bohinc bi bil uže umrl, pa čaka, da bi Te še enkrat videl, Rihtarjev Janez pa je sporočil iz nebes, da je napravil fino, friško ležišče iz mahu in zelene smrekovine za vse nas.«

No, 6 let pozneje je umrl Vilhar, 4 leta za njim pa moj oče.

V istem pismu še sporoča Vilhar, da je njegov zet Ivan Božič iz Podrage (bivši deželni poslanec, ki je celo svojo domačo vas pregovoril za prestop k pravoslavju) »tudi postal »hud« lovec, da ima svoj lov, da pa ne dobi dosti iz njega in morda, dragi Melodi, bova še midva morala iti pomagat«.

Naslednje povem še iz lastnega spomina in ustnih sporočil:

Že očetovi predniki, pa tudi njegovi sodobni sorodniki so bili po večini strastni lovci. Tako na pr. se je očetov stric Leopold Dolenc, posestnik na Razdrtem in veleposestnik na Školju ob kranjskoprimorski meji, rajši odrekel službi notarja v Celovcu, kamor je bil imenovan, in ostal doma, da je upravljal svoja posestva in hodil na lov, vedno z Voltairjem v žepu. Seveda so bili vsi tudi izvrstni strelci, moj oče tudi potem, ko je po nesreči zgubil vid desnega očesa. Že kot mlad deček sem hodil z njim na lov in redkokdaj je zastoj streljal. Njemu stari Anže, ki ga je dostikrat vozil po cerkniškem jezeru na race, ni nikoli rekel kakor kakemu slabemu strelcu: »Gospod, pojva, vrniva se, midva nisva za to,« saj je oče prinesel včasih kar polno vrečo rac domov in se je mati križala, ker ni vedela kam z njimi. Tako je prinesel včasih domov tudi čez 20 prepelic, ki jih je postrelil na bloških njivah. Da je bila svoj čas, ko je bilo kaj več prepelic v naših krajih, posebno bloška planota zelo bogata na tej divjadi, je znano.

Ko je bil l. 1878 po desetletnem bivanju v Ložu premeščen v Ljubljano, je imel vedno v zakupu kako lovišče v ljubljanski okolici. V lovski seziji ni minula skoraj nobena nedelja, ne da bi šel na lov, pa tudi med tednom je včasih utegnil iti vsaj popoldne v kako bližnje lovišče. Če le mogoče, je svoj dopust nastopil šele v jeseni in odšel navadno na svoje ljubo Notranjsko. Seveda ni bil nikoli brez prepeličarja, spominjam se poenterja Lorda, seterja Pajdaša, kratkodlake črne Puške in kratkodlakega Pozorja. Ko je imel

Pozorja, mu je poslal znani nimrod Fr. G. iz Logatca svojo psico v oplemenitev. Po nerodnosti dekle je psica ušla iz kleti na cesto in v šolskem drevo-redu za staro gimnazijo sem malo pred početkom šole od daleč zagledal psico, ko je v spremstvu neštetihi vročih kavalirjev tekla od Zmajskega mostu v Kopitarjevo ulico. Moj oče je bil zaradi ubegle psice silno slabe volje in ošvrknil me je z jeznim pogledom, ko sem mu povedal, kaj sem videl, in dolgo mi ni odpustil, da nisem skočil po psico med ono rajdo psov, čeprav bi zamudil šolo.

Oče je dosti občeval z dr. Tavčarjem kot politikom, literatom in lovcem. Nekoč sta šla na lov na Golovec skupaj z lovcem Pavletom. Ta je bil po poklicu postrešček, sicer pa tudi lovski čuvaj in pasji dreser; nič kaj ni bil vesel, ko mu je dal takratni župan Hribar psa, da ga zdresira v slovenskem jeziku, češ da je nemški za to bolj pripraven; povrh je bil Pavle še hišnik »vaserkasarne«, znane hiše na Karlovški cesti, kjer smo tudi mi stanovali. Večkrat mu je oče ponudil kako jed, ki je ostala pri nas od kosila, a Pavle, ki je bil večinoma v Tavčarjevi službi kot lovec in se povabil v njegovo kuhinjo na ostanke, se je navadno zahvalil za ponudeno jed, češ »sem bolj-šega sit«. Pavle je imel tudi svojega psa in seveda puško, ki je ni mogel prehvaliti, kako dobro da strelja in da skoraj nikoli ne zgreši cilja. Torej ta Pavle, moj oče in dr. Tavčar so šli, vsak s svojim psom, na lov na Golovec. Pred Pavletom skoči zajec, pes za njim, Pavle pa ustrelil. Dr. Tavčar: »No Pavle, kaj je?« Pavle: »Kaj tacega pa še ne, zajc je skočil čez »graben«, pes za njim, ravno takrat pomerim prav dobro, sprožim in vem, da sem zadel zajca, takrat pa je psa zadel »božji šlak« in je mrtev ostal v »grabnu«. — Dr. Tavčar: »Dolenc, kaj pa praviš ti na to kot sodnik?« Oče: »Menda vendar ne verjameš Pavletovim čenčam! Pavle je zajca zgrešil in psa ustrelil!« Pavle: »Kaj, jaz psa ustrelil? Naj se prec pogreznem v zemljo in naj oslepim, če ni res tako, kakor sem povedal!« Kdor ne verjame tej zgodbi, naj počaka, da se bo sam preselil v večno lovišče, kjer bo izvedel, kako se je končala ta burna debata.

Dr. Tavčar je imel z J. Sch. lov v preserski občini. Kadar so tam lovili, so se ustavljali pri Jurju ob Ljubljani nad železniškim mostom. Marsikaj dobrega so tam pojedli in popili. Kadar je dr. Tavčar povabil mojega očeta na ta lov, je Sch. posebej opozoril, da ne zamudi priti: »Bo veselo, ker pride tudi Dolenc.« Kakor mi je g. Sch. sam pravil, je bilo vsakokrat kaj veselo, ker je moj oče vso družbo zabaval z zanimivim in dovtipnim pripovedovanjem in svojim prepevanjem. Pa tudi marsikak dober pouk je dal v lovskih zadevah, tako na pr., da se dobrota lovca in psa najbolj preizkusi na lovu na kozice. — Ko je drugič zopet povabil dr. Tavčar očeta na ta lov, je Sch. z grofom Lichtenbergom poprej vse pripravil pri Jurju za zadnji pogon: potem pa so se vsi štirje srečali na Ljubljani, ravno pri Dinveru, ki je znano najboljše mesto za race. Res se je dvignilo naenkrat čez 30 rac, vsi štirje so dublirali, a brez uspeha. Takrat je dr. Tavčar nekako porogljivo rekel mojemu očetu: »Brez Tebe bi ravno isto opravili.« Sicer pa mi je g. Sch. potrdil, da je moj oče res dobro streljal in mi povedal še naslednji dogodek: »Pred kakimi 40 leti sem šel s Pipsom in grofom Lichtenbergom v Vnanje gorice na kljunače; po nesreči je Pips zadel Lichtenberga v oko in se je moral seveda zagovarjati pred sodiščem. Sodil je Vaš oče, ki je bil takrat kazenski sodnik na okrajnem sodišču in imel opravka tudi z onimi devicami, ki so se sprehajale po mestnem logu in nogavice plele. Za funkcionarja je bil pri razpravi dr. Konrad Vodušek, ki je ravno takrat prakti-

ciral na sodišču. Ko je po končanem zaslišanju obtoženca Pipsa, mene in Lichtenberga kot priče in dr. Bocka kot zdravniškega izvedenca Vodušek še nekako priporočil Pipsa v milejšo sodbo, je Vaš oče oprostil obtoženca vsake krivde, ker se je nesreča zgodila le po nepričakovanem, nepredvidenem slučaju. Jaz, Pips, Lichtenberg in Bock smo šli po razpravi »K roži« na pilzenca. Kmalu za nami sta prišla pa še Vaš oče in Vodušek in smo na srečen izid te lovske afere izpraznili nekaj vrčkov piva.

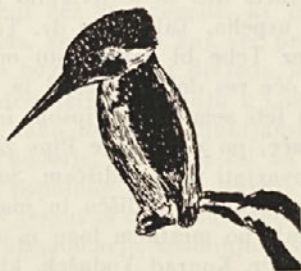
Naj pri tej priliki povem še neko drugo lovsko zgodbo, ki mi jo je pravil g. Sch., akoravno se ne tiče mojega očeta. »Pred kakimi 45 leti je dr. Tavčar povabil neko znamenito osebo na lov in sva mu pri Jurju sijajno postregla po končanem lovu. Čez nekaj časa je ta gospod lovil v bližini našega lovišča in poslal svojega lovca Adama k Jurju, da mu napravi dobro kosilo. Gospod je mislil, da ima Jurij javno gostilno, pristopno vsakemu. A Jurij je poučil onega gospoda po Adamu takole: »O, ja, postrežem lahko s kruhom, sirom in 4 vrstami mleka, od krave, od moje žene, ki je v otročji postelji, pa še od mačke in kuzle, ki imata ravno mlade. Kar je pa drugih dobrot pri moji hiši, je vse pod ključem in je last dr. Tavčarja in Sch.«

Slednjič povem še eno anekdoto, pa prav po tihem, da ne pride do ušes kakega tankovestnega finančnega uslužbenca, ki bi se zgražal nad njo.

Oče se je vračal z Golovca proti domu; imel je enega zajca v lovski torbi, enega v rokah. Ko pride k užitninski čuvajnici, vrže zajca, ki ga je imel v rokah, za čuvajnico in pristopi k užitninskemu uslužbencu, ki je ravno stopil iz hišice. Napove mu enega zajca; ravno ko je hotel pokazati zajca v torbi, pa mu prinese pes zajca, ki ga je oče pustil za hišico. Oče je bil v precejšnji zadregi, a uslužbenec ga je sam rešil, ko je vprašal: »Ali je to tisti zajec?« Oče mu je veselo pritrdil in plačal takso, seveda le za tega zajca.

Že v začetku sem povedal, da je oče lovil že od mladih nog. Tete so mi pravile, da so oče in njegova dva brata znali skoraj prej streljati, kakor pa pisati in brati. Pa tudi do poznih let je ostal enako navdušen lovec, čeravno se zadnjih 10 let zaradi nahuhe ni mogel več toliko gibati na prostem in je bil zadnjih 5 let prav za prav le še lovec z dušo. V začetku novembra 1908, ko sem služboval v Buzetu, sem obiskal očeta na Razdrtem. Bil je oblačen jesenski dan. Oče je sedel pri oknu in po pozdravu takoj rekel: »To je pravo vreme za kljunače. Ne vem, zakaj še živim, ko pa ne morem več na lov. Vzemi puško in psa ter pojdi pod Nanosom tja proti Ubeljskemu. Gotovo naletiš na kljunače.« Res sem šel in ne brez uspeha, kar je še očeta zelo razveselilo.

Že mesec dni kasneje, ko sem bil na substituciji na Cresu, pa sem dobil brzojavko o očetovi smrti. Ker sem moral čakati na razrešenje, sem prišel na Razdrto, ko je oče že počival v hladnem grobu pod sivim Nanosom.

A. K.

O volkovih in drugem

Pogon na volkove so zahtevali občinski očetje iz Radolišta, ker so ti delali škodo na vseh koncih in krajih. Pritepli so se čez mejo pri Djafasanu, ker so jim Albanci dobro prešteli rebra in drobnice sploh niso več puščali na gozdno pašo. Pastir iz Rajca, onstran meje, ki je prišel na tržni dan v Strugo, mi je pravil, da so se mrcine lotile tudi divjih prašičev in jih pregnale čez mejo. Najbolj je tarnal Ljuba, vaški predstojnik iz Višnja. Velik, skoraj popolnoma belo barvan volk se je že v poletju in na jesen klatil okoli vasi, napadal višnjanske koze in vzel lovcu Petku psa-braka, ki je na svojo roko zasledoval mlade zajčke po vaški gmajni. Sedaj je že tako predrzen, da se pri belem dnevu priklati v vas in krade pse-čuvaje.

Na Sretenje (Svečnico) je zapadel nov sneg. Popoldne je prišel pandur iz Radolišta in javil, da so zasledili volkove v gmajni med Radolištem in Višnjem; po sledi jih je moralo biti pet. Naročeni so gonjači in zjutraj bo pogon. Naj nas pride čim več struških lovcev.

Ponoči je snežilo, zjutraj ob štirih smo mi, šest nas je bilo, delali prvo gaz na cesti proti Ra-

dolištu. Sever je gnal snežne plasti iz močvirja proti jezeru. Menjaje se v vodstvu — kakor leteče gosi, zmo pregazili dobrih pet kilometrov dolgo pot do Radolišta. Ko je bila ura šest, smo bili pred občinsko hišo. Nikjer žive duše, niti pandurja ni bilo tu. Poveljnik orožniške postaje ni bil posebno zadovoljen, ko smo ga vrgli iz tople postelje. »Zakaj ste prišli, saj je pogon odpovedan? Nismo vam mogli tega javiti, ker je telefonska žica našega telefona pretrgana in bo šele danes popravljena,« je rekel. Mi pa nismo hoteli nazaj. Prišel je župan in se opravičeval, da je vreme za nič in ni pričakovati uspeha.

Ugibali smo sem in tja, ko so zalajali psi pri kozji staji pod velikim orehom, kakšnih 200 metrov pod orožniško postajo. Pa-

Čuma

stirji so zagnali velik hrup in eden od njih je tekel proti postaji. Skoraj brez sape je izustil: »Volkovi, napadli so koze!« Hitro smo bili doli; koze so zbegane skakale po snegu, kolikor jih je pač držal, proti struškemu močvirju se je oglašal lajež zasledujočih psov.

Nismo si bili takoj na jasnem, ali so volkovi kaj odnesli. Ogledali smo si položaj. Bili so trije, dva manjša, eden večji. Pritihotapili so se bili iz močvirja, obkrožili stajo in ko so psi planili iz staje, je eden med njimi pričel bežati in psi za njim. Druga dva sta poskušala priti v stajo in enemu se je to tudi posrečilo. Splasene koze so predrle slabo ograjo in se razbežale. V staji sami volk ni ugrabil nobene koze. Kakšnih 50 korakov sta bili sledi obeh volkov ena ob drugi, potem sta se razšli; eden je bežal dalje proti močvirju, drugi je zavil na levo, po nekaj skokih zastal, se plazil po snegu in naskočil kozo, ki je bila najdalje zbežala. Vlekel jo je do gostega trnja, ali tu mu je prišel za pete ovčarski pes in on je že mrtvi plen izpustil.

Ob samem močvirju smo se prepričali, da ne moremo dalje — blato globoko, bičevje in mlakuže pokrite s snegom, tako da tudi z visokimi škornji ali čolnom ne bi nič opravili. Torej naskočimo onega, ki je bil ugrabil kozo in ušel proti gmajni.

Celo uro je trajalo, da smo ga obkrožili in zavzeli stečine.

Stal sem na skali, pod menoj je bila goščava. Ker se je bilo ojužilo, je med snežinkami padal dež in občutil sem neugodje mokrega mraza, ki je pač znan skoraj vsakemu lovcu. Na moji desni je bil mlad lovec, novinec. Kaj nemirno se je obnašal — prestopical, mahal z rokami, kadil cigareto za cigareto, in uverjen sem bil, da volk okoli naju dveh ne bo šaril. Dolgočasno je bilo to čakanje. Pogledal sem na uro, že cele tri četrt — in še nič. V goščavi pod menoj se je opazilo premikanje gonjačev samo po tem, da je odpadal sneg z grmovja na mestih, kjer so se oni plazili. Pogled mi je zastal na črnosivi lisi v snegu, kakšnih sto korakov pod menoj. Pogledal sem bolje, bil je volk, ki je prihuljeno čepel v snegu in gledal proti goščavi. Hitro sem pomeril in sprožil. Da, pač prehitro, ker svinčeni izstrelek iz desne cevi 9,3 mm polekspres je udaril več kakor meter izza volka v sneg. Volk je v velikih skokih zbežal naravnost proti mojemu sosedu na desni. Le-ta, nepripravljen, je izpraznil proti volku obe cevi hitro eno za drugo komaj na 10 do 15 korakov in volk se je prevrnil v snegu.

Pogon je bil končan in zbrali smo se pri plenu. Volk je bil lanski mladič, strel ga je zadel, ali prvi ali drugi, tega lovec sam ni vedel, v levo stran prsi. Dobesedno cel strel je šel vanj. In

kar je najbolj zanimivo, pri natančnem pregledu smo ugotovili, da je streljal z zrnjem št. 8. Imel je pri sebi še nekaj nabojev, vse nabite z enakim zrnjem. Zvečer je bil zvedel, da gremo na pogon, in se pridružil. Naboje, pripravljene za race, je vzel s seboj, pač novinec, ki je šele letos postal lovec. Razen nekaj rac in gosi do dne, ko mu je padel volk, ni imel na vesti.

S pogonom, ki ga prav za prav ni bilo, ker je šlo vse na hitro roko, kmetje niso bili zadovoljni, ker so volkovi kradli dalje. Sneg je odjužil na prisojni strani Jablanice in zaradi težke hoje po gozdnih strminah ni bilo misliti na uspešen lov. Pa pride zopet Ljuba iz Višnja, se pritožuje nad volkovi, deva v nič struške lovce in pravi, da bo onega belega, ki se spet klati okoli vasi, že sam dobil v pest. Ni prešlo sedem dni, eto Ljube z volkom. Volk je

Višnja

bil zelo star, težak 45 kg, ne bele, ampak zelo svetlosive barve, zobovje že zelo izrabljeno, na koži je imel več brazgotin. Od medsebojnih bojov volkov, ali od ovčarskih psov? »Vi lovci ste za nič, jaz sem ga dobil kaj hitro,« je pravil Ljuba.

»Popoldan sem splezal na košat kostanj v bližini sv. Spasa (cerkvena blizu Višnja), čakal in v presledkih pozvanjal s kozjim zvoncem. Dolgo ni bilo nič, šele pod mrak sem ga opazil, prežečega za grmom, ne daleč od mene. Iz prednjače sem mu poslal debelo svinčeno kroglo v grešno telo.« Res je nesrečni samotar pod desnim plečetom imel skoraj za tolar veliko luknjo.

Ljuba je dobil volka, ali s pozvanjanjem s kozjim zvoncem ali drugače, v glavnem bil je ubit in vsa vas rešena nadloge.

Tako je bilo letos po božiču z volkovi. Gotovo so jih kmetje po oddaljenih vaseh pobili nekaj, pač pa so to prikrili zaradi strahu pred gosposko, ki bi seanimala za orožje in pravice.

Lanskega leta, ko je bila turščica v struškem polju v najboljši rasti, se je iz blata, kjer se je bila okotila, volkulja z mlađi preselila v polje. Volčja družina je delala veliko škodo okoli vasi Morovišta, Draslavice in Misleševa. Sprva so mislili, da

trgajo ovce psi, ki se klatijo brez gospodarja po polju in močvirju, kljub temu, da so pastirji zatrjevali, da so volkovi. Slednjič so kmetje napravili pogon in ubili enega mladiča in starko.

Ker sem že omenil pse brez gospodarja, naj povem, da so ti včasih še hujši od volkov. Moj rajnki oče mi je pravil, da so pred leti delali veliko škodo podivjani psi po planinah okoli Rateč in Kranjske gore. Trgali niso samo ovac, ampak so napadali celo teleta in junice. Po dolgem zasledovanju se je končno posrečilo lovcem te pse ugonobiti. Mislim, da je bil slavní štajerski »Bauernschreck« pasje, a ne volčje vrste. Sicer se pa ne spominjam več, kako se je ta senzacija takrat končala.

Crvena planina.

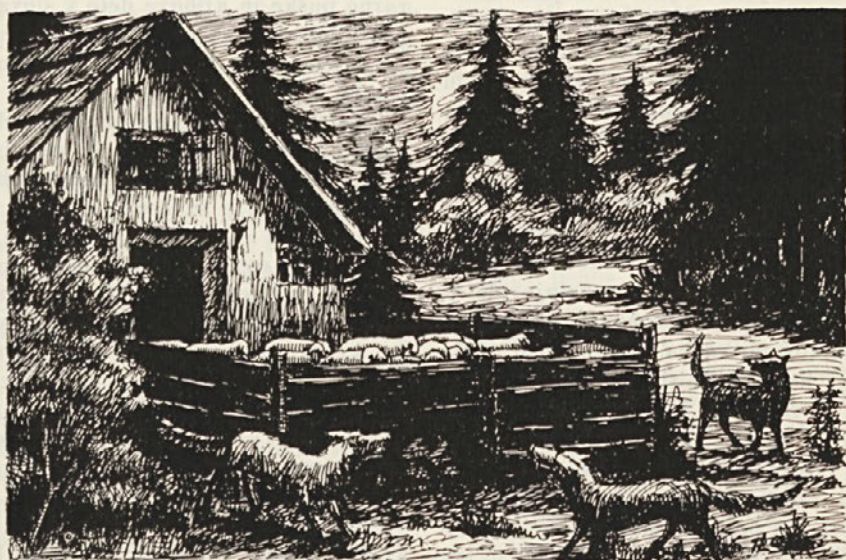
Nadloga podivjanih psov v južnih krajih je stalna. Ovčarska psica povrže mladiče nekje v skalovju planine, daleč proč od naselij.

Pastir jo slabo ali sploh ne hrani in tako si mora sama iskati hrane. Postane samostojna, neodvisna od človeka, prosta. Temu primerna je vzgoja mladičev, pridruži se ji še kak ljubimec in roparska tolpa je tu.

V okolici Ohrida so, kakor je to pisala »Politika« dne 18. decembra 1936. pod naslovom: »Deset pasa napalo je 70 godišnjo starico Vetru Filipović iz Ohrida«, psi napadli staro ženo in jo težko ranili. V struškem blatu so psi lanskega leta raztrgali tele in več ovac. Ko sem lovil race v avgustu lanskega leta in je čoln tiho drsel po gladini reke Šume, me je spremljevalec opozoril na dva psa ne daleč od naju, ki sta na obrežju nekaj žrla. Bila sta tako zaverovana v žrtje, da nas nista opazila. Streljal sem dvakrat in, upam, tudi dobro zadel — pač z drobnim zrnjem, ker zavijanje obeh je bilo hudo in na nastrelu polno dlake in krvi. Zasledovati ju nisem mogel zaradi neprehodnosti močvirja. Njun plen je bil dorasla ovca, ki se je bila slučajno oddaljila od črede, ki se je pasla ob močvirju. Bila je po vseh pasjih predpisih pravilno zadavljena, kar se ji je posebno dobro poznalo na goltancu.

Imel sem grifona Šolca, bil je vedno primernega obnašanja — ali nekoč, ko sem šel mimo kozje črede in so se koze razbežale, je planil na nekega kozlička in ga pričel daviti. Dobil je primerne batine in kaj takega vsaj pred mojimi očmi ni več poskušal.

Zgodi se, da se iz Crvene planine v Albaniji na osojno stran Jablanice pritepejo šakali, ki so zelo nadležni pastirjem iz Gornje Belice. Tako je bilo tudi lansko leto. Pastirji so se pritožili čez »čagale«, ki vznemirjajo črede. Šli smo nanje in obkolili pečine Čume (2040 m). Nekemu lovcu iz Gornje Belice je prišel na strel ne šakal, ampak že davno pogrešani pes njegovega soseda, za katerega so mislili, da so ga že davno požrli volkovi. Šakali, ki se niso potikali v steni, ampak v goščavah pod steno, so srečno ušli.

Iz lovskega oprtnika

Uredništvo »Lovca«. Zveza lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani razpisuje mesto urednika »Lovca« za leti 1939 in 1940. Zahteva se od urednika lovska strokovna ter potrebna jezikovna izobrazba. Ponudbe naj se stavijo v zapečatenih kuvertah do konca junija t. l. Poslati jih je treba Zvezi lovskih društev dravske banovine, na kuverti naj bo pa pripisano »uredniška ponudba«. Vsak ponudnik naj navede svoj zahtevek glede honorarja.

Dr. Janko Lokar: Lovsko-ribiški slovar. S pravim veseljem smo lovci pozdravili izdajo tega slovarja. Lovoznanstvo je v našem jeziku le malo obdelano in v vsakem stavku nam manjka pravo lovsko izrazoslovje. — Dr. Lokar je s svojim slovarjem zamašil veliko, lahko rečem, glavno vrzel, ko nam je podal lovske izraze, ki jih ali nismo imeli ali smo jih v spisih sami kovali, naslanjajoč se večinoma na izčrpno izdelano nemško lovsko izrazoslovje, ki nam je najbližje. Zato bomo lahko s pridom uporabljali v spisih ta naš vademecum. Dober začetek je storjen in prepričan sem, da se bo ta tvarina še bolj izpopolnjevala in bo druga izdaja najmanj za petdeset odstotkov povečana. Dovoljujem si pa izreči nekaj pomislekov k trem izrazom v slovarju, ki me ne zadovoljujejo in morda koga drugega tudi ne. Dr. Lokar rabi za srnjakovo trofejo izraz rog, oziroma rogi, najbrž da jo loči od jelenovega rogova. Zdi se mi, da se je za srnjakov čelni okras bodisi v pismu ali besedi že tako udomačil izraz rogovje, da ga ne kaže izpreminjati. Zlasti še ko nam pride pri nazivu rog pred oči lovski rog ali rog govedi, v množini pa rogi domače koze, ki ima potem prav tako roge kot srnjak, dočim ima govedo rogove, ker se tu v nasprotju s slovnico skoraj

nikoli ne poslužimo dvojine. Ali bi ne bilo bolje, da ostanemo pri starem, že ukoreninjenem izrazu: rogovje? V slovarju pogrešam gamsove roglje. Ne vem, ali jih je avtor namenoma izpustil.

Drugi izraz, ki mi ne ugaja, je flinta za puško za zrnje. Ta izraz, ki ga Nemci res še danes rabijo, prav lahko vržemo med staro šaro, čeprav se še veliko rabi pri preprostem ljudstvu. Toda ljudstvo rabi izraz flinta za vse puške in ne samo za šibrenice. Opuštimo torej flinto, ki tudi pri lovskih čuvajih že popolnoma izginja, dočim lovci sploh več ne rabijo tega naziva. Dvocevka je že tako udomačena za puško za zrnje, da nam od sosedov privzeti izrazi, ki jih skušamo iztebiti, niso potrebni. Sicer so pa nazivi za razne puške in njihove dele v slovarju prav dobro izraženi in teh se držimo brez flinte, ki bo potem kaj kmalu umrla.

Izraz za čakališče na drevesu »obršnjak« je zame čisto nov in ga nisem nikjer ne čital ne slišal. Imam tehtne pomisleke, da bi se uvedel, ker mi diši po nemškem »ober«. Če se že noče rabiti od dr. Lovrenčiča predlagani in že v tisku rabljeni izraz višnjak, ki je boljši od obršnjaka, rabimo izraz preža, ki ga rabijo lov. čuvaji (zlasti v ribniški dolini). Preža je čakališče na tleh, za čakališča na drevesu pa priporočam visoka preža, ki zveni čisto domače in je tudi primerna.

Pri navedenih izrazih sem imel pomisleke, ne da bi s tem količkaj hotel kratiti visoko vrednost slovarja. Rad bi videl, da bi se še kdo oglasil k predmetu.

Ljubo bi mi bilo, da daste gornje vrstice poprej g. dr. Lokarju v pregled, da eventualno lahko v isti številki nanje odgovori. Dr. R. Marn.

Moj odgovor. Dasi sem v načelu proti temu, da bi odgovarjal na posamezne

pripombe glede svojega slovarja, ker po navadi ne pripelje do cilja pričkanje, ali je ta ali ona beseda boljša, se to pot rad odzovem pozivu g. dr. Marna, da pojasnim svoje stališče, v kolikor ga nisem v uvodu slovarja. Namen mojega dela je slovensko lovsko izrazje in njegova enotnost. Da bi pa cena preveč ne narasla, sem se izogibal ponavljanju izrazov in naštevanju onih naših besed, ki jih mora znati vsak naš srednje izobraženi človek. Manj izobražen in našega jezika nevešč lovec si bo pa moral z drugimi pomagati prej spopolniti svoje besedišče, preden se bo mogel s pridom posluževati slovarja.

Če ostanemo na tem stališču, se bo morebitna nova izdaja sicer pomnožila, a ne za polovico, četudi bi prispevali k njeni spopolnitvi lovci iz vseh naših krajev. S svojim slovarjem nisem hotel zbrati vseh mogočih besed, ampak podati, če ne za vse, vsaj za večino naših lovskih jezikovnih potreb primerne izraze. Zato sem izpustil na pr. kladico, kunjo past iz več kosov lepo obdelanega lesa, ker je naši kunarji ne poznajo več. Ker pri nas ne lovimo s sokoli, je izpuščen tudi izraz sokolariti, sokolarjenje. Naprožiti, odprožiti, sprožiti stavo, bolščati (buljiti), meh, mešček, misiti se, v kolač zaviti pes, kuna, polh, veverica, zrel kožuh itd. — to spada po mojem mnenju v naravno besedišče, kakor tudi volčak (Wolfshund), volčjak (Wolfshundezwinger), ovčar (Schafhirt), ovčak (Schäferhund), ovčjak (Schäferhundezwinger), ovčjek (Losung der Schafe), ovčakjek (Losung der Schäferhunde).

Prehajam k pripombam dr. Marna.

Po mojem mnenju je nujno potrebno, da delamo razliko med Gehörn in Geweih. Srnjak nosi roge, jelen rogovje. Ta razlika je veljala pri naših lovcih tudi prej. Kot dečku mi je pokazal oče na graščini Predgradom jelenovo rogovje, a srnjaka sem moral držati za roge, kadar mu jih je hotel odžagati. Vojvoda Meklenburški je izdal l. 1903.

kot gost snežniške graščine »Die Hilfe in der Rocktasche«, kjer je zbral nekaj za slovenščine neveščega lovca nujno potrebnih, na Notranjskem domačih izrazov. Temu možu ne more nihče očitati slovničarstvo, saj je znal od našega jezika le toliko, kolikor se je bil naučil pri občevarju z lovci. Par primerov iz njegove 16 strani osmerke obsegajoče knjižice! Ist es sehr steil? Je jako sterma? — Verfluchter Weg! Prekleta pot! — Trage mein Gewehr! Nessi mojo flinto! — Büchse — flinta za kugle. — Starker Hahn. Stari petelin. — Der Hahn balzt. Petelin faltza. Pod zaglavjem Das Nötigste für die Rehbockpürsche pravi: Starkes Gehörn — lépe rogé; Schwaches Gehörn — slábe rogé.

Šele mlajši lovci, ki se ne znajo učiti od starih kmečkih lovcev, so začeli metati roge in rogovje v en lonec. O ukoreninjenosti izraza rogovje torej ne moremo govoriti, ampak kvečjemu o novejši uvedbi. Mnogo pomenov pa imajo tudi druge besede, ne samo rog, a jih zato ne skušamo izločiti, ker nas raznoterost pomena ne moti.

Naši stari besednjakarji so tudi čutili potrebo razlikovanja. Murko, Cigale, Janežič govore pri jelenih o rogovilah. Tudi pri naših sosedih Hrvatih se nosi srnjak z rogmi ali rogovji, jelenov ponos pa je rogovlje.

Če pišem o kaki knjigi, jo moram prečitati. Čudno se mi zdi, da pogreša dr. Marn v mojem slovarju gamsove roglje in da se vprašuje, ali sem jih namenoma izpustil. Na str. 24. je natisnjenih polnih 26 vrst o rogljih, in sicer pri divjadi, ki jih nosi.

O flinti mi ni treba govoriti, ker pravi moj slovar na str. 58.: Dvocevna puška za zrnje se zove kratko dvocevka. Kar nas je pa že dozorelih, smo nosili v mladih letih vsi flinte.

Obršnjak je lep, domač izraz. Skoraj petdeset let po Miklošičevi smrti bi ne smel niti lovcem dišati po nemškem. Obršnjakovi sorodniki so: obrša (Baumkrone), obršje (der oberste Teil, die

Anhöhe), obršen (der obere). Tudi kot rodbinsko ime je beseda pri nas zelo pogosta. Na prežo sem mislil, a se nisem mogel zanjo odločiti, ker pomeni lovčev: 1. prežanje, 2. stojišče na tleh. Če ne ugaja obršnjak, predlagam visoko čakališče. Beseda čakališče je v lovskem jeziku zelo stara in je zlasti doma na Notranjskem, kjer smo se predvsem seznanili v knežjih in grofovskih loviščih s »Hochstandi«.

Ob tej priliki naj opozorim na stvarno napako v slovarju na str. 88., kjer naj stoji za spačnika, da je v prvi vrsti križanec med divjim petelinom in ruševko ali med ruševcem in divjo kokošjo (redkeje).

Na str. 14. čitaj gonič namesto gonjič, na str. 29. kosast, kosorep namesto kusast, kusorep, na str. 42. otopelec namesto otopenec, parkeljica namesto parkljenica, na str. 52. potrebušina namesto potrušina, na str. 55. za pasom namesto za žepom, na str. 102. zimovališče namesto zimovišče, na str. 122. odice, odičar namesto udice, udičar.

Po prof. Koštialu mi je sporočil sodni predstojnik šavelj lep izraz: polito je = sloka je spustila nekaj svojega blata ter brenkljanje za gonitev zajcev. Ta izraz mi ne ugaja, ker se uporablja tudi za spolno občevanje ljudi (nabrenkati dekle). Dr. Lokar.

Socialno zavarovanje lovskih čuvajev. Že večkrat je bilo sproženo vprašanje, so li zapriseženi lovski čuvaji zavezani zavarovanju za primer bolezni, nezgode in za onemoglost, starost in smrt v smislu odredb zakona o zavarovanju delavcev iz leta 1922.

Odgovor na to vprašanje ni enostaven.

Reči se mora, da se lahko prostovoljno zavarujejo zoper bolezen in nezgode in za onemoglost, starost in smrt vsi lovonadzorovalni pazniki, poklicni kakor tudi oni, ki so samo priložnostni lovski čuvaji, četudi zapriseženi. Obligatorično pa je to zavarovanje samo pri onih, ki so stalno zaposleni in prejemaajo od svojega

službodajalca mesečno nad 200 din, bodisi v gotovini, bodisi v naravnih dajatvah ali v obojem, ker jih je sicer šteti med poljske delavce, oziroma pošteno osebe, ki ni zavezano socialnemu zavarovanju.

Glede vprašanja, ali so poklicni lovski pazniki (logarji) zavezani pokojninskemu zavarovanju po zakonu iz leta 1906., noveliziranem leta 1921. in nazadnje na podlagi § 67. fin. zak. za leto 1933/34 ter objavljenem v Službenem listu kralj. banske uprave dravske banovine pod št. 65/7 z dne 24. januarja 1934, pa je pripomniti, da lovskim paznikom, tudi poklicnim, po značaju njihove službe, ki je vseskozi ali vsaj pretežno fizične narave, ne gre značaj in kvalifikacija privatnega uradnika ali duševnega delavca in jih torej ni prištevati med one nameščence, ki so obligatorično zavezani k pokojninskemu zavarovanju. Zavarovati se pa dajo lahko prostovoljno, ako jih Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani sprejme, toda v tem primeru niso zavezani plačevati prispevkov zavarovanja za onemoglost, starost in smrt po zakonu o zavarovanju delavcev iz leta 1922., ki je izvedeno od 1. IX. 1937.

Dr. S.

Veliki zajci. V Sadjarju št. 4 z dne 10. aprila 1938. sem čital dopis Oblaka Štefana iz Zadolja - Lučin, da imajo tam zajce »velikane«, ne dosti manjše kot srnjake. Ker pri nas v Slov. gorah nimamo srnjakov in druge tako velike divjadi, zajce pa težke komaj 3-4 kg, vprašam, ali bi ne mogla naša Zveza pri g. Oblaku posredovati glede nakupa teh zajčjih velikanov, da se tudi pri nas zaredijo. Bili bi nam za nadomestilo srnjakov. Josip Keteš.

Teža skalnih jerebic. V 4. številki letošnjega »Lovca« se glasi v članku Dobrila Petra »Prvič v lovišču« stavek v 11. vrsti na strani 133.: Pri nas na Krasu imamo troje vrst skalnih jerebic itd.

Dasi sem lovil te prekrasne letavke nad 30 let, in to v loviščih Rihenberk,

Dornberg, Renče, Miren, Opatje selo, Kostanjevica, Temnica, Lipa, Škrbina, Komen in tja gor do Divače, nadalje Čepovan, Banjšice, Avče, Kojsko ter pod Čavnom tja do očaka Nanosa, in če hočete zraven tega tudi v Južni Srbiji, vendar nisem nikdar slišal o kakih vrstah in o takih razlikah v teži, kakor govori g. Dobrila. Kamenarke, katere imam na vesti, so tehtale od 0.50 do 0.78 kg. Zato prosim tovariše lovce, da bi o prej navedenih treh vrstah kamenark še kakšno rekli.

Stepančič.

Gamsa je ustrelil! Že lansko leto sem poročal, da se je 4. julija zatekel v novomeška lovišča gams, katerega so ujeli. Nekaj dni ga je imel g. Langer iz Poganc doma zaprtega. Gams mu je kmalu ušel in se zatekel na skalnati vrh Kofel, občina Črmošnjice. Toda prostosti ni dolgo užival. Zakupnik lovišča g. Moršner iz Ašelic ga je na omenjenem vrhu zasačil in redko divjad takoj ustrelil!

S. Grom.

Jelen na sredi vasi v Begunjah pri Cerknici. Bilo je pred 3 leti, ko so psi prignali iz Koželjskih gozdov krasnega jelena. Bežal je prek polja za vasjo; skočil čez plot na vrt J. Petriča ter jo v skokih pobrisal mimo hiše na bano-vinsko cesto sredi vasi. Nato se je namenil po cesti naprej, a vendar se mu je čudno zdelo, kje da je. Toliko hiš vsenaokrog, zato je malo postal, da se ogleda. Potem pa hajd po dvorišču Otoničarja zopet na polje in v Sliv-nico! Lahko so vaščani v Begunjah ponosni na tak kraljevski obisk.

Ivan Petrič.

Društvene vesti

† **Kajetan Gerlevec.** 8. maja nam je vzela bela žena našega dragega, komaj 27 let starega lovskega tovariša Kajetana Gerlevca, gozdarja, uslužbenega pri državni upravi razlaščenih gozdov v Kočevju. Izginila je zima, gore so oživele, stari znanci so se vrnili s

toplega juga. S stare, od bliskov raztrgane jelke je zapel petelin svojo ljubavno pesem. Toplo sonce je pregnalo mraz in vzbuja vse v novo življenje, le tebe, mlado vejico velikega zelenega drevesa, je odsekala smrt. Omahnil si

v mladosti, zapustil zelene livade, temne gozdove in nas — razžaloščene... Nezaščiteni gozdovi in nepreskrbljeni njihovi prebivalci bodo občutili tvoj odhod.

Zapustili so nas kljunači, odšel si tudi ti, dragi Kajetan. Približuje se junij in na zalazu na srnjaka se mi bo zdelo, da me spremljaš in vodiš, kot si me vodil na mojega prvega...

Zopet se bodo ob Dravi belili šotori našega lovskega tabora. Le tebe in pa tvoje resne besede ne bo več med nami.

Brezmejna večna lovišča so postala tvoj novi dom in v tolažbo nam je, da se bomo tam zopet našli.

Tvoj spomin bo ostal globoko v naših srcih in gozdovi, ki si jih toliko ljubil, ti bodo šepetali večno uspa-vanko.

*

Glavna skupščina Zveze lovskih društev v dravski banovini se je vršila dne 3. aprila 1958. Iz poročila posnemamo naslednje zanimive podatke. — Zborovanja se je udeležilo poleg članov upravnega odbora tudi 51 društvenih delegatov. V preteklem poslovnem letu je bilo v naši Zvezi včlanjenih 14 društev s 5500 člani, od katerih je bilo: ustanovnih 112, rednih 3998, lovskih čuvajev 1390.

Od teh odpade na posamezna društva:

	ustanov. članov	rednih članov	lovskih čuvajev
Celje	6	497	261
Črnomelj	—	65	15
Kamnik	2	82	55
Kranj	12	375	221
Krško	—	257	57
Ljubljana	66	722	101
Ljutomer	—	175	15
Maribor	12	856	257
Murska Sobota	—	181	49
Novo mesto	—	127	51
Ptuj	3	196	76
Ribnica	7	139	110
Stari trg	2	75	21
Trbovlje	2	255	125

Poslovanje Zveze se je v preteklem letu zelo pomnožilo zlasti zaradi tega, ker so se vršile v preteklem letu v večini lovišč dražbe in je z delitvami, arondacijami in določanjem odstrela naraslo število vlog, ki smo jih prejeli od oblastev. Naš ekshibitni protokol izkazuje 1024 različnih zadev in spisov in je število od lani poraslo za 145. Zveza je rešila 101 ureditev lovišč in 15 spisov zaradi odškodninskih razsodišč in izpraševalnih komisij. Zaradi izpremembe lovopusta in predčasnega odstrela je rešenih 6 spisov. Zaradi oprostitev od obveznega članstva in zaradi izdaje lovskih kart osebam, ki niso člani našega društva, je teklo sedem zadev. Inozemskim lovskim interesom smo preskrbeli uvozna in izvozna dovoljenja za orožje ter lovske karte v 31 primerih. Zavarovalnih primerov je bilo v preteklem letu 17. Vse ostale številke ekshibitnega protokola pa se tičejo najraznovrstnejših drugih zadev, ki je bilo zanje treba precej pravnega študija, strokovnega znanja in seveda tudi precej čuta odgovornosti. Zlasti so vzela mnogo časa pravna in lovsko-strokovna mnenja, ki so jih od nas zahtevali.

Vso svojo pozornost je posvetila Zveza važnim vprašanjem, ki so v zvezi z našim lovom, zlasti izpremembi

lovskega zakona, boju proti razkosa-nju lovišč, lovski tatvini, zaščiti div-jega zajca, ureditvi lovopustov, zaščiti medveda, nalezljivim boleznim gamsov in zajcev, zaščiti divjadi pred šport-niki in pokončevanju lovskih škod-ljivcev.

Zveza je priredila v Ljubljani ba-novinsko lovsko razstavo, ki je bila izbirna razstava za našo državno raz-stavo v Zagrebu in za mednarodno lovsko razstavo v Berlinu. Izdala je lovsko-ribiški slovar izpod peresa to-variša dr. Janka Lokarja; to odlično delo mora biti znano vsakemu lovcu. Zveza je podpirala lovška društva, ki so priredila poučne tečaje za lovske čuvaje. Naše prizadevanje, da bi se uvedle nove lovske karte v priklad-nejši obliki, s čitljivim slovenskim be-sedilom in z navedbo pri nas veljavnih lovopustov je ostalo žal brez uspeha. Vprašanje lovskih kavcij in dviganje kuponov od vloženih vrednostnih pa-pirjev je s sodelovanjem naše Zveze urejeno. Posredovali smo v vseh za-varovalnih primerih in pospeševali akcijo za zavarovanje proti odškod-ninski odgovornosti.

V jeseni 1958 se bo vršil glavni zbor Osrednje zveze lovskih društev v Ma-riboru; takrat bomo imeli mnogo od-ličnih lovskih gostov iz vseh krajev države.

Lovski fond, ki se zbira pri ban-ski upravi, je imel v letu 1957 sledeče dohodke:

iz doklad na redne lovske karte (10 din od karte)	31.820.—
prispevki od lovskih kart, ki jih je banska uprava izstavila inozemcem	7.050.—
5% pristojbina od prvoletne zakupnine	6.891.—
polovica denarnih kazni	4.995.—
drugi dohodki	5.596.—

Izplačal pa je lovski fond:

za zatiranje divjih svinj	10.400.—
za zatiranje volkov	2.500.—

za zatiranje vran in srak . . .	2.300.—
za povračilo škode, povzro-	
čene po medvedih	3.991.—
za banov. lovsko razstavo .	10.000.—
za nabavo lovskih zakonov	
orožniškim postajam	3.292.—
državnemu lovskemu fondu	
8% prispevek	3.951.—
kinološk. društvom podpore	3.500.—
ornitološkemu observatoriju	700.—
za tiskovine in upravne stro-	
ške	2.488.—

Skupščini so bili predloženi obračuni o denarnem poslovanju Zveze za preteklo poslovno leto in proračun za prihodnje leto.

Prejemki:

1. na članskih prispevkih od	
društev	322.619.50
2. kr. banska uprava dravske	
banovine je prispevala za	
lovsko razstavo oziroma v	
lovsko-kulturne namene .	15.000.—
3. iz lovskega fonda je bilo	
nakazanih v iste namene .	10.000.—
4. Osrednja zveza je naka-	
zala za prireditve lovske	
razstave	10.000.—
5. drugi dohodki — inserati,	
prodane knjige in znaki,	
pristojbine za garancijske	
izjave inozemskih lovskih	
gostov itd.	18.514.75
Skupaj dinarjev	376.134.25

Izdatki:

1. za enajst številc »Lovca«	
(dvanaajsta je bila plačana	
po računskem zaključku):	
tisk	135.656.—
uredništvo	9.800.—
honorarji	11.040.25
slike in klišeji	3.647.—
inserirni davek	2.562.—
poštšina	4.171.25
enajst številc »Lovca« je	
torej veljalo	166.876.50

Prenos . . . 166.876.50

Prenos . . . 166.876.50

2. lovsko-ribiški slovar:

tisk	7.625.—
pisatelj. honorar	5.000.—
3. stroški administracije —	
osebje, najemnina, kurja-	
va, razsvetljava, pisarniške	
potrebščine, poštnine itd.	45.294.25
4. zavarovalne premije pri	
zavarovalnicah »Dunav« in	
»Jugoslavija« za obvezno	
zavarovanje in za zavarov-	
vanje lovskih čuvajev . .	46.230.—
5. potni stroški — seje širšega	
in ožjega odbora in odse-	
kov, zbor Osrednje zveze	16.248.—
6. članarina, plačana drugim	
organizacijam — Osrednja	
zveza LD itd.	4.500.—
7. prispevki za tečaje, tekme	
itd.	5.898.—
8. stroški razstave — izplača-	
ni do konca marca 1938 .	24.246.75
9. nakup znakov	14.759.—
10. drugi manjši stroški . .	4.454.25
Skupaj dinarjev	341.132.25

Na predlog preglednikov računov, ki so v teku leta večkrat pregledali blagajniško poslovanje, je bila odboru dana razrešnica. V tekočem letu bodo računski prispevki enako visoki kot lani, ker kljub vsemu štedenju ni bilo mogoče doseči prihrankov, ki bi dopuščali znižanje članarine.

Sklenjene so bile razne resolucije, od katerih jih nekaj važnih tu objavljamo. Zveza se je izrekla proti izpremembi lovskega zakona z amandmani in proti znižanju najmanjše mere za izločena lastna lovišča. — V finančnem zakonu vpeljeno dovoljenje, po katerem smejo zanesljivi lovski čuvaji tudi v odsotnosti svojega gospodarja streljati zaščiteno divjad, naj se izdajajo le v izjemnih primerih in le vseskozi zanesljivim lovskim čuvajem; taka dovoljenja pa naj ne veljajo za odstrel gamsov, divjih petelinov in ruševcev. — Kraljevsko bansko upravo je opo-

zoriti na veliko škodo, ki jo delajo vrane in srake. — Dosedanji uradni znaki lovskih čuvajev naj ostanejo še naprej v veljavi.

Na glavni skupščini izvoljeni širši odbor, v katerem sodelujejo zastopniki vseh društev, je na seji, ki je sledila skupščini, izvolil ožji odbor, ki mu pripadajo tovariši:

predsednik: dr. Viljem Krejči,
podpredsednik: Bogdan Pogačnik,
tajnik: dr. Ivo Tavčar,
tajnika namestnik: nadsvetnik Anton Mladič,
blagajnik: dr. Fran Novak,
član: direktor Fran Mravljak.

Lovsko društvo v Celju bo razdelilo v nedeljo, dne 12. junija 1938, ob 9 dopoldne v klubovi sobi Celjskega doma nagrade za pokončavanje ptic roparic v smislu razglasa, objavljenega v oktobrski številki lanskega »Lovca«. Ponovno objavljamo, da se za vrane letos ne bodo podeljevale nagrade, pač pa poleg roparic tudi še za srake in šoje.

Lovsko društvo Celje.

I. Rössmann, prokurist Združenih papirnic Vevče, se lepo zahvaljuje vsem tovarišem, ki so se ga spomnili ob četrstoletnici njegovega dela.

Kinološke vesti

Nove psarne: J. K. S. prijavlja zaščito psarn: a) **H a r a k**, za ptičarje vseh pasem. Lastnik Ladstätter Herbert v Domžalah. b) **S t r u g e**, za istrijanske brake in za brake-jazbečarje. Lastnik dr. Janko Lavrič, odvetnik v Ribnici na Dolenjskem.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Dne 8. aprila t. l. je plegla nem. kdl. psica »Bessy Podpreska« JRP 112 B po »Azorju Kriškem« JRP 132 A — šest (2 — 4) mladičev. Lastnik psice je g. Herbert Ladstätter, Domžale.

Dne 5. maja t. l. je plegla irska seterka »Ladica« JRP 5 T po »Tapsu Bistriškem« JRP 14 Š — devet (4 — 5) mladičev. Lastnica psice je gospa Nada de Gleria, soproga zdravnika na Bledu.

Dne 16. maja t. l. je plegla nem. kdl. psica »Selma v. Fuchspass« JRP 95 B po »Aliju (Pluto) Kriškem« JRP 131 A — sedem (3 — 4) mladičev. Lastnik psice je g. Leopold Weiss, Metlika.

Oglasi

Lovci, nabavite si Lokarjev Lovsokriški slovar, o katerem pravi kritik A. Debeljak: »Lovci, pisatelji, prevajalci, privrženci slovenske prosvete naj si poskrbijo to prikupno publikacijo. Dva kovača je pošteno vredna.«

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevni cenah trdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče Rudnik št. 24.

Iščem odstrel dobrih srnjakov. Ponudbe z navedbo kraja in cene na Zvezo lovskih društev v Ljubljani.

Lovski koledar za junij

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	4.11 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	19.42 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	4.10 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	19.47 ^h
„ vzhaja:	„ 30. „	4.14 ^h
„ zahaja:	„ 30. „	19.47 ^h

Mesec je 13. v ščipu, 27. v mlaju.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Mahničeva ul. 6. Montaža rogov. — Izdelovanje kože v preproge. — Prepariranje živali.

Pozor, lovci! Srnjake, vsako količino, kupim po najvišji dnevni ceni. Pošiljke je nasloviti na naslov: »Riba« J. Ogrinc, Ljubljana, Pogačarjev trg. Telefon 25-84.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Prodajam 3 mesece starega angleškega seterja z rodovnikom. — Janko Dovč, Stožice 73, p. Ježica.

Nemška kratkodlakarka Selma v. Fuchspaß je bila 14. marca krita po nemškem kratkodlakarju Aliju Kriškem. Interesenti za mladiče se naj obrnejo na lastnika psice Leop. Weissa, trgovca v Metliki.

Vse lepote lova, ki bi jih sicer v drugih nakovanih lovskih čevljih zamudili, užijete z

LUKLEIN priznanimi gumijastimi podplati nemškega proizvoda, ki so vsakemu lovcu neobhodno potrebni pri zalazu in pogonu.

LUKLEIN podplat se lahko pritrdi na vsak športni čevlj.

LUKLEIN podplat je prilepljen in pritrdjen z vijaki ali prišit.

LUKLEIN podplat lahek, ne odstopi.

LUKLEIN podplat je nedosegljiv pri zalazu, hoja z njim neslišna.

LUKLEIN ne drči niti na rosnih travah niti na skali. Sneg se podplatu ne oprijemlje.

LUKLEIN ne utruja sklepov in vam omogoča lahko in prožno hojo.

LUKLEIN podplat velja (podplat, rom in peta) Din 130.—.

LUKLEIN podplat vam pritrdimo na vaše čevlje za Din 18.—.

LUKLEIN nepremočljive lovske čevlje vam nudimo za Din 480.—.

Samozastopstvo za Jugoslavijo

Šport-Kmet

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Telefon 59-70

Nudimo vam tudi posebne temne lovske srajce, klobuke, nogavice, vetrne jopiče, dežne plašče, mast za čevlje svet. znamk »Juchten Mark«, oprtnike, specialno platno za lovske obleke po Din 22.— itd.

Prodám čistokrvnega nemškega kratkodlakega ptičarja, starega 14 mesecev, ki je bil 6 mesecev v dresuri pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Cena po dogovoru. — Dr. Fran Roš, Laško.

Prodám dve psici jazbečarki, stari 2 in 3 leta, črne barve. Izučeni nista, pač pa obe dobri za plemo. — Podkrižnik, Kranj.

Ptičarje, nem. kratkodlake, z rodovnikom, krasne, dva meseca stare, od prvovrstnih staršev, ima naprodaj vzreditelj: Gustav Ozmec, veletrgovec v Ormožu.

Ugodna prilika za nabavo prvovrstnih pušk:

- 1 Automat, kal. 12, odlična puška, strelja izborna, cena . . . din 2.400.—
- 1 Bock-risanica, kal. 7×65 in 20, dvojni Greener-Kersten-zaklep, s finim daljnogledom, 4 kratna povečava, točno pristreljena, cena . . . din 5.500.—
- 1 Mannlicher-Schönauer, kaliber 7×57, daljnogled, 2½ krat povečanje, strelja izvrstno, cena . . . din 3.200.—
- 1 Hammerleß dvocevka, kal. 12, fino gravirana, zelo dobro nosi, cena . . . din 2.400.—

Vse te puške so v najboljšem stanju in skoraj popolnoma nove.

- 1 dvocevka kal. 16, Greener-zaklep, v prav dobrem stanju, cena din 800.—

Lovci! Izrabite to ugodno priliko! — Nadaljnje informacije so na razpolago. Priporočamo se tudi za vsako drugo nabavo najmodernejšega orožja, izde-

lanega v lastni delavnici. Vsa popravila najvestneje in po zmernih cenah. Puškarstvo Ivan Zornik, Celje, Dečkov trg 1.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

- visokorazantna Schönauer z daljnogledom, kal. 7·62 . . . 5000 din
- Schönauer, kal. 6·5 2500 »
- Bockova brezpetelinka
- Sulska, kal. 28/5·6 3500 »
- Dvocevna brezpetelinka
- kal. 16, brez d. 2500 »

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti šte. 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izbi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Za prehrano lovskih psov

si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3·50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. Viljem Krejči

Zajčja pravda, ki presega vse meje

Sadjarji so pričeli v zadnjem času poostren boj proti divjemu zajcu, proti lovskemu zakonu, proti odškodninskim razsodiščem, proti lovcem in sploh proti vsemu, kar je v zvezi z lovom. Ta boj pa vršijo na način, ki že precej presega meje resnega strokovnega obravnavanja in presega celo tudi že meje pravičnega in dopustnega ščitenja lastnih interesov. Prepričan sem, da prav gotovo dober del sadjarjev ni zadovoljen s takim načinom društvenega delovanja in da vsaj prav gotovo izdatna večina sadjarjev ne kaže za to smer sadjarskega prizadevanja prav nobenega smisla. To nam dokazujejo številne izjave, katere so nam sporočili sadjarji, ki te pretirane vneme svojega glasila ne odobravajo.

Prečudno je, da se je ta gonja razvila šele v prav zadnjem času, kakor da bi divji zajec v prejšnjih letih, ko so bila lovišča še mnogo bolj zasedena z divjadjo in ko so sadjarji tudi imeli mnogo mladih jablan v svojih sadovnjakih in vrtovih, ne delal tako strašne škode, kakršno sedaj naenkrat hočejo videti tisti, ki bi radi imeli, da bi smel divje zajce zatirati in pobijati vsakdo.

Včasih je sadjarski organ posvečal svojo skrb drugim, za sadjarstvo bolj važnim in koristnim vprašanjem in je le od časa do časa z dobrohotnim nasvetom opozarjal svoje člane, kako naj zavarujejo sadno drevje pred zajčjo nadlego. Tega jim nihče ni zameril in med lovci in posestniki je prav malokdaj prišlo do spora. Sadjarji so gojili svoje sadno drevje in ga na zimo z beležem in slamo, z rajžlji in sajami ter z drugimi sredstvi po svojem najboljšem prepričanju varovali pred zajcem, pa tudi pred drugimi škodljivci. Lovci pa so bili obzirni, pazili so, da posestnikom pri lovu niso delali škode in če je škodo le vendar povzročila divjad, so jo lepo sporazumno in za obe stranki sprejemljivo poravnali; če pa ni prišlo do sporazuma, je odločalo oblastvo in stvar je bila končana. Nikdar pa ni nihče vzdigoval toliko prahu in vpitja, kakor ga čujemo danes za prazen nič. Komaj je dobro leto, odkar je postal zajec

baje tako škodljiv, da ga je treba kar zatreti, kakor voluharja, zavijača, krvno uš itd., in sicer zatreti tudi preko določb zakona — po načelu »pomagaj si sam«. O tem piše »Sadjar« že skoraj v vsaki številki. Angažirali so vse in vsakogar, ki bi jim le mogel na kakršen koli način služiti v tej gonji, ki je zdavnaj izgubila vso resnost in vse simpatije tudi med sadjarji samimi. Dvomim, da bi bil tak način društvenega delovanja koristen, in mislim, da bi bilo tudi za sadjarje bolje, če bi stremeli za dobrimi odnošaji in sporazumom s tistimi, ki na njihovem zemljšču izvršujejo lov in zanj plačujejo državi, banovini, občini in mnogim, ki jih lov preživlja, težke tisočake.

Po pisanju »Sadjarja« se zdi danes stvar že tako, kakor da bi divji zajci, ki so kar hipoma zrasli do velikosti srnjakov(!) in ki jih je baje na vsakem večjem posestvu več nego miši (!) in v enem samem visoko v hribih ležečem sadovnjaku kar hkrati po deset (!), izpremenili svoje tisočletne navade in se nehali preživljati od vsega, kar jih je doslej redilo, pa bi se na mah pričeli prehranjevati od samih mladih jablan; sneg pa, ki leži vso zimo okoli 75 cm visoko, je za zajca »kot nalašč«. Če pisec takega članka še dodaja, da je pri njem — v višini 700 m — tako »brez pretiravanja«, pač upravičeno trdim, da so »Sadjarjeve« razprave o zajcu izgubile svojo stvarnost in resnost.

Poizvedoval sem o tamošnjih razmerah, o katerih »Sadjar« pripoveduje tako strašne stvari, in mi strokovnjak poroča, da meri posestvo, ki leži okrog 900 m visoko v hribih, s stavbiščem vred manj kakor dva hektara. Okoli hiše je res nasajenih nekaj sadnih dreves, od katerih pa ni bilo niti eno obglodano od zajca. Drugi posestniki imajo v bližini res sadovnjake, zasajene z mladim drevjem, pa tudi tam ni bilo niti eno steblo od zajca načeto. V tistih krajih pa je doraslo sadno drevje v zelo slabem stanju, vse je lišajevo, starikavo in o gojitvi večinoma ni duha ne sluha. Od kmetovalcev, ki jih je strokovnjak povpraševal po uspehih sadjereje, se ni niti eden pritožil, da bi mu zajec napravil na sadnem drevju kaj prida škode, pač pa jih je huda zima močno zadela. Kaj naj spričo take povsem zanesljive strokovnjaške informacije in spričo člankov, s kakršnimi servira »Sadjar« svojim bralcem poročila o zajčji nadlegi, še dodamo drugega kot to, da prav iskreno obžalujemo tistega, ki takim člankom nasede.

Tudi neugodne razmere, ki jih žal opazujemo v naših loviščih, nam živo pričajo, kako neupravičena je gonja, ki se stopnjuje, čim manj je divjih zajcev. Ponekod so jih že skoraj

iztrebile bolezni in povodnji in je stanje tako neugodno, da so stavili predlog, naj oblastva izdajo vsaj za dve leti prepoved lova na zajce; takega predloga pa niso stavili lovci, temveč uprava imovne občine. Drugje so zajce uničile puške divjih lovcev in zanke tatov, pa tudi pretirana lovska strast, ki se je razbohotila po naših loviščih v zadnjih 10—15 letih, je svoje storila. Kdor pozna naša lovišča, kakršna so bila pred leti, in tedanji stalež divjadi primerja s sedanjim številom, mu skoraj mine veselje do lova. Našteti morem dosti lovišč, za katera ni skoraj interesenta iz edinega razloga, ker moreš v njih loviti ves dan, pa ti najboljši pes ne pokaže niti sledu. In vendar je glas o škodi, ki jo baje povzroča divji zajec, vsak dan močnejši!

Če bolj natančno iščemo po vzrokih tega prečudnega pojava, pridemo do žalostnega zaključka, da ta glas ne izvira iz vrst onih, ki so jim zajci na mladih drevesih napravili škodo, temveč je to le odmev iz gozda, kjer so nasledli onim, ki bi si radi prilastili prost lov, in onim, ki izkoriščajo vsako sredstvo, da bi obdržali za katere koli namene, ki nimajo niti z lovom niti s sadjarstvom nikakršne zveze, svoje zaveznike in pridobili novih somišljenikov. Lov je silno draga stvar in je že marsikoga spravil ob vse. Premoženje je skopnelo, dohodkov je vsak dan manj, ljubezni do prirode in lova in recimo tudi lovske strasti pa vedno več. Organizacija in nadzorstvo lova se je v zadnjih letih ne samo zaradi delovanja lovcev, temveč zlasti zaradi prizadevanja oblastev, ki ščitijo narodnogospodarske, posebno pa fiskalne interese države, močno razvila in zato ne gre več, da bi lovil kdor koli in kjer koli. Vedno pa je bilo mnogo takih, ki bi radi lovili brez stroškov, in je takih spričo nezaposlenja in splošnega poslabšanja pridobitnih razmer vedno več. Čim dražji je lov, tem več je tistih, ki bi radi lovili, pa nič plačali. Iz njihovih vrst izhaja v dobrem delu ona želja, da bi spet enkrat vsaj zajca smel pobijati vsak po mili volji, a bi za zajcem seveda prišla na vrsto tudi druga divjad. Iz vrst teh izločenih »ljubiteljev lova« izhaja v pretežnem delu klic, ki potem tako močno odmeva iz gozda demagogije, kajti tam podkrepijo glas še tisti, ki za svoje kakršnemu koli cilju namenjeno delovanje rabijo in iščejo gesla ali, kakor bolje pravijo, »šlagerjev« za pridobivanje kmečkih pripadnikov. Demagog se ne oplaši pred nikakršnim sredstvom. Naravno pa je seveda, da se pod takim vplivom, ne sami od sebe, s primernim poudarkom oglašajo tudi tisti, ki jim je nemara res tu pa tam zaradi njihove lastne malomarnosti zajec oglodal kako drevesce, ki pa se ne bi nikdar oglasili, če ne bi njihovega poželenja vzpodbujali drugi.

Tako je gonja proti zajcu zašla na popolnoma nerealna tla in sredstva, ki se jih pri tem poslužujejo, že gredo preko meja dopustnosti. Lovski zakon, ki je bil po določbah ustave pravilno sprejet in ki nosi pečat in podpis zakonodavca, napadajo in obdelavajo nestrokovnjaki, kakor si ga noben pravnik niti v svojem strokovnem glasilu ne upa kritizirati, in mu dajejo razlago in pomen, kakršnega zakon dejansko nima. Ne bom se spuščal v pravniška razglabljanja z onimi neznanimi junaki, ki pod raznimi psevdonimi in šiframi neupravičeno begajo ljudi. Zadosti naj bo, če le rečem, da je naš lovski zakon dober in da v polni meri štiti koristi posestnikov, ki morejo brez težav, kakršne hočejo videti omenjeni krivi interpreti, zahtevati primerno povračilo škode, če in v kolikor jim je ta res nastala. Namesto da bi poučili prizadete posestnike, kako naj se zakona v svojo korist čim bolj poslužujejo in kaj naj store, kadar je škoda res nastala, napadajo zakon in z zakonom ustanovljena razsodišča, ki so brez dvoma nasproti prejšnjim razmeram za posestnike velika pridobitev, ker dobi oškodovanec, če je od svoje strani storil, kar je kot umen gospodar storiti dolžan, povrnjeno vso škodo, ki mu je res nastala. Pri tem očitajo kar vnaprej in povprek razsodiščem prizadetost in pristranost, češ da bodo njihovi člani in zlasti njihovi predsedniki razsodili vedno le v korist lovcem. To smelo trditev si pisec dovoljuje, čeprav postavljajo predsednike razsodišč in njihove namestnike okrajna glavarstva, torej oblastva, čeprav nadalje zakon izrecno predpisuje, da smejo to biti le neoporečne in nepristranske osebe, ki morajo pri oblastvu opraviti prisego, da bodo svojo službo vršili vestno in nepristransko, in čeprav ima stranka pravico odkloniti takega predsednika, proti kateremu ima tehtne pomisleke. To so sredstva, ki se jih poslužuje pisec in uredništvo dopušča tako pisanje o zakonitih ustanovah in zapriseženih javnih funkcionarjih!

Žal pa ni ostalo samo pri krivi razlagi zakona in sumničenju zapriseženih razsodnikov, temveč gre gonja celo do ščuvanja k »samopomoči«, ki izzveneva iz sledečih krilatic: »Lovci zajca ne pobijajo, psov ni, divjih lovcev tudi ne, zajčje kuge pa tudi ni več k zajcem v vas, torej na mestu edino pravilno bi bilo: 'Človek, pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!' Zajec ne jenja delati škode, kmetič odpuščal več mu ne bode!« Ali se je pisec zavedal, kaj je napisal? In to dopušča uredništvo!

Vpletanje najvišjih zaščitnikov lova v ta boj zoper sadne škodljivce in lovski zakon pa je — milo rečeno — brezokusno. V vseh kulturnih državah cenijo in upoštevajo velik narodno-

gospodarski pomen lova in velike koristi, ki jih imajo od njega država, banovine, občine in vsi, ki jih lov preživlja. Razvoj lova je del kulturnega razvoja naroda. Zato najdemo v vseh kulturnih državah med protektorji lova najvišje osebnosti v državi. Le pri nas naj bi bilo drugače! Celo ugled, ki ga naj država uživa v tujini, podreja »Sadjarjev« dopisnik onemu majhnemu trudu in neznatnim stroškom, ki jih ima vsak umen gospodar z zavarovanjem mladih jablan za nekaj zimskih mesecev. Milijonov, ki se porabijo za razna sredstva zoper sadne škodljivce, za mreže, ki ž njimi proti voluharju obdajajo korenine, za razne brozge in škropilnice, za razna mazila in orodje, pisec niti ne omenja, kakor se tudi prav nič ne obrega ob mnogi trud, katerega ima vse leto vsak vesten sadjar na mladem in zlasti še na starem drevju, ki se ga pa zajec niti ne dotakne. Vsi ti veliki izdatki in ves obilni trud seveda za pisca ni nič proti enkratnemu opraviilu, ko naj na jesen poveže le, kar je mladih jablan, z nekaj slame, ki obenem mlado drevo varuje tudi pred drugo okvaro. Čeprav je taka zaščita mladih drevesc potrebna samo nekaj let, ker se doraslih dreves zajec več ne loti, je vendar toliko vpitja, kakor bi bilo res zaradi zajca na mladem drevju, ki še ničesar ne donaša, več škode, kakor zaradi vseh neštetihi živalskih in rastlinskihi sadnih škodljivcev in zajedavcev, glede katerih se večina naših sadovnjakov posebno odlikuje in zaradi katerih se vsako leto uniči pretežen del pridelkov in diskvalificirajo naši produkti na inozemskem trgu.

Še skromna podpora, ki jo je naša organizacija dobila iz lovskega fonda, ne da »Sadjarju« miru, čeprav se v ta sklad stekajo izključno le naši prispevki. No, lani je banska uprava izjemoma naklonila v lovskokulturne namene za prireditve banovinske razstave in za sodelovanje na mednarodni razstavi 15.000 din in iz lovskega fonda smo dobili v iste namene deset tisoč dinarjev, četudi smo vanj sami vplačali več kakor petkrat tolikšen znesek. Kaj več pa nismo dobili, niti za izdajo našega glasila, niti za našo organizacijo, niti za katere koli druge naše namene. Pa poglejmo samo podatke zadnjega občnega zbora SVD in vidimo, da gredo tam javne podpore v stotisoče. Prav nič nismo zanje nevoščljivi sadjarjem in prav od srca odobravamo, da država in banovina podpira to društvo, ki mu brez ovinkov priznavamo, da je tudi koristno za naše narodno gospodarstvo. Tudi sadjarji naj ščitijo svoje pravice, toda obregajo naj se ne ob nas, ob našo organizacijo, in naj ne begajo s krivičnim tolmačenjem lovskega zakona ljudi ter naj ne ustvarjajo nerazpoloženja zoper tiste, ki izvršujejo svoje zakonite pravice;

tudi naj s podtikanjem pristranosti ne skušajo vplivati na predsednike odškodninskih razsodišč, ki so kot javni organi prisegli, da bodo sodili pravično in nepristransko; končno naj ne motijo reda, ki ga ustvarja zakon, in naj ne ščujejo s tako imenovano »samoobrambo«, ki jo zakon prepoveduje. Takega vposeganja v svoje zadeve ne dopuščamo. Tudi mi imamo svoje pravice, zlasti pravico, da proti poštnemu plačilu zakupnine in vseh obilnih javnih dajatev izvršujemo lov, ki je že zdavnaj nehal biti samo šport, temveč predstavlja tudi zelo upoštevano postavko naše gospodarske bilance in je zlasti važen vir dohodkov za vse občinske in banovinske proračune. Tudi mi bomo branili svoje pravice ne samo proti vsem škodljivcem lova, temveč tudi proti vsem tistim, ki so to nepotrebno zajčjo pravdo začeli. Ne bomo jim pa sledili niti v načinu pisanja, ki se sam obsoja, niti v krivem tolmačenju zakonskih določb, še manj pa v »sadjarski latinščini«, pa tudi podatkov za svoj boj ne bomo nabirali z agenti, ki so plačani po meri nabiralnega uspeha!

Trasiranje lovskih stez

Lovske steze so za pravilno izvrševanje lova zelo velikega pomena. Omogočiti nam morajo lahek dohod v lovišče ter čim bolj neopazno približevanje divjadi zaradi nadzora in odstrela. Mreža lovskih steza mora biti tako zasnovana in povezana, da pregledamo lahko vse predele lovišča, ne da bi preveč vznemirjali divjad.

Lovske steze pa morajo biti tudi tako izpeljane, da so čim bolj zložne, predvsem pa, da nimajo nepotrebnih vzponov ozir. padcev. Mnogi lovci so sicer turisti in jim je plezanje čez težko prehodne strmine užitek, mnogo pa je tudi zavaljenih možakarjev, ki ljubijo položne poti. Menda ne bo nihče vzel resno besed lovca, ki je trdil, da gre rad navkreber, ker se že vnaprej veseli, da pojde potem lahko navzdol.

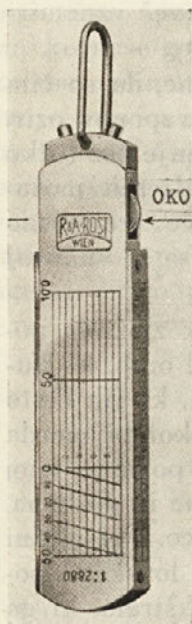
Brez dvoma je večina lovcev bolj nagnjena k zložnim potem. Iz tega pa nujno ne sledi, da so slabši lovci od onih, ki ljubijo plezalne ture. Nepotrební strmec jemlje moči, ki jih često zmanjka, tako da lovec ne more obhoditi toliko, kot bi morda rad in bi bilo potrebno. Če so lovske steze lepe in položne, nam ni treba toliko paziti na hojo, da bo namreč previdna in neslišna. Zato motrimo lahko mirneje in natančneje okolico. Pri zložni poti se lovec seveda manj upeha. Včasih je uspeh lovskega pohoda odvisen le od enega, naglega in zanesljivega strela, ki ga pa izmučeni in upehani lovec ne more vedno tvegati.

Pri projektiranju omrežja lovskih stez se moramo smotno ozirati na navedene okolnosti, ako hočemo imeti tudi v tem oziru vzorno lovišče. Zdi se pa, da pri nas na to ne polagajo velike važnosti, kajti v naši lovski literaturi nisem našel o lovskih stezah skoraj ničesar. Morda se na vprašanje projektiranja (osnovanja) lovskih stez oziroma omrežja lovskih stez še kdaj pozneje povrnem. Za enkrat sem namenil opisati le en način trasiranja lovskih stez, ki se mi zdi zelo dober in preprost.

Trasiranje lovskih stez je v ravnini zelo preprosto. Za to ne potrebujemo navadno nobenih posebnih priprav, kvečjemu nekaj drogov za trasiranje. Navadno se poslužujemo palic ozir. drogov, ki smo jih posekali v gozdu, jih morda obelili ali jim privezali na vrhu bel robec, da se bolje vidijo.

Težje je trasiranje v nagnjenem, bregovitem in hribovitem svetu. Nekateri ljudje imajo dober čut za napravo poti in speljejo krajše steze zložno, brez posebnih pripomočkov. Navadno

pa temu ni tako in če hočemo speljati poti pravilno in smotrno, se moramo posluževati pripomočkov. Praviijo, da se v južnih krajih naše države često poslužujejo oslov za trasiranje stezá. Osel ima dober čut za porabo energije in gre s svojim tovorom pravilno v slojnici, če mora v hrib pa v enakomernem vzponu oziroma v serpentinah. Pri nas se načina trasiranja poti s pomočjo oslov ne poslužujemo, ker imamo malo oslov-štirinožcev

Slika 1.
Naklonomer.

za tovorjenje in ker so razmere pri nas večinoma zelo različne od onih v južnih krajih naše države, kjer so često obširne površine brez pravih stezá. Mi smo navajeni na bolj natančne in zanesljive priprave, oziroma takšne priprave nujneje rabimo. Za prav natančno določevanje naklonov služi nivelacijski inštrument in teodolit. Te inštrumente rabijo za trasiranje cest, železnic in drugih naprav, kjer je potrebno zelo natančno merjenje. So pa dragi, komplicirani in nepriročni. Cenejši, preprostejši in priročnejši, toda manj natančni so naklonomeri (naklonska merila, padomeri — nemško »Gefällsmesser«). Naklonomerov je mnogo vrst. Vse konstrukcije gredo za tem, da se izmeri naklon (nagib) na najenostavnejši način, pri ustrezni natančnosti merjenja.

Najpriročnejši naklonomer, kar jih poznam, je žepni naklonomer (nemško Taschengefällsmesser) tvrdke Rudolf & August Rost, Wien, XV., Märzstrasse 7. To je mala, komaj 9 cm dolga in 2 cm široka merilna priprava, katere oblika je razvidna iz slike 1. Spravlja se v usnjeno prevleko in nosi se lahko v žepu telovnika. V zgornjem delu ima vdolbino z lečo in lestvico. Lestvica je razdeljena na dva dela. Ena stran kaže naklon v stopinjah, druga pa v odstotkih. Obe strani sta razdeljeni za vzpon (+) in za padec (—). Razdelitev v stopinjah je označena s črtami po 1° (oziroma $\frac{1}{2}^\circ$), razdelitev v odstotkih pa s črtami po 2% (oziroma 1%) navzgor in navzdol. S primerjavo pa se dajo s precejšnjo točnostjo izvršiti merjenja do $\frac{1}{4}$ stopinje ali $\frac{1}{2}$ odstotka.

Na eni širši strani priprave se nahaja vrezano katastralno merilo 1:2880, druga pa je opremljena s koščeno (celuloidno) tablico za beležke. Na eni izmed ožjih strani je merilo v cm, na drugi pa lestvica za reduciranje dolžine 20 m v odstotkih od 5 do 5% naklona.

Na vrhu ima priprava premičen obešalnik, za katerega merilec drži aparat s palcem in kazalcem čim bližje očesu tako, da prosto niha. (Glej sliko 2.) V aparat gledamo skozi lečo na lestvico z enim očesom, medtem ko drugega zatismo. Ko se priprava umiri, primerjamo objekt v naravi z lestvico v aparatu, opazujoč hkrati obe z istim očesom. Pri tem čitamo na lestvici naklon nasproti horizontali, bodisi v stopinjah ali v odstotkih.

Merjenje nagiba je dokaj preprosto. Najlažje se izvršuje v dvoje. Merilec nosi aparat, pomočnik pa dolgo palico, na kateri je pritrjena tablica. Tablica se namesti tako, da je njeno središče točno v višini merilčevega očesa, to se pravi, središče tablice mora biti enako oddaljeno od zemlje kot oko merilca.

Pomočnik se postavi na neko točko ploskve oziroma črte, katere naklon hočemo določiti. Merilec vizira na središče tablice in čita na lestvici v aparatu naklon. Ker se oko merilca nahaja v isti razdalji od zemlje kakor središče tablice, je črta, ki spaja njegovo oko s tem središčem, vzporedna s terenom. (Glej sliko 3.)

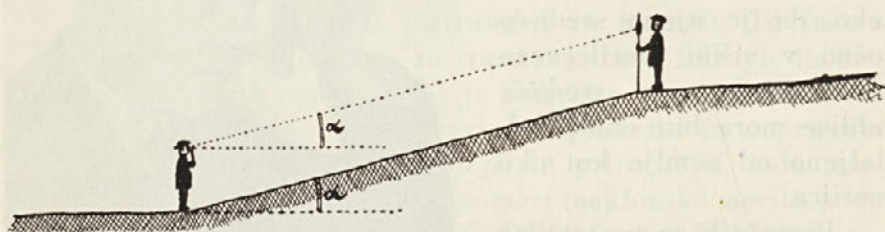
Slika 2. Viziranje.

Razdalja med tablico in merilcem ne vpliva na merjenje oziroma velikost naklona, pri istem nagibu seveda. Na odprtem terenu in pri primerni svetlobi merimo lahko na večje razdalje, v gozdu ali sploh pri slabi svetlobi se pa vidi središče tablice le na manjše razdalje. Z naklonomerom določujemo na primer pri trasiranju poti lahko točke v terenu na večje in manjše razdalje. Pri večjih razdaljah določimo potem (pri zgradbi poti) vmesne točke za doseg enakomernega naklona s pomočjo treh vizirnih križev (kakršne često rabijo polirji in predelavci pri planiranju terena in drugih zemeljskih delih).

Pomožna palica s tablico je lahko posebna, v ta namen izdelana palica, na kateri moremo pomikati tablico iz pločevine, okroglo ali štirioglo ter razdeljeno na rdeča in bela polja, po

palici navzgor oziroma navzdol in jo pričvrstiti z vijakom v ustrezni višini. Ni pa prikladno nositi takšno palico s tablico s seboj. V praksi postopamo tako, da si preskrbimo kakšno primerno palico kar na kraju samem, pričvrstimo na njo list papirja iz beležnice, včasih vtaknemo list kar v precep. Če nimamo papirja, se poslužimo tudi lahko belega robca, ki ga privežemo na palico. Za površno delo zadostuje tudi, da si kot višino očesa zapomnimo kar kakšno točko na pomagaču.

V sili merimo lahko tudi sami s palico brez pomagača. Palico zapikujemo v zemljo in se sami premikamo po terenu, merimo naklon, oziroma prenašamo naklon v teren (trasiramo). Takšno delo je bolj zamudno, točnost pa seveda ista.

Slika 3. Merjenje.

Opisane naklonomere ima tvrdka v dveh izdelavah:

Izdelava A z malo lečo z razdelitvijo $\pm 18^\circ$ in $\pm 32\%$.

Izdelava B z veliko lečo z razdelitvijo $\pm 30^\circ$ in $\pm 58\%$.

Izdelava B je natančnejša, ker ima razdelitev po $\frac{1}{2}\%$ ozir. 1° in je tudi možnost določitve večjih naklonov podana. Toda navadno nam izdelava A popolnoma zadostuje. Cena aparatu je po ceniku za leto 1937. sledeča:

Izdelava A avstrijskih šilingov 46.—

Izdelava B avstrijskih šilingov 62.—

Cene se razumejo v tovarni na Dunaju. Cena v Ljubljani (vključno carina, poštnina, stroški nakazila denarja v inozemstvo) iznaša za:

izdelavo A okoli din 500.—

izdelavo B okoli din 600.—

Cena v Jugoslaviji se ravna po tečaju šilinga ozir. marke. Aparat se naroči lahko neposredno v tovarni. Tovarna naslovi pošiljko na denarni zavod v naši državi. Če naročnik ni

trгоvec, mora dobiti od ministrstva dovoljenje za nakazilo denarja v inozemstvo. Zaradi takšnih težav je umestneje in priročneje izvršiti naročilo pri trgovcu z inštrumenti (optiku itd.).

Z naklonomerom izvršujemo lahko sledeča dela:

1. Določamo naklon terena (po načinu, kot je opisan pri sliki 3.).

2. Prenašamo v teren trase z določenim naklonom, to je trasiramo poti, vodovode, odtočne jarke itd.

3. Niveliramo, kjer ni potrebna velika natančnost.

4. Določamo plastnice v terenu.

5. Projektiramo gozдна prometna sredstva (riže, drče itd.).

Tudi v rudarstvu se često potrebuje.

Z naklonomerom izvršujemo večkrat le pripravljalna dela za poznejše merjenje z natančnejšimi inštrumenti. Tako se n. pr. pri trasiranju cest lahko uporablja naklonomer za približno določevanje trase in omeji s tem pas, potreben za tahimetriranje.

Ta priprava dobro služi inženirjem in njih pomožnim organom, gozdarjem, turistom za trasiranje poti v gorovju itd. Dobro bi bilo, če bi se je čim bolj posluževali tudi lovci za trasiranje lovskih stez. Pri tem naj se upoštevajo seveda predvsem zahteve lova. Dobro pa je, če se oziramo tudi na naravne krasote, spojimo lepe razgledne točke, studence itd. Lepote narave povečajo lovski užitek in nas često vsaj deloma odškodujejo za neuspeli lovski pohod.

O kozorogu

Poročilo g. barona Friderika Borna na lovskem kongresu v Berlinu v dneh od 3. do 5. novembra 1937.

Italijanski kralj Viktor Emanuel II. si je pridobil nevenljivih zaslug za ohranitev plemena alpskih kozorogov (*Capra Ibex*). Ko je »kralj-lovec«, kakor so ga navadno imenovali prebivalci doline Aosta, zasedel prestol, je bil stalež te plemenite divjadi na vsem svetu cenjen komaj na 50 do 60 komadov, ki so se nahajali v rezervatih, južno doline Aosta, imenovanih Gran Paradiso. Okoli leta 1855. je uredil kralj Viktor Emanuel lovišče za kozorože, ki je obsegalo okoli 5600 ha, in sicer: Val di Cogne, Valsavaranche, Val di Rheme, Valgrisanche in Chanporcher. To lovišče pa ni bilo last vladarske hiše, ampak je bilo sestavljeno iz občinskih in privatnih posestev, ki so segala do južne meje »Gran Paradisa« in so bila kraljevsko lovišče. Več kot 150 logarjev je nadzorovalo lovišče in strokovnemu znanju teh gre hvala, da se je število kozorogov do leta 1878., ko je umrl kralj Viktor Emanuel, dvignilo na 800 komadov. Kralj in njegovi gostje pa so streljali le stare, za pleme nesposobne kozle. Odstrel koz in mladičev ni bil dovoljen.

Njegov naslednik, kralj Umberto I., ni imel mnogo smisla za lov, vendar je vzdrževal to dediščino v spomin na svojega očeta in ko je sedanji kralj, njegov sin Viktor Emanuel III., leta 1900. zasedel prestol, se je število kozorogov zvišalo na 1600, medtem ko jih je danes približno 4.000. Leta 1921. je kralj opustil to lovišče in ga odstopil državi kot narodni park pod imenom »Il Parco nazionale del Gran Paradiso«.

Pred približno 500 leti so bili kozorogi v srednji Evropi zelo razširjeni, a dejstvo, da je njih meso zelo okusno, in vera, da lečijo zmleti rogovi in celo izločki kozoroga neštete bolezni, je povzročilo, da so jih brezobzirno lovili. Vendar so kmalu opazili, da bo na tak način ta divjad kmalu izumrla. V avstrijskih Alpah so celo prepovedali obešati zvonce na vrat pasoci se živini. Tako je bil tam mir, vendar pa ni trajal dolgo. Zaradi lovskih tatov je bil v osemnajstem stoletju v avstrijskih Alpah le še en kozorog; v Švici pa je bil zadnji kozorog ustreljen leta 1820. v »Berner Oberlandu«.

Veliki uspehi kralja Viktorja Emanuela II. so vzpodbudili cesarja Franca Jožefa, da je posvetil veliko pozornost zopetni naselitvi kozorogov v svoji državi. Italija je večkrat darovala,

tako cesarju kakor nadvojvodam, kozoroge, vendar jih ni bilo več mogoče aklimatizirati v avstrijskih Alpah. Nekaj komadov je bilo v zoološkem vrtu v Schönbrunnu, a vsi poskusi, da bi se obdržali na prostem, so bili zaman. Ali so poginili kozli ali pa koze — stvar ni napredovala.

Enake neuspehe sta imela n. pr. tudi princ Christan-Kraft Hohenlohe v Visokih Tatrah in deloma tudi nadvojvoda Leopold

Kozorog iz kolonije Sv. Ana nad Ljubeljem.

v Visoki steni na Gornjem Avstrijskem. Vendar cesar Franc Jožef ni nehal vzpodbujati in njemu se je zahvaliti, da so se kmalu zbrali strastni lovci, ki niso štedili ne z denarjem in ne z delom in so se posvetili gojenju kozorogov. Med temi je bil razen mojega pokojnega očeta tudi grof Charles Bardeau v Gstadu pri Öblarnu na Štajerskem, katerega kolonija je pozneje zaradi zamenjave posestev prešla v last grofa Hieronima Coloreda.

Od leta 1893. pa do začetka vojne se je divjad kupovala pri tvrdki Ruffieux v Lausanni, pozneje pa naravnost od lovskih tatov, ki so mladiče takoj po rojstvu polovili v mreže. En do dva tedna so jih potem hranili iz steklenice, končno pa jih prenesli preko Velikega sv. Bernarda na avstrijsko mejno postajo Feldkirch, kjer so jih oddali našim zaupnikom. Vsak poskus, dobiti kozoroge po legalni poti, se je izjalovil zaradi neizprosnosti italijanskih oblasti, ki niso dopustile, da bi se ta divjad (celo v interesu Gran Paradisa) vzgajala v drugih alpskih deželah. Ker ni noben alpski predel, kjer se pasejo ovce in koze, zaščiten pred epizootiami in drugimi epidemijami, bi morale biti italijanske oblasti zadovoljne, da se tudi drugod gojijo kozorogi, ki bi se mogli uporabiti za osvežitev krvi in ki bi lahko izpolnili marsikatero vrzel, nastalo zaradi bolezni.¹ S tem, da so se trdovratno branile oddati še tako malo število mladičev, so italijanske oblasti škodile sebi samim, kajti često se je zgodilo, da so lovski tatovi, ki so hoteli dobiti mladičev, pobili koze-matere. Po zaslugi g. Mussolinija pa je danes mogoče dobiti kozoroge tudi po legalni poti. Tako so dobili, kakor kanton Wallis, tudi princ Albrecht Bavarski in drugi nekaj kozorogov v dar.

Vendar bi zopetno naseljevanje ne bilo tako uspešno, če ne bi g. Robert Mader iz St. Gallena z nekaterimi drugimi meceni osnoval živalskega vrta »Peter und Paul«, kjer se je od tedaj umno delalo na vzgoji kozorogov. Država Švica je letno kupovale one kozoroge živalskega vrta »Peter und Paul«, ki so bili naprodaj, in jih naseljevala v gorovju. Živali pa, ki jih država ni potrebovala, so bile dodane novim kolonijam.

Število kozorogov je bilo v Švici konec decembra leta 1936. cenjeno na toliko komadov:

Živalski vrt »Peter und Paul«, St. Gallen (vzgajališče kozorogov), 4 kozli, 9 mladičev in 11 koz. Skupaj 24 kosov.

Živalski vrt Interlaken-Harder 5 kozlov in 11 koz. Skupaj 16 kosov.

Narodni park Graubünden 20 kosov.

Narodni park Tantermozza, Graubünden, 21 kosov.

Piz Albris 180 do 200 kosov.

Augstmatthorn Harder (Kanton Bern) 110 do 120 kosov.

Schwarzer Mönch (Kanton Bern) 22 kosov.

¹ Op. ured. — To poročilo je bilo pisano v marcu l. 1937. in se je medtem piščeva trditev na žalost uresničila. V Gran Paradisu je namreč izbruhnila kuga, ki je zahtevala velike žrtve.

Wetterhorn (Kanton Bern) 30 do 40 kosov.

Mont Pleureur (Kanton Wallis) 39 do 40 kosov.

Diablerets (Kanton Waadt) 6 kosov.

Graue Hörner (Kanton St. Gallen) 3 kosi. (Ta kolonija se je v letu 1937. pomnožila za 8 do 10 kosov mladeži.)

Skupaj torej 420 do 460 kosov.

Med ostalimi kolonijami naj bi omenil še te:

1. Kolonija g. Kruppa v. Bohlen u. Hallbach v Blünbachu pri Werfenu (Salzburške Alpe), ki šteje gotovo 25 kosov. Gozdarski svetnik in direktor lova inž. Karl Nölscher omenja k temu, da se zadnje koze, ki so jih pripeljali iz St. Gallena, sploh niso zmenile za hrano, katero so jim nastavili pozimi, ampak so si jo iskale pod snegom. Vsa tamkajšnja divjad izvira iz St. Gallena. Aklimatizacija je tu ugodna, nasprotno pa je umrljivost med starimi živalmi presenetljivo velika, deloma zaradi bojev za časa prska, po drugi strani pa se vzgoji premalo mladičev. Tam je padel samo en 15 letni kozel in sicer s trofejo sledečih dimenzij: višina rogov, desnega 77 cm, levega 80 cm, razsežje 42 cm, obseg pri korenu 25 cm. Zadnja mera je neverjetno velika in v Gran Paradisu le redka. (Ta kozel je prejel v Berlinu III. nagrado.)

2. Kolonija grofa Hieronima Colloredo-Mansfeld v Öblarnu na štajerskem, ki je oddala mestu Dunaju 6 kosov, ki pa šteje danes le še 4 kozle in 3 koze. Med kozli je posebno lep primerek, ki izvira iz St. Gallena in je bil prej pri Sv. Ani.

3. Kolonija alpske divjadi mesta Dunaja na Visoki švabski planoti. Bila je ustanovljena v juliju leta 1936. in ima 4 kozle in 2 kozi. Ti žive popolnoma prosto in dobro uspevajo. Zanimivo je, da kozorogi obiskujejo iste pašnike kakor jeleni, ki so tudi last mesta Dunaja. (Medtem je v tej koloniji poginila močna koza, ki so jo nadomestili z enoletnim kozlom iz St. Gallena.)

4. Kolonija državnega lovskega mojstra g. Hermana Göringa v okolici Berchtesgadenu s 3 kozli in 3 kozami, tudi dobavljeno iz St. Gallena.

5. Moja kolonija pri Sv. Ani nad Ljubeljem. Zaradi razlastitve edinih dveh alpskih posestev pa je žal zapisana propasti. Čeprav sem opazil leta 1936. 7 mladičev, vendar v zadnjih letih ni bilo mogoče ugotoviti nikakega prirastka. Nasprotno! Zaradi pomanjkanja paše so kozorogi prisiljeni izseljevati se deloma na jugoslovansko, italijansko ali avstrijsko ozemlje, kjer

postanejo prav gotovo plen lovskih tatov. Težko je preceniti število kozorogov, posebno pa letos, ko zaradi mile zime in malo snega niso prihajali na krmišča. Gotovo jih je 40 do 50 kosov, prav toliko kot pred desetimi leti. To dejstvo je porazno, ker je iz njega razvidno, da se ves prirastek izseli.

Razen tega je približno še 30 kozorogov v zooloških vrtovih Berlina, Monakovega, Halleja itd.

S 4.000 kosi iz Gran Paradisa, zgoraj navedenih petih kolonij in švicarskim kontingentom je na vsem svetu približno 4.600 kozorogov. Ako primerjamo to število s 60 kosi, s katerimi je komaj pred 100 leti kralj Viktor Emanuel osnoval gojišče v Gran Paradisu, vidimo, da je to precej velik napredek.

Da bi opisoval kozoroga, pač ni potrebno. Vsak lovec pozna vsaj po sliki kozorogovo dostojanstveno pojavo in mogočne roge, ki so včasih dolgi po en meter in zaradi katerih si je pridobil ime kralja Alp. Kljub teži rogov pa se kozorog neverjetno lahko in neprisiljeno giblje; kakor gams skače s skale na skalo in z mesta lahko napravi po več metrov visoke skoke.

Teža odraslega kozoroga koleba v teku leta med 40—100 kg. Kratko pred prskom, ki prične navadno okoli 1. decembra, doseže kozorog najvišjo težo. V nasprotju s srnjakom ali jelenom je v tem času zelo pohleven. V začetku prska zasleduje kozo popolnoma mirno tudi več dni, dokler ne doseže svojega cilja, in ni nikoli nasilen. Zaradi neprestanega gibanja izgubi v tem času močan kozel do 40 odstotkov svoje teže. Lov na kozoroga ni tako lahek, kakor bi si kdo mislil; celo v tako gosto naseljenem rezervatu, kot je Gran Paradiso, ga mora lovec zasledovati često po več dni, da pride do strela. Lahko bi seveda streljal tudi prej, sme pa streljati le tedaj, ko je kozel na takem mestu, da se rogovje pri padcu ne poškoduje. Kozorog ni tako plah kakor gams; lovec se mu lahko približa na 80 do 100 korakov in šele potem se odloči za beg. Vendar pa so koze prav tako plašne kakor vsa divjad, ki živi v prostosti. Kozorogi v Gran Paradisu žive v višini, v kateri drevesa več ne uspevajo. Kozorogi novih kolonij pa žive splošno v višini 1.000 do 1.500 m, kjer je še mnogo iglavcev in listavcev. Ker kozorog zelo rad drgne roge ob drevje, ni grča pri korenu roga teh kozlov tako izrazita kot pri kozlih Gran Paradisa. To drgnjenje namreč slabi rog ob korenu. Sicer so pa zaradi dobre zimske prehrane, posebno pri Sv. Ani in Oblarnu, rogi prav tako močni, če ne še močnejši kakor v Gran Paradisu. Stari kozorogi navadno kmalu po prsku zapuste kozo in mladiče in se potem, ko se je sneg stalil, umaknejo na najvišje vrhove. Medtem ko stari gamsi samotarijo.

žive stari kozorogi v skupinah in se šele v začetku novembra vračajo nazaj k čredi. Opazil sem, da žive kozorogi v medsebojni strpnosti z gamsi. Kljub njihovi plemenski razliki (kozorog je divja koza, gams pa antilopa), je mogoče videti kozoroge in gamse v skupinah, ki se pasejo ne daleč vsaksebi. Ako zagleda gams kozoroga v neposredni bližini, se počasi oddalji, ne da bi bežal. To lahko opazimo v Gran Paradisu prav tako kakor pri Sv. Ani.

V nasprotju z gamsom, ki se v toplem letnem času izogiba sonca, išče kozorog sončnih mest in se umakne v senco šele tedaj, ko mu je prevroče ali pa kadar išče kraja, kjer mu je nastavljena najljubša slaščica — sol. Kozorog potrebuje le malo vode; poleti mu zadostuje rosa, pozimi pa si pogasi žejo s snegom.

Kozorog ima zelo oster vid in močno razvit vonj, nima pa dobrega sluha. Mislim, da je krivo temu, da kozorog po zgrešenem strelu nanj ostane miren, le to, da strela ni slišal. Po takem strelu pobegne večinoma šele takrat, ko je lovca zagledal ali pa zavohal.

Zaključujem: Iz tega, kar sem tu navedel, lahko sklepamo, da bi se ta plemenita divjad ohranila, če bi jo prav gojili in če bi jo mladi rod sv. Huberta poskušal naseliti v jugoslovanskih, avstrijskih in švicarskih Alpah. Potem bi bile Alpe kmalu prav tako gosto naseljene s kozorogi kot v starih časih.

Za prave lovske običaje

Dr. Lokar v svojem Lovsko-ribiškem slovarju navaja nekaj prav zanimivih lovskih običajev, za katere je treba, da se jih držimo vsi lovci, prav posebno pa naši zelenci. Med njimi so oni o lovskem krstu, pôtlej kako položimo divjad, kaj je to praža, komu prisodimo ustreljeno žival, če jih je streljalo več nanjo, o vejici divjadi in vejici plena itd.

Za Nemce je izdal leta 1936. Walter Freyert knjigo »Jagdliches Brauchtum«, kjer opisuje in s slikami pojasnjuje razne lovske običaje, za lovske signale in popevke pa prinaša celo sekirice.

Spodbujen po teh dveh sem predlagal — prav za prav dal samo pobudo, ker sem zamudil po pravilih predpisani rok — na letošnjem občnem zboru Lovskega društva v Mariboru, da bi osnovali poseben odsek, ki naj bi zbral naše samorodne lovske običaje, potlej one pri Jugoslovanih in Slovanih vobče, nato one pri drugih evropskih narodih, nazadnje one pri izvenevropskih in celó pri primitivnih narodih. Te običaje naj bi odsek proučil, da-li so smotrni in sprejemljivi, ter jih predložil Zvezi lovskih društev, da jih skuša uveljaviti pri nas.

Danes živi še mnogo lovcev, ki so bili v svetovni vojni, kjer so morda imeli priliko, loviti v tujih deželah in v tuji družbi s popolnoma drugačnimi lovskimi navadami, kot jih imamo pri nas. Mnogo je tudi še takih, ki so bili v Sibiriji in drugih daljnih krajih, kamor jih je bila zanesla vojna vihra, pa so videli marsikaj, česar mi nimamo in ne poznamo. Marsikdo naših lovskih tovarišev je bil v Ameriki, kjer je morda lovil z domačini ali z udomačenimi priseljenci. Vsi ti in taki vedo prav gotovo marsikaj povedati, kar bi nas zanimalo, pa bi se morda marsikaj dalo prenesti in uveljaviti tudi pri nas. Naš »Lovec« bo gotovo rade volje te stvari objavil, da jih spozna čim več lovskih tovarišev, in pôtlej bo stvar Zveze, da jih uveljavi.

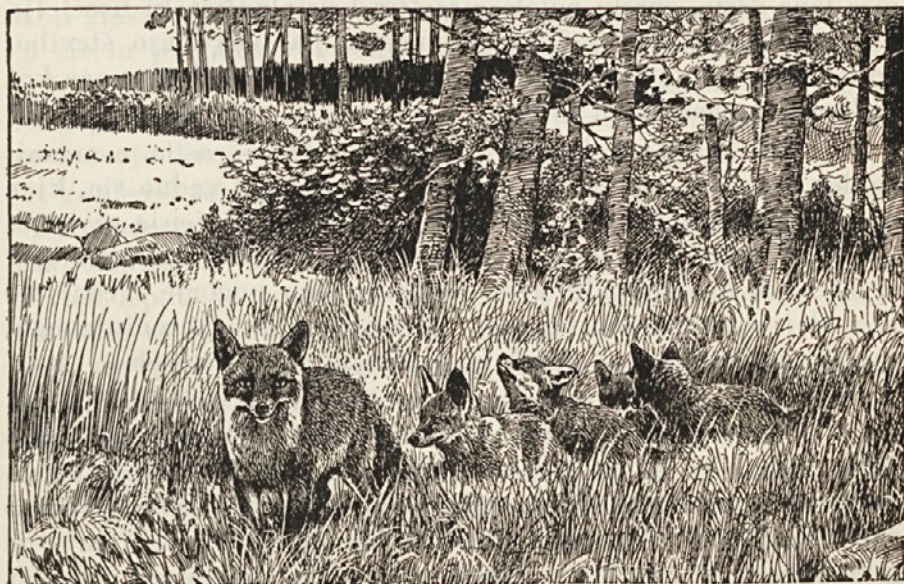
Kako nujna je taka ureditev, nam kaže zadeva z našim lovskim pozdravom. Oni dan smo na lovskem zboru klicali našemu najvišjemu lovcu Živio! Dr. Lokar predlaga v svoji knjigi, da bodi naš pozdrav »Lovski zdravo« in odzdrav »Zdravo«. Mislim, da bo popolnoma prav, da ta pozdrav in odzdrav vpeljemo kot obveznega za vse lovce, vsaj v Sloveniji. Ni lepšega

pozdrava, kot sta »zdravo« in »srečno«; zaradi tega sem prepričan, da ne bo nikogar, ki bi tega pozdrava in odzdrava ne odobral. Če bi vendarle koga motilo, da ima podoben pozdrav Sokol, mu pojasnim, da se Sokoli pozdravljajo z »Zdravo«, do čim velja za lovce »Lovski zdravo«.

Da nekoliko naznačim, kako si to predstavljam, naj navedem nekaj stvari, ki sem jih našel v zgoraj omenjeni nemški knjigi.

Na lovu, zlasti na visoko divjad, se lovci sporazumevajo na način, ki je drugim nejasen. Nr. pr.: na mesto, kjer sem streljal, položim vejico in iz načina, kako vejica leži, je razbrati, kaj sem hotel povedati, kar je posebno važno za lovce, ki mi pomagajo iskati nastreljeno divjad. Kolike važnosti so signali z lovskim rogom zlasti v goratih krajih, je menda vsakomur jasno. Pôtlej običaji ob koncu lova, kako položimo divjad, kako se proti njej ponašamo itd. Nazadnje: zadnji pogon z vsemi svojimi različnimi posebnostmi, kot so popevke, napitnice itd.

Prepričan sem, da bomo izvedeli marsikaj silno zanimivega in smotrnega, kar nam bo pokazalo lov v mednarodni luči in nam ga zaradi tega še bolj omililo. Mimo tega pa nam bo usmerilo misli tudi še drugam in ne samo na streljanje in pobijanje. In v tem vidim najvišjo vrednost takega zbiranja lovskih navad.

Odmev s planin

Kot listu gorá, ki mi je tekla zibelka v dolini, strmo in globoko vrezani od visokih grebenov veličastnih Karavank, mi je že v otroški dobi opazovanje gamsov pomenilo isto potrebo, kakor s številnimi brati »igrati se lov« ter si tako z lesenimi puškami na ramah hladiti pododovano lovsko kri. Priroda v tej dolini ne štedi s krasotami. Od vseh strani odzdravljajo močni vrhovi, od katerih se stotero odbija grom letnih neviht in pokaanje možnarjev ob velikonočnem času. Na nižjih pobočjih stoje raztreseno kmečki domovi, kjer prebiva zdrav rod, z ve-

seljem do trdega dela in do svoje pesmi. Skozi ozko dolino se vije lepa cesta, gorski potok, mrzel in kristalnočist, ki tisočletja liže svoj iztok med pečinami apnenca, pa poživljajo številne postrvi, da se popotnik nehote zazre v globoke tolmane ter kot priklenjen gleda v ta svet.

Ljubezen do teh krajev in do prirode je rastla z menoj, dokler je nisem ponesel drugam ter jo presajal vedno tja, kjer sem z risanico hodil za gamsovo sledjo. Kolo življenja se je pa vrtelo in nekoč sem se znašel v notranjskih gozdovih, kjer sem le ob lepih dnevih videl gore — Triglavsko pogorje. Tedaj mi je vselej postalo tesno pri srcu in čutil sem se izkoreninjenega, da sem zahrepenel po gorah in prejšnjih svojih stezah.

Leto dni je skoraj prešlo in počasi se je približeval čas, ko je gams že drugič, odkar sem bil odsoten, pričel menjavati letno dlako. Pa mi je gospodar gamsovega lovišča odprl pot v strme gore, kjer gnezdi planinski orel in plava s svojo družico nad vrhovi k svatovskemu plesu ali pa išče plena sebi in svojemu zarodu. Pri obilnem staležu vse gorske divjadi mu je lahko izbirati slabotno od krepkega ali pa se menjavati s krokarjem pri opravljanju važnega posla na grobiščih živalstva.

V ta raj sem se napotil zgodaj zjutraj v spremstvu čuvarja tega lovišča. Ob svitanju je sonce v lahnih odtenkih objemalo vrhove, dokler ti niso žareli v najlepšem jutranjem siju. Žarki so vzdramili jereba ob poti, da je radostno zapel v hladno jutro, ko pa sva obstala, je nekje v bližini odpadel rumen javorjev list, se zaletaval z veje na vejo in končno z močnim šumom pristal med svojimi sodrugi. Krenila sva v strmo reber skozi temni smrekov sestoj s posameznimi macesni, ki so se v svojem svetlem plašču odražali kakor rože gorskega travnika pred košnjo. Vse više sva se spenjala, dokler drevje ni postalo redkejše in je steza začela izrabljati talne vdolbine kot prehod od navadne hoje k zalezovanju. Pod varstvom košatih vej starega debla, kjer se nama je zaradi ugodnega mesta odprl razgled v pečine nad nama in preko globokega jarka v nasprotno stran s starejšo golo poseko, sva postala ter z daljnogledom pazljivo preiskovala okolico. V spodnjem delu poseke je stala srna z mladičem, precej više nad njima je pa srnjak z visokim rogovjem na obronku starega lesa objedal robidovje. V skalah prvotno ni bilo ničesar opaziti, slednjič sva pa visoko nad nama zagledala tropo gamsov, ki je preko roba prehajala v drugo smer. Ko sem pogledal nazaj v poseko, sem opazil močnega gamsa, ki je izstopil iz skupine nizkega smrečja ter med objedanjem krenil navzgor proti lesu. Močni roglji so se mi sicer zdeli nekam drugačni kakor navadno, končno sem pa to pripisal slučaju, da gams ves čas ni mirno držal glave, in da se motim. Naslonil sem se k smreki in sprožil. Po strelu je gams v visokih skokih planil naravnost navzdol, pa še obstal ob robu globokega jarka ter mi pokazal široko plat. Drugega strela pa vendar ni več slišal. Mirno je zdrsnil v jarek ter s svojo krvjo pobarval odtekajočo studenčnico.

Zagledal sem se v bližnje vrhove, ki so se ostro odražali od temnomodrega obzorja ter se kopali v žarkih ogrevajočega sonca. Kaki kontrasti! Medtem, ko sam ves prežet nad tem pogledom uživam lepoto te zemlje in zbiram novih moči za boj za obstanek, sem utrnil življenje živali, ki ima po svoji naravi v prvi vrsti vso pravico do nemotenega kretanja v tem kraljestvu.

Ko sem privzdignil glavo gamsa, je že zdavnaj zagrnil pajčolan smrti njegovo oko. Nekaj let pred menoj je streljal nanj drug lovec ter mu gladko odbil levi rogelj tri centimetre nad čelnim šivom. Doprinesel je vnovič viden dokaz, da je napačno streljati na razdalje, ki jih sodobno orožje sicer z lahkoto zmaguje na streliščih z dobrim naslonom, v lovišču pa, kjer toliko raznih okoliščin moti siguren strel, ta mera ne velja ter ne sme biti podlaga takrat, kadar strel odloča o življenju divjadi.

Moji prvi in zadnji lovski »pohodi«

Med svetovno vojno bi bil skoraj nevede in nehote prvič prišel pod lovske paragrafe; da nisem prišel, ni toliko moja zasluga kakor zasluga splošnega nereda, ki je vladal tedaj.

Neprijaznega oblačnega dne smo se napotili v gozd po gobe. Ker se je pripravljalo na dež, smo naglo prekoračili polja za vasjo in se izgubili v gozd. Bilo nas je kakih pet ali šest otrok, jaz sem bil menda najmlajši. Stikali smo za gobami, a našli nismo nič kaj prida. Hudo je bilo tedaj, ni bilo ne moke in ne mesa, pa še gobe niso hotele rasti. Morda so pa rastle prav tako kot druga leta, a so jih ljudje pobrali, še preden so utegnile pošteno pogledati iz mahu. Ko smo se žalostni in zaskrbljeni vračali proti domu, zagledam nenadoma na tleh ne daleč pod nizko smreko nekaj temnega.

»Poglejte, kaj pa je tam!« vzkliknem.

Goba očitno ni bila, a vsi smo bili mnenja, da je zajec. Oči so se nam zasvetile: torej bomo vendar nekaj prinesli domov! Po kratkem posvetovanju planem proti gmoti na tleh in se vržem nanjo. Tedaj se je pod mano zganilo in se skušalo izviti, a bilo je prepozno. Z vso močjo sem živalco oklenil z rokami in jo stisnil k sebi. Tovariši so me obsuli.

»Pokaži, kaj je!«

Na svoje veliko začudenje smo ugotovili, da ni bil zajec, marveč pravcata mlada srna. Veselje je bilo nepopisno. Gledali smo jo vsi zavzeti in jo gladili po njeni marogasti koži. Srnica se je preplašena ozirala na vse strani, končno pa je jela tako žalostno piskati, da sem jo že hotel izpustiti, a so me ostali zadržali. Kmalu nato pa je v bližini zapokalo vejevje, zaslišali so se nagli skoki in že sta se kakih dvajset korakov pred nami ustavila srnjak in srna. Srepa sta zrla na nas, ki smo od groze odreveneli in se stisnili drug k drugemu. Spet sem hotel izpustiti ubogo živalco, a v tistem trenutku sta stara dva divje zalajala in se spustila v dir. Že jih ni bilo več videti, njun glas pa je še dolgo odmeval po gozdu. Tudi srnica je še zavekala nekajkrat, potem pa je vsa nebogljenja sklonila glavo in se ni več brigala, kaj se je dogajalo okoli nje. Naše prvotno veselje je bilo skaljeno. Molče smo jo odnesli domov.

Mati se je zelo zavzela, ko smo prinesli tako nenavadno »gobo«. Sprva nam je dejala, da jo moramo takoj nesti nazaj,

končno pa smo jo le pregovorili, da smo jo lahko obdržali. Položili smo jo v hlevu na slamo in ji prinesli mleka, a niti ganila se ni. Pustili smo jo samo v nadi, da se privadi novemu domu. Večkrat sem šel gledat k nji, božal sem jo in ji prigovarjal, naj vendar poskusi mleko, a zaman. Za moje besede se ni niti zmenila. Prinesel sem ji še kruha in trave, a nič ji ni dišalo. Postavljal sem jo na noge, a takoj se je zgrudila kakor mrtva, čim sem jo pustil iz rok. Ves obupan sem bil. Kaj bo z njo? Če ne bo jedla, bo oslabela in poginila. Tudi čez noč, ko je bila sama, se ni dotaknila hrane.

Spoznali smo, da ni druge rešitve, kakor da jo odnesemo nazaj v gozd. To pa je bilo izredno težko opravilo. Še na sadovnjaku smo enkrat poskusili, ali so ji res odpovedale noge, ali pa je še tako mlada, da še ne hodi in še ne pije mleka. Spet kakor v hlevu: negibno je obležala na tleh in se ni brigala za svojo okolico. Žalostni smo nadaljevali pot. Kakih sto korakov pred gozdom smo poskusili še enkrat. Previdno smo jo položili v travo.

A v tistem hipu se je dvignila in planila proti gozdu z glasnim krikom. Še preden je dospela do prvih dreves, sta se na robu gozda pokazala srna in srnjak ter jo sprejela z glasnim lajanjem. Nismo mogli priti do besede, ko smo se pa zavedeli, kako nas je srnica lepo potegnila za nos, nam ni bilo žal ob veselju, ki smo ga na ta način pripravili lepi gozdni družinici!

Ko se je moj oče, ki je bil že od nekdaj in je še strasten lovec, vrnil iz vojne in sem že nekoliko dorastel, mi je jel prigovarjati, naj bi ga spremljal na lov. Hodil je na lov vsaj enkrat tedensko, to je bilo njegovo edino razvedrilo, po ves teden je delal v delavnici, vdihavajoč prah, zato je bil lova potreben. Jaz sem sicer tudi rad hodil po gozdovih, a do lova nisem imel nikdar veselja. Prvič mi je spomin na ono mlado srnico jemal vsako veselje do tega, da bi povzročal gozdnim prebivalcem žalost, drugič pa sem imel neizrečen strah pred puško. Bobnenje topov z italijanske fronte in grozote svetovne vojne, o katerih so se tedaj splošno pogovarjali, vse to mi je branilo, da bi bil puško sploh v roke vzel. Oče me je seveda zaradi tega dražil. Končno pa me je le toliko navdušil za lov, da sem ga neke nedelje spremljal.

»Streljal ne bom nič!« sem dejal ob odhodu, čez malo časa pa nekako izzivalno dostavil. »Samo nosil bom, seveda, če bom imel kaj nositi!«

»Nekaj bo že,« mi je smehljaje odgovarjal oče, »če bova le kaj videla!«

Hodila sva že ves dopoldan, pa še ni bilo nič. Dražil sem očeta, češ saj ni nič in čeprav bi kaj bilo, ne bi zadel. Oče pa mi ni odgovoril. Malo zatem se je zapražil iz bližnjega grma zajec in se spustil preko travnika. Nisem si ga utegnil še dodobra ogledati, ko je že počilo, zajec je skočil in negiben obležal.

»To je prvi! Pojdi in poberi ga!« je dejal oče.

Pobral sem ga. Čez pol ure sem dobil že drugega. Spet tako nenadoma — bežal je pred nama po njivi, se za trenutek ustavil in prav tedaj je počilo.

»Ali že imaš kaj nositi?« se mi je smejal oče, ko sem vedno bolj zaostajal.

Zajca sta postajala vsak čas težja, vendar nisem priznal svojih muk. A najhuje je bilo, da sem kmalu dobil še tretjega. Na smrt utrujen sem jih privlekel domov. In spet mi je minilo še tisto malo veselja do lova, ki sem si ga pridobil v zadnjem času.

Oče pa me ni nehal vzpodbujati; neke nedelje je izvabil naju s starejšo sestro v sadovnjak, češ naj poskusiva streljati. Sestra se je prva opogumila, nato še jaz. Z grozo sem prislonil mrzlo puškino kopito k licu, zamižal in stisnil petelina. Tedaj sem občutil neznansko bolečino v desnem licu, oče in sestra pa sta se smejala.

»Ti že ne boš nikoli lovec in tudi ne vojak!« mi je dejal oče, kakor da je končno obupal nad menoj. Vendar mi je prav tisti udarec — in tudi sestrin smeh — vlil neizrečenega veselja do streljanja. Ker pa je bila lovska puška le prevelika zame in so bili naboji tudi predragi, sem začel hoditi na »lov« s flobertovko. Streljal sem namreč v sončnice in buče in tako prišel kmalu v spor z materjo. Vendar sem si na ta način pridobil tolikšno spretnost, da sem se končno ponudil očetu, da ga spremljam, a ne več kot nosač, marveč kot lovec. Lovskih listin mi oče še ni bil kupil, ker sem bil še premlad, a zato sem nosil puško vedno le v njegovi prisotnosti.

Odšla sva. Nekaj ur sva že hodila, a nič nama ni prišlo na muho. Jaz sem stalno hodil nekoliko stran, da mi oče ne bi prevzel živali. Nenadoma zaslišim na smreki, pod katero sem stal, nenavaden šum.

Veverica bo, si mislim in se pripravim. Čez nekaj trenutkov res zagledam visoko med vejami nekaj sivorjavega. Pomerim in sprožim. Na moje neizrečeno veselje pade žrtev v visoko praproto pod smreko.

»Oče, oče, pridite, veverico sem ustrelil!« kričim kot iz uma, ponosen, da sem zadel.

Oče je prišel bliže in se ustavil pred praprotjo z dvomljivim izrazom na obrazu, jaz pa sem šel v praprot po veverico. A na moje veliko začudenje nisem našel tam veverice, marveč detela. Presenečen sem ga odnesel k očetu; ta pa, ki nikoli ni ubijal živali po nepotrebnem, se je resno razjezil in dejal, da me sploh ne mara več s sabo, ker nisem za lov. Odslej se moj oče ni več pogovarjal z menoj o lovu.

Jaz pa sem šele sedaj dobil pravo veselje do lova. Zadel sem! To je bilo najvažnejše. Če je padel detel namesto veverice, to je bilo zame stranskega pomena. Saj je zmoto opravičevala moja kratkovidnost. Začel sem torej zasledovati vrabce v sadovnjaku in vrtu. Oni so se mi zdeli najprimernejši za vajo. Pa tudi mati mi je dejala, naj kar postrelim te pobalinčke, ki so ji delali povsod škodo. Vendar se je morala kmalu prepričati, da sem ji jaz napravil več škode, ker sem ji poteptal najlepše grede, saj sem drvel čez drn in strn za svojimi žrtvami.

Polagoma pa sem si pridobil izredno spretnost. Naj je bil vrabec še tako visoko, moral je pasti. Mati je bila sicer vesela, očetu pa spet ni bilo po godu, ker je v sadovnjaku in vrtu zavladal mir in ni bilo slišati več veselega čivkanja. Vrabce sem vse postrelil, drugi ptiči pa so pobegnili. A dosegel sem sloves dobrega strelca.

Nekega lepega pomladanskega dne sem se spet sprehajal s flobertovko po sadovnjaku in iskal primerne žrtve. Težko je bilo že najti kaj. Slednjič sem le zagledal na visoki hruški parček, ki je priletel nič hudega sluteč s sosednjega sadovnjaka. Prvi hip sta se mi sicer zasmilila, ker sta tako brezskrbno čivkala in se veselila z menoj vred lepega dne, potem pa sem le dvignil flobertovko in pomeril.

Kot kamen je padel najbližji na tla. Pristopil sem in ga pobral. Bila je samica. Iz kljuna ji je polzela kri. Strepetala mi je še enkrat v roki, potem pa negibno obležala. Sam nisem vedel, zakaj in čemu me je minilo tisto veselje, ki sem ga doslej ob podobnih prilikah občutil. Kakor da bi me bilo sram, sem odnesel samico skrivaj na vrt, ne pa mački kakor običajno. Hotel sem jo pokopati pri čebelnjaku. Šele tedaj sem občutil nenavadno tišino, ki je vladala naokrog. Le z oddaljenejših vrtov se je slišalo ptičje petje, pri nas pa je bilo vse tiho in mrtvo. Ta tišina me je bolela.

Prav tisti čas se je oglasil z bližnjega drevesa njen tovariš. Tako žalostno je jel čivkati, da me je zazebló v srce. Zavedel sem se, da sem spet nekomu storil gorje, ki ga ni mogoče več popraviti. Pustil sem samico kar na gredi in odšel v hišo.

A vrabčevo obupno čivkanje me je doseglo tudi v sobo. »Kaj naj storim?« sem se spraševal. Vrnil sem se na vrt. Vrabček se je večkrat približal mrtvi samici, si jo ogledoval, žalostno začivkal in spet odletel. Potem je začel tako brezumno letati naokoli, da se je kar zaletaval v vejevje. Čez nekaj časa pa se je spet vrnil k samici.

»Moram ga rešiti muk!« sem si dejal. A kako? Dolgo sem iskal rešitve.

Končno sem stopil po flobertovko in čakal pri mrtvi samici.

Ne dolgo potem se je razlegel po tihem vrtu pridušen pok in vrabček je obležal pri svoji družici.

Pokopal sem oba na istem mestu, z njima pa tudi svoje veselje do lova in orožja.

Oh, kje so časi . . .

Oh, kje so časi, ko so hodili še k nam v gostilno po maši Andrejček, Bolta in Grom in ob kozarcu vina obujali spomine na mlade dni. Kadar sem zaslišal njihov glas v veži, sem se vzradostil, vedel sem, da gredo »jagri«. Stisnil sem se k peči in poslušal, kdaj pride na vrsto lov. Besedo je v takem primeru držal navadno Grom; Bog mu daj nebesa! Mož je bil srednje, a široke postave, ki se še ni uklonila starosti; stal je kakor hrast. Že pogled v njegov obraz te je prepričal, da je mož »hud« lovec. Rjav, tu pa tam gosto naguban obraz so mu krasile pod nosom že sivkaste dolge brke. Oko se mu je bleščalo še vedno kakor orlu, izpod sivih obrvi. Klobuk je imel po strani »nasajen« in okrašen z dolgo gamsovo »brado«. Kadar so govorili v gostilni o stvareh, ki niso bile v zvezi z »gmajno«, je po navadi molčal. Resno, z nagubanim čelom je gledal mimo kozarca in tu pa tam z močnimi prsti udaril ob mizo. A kadar je pogovor nanesel na lov, tedaj se je zganil, izginile so mu s čela gube, močno je vdihnil, kakor da bi že dihal svež gorski zrak, in začel govoriti. Usta so se mu raztegnila in besede so zvenele tako lepo . . . nič divje in surovo, kakor bi kdo mislil. Tedaj nisi videl pred seboj samo človeka z rokami, s katerimi bi lahko ubil medveda, temveč tudi človeka, ki ga je izučila narava boljše kakor vsaka šola. Ni hodil zato v gore, da bi moril; gnalo ga je le veselje do gora. »Da bi od blizu videl od sonca ožarjene vrhove,« je često dejal. In ko sem jaz — desetletni fant — sedel tako pri peči, so se mi odpirali neznani pogledi v naravo in nje skrivnosti, na dnu nekje v meni pa je zagorelo tisto, kar je gorelo v očetih — ljubezen do narave.

*

Ostro je jeknil glas ubitega zvona pri sv. Lovrencu skozi jutranji polmrak, kateremu so odgovarjali vrstniki z bližnjih hribov in dolin. — Praznik sv. Petra in Pavla. — Ljudje so prihajali od vseh strani v cerkev. Tudi jaz sem že prestopil hišni prag — zadnji od domačih — zasukal ključ v vratih in hotel oditi, a predme stopi Matjažev Vrban, ki je bil malo starejši od mene. »Vrban, kaj je novega?« Položil je prst na usta in mi pomežiknil. »Gotovo ima zopet kakega srnjaka privezanega,« sem si mislil.

»Za srnjaka vem.«

»Saj se mi je zdelo.«

»Pa kakšno rogovje ima! Dve pedi mu ga gledata čez ušesa. Če ga hočeš dobiti — saj takle sedemnajstletni fant mora že tudi nekaj vedeti o teh stvareh — pojdi danes zvečer v zadnje senožeti, poišči tam, čisto v kotu, debeli krevljasti gaber in se popni nanj — pa čakaj. S tistega sem že dvakrat streljal, pa veš, da ne zastonj.«

Takoj po maši sem snel očetovo puško in jo namazal. Saj je bila tudi že potrebna. Zadnjikrat je menda videla olje v jeseni.

Popoldne je bilo. Šest je že odbila ura v zvoniku, ko sem si obesil puško čez ramo in odšel prvič sam na srnjaka. Sonce je še vedno ogrevalo naravo, ki je bila kar omamljena od silne vročine. Vse je bilo tiho, le tu pa tam je zapihal hladen vetrič skozi smrekove veje, da so se zganile in narahlo zašumele. Tam s proda ob Lešnici je zletela šoja pred nepovabljenim gostom, se zadrila in se spustila v goščavo, »potem pa vse tiho je

bilo«, le Lešnica je pela gozdu tisto uspavajočo pesem. Krasen si gozd za tistega, ki te pozna. Nekdaj, ko sem hodil še brez puške v gozd, sem prisluhnil na vsak šum in se vzradostil, če je le ptiček sfrfotal s poti, a danes tega nisem občutil; preveč sem mislil na srnjaka. Vsak šum sem slišal le na pol, in tudi gozd sem gledal le z na pol nasmejanimi usti. Ne vem, ali sem bil vesel ali žalosten. Stopil sem v senožeti. »Tam v kotu stoji tisti gaber,« sem se spomnil, nasmehnil, pomaknil klobuk nad oči in pospešil korak. »Tale je gotovo! Ona veja je nalašč pripravljena za prežo.« Povzpел sem se nanjo, osmukal nekaj vej ter si podložil listje.

Sonce je že skrivalo vroče lice za visoko čelo očaka Triglava. Zadnji žarki so poljubljali vrhove smrek in metali njih senco na senožeti. Tihi gozd je oživel. Tam po drevju je skakljajal ptiček, brskal med lubjem za črvčki in vesel bogatega plena pristrčno čivkal. Iz gošče je priletela kanja na vrh bližnje jelke, motrila nekaj časa okolico, potem pa odletela nad polje. Ogledoval sem robove gozda, da bi opazil srnjaka, toda ni ga še bilo. »Kaj, če se je šel past drugam,« me je zaskrbelo. »Saj še ni tako pozno...« a sedaj je za menoj nekaj zašumelo, vsaj zdelo se mi je. Ozrl sem se in zapazil srnjaka, kakih sto korakov od gabra. Srce mi je začelo močnejše biti. »Ta je Vrbanov!« Stal je kakor kralj in gledal preko senožeti. Oglasili so se murni, kos je zletel z grmovja na vrh smreke in zapel — kralju v pozdrav. Srnjak se je pomikal počasi — pa sedaj čisto skrčen proti meni. Odrgrgal je rožno glavico, zmajal z glavo, da je odpodil hudobno muho, prisluhnil in zopet trgal. »Dovolj si blizu!« Pritisnil sem puško k rami, a nisem mogel pomeriti; puška se je majala kakor trs v vetru... Za trenutek pa mi je lovska strast umirila srce in roke so močnejše stisnile puško. Oko mi je nemoteno pogledalo po cevi. Tresk! Črni pevec je utihnil. Skozi dim sem videl, kako se je srnjak vzel s prednjimi nogami v zrak, iztegnil vrat, poslednjič pogledal krvavordečo zarjo, potem pa se je zvrnil v stran in se premetaval po travi. Skočil sem z gabra, vrgel puško na tla in ga rešil muk z bodežem.

»Krasno rogovje!«

Z obzorja je izginila večerna zarja, zaključila zadnji dan njegovega življenja in mrak je ovil vrhove dreves. V zvoniku je utihnil zvon, zadnji kos je zletel s smreke v grm k svoji družici. S podbreškega hriba pa se je oglasila sova, a tako žalostno, da so se mi nasmejana usta skrčila.

*

Zadnji akordi zvonov so še brneli preko gozdov. Tu se je vzdignila iz trave kresnica, tam druga in tretja. Na klopi pred hišo pa sedi starček, s tresočo roko se opira ob palico. Za hip so se mu nasmehnila usta — v spominu na mlade dni — potem pa se je zresnil, nekako zaskrbljeno pogledal proti gozdu in tiho govoril: »Murni še cvrče tam in srnjak se še pase v senožetih.« K očetu je prisedel sin, a kaj mu je govoril, ni vedel. Z nasmehom na ustih se je zopet obrnil k sinu, v očeh pa se mu je zasvetila solza: »Sin, vzemi sedaj zaprašeno očetovo puško, pa pojdi po poti očetov — a ne ubijaj preveč, ampak goji, da se bo še vedno, ko bo že zdavnaj strohnelo moje telo, sledila nežna srnina noga po naših gozdovih.«

Nepreviden srnjak

Bilo je pred dvema letoma, dne 13. junija, ko sta me krasota poletne noči in vzhajajoča luna izvabili iz zaduhle gostilniške sobe, da sem oprtal nahrbtnik in se napotil ravno opolnoči proti Sv. Planini, moji, v lovskem oziru najpriljubljenejši izletni točki. Pridružila sta se mi še dva druga lovski tovariša, ki sta bila namenjena v sosedno lovišče, da tam pogledata za srnjakom.

Pot proti Sv. Planini je bila nad vse pričakovanje krasna. Noč je bila mirna in topla, niti najmanjša sapica ni motila nočnega miru. Tako smo v prijetnem kramljanju dospeli že ob pol treh do naše dobre znanke Zofke, ki nam je prav prijazno postregla z dobrim in tečnim zajtrkom. Okrepčani smo odšli proti Sv. Lenartu, kjer smo se ločili. Moja tovariša sta šla proti Znojilam, jaz pa proti Kisovcu.

Nisem šel daleč, ker mi kraj ni bil znan. Izbral sem si prostor nad travnikom, ki sega kakor dolga miza v gozd. Sedel sem v gostem grmovju in pazljivo motril okolico. Kmalu sem opazil zajca, ki je priskakljal ter se komaj dvajset korakov pod menoj ustavil. Mrdal in mlel je tako zadovoljno sočno travo, da me je skoraj posilil smeh pri pogledu na tega brezskrbneža. Medtem je priletela črna žolna ter se komaj nekaj korakov pod menoj lotila starega štor. Glasno so odmevali udarci tega tesarja v tiho, mirno, prelesti polno poletno jutro. Zajec se za ta ropot ni brigal ter je mirno momljal svoj zajtrk. Prav narahlo sem z nohtom potrkal po puškini cevi, da se prepričam, ali se res nič ne boji ropota. Da ste ga videli, kako jo je urnih krač napletel po najbližji poti v gozd. Tudi žolna je takoj pustila masten zalogaj ter odletela v gozd. Junijsko sonce je pričelo močno vplivati na moje utrujene ude, da sem skoraj zadremal. Vstal sem ter odšel v gozd. Nisem bil še daleč, ko mi pogled obstane na tanki bukvi, katere lub je bil sumljivo oguljen. Sveže razkopana tla pri bukvi so mi dala povod, da sem postal pazljiv. Polno ležišče srnjadi in še štiri precej obeljena drevesa so značila, da si je tam rogač drgnil svoje rogovje.

Po tem opazovanju mi šine v glavo misel: »Kaj če bi tukaj malo počakal?« Sedem na star štor. Prav nič nisem bil skrit in do najbližjega drevesa je bilo najmanj štiri korake. Kakor zamaknjen sem občudoval lepoto stvarstva, ta neminljivi čar prirode. Zamišljen sem poslušal petje krilatih pevcev. V uživanju lepote temnega gozda sem popolnoma pozabil, da čakam na srnjaka. Polagoma, ne da bi vedel kdaj, se me je lotil spanec. Ni čuda, saj sem bil že 25 ur nepretrgano na nogah. Poleg tega me je prevzel čisti gorski zrak in blagodejna toplota krasnega junijskega jutra.

Puška mi je zdrknila na s suhim listjem nastlana tla ter me s svojim šumom zdramila. Takoj sem se zavedel, da sem napravil majhno lovsko napako. Pogledam na uro, pol osmih. »No,« sem si mislil, »sedaj bo pa že čas, da se napotim proti Sv. Planini.« Vstanem ter prav po domače pretegnem svoje utrujene ude, zazeham, nato sežem v notranji žep svoje suknje po steklenico z »blagoslovljeno vodo«, da si malo privežem dušo. Nastavim steklenico na usta, toda ni še pritekla niti kapljica na moj jezik, ko mi obstane pogled na rdeči lisi med drevjem, v oddaljenosti kakih osemdeset korakov. Glave nisem videl, ker je bila skrita za debelo bukvo. Kakor da bi me zadel električni tok, tako me je streslo po vsem životu. Previdno spravim stekle-

nico v žep ter začnem polagoma kriviti kolena, da bi na ta način prišel z roko do puške, ki je ležala na tleh. Posrečilo se mi je. Zašumelo je pod roko suho listje. Tedaj se je premaknila rdeča lisa. Srnjak jo je ubral naravnost proti meni. Kakor bi odrezal, je obstal kakih trideset korakov pred menoj. Mirno in previdno je pregledal okolico, obrnil glavo proti meni in preiskoval zrak. Ne morete si misliti, dragi lovski tovariši, kakšni občutki so me takrat obšli. V prsih mi je tako razbijalo, da sem mislil, da me bo slišal, ako me ne bo videl ali zavohal. Videl sem, da je lep šesterak s kratkim, a precej debelim rogovjem.

Tako sva stala nekaj minut; jaz čepeč, držeč z desnico malo od tal privzdignjene puškine cevi, srnjak pa proti meni obrnjen, pazljivo motreč okolico. Na strel sploh nisem mogel misliti. Na tistem sem se priporočal sv. Hubertu in zrl v krasno trofejo, ki se mi je pa zdela nedosegljiva. Srnjak se je počasi obrnil na levo, prepričan, da ne preti nevarnost. Neslišno je napravil kakih deset korakov proti trem bukvam. Obstal je še enkrat, premotril z večjim očesom okolico in si začel postiljati. Ni slutil, da bo to njegovo poslednje ležišče. Previdno sem se dvignil ter pripravil puško. Tako pripravljen sem čakal, da se obrne, kajti kazal mi je ogledalo. Kar naenkrat začne plesati ter se štiri- ali petkrat obrne v krogu kakor pes, preden leže. Končno je obstal za trenutek, bil je malo od strani proti meni obrnjen. Ta trenutek sem pritisnil. Rezko je odjeknil strel in pretrgal tišino. Videl sem, da je srnjak po strelu padel, se dvignil in takoj zopet padel. Nato se je postavil samo še na prednje noge ter tako napravil nekaj stopinj proti robu gozda in izginil za njim. Komaj sto korakov niže je obležal za debelim grabrom. Rogovje me je zelo razveselilo. Potil sem se, preden sem prinesel prijetno, a težko breme do Sv. Lenarta. Od tu je šlo laže, ker sta mi pomagala moja jutranja tovariša.

Kadar koli pa pogledam to trofejo, se ne morem načuditi srnjakovi neprevidnosti, ki ga je stala življenje.

Nenavadna ljubav v kočevskih gozdovih

Tam, kjer pod skrbnim gospodarstvom in zaradi moči kraških tal sili mogočno drevje: hoja, bukev in, da povzdignejo prirodne krasote, še nekaj drugih listavcev proti nebu, je za predelavo dozorelega lesa pred kakim polstoletjem nastalo gozdno-industrijsko podjetje s potrebnim naseljem delavstva in revirno upravo na čelu. Daleč na okrog se razprostirajo sklenjeni gozdovi, in če izvzamemo jeklenega ptiča, ki smelo preletava nad vrhovi, ko v letnem času vzdržuje redni promet med Sušakom in Ljubljano, tedaj tega kosa zemlje še ni zajel tisti val sedanosti, ki čedalje bolj in globlje prodira v za-
tistiše zadnjih skritih krajev.

Ni čudo, da se je v takem okolišču ohranil stalež kočevske divjadi, ki prednjači vsem drugim loviščem tako po številu kakor po pestrosti, in da zanimivih lovčevih doživetij ni konca ne kraja. Medved, naš ponos, ima tu svoje skrbne zaščitnike, ki mu na treh krmiščih ustvarjajo udobnejše življenje ter streme, da ga odvrnejo od jesenskih pohodov na njive daljnih vaščanov. Saj tam kljub oblastni zaščiti ni varen pred preganjanjem nevesčih ljudi, ki v svojem samoljubju skušajo dvigniti popularnost celo na račun medvedje kože. To v glavnem ne preseneča. Presenetilo pa je, da je oblast lanske jeseni v neki sosedni kočevski občini odredila odstrel dveh medvedov, ukrep, ki je v vsem svojem obsegu zgrešil tisto preudarnost, ki je pri odstrelu našega medveda neobhodno potrebna, in ki se stvarno in strogo izvaja v savski banovini. — Jeseni, ko rumeni list, se na stalnih rukališčih oglašja jelen ter s svojim moč in odločnost izražajočim klicem izziva na boj enakovrednega nasprotnika. To je glas, ki impozantno in mogočno odmeva od enega vrha do drugega. V teh trenutkih se skorajda preslihi in prezre ciciricanje črnovratnega pevca in celo odtisi sledov črne divjadi ne spravijo lovčevega srca v burnejši zagon. Srnjad uspeva kar najboljše, saj kočevskim gozdom ne primanjkuje podlesja in vsega drugega rastlinstva, ki srnjadi brez umetnega krmljenja omogoča brezskrbno prezimovanje. Le izredno visok sneg v strogih zimah ali pa klateč se volk zahtevata svoje žrtve. Te izgube se pa izgledajo s smotrnim odstrelom sledečih let. Veliki petelin s svojo pesmijo doprinaša svoj del k popolnosti lovskega paradiža, medtem ko planinski orel plava v zračnih višinah in poleg uharice in divje mačke odtisne zadnji pečat značaja favne teh lovišč.

V tem naselju in pod temi okoliščinami je preživljala svojo mladost belosiva domača muca. Skrbna gospodarica ji je nudila vso mogočo udobnost in gospodar je barvarju in jazbečarju dopovedal, da sta vsako med-

sebojno sovraštvo in prepir nezaželjena, in da imata vladati med vsemi mir in enakopravnost. Ko je muca nekega jutra pokušala zajtrk jazbečarja, je ta zarenčal ter jo pognal čez mizo na omaro. Z mize je pa odletel krožnik ter se z glasnim truščem razbil na tleh. Izid tega pogona je privabil na lice mesta gospodarja, ki je strogo pogledal izpod košatih obrvi ter z dvignjenim kazalcem pokaral jazbečarja. Od tedaj naprej tudi ta ni več ugovarjal sličnim primerom, saj hrana ni bila pičlo merjena, pač pa je še vsem preostajala.

Tako je živela muca iz dneva v dan. S sončenjem in lovom miši na vrtu, na njivah in na travnikih si je kratila čas, tu in tam pa tudi zahajala v goste k sosedovim. Tam je živel zastaven muc in ni čuda, da ji je po vseh pravilih mačjega rodu pričel dvoriti in ji izkazovati pravo kavalirstvo. Nekoč v rani pomladi se je splazil pod okno, kjer je ravno sanjala muca in zapel tam otožno, za človeške pojme ne preveč melodično pesem. Zganila se je muca ter prisluhnila, hkrati pa tudi spoznala, da medsebojno nagnjenje ne izraža samega prijateljstva, ampak da je iz dna svojega srca vzljubila viteza pod oknom. Naslednje mesečne noči, polne čarov in novih doživetij, so ostale naši muci nepozabne.

Tako je prišel tudi čas, ko je muca presenetila svojo okolico z mladimi muckami. Ob nežni vzgoji so dobro uspevale in ko so dovolj dorasle, so bile oddane v kmečke domove daljnih vasi. V naravnem razvoju stvari se je to ponavljalo več let, končno je pa nastal preokret ter predrugičil tok življenja. Izginil je sosedov muc, nihče ni vedel kam in kdaj. Le jazbečar se je delal zaspanega, v resnici pa je pritajeno prisluškoval temu ugibanju svojih gospodarjev. Razmišljal je o tem, kako je pred nekaj dnevi zalotil muca na obronku bližnjega gozda ter temeljito obračunal z njim.

Prešlo je poletje, za njim jesen in končno je sneg odel pokrajino ter s plaščem pozabljenja zagnil usodo sosedovega muca. Ko pa so zaveli toplejši vetriči in je že prva kanja krožila nad naseljem, je odvela muca, v spominu na preteklost, zaman klicala v gluho noč. Odpravila se je z doma v širne gozdove, kjer je divji maček zaslišal njeno milo mijavkanje. Pridružil se ji je ter jo odpeljal še globlje v gozdove, da je sova osupnila ter z glasnim »huhuu« izrazila svoje začudenje nad takim početjem v kočevskih gozdovih, nenavadni par pa je v skalnati duplini v medsebojnem objemu užival sadove svojega poznanstva.

Čez nekaj dni se je muca precej sestradena zopet vrnila domov. Kakor druga leta, je tudi to pot skotila, toda samo dva mladiča, ki sta že v početku izražala izvanredno plahost. Čvrsto sta se razvijala ter tako po svoji zunanosti kakor po ponašanju čedalje bolj sličila divjemu mačku. Močnejši, moškega spola, je imel črne, šibkejši, ženskega spola, pa svetle podplate šap. Hrano sta redno prejemale na vrtu, prijeti se pa nista pustila ter sta pri najmanjšem sumljivem gibu opazovalca divje zapihala ter odskočila. Ko sta že nekoliko dorasla, sta le še ob času krmljenja prihajala na dom, ostali čas pa sta preživljala v gozdovih.

Do tod je bilo še vse v redu. To pomlad pa izvaljenih piščet ni bilo mogoče vzrediti in gospodar je zaman čakal, da se pojavi ocvrt piščanec na mizi. Čim pa je moč in spretnost obeh križancev bolj narasla, sta se lotila še kokoši. Takrat pa je minila gospodarju potrpežljivost ter je z odstrelom mačkov rešil življenje preostali kuretini.

Tako je muca iz Glažute v letu 1937. zopet dokazala, da domača mačka živi rada v ljubezenskem razmerju z divjim mačkom.

Iz lovskega oprtnika

Kako lovišča propadajo. V bližini Celja leži občinski lov Škofja vas, eno najlepših poljskih lovišč tega okraja, v katerem je padlo pri pogonih 60 do 80 zajcev poleg številnih fazanov in to tudi še v prvih letih po vojni. Revir je bil strogo nadzorovan in nudil zakupniku in gostom pravo veselje.

Nazadovanje se je pričelo, ko je lovišče prišlo v roke moža, ki je v vojnem času prišel do velikega premoženja in je svojim znancom pri tedanji celjski carinarnici in drugim prijateljem dovolil loviti v tem revirju, čeprav zakupnik sam in novi gostje prej še niso lovili. Tudi čuvaji so tedaj dobili nalog, naj streljajo kolikor mogoče, ker je gospodar stalno potreboval divjačine. Gojitev so zanemarjali in tudi kmetje so se začeli na svoj način zanimati za lov.

Obetali pa so se boljši časi za revir, ko je prišel nov zakupnik, pravi lovec z dušo in telesom, ki je zopet naselil zajce in posebno fazane, jih gojil, krmlil in strogo nadzoroval ves revir. Divjad se je resnično lepo pomnožila, ali zakupniku se je pridružilo nekaj tihih kompanjonov, ki so skrbeli, da se to veselje skali, in ker je bil zakupnik tudi poslovno preobremenjen, je nadzorstvo nad loviščem zaupal mlajšemu lovcu, ki je skupaj z dvema zelo pridnima paznikoma, Francem Terškom in Francem Fedranom, začel zopet delati red v lovišču. Uničevanje škodljivcev se je izvrševalo temeljito ter je bilo v letu 1937 uničenih nad 1000 vran, srak in šoj poleg 63 kosov razne vrste kajuhov. Psi in mačke brez gospodarjev so bile odstranjene in pokazal se je tudi prav lep uspeh pri jerebicah in fazanih, ki so se silno lepo razvili. V jeseni so se na žalost zopet jeli pojavljati lovski tatovi in to kar na debelo, slišati je bilo streljanje v revirju podnevi in ponoči

in čeprav je padel sum na prave osebe, jih ni bilo mogoče prijeti. Čuvaji so strogo pazili, ali niso imeli sreče, pač pa so prejeli grožnje z ustrelitvijo in dvakrat so lovski tatovi streljali na zasledujoče lovce, na srečo brez posledic.

Šele 2. novembra p. l. se je posrečilo revirskemu lovcu Francu Fedranu prijeti posestnikovega sina Rudolfa Vengušta iz Ljubečne, ko je zgodaj zjutraj lovil fazane. O Venguštu je bilo znano, da ponoči strelja pri luči močne žepne baterije fazane z dreves, in da imajo pri njih doma čestokrat dobro fazanjo ali zajčjo pečenko. Fedran je točno po predpisih pozval lovskega tatu, nakar je Vengušt zbežal, ne da bi odvrغل puško, in obstal šele tedaj, ko je Fedran na veliko daljavo streljal ter ga pri tem slučajno zadel z dvema šibrama v nogo. Tako je bil prvi tihi kompanjon prijet in s tem je bila veriga pretrgana, ker so mogli sedaj pazniki s pomočjo vestnih orožnikov prijeti še dva divja lovca pri svojem delu v gozdu in zapleniti pri sličnih tičih, ki so bili osumljeni lovske tatvine, vsega 14 neprijavljenih lovskih pušk.

Škoda, katero so povzročili ti fakini s svojimi poznanimi metodami, je bila seveda velika in se je posebno pri fazanih opazilo, da je na mestih, kjer jih je bilo jeseni še 40—50, prišlo pozimi na krmljenje le še 5—7 kosov.

Venguštov primer pa je imel 29. marca t. l. posledice pri okraj. sodišču v Celju, ker je bil Vengušt tožil Fedrana zaradi poškodbe telesa. Sodba se je glasila tako: Zapriseženi lovec dobi pogojno 7 dni zapora in plača lovskega tatu 400 din, lovskega tatu pa se kot mladoletniku prisodi — ukor.

Ta sodba je zopet opogumila lovske tatove, ki so bili že zelo potrti zaradi nastopa paznikov. Nataknilo so zopet

fazanova peresa za klobuke, kakor v pretekli jeseni, in vriskali svoj »aufbiks« za čuvajem, čim so ga zapazili v revirju. Radi bodo poslušali te dni klice zadnjih fazanov iz gozda in se veselili na čas, ko jim bodo zopet šli do živega.

Franc Fedran, najboljši in najpridnejši revirski lovec, ki je dan in noč zunaj, da osvobodi poverjeno mu lovišče kuge lovskih tatov, pa le maje z glavo in ne more razumeti sodbe, kakor tudi marsikateri drugi pravi lovec ne.

F. P.

Omembe vredna so kočevska lovišča, katerih neprodirni gozdovi nudijo svojim prebivalcem dokaj ugodnega zavetišča in življenjskega obstoja, saj bi drugače njih stalnost v teh krajih ne bila tako trdna.

Medvedi, ki imajo v prav vseh občinah kočevskega okraja svojo pristojnost, se sedaj v njih zaščitnem času v svojih okoliših prav mirno sprehajajo

in se ob srečavanju z lovcem prav nič ne zmenijo, češ: »Pa me daj, ako me smeš.«

Z divjimi prašiči imajo kočevski lovci res mnogo posla. V zimskih mesecih je edino prava priložnost, prirediti na to divjad uspešne pogone; z mnogimi in le dobro organiziranimi lovi je mogoče dobiti to ali ono krdelo divjih prašičev v pogon in pred puškino cev in dobri uspehi niso redki. Dokaz naj nudi našim lovskim tovarišem pričujoča slika. V lovišču gospoda dr. Siegmunda Ferdinanda, odvetnika v Kočevju, se je dne 24. februarja t. l. pojavila, po sledi sodeč, precej močna skupina divjih prašičev. Seveda je bila takoj zbrana družba lovcev in kmalu je bil uspeh tu; padlo je kar 5 komadov ščetinarjev, od katerih sta bili 2 močni, noseči svinji in 3 ozimci, toda s plodovi vred 14 komadov. Tako je bilo zopet odstranjeno eno breme lovskemu zakupniku pa tudi ondotnim kmetovalcem.

Perenič Jožef.

Iz kočevskih revirjev.

Še nekaj besed o kanji. Že dalj časa so se mi pritoževali kmetje iz vasi Cegelnica, Bršlina in Bučne vasi, da jih prepogosto obiskuje neki rjavi, veliki kragulj in jim odnaša že dobro rejene piščance kar z dvorišča in izpod skednjeve, kamor se je preplašena perjad skrivala. Odločil sem se, da se sam o stvari prepričam, zato sem šel na prežo. Ni mi bilo treba dolgo čakati, kajti že med osmo in deveto uro zjutraj je dvakrat priletela ter vselej tudi odnesla piščanca v smrečje Brezovice. Okoli desete ure je zopet priplavala in dobila zaslužno plačilo. Bila je kanja. Kakor sem zvedel, so odnesle v enem tednu srake in vrane ter ostale ujede nad trideset piščancev. Te roparice sem uničeval z zastrupljenimi jajci, za kar so mi kmetje zelo hvaležni.

S. Grom.

Primeri. Nam lovcem se rada očita lovska latinščina. Res se včasih primerijo taki slučaji, da še sami podvomimo o tovarišu in ne vemo, ali govorijo resnico ali nas hoče potegniti.

Na lovu na jerebice se kaj rado dogodi, da jih pade na en strel več. Sam sem bil priča, ko jih je padlo na en strel 5. Pred leti je neki tovariš na krožnem lovu streljal na jerebico, ki je zelo nizko letela. Strel je slučajno padel tudi na zajca, ki je čepel v ležišču na prahi. Po strelu je skočil iz ležišča in obležal mrtev.

Moj prijatelj mi je pravil, kako je nekoč streljal na zalazu srnjaka s kroglo. Srnjak je po dobrem strelu odskočil v goščavo. Za grmom pa je obležala mrtva srna, ki je prej sploh ni videl. Krogla, ki je šla skozi truplo srnjaka, se je odbila in podrla na žalost dva kosa.

Smejali pa smo se slučaju, ki se je zgodil 19. decembra l. 1937. Lovili smo v Markovcih. V krogu je bilo nekaj zajcev. V diru se eden približuje g. Reichu, ki ga vzame na muho. Preden sproži, pridirja v isti smeri še drugi. Na strel se oba hkrati v lepem loku preselita v večna lovišča. G. Reich

drugega zajca sploh ni opazil pred strelom. Če bi se to zgodilo mojemu prijatelju Čiru, bi gotovo trdil, da je tako dolgo čakal, da prideta oba naenkrat na muho.

Kdo sme lisico ubijati in kako? Pod rubriko »Kmetijski nasveti« je bil v nekem dnevniku objavljen med drugimi naslednji poduk:

»Lisica je lovna žival, to je, vsakdo jo sme ubijati in to ob vsakem času. Toda sama, ali njena koža, je last najemnika lovišča. Če torej lisico ubijete ali ulovite, jo morate izročiti njemu, sicer ste krivi lovske tatvine. Na svojem posestvu smete lisico loviti, kakorkoli hočete: s pastmi ali strupom ali s puško, seveda če imate orožni list ali dovoljenje za nošnjo orožja.«

Ker je pouk napačen in protizakonit po novem in po starem zakonu o lovu in bi utegnil koga zavesti do nepremišljenega dejanja, kaznivega po § 85., tč. 5. in § 88., tč. 1. zakona o lovu, je zadeva potrebna temeljite pojasnitve, oziroma gornji pouk temeljitega popravka.

Lisica je nezaščiten lovna divjad, toda ujeti ali ubiti, torej loviti jo sme načeloma samo lovski upravičenec, zapriseženi lovski čuvaj ali pooblaščenec lovskega gospodarja (upravičenca), seveda če ima veljavno lovsko karto in za streljanje orožni list.

Samo v ograjeni naselbi ali na ograjenem dvorišču, to je v ograjenem prostoru, na katerem stoji stanovanjska hiša z gospodarskimi poslopji, in na nezazidanem prostoru med temi zgradbami sme lisico ujeti in ubiti tudi lastnik, najemnik ali užitnik hiše ali posestva, četudi ni lovski upravičenec, toda izročiti mora ujeto ali ubito lisico lovskemu upravičencu. Naselba in dvorišče morata biti ograjena tako, da normalno ne more vanj nihče razen skozi vrata ali lesa, ki morajo biti ravno tako visoka, kakor ostala ograja. V ograjeni naselbi oziroma ograjenem dvorišču sme lastnik (užitnik) hiše postavljati samo take lovilne

naprave (pasti), v katere se ne more ujeti zaščitena lovna divjad, n. pr. zajec, fazan itd.

V ograjeni naselbi oziroma v ograjenem dvorišču se strup sploh ne sme polagati. Zastrupljanje nezaščitene — škodljive divjadi — načeloma tudi lovskemu upravičencu — ni dovoljeno, ker si mora za to pribaviti posebno dovoljenje okrajnega načelstva. Polagati pa ga sme samo na krajih, ki so izrecno naznačeni v dovolilu, in sicer najmanj 400 m oddaljeno od hiš in 250 m od javnih potov, torej pod zelo strogimi previdnostnimi merami.

Iz tega sledi, da zemljiški posestnik, ki ni lovski upravičenec, sploh ne sme zastrupljavati škodljivo divjad, pa tudi loviti (ujeti ali ubiti) je ne sme izven svoje ograjene naselbe ali ograjenega dvorišča, niti s pastmi, najmanj pa seveda s streljanjem. Streljanje nezaščitene, torej recimo škodljive lovne divjadi je tudi v ograjeni naselbi ali ograjenem dvorišču dopustno le z izrecnim privoljenjem (pooblastilom) lovskega upravičenca.

Tisti, ki se jih tiče, naj bodo torej oprezní, da ne padejo zaradi netočnega pouka v skušnjavo in si ne nakopljejo sitnosti.

Dr. S.

Iz Struge. V struškem blatu so kmetje ob gnezditvi pobirali jajca iz gnezd divjih rac in to ne samo za domačo uporabo, ampak tudi za prodajo. Baje so tako nabrali do dva tisoč in več jajc. Zgodilo se je, da je gospodinja kupila na trgu račja jajca, nasadila jih koklji in se zelo čudila, ko so mlade račke, ne meneč se za kokljo, pobegnile. Letos je struško lovsko društvo določilo posebne čuvaje, da bi se preprečilo zbiranje jajc.

Sraka je tudi zelo škodljiva jajcem in mladičem. O tem se je lahko vsak prepričal na domačem dvorišču. Opažoval sem valečo gugutko ali smejačico. Poleg nje sta bili dve sraki. Ena jo je venomer kljuvala in vlekla za rep, a druga je stala mirno poleg

gnezda. Ko je bilo gugutki dovolj, se je zagnala v napadalko. Druga sraka pa je bila vzela jajčeca iz gnezda in odletela. Nič manj škodljive kot srake so kavke, ki jih je polno tu doli po naselbinah.

Mlade zajčke pa zatirajo po poljih ovčarski psi in braki potepini. Vaški posestnik mi je rekel, da v poletju psa ne hrani, ker je dovolj hrane na polju.

A. Kappus.

Hvaležna fazanka. Nekega dne v februarju je priletela fazanka, zasledovana od jastreba, in sela tik trafikantove hišice, komaj deset korakov od mojega doma. Kljub temu, da je

šlo mimo mnogo ljudi, se ni dvignila. Postal sem radoveden nad njenim obnašanjem in poslal svojega vajenca, da pogleda, kaj naj bi bil vzrok temu. Vajenec gre tja, ker se fazanka ne brani, jo dvigne in prinese. Bila je močno ranjena, da sem dvomil, ali bo sploh ostala pri življenju. Lečil sem jo, kakor sem vedel, in res je v kratkem okrevala. Tedaj sem jo spustil v voliero k eno leto staremu fazanu.

Spomladi je znesla 17 jajc, na katerih je pridno sedela in izvalila 15 kečk. Postala je tako domača, da je jemala hrano iz roke. Kečki niso

Fazanka leže.

niti od daleč bili tako domači kakor njih mamica, čeprav je bila šele naknadno udomačena. Priloženi dve sliki nam prikazujeta, kako jemlje hrano iz rok in valitev.

V primernem času sem vso družino spustil v zlato svobodo.

Leopold Jesih, Medvode.

Društvene vesti

»Lovsko društvo Maribor« objavlja: Predhodnica našega društva, bivše Slovensko lovsko društvo, sekcija Maribor — ki je bilo pozneje preimenovano v Slovensko lovsko društvo, podružnica Maribor — je sklenilo dne 11. VI. 1928. leta z »Jadransko zavarovalno družbo«, zastopano po ravnateljstvu v Zagrebu, dve kumulativni zavarovalni pogodbi za večje število svojih članov, ki so se prostovoljno javili, in sicer prvo pogodbo za zavarovanje zoper nezgode, ki bi se pripetile pri izvrševanju lova, na skupni polici št. 404.241 na znesek 25.000 din za slučaj smrti in na znesek 50.000 din za trajno delovno nesposobnost, drugo pogodbo pa za jamstveno zavarovanje

na skupni polici št. 500.196 in to za izplačilo odškodnine za znesek din 100.000 za slučaj poškodbe (smrti) večjega števila oseb ozir. na din 30.000 za slučaj poškodbe (smrti) ene osebe, ozir. na znesek din 10.000 za slučaj poškodbe tujih stvari, ako bi te jamstvene škode povzročili lovci-strelci z lovskim orožjem, ozir. njihovi lovski psi.

Obe pogodbi sta bili sklenjeni za dobo 10 let, in sicer od 1. VII. 1928 do 1. VII. 1938. Obe zavarovalni pogodbi je kasneje prevzela zavarovalna družba »Internationale«, in sicer ono proti neizgodam s skupno polico št. 200.870, jamstveno pa s skupno polico št. 600.238.

Lovsko društvo je obe zavarovalni pogodbi z dopisom št. 151 z dne 24. IV. 1936 odpovedalo, tako da obe zavarovalni pogodbi prestaneta z dnem 1. VII. 1938, o čemer se zainteresirani člani na ta način posebej obveščajo. Odpoved je izvršena iz razloga, ker je naš »Središnji Savez« v Beogradu s polico št. 4960 pri zavarovalni družbi »Jugoslavija« vse organizirane lovce, včlanjene pri lovskih društvih, za čas od 1. januarja 1937 dalje za dobo 10 let zavaroval zoper nezgode pri izvrševanju lova ozir. zoper one, ki so v zvezi z izvrševanjem lova. Jamstveno zavarovanje za odškodnine pa lahko sklene pri imenovani zavarovalnici vsak poedini član lovskih društev za malenkostno letno premijo 7 din, kar seveda toplo priporočamo.

Lovski koledar za julij

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	4.23 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	19.43 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	4.31 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	19.37 ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	4.42 ^h
„ zahaja:	„ 31. „	19.27 ^h

Mesec je 12. v ščipu, 27. v mlaju.

»Zeleni križ«. Neimenovani je daroval »Zelenemu križu« 80.— din; G. V. iz L. je daroval »Zelenemu križu« 200.— din. Iskrena hvala!

Kinološke vesti

Jugoslovenski kinološki savez priredi letos IV. državno razstavo vseh vrst psov v dneh 1. in 2. septembra v okviru Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

Državna razstava se bo vršila pod okriljem Fédération Cynologique Internationale in se bodo podeljevali naslovi: prvak(-inja) Jugoslavija — Ljubljana 1938 in C. A. C. I. B.

Kinološki dnevi od 19. do 23. maja na Dunaju. Glavni občni zbor Fédération Cynologique Internationale, organizacije, v kateri je združenih 23 držav, med temi tudi Jugoslovenski kinološki zavez, je sklenil, da se bo l. 1941. vršil glavni občni zbor F. C. I. v Ljubljani. To pomeni, da bo predsednik J. K. S. v letu 1939/40. vršil posle podpredsednika in leta 1940/41. posle predsednika F. C. I.

Vsem prošnjam za sprejem ni bilo mogoče ugoditi, ker F. C. I. načelno ne sprejema članov, pri katerih ni vse v najlepšem redu. Naslova svetovni prvak F. C. I. ne bo več priznavala. Vsaka kinološka organizacija, včlanjena v F. C. I., sme v bodoče na leto prirejati štiri C. A. C. I. B. razstave.

Na mednarodni razstavi psov na Dunaju 21. in 22. maja je bilo razstavljenih do 900 psov, med temi štirje iz Jugoslavije. Trije hrti iz psarne Turjanski vrh, lastnica Elizabeta Hartner iz Murske Sobote, so dobili prav dobro. Pekingezi iz psarne Grofije, lastnica No-

ra dr. Herzmann iz Celja, je dobil očno odlično.

Ob priliki mednarodne tekme hrtov dne 23. maja je prišla barzojka Chara, JRSp 432, last Elizabete Hartner, v razredu barzojskih psic na progi 280 m z 20 sekundami kot prva na cilj in je postala prvakinja Dunaja 1938. v mednarodni tekmi barzojskih psic. Lep uspeh Jugoslavije v mednarodnem športu psov.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani opozarja svoje člane na letošnje jesenske prireditve:

1. Dne 1. in 2. septembra državna razstava psov vseh pasem (CACIB) v Ljubljani na velesejmu (priredi JKS).

2. Dne 2. in 3. oktobra jesenska vzrejna in uporabnostna tekma ptičarjev v okolici Ljubljane.

3. Dne 9. oktobra poljska tekma ptičarjev v okolici Maribora ali Ptuja (priredi podružnica DLP v Mariboru).

4. Dne 29. in 30. oktobra mladinska in uporabnostna tekma nem. prepeličarjev in španijelov v lovišču Dob pri Domžalah.

Jugoslovenska vzrejna in rodovna knjiga. Iskrena hvala vsem 70 članom za prostovoljne prispevke, ki so znatno pripomogli, da bo knjiga v kratkem izšla. Prosim pa še vse ostale člane, da čimprej nakažejo ne le navedeno predplačilo, ampak tudi še poseben blagohotni prispevek.

Vse dopise naslovite na društvenega tajnika Bogdana Sežuna v Ljubljani, Ilirska ul. 20, ki uraduje vsako sredo od 9—12 v pisarni društvenega predsednika Franca Urbanca v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 1/I.

Oglasi

Lovci, nabavite si Lokarjev Lovsko-riški slovar, o katerem pravi kritik A. Debeljak: »Lovci, pisatelji, prevajalci, privrženci slovenske prosvete naj si poskrbijo to prikupno publikacijo. Dva kovača je pošteno vredna.«

Iščem službo lovskega čuvaja za gorsko lovišče ali poljski lov. Imam izpit in službena izpričevala. Star sem 29 let ter samec. Naslov pove Lovsko društvo za Gorenjsko, Kranj.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj. Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

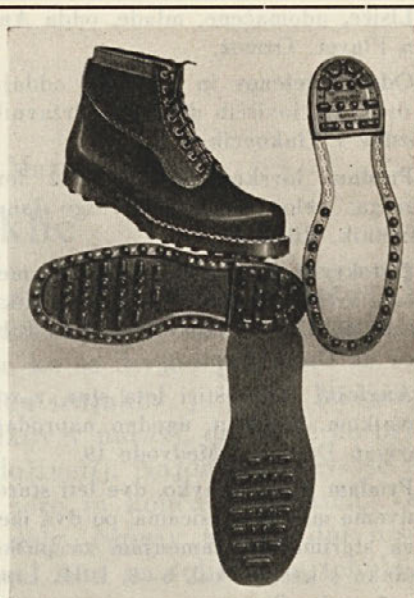
France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Mahničeva ul. 6. Montaža rogov. — Izdelovanje kože v preproge. — Prepariranje živali.

Srnjake plačuje E. Vajda, Čakovec, po najvišjih dnevnih cenah.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske puške, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Lovci ali športniki! Mladi, lepo rasli, nevpisani, 5 tednov stari špringer-španijeli, rjavo-črno bele barve, so po jako ugodni ceni naprodaj. Čretnik Ludovik, Maribor, Nova vas, Zelena ulica 24.

Vse lepote lova, ki bi jih sicer v drugih nakovanih lovskega čevlja zamudili, užijete z

LUKLEIN priznanimi gumijastimi podplati nemškega proizvajalca, ki so vsakemu lovcu neobhodno potrebni pri zalazu in pogonu. **LUKLEIN** podplat se lahko pritrdi na vsak športni čevlji.

LUKLEIN podplat je prilepljen in pritrdjen z vijaki ali prišiti.

LUKLEIN podplat lahek, ne odstopi.

LUKLEIN podplat je nedosegljiv pri zalazu, hoja z njim neslišna.

LUKLEIN ne drži niti na rosi travi niti na skali. Sneg se podplatu ne oprijemlje.

LUKLEIN ne utruja sklepov in vam omogoča lahko in prožno hojo.

LUKLEIN podplat velja (podplat, rom in peta) Din 130°.

LUKLEIN podplat vam pritrdimo na vaše čevlje za Din 18°.

LUKLEIN nepremočljive lovske čevlje vam nudimo za Din 480°.

Samozastopstvo za Jugoslavijo

Šport-Kmet

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Telefon 39-70

Nudimo vam tudi posebne temne lovske srajce, klobuke, nogavice, vetrne jopiče, dežne plašče, mast za čevlje svet, znamk »Juchten Mark«, oprtnike, specialno platno za lovske obleke po Din 22°— itd.

Lisice, udomačene, mlade, odda Anton Plavec, Ormož.

Odstrel jelenov in srnjakov oddaja v državnih loviščih direkcija državnih gozdov v Vinkovcih.

Prodaj lovskega terijerja, 2 leti starega, zelo ostrega. Dr. Igo Janc, odvetnik, Ribnica.

Čistokrvne istrijanske brake, 2 mesece stare, vpisane v VRB z rodovniki, proda dr. Lavrič Janko, advokat, Ribnica na Dolenjskem.

Angleški seter, štiri leta star, z rodovnikom, dresiran, ugodno naprodaj. Čarman Dominik, Medvode 19.

Prodaj psico resavko, dve leti staro, z dvema mladima psicama, po dva mesece starima, ali zamenjam za puško risanko s kroglo, kal. 6—8. I. H., Lipa št. 17, pošta Struge.

Nemški kratkodlaki ptičarji naprodaj: en pes in ena psica, stara štiri mesece, iz prvovrstnega legla z rodovnikom. Dalje dresiran, poldrugo leto star nemški kratkodlaki ptičar z rodovnikom in izbornimi lovskimi lastnostmi. Ponudbe na: Ivan Štular, nadlovec, Vrhnika pri Ljubljani.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Kupujem vsakovrstno divjad po najvišjih dnevnih cenah. Veletrgovina Josipina Reinhard, Ptuj. Telefon števil. 15.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnjke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
visokorazantna Schönauder z daljnogledom, kal. 7-62 . . . 5000 din
Schönauder, kal. 6-5 . . . 2500 »
Bockova brezpetelinka
Sulski, kal. 28/5-6 . . . 3500 »
Dvocevna brezpetelinka
kal. 16, brezdl. 2500 »

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifererju v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Za prehrano lovskih psov

si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3-50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se držijo, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. R. Marn

Na klic

Gotovo ni lepšega lova, kot sta zalaz in klic srnjakov. Vsi drugi lovi so bolj enostavni — izvzel bi morda še klicanje je-rebov — in se završijo s strelom, ko se divjad pokaže.

Pri zalazu, še bolj pa pri klicu srnjakov, je toliko življenja, toliko sprememb in toliko dogodkov v naravi, da lovec ne pride iz občudovanja, iznenadenj in doživetij. Najdaljši dnevi se mu zde prekratki, čeprav prične z zoro in konča z mrakom. Vsaj meni ni bil dan nikoli dovolj dolg, čeprav mnoge dni nisem prišel do strela. Užival in doživel sem pa toliko, da teh lepih spominov ne menjam z nikomer.

Srnjake kličemo lahko na tri načine: s klicem, ki izraža plakanje mladiča ali tudi srne, ki je v nevarnosti, oziroma že prijeta od psa ali roparice, dalje s pivkanjem pójave srne in z blečalom, ki posnema srnino blečanje, če je v nevarnosti. Iz svoje prakse ne priporočam ne prvega ne tretjega, ampak le pivkanje. Prvega ne zaradi tega, ker, če srnjak ne pride na pivkanje, tudi ne pride na plakalo. Z blečalom pa vznemiriš revir daleč naokoli in si pokvariš klicanje, zlasti če misliš ves dan ali tudi več dni klicati, pri čemer obhodiš ves revir. S porabo vseh treh klicev pa prepiskaš ves revir, da ti za par dni ne pride noben srnjak pred puško.

Lovski pohod na klic ločim v dva dela: klicanje na mestu in pohajanje po gozdu, ko menjaš mesta za klicanje. Eno kakor drugo je zame enako privlačno in zanimivo, zato delim tudi ta spis v dve poglavji.

1. Pohod po gozdu.

Konec julija in prvo polovico avgusta se vrši prsk srnjadi. Na tem lovu vstajam navadno še pred dnem, da ob prvem svitu zalezujem srnjake, bodisi še na paši ali pri vračanju v njih zaklone.

Seveda pride v prsku to redno prehajanje srnjadi, ki ga opazujemo v maju in juniju, iz reda in leži srnjak, utrujen od nočnega pojanja, ob tem času v kakem zatišju, včasih tudi s

srno. Zato sem pri klicanju v zgodnjih jutranjih urah imel le malokdaj uspeh. Priklical sem običajno le mladiče iglarje in vilarje, ki sem z njimi imel vedno veliko zabave. Ti mladi junaki na klic nikdar ne pridejo v diru in lomastu, ampak vedno tiho in počasi. Pridejo pa prav blizu na pet korakov in si ogledujejo negibnega lovca. Če sem se malo zganil, odskočijo in odbrziyo, toda na ponovni klic se takoj zopet vračajo. Včasih sta prišla tudi po dva, vsak od ene strani, in nista pokazala drug do drugega nikake sovražnosti, kakor je to pri starih srnjakih, ampak sta le gledala in se pričela skupaj pasti, če se klic ni ponavljal. — Zato klicanje v zgodnjih jutranjih urah ni priporočljivo.

Pač pa porabim ta čas, da marljivo opazujem zbujanje narave, ki ga najbolj oznanja ptičje petje, dočim se vračajo štirinožci z nočnih pohodov in paše v svoje zaklone, luknje in brloge.

Največji intrigant pri vsakem lovu je šoja. Če te začuti, že prične hreščati in vpiti ter s tem opozarjati divjad, naj se varuje. Klic posnema natančno in nekajkrat sem mislil, da kliče poleg mene še kak drug lovec na drugi strani roba. Bila pa je le šoja. Kolikokrat mi je šoja še v zadnjem hipu, ko sem mislil, da srnjaka že imam, uničila nado in uspeh. Drugi izdajalec je mali gozdni palček, ki skače in prhuta okrog tebe ter z glasnim čvrčanjem opozarja divjad.

Velikokrat pride tudi lisica na klic. Že od daleč jo vidim, kako se potuhnjeno približuje, toda ne naravnost, ampak gre v krogu okoli mene, da me dobi v nos in potem odbrzi. Navadno bi jo lahko streljal, toda njen kožuh v poletnih mesecih ni nič vreden. Ubijem jo le v bližini hiš ali naselj, ako se ljudje pritožujejo, da jim ugrablja perutnino. — Silno mikavno je opazovati celo lisičjo družino, kako se mladiči poigravajo med seboj in s starši, na katere lezejo, z njih skačejo, jih vlečejo za rep ali kožo in se stara dva na videz ježno otepavata prešernih otrok ter z gobčki hlastata po njih. Rad opazujem lisico na preži za gozdnimi mišmi, kako negibno kakor mačka sedi pred mišjo luknjo in udari kot blisk na miš, ko se pokaže.

Ko tako pridno sedi na parobku, ugledaš čudno žival, ki se ti bolj redko pokaže v gozdu. Mojster jazbec je, ki prihaja s paše in hlačá proti jazbini. Ali, ko se tiho plaziš po gozdu, ti naenkrat skoči takorekoč izpod nog dolgouhi zajček in se požene po rebri, da ga naenkrat zmanjka. Na poseki ali na jasi se ti zasmeyejo nasproti rdeče jagode ali črne robidnice, da se moraš ustaviti pri njih in si utrpati pest ali dve tega sočnega sadu. — Pri kaki bukvi opaziš temnorjavo glavico mladega jurčka, ki pa navadno ni sam, temveč ima celo rodbino v sosesčini.

Ko se ti začne okrog poldneva oglašati želodec, se spraviš navadno do dveh parobkov, da ti eden služi za sedež, drugi za mizo. Snameš nahrbtnik in poješ s slastjo kos kruha in pol klobase ali malo slanine. Če imaš še jabolko in malo sira, je kosilo obilno. Iz termalke si ugasiš žejo z vodo, rajši pa še s cvičkom, če ga imaš. Potem se z največjim zadovoljstvom zlekneš na gozdna tla, pod glavo nahrbtnik ali samo klobuk. Zaspiš trenutno, saj ponoči itak spiš samo kake tri ure. Če lezejo po tebi mravlje ali mali hrošči in najdejo tudi pot za srajco, če ti sedajo na potno čelo in nos komarji, jih ne čutiš. Ko se zbudiš čez kako uro ali poldrugo, jih poiščeš in se jih otreseš. Ene živalce pa nikoli ne dobiš, začutiš jo šele pozneje, takrat, ko ti pije dragoceno kri in te muči silen srbež. To je klop, zelo neprijeten znanec vsakega lovca, ki si včasih poišče za eksploatacijo prav občutljive dele človeškega telesa. To pa so le malenkostne neprijetnosti, ki niti zdaleka ne odtehtajo prijetnosti lovskega pohajanja po gozdu.

Nadaljnje prijetnosti, ki jih doživljaš ob klicanju srnjaka, ti pripravlja čitanje sledov. Ni treba, da si pismen, čitaš pa lahko toliko zanimivega, da se pri tem ne le zabavaš, ampak tudi učiš, kajti lovec ni nikoli dovolj podkovan v lovstvu. Zlasti, če je ponoči deževalo in so pota in steze blatne, vidiš vsak podrobní sled živali. V tem času zajčji ali lisičji sled ni važen, vseeno si ga ogledaš in skušaš dognati, kako star je že in od katere živali je. Z zanimanjem pa čitaš sledove srnjadi in doženeš: to je sled mladih srn, ta sled je pa zelo močan, bogve, ali je srnjakov ali srnin. Ker navadno lovim v kočevskih gozdovih, naletim večkrat na medvedji sled. Zgodaj zjutraj opazim popolnoma svež sled, morda je stric malo poprej hlačal po poti. Z občudovanjem zrem vtiske mogočnih šap. Drugod spet opazim močne ali manjše vtiske parkljev divjih svinj; pri tem se mi vedno porodi silna želja, da mi pridejo pred puško. Ta želja se pa največkrat ne uresniči! Včasih se ti pokaže tudi jazbečev sled, včasih pa vidiš drobne, komaj vidne odtiske v blatu, ko ne veš, ali je tod šla veverica ali kuna. Stran od potov naletiš na grebotine, ležišča srn, ki so ali sveža od iste noči ali starejša. Pa se ti spet pokaže daleč naokoli polno razritin: razrita zemlja divjih prašičev. V bližini opaziš bukve, ki je pri tleh njih deblo obdrgnjeno in se drže teh mest ščetine; divje svinje so se čohale ob nje.

Ustaviš se pri nizkem drevesu. Konec vej vidiš listje obrzto, veje pa ogoljene brez skorje. Pasel se je srnjak in drgnil rogovje ob veje. — V mali dolinici vidiš okrog drevesa gaz v

popolnoma simetričnem krogu, to je kolesce, ki sta ga napravila srnjak in srna pri pojanju.

Korakaš lahko ves dan, a vedno vidiš kaj takega, kar zanima tvoje lovsko oko in lovske čute. O kakem dolgočasju ni govora, pač pa ti postane dolgi poletni dan še prekratek.

2. Pred puško.

Kakor na čakališču ali pri zalazu moraš tudi pri klicanju imeti polno mero potrpežljivosti. Ko dospeš na mesto, kjer misliš klicati, sedeš na kak štor ali skalo ali stopiš k drevesu ali skali in potem čakaš mirno najmanj 10 minut ali četrto ure. Nato tiho zapivkaš dvakrat, kar ponoviš čez pol minute. Če je v bližini mlad ali hudo pojav srnjak, ti takoj priskače ali pridirja pred puško, največkrat tako blizu, da ne utegneš pomeriti in strel navadno zgreši svoj cilj. Drugače je, če slišiš skakanje srnjaka že od daleč, da ga že s puško ob licu počakaš. Pa tudi tedaj je strel negotov, ker imaš srnjaka od spredaj in je cilj le njegov vrat in sprednji del. Pri takih srnjakih prideš prav redko do plečnega strela.

Meni je ljubše, če se srnjak priplazi počasi, seveda mora biti razgled s tvojega čakališča dober. Med grmovjem vidiš rjavo liso, ki izgine, a se spet pokaže v kaki odprtini grmovja ali med drevesi. Tako imaš čas ugotoviti, kakšen je srnjak, oziroma, ali ga lahko podereš. Pripeti se seveda, ko se tako plazi okrog tebe, da te zavoha in odskoči. Največkrat pa ti le pokaže pleče za siguren strel.

Kot sem že omenil, je treba pri klicanju veliko potrpežljivosti. Naj navedem nekaj doživljajev.

Z lovцем sva že kake pol ure klicala na enem mestu, pa ni bilo prav nič čuti. Prižgal sem si cigareto, znak za lovca, da sva tu že opravila, a da ostaneva še, dokler ne pokadim cigarete. Začela sva se pogovarjati napol glasno, kakor običajno v gozdu. Lovec je vzel svojo piščal za klicanje, ki se mu je nekaj pokvarila, in jo popravljal. Pri tem je iz nje izvabljal take glasove, ki niti izdaleka niso bili podobni pivkanju, ampak se je čulo le hreščeče mijavkanje. Pri tem koncertu naenkrat opazim v daljavi okrog štirideset korakov srnjaka, ki se počasi plazi proti nama. Hitro dvignem puško, kar je lovec takoj razumel, da mora nehati. Prav lahko zapivkam dvakrat in srnjak se prav počasi približuje. Srce mi močno utriplje, ko vidim lepo visoko in debelo rogovje. Ko se srnjak za hip ustavi in voha, ga lepo dobim v daljnogledov križ in sprožim. Zgrudil se je na mestu.

Drugič sedi lovec 10 korakov za menoj in kliče. Brez uspeha mine četrť ure in še več. Prižgem si cigareto in zaprem premetalko na puški. Ko že pokadim in vstanem, da odideva, zapiska lovec še enkrat. V tem hipu pridirja srnjak, ki je bil dotlej nekje prav blizu, in se ustavi deset korakov pred menoj, z glavo obrnjen proti lovcu, kažoč meni levo pleče. Hitro dvignem puško, pomerim in pritisnem. Pek! pravi pero — puška je bila zaprta —, tisti hip se tudi srnjak obrne in zdirja nazaj. Že piska lovec dalje in jaz odprem premetalko na puški. Za kakih šestdeset korakov se srnjak v diru obrne in pridirja nazaj naravnost proti meni. Lovim ga s puško in ga z dobro namerjenim strelom v vrat podrem.

Vedno je veselje nad uspehom večje, ako ga dosežeš potem, ko že ničesar več ne pričakuješ in si puško takorekoč že vrgel v koruzo. Zato je boljše, da dalj časa kličeš na enem mestu, ker se od pojanja upehani srnjak morda le odloči, da vstane z ležišča in pride počasi na klic. Zgodi se tudi, da pusti srnjak srno in ga žene sla po novem ženitovanju navadno v pogin. Srnjak namreč ni zvest zakonec!

Meni se je že pripetilo, da sem na klic videl prihajati srnjaka, za njim pa srno, ki je ves čas žalostno pivkala, nezvesti ljubimec pa se je kljub temu bližal namišljeni drugi nevesti, ki ga je tudi upropastila.

Kolikokrat sem že doživel, da sem na čakališču zaslišal silno dirjanje in lomastenje. Hitro sem pripravil puško, pridržali sta le dve srni.

Če je srnjak gonil srno, se ni nikoli ustavil na klic, ampak je gnal srno naprej. Imel sem poseben užitek, ko sta spet pridirjala nazaj; streljal pa takega srnjaka nisem nikdar, tudi če je bila najlepša prilika.

Nekateri lovec ima navado, da le kratek čas kliče in če se nič ne odzove, gre takoj na drugo mesto, od tu na tretje, tako da v enem dnevu ves revir prepiska, zlasti če ima malo gozda. Moja navada je, da ostanem celo uro na enem mestu, seveda s pavzami pred in po klicanju, potem šele dalje. Tako imam lahko ves teden užitek in uspehe.

Sicer si pa vsakdo sam ustvari prakso in ni nikakor moj namen, da bi koga učil, vsak naj bo po svoje zveličan. Je tudi odvisno od tega: nekdo ima več časa, drugi manj, zato se drugemu bolj mudi, da hoče v enem dnevu vse preiskati. Est modus in rebus, tega zlatega reka se vedno držim tudi na lovu in ni mi žal.

Povračilo škode po lovu in škode po divjadi

(Ponatis iz »Samouprave«.)

Zakon o lovu vsebuje v odst. drugem § 1. osnovno načelo, da je lovska pravica združena z zemljiško lastnino in da pripada zemljiškemu lastniku, toda lastnik zemljišča sme izvrševati to pravico in se z njo okoriščati samo po določbah tega (lovskega) zakona. V interesu umnega gospodarjenja in umnega ukoriščanja lova pa zakon o lovu dopušča lastniku zemljišča samostojno izvrševanje lovske pravice samo na takem lastnem zemljišču, na katerem mu je z upravnim aktom (odlokom) priznana pravica do izločenega lastnega lovišča. Na zemljiščih, na katerih ni priznana lastna lovska pravica, in tudi na nekaterih, v zakonu izčrpno naštetih lastnih loviščih (§ 15.), pa se sme lovska pravica izvrševati samo na podlagi zakupnih pogodb, odobrenih po občnih upravnih oblastvih prve stopnje. Zaradi utesnitve te pravice priznava zakon o lovu zemljiškemu lastniku pravico do onega dela letne zakupnine, ki mu gre po površini njegovega zemljišča (§ 13.), in pravico do odškodnine za škodo, napravljeno na lovu (t. j. škodo, povzročeno pri izvrševanju lova), in za škodo, povzročeno po zaščiteni divjadi in divjih svinjah, ki mu jo je dolžan povrniti lovski upravičenec (§§ 50. in 51. zakona o lovu).

Katero škodo je dolžan poravnati lovski upravičenec?

Po določbah §§ 50. in 51. zakona o lovu mora lovski upravičenec poravnati zemljiškemu lastniku (zemljiškemu posestniku):

1. Škodo, katero stori z lovom on sam, njegovi čuvaji, pomočniki, sluge in njegovi lovski gostje, kakor tudi vso škodo, povzročeno po njihovih psih (škoda po lovu).

2. Praviloma vsako škodo, ki jo napravijo v njegovem lovišču zaščiteni divjad in divje svinje na zemljiščih in pridelkih, ki so na teh zemljiščih (škoda po divjadi).

Škoda po lovu. — Škodo, povzročeno po lovu in lovskih psih, mora lovski upravičenec poravnati, četudi je storjena slučajno, in to po njem ali po njegovem lovskem osebj ali po njegovih lovskih gostih in njihovih psih.

Škoda po divjadi. — Zakon obvezuje lovskega upravičenca samo glede škode, ki jo napravi zaščiteni divjad (to je divjad,

ki je taksativno-izčrpno našeta v I. razdelku § 2) in divje svinje na zemljiščih in na pridelkih, ki so na teh zemljiščih. Odvezuje pa zakon lovskega upravičenca od povračila škode po tej divjadi v izvestnih, v zakonu izrečno navedenih primerih. To so:

1. Lovski upravičenec ne odgovarja za škodo, ki jo napravi divjad na dvoriščih, vrtovih in na drugih zemljiščih (na pr. po obzidanih pokopališčih, zagrajenih sadnih in gozdnih drevesnicah, itd.), ako so trajno tako dobro ograjena (n. pr. z zidovi, z žičnimi mrežami, plotovi), da ne more vanje priti dlakasta divjad drugje kakor skozi (odprta) vrata (§ 35. zakona o lovu).

2. Po določbah § 55.¹ sme lovski upravičenec z dovoljenjem občnega upravnega oblastva prve stopnje v svojem lovišču ograditi tuja zemljišča ali jih pred oškodovanjem po divjadi zaščititi na drug primeren način. V teh primerih lovski upravičenec ne odgovarja za škodo po divjadi, ako dokaže, da je oškodovanec (zemljiški lastnik — posestnik) sam nalašč ali malomarno povzročil škodo, navzlic očuvalnim ukrepom, izvršenim z dovoljenjem občnega upravnega oblastva prve stopnje.

3. Lovski upravičenec ni dolžan povrniti škode, ki jo napravi divjad po sadovnjakih, hišnih vrtovih, drevesnicah in na posameznem mladem sadnem drevju, ako oškodovanec ni storil vsega, s čimer umen gospodar praviloma zavaruje take nasade (§ 56. zakona o lovu). V zakonu se vzgledno navajajo sledeči zavarovalni ukrepi: »Ograja vrtov in drevesnic v višini 2 metrov, beljenje, postavljenje plašil in ovitje sadnega drevja in debel s slamo najmanj 1.50 m visoko.« Ti ukrepi, nanašajoči se na vrsto divjadi, ki se odvrča, nudijo zadosten dokaz o pravilnem zavarovanju. Sicer so za presojo o pravilnem zavarovanju odločilni krajevni običaji zavarovanja.

V tej zvezi naj omenim, da je posestnik zemljišča upravičen poslužiti se vseh sredstev (ukrepov) za odvrnitev divjadi s svojega zemljišča, toda s tem ne sme napraviti škode zaščiteni divjadi (§ 54.).

4. Lovski upravičenec ni dolžan povrniti škode, ako oškodovanec ne vloži zahteve za povračilo škode pri pristojni občini v šestih mesecih od dneva nastanka škode in v 8 dneh, odkar je izvedel za škodo (§ 62.).

5. Škode, ki jo napravijo na zemljiščih divje svinje, ne povrne zakupnik lovišča vse v vsakem primeru (§ 51.). Za vso škodo odgovarja samo tedaj, ako se divje svinje zadržujejo

¹ Kjer se omenja kratko zakon ali samo paragraf, je mišljen zakon o lovu, kjer lovska uredba, pa uredba dravske banovine k zakonu o lovu.

stalno v njegovem lovišču. Če divje svinje prihajajo z drugih lovišč, odgovarja prizadeti lovski upravičenec za škodo, napravljeno po divjih svinjah, kakor sledi:

za vso škodo, ki znaša v času dveh mesecev na izvestnem zemljišču (to je na enem in istem zemljišču istega lastnika-posestnika; n. pr. na travniku, njivi, gozdu) do vključno 300 din;

če pa znaša škoda nad 300 din, jo plača samo polovico. Drugo polovico pa plačajo v sledečem vrstnem redu:

a) lovski upravičenec sosednjega lovišča, iz katerega so divje svinje prišle in v katerem so stalne;

b) sosednji lovski upravičenci, ako se ne da ugotoviti, v katerih njih loviščih so divje svinje stalne;

c) banovinski lovski sklad (§§ 83. in 84. zakona o lovu), kadar se ugotovi, da tudi v teh loviščih, navedenih pod b), niso stalne.

Solidarno — nerazdelno jamčenje za škodo po lovu in škodo po divjadi. — Kadar ima več oseb lovišče v zakupu, odgovarjajo vse osebe nerazdelno za povzročeno škodo (§ 52.). Oškodovanec zato lahko zahteva odškodnino od vseh ali od enega ali od nekaterih. Pravica izbora mu je neomejena. Ako mu plača eden oškodovancev samo delno odškodnino, sme zahtevati ostanek od ostalih zavezancev.

Škoda po medvedu. — Škoda, ki jo napravi medved v okrajih, koder je začasno zaščiten,² se povrne iz sredstev banovinskega lovskega sklada.

Odškodninska razsodišča.

Razsojanje o povračilu škode po lovu in škode po divjadi spada v stvarno pristojnost posebnih (izrednih) odškodninskih razsodišč in rednih civilnih sodišč (§ 58.). Odškodninska razsodišča so stvarno pristojna razsojati samo o odškodninskih zahtevkih, oziroma o škodah, ki ne presegajo 1000 din. O zahtevkih nad to vsoto (1000 din) so izključno stvarno pristojna redna civilna sodišča. Odločanje o odškodninskih zahtevkih po povračilu škode po lovu in škode po divjadi je tedaj odtegnjeno občinim upravnim oblastvom. Le-ta so stvarno pristojna odločati samo o kritju stroškov postopanja, ki nastanejo po krivdi člana razsodišča (§ 72.), ter o pritožbah zoper odločbe odškodninskih razsodišč glede izreka o stroških (§ 73., odst. drugi).

² Z naredbo bana dravske banovine o izpremembi lovopusta in zaščiti redke divjadi z dne 15. marca 1935. III/7 No. 1640/9 (Sl. l. z dne 16. marca 1935, št. 162/22), je medved vse leto in to do konca leta 1940. zaščiten v sledečih okrajih: Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana.

Krajevno pristojno je ono odškodninsko razsodišče, v čigar območju leži lovišče, na katerem je bila povzročena škoda.

Osnovanje odškodninskih razsodišč. — Odškodninsko razsodišče se mora postaviti v vsaki občini in se stoji iz predsednika in dveh članov (§ 58.).

Predsednika in njegovega namestnika postavlja po zaslišanju občine in banovinske zveze lovskih društev za tri leta občno upravno oblastvo prve stopnje. Postavi ga lahko za eno ali več občin. Za predsednika in namestnika se sme postaviti samo nepristranska, neoporečna (§ 28., toč. 2. do 8.³) in pismena oseba, ki pozna poljsko in gozdno gospodarstvo in lov. Predsednik in namestnik morata pri občnem upravnem oblastvu prve stopnje opraviti predpisano prisego, da bosta svojo službo vršila vestno in nepristransko (§ 59. zakona o lovu in čl. 50. lovske uredbe). Postavitev obeh se mora objaviti občini ter lastniku in zakupniku lovišča; občina mora objaviti njih postavitev na krajevno običajen način.

Namestnik namestuje predsednika, kadar je ta oviran izvrševati svojo funkcijo, ali kadar je izključen od poslovanja po predpisih § 15. z. u. p.⁴ Predsednika in namestnika mora občno upravno oblastvo izmenjati, ako ugotovi, da ne vršita vestno in nepristransko poverjene jima funkcije.

Člane razsodišča odredita vsak po enega lovski upravičenec in oškodovanec. Člana odredjata od primera do primera in to najkasneje do pričetka odškodninske razprave, ki jo odredi

³ Podrobna razlaga tega paragrafa je v lovskem komentarju: »Šivic-Znidaršič, Zbirka lovskih predpisov z razlago«.

⁴ § 15. zakona o občnem upravnem postopku se glasi:

»Upravni organ je izključen poslovati v stvareh:

1. v katerih je stranka ali sam ali njega žena (mož), čeprav je zakon razvezan ali ločen, ali je stranka zaročenka (zaročenec) ali sorodnik po krvi v premi vrsti ali v stranski vrsti do četrtega kolena ali po zakonu (braku) do drugega kolena, čeprav zakona več ni;

2. v katerih je stranka njegov posinovitelj, pohčiteljica, posvojenec, rednik ali rejenec;

3. v katerih je stranka njemu ali njegovim otrokom krstni boter ali obratno;

4. v katerih je bil ali je še pooblaščenec, poslovodja, varuh ali skrbnik, varovanec ali oskrbovanec ali pa je bil v stvari za pričo ali za izvedenca;

5. v katerih je pooblaščenec oseba, s katero je po krvi soroden v premi vrsti, v stranski vrsti ali po zakonu (braku) do drugega kolena;

6. v katerih izpodnašajo drugi važni razlogi očitno njegovo popolno nepristranost;

7. v katerih je izdal v nižji stopnji odločbo, ki je v pritožbi.«

predsednik odškodninskega razsodišča. Lahko pa priobčita vsak svojega člana predsedniku odškodninskega razsodišča za več različnih razprav. Ako se lovski upravičenec ali oškodovanec ne udeležita po predsedniku o. r. odrejene razprave, morata svojima članoma vročiti veljavna pooblastila. Ako pa ena ali druga stranka opusti imenovanje člana, določi tega predsednik občine.

Pri zahtevi povračila škode, povzročene po medvedu na ozemljih, koder je zaščiten, je po razpisu kraljevske banske uprave dravske banovine III/7 No. 1508/3 z dne 4. junija 1936 k odškodninskim razpravam povabiti namesto lovskega upravičenca predstavnika pristojnega občnega upravnega oblastva prve stopnje. Ta zastopnik (predstavnik) je hkrati član odškodninskega razsodišča.

Predsednik oziroma njegov namestnik in člana razsodišča imajo pravico do odškodnine za izgubo časa in dejanske stroške (§ 59., odst. zadnji) in to po tarifi, ki je odrejena v čl. 51. lovske uredbe.⁵

Poslovanje odškodninskega razsodišča.

Postopek pred odškodninskim razsodiščem je urejen s predpisi §§ 60. in sled. zakona o lovu ter IX. poglavja lovske uredbe; subsidiarno pa je uporabljati predpise zakona o občnem upravnem postopku.

Odškodninsko razsodišče prične poslovati šele tedaj, ko prejme zadevne spise (prijavo o nastali škodi z zahtevkom po odškodnini) od predsednika občine.

P r i j a v a š k o d e. — Oškodovanec mora vložiti zahtevo — prijavo o povračilu škode pismeno ali ustno pri pristojni občini, to je pri oni občini, v kateri leži oškodovano zemljišče.

⁵ Čl. 51. lovske uredbe se glasi:

»Glede povračila odškodnine za izgubo časa in potne stroške članom razsodišča in drugih stroškov se določa naslednja tarifa:

1. Predsedniku ali njegovemu namestniku pripada dnevnic 60 din, članoma dnevnic 40 din. Čas za dnevnic se računa od ure odhoda od doma do ure povratka. Če je trajalo poslovanje nad 12 ur, pripada celotna dnevnic; če je trajalo manj kot 12 ur, pripada polovica dnevnice.

2. Za potovanje pripada predsedniku in članom razsodišča po 3 din za vsak kilometer. Kilometrini ne pripada, ako znaša potovanje samo 4 km ali manj. Za potovanje z železnico pripada povračilo za vozovnico 3. razreda, z avtobusom pa avtobusne tarife.

3. Eventualno pritegnjenemu zapisnikarju pripada nagrada dnevno 30 din in potnina 2 din za km z omejitvijo, ki velja za predsednika in člana razsodišča.

Prijava,⁶ ki je takse prosta, mora biti čim točneje izpolnjena. Obsegati mora poleg osebnih podatkov oškodovanca zlasti nastopne podatke:

1. kdaj je oškodovanec zvedel za škodo,
2. kdaj je nastala škoda,
3. na katerem zemljišču je bila škoda povzročena,
4. po kakšni divjadi je nastala škoda,
5. višino zahtevane odškodnine,
6. zahtevo, da se škoda oceni.

Občina ne sme kratkomalo zavriniti nepopolne vloge, ampak mora po službeni dolžnosti odrediti vložitelju rok za popravo (§ 29. z. u. p.⁷).

Gornji podatki so izredno važni za odločanje pri odškodninskem zahtevku, kajti:

ad to č. 1. Oškodovanec mora zahtevati povračilo škode najpozneje v osmih dneh, odkar je zvedel zanjo. Če ta rok zamudi, mu ugasne vsakršna pravica do odškodnine (§ 62.).

ad to č. 2. Oškodovanec more uveljaviti pravico do odškodnine samo v 6 mesecih od dneva nastanka škode. Pravica do odškodnine mu sicer prestane, ako ne uveljavlja te pravice v tem zakonito odrejenem roku. Če torej izve za škodo šele po poteku 6 mesecev izza dne nastanka škode, ni odškodnine več upravičen zahtevati (§ 62.).

ad to č. 3. Oškodovano zemljišče je treba označiti, da se more ugotoviti, kateri lovski upravičenec (ali lovski upravičenci, če gre za škodo po divjih svinjah), odgovarja za škodo in katero odškodninsko razsodišče je o stvari krajevno pristojno odločati.

ad to č. 4. Treba je navesti, katera divjad je napravila škodo, in to zaradi presoje, ali gre oškodovancu pravica do odškodnine po zakonu o lovu ali ne.

⁶ Pismena prijava se lahko odda tudi po pošti, toda samo priporočeno Dan, ko se odda vloga za občino na pošto priporočeno, velja za dan predaje dotični občini (§ 64. z. u. p.). Če se prijava ne odda priporočeno po pošti, se sme zahtevati, da občina potrdi brez plačila kake takse prejem vloge (§§ 31. in 174. z. u. p.). Poudariti se mora, da je treba vse vloge nasloviti neposredno na pristojno občino (§ 10. z. u. p.). Če se take vloge pošiljajo drugim uradom (na pr. okrajnemu načelstvu, banski upravi, itd.) namesto pristojni občini neposredno, bo oškodovanec tvegati, da njegova vloga ne prispe v predpisanem osem dnevnem roku na pristojno mesto ter tako izgubil pravico do odškodnine.

⁷ z. u. p. = zakon o občnem upravnem postopku (Sl. l. št. 26/4 iz leta 1931.).

a d t o č. 5. Višina zahtevane odškodnine služi za ugotovitev stvarne pristojnosti, to je, ali mora o stvari odločati odškodninsko sodišče ali pa redno civilno sodišče.

a d t o č. 6. Zakon zahteva, da oškodovanec istočasno zaprosi tudi za ocenitev škode, ki jo izvede odškodninsko razsodišče. Če to opusti, mu ugasne vsakršna pravica do odškodnine (§ 62.).

Poravnalni poskus pri občini. — Po prejemu pravilno izpolnjene prijave mora občina takoj, najkasneje pa v treh dneh, pismeno obvestiti o zahtevani odškodnini prizadetega lovskega upravičenca ali njegovega pooblaščenca in ga hkrati pozvati na narok za poravnalni poskus. Na narok mora pismeno povabiti oškodovanca. Predsednik občine mora odrediti narok za poravnalni poskus najpozneje v osmih dneh od dneva prejema prijave (§ 63.).

Vsa tozadevna pismena obvestila je treba dostavljati po predpisih četrtega poglavja z. u. p. Obvestila se dostavljajo pooblaščenцу tedaj, kadar ga lovski upravičenec sam imenuje. Tega mora imenovati, ako sam nima stalnega bivališča v okraju, koder ima lovišče. Pooblaščenec mora stanovati v okraju (srezu), koder je lovišče. Lovski upravičenec, ki ne biva stalno v okraju, koder ima lovišče, mora naznaniti svojega pooblaščenca občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, katero priobči pooblaščenčevo ime in stanovanje občini in predsedniku o. r. — Ako lovski upravičenec ne imenuje pooblaščenca, ga pozove na predlog predsednika o. r. takoj občno upravno oblastvo prve stopnje, da v 8 dneh postavi pooblaščenca, ter mu hkrati zapretili, da mu sicer postavi skrbnika (§ 25. z. u. p.). Morebiti postavljeni skrbnik je pooblaščen prevzemati vsa obvestila in pismene odloke ter mora lovskega upravičenca zastopati pri poravnalnem poskusu pri občini in pri razpravah pri odškodninskem razsodišču. Njegova funkcija traja toliko časa, dokler lovski upravičenec ne imenuje pooblaščenca. Tudi pooblaščenec more zastopati lovskega upravičenca pri občini in pri odškodninskem razsodišču, ako ta sam ne prisostvuje razpravi.

O uspeli ali neuspeli poravnavi se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo predsednik občine, občinski tajnik in prizadeti stranki. V zapisniku je posebej ugotoviti, katero odškodnino je zahteval oškodovanec in katero odškodnino je ponudil lovski upravičenec. Če poravnalni poskus ne uspe, obvesti občina o tem v roku treh dni predsednika odškodninskega razsodišča.

Razprava pred odškodninskim razsodiščem. — Ko prejme predsednik odškodninskega razsodišča od občine obvestilo o neuspeli poravnavi, mora čimprej odrediti razpravo ter hkrati po-

zvati lovskega upravičenca ali njegovega pooblaščenca ali njegovega skrbnika ter oškodovanca, da imenujeta v razsodišče vsak svojega člana (§ 64.).

Na razpravnem naroku je dolžan predsednik prepričati se, ali sta bili stranki pravilno pozvani na razpravni narok in ali imajo pooblaščenci pooblastila v redu. Pooblastila, izvirna ali v prepisu, priloži spisom. Dalje mora takoj potrebno ukreniti, da občina imenuje člana razsodišča, če tega katera stranka ni imenovala.

Tudi predsednik o. r. mora poskusiti najpoprej, da se stranki poravnata (§ 64.). Šele ako poravnalni poskus ne uspe — kar mora biti v razpravnem zapisniku izrecno zabeleženo — se prav za prav začne z razpravljanjem in odločanjem o prijavljenem odškodninskem zahtevku.

Odškodninsko razsodišče mora izvesti vse za ugotovitev stanja stvari. Zlasti mora ugotoviti:

1. ali je škoda res povzročena z izvrševanjem lova ali pa po divjadi in po kakšni divjadi ter v katerem času;

2. ali je prijava vložena v zakonitem roku;

3. ali je oškodovanec izvršil v § 56. navedene ukrepe, ako gre za škodo v sadovnjakih, hišnih vrtovih in drevesnicah in na posameznem mladem sadnem drevju;

4. ali morda ne zadene krivda oškodovanca, ako je škoda napravljena na zemljiščih, ki jih je lovski upravičenec zaščitil pred poškodovanjem po divjadi na podstavi dovoljenja občnega upravnega oblastva prve stopnje (§ 55.);

5. ako je škoda povzročena po divjih svinjah, v katerem lovišču se divje svinje drže stalno in koliko škode so napravile divje svinje v poslednjih dveh mesecih na enem in istem zemljišču;

6. kolika je resnična škoda. Podrobne odredbe o ceditvi lovne škode vsebuje IX. poglavje lovske uredbe.

Predsednik mora izvesti dokaze in pretresti njih posledek.

Vsaka stranka ima pravico prisostvovati razpravi, toda njena odsotnost ni ovira za izvedbo razprave (§ 64., odst. drugi).

Predsednik mora dati strankama (ali njiju pooblaščencema) priliko, da se izjavita o izvedenem dokazovanju. Stranki sta upravičeni podajati in obrazložiti predloge ter se izjaviti o trditvah, pravnih razlogih, predlogih in ponujenih dokazih (nasprotni stranke) ter o morebiti že izvedenih dokazih (§ 76. z. u. p.).

Vsaka stranka sme prevzeti k razpravi na svoje stroške poljedelske (kmetijske), gozdarske in lovske strokovnjake in

svojega pravnega zastopnika (§ 64. z. o l.). Ako stranka meni, da predsednik odškodninskega razsodišča nima potrebnega znanja o sadjarstvu, je priporočljivo, da sama privede k razpravi sadjarskega izvedenca.

O razpravi se sestavi zapisnik, ki mora obsegati (§ 70. z. o l. in § 36. z. u. p.):

1. kraj, čas in predmet poslovanja;
2. imena predsednika in članov razsodišča;
3. imena strank in drugih oseb, sodelujočih pri razpravi;
4. izjave strank, prič in izvedencev;
5. uspeh poravnalnega poskusa;
6. ugotovitve ogleda na kraju samem;
7. podpis predsednika in dveh članov ter podpis strank in drugih oseb, sodelujočih pri poslovanju.

Zapisniku je treba priložiti vsa potrebna pooblastila in morebitna dokazila.

Odločanje odškodninskega razsodišča. — Na podstavi ugotovljenega stanja stvari izreče odškodninsko razsodišče odločbo o zahtevi po odškodnini in o višini odškodnine ter o stroških postopanja. Odločba ni zavezana nobeni taksi (§ 67.). Ako bi se po mnenju odškodninskega razsodišča višina škode mogla točno ugotoviti šele ob trgatvi ali ob žetvi, odloži razsodišče na zahtevo katere izmed strank razpravo in ponovi ogled na mestu samem pred trgatvijo ali žetvijo (§§ 57. in 68.). Ponovni ogled se mora izvršiti pred trgatvijo, žetvijo, pospravo pridelkov. Pri končni oceni je upoštevati tudi pozneje, po prijavi prvotne škode nastale poškodbe (n. pr. po viharju, poplavah, toči, nelovnih živalih, itd.). Odškodninsko razsodišče sme razpravo odložiti tudi, če je treba nadaljnjih dokazov, ki jih ni moči takoj izvesti.

Odškodninsko razsodišče izreče svojo odločbo po svobodnem prepričanju in z večino glasov (§ 66.). Ako se absolutna večina ne doseže (to je, da je troje različnih mnenj), potem velja oni znesek, ki je najvišjemu bližji. Naj navedem primer: A in B se izrečeta za znesek 500 din, C pa za 600 din; dosežena je torej absolutna večina glasov za 500 din. Ako pa A glasuje za 500 din, B za 600 din in C za 700 din, obvelja 600 din. (Omenim naj, da se pri redakciji zakonskega predloga za § 66., katerega besedilo je povzeto iz § 12. civilnopravnega postopnika, ni uvaževalo dejstvo, da ima odškodninsko razsodišče poleg predsednika samo dva člana. Zato do uporabe predpisa

stavka zadnjega § 66. praktično ne bo prišlo.⁸ Izrek o višini odškodnine seveda odpade, ako se oškodovančev zahtevek v celoti zavrne.

Kakor že omenjeno, mora razsodišče hkrati izdati odločbo o zahtevi po odškodnini in o višini te odškodnine ter o stroških postopanja. Pri stroških postopanja je ločiti osebne stroške strank od posebnih stroškov postopanja (§ 68.). Osebne stroške, kakor n. pr. stroške za prihod, za zamudo časa in plačilo zastopniku-pooblaščenca (§ 169. z. u. p.), nosi vsaka stranka sama. Med osebne stroške je šteti tudi stroške za izvedenca, ki ga privede k razpravi stranka sama. Pod posebne stroške pa je po § 168. z. u. p., na katerega se zakon o lovu v § 69. izrečno poziva, šteti: potne stroške predsednika in članov razsodišča, zapisnikarja pri razsodišču, po razsodišču pozvanih izvedencev, pristojbine prič. Posebne stroške plača v prvi vrsti ona stranka, po katere krivdi je povzročeno vse postopanje ali njegov del (na pr. oškodovanec prijavi škodo, za katero je vedel, da ni bila povzročena z lovom ali po divjadi). Ako postopanje ali neki njegov del ni bilo povzročeno po krivdi stranke, odloča odškodninsko razsodišče glede posebnih stroškov tako-le:

1. ako odškodninsko razsodišče oškodovancu ne prizna nobene odškodnine, trpi ta posebne stroške; ako se obsodi na plačilo več obvezancev, se posebni stroški nanje sorazmerno razdele;

2. ako odškodninsko razsodišče prizna odškodnino, višjo od zneska, ki jo je nudil lovski upravičenec pri poravnalnih poskusih, plača vse posebne stroške obsojeni lovski upravičenec;

3. ako prizna odškodninsko razsodišče odškodnino v enakem ali nižjem znesku, nego jo je nudil lovski upravičenec pri poravnalnem poskusu, trpi vse posebne stroške oškodovanec.

Zakon zahteva, da mora biti odločba odškodninskega razsodišča obrazložena. Po § 109. z. u. p. je treba v obrazložitvi navesti stanje stvari, pravno presojo, po potrebi pa tudi okoliščnosti, ki so bile odločilne za ocenjanje dokazov. Ker tvori v smislu § 70. zapisnik sestavni del odločbe, v katerem je stanje stvari že opisano, lahko odpade v besedilu odločbe ponovno navajanje tega stanja. Pač pa je treba v odločbi navesti zakonite predpise, na katere se opira izrek v odločbi, in morebitne okoliščnosti, ki so bile odločilne pri ocenjevanju dokazov, ako niso iz zapisnika razvidne. Odločba mora vsebovati tudi pouk o pravnem leku.

⁸ Stavek zadnji § 66. se glasi: »Ako so razlike v mnenjih glede točnosti glasov, kakor je to ugotovil predsednik, odloči o tem plenum odškodninskega razsodišča.«

Odločbo podpišejo predsednik in oba člana razsodišča. Ako kateri odkloni podpis, se morajo razlogi odklonitve navesti v zapisniku.

Zapisnik s potrebnim številom odpravkov odločbe, kateri morajo biti prav tako podpisani od vseh članov razsodišča, izroči predsednik odškodninskega razsodišča občini. Občina dostavi po en odpravek odločbe prizadetim strankam po predpisih četrtega poglavja z. u. p. Če katera stranka zahteva, da se ji dostavi z odločbo tudi razpravni zapisnik, se ji mora (v poverjenem prepisu) tudi ta dostaviti. Ako se je ugotovila škoda po divjih svinjah ter je odškodninsko razsodišče izreklo, da se ima del odškodnine izplačati iz banovinskega lovskega sklada, je en odpravek odločbe dostaviti tudi kraljevski banski upravi.

Pravna sredstva zoper odločbe odškodninskega razsodišča.

Dočim je odločba odškodninskega razsodišča glede izreka o odškodnini izvršna takoj, je dopustna glede izreka o stroških postopanja pritožba na pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje (§ 73.). Odločbe odškodninskega razsodišča glede izreka o odškodnini se torej ne morejo izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi, pač pa je zoper te odločbe dopustno izredno pravno sredstvo ničnostne tožbe pri rednem civilnem sodišču po predpisih § 692. zak. o civilnem pravdnem postopku in sicer iz razlogov, navedenih v § 691. tega zakona. Ničnostno tožbo po teh predpisih je dopustno vložiti zlasti iz sledečih razlogov:

1. ako stranki, ki trdi, da razsodba ne velja, ni bilo dano v postopanju pred odškodninskim razsodiščem braniti svoje pravice ali da stranka brez svoje krivde v postopanju sploh ni bila zastopana ali je ni zastopal zakonit zastopnik;

2. ako se razsodišče ni sestavilo po odredbah zakona o lovu ali ako je predsednik razsodišča neupravičeno odklonil po stranki predlaganega člana razsodišča;

3. ako je razsodišče prekoračilo svojo stvarno pristojnost;

4. ako je razsodišče glede odločbe prekršilo kakšno odredbo zakona o lovu, na primer:

napačno glasovanje,

odločba ni podpisana od vseh članov razsodišča,

odločba ni obrazložena ter stranki nista pristali na to, ali odločba vobče ne vsebuje v § 70. predpisane materialne vsebine,

ako je sodeloval pri odločanju član razsodišča, ki je bil po § 15. z. u. p. izključen od poslovanja v predmetni stvari;

5. ako so podani razlogi za obnovo postopanja po § 624., toč. 1. do 6., civilnega pravnega postopnika, ki se glasi:

»Postopanje, ki je s sodbo končano, se sme na strankin predlog obnoviti:

1. če je listina, na katero se sodba opira, lažna ali lažno predrugačena;

2. če sta podala priča ali izvedenec lažno izpovedbo ali če je nasprotnik ob zaslišanju po krivem prisegel in se sodba opira na to pričanje ali zaslišanje;

3. če se je izposlovala sodba s prevarnim dejanjem strankinega zastopnika, njenega nasprotnika ali nasprotnikovega zastopnika, ki je kaznivo po kazenskem zakonu, ali če je zakrivil sodnik glede pravnega spora ob izdaji sodbe ali prejšnje odločbe, na katero se sodba opira, na strankino škodo po kazenskem zakonu kaznivo prelomitev svojih službenih dolžnosti;

4. če je bila obsodba kazenskega sodišča, na katero se sodba opira, razveljavljena z drugo pravnomočno odločbo kazenskega sodišča;

5. če stranka najde ali pridobi možnost, uporabiti pravnomočno sodbo, prej izdano po istem zahtevku ali ob istem pravnem razmerju med strankami pravde, ki bi jo bilo obnoviti;

6. če izve stranka za nove činjenice ali najde ali pridobi možnost, uporabiti dokazila, po katerih bi bila mogla biti glavna stvar zanjo ugodneje razsojena, ko bi se bile navedle in uporabile te činjenice ali ti dokazi v prejšnjem postopanju.

Zbog okolišnosti, navedenih v št. 5. in 6., se sme dopustiti obnova samo takrat, kadar stranka brez svoje krivde ni mogla navesti teh okolišnosti pred koncem ustne razprave, po kateri se je izdala sodba sodišča prve stopnje.

Ničnostno tožbo je treba vložiti pri rednem civilnem (okrajnem) sodišču v strogem roku enega meseca. Ta rok se računa od dne, ko je bila odločba razsodišča vročena stranki, oziroma, ako je izvedela stranka za razlog izpodbijanja šele pozneje, od onega dne, ko je stranka izvedela za razlog izpodbijanja.

Ako se razsodba opira na katerega izmed razlogov, navedenih v § 624., toč. 1. do 6. (glej zgoraj), pa se gornji rok računa:

a) v primerih toč. 1. do 4. od dne, ko je postala sodba kazenskega sodišča ali ustavitev kazenskega postopanja pravnomočna;

b) v primerih toč. 5. in 6. od dne, ko je mogla stranka uporabiti pravnomočno odločbo (že pravnomočno razsojeno pri sodišču ali pa pri odškodninskem razsodišču) ali razložiti pri sodišču činjenice in dokazila, ki jih je izvedela;

c) ako odškodninsko razsodišče brez krivde stranke ni moglo izvesti s strani te stranke predlaganega dokaza, ki bi bil

imel sicer v ugotovitvenem postopanju odškodninskega razsodišča očitno za posledico ugodnejšo odločbo odškodninskega razsodišča, se računa rok od vročitve odločbe odškodninskega razsodišča, izdane brez izvedbe po prizadeti stranki predlaganega dokaza.

Zoper sklepe in sodbe sodišč, s katerimi je sodišče ničnostni tožbi ugodilo ali jo zavrnilo, se morejo uporabljati redna pravna sredstva po zakonu o civilnem pravnem postopku.

Zoper odločbe občnih upravnih oblastev prve stopnje glede izreka o stroških postopanja je dopustna zgolj tožba na upravno sodišče.

Pravnomočne odločbe odškodninskih razsodišč izvršuje občno upravno oblastvo prve stopnje z administrativno izvršbo (§ 74.).

Končno naj omenim, da je ban dravske banovine na podstavi čl. 52. lovske uredbe z odredbo III/7 No. 1640/10 z dne 15. marca 1935 (Sl. l. št. 163/22 iz leta 1935), predpisal sledeče obrazce za odškodninsko razsodišče:

1. obrazec za prijavo škode,
2. obrazec za povabilo k odškodninski razpravi,
3. obrazec za zapisnik odškodninske razprave in
4. obrazec za odpravek odločbe.

Plen

Dr. M. Dular

Um.

Poletje

I.

Žita zoriijo in širna polja so kakor zlato morje. Rahel vetrič potegne in polno, težko klasje se upogiba, da zašume suhe resice na njem. Bogata bo letos žetev. Sredi polja pa se oglaša neutrudna prepelica. Do polnoči je pedpedikala v soparno noč in sedaj, ko vstaja sonce, ga zopet pozdravlja: »Ped pedi, ped pedi, ped pedi!«

Po sredi tega širnega polja pa se vije bela cesta, zdaj v levo, zdaj v desno. Kamorkoli seže pogled, povsod le širna ravnina. Enakomerno brni stroj avtomobila po prazni cesti, skozi vas in zopet naprej mimo dozorelih žitnih polj. Ko smo zapustili zadnje večje naselje, se razprostre pred nami velikanski pašnik. Na tisoče domačih gosi, združenih v večje ali manjše jate, nas z oglušujočim gaganjem pozdravlja s pašnika. Od daleč so vidne večje mlake in tam pred nami se v bičju skriva lena Trnava. Tik pred mostičem se avto ustavi. Izstopili smo in kmalu so privozili za nami ostali lovski tovariši. Čolnar in nekaj mladeničev, ki nam bodo priganjali, so bili tudi že na mestu in kmalu sta prišla še logarja vsak s svoje strani ter poročala o jutranjem in sinočnjem spreletu rac. Poročilo je bilo ugodno. Vse jate so bile godne za odstrel, ker so mladice že prav dobro letale.

Načrt je bil hitro narejen. Trije lovci, en logar, čolnar in štirje gonjači lovijo proti toku, Tomo, Lojze in jaz z logarjem in ravno toliko gonjačev, lovimo s tokom. V začetku je bila struga razmeroma ozka, bičja malo in v bližini se nismo nadejali rac. Zato smo hodili še v gruči po nizkem nasipu, ki pa ni prav nič branil izstopanju skoraj stoječe rečice iz struge, in se pogovarjali prav brezskrbno. Tudi psom se ni dalo šariti po vodi in so hodili poleg nas. Kar zaslišim, kako je nekaj štrbunknilo v vodo. Skozi bičje opazim, da nekaj plava, in takoj nato mi izgine v vodi, preden sem utegnil streljati. Kakor sem se pozneje uveril, je bila pižmovka. Čeprav je pižmovka bolj nočna žival in se nam pokaže le zvečer v mraku ali v zgodnjih jutranjih urah, jo tu pa tam opazimo tudi za dne. Logar mi je pravil, da so se v zadnjih letih pojavile v precejšnjem številu. Ker je ta glodalec, ki ni prav za prav nič drugega, kakor neka vrsta podgane, precej škodljiv poljedelstvu, izplačuje savska banovina za vsako uničeno pižmovko 20 din nagrade. Njen kožušček je tudi nekaj vreden in tako jih ljudje prav pridno zasledujejo. Nekateri logarji so jih uničili do šestdeset na leto. Mimogrede bodi povedano, da

je mnogo pižmovk tudi v ljutomerskem srezu. V ptujskem srezu jih v zadnjem času tudi precej pogosto vidijo. Umljivo, da se je zasukal pogovor v to smer in vnela se je debata, ali je pižmovka škodljiva tudi lovu. Brehm ne omenja, da bi bila škodljiva lovu. Pravi celo, da se hrani samo z rastlinsko hrano in školjkami. Nimam izkustva, da bi trdil, da uničuje gnezda naše pernate divjadi, vendar, če ostale podgane ne zametujejo jajc, dvomim, da bi jih pižmovka. Ali že zaradi tega, ker so poljedelstvu škodljive, jih uničujemo.

Z opozorilom, da smo na mestu, je logar prekinil naše debate. Pred nami se je razprostiralo močvirje, poraščeno z bičevjem, in je segalo kakih dvesto metrov na vsaki strani ozke in plitke struge. Bičje je tu pa tam segalo visoko, drugje pa je bilo pokošeno. Tudi voda, ki se je razlivala na pašnik, je bila plitka; tla so se ponekod globoko udirala. Vendar se je v začetku prav lepo hodilo. Razvrstili smo se, in sicer tako, da sta Lojze in Tomo šla ob pašniku z leve, jaz ob strugi in vmes v enakomerni razdalji gonjači z logarjem. Tudi pse smo spustili v bičevje, kjer so deloma hodili, deloma pa bili prisiljeni plavati, ker je bila voda pregloboka. Kmalu se je dvignila jata rac, ki je letela tako nizko, da si nismo upali streljati. Krožila je nad bičevjem in sedla daleč pred nami onstran rečice. Nekaj rac se je dvignilo pred psom, preden smo dospeli v strelno razdaljo. Odletele so brez strela in sedle nedaleč bolj v stran. Zopet je stal pes. Gumasti škornji so nas branili pred vlago. Res je bilo treba tu pa tam stopiti precej globoko, a če smo pazili, kam stopimo, nismo zajeli vode. Sedaj pa sem gledal le na psa, ki je stal, ali bolje rečeno, plaval na mestu. Šel sem naravnost k njemu in zagazil globoko v vodo. Desna noga se mi je zarila v blato in izgubil sem ravnotežje. Ko sem se lovil, da ne padem in zmočim nabojev, so se race dvignile in v polkrogu, kakor da me hočejo lepše opazovati, so polagoma odletele. Tomo in Lojze pa sta se jezila, ker sta videla, kako letijo race, in domnevala, da sem jih po neprevidnosti zamudil. Ker sem zajel v cev vodo, sem odprl puško in zamenjal mokra naboja, ki sta se toliko napila vode, da sem ju s težavo izvlekel. Medtem se je zopet dvignila zaostala raca, ki je pa s prazno puško nisem mogel streljati. Tudi to sta morala ona dva opaziti in Lojze me je takoj vprašal, če vem, zakaj smo prišli sem. Tomo pa je menil, da najbrž ne poznam race. Pa še drugačne so padale, ki jih tu ne morem navesti.

Lotevala se me je nekaka nervoznost, grizlo me je, ker me je spremljala taka smola. Moker sem bil do pasu in skoraj bi bil prišel ob dobro voljo. Zaradi zbadljivk nisem bil užaljen, pač

pa v nerazpoloženju nisem našel primernege odgovora in to me je jezilo. Končno sem se znašel, in kakor da mi za vse ni nič mar, sem zapel: »Ja te patke ne ubijem, ja tu patku znam...« Tedaj sem slišal Toma, ki je rekel Lojzu: »Kožo pa ima trdo in zlepa ga ne spraviš v zadrego!« »Vzrak! vzrak! vzrak!« se oglasi pred menoj raca. Na strel je čofnila v vodo. »Prinesi!« in pes je z največjo brzino plaval do race, jo zagrabil in nesel. »Sem! Spusti! Da, priden, išči dalje!« sem ga potrepljal po glavi. Oddal sem najbližjemu gonjaču raco, zamenjal naboj in bil kot prerojen. Konec je bilo nervoznosti in slabe volje. V krajših in daljših presledkih so se dvigale race, v jatah ali posamezno. Sonce se je uveljavljalo in vedno bolj pripekalo. Nič me ni več motilo, če sem zagazil do pasu v vodo, le obžaloval sem, ker sem imel na sebi nepremočljive škornje, ki so prepuščali vodo le od zgoraj, tako da ni mogla odtekat. Težko smo hodili, in ko se je pomaknil kazalec proti enajsti in smo se bližali selišču, je odredil Lojze opoldanski odmor. Posedali smo v senco pod drevo, si brisali znojna čela ter se pripravljali k jelu, ko se je oglasil Lojze: »Toma, ti še vedno vztrajaš pri tem?« »Pri čem?« se oglasi Toma. »No, trdiš, da ni dobro pivo!« »Jaz tega ne trdim!« se še vedno ne zaveda Toma. »Pomisli, sedaj na primer, ko smo izmučeni, jeziki izsušeni kakor kraški pršut, tako veš, vsaj eno čašico hladnega. Pa pene mora imeti.« In zacmakal je z jezikom, kakor da bi se oblizal po dobrem požirku. Tedaj smo spoznali njegovo zlobo. Vzbudil nam je željo po hladnem pivu, kakor da nismo itak dovolj trpeli žeje, ker smo morali čakati, da nam gonjač prinese steklenico, ki je pomotoma ostala v avtu. Končno smo pričakali tudi to. Pogasili smo si žejo, čeprav ne s pivom, pač pa z brizgancem, ki ni bil tako hladen, kot smo si želeli. Po obedu se nas je prišla lenoba in kaj dobro se je prilegala cigareta. Končno smo še nekoliko zadremali. Okrog treh smo nadaljevali lov onstran struge v nasprotno smer, tako da smo se vračali tja, odkoder smo prišli. Tudi tu smo dvignili razmeroma precej rac, a streljali nismo več tako dobro kot predpoldne.

Ko smo dospeli do avtomobilov, smo se slekli, izželi vodo iz oblek in jih dali sušiti, medtem ko smo mi lepo sedeli v senci. Kmalu je bila obleka posušena. Tudi vročina je nekoliko odnehala. Zasedli smo prostore in odbrzeli — v restavracijo na hladno pivo.

II.

Tam, kjer ni rac, ne visoke divjadi, se začenja lovna sezija z lovom na jerebice. Zato ni čuda, če te je lovski tovariš namesto

pozdrava kar nagovoril: »Kaj je z jerebicami?« Kjerkoli se lovski tovariši sestanejo, govorijo o jerebicah, logarji prinašajo pošto, kje in koliko kit so zaslišali, kje je močnejša kita, katere so že dorasle itd. Končno je Veliki Šmaren tu. Kdorkoli nosi pihalnik, želi ta dan loviti.

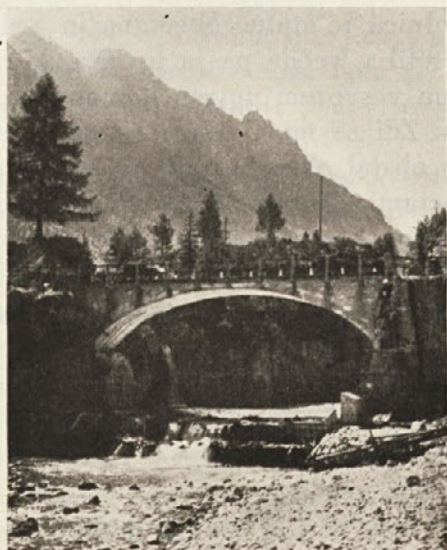
Zgodaj zjutraj smo se sestali v lovišču: štirje lovci, dva logarja in šest gonjačev. Zaradi lepšega načina lova smo se razdelili v dve skupini. Prva je lovila levo stran, druga pa desno stran od ceste. Koruza je bila že tako visoka, da je bil lovec v njej popolnoma zakrit, krompirišča pa so se jela skoraj sušiti. Tu pa tam je dehtela ajda v bujnem cvetju in je bila videti kakor bela preproga. Na polju je ležala še prav močna rosa in njene kapljice so se v ranem jutru bleščale kakor milijoni bisserov. Sonce, ki je stalo še nizko nad širono ravnjó, nam je v začetku nagajalo, ker smo morali loviti baš proti njemu. Postavili smo se, in sicer dva gonjača v koruzo, z desne strani Lojze, po krompirju logar s psom, po drugi ozki koruzi tretji gonjač in ob detelji jaz s psom. Na znak smo se jeli polagoma pomikati naprej, dobro pazech, da bi drug drugega ne prehiteli. Rahlo so udarjali gonjači po koruznih steblih in tu pa tam pokašljevali: »Brrr... ha ha ha! Brrr... ha, ha, ha!« Iz koruze je zbegano skočil zajček-rokavičar in skoraj zadel v gonjača. Komaj se je rešil iz bližine navidezne nevarnosti, skakljal do mene, se meni odmaknil in skočil skoraj psu v gobec. »Fuuj!« sem zavpil nad psa, ker sem se le bal, da bi se spozabil ter se dal premotiti od take skušnjave. Pes pa je legel in zvedavo gledal za zajčkom, ki je dosegel koruzo in izginil v njej. »Brrr! čirrik, čirik, džik, džik!« se zasliši iz koruze in hkrati se pokaže jata jerebic. Puška je v trenutku pri licu: »Pok — pok!« Na prvi strel je padla jerebica, z drugim sem zgrešil. »Prinesi!« Pes skoči v smer, pobere jerebico in jo prinese. »Pusti! Tako, priden.« ga potrepjam in mu ukažem iskati dalje. Ogledam si jo. Mlada je, popolnoma dorasel petelinček. Prva jerebica letos s prvim strelom.

Ostale jerebice so sedle v sredino naslednje njive, v krompir. Počasi se pomikamo dalje in na koncu njive se uredimo tako, da greva z Lojzetom vsak z ene strani ob krompirjevi njivi, da bi lahko oba streljala na vpadle jerebice. Po krompirju gresta dva gonjača. Pes nateguje in midva stopiva bliže ter jih obkroživa, da bi razbila kito. Pripravljena na strel stopava naprej. Čisto pod nogami se nama dvignejo, a takoj zapaziva, da je kita negotna. Točno se ločita stara dva od mladine, ki je komaj prerasla škorca. Nerazumljivo gleda pes odletele jerebice in naju dva, ker si ni vedel razložiti, zakaj nisva streljala.

Nismo se pomaknili za streljaj, ko smo zadeli v prvo kito. Lojze je napravil lepo dubleto. Ena je padla v koruzo. Poslal sem psa, da jo je poiskal. Našel je sled in tekel do kraja njive. Kmalu se je vrnil prazen. Ponovno je našel sled, dolgo se motal sem ter tja, končno prešel na krompir in daleč pobral jerebico. Res je bil priden, čeprav je ni takoj našel. V takem slučaju je treba pustiti psa, da dela sam. Vodnik psa pa mora pomisliti, da psa motijo druge sledi. Ako ga neprestano vzpodbujamo, ga vznemirimo, postane nervozen in začne divjati. Sami se tudi ne smemo razburiti in tekati za ranjeno divjadjo. Ne iščimo z naglico, pač pa temeljito in uspeh bo vedno boljši.

Jerebica, ki jo je ravnokar prinesel, je imela prestreljeno perut. Načini, kako rešimo jerebico nadaljnjih muk, so različni. Nekoč se je priporočal vboj z letalnim peresom pod zatilnico. Nekateri udarijo z jerebico ob kak trd predmet, ob čevelj ali celo ob puškino kopito. Večkrat sem videl gonjača ali logarja, kako je z zobmi stisnil jerebici glavico, nakar se je takoj umirila. Jaz jo stisnem za prsi in vrat, da se zaduši, kar se tudi hitro izvrši. Tako sem storil tudi s to.

Lovili smo dalje in ob 11. smo se zbrali vsi pod velikim hramom, kakor smo se prej domenili. Tudi druga dva tovariša sta imela prav dober uspeh. Naredili smo si lesene kaveljčke, iztrebili jerebice ter jih položili v senco narazen, da se ohladijo in bi ne pozelenele. Po kratkem oddihu smo šli veseli domov, saj smo sklenili, da prihodnjo nedeljo nadaljujemo.

Drago Bižal

Doživljaji

(Sprejmi me gozd v zatišje, v svoj mir in pokaži mi svoje bogastvo.)

Kako malo je izvoljenih in kako redko je naklonjen zaščitnik lovcev sv. Hubert nam članom zelene bratovščine. Le sem ter tja, pa vendar dobrohotno ustreže pobožni želji posameznika, ozirajoč se menda tudi na pridobljene vrline svojega podanika, pretehtajoč njegovo dobro in slabo stran. Kolikokrat se po tihem in mirnem zatišju temnega gozda stopajočemu lovcu nasmehne, češ: »Nikar me ne zovi na pomoč, danes nimaš kaj iskati v tem miru in ne bom ti dovolil pogledati v bogastvo tega miru!« Dru-gič zopet: »Pa naj bo, da bo tvoja lovska kri razburjeno igrala po žilah, dovolim ti vpogled v moje bogastvo, ki sem ga namenil le redkim izvoljenim!«

Da, bogastvo! In če hočeš pridobiti in imeti, znati držati naklonjenost lovskega zaščitnika, moraš biti cel lovec, lovec poštenjak, neutrudljiv, s srcem na pravem mestu. Znati moraš izliti svoja tiha čustva, svojo ljubav do narave tam, kjer bo uspeh tvojega truda bogato poplačan.

Vzpnem se na grič, s katerega imam razgled po kraljestvu, po mojem, zaupanem mi lovišču. Koliko tihih želj razodeva duša, koliko lepih pogledov si želi oko. Tam v dolini za »Vršičem«, kjer ni bilo pred letom življenja, se je oglasil srnjak. Zadovoljen živi v miru s svojo družico. Pa prikoj imata, mladega nebogljenčka, srnjačka. Solnica je stalno obiskana in grdi, kuštravi kuža »Pazi« se je preselil v večna pasja lovišča. Mirno sta preživela moja znanca zimo v svojem novem domovanju. Sv. Hubert ve, odkod sta prišla. Zdi se mi, da sem njega videl v zimi, ko je spehan od gonje obstal ob robu poti in se oziral za »Pazijem«, ki mu je bil za petami. Prevrnil se je »Pazi« po beli, snežni odeji in ujel sem srnjakov hvaležni pogled. Od tedaj se je naselil ob poseku za »Vršičem« in mir ima.

Tam na »Rajtlu« se oglašajo stari, izkušeni rogači, ki je tako oprezen, da se boji samega sebe. Tam v »Šahnu« se oglašajo drugi, tretji itd. Ob nastopajočem mraku pa je koncert, nebeško lepa godba, tako prijetna za lovčevu uho, in s tihim zadoščenjem se oglašajo duše: »Lepo, po tvoji zaslugi!«

»Jože!« pokličem lovca, »jutri rano grem v gozd do Velikih kamnov pogledat, kaj je tam novega. Pridi za menoj in me počakaj ob poseki pri seniku ob 8. uri. Vzemi s seboj sekirico in

žeblje, da bova naredila na poseki primeren sedež za prežo. Pa soli ne pozabi, da napolniva solnice!«

Noč se še ni umaknila jutru in že sem jo rezal v dve uri oddaljeni gozd, kamor sem prispel baš ob času, ki ga lovci nazivamo: »Ravno prav.« Gozdni krilateci so prepevali kot za stavo v zlato jutro in krajšali čas samicam, ki so gnezduje. Dolgouhec jo briše čez košenino, za njim drugi, da so se iskriale zlate rosne kaplje. V kotu košenine obdeluje srnjak brinov grm in gladi svoje že očiščene roge, a družica ga začudeno opazuje. Na tleh leži suha leskova veja in objestno se rogač zapodi tja, udari z nogo, nastavi svoje roge, dvigne z njimi suho vejo in jo strešaje z glavico nosi v skokih naokoli.

Po drči, vrezani od vlačanja hlodov, se kaj lahko in mirno hodi. Tod jo mahnem v tiho okrilje mešanega gozda. Gozd se je zbudil iz svojega spanja in šepeta: »Dobro jutro, prijatelj! Tako rano?« »Vzemi me gozd v sebe, skrij me v svoj mir,« mu tiho odgovarja moje čustvo. »Kdo je srečnejši od mene, ko me prijazno sprejemaš, bohotna narava!« »Prijatelj,« šepeta gozd, »pazi! Janez, ki puške ne sme nositi in ne ljubi narave, rad škili in hodi za srnjakom ob poseki!« »Dvakrat sem ga že videl, pa vedno mu je rogač še pravočasno ušel.« »O, hvala ti, moj gozd! Videl sem stopinje na vlažni ilovnati drči in vem, da nosi Janez čevlje znamke »Bata« z gumastim podplatom. Zaorala bova ob priliki po »naše«, da ga bo minilo veselje delati nasilje v mojem kraljestvu.«

Ure so prehitro minile, vrniti se moram. »Hop!« me kliče Jože in že sem bil tam, tiho, neslišno za njegovim hrbtom, da se je mojega pozdrava »Zdravo jutro« skoraj ustrašil. »Tako tiho pridete kot mačka,« mi reče. »Potrebno je, Jože,« mu povem. »Tudi Janez tiho hodi, pazi na njega!« »Mu bom že podkuril, da bo v galopu gumaste podplate izgubil s čevljev,« je bil njegov odgovor.

Spravila sva se na poseko delat prežo. Odložil sem puško, daljnogled in nahrbtnik in hotel pomagati lovcu, ki pa mi reče, da začasno moje pomoči ne potrebuje. Da ne bi brezdelno posedal, rečem lovcu, da bom pogledal v nasprotno dolino, kjer vem, da je od vlačanja hlodov vrezana v zemljo precejšnja vdolbina, v kateri se nabrana voda navadno dalj časa drži in da se kmalu vrnem.

Prišedši v dolino, k vdolbini, v kateri je bilo dokaj vode, opazim na ilovnati zemlji sveže sledi divje svinje matere, ki je vodila mladiče. Tiho, neslišno stopam po drči v položen hrib, radovednost me je gnala pogledat, kaj je tam na vrhu. Ustavim se! Moj spremljajoči me nevidni duh mi šepeta: »Ne hodi naprej,

vrni se, saj nimaš puške s seboj.« Drugi zopet: »Stopaj dalje, saj z vrha prideš naravnost na poseko, kjer dela lovec prežo.« Ubo-gal sem drugega in stopal dalje. Ob mali dolinici, preko katere je vodila drča, obstanem pri starem, napol strohnelem deblu bukve, da zajamem polne prsi čistega, gozdnega zraka. Tako stojim mirno kako minuto, upirajoč poglede v temni gozd pod seboj. Kaj je to? Kaj prihaja po gozdu? Saj točno čujem stopicanje po suhem listju! To ne more biti samo en prebivalec temnega gozda, več jih je, ki prihajajo naravnost k meni. Srna z mladiči najbrž? Saj drugo biti ne more? O sv. Hubert! Kaj drugega biti ne sme, saj vidiš, da sem brez puške! Pognal bi se v dir, samo da ne bi nič videl, niti slišal, ker srnica z mladiči ne bo, temveč prašiči, divji prašiči, in jaz stojim tu prikovan in čakam, da bodo prišli mimo mene in me pozdravili: »Dobro jutro, Nimrod, kaj pa oni delajo v gozdu brez puške?«

So že tu. Po drči prihajajo štirje mladi, morda dva meseca stari prašički, rumeni, s podolžnimi črnimi progami. Dva sta krepka in nekoliko večja kot ostala dva, od katerih eden ima vodstvo, in prihajajo naravnost k meni. Mali vodnik ima rilček ob tleh in najbrž mu neprijetno udarja v nosek duh mojih gumastih podplatov, ker venomer izraža s svojim »hrk, hrk« začudenje. Prav blizu so že, na par korakov, sami brez matere. Pripravil sem se na skok, vrgel se bom mednje in morda se mi posreči enega ujeti. Rabil bi ga, da ga udomačenega v bližini obršnjaka porabljam v času ženitovanja njegovih sorodnikov za vabljenje ščetinarjev pod cev. Saj sem bil letos pozimi ob času poročnih orgij privabil z oponašanjem čustev ščetinarjev ob tem času dva prašiča v bližino obršnjaka, ki pa mi vendar nista zaupala in se obrnila iz nedosegljive strelne razdalje zopet k družbi, ki je više gori v temnem lesu razsajala in uganjala svoje poročne orgije. O lepi doživljaji!

Na desni je nekaj grmičevja in prašički, ki so že prišli do mene na tri korake, naglo okrenejo tja. Najbrž jim je postal moj duh od tako blizu prezoprn. Naglo se poženem mednje. Cviljenje, »vik, vik, vik, vik, ...«, nekaj skokov v smrtnem strahu in vse je postalo mirno, nič se ne gane. Stojim pri grmičevju nepremično in oprezam, kje so, kam so izginili. Aha! Tam na desni, pod leskovim grmom ležijo trije. Prednji nogici iztegnjeni naprej, zadnji vodoravno nazaj, rilček ob tleh, pripravljeni na skok. Teh ne morem doseči! Oprezam za četrtim. Aha! Na levi od mene, dva koraka daleč leži v istem položaju na tleh kot njegovi bratci ali sestrice. Negibno me opazuje s svojim očescem, pripravljen na skok. Leskova veja mi je na poti za uspešen skok proti nje-

mu, vendar poizkusil bom, morda se mi le posreči ujeti ga. Mišice se napno, desna noga vrže telo z vso silo naprej, ne oziraje se na nevarnost leskove veje, in roka že prime za mehko stvarco, ki je tolsta kot polh. Skeleč udar veje preko desnega očesa mi zatemni pogled, nežna stvarca v roki se krčevito brani in izvija ter cvili in vpije s svojim »uiiiuiii« in se mi izmuzne iz roke. Vsi štirje so cvilili in se drli, kot da bi jih bil drl na meh, in ubrali so jo v varno zavetje gozdne tišine. Vstal sem in pritiskal roko na skeleče oko! »Tako! To je kazen, ker sem hotel storiti greh, sem si očital!« Nekaj trenutkov stojim mirno in gledam z zdravim očesom za njimi. »Huš« se oglasi na moji levi. Črna, velika postava se pojavi. Mati, ki je prišla branit svojo deco. Hip nato sem že stal ob debeli bukvi, v roki lovski nož, edino moje orožje, in tako sem pričakoval napada razjarjene, skrbne matere.

Opustila je napad, ker je videla svojo mladež že izven nevarnosti in jo sama urnih nog ubrala za njimi, da jih pelje v varno zavetje temnega gozda.

Še dalj časa sem stal nepremično ob deblu bukve in se tiho zahvaljeval sv. Hubertu, da mi je bil dovolil tako lep, nepozaben doživljaj.

Odšel sem dalje proti poseki, kjer je lovec postavljajl prežo. Nisem še bil niti 200 korakov oddaljen od mesta, kjer sem se srečal z divjimi prašiči, ko ujame moj sluh milo pivkanje srnice, ne daleč od mene. Ozrem se v smer pivkanja in opazim tam srno mater, ki je skušala pomagati svojemu še nebogljenemu detetu na varno med skale. Najbrž me je čuječ pogled skrbne matere opazil, ker je mladič trenutno utihnil, ko mu je mati zašepetala v uho: »Nevarno je, molči!«

Nisem ju motil, odšel sem dalje.

Ko sem lovcu Joži povedal svoje doživljaje, se je naslonil na že gotovo prežo, me pomembno poškilil z desnim očesom, tako kot zna to samo on, in mi reče: »Škoda! Da ste imeli puško s seboj, bi bilo le manj škode na koruzi.«

»Res je,« sem mu odgovoril! »Toda, to srečanje, ta lepi doživljaj je vreden več, ker mi bo vedno ostal v spominu, in vsakemu lovcu ne dovoli sv. Hubert pogledati tako globoko v svoje bogastvo.«

Molče, premišljeva je sva odšla proti domu!

Naš medved

Ne povem nič novega, če trdim, da ima zaslugo za ohranitev medveda v dravski banovini knez Auersperg, ki je že zdavnaj spoznal vso važnost njegovega obstoja ter je za gojitev te redke divjadi doprinal velikanke denarne žrtve. K svojemu, pred razlastitvijo okrog 24.000 ha obsegajočemu gozdnemu posestvu, je zaradi uspešne gojitve medveda jemal v najem še velike komplekse občinskih lovišč, ker le na ta način je bilo mogoče po lovskem zakonu nezaščitenega medveda varovati pred iztrebljenjem. V posameznih revirjih so se napravila mrhovišča, kjer so se medvedom jeseni in spomladi redno polagala stara kljuseta. Strogo je bilo zabranjeno v loviščih polagati strup zoper lisice, prvič zaradi tega, ker je knez tak lov vohče odklanjal, ker lovci poznamo dosti drugih načinov lovljenja za uravnovešanje staleža lisic, drugič pa zaradi varovanja medveda, ki postane žrtev polaganja strupa. Prav tako se pasti, ki bi ogrožale življenje medveda, niso smele nastavljeni. Streljati medvede je bilo najstrožje prepovedano. Škoda, povzročena jeseni na njivah, je bila povrnjena.

Na krmiščih so se prvotno postavljale visoke streže, naslonjene ob hoje, pozneje so se pa gradile celo bajte, ki so omogočale prav udobno prenočevanje za primer, da se medved ob večernem prihodu ne odstrani s krmišča in da se divjad ne moti po nepotrebnem. Te naprave so seveda v prvi vrsti namenjene opazovanju medvedov.

Po razdelitvi Auerspergovih gozdov je dolžnost zaštite našega medveda prešla na druga ramena. Knez iz razumljivih razlogov ni več dražil občinskih lovišč in medved je ostal brez vsake zaštite. Tedaj se je tekom enega samega leta brez ozira na spol ali starost postrelilo ali na drug način ugonobilo 13 (trinajst) medvedov. Če pomislimo, da je knez Auersperg v razdobju od leta 1887 pa do leta 1937, torej v zadnjih 50 letih, dal odstreliti le 10 medvedov, to je povprečno na vsakih 5 let po enega, tedaj vemo, da je bila iztrebitev te redke divjadi vprašanje kratkega časa.

Da se tako brezumno ubijanje zajezi, je Lovsko društvo v Ribnici dvignilo svoj glas ter potem Zveze lovskih društev v Ljubljani doseglo oblasno zaščito medveda. V okrajih Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana je do leta 1940 odstrel dovoljen le s pristankom banske uprave.

Ta ukrep naše oblasti ni le med našimi pravimi lovci in ljubitelji prirode našel vsega priznanja, odjeknil je tudi v inozemstvu kar najpovoljnejše. Saj je splošno znano, da naš medved v nasprotju s karpatskim, transilvanskim, uralskim in drugim medvedom ne napada ne drobnice, še manj pa govedo. Zaradi tega bi pomenila iztrebitev našega medveda, najpomembnejšega predstavnika iz vrst našega živalstva, nepopravljivo škodo, saj je medved divjad, s katero se morejo ponašati le še nekatere države, ki so pa že vse podvzele potrebne ukrepe za preprečitev njegove iztrebitve, za izdana odstrelna dovoljenja pa pobirajo visoke takse.

Treba je še omeniti, da se za našega medveda zanimajo tudi znanstveniki iz inozemstva. Tako je zadnja leta prihajal k nam profesor dr. Tratz, ravnatelj znamenitega prirodoslovnega muzeja v Solnogradu. Potem, ko je obiskal že vse evropske pokrajine, kjer še živi medved, je podrobno študiral tudi našega. Uspelo mu je napraviti poleg več risb in slik tudi nekaj fotografskih posnetkov, kateri bodo znanstveni knjigi, ki jo gospod profesor pripravlja o evropskih medvedih, gotovo v kras in nam v ponos.

Iz povedanega vidimo, da je medved divjad, s katero nikakor ne kaže ravnati po mili volji posameznikov, on je važna veja našega narodnega premoženja, s katerim je treba z vso previdnostjo in stvarnim preudarkom ravnati.

V tem smislu se pa ne more tolmačiti od banske uprave lanske jesen izdani nalog za odstrel dveh medvedov zaradi povzročanja škode poljedelcem v kočevskem srezu. Trditev kogarkoli, da se je stalež medvedov zaradi parletne oblastne zaščite dvignil na stopnjo, ki bi upravičevala tak ukrep, ne drži.

Po mojem mnenju bi bilo pravilno postopanje za izdajanje odstrelnih dovoljenj naslednje:

1. Dovoljenje za odstrel mora biti v skladu s celotnim staležem medvedov in bi se isto izdajalo le po predhodnem zaslišanju Lovskih društev, oziroma Zveze lovskih društev.

2. Odstrel medveda naj bo pridržan le neoporečnim lovcem, ki so si za gojitev te divjadi ali za lovstvo sploh pridobili zadosti zaslug. Lovca, ki le slučajno položi kako mrhovino medvedu, še ni smatrati za gojitelja, med stalnim krmiščem in slučajnim mrhoviščem je velika razlika.

3. Odstrel naj bi se dovolil od 15. oktobra do 30. maja, torej v času, ko je koža polnovredna.

4. Dovoljenje naj bi se glasilo le na odstrel na stalnih mrhoviščih, kjer se iz poprejšnjega natančnega opazovanja da doognati, če je medved, katerega bi kazalo odstreliti, dozorel, zlasti, če je star samec, ki za celotni stalež medvedov ne pomeni tolikšne izgube kakor samica.

5. Da se je res izbral tak medved, je treba, da ustrelenega medveda pregleda v to svrhu imenovan član odbora lovskega društva in en zastopnik oblasti.

6. Nepravilen odstrel bi bilo kaznovati z denarno globo in oblastno zasego medvedje kože.

Po teh vidikih bi se približali načelom savske banovine, ki pri izdajanju odstrelnih dovoljenj že strogo postopa, in bi bilo potem tudi upati, da bi se poželenje po medvedji koži med gotovimi lovci manjšalo ter se razširjal krog tistih, ki spoznavajo, da odstrel našega medveda že zdavnaj ne predstavlja nikakega junaštva več in da je višek lovskega uživanja zgolj opazovanje te dobrohotne divjadi v prosti naravi.

Žal imamo pa tudi na Kočevskem še priliko videti od drugod pripeljanega medveda trpina, ki z nataknenim nagobčnikom in priklenjen na verigo ves mršav in sestradan ob največji letni vročini stopica po zaprašenih cestah ter siromak s plesom v krogu pomaga prosjačiti svojim gospodarjem. Kakor drugod, naj bi se tudi pri nas temu napravil konec, živali pa, ki bi se zaradi sedanjega načina življenja ne mogle znajti več v prosti naravi, naj bi zoološka društva prevzela v svoje varstvo.

Za gobami

Bil sem še mlad — menda mi je bilo 19 let —, ko smo dobili z uradno pošto tudi obvestilo, da pride naslednji dan na inšpekcijo gospod nadzorstveni inženir R. Ta vest nas je razburila, kajti šlo je proti koncu meseca avgusta, ko se pač v pasjih dneh nič preveč ne dela. Imeli smo povsod precej zaostalega dela. Kaj torej začeti? Tuhtali smo to in ono in smo jo končno tudi iztuhtali. Naš namen je bil tale: Gospod nadsvetnik je bil hud lovec in je rad ustrelil tudi kakšnega srnjaka, seveda ob priložnosti inšpekcije. Določili so mene, naj vodim v zgodnjih jutranjih urah g. nadsvetnika ven, da bo ob 9 že postal zaspan. Potem pojde k počitku in bo spal do poldne. Ostanejo mu potem za inšpekcijo le 3—4 ure na dan. Med tem časom pa bosta gospod oskrbnik in njegov adjunkt spravila pisarno v red. Rečeno — storjeno. Ko je prišel, so se nekoliko pogovorili, potem pa so določili načrt, pri katerem je imel glavno besedo oskrbnik. Mene, ubogega začetnika so pa določili, da ga vodim po revirju, oziroma, da skušam dobiti kje kakšnega srnjaka. Najtežja naloga je torej padla name. Začel sem torej misliti, kod bi hodili, da bi bilo ugodnejše za nas in bi ga privedel do strela. Poročila logarjev so bila neugodna in gojil sem malo upanja na uspeh. To sem potožil zvečer svojemu, sedaj že umrlemu očetu. On je nekoliko pomislil, se potrkal po čelu in rekel: »Veš kaj, fantič? Ti pojdeš z gospodom nadsvetnikom najprvo tja, kjer rastejo gobe. Pojdi v Ž., kjer ne nabirajo gob, in se usedi tako, da boš imel dober veter z goščavo, ki meji na Ž. Gospod višji nadzornik je dober strelec s kroglo in strelja do 150 m še precej dobro. Ne bo ti žal; videl boš, če pojdetata tja. Časa imata dovolj do 9. ali 10. ure.« Oče mi je povedal, kar še nisem vedel, da so najhujši in najspretnejši gobarji ravno srne. Kjer raste gobanj, tam se rada zadržuje srnjad. Potem mi je oče še povedal več pripetljajev, ki jih je sam doživel, oziroma, kar so doživeli že njegovi dedje s srnami in gobjo pašo še na Češkem. To je bilo zame dovolj. Še dolgo v noč sem razglabljal, kot bova hodila z gospodom nadsvetnikom ter kje bova stala in čakala na izstop srnjaka. Ura je drdrala ob eni ponoči. Ob dveh sva že bila na poti proti revirju. Najini pogovori so bili bolj službeni, a ko je zvedel, da sem že dovršil gozdarsko šolo in položil državni izpit, je bil še bolj strokovnjaški z menoj. Ko se je danilo, sva bila že daleč zunaj ter pričela zalezovati. Tiho sva se pomikala okrog travnikov in

posek, toda videla sva le nekaj mladine, drugega pa prav nič. Ura je šla že na peto, ko sva se bližala najinemu cilju. Ugotovil sem smer vetra. Po bežnem pregledu iztrebljenega gozda nisva opazila ničesar. Sedla sva za leskov grm. Medtem se mi je zazdelo, da se nekaj premika v razdalji 100 korakov. Res, bil je srnjak, ki je jedel gobe. Hodil je sem ter tja in se nama vedno bolj približeval. Približal se nama je že na kakih 70 korakov. Tedaj dvigne glavo in posluša. »Lep srnjak!« sem šepnil. Nadsvetnik je nato dvignil puško, pomeril — in počilo je. Videlo se mu je, da je mojster v streljanju. Komaj je odjeknil strel, že je ležal srnjak na tleh. Stopil sem k srnjaku, ki se je boril s smrtjo. Krogla mu je predrila prsi. Vzel sem iz žepa vejico, jo obarval in izročil srečnemu strelcu. Rogovje je bilo 18 cm visoko in temno ter prilično močno. Odprl sem srnjaka, ga iztrebil in obesil na bližnji gaber. Obrisal sem si roke ob rosno travo in prisedel k zajtrku. Med zajtrkom mi je povedal gospod še marsikaj zanimivega. Na misel mi je prišel še »Jurjev vrt«, ki je bil neko liko stran od najine poti. Takoj je bil zato, da greva tja, ker še ni poznal tega gozdnega oddelka. Šla sva do bližnje poseke, kjer sem dobil delavca, ki je nesel srnjaka v lovsko kočo, a midva sva šla še v »Jurjev vrt«. Ta oddelek je bil ves iztrebljen. Bil je sicer ozek, dolg pa skoraj 1200 m. Mejo je delil obmejni jarek. Ob jarku je bil nasip, po katerem smo hodili. Po tem nasipu sva zalezovala tudi midva. Tu je bil star srnjak, ki se ni odzval nikdar, še na tako v srce segajoče klice srne. Držal se je zdaj v privatnem, zdaj v državnem gozdu.

Prišla sva ravno do kraja, kjer je rastle navadno največ gob, zlasti gobanov. Naenkrat je šinil izza grma, ki je bil nama najbližji, srnjak. V tem trenutku sem spoznal starega pretepača, ki ni trpel daleč na okrog nobenega srnjaka. »Srnjak!« sem zaklical in se stisnil k tlom. V tem je pa tudi že počilo. Srnjak je dobil strel v prsi, ravno ko je hotel v diru proti jarku, in je padel v globok obmejni jarek. Ko sem ga zagledal ležečega, sem od veselja zavriskal.

Iz lovskega oprtnika

Kako pišejo časopisi. Človek, ki tekmuje z avtomobilom in z rokami lovi žive zajce, je ujel sedaj tudi živega medveda, je bil senzacionalen napis članku v »Politiki« z dne 21. maja 1938.

Poznam dobro tega človeka Čipro Sekulića iz Borovca in zato sem se zelo začudil, ko sem prebral članek. Kar se tiče Čiprinega tekmovanja z avtomobilom na progi štiri ure pešhoje od Struge do Borovca, to nas pač ne zanima, sicer pa se je lahko vsak bralec tega članka sam prepričal, da je v tem čisto navadna časninarska raca. Ali sedaj dalje: »Mnogi lovci raztresejo dosti smodnika in zrnja, da bi ubili zajca. — Čipra ga, verjemite ali ne, ujame z rokami živega. O tem je pripovedoval očividec: „Bili smo v lovu. Iz grma je skočil zajec. Mi smo streljali in zgrešili, Čipra je zavpil: „Ne streljajte, živega bom ujel!“ Odvrgel je puško in se pognal za zajcem. Skakal je po skalovju kakor divja koza, zagнал zajca v kot grape, in ko se je vrnil, je držal živega zajca za uhlje.“ Z volkovi ima Čipra bogate izkušnje. On jih priklíče s posnemanjem. Tudi o tem nam je pravil. In ko pripoveduje, tudi gestikulira. Zvija roke na ustih in zelo dobro posnema zateglo tuljenje, tako da se ljudem lasje ježijo. Živ, ranjen volk je nekdanj iznenada planil iz grma na Čipro, ko ga je ta nenavadni lovec iskal po krvavi sledi v snegu. Čipra ga je zmagal in s pomočjo nekega orožnika zvezal. Lansko leto je ciganom medvedarjem prodal živega medvedka, ki ga je tudi ujel. Uspeh Čiprinega lovskega udejstvovanja je naslednji: nešteto zajcev, 57 divjih prašičev, 11 volkov in 3 medvedje. On ne hrani lovskih trofeje. Vse prodaja, ker od tega živi. — Najnovejši podvig: „Borba z medvedom.“ Pred nekaj dnevi se je Čipri zgodilo nekaj, kar je, kakor sam prizna, prekosilo vse njegove dosedanje podvige. Pred

njega je izza neke skale skočil medved. Nenadno srečanje ni presenetilo starega lovca. Hladnokrvno je pomeril, streljal in zadel. Medved je padel. Čipra je pristopil, in da bi se prepričal, če je medved še živ, ga je sunil s puško. Ranjeni in razjarjeni medved je nenadoma skočil na napadalca. Puška Čipri ni mogla pomagati; medved mu jo je, kakor da se je zavedal njene moči, vzel in čvrsto pritisnil k sebi z desno sprednjo nogo. Levo nogo je imel ranjeno. Čipra se je s krepkim zamahom vrgel medvedu na hrbet. Z rokami in nohti je krčevito zgrabil medveda za ušesa in mu držal glavo obrnjeno v stran, da ga medved ne bi prijel z zobmi. Nastal je obupen boj. Človek in žival sta bila — enaki zveri. V obupnem položaju sta padla v potok in se vlačila po okrvavljenem kamenju. Dečki pastirji, ki so gledali boj človeka z medvedom, so bežali prestrašeni v vas in razglasili, da je Čipro pojedel medved. Malo je manjkalo in bi se to res zgodilo. Čipri so že onemogle roke. K sreči je prišel nek človek, ki je vzel medvedu puško in mu vrgel zanko na gobec. Medvedu sta potem zvezala noge in ga na dolgi močni veji odnesla v vas. Čipra je potem medveda zaprl in z dolgo verigo privezal k zidu. Hranil ga je z mlekom in kruhom. Na ranjeno zlomljeno nogo mu je privezal deščice. Pripeljal je iz neke vasi strokovnjaka, da pregleda medvedu rano in mu uravna zlomljene kosti. Upal je, da bo medveda prodal ciganom medvedarjem. Ali njegov up je šel po vodi; medved se je neke noči zapletel v verigo, s katero je bil zvezan, in se je zadavil. Videl sem njegovo kožo in — grob. Cigani, ki so hoteli medveda kupiti, so prišli prepozno. Razumljiva je Čiprina žalost, ker bi bil medveda lahko drago prodal in od tega denarja bi njegova družina živela dalj kakor leto dni.«

To je dobesedni prevod članka v »Politiki«.

»Vreme« od 22. maja 1938 je prineslo podoben članek pod napisom »Brži od zeca, lovac iz sela Borovca Čipro Sekulić rva se sa medvedom.« Ta članek v »Vremenu« je še mnogo bolj bombastičen in pokojni Karl May bi se iz njega lahko mnogo naučil.

Poročilo orožniške postaje v B. od 8. junija pa pravi, »da je dne 6. maja 1938 v »Seoski Branejici« Sekulić Čipro iz vasi Borovec, občine Labuniške, kot poljski in gozdni čuvaj vasi Borovec, pri gozdnem obhodu našel medveda, približno leto starega, ki ga je baje napadel, in on (Čipro) je dvakrat streljal in medveda ranil.« — »...Potem je imenovani s pomočjo Tanaskovića Peje iz Borovca medveda živega ujel in odnesel na svoj dom. Medved je po treh dneh poginil.« Podatki, objavljeni v časopisu »Vreme« od 22. maja 1938, so v vsem pretirani in oveličani od strani dopisnika »Vremena« itd.

V kolikor berem slovenske liste, vidim, da tudi oni o lovskih zadevah in dogodivščinah pišejo solidno in z lovцем primerno latinščino. Ali takole pisanje je pač mnogo prehudo in senzacionalno. Pred leti sem bral v nekem beograjskem časopisu opis lova na velikega petelina in ta petelin je zjutraj kikirikal kakor domač. O tonu pisanja nekaterih neslovenskih dnevnih listov o lovskih zadevah bi se dalo mnogo povedati, pa mislim, da je to dovolj.

Kar se pa tiče same Čiprine zadeve, je ta stvar sledeča: Medved njega ni napadel, saj je bil slaboten lanski mladič, ki je bil izgubil mater. Pač pa je Čipra brez povoda streljal nanj in ga ranil samo v levo prednjo nogo. Ker je videl, da medved ni težko ranjen, sta ga s Tanaskovićem, ki je Čipro spremljal, zvezala in odnesla domov.

V vasi Višnje je padar Trpko, ki se razume na uravnavanje kosti pri prelomih, in Čipro ga je poiskal, da bi medvedu uravnal nogo, da bi zdravega medveda potem za lep denar prodal

ciganom. Trpko pa je pomoč odklonil, rekoč, da zdravi on ljudi, ne pa medvede. Ko se je Čipro vrnil v Borovec, je našel medvedka, zamotanega v verigi — mrtvega.

Naj še omenim, da kmetje zelo radi stikajo ne samo za mladimi medvedi, ki imajo pri ciganih dobro ceno, ampak tudi za drugo zverjadjo. A. K.

Kdaj se izvale plavčki? V »Lovcu« 1934, na strani 205, sem poročal o ranem kosovem mladiču, ki sem ga bil opazoval na svojem vrtu sredi Maribora 20. IV. 1934. že izpeljanega. Letos se mi je pripetilo nekaj podobnega pri plavčku, parus caerulea L., Blaumeise. 19. aprila je bil tako mrzel in neprijeten dan, da so mi, gredočemu po mariborskemu parku, prihajali ščinkavci tik do nog, kakor to delajo pozimi, proseč krme. Vrnivši se domov, sem dal znova postaviti na vrt krmilnico, katero smo bili že pospravili marca meseca, ki je bil letos izredno topel. Ni trajalo nekaj minut, ko sta priletela dva plavčka, skakala in iskala po bližnji brezi, nakar je eden od njiju smuknil pred mojimi očmi v krmilnico, vzel zrno ter odletel na brezo k svojemu drugu. Na moje nemalo začudenje je začel svojega tovariša krmiti in ta je odpiral kljun in trepetal z letalkami, kakor to delajo mladiči, kadar jih stari pitajo. Iz vsega tega sklepam, da je bil oni drugi, ki je stal na brezi, mladič.

Vsa zadeva s tako zgodaj izpeljanim plavčkom se mi je zdela vendarle malo nevsakdanja, pa sem šel gledat v knjige, kaj pravijo one o gnezdenju in valenju plavčkov. Erjavec v svojih »Domačih in tujih živalih v podobah« nima nobene omembe o tem; dr. J. P. in B. P. v svojih »Gnezdicah Slovenije« (I. Izvestje Ornitološkega observatorija v Ljubljani 1926—1933) pravita, da gnezdi aprila in maja; Brehm v IV. izdaji svoje knjige trdi: »Prvo gnezdo se izpelje sredi junija, drugo proti koncu julija ali v začetku avgusta.« In dr. Reiser v svoji knji-

gi »Die Vögel von Maribor« 1925 navaja, da je dobil 30. aprila leta 1916. iz radvanjskega parka pri Mariboru šest svežih jajc.

Iz vsega tega je razvidno, da je bil ta plavček vendarle nenavadno zgoden mladič, saj traja valjenje 14 dni, in da mladič postane goden ter se izpelje, tudi najmanj 14 dni. Po tem računu sta morala stara izvaliti že marca meseca.

Končno pa ne bi bilo tudi nemogoče, da je bil oni na brezi samica, ki je priletela s samcem z gnezda kje v bližini, saj opazujemo večkrat, da samec pri takih spreletih krmi samico liki mladiča.

Dr. Černič.

Ali se sliši udarec strela v truplo divjadi? V letošnji junijski številki »Lovca« sem priobčil članek »Moj najljubši na steni«. Tu sem tudi omenil, da sem pri strelu slišal udarec krogle v srnjakov trup. Ta ugotovitev je pri nekaterih lovskih tovariših vzbudila prezirljiv nasmeš, ko so to čitali, in bilo je dosti govorjenja za in proti po kavarnah in v lovskih družbah. Zanimalo me je, da so še stari lovci, ki so uplenili že nešteto gamsov in srnjakov, izjavili, da ni mogoče slišati udara krogle, kajti v hipu, ko se ustrelji, je tudi že krogla v truplu in se zaradi tega ne moreta slišati oba zvoka: strel in udar, ker je prvi močnejši in absorbira drugega. Opozorim samo na vsakomur znani fizikalni zakon, da potrebujejo zvočni valovi nekaj trenutkov (pri veliki daljavi tudi več sekund), preden pridejo do ušes. V šoli so nam to nazorno pokazali, ko se je bliskalo in grmelo. Na nebu se zabliška in vemo, da istočasno zagrmí. Blisk vidimo takoj, grmenje pa slišimo pozneje. Kadar opozori ponoči top na ljubljanskem gradu na izbruh ognja, vidimo najprej blisk, strel pa slišimo nekaj trenutkov pozneje. Če opazujemo vlak, kadar žvižga, vidimo na stroju, da švigne najprej para iz piščali, žvižg pa slišimo pozneje. Če gledamo od daleč drvarja, ki seka deblo, vidimo, da

pade sekira na deblo, udarec slišimo pozneje. Isto je z udarom krogle v truplo — samo da moramo paziti! Zato prav nič ne zamerim nevernim Tomažem, ker bodo postali takoj verni, ako ne bodo po strelu na divjad samo z očmi pazili, kako naznači divjad strel, ampak tudi z ušesi. Zvok udarca krogle je bolj zanesljiv znak zadetja kakor pa drugo naznačenje divjadi.

Sicer pa tudi jaz nisem prišel tako moder na svet, ampak sem pred leti čital, da se dobro čuje udarec krogle. Od tedaj vedno pazim na to in poleg oči imam tudi ušesa »široko« odprta, kadar ustrelim. Priznam, da vselej ne slišim udarca krogle, ker se ta v mehko (drobovje) bolje sliši kakor v kosti. Vprašal sem tudi profesorja fizike in ta mi je rekel, da zadostuje pri dveh zvokih razdobje ene desetinke sekunde, da se oba slišita, dočim rabi zvok na daljavi 200 metrov dve tretjini sekunde, da pride do naših ušes. Mnenja sem pa, da mi ni treba utemeljevati dejstva, kajti v inozemskih lovskih revijah čitamo lahko v vsaki številki to kot nekaj navadnega. (Glej Lokarjev Lovsko-ribiški slovar str. 95 — udar!)

Dr. R. M.

Dravsko polje. Zaradi prijetne, razmeroma suhe predpomladi je prvo leglo zajcev dobro izpadlo. Mlade zajčke smo videli letos precej zgodaj. Tudi drugo leglo ni bilo slabo. Ponekod so našli poginule zajce, ki so jih poslali bakteriološkemu zavodu v pregled. Dognana je bila psevdotuberkuloza. Tularemija menda ni bila, kajti če bi res bila, bi se je zaradi neprevidnega ravnanja z najdeno poginulo divjadjo marsikdo nalezal.

Tudi perjad ni kazala slabo. Pomladnih nalivov ni bilo in vsi smo že mislili, da so vse nevarnosti minule, ko je začela Drava dne 21. maja grozeče naraščati. 22. maja je preplavila vse otoke, ki so sicer najvarnejša zavetišča fazanom in najboljši deli naših lovišč. Umazani in pobesneli dravski valovi pa so kar čez noč uničili naše nade in

odnesli na jajcih sedeče fazanke. Perjad, ki je dobro prezimila, je zaradi nastopajočega hladnega vremena ob času gnezditve zapoznala z leženjem jaje in tako je postala marsikatera mlada fazanka ali jerebica žrtev kose. Starejše mamice pa že ponosno vodijo svoj zarod. Prvi fazančki so skoraj taki kakor škorci. Mlajše kokoši pa so komaj začele sedeti.

Mnogo huje pa so od povodnji prizadeta prekmurska in ljutomerska lovišča. Mura je silno narasla in napravila ogromno škodo. Lovišča so v nekaterih predelih popolnoma uničena. Zakupniki in lastniki teh lovišč bodo morali skrbeti, da nasade drugo divjad, ker s samo omejitvijo odstrela ne bodo dolgo mogli dvigniti staleža hudo prizadete divjadi.

Skalni jereb — kotorna, kamenca: *Steinhuhn* (*Caccabis saxatilis*), je bila v 4. in 6. zvezku »Lovca« 1938 predmet nekega prerekanja glede različnih »vrst« te divjadi. Trditev, da bi obstajale na Krasu kar tri vrste kotorn, ki se razlikujejo samo po teži, ni vredna, da bi se resen človek bavil z njo.

Obema piscema pa menda ni znano, da se je vprašanje različnih pasem ali sovrst kotorne (skalnega jereba) razpravljalo znanstveno že pred dokaj leti v ornitoloških in lovskih listih. Najvažnejše razprave sta prinašali »A. Hugos Jagdzeitung — Wien« izpod peresa za proučevanje balkanske ornitologije velezaslužnih strokovnjakov A. Führerja in kustosa sarajevskega muzeja Otmarja Reiserja, in istočasno »Beiträge zur Ornithologia balcanica«; v prvooimenovanem listu pa od dr. V. Jeločnika.

Pokojni znani preparator Ferdinand Schulz, dolgoletni adjunkt pri dež. muzeju »Rudolfinum« v Ljubljani, pa je ugotovil obenem s svojim tedanjim nčencem dr. Viktorjem Jeločnikom razliko med pasmama »kranjskih« kotorn glede teže in razlike v barvi perja. F. Schulz je že v »Seznamu na Kranj-

skem opazovanih ptic« (nemško) opozoril na dejstvo, da so kotorne iz alpskih predelov — Gorenjska in severna Primorska (Goriška) — znatno večje in težje, kakor pa iz Notranjske (kraške).

O skupnem rezultatu raziskovanj pa sta poročala A. Führer v A. Hugos Jgdztg. 1910 — Die jagdbaren Federwildarten der Balkanhalbinsel — za balkanske dežele, dr. V. Jeločnik pa istotam 1912 (št. 3 in 4) — Die jagdbaren Federwildarten Krains — kjer je predlagal, naslanjajoč se na skupne ugotovitve s Schulzom, delitev »kranjskih« kotorn v dve pasmi, in sicer alpsko in kraško, ki pa v ostalem popolnoma odgovarja severno-dinarski pasmi. A. Führer in O. Reiser sta namreč na osnovi svojih raziskovanj ugotovila za balkanski polotok tri različne pasme, in sicer:

1. Severno-dinarsko (f. septentrionalis-dinarica) v Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Črni gori in Albaniji.

2. Vzhodno (istočno) (f. orientalis) v južni Srbiji, Macedoniji, na Balkanu in v severni Grški.

3. Grško (f. graeca) v južni Grški in posebno na grških otokih.

K tem pasmam sta priključila F. Schulz, oziroma dr. V. Jeločnik, alpsko (f. septentrionalis-alpina) kot oddvojeno od kraške, ki jo smatrata za istoветno s severno-dinarsko.

V izvlečku je priobčil to stvar tudi naš »Lovec«, in sicer v letniku V. 1914 na strani 105, in posebno omenil podatke dr. V. Jeločnika glede kotorne v slovenskem Zasavju.

*

Lovska družba v št. Vidu pri Stični priredi dne 14. avgusta 1958 lovsko veselico pri gospodu Pevcu Ignaciju, predsedniku občine pri Sv. Roku, blizu postaje št. Vid pri Stični. Lovska družba vljudno vabi lovske tovariše, da se prireditve udeleže v čim večjem številu.

Društvene vesti

† Anton Krieger. Dne 3. junija 1938 se je preselil v večna lovišča g. Anton Krieger, posestnik in gostilničar v Krškem. Njegovi ožji lovski tovariši so ga spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče k Sv. Križu. V slovo je rezko odjeknila zadnja salva, lovski rog pa mu je pretresljivo zapel.

Pokojnika so odlikovale lovske vrline. Vsakomur je bilo poznano njegovo dobro srce, zato nam bo ostal v nepozabnem spominu. Počivaj v miru, dragi Tone, naj Ti bo domača zemlja lahka! —k.

† Seršen Franjo.

Kruta smrt je zopet s svojo neizprosno roko segla v vrste zelene bratovščine in nam iztrgala enega naših najboljših. V Zagrebu, kjer se je nazadnje zdravil, je umrl v sanatoriju po mučni bolezni naš nepozabni lovski drug Franček Seršen, veletrgovec v Ljutomeru, v najlepši moški dobi, star šele 41 let.

Kot sin ugledne ljutomerske narodne rodbine je v rani mladosti prevzel po očetu veletrgovino in veleposestvo ter s tem veliko delo in veliko skrb. Kljub prezaoplenosti, kljub slabemu zdravju je kot nacionalen človek vedno našel čas za uspešno delo v vseh nacionalnih in kulturnih društvih, našel je čas za delo v lovskem društvu, kjer je bilo njegovo udejstvovanje usmerjeno samo k enemu cilju — k povzdigi ljutomerskih lovišč. Vzorno je njegovo lastno lovišče, njegova »Sela«. S smotrno racionalno gojitvijo in odstrelitvijo je to svoje lovišče povzdignil na najboljšo lovišče v okraju. Kakšen užitek je bil zanj, pravega lovca, s puško pohajati po poljih, travnikih in šumicah svojega lovišča, ne ubijati, nego opazovati divjad, kako živi v prosti prirodi, to vedo samo njegovi najožji lovski tovariši. Samo premalo je bilo časa, ki ga je na ta način posvetil sebi, svojemu zdrav-

ju. Več časa bi si moral vzeti zase, za svoje omajano zdravje, več časa prebiti v svojem lepem lovišču in svojih goricah, Nunski grabi, ki so mu poleg lovišča bile najljubše. Kakšen užitek je bil za domače in tuje lovce — odlič-

ne goste — njegov veliki lov na zajce, kakšen gostitelj je bil takrat lastnik lova Fran Seršen, tega udeleženci ne bodo pozabili nikoli! Da, ljubil je kot pravi lovec lov, veselo in iskreno lovsko družbo, ljubil je divjad, ljubil je prirodo. V svojih »Selih« in v svoji »Nunski grabi« je iskal in našel oddih, mir po prenapornem in odgovornem delu. Tu si iskal zdravja, a ga nisi našel. Franček! Zapustil si nas ravno sedaj, ko se začena za lovce najlepši čas. V Tvojem lovišču na tem širokem Murskem polju pada zlato klasje, previdno vodi stara jerebica svojo mladino od njive do šume in jo čuva kot dobra mati stoterih nevarnosti; jih bo očuvala? Ne! Tak je ta kruti, a večni zakon prirode!

Dragi Franček! Mirno počiva sedaj Tvoje izmučeno telo na ljutomerskem pokopališču. Lovski rog, ki se bo oglašal v jeseni po Murskem polju, Ti bo prinašal zadnje pozdrave naših lovcev... R. C.

Jugoslovenski kinološki savez
priredi letos svojo

IV. DRŽAVNO RAZSTAVO VSEH VRST PSOV

v dneh 1. in 2. septembra na prostorih
ljublanskega velesejma v Ljubljani
pod pokroviteljstvom Njegovega Viso-
čanstva kraljeviča Andreja.

Razstava se bo vršila pod okriljem
Fédération Cynologique Internationale
in se bodo podeljevali naslovi: Prvak
(prvakinja) Jugoslavije, Ljubljana 1958
in nadeja na C. A. C. I. B.

Rok za prijavo je do 18. avgusta 1958.

Vse pismene pošiljke je naslavljati
na tajništvo, Ljubljana I, Cesta v
Rožno dolino 36 (tel. 25-55).

Savezni tajnik.

Oglasi

Sol za divjad. Lovska zadruga v
Ljubljani ima na razpolago sol za
divjad. Dobiva se v skladišču na ve-
lesejmu, kjer se tudi plača.

Pozor, lovci! Iz lovskih vrst se širijo
vesti, da lovci ne morejo oddati sveže
ustreljenih srnjakov. Temu nasproti
obveščam cenj. lovce, da prevzemam
že dolgo let vsako količino divjačine
ter plačujem letos letne srnjake po
9 din za kilogram, postavljeno na od-
dajni kolodvor, brez razlike v teži.
Obračun točen in prompten. Pošiljke
je nasloviti: Josip Ogrinc (Riba),
Ljubljana, glav. kolodvor. — Tel. 25-84.

Črni gaber od 16 cm premera in 120 cm
dolžine naprej iščem vsako množino.
Ponudbe pod »Ostria« na upravo lista.

Lovsko društvo v Ribnici prodaja krot-
ko enoletno srno. Cena 400 din franco
Ribnica.

France Barbič, preparator, Ljublja-
na, Igriška ul. 10, in Medvode. Pre-
pariranje vseh vrst živali. Montiranje
rogovja, strojenje kože, izdelovanje
predložnikov itd.

Direkcija šum v Ljubljani odda v
desetletni zakup samosvoja lovišča »Po-
ljana - Suha«, »Vogel - Boh. jezero« in
»Pri jezeru - Krštenica - Velopolje« v
območju šumske uprave v Boh. Bistrici
na pismeni dražbi, ki se bo vršila v
uradnih prostorih direkcije šum v Ljub-
ljani (Bleiweisova 1) ob 11 dne 22. av-
gusta 1958, v primeru neuspele prve pa
na drugi dražbi dne 31. avgusta 1958.

Lovsko zakupne pogoje, razglas in
potrebna pojasnila daje šumska upra-
va v Boh. Bistrici in direkcija šum v
Ljubljani.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in
trgovina z orožjem, Maribor, Sloven-
ska ulica št. 18. Zaloga samokresov,
avtomatičnih pištol, lovskih pušk in
vseh lovskih potrebščin. Lastna de-
lavnica za popravila, izdelovanje no-
vega orožja, montaža daljnogledov itd.

Dražba lova. Pri okrajnem načelstvu
v Radovljici, v sobi št. 7, se bo vršila
dne 10. avgusta 1958 ob 11 dopoldne
dražba občinskega lovišča občine Bo-
hinjska Srednja vas, leva stran potoka
Ribnice. Lovišče meri 1660.12 ha, izvze-
tih je 1894.16 ha lastnih lovišč. Izklicna
cena in vadij 400 din. Zakupna doba traja
od 10. avgusta 1958 do 9. avgusta 1959.

Ako ta dražba ne bi uspela, se bo v
roku 8 dni vršila ponovna dražba brez
posebnega oklica, ev. pod izklicno ceno.

Podrobni pogoji so na vpogled pri
okrajnem načelstvu v Radovljici.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja
v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih
pušk, kakor petelinke, brezpetelinke
(Hammerles), risanice, Bock-puške in
trocevke, navadne in najfinejše. Na-
dalje se priporoča cenjenim lovcem za
vsa popravila lovskega orožja, kakor
vlaganje novih cevi za šibre in kroglo,
napravo novih kopit, montiranje dalj-
nogledov in vsa v to stroko spadajoča
popravila. — Cene konkurenčne.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, in skladišče Rudnik 24.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo sloviti sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovske pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

Prodam dve čistokrvni psi, »irski seter«, obe z rodovnikom, in sicer dve leti staro psico z začetkom maja poleženo psičko, skupaj ali posebej. Informacije: Dr. de Gleria, Bled I.

Savez Lovačkih Društava v Sarajevu potrebuje kvalificiranega lovskega čuvaja, ki ima dosti prakse tudi v vodenju fazanerije. Ponudbe na Zvezo lovske društev v dravski banovini v Ljubljani, Trdinova ulica 8.

Odstrel jerebic se išče. V pošteved pride samo dobro zaseden udoben revir. Odstrel se računa po košu. Ponudbe na Oto Parin, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Stroj za metanje glinastih golobov z večjo množino glinastih golobov, ugodno naprodaj. Grof Engelbert Auersperg, Turjak.

Prodam »Lovca«, nevezanega, letnik 1927, 1929, 1930, 1932, 1935, a delno od 1922. do 1936. leta. Jernej Rataj, Čakovec, postaja.

Ptičarja, nemškega, kratkodlakega, prvovrstno dresiranega, z dobrimi lovnimi lastnostmi, odlične oblike, do tri leta starega, kupim takoj ali v septembru. Dr. Dular, Ljubljana, Snežniška ulica 10.

LUKLEIN podplati za lovce
ŠPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Kupim istrskega braka, mladiča, starega 6—10 mesecev, kratkodlakega in rjavo lisastega. Ponudbe z označbo cene na: Iv. Rihteršič, nadučitelj, Celje.

Špringer-španjele, šest tednov stare, proda ali zamenja za srednje visoke, nad eno leto stare brake, ki so posebno ostri na lisico. Košmerl Vinko, učitelj, Zagorje ob Savi.

Nemške kratkodlake ptičarje, dva meseca stare, iz prvovrstnega legla,

proda Malenšek Lojze, učitelj v Slov. Konjicah.

Ptičarja, nem. k. d., 3 leta starega, dresiranega, z rodovnikom, zaradi pomanjkanja prostora prodam. Naslov: Herbert Schager, dipl. dentist, Celje. Kralja Aleksandra trg 6.

Prodám 3 leta staro, čistokrvno istrijanko. Goni zelo dobro vso dlakasto žival. Anton Knez, Trata, p. Tržišče, Dolenjsko.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter štiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Kupujem vsakovrstno divjad

po najvišjih dnevnih cenah

Veletrgovina

JOSIPINA REINHARD

PTUJ • Telefon št. 13

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Alfred Primožič

V avgustu

Stal sem pred lovsko bajto in gledal oblake, ki so se zbirali in tlačili v Kočno in Grintovec. Iz doline je pihal južen veter, pozibaval težke smrekove veje in vihal liste na starih jelšah, da so se srebrno svetlikali v somraku.

Mračilo se je hitro in nisem več videl v strme čeri Ruša, ko jo je primahal oče s težkim bremenom. »Danes sem ga pa le,« se mi je posmehnil in mi krepko stisnil roko, ko sem mu voščil lovski blagor. Visoki, pa ne premočni roglji, dobro razkrceni — bolj sem že otipaval dobro trofejo, kot jo gledal.

Stopila sva v kočo, kjer sem že zakuril na ognjišču za skromno večerjo. Oče je vrgel gamsa pod pograd in se pripravil h kuhi, ker meni najbrž ni zaupal in se bal, da ne bi česa pri-smodil.

Povečerjala sva in obsedela na klopi nasproti ognjišču ter strmela v ognjene zublje, ki so švigali iz suhih bukovih polen.

Rahle deževne kaplje so pričele padati iz nizkih oblakov, se spuščale po gostih smrekovih vejah od iglice do iglice, se večale in nazadnje pljuskale na leseno streho. Ogenj na ognjišču je pojemal, le včasih je še za trenutek oživel in tedaj je zaživelo po preprosti bajti: zamigljale so neštete sence, zaigrale, kot bi se hotele objeti in zadržati druga drugo, pa spet zamrle in izginile. V globokem koritu pod bajto je šumel narasli potoček in v divjih padcih prelival svoje vode po strmi strugi med mo-gočnimi skalami in koreninami.

Nisva govorila tistega večera z očetom; tako prijetno je bilo poslušati uspavajoči pljusk debelih kapelj po škodljasti strehi, da se nama je zdelo škoda, da bi njihovo pesem motila z govorjenjem. Le pogledi so nama tu pa tam uhajali pod po-grad, kjer je ležal najin stari z Velikega vrha, ki nama je za-godel marsikatero gorko...

Prav pošteno je začelo liti in veter je divjal z vso silo, ko sva šla »na vreme pogledat« in se nato zarila v mehko seno.

Ko sem se prebudil, je že šumljal čaj v ponvi, od ognjišča pa se mi je posmejal oče: »Le hitro se obleci, pozna sva že!«

»Saj vendar dežuje,« mi je še skoraj v polsnu šinilo skozi možgane. Pogledal sem skozi malo okno — nebo je bilo jasno in posuto z zvezdami in mesec je kukal skozi smrečje. Ni se mi prav dalo vstati, rajši bi še malo poležal, saj se tako prijetno spi v dišečem gorskem senu; pa sem le vstal in se hitro oblekel.

»Danes bova pa še srnjaka dobila,« je začel oče pogovor, ko sva srebala vroči čaj z ocvirki, »greš tudi ti za Kržovec? Danes bova lahko preštela vso divjad, ko bo prišla sušit mokro in hladno kožo na toplo sonce. Tudi potuhnjeni rogač izza Kržovca se mora danes pokazati. Poskusiva oba, morda nama pa danes le uspe?« V mislih sem pretresal, v katero smer bi krenil, pa sem se končno odločil, da grem v novo poseko v Knapovski rob, kamor je zahajal prav dober srnjak. Če bi pa tega ne bilo na spregled, pa bi jo mahnil čez Črni vrh preko Ruša na Fevčo pogledat za gamsi.

Očetu se je že mudilo, saj je imel dobro uro hoda do Staniča, kjer bi moral biti, ko se bo zdanilo; s kratkim pozdravom sva se razšla. »Pa pomagat pridi, da ga sam ne bom preveč težko nosil,« se je še smejal oče, ko je že izginjal med debelimi smrekami.

Zadnji krajec se je skril za gosto vlažno meglo, ki se je še vlačila ob vrhu Ruša, in v gozdu se je stemnilo, da sem le počasi hodil po dobro nadelani lovski stezi, ki vodi preko Črnega vrha na Močnikovo sedlo. Nekje je zalajal srnjak. Ga je morda oče prepodil? Z goste, visoke smreke se je z zamolklim ropotom dvignil petelin, zaokrožil okoli Knapovskega roba in izginil v jutranjem polmraku. Od časa do časa je zavel hladen veter od Velikega vrha in nalahko stresel zaradi dežja precej obilne rosne kaplje z vej, da me je mrzlo spreletelo, kadar so se mi vsule za vrat in po obrazu.

Ko sem stopil na poseko, so zvezde že pogasile, in jedva sem si izbral primeren prostor z dobrim razgledom, je že zapela taščica in naznanila dan. Za debelim štorom, okoli katerega se je bohotilo malinje, sem sedel. Taščice so se že povsod oglašale, tudi kos je začel požvižgavati svojo počasno melodijo; v Črnem vrhu se je drl krančar in jereb je zaklical nekje. Megla, ki se je držala vrha Ruša, je izginila, tudi v Kamniških je ni bilo več. Danilo se je in z daljnogledom sem že mogel razločiti posamezne šture prav na vrh poseke. Vsak čas sem pričakoval, da bom ugledal »mojega«, ko se bo pomaknil izza štora ali malinja, tu pa tam odtrgal gorsko rožo, pa spet dvignil glavo in stresel mokro kožo. Z daljnogledom sem nestrpno pregledoval robove poseke, kje se bo pokazala kaka rdeča lisa. Nič. Pač, prav pri

dnu — ena, dve. Je »moj« poleg? Ne morem razložiti, če je katera rogata, glavi tiščita k tlom in obirata kopinje. Zdaj je prva dvignila glavo — koza. Druga mora biti »moj«! Pa ni; samo slaboten lanski iglar. Še ena rdeča lisa se je pojavila — spet koza. Prav na vrhu poseke se mi je zazdelo, da sem za hip videl nekaj rdečega; je bil gams? Morda samo lisica? Moj stari vendar nima ničesar iskati prav pod čermi. Zdanilo se je popolnoma in nenadoma je zapihal veter z Ruša, prav rahlo sicer, pa vendar dovolj, da sta me srnjaka pri dnu poseke dobila v nos in se prav spodobno poslovila z glasnim »bö, bö, bööö, bö...«. Hitro pogled proti vrhu — na malem parobku, čisto pod čermi stoji »moj« — opazil me je. Negiben ostanem na pol skrčen — tudi on se ne premakne. Močno rogovje se temno odraža od belega peska na plazu. Bi tvegäl in hitro vrgel puško k licu? Ne, rajši bom čisto počasi dvigäl puško. Ne bo me opazil! Tu — debel »böö, böö« in v divjih skokih jo briše srnjak ob robu poseke navzdol. Križ v daljnogledu ga lovi med štorovjem, ga ujame za skok ali dva — premalo za siguren strel, dokler ne izgine v hosti. Prekletu!

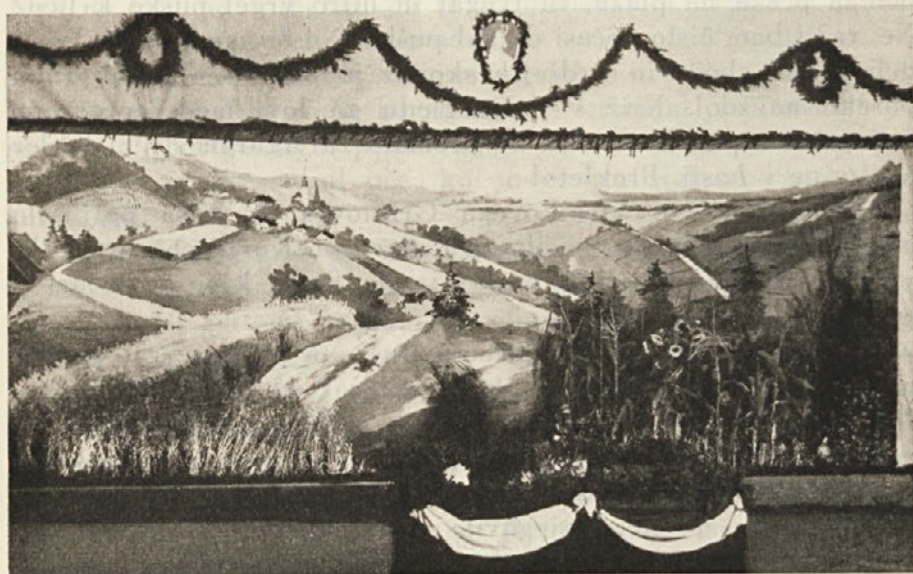
Ko je vrhove Virnikovega Grintovca in Ruša poljubilo mlado sonce, je rezko počilo za Kržovcem. Kurja peč in Veliki vrh sta ujela jek in ga vrgla tja do Ruša, kjer je zamrl v odmevu.

Gamsi so se pasli pod vrhom Ruša, tu pa tam sprožili kamenček, da je poskakoval in se odbijal od police do police, dokler ni v velikem loku zletel čez zadnjo steno in zastal v melišču. Macesni v čereh so se kopali v zlatem jutranjem soncu in bili videti kakor posrebreni od čiste rose, ko sem čez pol ure čestital očetu za enega njegovih najboljših...

Lovsko društvo Maribor na letošnjem »Mariborskem tednu«

Namen letošnje prireditve »Mariborskega tedna« je bil ta, da pokaže napredek našega žitja v vseh kulturnih in gospodarskih panogah v severnem delu Dravske banovine. Tudi naše društvo je bilo pozvano, da se prireditve udeleži. Spričo dejstva, da se je vršila leta 1935. lepa in razsežna razstava takratnega »Slovenskega lovskega društva — podružnice Maribor«, je naš odbor sklenil, da pri tej priliki ne priredi zopet razstave, pač pa, da se točno prilagodi namenom »Mariborskega tedna« in da

pokaže s statističnimi podatki dvig naše organizacije v razdobju od prevrata do današnjega dne, točneje izraženo, od leta 1922. dalje, ko je bila ustanovljena postojanka lovske organizacije v Mariboru, za njegovo takratno upravno območje.

Glede na to je poskrbelo društvo v prvi vrsti za izdelavo zadevnih statističnih tabel in grafikonov in je prikazalo:

1. izkaz o ujetih in ubitih divjadi v zadnjih letih po uradnih podatkih;
2. porast števila ustanovnih in rednih članov ter lovskih paznikov v razdobju od 1922—1938;
3. statistiko lastnih in zakupnih lovišč, površino istih, višino zakupnine, število lovovarstvenega osebja itd.:

4. statistiko v posameznih letih iz lovske panoge izprašanih absolventov Državne nižje gozdarske šole v Mariboru;

5. statistiko treh lovskih tečajev Lovskega društva Maribor v l. 1937. in 1938.

Zahvala za to razmeroma veliko in natančno delo gre v prvi vrsti gospodu šumarskemu nadsvetniku inž. Zmagu Ziernfeldu.

To gradivo je zanimivo, lepo, laskavo za delovanje naše organizacije v Mariboru, toda grafikoni in statistične tabele imajo sila skromno privlačno silo za širšo publiko, izvzemši strokovnjake - lovce in maloštevilne druge ljubitelje in poznavalce našega športa. Pomagati si je moralo društvo z običajnimi

sredstvi. To strokovno gradivo je položilo v ustrezajoč okvir, ki je bil po merodajni sodbi dostojen in lep. Obstojal je iz prikaza vseh vrst pri nas živeče divjadi v obliki dveh oziroma treh dioram v naravni velikosti ter iz dveh miniaturnih dioram in pa v izbrani izložbi srnjadih rogov in gamsjih rogljev, lanskega leta dvakrat in trikrat odlikovanih na tuzemskih razstavah v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu in z zlatimi, srebrnimi in bronastimi medaljami počaščenih na mednarodni lovski razstavi v Berlinu. Ogromno pozornost je vzbujala ta »elita« v očeh obiskovalcev - lovcev. Iz različnih ozirov bo v bližnji in daljni bodočnosti prav težko združiti na eni sami steni toliko število svetovno priznanih odlikovancev!

Na kratko naj orišem posamezne dele tega okvira. Glavna diorama je predstavljala Dravsko polje s pogledom na Sv. Peter pri Mariboru. Ozadje je mojstrsko, v morda le preživih barvah. naslikal gledališki dekorater g. Ussar. S plevelom zarasla pot vodi po polju. Na levi čaka žanjice zreli oves, na desni pa raste že visoka koruza, med njo se bohotijo sončnice in nebodigatreba — protje. Ajda poganja ob sosednjih brazdah. Vse to raste, v zemlji, ki se vsak dan zaliva in ki vzbuja v gledalcu dojem, da gleda pravcato sončno Dravsko polje. Vlogo sončne svetlobe so prevzele pravilno zasenčene električne žarnice. V tej, v dvorano pričarani pokrajini pa živijo naše živalce: jerebice, prepeličke, zajci, fazani in razni drugi predstavniki naše lovne divjadi. Iz polja v polje pa leti trojica jerebic, ki se je rešila smrtonosnega nimrodovega delovanja. Njega v sliki ni, pač pa stoji tam ob poti trinožni stolec, ob njem je naslonjena dvocevka, nekaj izstreljenih tulcev leži na tleh, med njimi — uplenjena žrtev.

Druga lepa živa slika nam predstavlja srečno lisičjo družinico pred brlogom. Mamka ravnokar prinašajo okrvavljeno fazanko, otročiči se pa zabavajo z miško, ostanki jerebice, na pol oglodano kostjo dolgouhca, vse živo, kakor se nudi redkokdaj očem srečnega opazovalca v naravi.

Nad to živo sliko se nahaja drugo pozorišče. V jasnem pomladnem jutru poje slavo Stvarniku in svoji družici naš pomladni vitez. Ne daleč nad njim stoji ob temnem gozdnem parobku lovska koč, obžarjena od jutranje zore. Kar dvignil bi lovec morilno orožje k licu, da bi, okrutnež, ugonobil krasno bitje stvarstva, ki je ravnokar prežeto z viškom življenjske prelesti. Le živi dalje, gorski korenjak, čeprav nagačen na sušči se hojki v Unionski dvorani.

Medved pred skalnatim brlogom se uveljavlja. Njegova prisotnost je potrebna, kljub temu, da ga v območju mariborskega lovskega društva ni; ker je pa hotelo društvo prikazati divjad celokupne Dravske banovine, je sprejelo tudi dolenskega kosmatinca v svoj program. Tvori senzacijo za mladino in lovsko manj poučeno publiko, saj je gorostas in kar divje se belijo mogočni zobje v okviru njegovega temnorjavega gobca.

Miniatureni diorami, ki predstavljata srnjadje lovišče v pohorskih višinah in gamsjo idilo v skalnatih predelih tudi tam nekje na Pohorju ali na Peci, sta mojstrovini zase. Poznavalec težkoč, ki jih zahteva umetniško plastično ponazoravanje miniaturnih posnetkov tovrstne narave, ni štedil s priznavanjem. Kar toplo je postalo pri srečju vsakomur, ki so se mu ob pogledu na te srčkane prizore vzbujali spomini na svoječasne pohode po

visokih pohorskih planinah in po skalovju na Uršlji gori ali Peci. Veliko razstavno sobo krasijo v nevsiljivi množini res mojstrsko nagačeni predstavniki našega visokega lova.

Sredi dvorane stoji na lepem podstavku, primerno razsvetljenem, kip našega najvišjega pokrovitelja Nj. Veličanstva kralja Petra II.

Za idejo in izvršitev so si pridobili zasluge g. društveni predsednik, namestnik načelnika propagandnega odseka g. Gilly in naš mojster preparator g. Wallner, kakor tudi tovariš g. Alfred Kralj in spretni risar g. Matel. Čast jim in hvala!

Končujem z ugotovitvijo: Našo skromno prireditev na letošnjem »Mariborskem tednu« je odobral lovec-strokovnjak in se je o njej laskavo izražala mnogoštevilna širša publika. Častno je nastopila naša organizacija tudi pri tej priliki.

Jerebi in še nekaj

Če se pelješ z vlakom na Gorenjsko, stopi tam pri Podnartu k oknu in poglej proti severu. Odprl se ti bo lep razgled: v ozadju stoji zeleno pasasta Dobrča, na njeni desnici sivolasi Stol, a na levisi Kriška gora. V vznožju teh gora ležijo hribčki in dolinice, porasle z gozdovi; tu se vzdigujejo proti nebu stoletna drevesa, tam poganja nizko grmičje, a le tam prehaja gozd v majhno polje. Srce se ti širi, ko poslušas žanjice, ki pojo tam daleč nekje ob pozni večerni uri, ko se vračajo domov. Lep je ta svet, pa naj bo pozimi ali poleti, naj bo takrat, ko se med gorske velikane zarijejo temni oblaki, ko blisk osvetljuje njih kamnita pobočja, ko divje grmenje odmeva od skalnatih sten, da se po kočah v dolinah tresejo šipe v oknih. V tem, zame najbolj romantičnem kraju sem »gor rastel«. Lepi so bili dnevi, ki sem jih preživel pod očetovim krovom. Ob nedeljah, ko so odšli lovci na lov, sem se jim čestokrat pridružil in včasih prijel celo za puško. Prišli pa so drugi časi; treba je bilo v šole v bližnje mesto. Mestnemu življenju se nisem mogel privaditi. Kadar je bliskalo in treskalo tam na severu pod Stolom, sem si zaželel domov, v prostost, v svobodo, v očetove gozdove. Minila so leta; dolga so bila. Vrnil sem se domov. Spet sem bil prost kot prej. Hodil sem na lov, ustrelil sem zajca, lisico, še preden sem kaj vedel o klicanju jereba, čeprav jih je bilo pri nas veliko. Takrat pri nas še nihče ni znal klicati jereba; edina izjema na celi Gorenjski je bil menda rajnki g. Kapus, soustvaritelj Valentiničeve knjige o jerebu.

Nekoč sem stikal po očetovi lovski torbi. Z začudenjem sem gledal bele koščene piščalke, ki so bile v njej. Pregledal sem jih od prve do zadnje, toda za kaj naj bi bile, nisem uganil. Vtikal sem jih v usta in piskal. Oh, kako so tenkò »pele«. »Katera žival tako drobno piska,« sem premišljeval, toda zaman sem mislil. Šele starejši brat Janez mi je povedal, da so to piščalke za jerebe. Prej namreč jereba nisem še nikdar slišal ali pa morda nisem pazil na tako tenak glasek. Pozneje sem zvedel, da so bile tiste piščalke od rajnkega g. Kapusa. Morda jih je pozabil pri nas, ko je po končanem pogonu na srnjad odšel domov; z mojim očetom sta bila namreč velika prijatelja. Na vsak način sem se hotel naučiti klicati jerebe, zato sem ob prvi priliki prosil g. Kapusa, naj me nauči. Ker sam ni imel časa, je poslal k nam sina g. Vladimirja, da mi je on dal prve nauke. Še danes se dobro spominjam, kako sva pri sveči popravljala eno izmed

tistih piščalk, ki sem jih dobil v očetovi torbi. Prvi dan pouka je rodil že kar lepe uspehe.

Neke jesenske nedelje, imeli smo ravno »ta veliko jago«, se mi je oglasil prvi jereb. Postavili so me v španovo gmajno na »stojišče«. Kmalu so prignali psi zajca, ki pa je srečno odpetal mimo mene, ne da bi streljal nanj. Zadnji pes, ki je menda samo tako pritekel za prvima dvema, je na poti pod menoj spodil jereba, ki je zletel v smreko poleg mene, toda kmalu se je spustil nazaj v grapo. Vzel sem iz žepa piščalko, katero sem odslej nosil vedno s seboj, in zapiskal — pa ne odlično! Kmalu se mi je oglasil, toda ko sem jo drugič še bolj polomil, je utihnil. »Samo da se mi je oglasil,« sem si mislil, »sedaj pa že znam klicati.« Toda povedal sem takrat veliko preveč, učiti sem se moral še precej časa, končno je pa le prišel dan, ko je v Rozalnem na poti obležal moj prvi. Preokorno je pero, da bi moglo opisati vsaj trohico veselja, kakršnega sem občutil tisto jesensko jutro. Odslej me ni razveselilo tanko zvenenje psa, ne glas lovskega roga, želel sem le tihoto gozda, šepetanje odpadajočih jesenskih listov in nič drugega več, kakor še tisti tenak glasek, po katerem sem prvič zaželel ob očetovi lovski torbi.

Leta so tekla kakor ure, letni časi so bežali kakor minute; minila je zima, prišla je pomlad, za njo poletje in potem spet jesen. Jutranji jesenski dih in sveta tišina sta me zvabila, da sem zapustil dom in stopil v gozd. Sedel sem tukaj, zapiskal, ustrelil jereba in spet nadaljeval pot. Tako sem delal leta in leta; celih trideset let. V našem lovišču ni jarka, da ne bi imel kakega spomina nanj. Tu pa tam je naneslo, da sem prestopil meje domačih gozdov. V Seničnem smo imeli nekoč travnik. Oj, kakšno veselje je bilo, ko smo šli sušit seno, in potem, ko je otava zrasla, oh! Nekega jutra, mesto da bi prijeli za kose, bila je ravno otava »zrela«, smo pa obesili puške čez ramo in odšli: jaz, France in Jernej. Tistega dne so bili jerebi čisto brez uma; devet mi jih je prišlo pred puškino cev. Koliko jih je pa priletelo in odletelo, ne vem več. Nikdar več v življenju se mi ni kaj takega pripetilo. Lep je bil zame ta dan, toda prišli so še lepši. Nekoč mi je pravil Jerala, da je spodil celo vrsto jerebov na Perki. »Aha,« sem si mislil, »potem bo pa dobro iti jutri nanje.« Drugega dne je bilo mrzlo in slana je ležala, ko sem vrgel puško na ramo in odhitel po bližnjicah na Perko. »Slana, ta je prava za jerebji lov,« sem si mislil med potjo. Bil je še mrak, ko sem sedel na štor in zapiskal. — Nič! — Komaj pa se je druga kitica izgubila med rahlim šepetom listov, sem začul ropot jerebovih peruti. Opazil sem ga v letu. Pridržal je peruti in v velikem

loku sedel na tla, kakih 15 korakov od mene, da je počilo, kakor bi z mokro cunjo udaril po mizi. Povesil je peruti, razpel repek ter se sukal na vse pretege okoli štor, pred katerega je sedel, a sedaj je postal na spodnji strani, da ga nisem videl. Zapiskal sem še enkrat. Kakor navit avtomobilček je spet tekel dvakrat okoli štor in se zopet ustavil na spodnji strani, da nisem mogel streljati. Zapiskam tretjič, a jereb je zaplesal spet isti ples. Ne vem, zakaj se mi ni upal približati. Nisem hotel še enkrat gledati tega našopirjenega gospodiča in njegov že trikrat prikazani ples; nekoliko sem se privzdignil in ko sem opazil glavico, sem sprožil. Opazil pa sem pri tem jerebu precejšno posebnost. Mesto da bi si na jesen, ko vse žaluje, privezal črno pentljo, je pa ta nepridiprav pripel belo. Drugo, kar ga je odlikovalo, so bile noge, ki so bile vse do krempljcev porasle z belim puhom, kakor njegovega strica v Dobrči, divjega petelina. Mislim, da je prvo z albinizmom, drugo pa z atavizmom precej v zvezi.

Kmalu je zapel tujec na njegovi zemlji svojo pesem. Bom pa še o tem nekaj povedal. Ta je bil šele drzen! Kar iz žepa mi je hotel vzeti klobaso... pa prezgodaj ne smem povedati.

Bilo je teden pozneje, ko sem spet ob 5 zjutraj sedel na Perki na štor. Zapiskam samo enkrat, a jereb je bil že na poti, ne da bi se odzval povabilu. Priletel je čisto tiho, le šumenje zraka sem zaslišal in bil je že pri meni. Oh, kako je bil neroden, kmalu bi mi revež padel v suknjičev žep; z vso silo se mi je zaletel v bok. Ko sem se okrenil, sem videl, kako je čepel ob meni, toda takrat je takoj pograbil šila in kopita ter sfrfotal v nasprotni rob. Da bi privzdignil puško, je bilo pač premalo časa, želel sem mu le: »Ad multos annos!«

Lep je lov na našega malega junaka, toda ko vidiš vse-naokoli polno sovražnikov, ki mu kažejo zobe, se ti pristudi streljanje na tega poznega jesenskega veseljača. Veliko so že pisali o njegovih sovražnikih, pa naj še jaz nekaj povem. Bilo je proti večeru, ko sem klical v Zelenem melu. Jereb se ni oglašil, pač pa si je zaželel ne baš mastne, ampak dobre pečenke kragulj, ki se je v loku bliskovito vrgel mimo mojega klobuka in s perutjo krepko udaril po njem. Bil je gotovo že zelo večč pri tem opraviilu, da sploh ni pogledal, kakšen »jereb« sedi na štoru. Morda ga je pa tudi jerebov rep za klobukom nekoliko zmotil. Znano je pa itak, da so dnevne ujede, čeprav tako urne, vendar tudi precej nerodne. Poslušajte! Bilo je lanskega leta v jeseni, ko so bili pridelki na polju že pospravljeni in »tolpe« vrabcev že pri hišah. Zlasti veliko jih je vedno tam na koncu vasi pri Pepelu. Tu ne mine skoraj dan, da ne bi priletel

skobec po kakega sivega kričača. Ko sem ravno nekaj izpraševal na Pepelovem dvorišču pastirja, je priletel izza hleva skobec in se zagnal med preplašene vrabce, ki so v smrtnem strahu sfrčali v grm poleg naju. Ker se skobcu prvi napad ni posrečil, je šinil za njimi in kar naenkrat ga je imel pastir pod — pazduho. Kako se je fant ustrašil, ni važno. Toliko je bil pa duhaprisoten, da ga je z roko stisnil k sebi. Drugemu se je zopet pripetilo, pa ne fantu, ampak skobcu, da se je ujel za nogo med deske, ko je mislil iz plevnika odnesti vrabca. Oba skobca sta seveda prejela zaslužen plačilo, eden pa še danes čepi nagačen v Pepelovi veži.

Na klic mi je prišla že nekajkrat tudi lisica. Piskal sem na »Velčmo brd«, pa se ni nič ganilo. Že sem se vzdignil, kar skoči izza bližnjega roba lisica in z vzdignjenim repom odhiti proti grmičju. Ker me je izkušnja izučila, sem imel to pot puško pripravljeno. Ustrelil sem, toda drobno zrnje, ki je bilo namenjeno jerebu, jo je samo ranilo; na tleh sem dobil nekaj krvi in dlake. Večkrat mi je potem prišla še kaka zvitorepka na klic, streljati bi jo pa mogel samo s kroglo, ker je bila predaleč.

Tretja velika nadloga, ki jo moram omeniti, je podivjana domača mačka. Neke nedelje popoldne sem klical v Kafretovem — takrat so bile smreke tam še majhne. Klicu se ni odzval jereb, pač pa se je čisto po lisičje priplazil velik lisast maček. Natančno sem vedel, da je prišel na jereba. Ko sem zapiskal, je takoj reagiral; pomaknil se je za nekaj metrov naprej, strigel z ušesi in gledal proti meni, toda videti me ni mogel, ker sem bil dovolj skrit. Tej nerodi sem pa posvetil. Nikdar me ne pograbi večja jeza, kot če vidim mačko ali kakega kužona v gozdu ali na polju. Ni odveč, če še enkrat opomnimo lovske čuvaje in sploh lovce na te roparje, ki se rede v varstvu človeka.

Spet je prišla v deželo jesen, tiha in mirna. Omrznil je topli dih juga, ki žene temnosive raztrgane oblake proti severu. Gozd je umolknil, le listje po drevju je zatrepetalo, kakor plamenčki gorečih sveč na vseh mrtvih dan. Nekaj sončnih žarkov je prodrlo sivo nebo in se poigralo na orjavelih listih cvetlic na oknu.

Sedim pri oknu in obujam spomine; vesele in žalostne misli bežijo mimo mene... Močno je butnil veter ob priprte naoknice, da so se te z glasnim ropotom zaprle. Predramil sem se.

»Ne, nočem žalosti, nočem jeseni!«

Obrnem se na stolu in pogled mi obvisi na puški, obešeni tam pod jelenovim rogovjem. Že sem vstal, že hitim proti njej spet ves mlad: »Pojdi, greva ven v naravo, tja, kjer nekdo še poje pomladansko pesem, pesem veselja in ljubezni...«

O teži srnjakov in rogovju

»Kako je to, da so ponekod tako težki srnjaki in imajo tako lepo rogovje, drugod pa zopet tako lahki in z zaostalim rogovjem?« To vprašanje smo si stavili gozdarji, ki smo že pretaknili v svojih službovanjih Istro, Trnovski gozd, Gorenjsko, Dolenjsko in Koroško. Odgovori pa so bili povsem neenaki. Eden je trdil to, drugi zopet drugo. Začelo me je zanimati to vprašanje. Rekel sem: »Ako zberem topografičen opis kraja in teže ustreljenih srnjakov, potem moram priti na jasno vsaj z glavnimi vprašanji.« Zato sem začel s Trnovskim gozdom, in sicer z upravo Dol. Uprava v Dolu leži v izrazitem kraškem svetu, na krednem apnencu. Tla so plitva in samo v jamah je nekoliko silnejša zemeljska plast, posejana z vršaci od 800 do 2000 m. Porasla so z bukovjem in jelko, v mirnejših krajih tudi s smreko. Podrast tvori v mirnejših krajih razno grmičje, v golosekih pa prevladuje malinovje vso drugo rast. Kakor povsod na kraških tleh, primanjkuje tudi tu vode. Kajpada tudi burja ne prizanaša temu kraju. Število srnjadi je bilo v letih 1900 do 1903 zmerno. Pri srnjadi tudi niso razsajale bolezni. Izmed drugih škodljivih vplivov se omenja samo delovanje divjih lovcev, katerim je padlo v roke na leto povprečno po 20 do 25 srnjakov in srn. Kakor je razvidno iz zbranih števil, je bila povprečna teža iztrebljenih odraslih (torej samih šesterakov) srnjakov pri 51 komadih 21·2 kg. Ako upoštevamo še rogovje, je bilo isto zelo povoljno razraslo, svetlo in močno jagodičasto. Višina rogovja je znašala 17 do 22 cm. Torej povprečno po 19½ cm dolžine. Kakor rečeno je bila srnjad v vsem Trnovskem gozdu zdrava ter ni bilo opaziti degeneracije. Ako torej preračunamo vse skupaj, dobimo za Dol naslednje: kraška tla, brez vode, stanje srnjadi odlično, teža 21·2 kg z jagodičastim rogovjem v višini 19½ cm. Oglejmo si nadalje še visoko planoto Pokljuko. Nje višina je 900 do 2200 m. Tla tvorijo v ravnini sipine nekdanjih snežnikov in njih kamnita navlaka, a vršaci so sestavljeni iz zgolj trdega apnenca, zato so tla po večini iz razkrajajočega se peska in pokrita le z malo zemlje. Izviri vode so le ob visokem močvirju, ki se razteza od »Mrzlega studenca« do »Črnega potoka«; drugače pa večjih studencev ni. Poključka planota je porasla po večini s smrekami, tla pa z borovičevjem in v višjih legah z brusnico. Srnjad se drži tu le v kopnem času, dočim se umakne pred snegom v nižje lege. Tu se zadržuje le

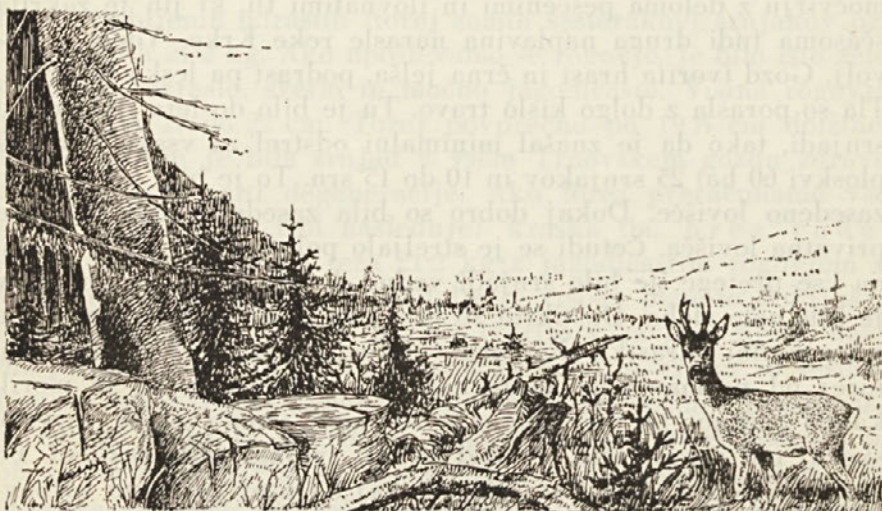
od meseca aprila do konca septembra. V mesecih juliju in avgustu pa se seli srnjad že v višje lege, tako da se nahaja že v višini gamsov. Zato ni nič čudnega, ako ti pride pri čakanju na pašo tudi kak gams. Predvsem se oziram tu le na komade, ki sem jih ustrelil sam. Od 31 komadov sem dobil povprečno težo 20·8 kg. Rogovje imajo tudi zelo različno. Deloma je slabotno, deloma pa jako močno in malo jagodičasto. Med ustreljenimi komadi je bil celo en križar, ki sem ga ustrelil pri »Bratovi peči«. Višina rogovja je znašala 15 do 21 cm, torej povprečno 17 cm.

Dolenjska, in sicer »Opatova gora« nad Kostanjevico. Tudi tu se oziram le na državni svet, ki je menda še najboljše oskrbovan. Žal pa moram reči, da je tudi državno lovišče, kar se tiče lova, v jako slabem stanju, ker ga stalno obiskujejo okoliški divji lovci kar v celih gručah. Da je temu tako, lahko potrdijo gozdarji in gozdni čuvaji, ki so naleteli že neštetokrat na trope po 15 do 20 divjih lovcev, ki so našemljeni držali v revirju prave pogone s psi. Tu so kraška tla, s krednim apnencem; po iratah bujno raste malinovje; vode ni nikjer, razen če se upošteva majhen studenec za divjad v Globočicah. Seveda je sedaj srnjadi jako malo in se oziram le na zapiske mojega očeta, ki je ustrelil v tem revirju na zalazu letno po dva do tri srnjake. Teža ustreljenih srnjakov je bila 21 do 23 kg, torej povprečno 22·25 kg. Roglji so bili svetli, še precej jagodičasti in visoki po 19 do 22 cm, t. j. povprečno po 20·5 cm. Nasprotno temu lovišču omenjam še lovišče v Krokovem. To lovišče leži v ravnini, v močvirju z deloma peščenimi in ilovnatimi tli, ki jih je zakrila sčasoma tudi druga naplavina narasle reke Krke. Vode je dovolj. Gozd tvorita hrast in črna jelša, podrast pa leska in breza. Tla so porasla z dolgo kislo travo. Tu je bilo do leta 1900. obilo srnjadi, tako da je znašal minimalni odstrel za vsako leto (na ploskvi 60 ha) 25 srnjakov in 10 do 15 srn. To je bilo jako dobro zasedeno lovišče. Dokaj dobro so bila zasedena tudi okoliška privatna lovišča. Četudi se je streljalo poleti, zlasti pa v jeseni, na vse pretege, je bilo srnjadi vedno dovolj. Rogovje srnjakov je bilo zelo slabo. Dostikrat so bile konice na rogu le označene z majhnimi odrastki. Njihova velikost je bila 1·5 do 14·5 cm, torej od najmanjšega zanikrneža do največjega, ki je meril, kakor rečeno, 14 cm. Rogovje so imeli temno, slabo razvito, skoraj nič jagodičasto. Po teži so bili srnjaki jako različni. Po mojem mnenju so bili srnjaki semkaj od psov prignani hribovski srnjaki, kar je potrjevalo njihovo svetlo rogovje. Teža je torej znašala pri iztrebljenem srnjaku 16 ½ do 19 ½ kg, povprečno 18 kg. Naj omenim še, da je nastala nekoliko let pozneje tu

pljučna gniloba. Ta bolezen je pobrala tekom 3 let skoraj vso srnjad. V ilustracijo naj omenim še samo Kokro. Tu je na pogled naravnost raj za srne. Dobre paše, bistre vode in skrivališč v izobilju. Naravnost začudil sem se pa ob pogledu na visoko, ravno, gladko rogovje in na zelo pičlo težo, ki jo imajo srnjaki. Teža znaša povprečno 19 do 19,5 kg.

Ako torej pogledamo po teh podatkih, nas morajo začuditi predvsem podatki, ki sem jih dobil pri kraških srnjakih. Začel sem premišljati to in ono okolnost in prišel do naslednjega zaključka: Koder je dosti vode, tam je tudi dosti bakterij in drugih bolezenskih kali, in živali, ki se gojijo le v vodi oziroma le tam žive. Pa tudi paša se razlikuje. S tem, da se nahrani s sočno pašo, mora predelati želodec tudi vodo, ki je v rastlini, dočim to delovanje želodca odpade pri kraški hrani, ki je bolj redilna in vsebuje razmeroma manj vode. Vse to deluje potem na telesno težo, kakor tudi na rogovje srnjadi. Torej: Kjer je preveč vode, tam ni dober kraj za divjad.

Pa boste rekli, da divjad vendar ne more ostati brez vode! O, pa še kako lahko in zlasti na Krasu. Tu se od dnevnega sonca razbeljena narava v jutranjih urah prav občutno ohladi ter je zlasti v mirnih dolinah jako veliko rose. Z velikim zadoščenjem sem opazoval srne v jutranjih urah, kako so lizale roso. No, in srnjad je bila tudi toliko razumna, da si je iskala v gorkem času le hlada.

Kadar prihajajo na klic

Da, tedaj sem bil mobiliziran. Prijatelj Krištof je ukazal in jaz, skromna in poslušna duša, sem ubogal. Dne 28. julija sem odrinil na »bojno polje«. Predavnimi leti se je tega dne tudi vršila mobilizacija. Je bila bolj žalostnega značaja, letošnja moja pa je bila v precejšni meri vesela. Učinek obeh je bil tudi precej različen, saj je prva imela za posledico kar hekatombe krvavih žrtev, druga je potekla povsem nekrvavo, ako odštejem krvavi žulj, ki so mi ga prizadejale gojzerice. V domačih copatah se ne da hoditi po močvirnatih pohorskih gozdovih.

Vkrca sem se na prav zgodnji vlak, ki me je potegnil iz Maribora do postaje Št. Lovrenc na Pohorju, od koder me je avtobus prav naglo spravil na konec trga k gostilni »Pri zlatem jelenu«. Bolj bi mu skoraj pristajalo ime »Pri neposlušnem srnjaku«! Nisem bil sam, družbo sta mi delala stanovski tovariš in njegova ljubezniva soproga ter njun potomček. Na klopci pred gostilno nas je že čakal Tone. Tič! Preštudiraj ga od vseh koncev in krajev: tič je, toda železen. Sicer je pa lovski paznik. Po skromnem okrepčilu je zadel na svoja krepka ramena namesto enega kar štiri nahrbtnike. Vrag vedi, kako je čaral, da je iz štirih napravil dva, in s približno 40 kg na hrbtu — Tonetovem seveda — smo se pričeli polagoma vzpenjati. To se pravi, polagoma mi, Tone pa jo je mahal pred nami in kazal pot malo manj polagoma. Potil se je Tone, o tem ni dvoma, mi tudi. Kdo več, o tem se ne bomo prepirali. Dejstvo je, da je on nosil, mnogo nosil, a mi drugi nič. Prav točna pa tudi ta trditev ni. Gospa, ki je bila z nami, je usmiljenega srca, kakor mnoge — ne vse — ženske, nosila v presledkih dva srčkana šesttedenska brakca v naročju, ki naj bi tam gori na planini pričela svojo lovsko kariero. Revčka bi brez pomoči pač ne dospela do »kasarne«, kjer jima bo odslužiti — kadrski rok. Po daljšem odmoru v gostoljubni veleposestnikovi hiši približno sredi pota — zlato iskreči se hrušavec je bil naravnost božansko dober — smo po dolgih petih urah sopihanja v hrib, ki so jih dičili prav mnogi polcigaretni odmori, prispeli 1400 m visoko do razpotja. Tu nas je pričakoval gostitelj Krištof. Je znan širom po celi mili domovini, pa tudi izven nje, saj diči njegovo ime vsako, prav vsako steklenico — Radenske vode. Po kratkem prisrčnem pozdravu sem izrazil Krištofu željo, naj nam drugič pošlje v dolino naproti namesto Toneta — aeroplan.

Prav pohlevno je deževalo, ko smo se približevali nad vse prijaznemu domovanju, planinski, lovski, počitniški koči, bolje rečeno vili, ki nas je sprejela pod svojo gostoljubno streho. Oj ti nebeško domovanje! Ne bom te zlepa pozabil! Pa tudi ne ljubeznivih gostiteljev v njem.

Krasna široka ravnina, tik za gosto obraslim Plešičem. Contra dictio in adiecto — Plešič, plešasti vrh, pa gosto obrasel! Mehka in gosta svilnata travica, ki ji domačini pravijo lasina, je kar pretkana s tisoči in tisoči živorumenih cvetov arnike. Po njej plešejo roji krasnih planinskih metuljev. V primernih razdaljah se šopirijo divno rasle visoke smreke, ki dopuščajo prost razgled na vse strani. V sredini te blažene poljane se bohota komaj zgrajena vila. Čast dela ustvaritelju! Lepa je in udobna. Njena zunanost in notranost se harmonično spajata z naravnost lepo okolico. In kaj je v njej? Srečna družinica, ki uživa rajski mir in gorski zrak v tem paradižu, daleč od mestnega hrupa in vrveža, brez prahu, avtomobilov, radia, harmonik in vse tiste navlake, ki diči današnje civilizirano mesto. Sicer pa ima vsaka »medaljica«, pa jo prinesi z Brezij ali Svete gore ali od koder koli, dve plati. Izognimo se vsaki tozadevni debati! In tam, v lepi jedilnici, mi je razlagal prijatelj Krištof: »Ga moraš dobiti! Tisti del lovišča, imenuje se Pekel — nomen est omen! — smo pustili popolnoma na miru. Za tebe. Trije hodiijo tam okoli. Dva čedna, eden pa kar imeniten. Tone pravi, da ima kar dve pedi „auf“! Če boš imel srečo, bo tvoj!« Tone je prikimal, jaz pa sem slastno požiral srnjakov hrbet s cmoki v omaki, ki mi ga je nudila miza, ter se sem pa tja malo popraskal za ušesi... Jaz pa sreča! Hm! Nak! Mene se smola drži, odkar sem prikrevsal na ta svet. Pa naj bi se sedaj kolo zasukalo? V višini 1400 m je vse mogoče. Bomo videli!

Komaj so se moji od hoje kar otopeli udje malo odpočili, je zapela trobenta — Tone. Klicala me je v »Pekel«. Krištof me je spremljal, njegova krasna Antinit-Schönauerca z daljnogledom, pa Tone seveda. »Pol urice je do tja dol,« sta rekla. Poznam jaz tiste »pol urice«! Če se »jager« drugje ne zlaže, se prav gotovo tedaj, ko tolaži koga s »kratko« potjo. Hoja v Pekel po stezah in pragozdu brez stez v popoldanskih urah ni ubijala. Nazaj grede je bilo huje. Krištofova svetilka je pridno svetila — Krištofu, meni pa, ki sem hodil za njim, malo manj. Železni Tone jo je mahal kar v temi skozi pragozd, čez križem kražem ležeča debela, po močvirju, po kamniti strugi potoka, po drči — tič vidi ponoči kakor podnevi. Ima mačje oči, nosi svoj pihalnik, dragoceno Krištofovo puško, nahrbtnik, deščice

za sedenje na prežišču, pa še meni pomaga v težavnih okoliščinah. Luči jaz nisem imel, ker mi je pregorela nova žarnica kar v prvih minutah tam gori okoli Plešiča. Žarnic pa na planinah ne prodajajo. Neprevidnež, ki se nisem založil s potrebno rezervo! O smoli, ki mi je vedno in povsod verna družica, sem že prej nekaj povedal.

V Peklu smo bili vsega skupaj v treh dneh štirikrat, v Peklu, kjer so se sprhajali skozi mesec dni trije rogači, dva čedna in oni imenitnik. Dvakrat smo bili tam zvečer in pozno v noč, dvakrat zjutraj, oj prav rano zjutraj.

Pekel je neko jugozapadno pobočje tam sredi pohorskih gmot. Spodaj šumi komaj porojena Radolna. Na nasprotnem pobočju, silno poraslem, kakor Pekel, sloni ob skali pobeljena drvarska koč. Prav močno se odraža od zelenega ozadja. S pomočjo daljnogleda je dobro vidna. Kakor je takrat vse kazalo, je bila popolnoma zapuščena. Daleč naokrog skorajda moreče učinkujoča samota in tišina. Prav redko je to tišino za trenutke trgal neobičajno čuden glas planinske šoje. Vsaj Tone je trdil, da je to šoja. Nisem je videl, ne vem, kakšna je. Po glasu in obnašanju sodeč bi skoraj mislil, da ne igra vloge denuncianta in policaja, kakor naša nižinska.

Veš li, dragi lovski prijatelj, ki si še daleč od pekla, kaj se to pravi, sedeti v Peklu? Ne? Ti bom pa jaz to zadevo predočil.

Najprej se moraš izkašljati. Tako približno dve sto metrov nad Peklom. Potem moraš hoditi za dr. Krištofom in Tonetom

skozi pragozd kakor — tat. Nobena vejica se ne sme prelomiti pod tvojimi gojzericami, niti šepniti ne smeš, o pohrkavanju ni govora in slednjič sedeš okrog 5. ure zvečer. Kam? Na deščico, ki jo je prinesel Tone s seboj v trikratni izdaji, enkrat za mojo veličino, enkrat za dragega Krištofa in enkrat za lastno zadnjo plat. Moja deščica ni ležala nikdar vodoravno. Enkrat je ena sednica bila više položena, drugič niže, enkrat je navpičnica mojega telesa silila nazaj, drugič pa naprej. Nog ne smeš prestavljati, ker šumi. Gibati se tudi ne smeš. Vsak gib je opozorilo srnjaku, ki se morda bliža. Kaditi? Cigarete? Poglavlje zase! Krištof in Tone sta ugotovila, da sta tekom treh dni podrla dva krasna srnjaka na prežišču kljub temu, da sta prav pridno uničevala »Morave« in »Drine«. Nisem kar nič oporekal, saj smatram tudi jaz cigareto za poslastico. Da pa nisem oporekal, mi je bilo kmalu žal. Iz dveh vzrokov. Kajenje na prežišču, ki ni visoko, smatram po dobljenih izkušnjah za napako. Vetrček, še tako neznamen, raznaša duh po dimu na vse strani. Seveda bi ta duh ne bil kvarnega značaja, ako bi se gospod srnjak pripeljali po tračnicah, kakor vlak, iz neke smeri in bi veter pihal od strani, od koder bi »beštja« prihajala. Toda gospod prihajajo, od koder se jim zljubi in ne po načrtani poti. Pa tudi ne ob uri, ki bi bila zabeležena v kakem voznem redu. Drugi vzrok, ki je name kar porazno učinkoval, da mi je bila cigareta takrat vse prej kakor simpatična, je sledeči: Šegeče me v goltancu prav mnogokrat, vsako uro, posebno seveda, ako kadim. Pa me je prijatelj dr. Krištof na prvi seji v Peklu precej divje pogledal, ko sem uničeval skromno polovičko in tiho, skoraj neslišno pohrkaval. Sekvestriral mi je tobačnico, pa mirna Bosna. Onadva, Krištof in Tone, sta pa kar naprej brezbrizno ugonabljala »božjo travico«, da so se meni sline cedile.

Štirikrat me je Pekel mučil na ta način. Slabo sem sedel, vse kosti so me bolele, blede zavist me je grizla zaradi cigaret, pa sem moral negibno čakati nanj, ki se nam je, rogač, vsem trem samo rogal. Štirikrat smo ga čakali, oziroma smo jih čakali, saj so, kakor je rečeno, kar trije tam okoli domovali in se sprehajali, in vsakikrat po dve do tri ure. »Ja, ja,« je rekel gostitelj Krištof, »srnjaka moraš zaslužiti, to ni zajec, pa tudi ne jerebica ali fazan!« Prav je imel Krištof. Da nisem tako vnet za »jagrske« podvige, bi mi bila vsa zadevščina skoraj presedala.

Ko smo prvič sedeli v Peklu, je bilo sploh vse tiho. »On« je hodil po drugih potih. Ko se je vršila druga seja, so me komarji strahovito opikali. Človek ne bi verjel, da znajo biti te zverine v taki nadmorski višini tako peklensko krvoločne.

Če se praskaš, se moraš gibati. Krištof pa je rekel, da se ne smem gibati. Ubogal sem, komarji so pa lokali mojo sladko krvco. »On« pa je le prišel, toda zelo oprezno. Kakor izkušen strateg je poslal naprej izvidnico — kozo. Tone jo je prvi zagledal, me sunil mirno sedečega precej kruto v rebra, položil kazalec desnice na usta in sikal »ss, ss«, češ naj bom tiho. Ne vem, ali je to prednjo patrolo na našo prisotnost opozoril cigaretni dim onih dveh — moj ne, seveda — ali gibanje Tonetove desnice ali pa njegovo ss-kanje. Hripavo je s precej tenkim glasom rekla »bev, bev, bev«, odbrzela in mi vsi trije smo čakali morda še celo minuto, potem pa je »on«, ki je bil izvidnico oprezno sledil, s precejšnim basom zalajal »bev, bev«, pa še enkrat »bev«. Nato smo vstali. Tone se je nekaj pridušal, Krištof je klel, jaz pa sem si prav prešerno prižgal cigareto, nekajkrat prav iz duše zakašljaj, potem pa smo jo mahnili rebus infectis proti vili na dobro večerjo in v mehko posteljo.

Kratek je bil počitek tisto noč. Že ob treh zjutraj me je spravil iz vodoravnega v navpični položaj »železni«.

Po obligatnem dveurnem sedenju na tisti, tedaj navzad višči deščici v Peklu se je zopet javil »on«. Približno 50 do 100 metrov pod nami v gostem grmovju. Cigaretni dim Krištofov in Tonetov ga je najbrž tako vzradostil, da je skoraj zajuckal svoj »bev, bev« in zopet je nastala tišina. Po pragozdu smo krevsali vsi trije navzgor v Krištofov hotel.

Ko smo tretjič posedevali v Peklu, je bila stvar zopet malo drugačna. Ker smo se bili pomaknili za približno 100 metrov niže na zelo primerno čakališče ob brezi, katere nadzemne korenike so nudile prav udobno sedišče — leva sednica je visela poševno desno dol! — je bilo na vsak način pričakovati uspeha. Bil je uspeh! Vsaj za ušesa! Spet za 100 metrov niže, skoraj ob krstnem kamnu male Radolne, je okoli osme ure, torej v precejšnjem mraku, pričel koncert. Dva od treh, ki so se v »peklenskem« pobočju sprehajali, sta se srečala. Najbrž je šlo za učinke porajajočega se prska. Nista bevkala, pač pa bevskala, kakor dva pijančka, ki se ne moreta pogoditi za plačilo zapitka. Po prav dolgotrajnih minutah živega »besednega« boja je nastal zopet vseobči molk. In zopet je bil konec lovskega pohoda brez vsakega uspeha.

(Konec prihodnjič.)

Fr. Bračun

Na Samoti

(Slika)

»Bo lepo? Bo deževalo danes?« je navsezgodaj povpraševala taščica v leskovem grmu. Ščinkavec ji je pa odgovarjal samozavestno z jablane, rekoč:

»Tri dni bo sinje ostalo nebo,
tri dni o dežju še sluha ne bo.«

Bahato je še enkrat ponovil svojo prerokbo, češ: »Meni boš pa že morala verjeti, saj veš, da me cenijo ljudje kot vremenskega preroka.« Nato pa je opazil prsteničarjevo gosenico, ki se mu je hotela baš skriti med listje. Pograbil jo je, da zamaši z njo vsaj za trenutek kljun najbližjemu mladiču, ki je čivkal, kakor da mu je treba umreti od lakote...

Pa »Vsi pojte rakom žvižgat vremenski vi preroki!« je vzkliknil ogorčen ob priliki že Prešeren. Prav tako razočarana je bila tistega dne tudi taščica. Komaj je odzvonilo poldne, se je že prevleklo nebo z oblaki, ki so zakrili sonce in zasenčili krajino. Nato pa se je ulila ploha med bliskom in gromom ter hruščem in truščem, kakor da je napočil sodni dan. Nad pol ure je trajal naliv, da je voda kar drla po drugače suhih jarkih in gozdnih potih; nato pa se je iznova zjasnilo nebo.

Vsa premočena je sfrčala taščica na jablano ob kolovozu, stresla roso s sebe, našopirila perje, povesila peruti ter se povsem predala ugodju toplih sončnih žarkov. Medtem pa je pridno motrila okolico, da bi opazila ščinkavca-domišljavca in mu po zasluženju povedala svoje mnenje. Toda tega ni bilo od nikoder na izpregled. Pač pa se pokažeta spodaj izza ovinka na kolovozu dva moška v lovskih krojih, prav tako premočena do kože. Težkih korakov jo mahata navkreber in zavijeta, preden prideta do jablane, navzgor na jaso. Tu odložita puški in nahrbtnika pod močno semensko smreko, ki je baš nehala kapljati, zase pa poiščeta v bližini primerna, kolikor toliko suha prostorčka, sezujeta čevlje, se slečeta in ožmeta obleko in perilo ter razprostreta reči po rastikah naokrog. Tako se v kratkem prelevita.

Jasa nad Samoto je v obliki pravokotnika do vrha hriba izsekan gozd, od koder zro redka semenska drevesa žalostno na ravnico pod kolovozom. Tu stojita koča, krita s slamo, in poleg nje nizka staja med sadnim drevjem. Še nekoliko njivic, senožet in pašnik se stiskata med gozd, ki se košati na desni in levi Samote ter sega po pobočju še daleč nizdol v dolino.

Tu je polno cvetja in skritega življenja v dobi vročih pasjih dni. Med raznoličnim zelenjem mrgoli pomarančastih cvetov volovca. Vmes rumené naprstec, vratič, šentjanževka, plamení z žoltim zubljem visoko v zrak lučnik, sinji gadovec, se kažejo v vijoličastem veličastju grintovec in zvončice, rdeči kartavžar, slezena in velikocvetna pirenejska krvomočnica, nastopajo v skromnih deviškobelih vencih pokalica, rman in zvezdnice. Tu pa tam ob robu gozda udari v oko iz rumenorjavega ozadja kakšna živordeča golobica liki rubin iz skalovja. Nad vsem tem barvnim sijajem pa plava vzduh, prepojen z vonjem po smoli in cvetju.

Običajno vlada tedaj tu zgoraj tišina, v kolikor je ne moti vzburkano ozračje ter krik in vik otrok okrog koče. Četvero-nožci se skrivajo po najbolj gostih goščavah, da se obranijo sončne pripeke in se zavarujejo pred vsakojakimi brenčečimi krvosesi, ki jih obletavajo v rojih podnevi. Pred nočjo ali jutrom skorajda ne prihajajo več na izpregled. Ptice so zaradi družinskih skrbi po večini pozabile na petje. Le kuščarice in drugi plazilci se kažejo po poseki, zlasti na mestih, kjer so skale predrle tla. Najbolj živahne pa so žuželke vseh vrst. Teh mrgoli zlasti po dežju po prisojnih krajih. Rogini s tipalnicami, daljšimi, kakor so jim trupi, in pisanimi krili prihajajo na cvete in tekmujejo pri pirovanju z muhami, čebelami in čmrlji. Sršeni — pravcati rokomavhi — prežijo iz zasede na medobere, jih prebadajo ter jim otimajo sladko breme. Pavlinčki, admirali, pogrebci, biserniki, lastovičarji, koprivarji in še premnogi drugi metulji raznih velikosti in oblik ter v vseh mogočih bolj ali manj živih barvah se nosijo po zraku, posedajo po cvetju naokrog ter zapirajo in odpirajo spogledljivo pisana krila. Cel roj milovidnih modrinov pleše kolo okrog mlake na kolovozu. V de-ročem poletu je pribrnel velerilec nad skupino kartavžarjev, se ustavil nad cvetom ter stegnil dolgo sesalo, da se nasrka, viseč v zraku, sladke pijače. Tu pa tam zbrni kvišku kakšna modro- ali rdečekрила kobilica, da zaškrli nato na drugem mestu brezskrbno v svet. V tisočerihi barvah se blesti poseka, polna zlatega sonca, živega cvetja in pisanih žuželk.

Pa vse te lepote ne uvažujeta lovca nad kočo v Samoti. Mlajši se je pretegnil udobno po trati, zložil roke pod glavo, si zasenčil čelo s klobukom ter nastavil gole, že itak zagorele prsi naravnost sončnim žarkom. Starejši obrača, sedeč na štoru, zdaj to, zdaj ono plat proti soncu ter reže in prigrizuje po malem klobaso, ki si jo je prinesel iz nahrbtnika. To seljanko pa poruši na mah mlajši, ko se požene z neverjetno prožnostjo

kvišku. Pri tem zarobanti po hrvaško grdo psovko, sleče sila naglo še spodnje hlače s sebe ter začne, gol kakor Adam, preden si je omislil smokvin list, otepati telo in stresati perilo. Vmes se zvija in vrti ter momlja in godrnja kakor ciganski medved na boben.

»Oho, doktor! Pa menda nisi pozabil, da nisi sam?« se oglasi tedaj starejši lovec.

»Pojdi se solit, profesor!« želi zadirčno tovarišu doktor. »Dopoldne so me obdelavali po vseh dostopnih delih telesa komarji in obadi, da sem poln bunk, zdaj so mi pa začele zastrupljati kri v ostalem telesu še rdečke, da bi jih vrag! Sicer so me pa takega, kakršen sem, gledali pred štirinajstimi leti, ko so me potrdili v vojake, še vse drugačni gospodje, pa se nihče ni zgražal.«

»Eh! Saj se tudi jaz ne,« meni smeje se profesor. »Vsekakor pa bo čas, da se oblečeva. Perilo je suho, drugače bi se te mravlje ne bile lotile. Ostala roba se pa posuši prej na telesu.«

Lovca se oblečeta ter posedeta v senco pod smreko, kjer si postreže tudi doktor z dobrotami iz nahrbtnika.

Medtem je spodaj vdova Jera napodila svoja dva »aduta« iz koč ter jima velela pognati kozi na pašo. To je sicer vrlo pusto delo, more pa se s primernimi domisleki dokaj ukratkočiasiti.

Komaj sta prišli kozi, obe snežnobeke barve, saj vode na Samoti ne manjka, iz sadnega drevja na plan, se postavi starejši deček v majici, progasti kakor zebra, na vse štiri pred kozliča, da se zalesketa siva krpa na zadnji plati temnomodrih hlač kakor odsev navzgor, dvigne desnico ter butne s pestjo živalco po čelu. Takoj nato pa odmakne roko ter ji pokaže odprto dlan, rekoč:

»Na, Dimče, na! Hrs! Hrs! Hrs!«

Kozel strese brado, vrže zadnji konec kvišku, se potisne s sklonjeno glavo nekoliko korakov nazaj ter se požene naprej v nastavljeno dlan, kakor da ima pristnega kozla pred seboj. Medtem obira koza mirno grmičje ob robu gozda ter se le od časa do časa ozre po srboritih boricah na pašniku.

Mlajši deček v kratkih rjavih hlačkah in rdeči srajci brez rokavov, nekolikokrat zakrpani s črnimi zaplatami, da se vidi po hrbtu kakor pikapolonica, je pritrdil sveto podobico na kol. Tega dviga visoko v zrak, se vrti okrog lastne osi, pleše istočasno v krogu okoli obeh »kozlov« ter poje venomer z visokim glasom:

»Je — ruzalem,
je Betlehem,
je Nazaret,
je — sladoled.«

Trikrat, štirikrat se ponovi prizor na isti način, zdaj s te, zdaj z one strani. Na mah pa se požene kozliček, ki se je očitno naveličal igre, namesto v nastavljen dlan, med nogi pevoljubnega plesalca ter ga položi na trato. Nato jo pocedi v smešnih skokih proti materi ob robu gozda, kjer se ustavi, zroč neznansko hudomušno nazaj proti obema dečkoma.

Izmed teh sedi bodač v zebrasti majici na tleh, se bije po kolenih ter se vije od smeha. Pikapolončasti »Jeruzalemec« leži pa kakor neokreten hrošč na hrbtu, moli vse štiri od sebe ter kriči, kakor bi ga kdo iz kože deval: »Mama! Mama! Kozu me je. Em-he-he-he!«

Tudi lovca, ki gledata predstavo pod seboj kakor v amfiteatru, se smejeta. »Rad bi pa le vedel,« se oglasi profesor, »kako pridejo kristjanom sveta mesta v zvezo s sladoledom?«

»Mene pa zanima,« meni doktor, »vse bolj napredek kulture. Kajti, da bo sladoleđ v takem zakotju takim frkovcem znan, se mi prej niti sanjalo ne bi. Vsekakor: mi strelci gremo naprej!«

»Ha! Pa tudi za naju dva 'strelca' bo čas, da se dvigne. Preglejva strelivo in ostale potrebščine, če so še za rabo po takim nalivu!«

»Naboji,« ugotovi doktor, »so razen dveh, ki sem jih, ko sem izpraznil puško, nepredvidno vtaknil v žep gornje suknje, dobri. Kaj pravi neki zovnica?«

Doktor pihne v piščalko ter ji izvabi nekoliko vse prej kakor pivkanju podobnih hreščečih glasov. Da bi jo popravil, udari z njo nekolikokrat po dlani levece ter poskusi iznova srečo z istim uspehom. Medtem zavezuje profesor nahrbtnik. Kar zaslišita lovca pokanje suhljadi za seboj. V najhujšem diru pridrvi močan srnjak mimo smreke ter izgine onstran v visokem gozdu, preden moreta moža sploh misliti na strel. Glasni »be-u-be-u-be-u«, ki jima prihaja že globoko iz goščave na uho, ju še bolj uveri, da se nista varala.

Drugače vrlo zgovornemu doktorju prava je dogodek zaprl sapo. Tudi profesor za trenutek ne ve, kaj bi. Ko se pa zave položaja, meni:

»Ti! Ta se je pa sigurno nameraval bosti s teboj. Saj si ga izzival s približno takimi zvoki kakor prej deček kozliča.«

»Ne delaj neumestnih opazk!« ga zavrne doktor in pristavi otožno: »Ali si opazil, kako krasne roge ima? To je starec iz Črnega klanca, ki izgine proti poletju, kakor da se je v zemljo vdrl. Kako pride ta sem na Samoto, kjer ga še živa duša ni nikdar videla, da naju na tak način izzove, mi je neumljivo. Da bi bil vsaj gobec držal! Tako pa sva opravila tu za danes...«

A. Mazlu

Zajec

Menda ni divjadi, o kateri bi se bolj pisalo kakor o zajcu. Že otrok, če vidi lovca, se nehote spomni na zajca. Pa ne samo pri lovcu in otroku, v zadnjem času je zajec vzbudil zanimanje celo pri politikih, katerim naj bi pomagal do novih podvigov, ki naj bi venčali njihov trud — za narodov blagor. Zato bi vam tudi jaz rad obudil spomine na one čase, ko ste z večjim ali manjšim slavljem, vendar z lepim občutkom v srcu, bili sprejeti v krog zelene bratovščine, to je tedaj, ko ste položili prvega zajca.

Zajec oživlja vsa naša lovišča. Visoko v planinah živi njegov brat planinski zajec, mi lovci pa razlikujemo še poljskega in gozdnega zajca. Kadar govorimo o nabavi živih zajcev za osveženje krvi, pa omenjamo še češke, poljske, banatske zajce itd. Njegova strahopetnost je že v prislovcih poznana, vendar kdor ga bolje pozna, mu tega ne bo prisodil. Res je, da mora bežati pred svojimi sovražniki, ker nima pravega orožja, da bi se postavil v bran. Sebi enakemu pa se ne umakne tako zlepa. Poznani so nam medsebojni boji ob paritvi, zajklja pa brani neustrašeno svoje mladiče pred vranami in srakami, ki so s svojimi kremplji in močnim kljunom gotovo sposobnejše za boj. Nekoč sem od daleč opazoval jastreba, ki se je spustil na zajca. Kako se je branil, točno nisem razložil, vendar sem opazil, da je zajec pokazal belo, kar mi je dalo sum, da se je vlegel na hrbet pred napadom in z nogami odbil naskok. Hkrati pa se je pobral in skušal doseči varno goščavo. Jastreb ga je nizko leteč dosegel, a v tem se je zajec obrnil tako, kakor da bi se bil postavil na zadnje noge in je zopet srečno odbil napad. Tudi tretji napad je podobno odbil in srečno dosegel zaklon. Tudi drugih dokazov o njegovem junaštvu je dovolj. V sili se brani tudi z zobmi. Meni samemu se je dogodila neprijetnost, ki tudi dokazuje, kako se zna braniti pred nevarnostjo. Pri lovu živih zajcev sem vežbal ljudi in jim kazal, kako naj devajo zajce v zaboj. Držal sem zajca za zadnji nogi, da bi ga dal v zaboj, ko me neki gospod, ki je prišel na lov kot gledalec, nekaj vpraša. Pridržal sem zajca in mu odgovoril. Medtem sem nanj pozabil in zajec je dosegel z zobmi moje stegno. Zgrabil je tako močno, da sem podzavestno potegnil. Zajec pa ni izpustil in tako mu je ostal v gobčku kos hlač, spodnjih hlač, in, kar je bilo najhujše, tudi kos moje kože, tako da se mi še danes pozna. Tudi ko smo

jemali zajce iz vreče, smo morali vedno paziti, da smo jih prijeli za zadnje noge, kajti z roko pred gobček ni bilo varno segati. Iz navedenega torej vidimo, da zajec ni tak strahopetec in zna v sili rabiti prednje kakor tudi zadnje noge in močne glodače. Zaveda pa se prav gotovo svoje urnosti in se tudi nanjo najbolj zanaša. Zato si najrajši izbere to »orožje«.

Njegova barva ga zakriva pred neštetimi sovražniki. Na polju ždi v ložu in puhne iz njega, zlasti če je vreme mokro ali če prevladuje v zraku jugovina, zelo nerad. Kako prav ima, da ne zapusti svojega loža, kadar je mokro, sem tudi spoznal. Lovili smo v Banatu po širnih poljih puhlice, ki je bila vlažna. Gosta vrsta gonjačev je dvigala zajce tik pred seboj. V velikem krogu (2 km v premeru) so begali zajci sem in tja vedno počasneje. Končno so omagali in se komaj premikali, tako da so jih gonjači dohitevali in lovili. Na tačke se jim je nalepila ilovica, ki je niso mogli otresti, po trebuhu pa so jim visele velike kepe črnega blata, da so bili videti kaj klavrni. Tudi mokrota ne godi zajcu in to bo najbrž vzrok, da se ob mokrem vremenu ne dvigne rad. Sicer pa v sili ne pomišlja mnogo in če je treba, se pogumno vrže v deročo reko, jo preplava, in če ga sprejme na drugi strani gruča kričačev ali kako ščene, ne pomišlja dolgo, temveč urno splava nazaj.

Star zajec ni neumen, vsaj tako ne, kakor mi navadno mislimo, ampak nabrisan, da nas včasih prav pošteno potegne. Le pomislimo, kako zapusti svoj lož. S skoki, zdaj v desno, zdaj v levo, si je že marsikdaj rešil življenje pred prenaaglim strelcem. Če more, zapusti lož ravno tedaj, ko smo se od njega obrnili v stran, in prihuljeno pobira pete, izrabljajoč vsako grudo ali drevo v kritje. Če ga oster brak dohiteva, se v zadnjem trenutku nenadno stisne, da ga ta preskoči, in že pridobi na času ter jo ubere v drugo smer. Kljuge, ki jih dela pred preganjalci, so itak vsem znane. Včasih nas pusti, da pridemo prav do njega, in čepi mirno v ložu z odprtimi očmi. Krivo je, če mislimo, da spi z odprtimi očmi. Zajec v spanju zapre oči, a le redko ga zalotimo spečega. Kdor ima dober vid in izvežbano oko, ga zapazi v ložu že od daleč. Tedaj bo videl, da tudi zajec že od daleč opazi lovca. Komaj vidno se dvigne in opazuje iz loža. Če se mu pa približujemo, se vedno bolj stiska k tlom. Nepremično zre v lovca in kadar se mu zdi čas primeren, puhne ali pa se tiho in neopazno izmuzne iz loža.

Nepremičnih predmetov ne razločuje dobro. Tudi voh ni najboljši. Ker se drži redno svojih stečin in zaradi ravnokar omenjenih hib, je večerno čakanje ob luninem svitu zelo uspešno.

Ali pa je ta način lova lovsko pravičen, so mnenja različna, zlasti ker se ga najčesče poslužujejo lovski tatovi. Poezije temu lovu ne more nihče oporekati. Lepi so spomini na bele zimske noči. Marsikaj lepega doživiš na takih lovih, in v lovišču, kjer lovski tatovi tudi ponoči slutijo gospodarja, si ne upajo tako brezskrbno vršiti svoje rokovnjaške obrti. Na takih lovih pa bomo spoznali pravo življenje divjadi, opazili bomo marsikaj zanimivega, pri drugih načinih lova zakritega. Lahko pa ta lov združimo s čakanjem in klicanjem lisice.

V hribih, torej v valovitem in težko prehodnem terenu brakiramo. Braki ženejo zajce proti stojiščem lovcev. Ubrani glasovi glasno gonečih psov dvigajo lovski užitek. Lovska žilica se prebudi ob bližajoči se gonji, po žilah burno zapolje kri in prijetni trenutki pričakovanja v negotovosti so čar brakade. Plen brakad se ne da primerjati s plenom velikih lovov z gonjači, vendar je bil meni vedno ljubši en zajec na brakadi kakor deset na krožnem lovu. Že samo pohajanje po gozdovih, hribih in planinah in opazovanje prirode v zlati jeseni je pravemu lovcu užitek.

Posamezniki lovijo zajca na polju s ptičarjem. Peš pokaže zajca, lovec se mu približa, ga spodi iz loža in ustreli. To se ponavlja, dokler si ne nabaše toliko zajcev, da so njemu ali nosačem, ki jih najame v ta namen, v breme, in končno mora z njimi domov. Mogoče nudi ta način lova užitek v krajih, kjer je malo zajcev, ali ga izvaja lovec tam, kjer nima lovskih tovarišev, da bi v družbi lovil. V tem, da sem sam iskal zajce po polju, nisem našel nikoli res lovskega užitka. Storil sem to le, če sem nujno rabil divjad.

V manjših gozdovih, večjem grmovju in podobnem šarimo s ptičarjem ali bolje s španijeli, ki jih izrecno zato gojimo. Manjše število lovcev zastavi pota in strelja, ko smukne zajec iz goščave. Ker se pri količkaj dobro zasedenem lovišču polovi toliko divjadi, da je ne morejo lovci sami nositi, je treba najeti tudi nosače in v tem primeru opravljajo ti tudi službo gonjačev, tako da se zgolj šarjenje s psi le redko izvaja.

Po širnih ravninah pa so znani veliki pogoni z gonjači. Po gozdovih se žene tako, da se postavijo gonjači v ravno črto, spredaj na kaki poti ali preseki pa so razmeroma gosto (v razdalji 60 do 100 korakov) razpostavljeni lovci. Levo in desno krilo gonjačev spremljata po dva do trije lovci, da ne udari divjad v stran. Pri takih lovih je izrecno paziti, da lovci ne streljajo v pogon, to je proti gonjačem, niti na pot, temveč streljajo na divjad šele potem, ko je predrla črto lovcev. Zato

se postavijo proti pogonu tako, da imajo lepše strelno polje, ko zajec predre črto lovcev, torej tik ob robu gozda, v katerem se žene. Gonjače pa vodijo logarji, ki morajo skrbeti, da ti držijo ravno črto, se ne izogibajo grmovju in enakomerno udarjajo s palicami po grmovju in drevesih ali ropočejo s klepetalkami. Lovci pa morajo paziti, da gonjači poberejo ustreljene zajce in jih tudi oddajo.

Izrazit lov na zajca pa je lov na polju. Zajčji pogoni so različni, vendar se v naši ožji in širši domovini izvajajo skoraj izključno krožni lovi. V naši banovini so običajni na Dravskem polju, večji krožni lovi pa se vršijo v našem sosednem Medjimurju, v Slavoniji, zlasti pa v Bački in Banatu. Marsikdo še ni imel prilike, loviti na krožnem lovu, in je radoveden, kako se ta izvaja. Planinski lovec bi se kaj nerodno obnašal na takem lovu in bi bil ravno tako nevešč, kakor je poljanec v planinah, če gre na petelina. Prej ali slej se pa le ponudi prilika, da si povabljen na tak lov in nerodno ti bo, ko ne boš imel o tem načinu lova pojma. Zato mi dovoli, da te v duhu popeljem na širno polje.

(Konec prihodnjič.)

Minca

Razbojnik

Tiho in mirno je plaval mesec svojo pot. Njegova svetloba je mehko božala vrhove planin, se spuščala tu pa tam globoko v divjo strugo Tolminke, da so razburkani valovi bleščali v zlato-srebrnem sijju. Onstran struge je v strmi rebri kakor prilepljena visela borna s slamo krita bajta, domačija drvarja Gašparja. Ker mu Bog ni dal v zakonu z ženo Mino otrok, sta se pred kakimi 18 leti odločila, da vzameta iz tržaške najdenišnice otroka, da bi jima bil na stara leta v oporo. Težko je bilo od začetka Mini s takim nebogljjenčkom. Ko je pa Jakec začel trgati hlače, je tu pa tam že nekoliko pomagal pri hiši. Resnega dela pa se ni kaj rad oprijel. Drvarjenje mu ni šlo od rok. In Gašpar, ki si je obetal od njega podpore na starost, je začel še za fanta misliti, kaj bo ž njim, ko leže on k večnemu počitku. Danes ima Jaka že devetnajst let, a ne misli resno na delo. Ob nedeljah pa se rad postavlja pred cerkvijo v na pol gosposki obleki. Z roko si popravlja črne kodraste lase, viha si brčice in s svojimi velikimi črnimi očmi škili za dekleti, da jim je kar nerodno.

Trudno udari kladivo dvakrat v zvoniku. V ozračju vibrira glas brona. Od sosednjega hriba odmeva v poletno noč.

Tedaj zaškrtaajo suha vrata Gašparjeve bajte. Oprezno se pokaže v njih drobna postava. Pripre za seboj vrata in se odluči od bajte. Tiho stopa Jaka po kozji stezi naravnost proti vrhu. Strmina ga upeha in pod vrhom za veliko pečino obstane. Z rokavom si briše pot s čela, oddahne se nekoliko, nato pa se spne na skalo do male votline, ki je s kamenjem založena, od strani to in privleče iz nje puško. Z zadovoljstvom opazuje prednjačo, vzame iz zavitka netilno kapico in jo položi na piston. Sleče kamižolo in obleče zelen razcapan jopič, ki ga s klobukom vred potegne iz votline, potisne velik klobuk do ušes in zadela zopet s kamenjem jamo.

Od tu krene na levo in prispe do planjave. Nato zavije naravnost po hudourniku v gozd. Ob strugi bujno raste kopinje in razno grmičevje, da se Jaka težko preriva neslišno naprej. S pripravljeno puško opazuje okolico. Mesec je zašel in zvezde so jele bledeti. Začelo se je daniti. Dolino pokriva gosta megla. Kakor iz morja otoki mole vršaci svoje sive skalnate glave v sinje in vedro nebo. Nekaj sto korakov nad Jakom se je nekaj zganilo. Ob grmu se zamaje malinje. Jaka se previdno kakor maček plazi iz struge, sezuje si čevlje in tiho krene v gozd, da z nasprotni strani obkroži žival. Korak za korakom napreduje, uporabljajoč vsak grm in vsako drevo v kritje. Ko je v strelni razdalji, obstane in čaka. Izza grma izstopi pasoča se srna. Jaka dvigne puško in sproži. Strel odmeva iz gore v goro, a pod grmom se stresa v zadnjih krčih srna - mati. Kakor zver plane Jaka k srni, jo potegne naglo v gozd, obuje čevlje in zbeži, izogibajoč se vsake steze.

Milo piska srnjaček za ubogo mamico, a ta ga ne sliši. Niti Jaka ga ne čuje, kajti če bi bilo njegovo uho dovzetno za to piskanje, bi ne skrčil kazalca. Le orel na Rdečem robu je slišal piskanje osamelega srnjačka in zaplaval v jasno jutro. Ni dolgo krožil, ko je uganil smer. Njegovo bistro oko je kmalu izsledilo srnjačka, ki je zaman iskal mater. Skrčil je peruti in se spustil kakor kamen na ubogo žrtev. Ostri kremplji se zasade v drobno živalco. Še enkrat zapiska, a nekaj udarcev z močno zakrivljenim kljunom je dovršilo razbojništvo, ki ga je začel lovski tat.

Prispevek k divjadi na Menini v preteklosti

Veliko pozornost je nedavno vzbudilo v znanstvenih krogih redko odkritje mamutovih kosti v Nevljah pri Kamniku, kar dokazuje, da je živel ta redka polarna žival v ledeni dobi, okrog 20.000 let pred Kr., tudi v naših krajih. Pred leti je pa bila vsa pozornost naših lovcev obrnjena na medveda, ki je strašil po Menini in po goratem ter z gozdom obraslem planinskem svetu od Kamniške Bistrice do Vranskega. Kosmatinec je padel kot lovska trofeja gospoda narodnega poslanca Antona Kersnika z Brda, toda kljub temu še niso imele ovce po gorskih stajah miru pred medvedom, dokaz torej, da ta žrtev ni bila edina svojega rodu.

Naše planine — mislim tu na planine vzhodno od Kamnika, predvsem na Menino — so se že od nekdaj odlikovale po bogati favni. Tako je na Menini in njeni sosesčini nekdaj živel poleg druge, še danes običajne divjadi, tudi veliko medvedov, jelenov in risov. O tem nam priča originalna listina iz l. 1788., ki sem jo zasledil v ljubljanskem škofijskem arhivu. Te divjadi je bilo v 17. in v začetku 18. stoletja toliko, da je moral neki kmet, ki je imel svojo kmetijo v višjih legah nad Motnikom, celo zapustiti svoj dom, ker so mu medvedje, jeleni in risi vsako leto požrli vse poljske pridelke. Naj navedem vsebino te listine: V svrhu ureditve dohodkov motniške župne cerkve je celjsko okrožje 15. junija l. 1788. zaprosilo gornjegrajsko gosposko, ki je imela patronat nad Motnikom, naj mu točno poroča o kmetiji, ki je bila l. 1598. voljena motniški cerkvi in ki je pozneje prešla v roke treh podložnikov. Ali jo ti še posedujejo in zakaj plačajo samo 30 krajcarjev najemnine in ne 21 florintov, kot so dolžni. Ali bi mogli kmetijo zopet vrniti cerkvi in kakšne pravice ima še do nje cerkev. V odgovor na to je gornjegrajska gosposčina poročala 20. avgusta l. 1788., da imajo to nekdanjo kmetijo, oziroma tedaj gozd, trije podložniki samo na uživanju in ne v posesti — lasti. Po urbarju so bili dolžni plačevati za dovoljeno jim pašo v tem gozdu vsak po 10 krajcarjev, torej skupaj 30 kr. Nikakor pa ne odgovarja resnici, da bi kdaj plačevali 21 fl., kar je motniški župnik samovoljno vpisal, ker najstarejši urbarji govorijo samo o teh 30 kr. Gornjegrajska gosposčina je bila mnenja, da je najemnina 30 kr. za ta pašnik primerna in naj bo župnik z njo zadovoljen tako dolgo, dokler užiteniki ne napravijo

gozda, ki so ga ravno tedaj trebili in krčili, plodonosnejšega in ga ne preobrazijo v obdelane njive. Sedaj se namreč ni več bati za te njive enake usode, kot je doletela Lovra (Loure), zadnjega kmeta na tej, takrat še obstoječi kmetiji. Ta je namreč moral kmetijo opustiti zaradi velike množine divjih živali, medvedov, jelenov, risov itd. (»wegen der Menge wilder Tiere, Bären, Hirschen, Luxen etc.), ker so mu vsako leto požrle vse poljske pridelke in ugonobile vse življenjske potrebščine ter drobnico. Ker je bila kmetija dolgo opuščena in neobdelana, je postala divjina in končno gozd. Tega se sedaj ni bati, ker je divjad že popolnoma zatrta.

Listina sama dovolj jasno govori. Dognati je treba še čas, kdaj je bila kmetija zaradi številne divjadi opuščena. To kmetijo omenja že ustanovna listina motniške župnije iz leta 1360. Takrat je motniški graščak Gerloh Motniški podaril cerkvi v Motniku kmetijo v dolini (»ain hub im tal«). S to kmetijo je gotovo istovetna njiva, ki jo je podaril l. 1598. motniški cerkvi motniški graščak Gregor Zurler. Njiva je bila v dolini (»im Thal«) in na njej so živeli ljudje — kmetje Lovre (»Loure«), ki so bili že prej podarjeni cerkvi v Motniku. Urbar motniške župnije iz l. 1612. ne govori več o njivi, temveč že o pašniku (»von einer Haiden oder Zuehaldt, nauerholu — na verchalu, oder am Govff — Kopf«, vulgo »v' Dolech«), ki so ga uživali trije podložniki in plačevali zato motniškemu duhovniku vsak po 10 kr., skupaj 30 kr., in vsak po 1 sir. Ta pašnik omenja tudi urbar iz l. 1754. (t. j. prepis urbarja iz l. 1612. z dodatki in pripisi). Pašnik »u' Dollech« so po tem urbarju uživali trije kmetje: Andreček, Sedmak in Anžetovec (Janžetovec) in so za to plačevali župniku še posebej po 1 sir. Takrat (polovica 18. stoletja) so si torej tu ti trije kmetje že uredili kmetije, iztrebili gozd in priredili njive; nekdanje cerkvene njive so pa še ostale pašnik oziroma gozd. V tem času torej že ni bilo več nevarnosti od te divjadi. L. 1788., kot omenja listina, so ti trije kmetje začeli krčiti tudi ta cerkveni gozd in napravljati iz njega kulturen svet. Iz zgornjega je razvidno, da je bila kmetija opuščena zaradi velikega števila zgoraj omenjene divjadi na samem začetku 17. stoletja (med l. 1598. in l. 1612.) in da so tu znova zrastle tri kmetije neposredno pred l. 1754., ker je proces krčenja in pridobivanja nove kulturne zemlje takrat in celo še štiri desetletja nato (l. 1788.) še vedno trajal. Zgoraj omenjeni medvedje, jeleni in risi so torej kraljevali po naših planinah še v 17. in v začetku 18. stoletja.

In lokalizacija te kmetije? Vsi viri nam označujejo kmetijo v dolini: l. 1360. »im tal«, l. 1598. »im Thal«, l. 1612. »v dolech«, l. 1754. »u' Dollech«. Tudi franciscejska katastrska mapa iz leta 1825. ima v katastrski občini Zgornji Motnik označeno ledinsko ime »U Doll«. Po tem katastru so posedovali zemljiške parcele, pripadajoče kompleksu, imenovanemu »U Doll«, trije kmetje vulgo Andreček, Sedmak in Janžetovec. Ni dvoma, da imamo tu iskati to kmetijo. Kmetija je torej ležala v katastrski občini Zgornji Motnik, v gorah severno od Motnika.

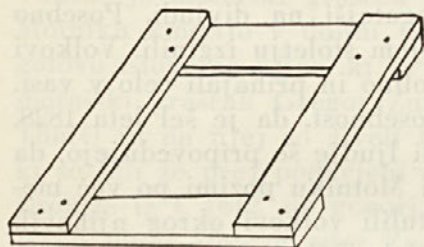
Zanimivost listine je torej v tem, ker jasno govori o risih, ki jih danes ni več v naših krajih, in o j e l e n i h, ki so danes redki in jih imamo samo v nekaterih naših krajih. Medved nasprotno še danes ni nobena redkost po naših večjih gozdovih in tudi ne v Kamniških planinah in na Menini.

Tudi ustno izročilo priča, da je bil gorati vzhodni del kamniškega okraja nekdam veliko bogatejši na divjadi. Posebno veliko je bilo volkov, a so v zadnjem stoletju izginili. Volkovi so se pozimi spuščali s planin v dolino in prihajali celo v vasi. Tako je kronika zabeležila kot posebnost, da je šel leta 1828. volk zadnjič skozi Motnik. Starejši ljudje še pripovedujejo, da kmetje po vaseh od Tuhinja proti Motniku pozimi po več mesecev niso smeli iz hiše, ker so tulili volkovi okrog njihovih domov. Ledinska imena zgornjega dela Tuhinjske doline in njenih obronkov še danes pričajo o razširjenosti te zverine: tako Volčje jame (gozd vzhodno od Rakitovca), Volčkar (pri vasi Sv. Miklavža nad Špitaličem), zaselek Učak (Ovčjak) nad Trojanami itd.

Iz lovskega oprtnika

Ptičje nezgode in tragedije. Ni mi žal, da sem dal pred leti na vrtu napraviti majhen bazén, poldrug meter širok in ravno toliko dolg ter tri četrta metra globok; vanj sem dal napeljati vodovodno cev, da ga lahko vsak čas napolnim, in na dnu odtočno cev za izpraznjevanje in izpiranje, kadar ga mah in drugo vodno rastlinje le preveč preraste. V tem vrtnem vodnjaku se segreva voda, s katero zalivamo občutljivejše rastline, v njem plavajo zlate ribice, iz njega pa se napajajo in v njem se kopajo tudi razni ptički:

Sl. 1. Splav za tičke — lesen okvir, plavajoč na vodi.

golob, kos, ščinkavec, lišček, vrabec, muhar; te sem videl pri vodi na lastne oči, dočim sem druge opazoval samo okoli nje, poleti na drevju in pozimi pri krmilnicah: čizka, zelenca, brgleza, sinico, plavčka, pezdčivko, pinožo, pogorelčka, zeleno žolno, kalina, rume-nega kraljička; ni pa prišla do zdaj še nobena lastovica in noben hudournik, katerih je sicer precej v bližini.

Ko sem spočetka opazil, kako so ptički oprezali na gladkih betonskih vodnjakovih robovih in se ozirali v vodo, pa niso mogli do nje, sem dal napraviti zanje poseben splav, kakor sem ga videl v take namene nekje narisane — okvir iz decimeter širokih in palec debelih desk. (Glej sl. 1.) Ta splav sem spustil v vodo kot nekako matično ladjo za živa letala: na njem so pristajali ptički, se napajali, čofotali in čeprkali, da je voda škro-

pila na vse strani. Pa kakor marsikje drugod je tudi tu morala za veseljem priti žalost: nekajkrat smo potegnili iz vode utopljenca, mladega vrabca, kateremu je bilo spodrsnilo na mokri podlagi, pa je zdrčal v vodo in utonil, ker si pač ni mogel pomagati na splav in ne ven. To me je pripravilo do tega, da sem splav nadomestil z otokom: iz ducata kamnitnih plošč sem dal napraviti sredi bazena otok, katerega čeri štrle iz vode, ali popolnoma ali pa le deloma, tako (glej sl. 2.) da tički lahko stoje v nekaj centimetrov globoki vodi in tam po mili volji čofotajo. Tudi sedaj smo opazili že dva neprevidneža — obakrat mlada vrabca — ki sta bila zdrknila v vodo, vendar se je obema posrečilo rešiti se na otok, kjer smo ju našli vsa premočena; dejali smo jih na sonce, da sta se posušila, nakar sta odletela v svet, kakor da ne bi bila nikdar neprostovoljno pila vodo.

Na našem in na sosedovem vrtu je raznega drevja na pretek, da imajo ptički dovolj zavetja za bivanje in gnezdenje. Pozimi jim nastavljam krmilnic več vrst: vsakdanje, kakor jih vidimo po oknih; pôtlej one, ki imajo streho s prozornimi krili, ki ščitijo hrano na polici, da ne more mokrota do nje, češ da mokra piča škodi živalim in jim povzroča črevesne katere — kako neki napravijo živali v prirodi, kdo jim tam skrbi za suho hrano in jih tam ščiti pred črevesnimi obolenji — in slednjič take, ki so iz loncev, napolnjenih z raztopljenim salom, v katerem je zmešano razno zrnje; take dam obesiti na veje z dnom navzgor, potem ko sem skozi luknjico na dnu pri zalivanju lonca z raztopljenim salom vtaknil smrekovo vejico tako, da gleda s svojimi prečnimi odrastki pri odprtini lonca ven; ti odrastki so potem lestvica, po kateri se vzpenjajo ptički, ki liki rudarji kop-

ljejo po salu, masteč se z njim in pobirajoč zrnje.

To trojno: drevje, krmljenje pozimi, voda v bazenu poleti — smatram, da privablja množico raznovrstnih ptičev, da se drži sanatorijskega vrta, ki je prav za prav če že ne v sredi, pa vsaj v glavni osi mesta.

Ker ima vrt do dva metra visoko zidano ograjo, jim z ulice ne preti nikaka nevarnost. Edini njihov sovražnik, kolikor sem mogel do zdaj dognati, so številne mačke, ki prihajajo zlasti ponoči na vrt, prirejajoč koncerte, da gre skozi ušesa, pa če so še tako kosmata.

Kljub vsemu temu, na videz izredno ugodnemu položaju je šla letos polovica ptičjih gnezd na našem vrtu po zlu. Gnezдили so kos, grilček, pogorelček in muhar. Kos in grilček sta odgojila in izpeljala svoje mladiče; pogorelčka sta pač napravila gnezdo, v katerem smo našli 4 jajčka, valiti pa nista začela, kar zmanjkalo ju je, ne da bi mogel dognati vzrok. Muharja pa je zadela hujša nesreča: 12. dan po izvalitvi smo našli zarana vseh pet mladičev mrtvih v gnezdu. Kako je moglo priti do tega?

Veliki ali sivi muhar, *muscid* *striata*, grauer Fliegenfänger, mi je že od nekdaj ugajal. V kakó lepem loku zavije z drevesne veje ali s kakega kola po zraku, ujame mušico ali kar koli krilatega in sede spet nazaj! Brehm navaja o njem naslednjo mično zgodbo:

»Nekoč je ujel mlad frkolin muhar ko na gnezdu, v katerem so bili štirje na pol gnodni mladiči, in je odnesel vse skupaj v sobo. Komaj je stara obletela okna in se vdala, ker ni našla izhoda, v svojo usodo, je začela loviti muhe in z njimi pitati mladiče, kar je opravljala s tako vnemo, da je v najkrajšem času sobo popolnoma pospravila. Da ne bi ptički poginili od lakote, je fant vse skupaj odnesel k sosedu; tudi tu je bila soba kaj kmalu očiščena; zdaj jih je zanesel spet k drugemu sosedu in tudi njegovih muh

je kmalu zmanjkalo; nosil jih je dalje in tako je šla muharjeva familija od hiše do hiše v vasi in reševala prebivalce nadležnih in osovraženih muh. Tudi náme je prišla vrsta. Iz hvaležnosti sem pótlej izposloval vsej familiji prostost. Mladiči so hitro zrastli, saj jim ni nikdar primanjkovalo hrane, ter so se kmalu tudi sami naučili loviti muhe.«

Sl. 2. Bazen z otokom.

Sivi muhar je torej napravil gnezdo pri nas, in sicer na pomolu pod oknom kopalnice. Ta pomol sega na obeh straneh okna za nekaj decimetrov ven, okna se odpirajo navznoter, rebrnice pa dvigujejo navzgor; preko pomola raste plezalka »Veitchevka«. Ni si mogóče misliti pripravnejšega mesta za gnezdo: dobra 2 metra nad zemljo na trdnem pomolu brez vsakršne motnje in pokrito z živimi listi rastline, ki liki opeka na strehi krijejo drug drugega in ščitijo gnezdo pred južnim soncem, proti kateremu gleda pomol, in pred vremensko vlago.

Tu sta spletila muharja gnezdo in izvalila 4. ali 5. junija pet mladičev. Vsak dan sem z naslado opazoval stara dva, kako sta od rane zore do trdega mraka zavijala po zraku, loveča v loku mušice, prhutala ob zidu za muhami in krožila nad smetišnico, ki

je bila nalašč za njiju odprta in polna kuhinjskih odpadkov in raznega mrčesa. Prav dobro sem s prostimi očmi — še bolj z daljnogledom — razločil temnejšega sameca od svetlejšše samice, ko sta postajala pod gnezdом zdaj na vó dovodni cevi sredi bazéna, zdaj na leseni opori te ali one rastline pod oknom, čakajoč drug na drugega, da sta se zvrstila pri donášanju piče v gnezdo. Kadarkoli pa sem šel mimo gnezda, vselej sem opazil široko razprte kljune, moleče v zrak — mladiči so pač zamenjali šum mojega koraka s prihodом starih.

Vse je bilo v najlepšem redu, mladiči so vidno rastli in dobivali po malem perje. 16. junija pa mi zarana javi hišnik, da je vseh pet mladičev mrtvih.

Kaj se je pripetilo, kje je vzrok tej nepojmljivi tragediji?

Prva misel je bila, da jih je kaj pomorilo. Za to domnevo nismo mogli najti nikjer nikakega dokaza; ptički so ležali v gnezdú drug poleg drugega, ne na njih, ne na gnezdú ni bilo znaka nasilja.

Morda jih je pomoril glad? Ne! Golše niso bile prazne.

Strup?

Od kod? Edino možno bi bilo, da bi jim bila stara dva prinesla strupeno ali zastrupljeno hrano. Tega ne verjamem. Kakor namreč loči živina in divjad strupeno zelišče od užitnega, tako sem prepričan, da loči ptica strupeno mušico od nestrupene.

Tuhtal in premišljeval sem sem in tja, iskal po knjigah, izpraševal znanee. Nazadnje mi je razložil prijatelj, ki se je bil svoj čas veliko bavil s pticami, stvar tako, da sta stara dva ali vsaj samica na katerikoli način poginila, tako so ostali mladiči ponoči brez njihovega toplega zavetja in so kljub juniju zmrznili. Ta razlaga se mi zdi še najbolj primerna, zlasti še, ker po tej tragediji res nismo nikjer več videli starih.

Četvero gnezd smo imeli letos na vrtu v na videz izredno ugodnih razmerah, a dvoje, t. j. 50%, jih je šlo

po zlu. Ali se ptički na vrtu premalo pazijo ali je kje druge vzrok tem poraznim izgubam? Dr. Černič Mirko.

Srnjačji zalaz v kočevskih loviščih.
Iz lovskih krogov se splošno čuje, da je bil letošnji zalaz na srnjake v juniju zelo slab. Isto smo doživeli tudi v kočevskih loviščih, ki so najbogatejša v naši banovini. Srnjaki ali sploh niso izstopali ali pa že v temi, prav tako so se zgodaj še v temi vračali. Tamošnji lovci so bili mnenja, da je narava za 14 dni zaostala. Ni bilo še trave na travnikih med gozdovi, poljskih sadežev pa tudi ne, razen krompirja, ki se ga srnjad ne loti. V gozdovih je bilo pa dovolj svežega listja in popja, da se je srnjad napasla. Lovski blagor je bil silno pičel, in kar je značilno ter za lovišča jako dobro: padli so srnjaki z okrnjenim rogovjem in slabiči, ki bi ne bili dobri za pleme. Kaj boljšega, kolikor se je meni sporočilo, ni zapadlo smrti, z izjemo nekaterih mladih srnjakov, kar pa za tamošnje revirje ne pomeni dosti. Zaradi velike vročine v drugi polovici junija je bil zalaz še slabši. Splošno se je pa videlo, da so lastniki lova pričeli štediti z odstrelom, oziroma sistematično gojiti divjad, kajti dvanajstletna zakupna doba jih naravnost sili k temu. Nekateri dovolijo le odstrel slabičev z nerazvitim ali okrnjenim rogovjem, da bodo v prsku dobri plemenjaki storili svojo dolžnost in da bo zarod nastavlil lepše trofeje.

Dr. R. M.

Iz Struge na Ohridskem jezeru. Prve lastovke so se pojavile v Strugi dne 20. marca. Štorklje so prišle med 22. in 26. marcem. Opazoval sem dve gnezdi na dveh sosednjih hišah in je bilo eno zasedeno od njih 22., drugo pa 26. marca. Prve grlice sem opazil dne 3. maja. Tudi sem opazoval, kako je velik domač golob spodil od ženke grlice (turtur risorius — Lachtaube) njenega ljubimca in jo pričel nadlegovati, pa se mu ona ni hotela vdati. Zanimivo bi bilo ugotoviti, da li ob-

stojajo križanci med domačim golobom in grlico. Zadnje dni maja je Ilić Ante, moj lovski tovariš, na »Crni reki« pri Bitolju našel gnezdo pelikana. Baje je to prvi primer, da so našli v Jugoslaviji tako gnezdo. Dne 23. junija se je zatekel v vas Radolište stekel volk in napadal pse. Neki kmet se mu je postavil v bran in volk ga je močno ugriznil v levo roko. Volka so ubili in ugotovili steklino. Sploh je v tukajšnjih krajih steklina skoraj endemična. A. K.

Nosni obad pri srnjadi. Vloga naložena z dne 11. julija 1938., št. 160/38, se je odstopila tukajšnjemu veterinarskemu odseku, ki je izposloval od državnega veter. bakteriološkega zavoda naslednjo izjavo:

Po poročilih in pošilkah materiala poginulih ali odstreljenih srn je turadno ugotovljen nosni obad (*Rachenbremse*, *Cephenomya astimulator*) pri srnah v dvorskem lovišču Radovna, pri šumski upravi Mrzli Studenec, v srezu Ljubljana, Kočevje in obeh srezih Maribor. Kakor je razvidno iz akta, je nosni obad močno razširjen tudi v loviščih okoli Hrastnika in Laškega. Praktično se da iz tega zaključiti, da so zelo verjetno oškodovana v večji ali manjši meri vsa lovišča širom Slovenije in da se mora tudi za prihodnja leta računati v pomladnih in letnih mesecih s ponavljajočo se invazijo teh neprijetnih parazitov pri srnah.

Po izjavah preizkušenih lovcev se je nosni obad pojavljal že tudi v prejšnjih letih sporadično, vendar ni bilo uginjavanja in bolehanja zaradi nosnega obada v toliki meri kot letos, ki je ponekod zdecimiral številčno stanje srnjakov in srn v občutni meri. Sodeč po podatkih iz nekaterih lovskih revirjev znaša že v prvi polovici leta odstotek mortalitete približno eno petino vsega srninega zaroda. Vsekakor je materialna škoda v loviščih že sedaj občutna in je z ozirom na verjetno invazijo obada tudi v prihodnjih letih potrebno posvetiti temu problemu

večjo pažnjo predvsem od strani lovskih zakupnikov samih. Tukajšnji strokovnjaki so pripravljeni sodelovati pri akciji, ki bi šla za tem, da se invazija nosnih obadov pri srnah omeji na znosljivo mero.

Vsi faktorji pri pojavi srninega obada nam še niso poznani, posebno ne vzrok, zakaj je letos invazija toliko močnejša kot v prejšnjih letih. Lastnih izkušenj je pri zatiranju zaradi kratke dobe še malo. Veterinar Kerschagl z Dunaja, ki se specijelno bavi z boleznimi divjadi, priporoča naslednje mere:

Ker so največji sovražniki obadov razne ptice, ki žro insekte, je dobro v ogroženih lovskih revirjih izvesti pozimi po drevesih večjo količino gnezd, da se te ptice vsele v ogrožen revir. Tudi fazani žro obadove ličinke v znatni meri, zato je fazanoreja v primernih loviščih zelo priporočljiva in dvakrat koristna. Koristne živali za zatiranje obadovih bub so tudi jež in jazbec. V Nemčiji baje pripravijo v loviščih, kjer se pojavlja nosni obad, stolpe iz novih desk, ker se obadi radi spuščajo na nove deske. Z metaljnimi mrežami jih delavci potem polove in uničijo.

Profilaktična mera je tudi ta, da se solnice deloma namažejo s katranom. Srne si ob priliki lizanja solnih kamnov namažejo smrček s katranom, ki naj bi odvrčal obade, da ne morejo leči jajčka v nosnice. To velja posebno za poletne in jesenske mesece.

V dveh primerih se je priporočilo napraviti limance ali obadolovke, namažane s krvjo ali mesom srne, ki privlači obada *Cephenomya astimulator* še prav posebno. Rezultat poskusa še ni znan. Če se ujame na vsakih deset ali dvajset drugovrstnih insektov samo en srnin nosni obad, je že to delni profilaktični uspeh.

Zanimivi in truda vredni so vsekakor poskusi v tej smeri. Dokler pa metoda ni dovolj zanesljiva, preostane vsaj kot deloma uspešna, čeprav ne ravno idealna opreznostna mera — odstrel

vseh bolnih srn ne gledena na spol in lovostajo. Da se prepreči vsako izkoriščanje, je potrebna kontrola na ta način, da se glave takih srn in srnjakov dostavijo na pregled državnemu veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani.

Šumarski odsek pripominja, da je letos nosni obad skoraj povsod razširjen. Dr. Gilbert Fuchs priporoča v razpravi, ki je objavljena v »Lovecu« na straneh 324 do 328 letnika 1922., brakade na srnjad v pozni jeseni.

Podaljšanje lovopusta v vrbaski banovini. Banska uprava vrbaske banovine je osvojila predlog Zveze lovskih društev na področju Bosne in Hercegovine in Zveznega lovskega društva v Banjaluki ter podaljšala lovopust za divje gosi, race, golobe in grlice od 1. marca do 15. junija. Za prepelice in kosce pa od 16. decembra do 31. julija.

Društvene vesti

† **Franca Avsenika**, zapriseženega in upokojenega lovskega čuvaja, smo položili letos dne 18. junija k večnemu počitku na Breznici pod sivim Stolum. Stol, Zelenica, Begunjščica so bili pol stoletja njegov svet, kjer je bil doma s srcem in dušo med gamsi, srnjaki in petelinimi. In če je bil kdaj doma v Mostah, mu je uhajal pogled neprestano na goro, ali pa je pozimi skozi daljnogled opazoval svoje najljubše varovance, črne gamse, ki so se pasli po kopnicah težko zasneženih obronkov strmega Stola. V Mostah je imel samo hišo in družino, njegov dom pa sta bila Stol in Zelenica. Ves dan ni nikoli mogel ostati doma, zadržala ga ni ne noč ne nevihta in tudi ne bolezen, ki je ni hotel poznati. Ko je zorel dan, je bil sredi svojega kraljestva, in večerni mrak ga je še vedno našel med svojimi varovanci, katere je poznal po imenih. Ni bilo koticke na vsem širnem pogorju, ki ga ne bi bil poznal kakor svojo hišo, in ni se premaknila divjad, da ne bi bil on vedel

in zaznal za to. Kadar je šlo za njegove varovance in lov, skoraj da ni ne spal ne jedel, noč in dan čuječ, neutrudljiv in hiter kakor gams. Premagoval je najhujše pečevje, češ koder more gams, zmore tudi on. Po zaledenelih pobočjih, nad prepadi se je na derezah gibal brezskrbno in zanesljivo kakor po travniku. Ves jeklen je bil in kadar je nosil gamsa, ki je tehtal polovico njegove teže, iz kake zagate, je bil videti prožen kot dvajsetletni mladenič, a ne mož, ki je lezel v sedmi križ.

Z nepojmljivo vztrajnostjo in žilavostjo si je postavil v Mostah na Gorenjskem svoj dom tik pod sivim Stolum. Zanj je delal 28 let na žagi kot

žagar, največ ponoči, čez dan je bil pa lovec. Spal je tako rekoč mimogrede s cepinom ali puško v roki. Vzorno je skrbel za svoj dom in družino. Toda presilni naporji so ga končno zlomili in zavratna bolezen mu je leto pred smrtjo jela piti moči. Priklenila ga je nazadnje na posteljo in na hudo trpljenje in bolečine je pozabil samo ob pogovoru o lovu in divjadi. Saj je samo v tem živel, užival, trpel in umrl.

In letos, ko se je v Stolu prebarval srnjak in stolip ognjeno rdeč znova na rovte med mlado cvetje, se je 69 let

stari oče Kugu, kakor mu je bilo domače ime, preselil v večna lovišča.

Lovci iz gorenjskega kota smo spremili skupno z njegovimi odraslimi štirimi sinovi, hčerko in vdovo trudno tovariševo telo k počitku. Pa dober pogled v večnih loviščih, oče Kugu! Na svidenje! M. Š.

Lovskemu tovarišu v slovo. Pri far-nem pokopališču v Prevaljah smo dne 19. julija položili k večnemu počitku tovariša Franca Stermca.

Pokojni, ki se je rodil 28. I. 1871 v Gradišah na Koroškem, se je po preselitvi v Prevalje kot železniški uslužbenec posvetil z vso vnemo lovstvu. Bilo mu je kot enemu najstarejših članov SLD v tukajšnjem odseku v največjo uteho v prostih urah pohiteti v naravo, po naših lesovih prisluškovati kraljevskemu pevcu in ob senčnih, z leščevjem zaraslih dolinicah izvaljati gozdne jerebe.

Še večjo skrb in vnemo pa je po upokojitvi kot dolgoletni vzgledni lovski čuvaj posvetil vzgoji divjadi. —

S svojo izredno vestnostjo in lovsko pravičnostjo si je za naša dokaj izpraznjena lovišča pridobil nevenljivih zaslug.

Šele danes, ob veliki vrzeli, ki je zazijala v naših vrstah, čutimo vsi, kako nepogrešljiv lovski tovariš in vodnik si nam bil, dragi Franc. Ne bomo Te pozabili! Na lovskih pohodih se Te bomo spominjali in v naših srcih Ti bomo ohranili trajen spomin. Lovski tovariši.

*

Lovsko društvo v Krškem opozarja svoje člane, da za leto 1938. nemudoma poravnajo članarino, in sicer redni člani po 83 din, čuvaji po 63 din. — Položnice so bile razposlane.

Lovsko društvo v Ljutomeru je poklonilo »Zelenemu križu« znesek 200 dinarjev namesto venca na grob umrlega odbornika Frana Seršena. Iskrena hvala!

Kinološke vesti

Sodniški izpit za splošnega sodnika za vse pasme ptičarjev je položil z uspehom 8. marca t. l. pred komisijo, ki so jo tvorili predsednik Urbanc Franc kot zastopnik JKS, svetnik Križaj Evgen in dr. Pfeifer Vilko ter kapitan Drenig Teodor kot zapisnikar, pripravnik Sežun Bogdan, akademik iz Ljubljane.

Nove psarne. JKS prijavlja zaščito psarn:

a) **Beograd**, za ptičarje. Lastnik inž. Stamatović Pavle, direktor električne centrale, Beograd, Krunska 12.

b) **Dedinje**, za pointerje. Lastnik dr. Poljanić Ante, višji uradnik fin. ministrstva, Beograd.

c) Godomin, za pointerje. Lastnik Bogdanović Bora, trgovec, Smederevo.

d) Kamnica, za nemške bokserje. Lastnik Škorjanc Ivan, fotograf, Maribor, Miklošičeva cesta 20.

e) Morović, za pointerje. Lastnik Sturrock M. N., angleški trgovski ataše, Beograd.

f) Palilula, za pointerje. Lastnik Cupić Dušan, industrijalec, Beograd.

g) Resava, za pointerje. Lastnik dr. Pavlović Dragiša, zdravnik Okrožnega urada, Beograd.

h) Vračar, za pointerje. Lastnik Naumović Djordje, uradnik gradbenega ministrstva, Beograd.

Zaščita psaren postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Uporabnostno tekmo brakov-jazbečarjev priredi Društvo Brak-jazbečar dne 9. oktobra t. l. Tekma se bo vršila v revirju občine Šmartno pod Šmarno goro. V glavnem veljajo za to tekmo iste propozicije kot lani. Natančnejša določila bomo objavili v oktobrski številki »Lovca«. — Pozivajo se posebno lastniki društvenih reverznih psov, da se te tekme sigurno udeležijo. — Rok za prijave, ki jih je nasloviti na Društvo Brak-jazbečar v Ljubljani, je do 30. septembra t. l. — Tajnik.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov bo oktobra meseca priredil tekmo brakov v Cerknici. Tekmovalo se bo po pravilniku, ki velja za brake-jazbečarje. Natančnejša navodila bodo pravočasno objavljena v »Lovcu«.

Sol za divjad. Lovska zadruga v Ljubljani ima na razpolago sol za divjad. Dobiva se v skladišču na velesejmu, kjer se tudi plača.

Lovci, nabavite si Lokarjev Lovskoribiški slovar, o katerem pravi kritik A. Debeljak: »Lovci, pisatelji, prevajalci, privrženci slovenske prosvete naj si poskrbijo to prikupno publikacijo. Dva kovača je pošteno vredna.«

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Črni gaber od 16 cm premera in 120 cm dolžine naprej iščem vsako množino. Ponudbe pod »Ostrya« na upravo lista.

Kupim rabljeno, toda dobro ohranjeno trocevko, brezpetelinko, kalibra 16/16/7-57 do 8-60. — Fleissig V., Slav. Požega.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske puške, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nakup srnjadi. Pod našimi dosedanjimi pogoji prevzemanja plačamo za sveže ustreljene srnjake 10 din za kilogram franko Čakovec. — Obračun sledi po Vaši želji lahko takoj, ko prispejo poedine pošiljke, ali ob koncu sezijske. — E. Vajda, Čakovec.

Kumar Franc, preparator, Celje, Breg 30. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, in skladišče Rudnik 24.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Dražba lova. Dne 25. septembra 1938 ob 10. uri se bo vršila pri načelstvu v Murski Soboti javna ustna dražba v sobi št. 1 (zbornica) naslednjih občinskih lovišč:

1. upravne občine Kuzma s površino 1958 ha; izklicna cena znaša 900 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

2. upravne občine Cankova s površino 1450 ha; izklicna cena znaša 660 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

3. upravne občine Bodonci s površino 1958 ha; izklicna cena znaša 550 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

4. upravne občine Grad s površino 4084 ha; izklicna cena znaša 1000 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

5. upravne občine Pečarovci s površino 4071 ha; izklicna cena znaša 700 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

6. upravne občine Martjanci I s površino 2835 ha; izklicna cena znaša 1000 dinarjev; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

7. upravne občine Martjanci II s površino 3578 ha; izklicna cena znaša 650 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

8. upravne občine Križevci s površino 4781 ha; izklicna cena znaša 590

din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

9. upravne občine Tišina s površino 2197 ha; izklicna cena znaša 1150 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951;

10. upravne občine Murska Sobota — okolica s površino 3372 ha; izklicna cena znaša 2090 din; zakupna doba traja od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951.

Dražilo se bo po gornjem vrstnem redu. Vsak dražitelj mora pred začetkom dražbe položiti vadij v znesku izklicne cene ter posedovati veljavno lovsko karto.

Če bi dražba ne uspela, se bo vršila ponovna dražba dne 30. IX. na istem mestu in ob istem času, eventualno tudi pod izklicno ceno, in se bodo upoštevale eventualno tudi ponudbe pod izklicno ceno.

Podrobni pogoji so interesantom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami.

LUKLEIN podplati za lovce
ŠPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trvdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

Ptičarje, nemške kratkodlake, 2½ meseca stare, prvovrstnega legla z rodo-
vnikom, ugodno prodam. — Ivan
Savnik, Kranj.

Ugodno prodam 2 do 3 in 4-letne
čistokrvne brake - jazbečarje. Gonijo
zelo dobro vso dlakasto divjad. Psar-
na Hrastnik, J. Plaznik.

Kupim psico brako-jazbečarko, ki
dobro goni lisice in zajce ter je ostra
za jamo. Prodajalec naj opiše psico,
njene lastnosti in ceno. — Jakob Pe-
ternelj, Izgorje — Žiri.

Za lovsko in samoobrambno orožje
izdanega denarja naj vam ne bo nikdar
žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti
služi vam za lov in obrambo. Zato pa-
zite nanj in ga dajte po končani sezoni
lova lepo očistiti, popraviti in pregle-
dati pri puškarju Albinu Šifrerju
v Ljubljani na Gosposvetski cesti
šte. 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo
slovitih sulskih tovarov Gebrüder
Merkel in Sempert & Krieghoff,
Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih
pušk, lovskega pribora, streliva ter
ribiških potrebščin v največji izberi
po najnižjih cenah. Samo kvalitetno
blago. Delavnica za popravila, oprem-
ljenje daljnogledov na puške, najvest-
nejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olja in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh
vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je ga-
rantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo
en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se
drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi,
močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa
3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Drago Bižal

Doživljaj

Če te vodi pot iz Kočevja po beli cesti čez Mozelj preko »Pekla«, Rimskega, Knežje lipe proti Vidmu, se ti z vrha videmskega hriba odpre lep razgled na Poljansko dolino z globoko urezo reke Kolpe in na nasprotno Hrvaško. Lepo se vidi »Klek«, kamor coprnice jezdijo opolnoči na brezovi metli pečatit usodo neljubih jim sosedov in ljudi. Bele vasice tičijo kot nalepljene na gričih in pod vznožjem hribov: tam na levi Podgora, revna, samotna vasica, tam Zagozdac s svojo rdečkasto poslikano cerkvico, tam Čeplje z vinogradi in belimi, ličnimi zidanicami ter šolo, ki jo je v času najhujšega ponemčevanja naših gostoljubnih Belokranjcev postavila tja na mejo Družba sv. Cirila in Metoda kot mejnik, češ: »Preko te meje tujčeva beseda ne sme!« Tam na desni, vasici Vimol in Kralji. Povsod v teh vasicah žive dobri Poljanci, trde, žilave, gostoljubne belokranjske grče, revni in ponosni, živeči na svoji zemlji, govoreči svoj poljanski slovenski jezik. Više gori na levi leži na skale nalepljena vasica Zadarc. V tej vasici, ki je komaj 1 km oddaljena od Čepelj, govorijo prebivalci slovenski in nemški.

Če se ozreš na desno v hrib, boš videl na vrhu razvaline cerkvice sv. Duha. Visoko proti nebu štrli še ostanek zidu zvonika, podprt z debli, da se ne zruši, ker v nevarnosti bi bilo naselje Kralji, če bi kamenje letelo po strmem hribu navzdol. Še pred nekaj leti je stala tam lična, bela cerkviča, znana božja pot. Posebno prošnje za dež so pomagale, da je izlilo nebo blagodejen dež po plitvi zemlji revnih prebivalcev Poljanske doline. Vem, da je pred leti Radetova Meta ob priliki prošnje za dež s palico grozila podobi sv. Jeronima in ga zaklinjala, da ga bo, če ne izprosi za izsušeno zemljo in prebivalce dežja, s palico dejansko napadla. In res! Ko so prošnjiki prosili in rotili svetnika za dež, se je pričelo bliskati in grmeti in kmalu nato je bila vsa dolina deležna toli željene mokrote. Blisk in grm pa nista prizanesla lični cerkvici. Leta 1928. je vanjo udarila strela in zgorela je do tal, le zidovje še spominja, da je bila tam nekoč cerkviča. V davnih časih pa so obiskovali to cerkvičo hajduki,

ki so v njeni notranjosti skrivali naropano blago in pekli jag-njičke. Spominjam se dobro, da mi je moj pokojni oče pravil nekoč, ko sva pri tej cerkvici vedrila in pomolila, da so hajduki obesili drobovje usmrčenih živali okoli vratov svetniških kipov in tako grdo oskrunili božji hram.

Trden obok nad oltarjem je še ostal in nudi ob času deževja, bliska in groma slučajno v bližini nahajajočemu se potniku kaj varno zavetje.

Tja gor v hrib k porušeni cerkvici se ozre moj pogled, tja gor me danes vleče z vso silo. Zapustim lepo belo cesto in že jo mahnem po strmi kolovozni poti v hrib.

Rano je. V dolini leži debela megla, hrib je čist.

Ptički žvrgolijo vse mogoče melodije v pozdrav mlademu jutru. »Pozdravljeni, znanci moji!« se oglašam tiho tudi jaz. Pred menoj zalaja lisica, vrača se bolničar s svojega nočnega pohoda, morda ropa. Pridem više. Zagledam lisico, še eno. Prva laja »hav, heee...« in stopica počasi po kolovozni poti v hrib, za njo druga. Grdi sta! Zimski kožuh še ni popolnoma odvržen in prej košati rep ima redkejšo dlako. Počakam, da odideta, saj se mi ne mudi. Ne storim jima nič žalega, saj so tako redke njih vrste od lanskega leta, ko so jih redčili in ugonabljali na vse »mile viže« lovci in nelovci, upajoč, da bo dal kožuh zaželeni dohodek. Vse vprek je polagalo strup in lisice so lani kaj rade prijemale. Vem za primer, ko je najemnik malega lovišča ujel na strup menda 40 lisic. Koliko lisic je bilo uplenjenih, bi vsaj približno mogla povedati »Divja koža«, ki ni vedela kam z njihovimi kožuhi. Preveč jih je bilo, prehudo so posegali lovci in nelovci v vrste te roparice, in še ena taka ugodna zima, pa lisic več ne bo.

Zastrupljati lisice po mojem mnenju ni lovsko in strup v lovišče ne spada! Kdor ne zna pravilno sukati puške in nastavljati pasti, naj si rajši privošči topel zapeček, ko je čas hoditi za lisicami!

Dalje grem v hrib. Na senožeti se paseta srnjak in srna mladica. Ne smem dalje, ne smem ju motiti, zato ju opazujem. Lepe, visoke, dobro razkrečene in jagodičaste roge ima srnjak. Lansko leto ni bil tako krepak. Je le pomagala solnica tam v bukovem gozdu okrepiti njega in njegov okras. Goden je! Vesel in zadovoljen bo tisti, ki si bo prilastil njegovo trofejo!

Po poti priskaklja zajček in me zdrami iz sanj. Prav tik mene se ustavi, se postavi na zadnji nožici in me opazuje. Ne ganem se! Še en skok in pri meni je. Ponjuha moje čevlje in odskoči, kot bi ga bil picil gad. Zoprni duh! Briše jo čez koše-

nino, splaši srnjaka in srnico in vsa družba odbrzi v gozd. Druga predstava je končana!

Dospem pod vznožje razrušene cerkvice tja, kjer se prične lepo osnažena zalazna steza, ki vodi dalje ob grebenu hriba do »Kobaclja«. Po tej stezi hodim tiho, neslišno dalje, oprezajoč v dolino pod menoj. Ob tem času se vrača divjad v svoja mirna domovanja in morda bom deležen lepih pogledov. Slab veter imam, nič ne bo? — Pogledam mimogrede na mali posek. Ob solnici stoji in liže sol prav lep srnjak. »Naj ti tekne,« šepnem. »in še ti bom prinesel!«

Vrnem se na očiščeno zalazno stezo in stopam počasi, mirno dalje. Brrrrr..., mi zleti prav izpod nog gozdna jerebica, da sem se krepkega ropota njenih perutnic skoraj ustrašil. Ozrem se v tla in joj! Cel kupček kebčkov civcika na tleh. Morda so kak dan, dva stari. Temnorumenkasti, s črno progico od glavice do repka. Hitro se sklonem, poberem enega in ga držim v lažno stisnjeni roki ter ogledujem. O lepa, nežna živalca! Pogledam, kje so drugi kebčki, pa nobenega ni več. Izginili so kot »kafra«! Nalahko položim na stezo tudi mojega ujetnička in že ga ne uzrem več, izginil je kot drugi, da nisem niti opazil kam. Stojim na mestu kot prikovan, ne upam si ganiti, ker se bojim, da pohodim kakega kebčka, ko ne vem, kam so se skrili pred nevarnostjo. Koklja jerebovka frfota medtem nemirno v moji bližini naokrog in opozarja mladiče s svojim »kikikiki...« na nevarnost. Oprezam za materjo jerebovko, ki se je oddaljevala za skale v gozd pod menoj, še vedno zmerjajoč me, češ: »Kaj motiš gozdno tišino in njene prebivalce!« Zdelo se mi je, kot da čujem v njenem svarilnem glasu: »Človek, s kakšno pravico delaš to?« Vendar! Rad bi videl, kam so se mali kebčki tako naglo poskrili, rad bi doživel tudi to, da bi videl in slišal, kako jih bo skrbna mati jerebovka zopet poklicala, naj se vrnejo k njej, in jih odpeljala z nevarnega mesta.

Za mojim hrbtom je med dvema starima štoroma, ob katerih raste košat leskov grm, dovolj prostora za skrivališče. Da ne bi kakega kebčka pohodil, se pripognem in čepe z rokama delam pot in odstranjujem listje, bližajoč se tako izbranemu skrivališču, kjer tudi temeljito prebrskam ves prostor, kamor se nato usedem. Leskovo vejo nad seboj potegnem preko glave, držeč jo z roko, da me krije. — Tako sedim mirno kake pol ure. Jerebovka, ki se je medtem oddaljila, se počasi približuje, teka joč po zemlji in skalah, in letaje od veje do veje. Že sedi na debelem kamnu ob stezi in še vedno opozarja s svojim »kik, kik, kik, kik...« na nevarnost. »Brrrrr...« se pripelje »oča jereb«

in obsedi ne daleč od mene na bukovi veji. »Čšiiiiiiii...« se oglasi! — Prišel je, da pomaga svoji družinici, opozorjen po gospe soprogi na nevarnost. Našopirjen kot puranček »vozi kočijo« po veji sem in tja; nato se s konca veje lagodno spusti na stezo in našopirjen pelje ob mojih nogah proti svoji družici. Nekaj ji pripoveduje na uho, menda: »Pomiri se, draga, saj ni nikogar tu, ki bi bil nevaren!«

Jerebovka mojim nogam, ki so štrlele na stezo, vendar ni popolnoma zaupala, zato se dvigne in »čof« se usede ravno na leskovo vejo, ki sem jo držal za kritje nad glavo. Komarji obdelujejo moj obraz, da neprijetno skeli vsak ubodljaj, toda ne ganem se, do konca moram izdržati, vse videti in doživeti.

Jerebovka se počasi pomiri, ne oglašja se več s svojim svarilnim glasom; spusti se na kamen tik mene, našopiri čofek na glavici in zakliče: »Pik, pik, pik, pik...« enkrat, dvakrat. Tedajci vse naokoli oživi. Iz listja, kamnov, trave, od povsod lezejo kebčki na dan in se bližajo mamici s svojim »civcivcivciv...«. Joj! Koliko jih je! Šestnajst sem jih že naštel! Tudi na moji levi, tik ob mojih nogah pri starem štoru se nekaj zgane in hitro se ozrem tja. Kebček se prikaže na dan in lepa, nežna živalca jo reže preko mojih nog k skrbni mamici! Oh! Kako je to nepozabno lepo! Torej sedemnajst jih je!

Ko so bili vsi zbrani okoli skrbne mamice, jih le-ta odpelje, počasi stopicaje pred njimi, v bukov gozd nad menoj, previdno jih vodeč med skalami dalje. Svoj pogled obrnem za njimi. želeč jim, da bi vedno iz nevarnosti ušli tako srečno in polnoštevilo, kot so danes!

Oča in gospod soprog jereb pa so našopirjeni gledali za čedno rodbinico in ko jim je le-ta izginila izpred oči, so iztegnili svoj vratek in iz polnega grla zapeli »ciu... ciceri... cicici... cujjjj« ter se nato odpeljali v svoj domek, tja v gosto obraslo dolino pod »Kobacljem«.

Vstal sem ves trd od mirnega sedenja, potegnil klobuk z glave in šepetal zahvalo sv. Hubertu, ki mi je bil dovolil tako lepe doživljaje!

Za gamsi

I.

Sredi decembra. Zunaj je hud mraz; vse drevje je odeto z debelim ivjem. Snežena plast, ki je zapadla že v začetku meseca, se vedno viša po srenju. Pusta megla leži že skoraj teden dni nad naravo, ne da bi se premaknila. Kaj hočemo? V takem vremenu

je tudi pusto sedeti v pisarni; zato grem rajši ven v revir, da pogledam tudi, kako se godi naši ljubi divjadi. Pot me je vodila vse više in više. Komaj 200 m više se je že začelo jasniiti in še 50 m više sem se že kopal v zimskem soncu. V nižini mraz, megla, ivje, višina pa je vsa v soncu z njegovo slabo toploto. Sončne lege so bile kopne in le po senčnih krajih je bila pokrita zemlja s snežno plastjo. Vzpenjal sem se vedno više, tako da sem kmalu dosegel gamsov revir. Hodim počasi po senčni strani, kajti tudi moja pljuča zahtevajo oddiha. Sledov je obilo, toda o gamsih ni tu duha ne sluha; zato lezem dalje proti sončni strani. Pot me je vodila po grebenu velike frate. No, že vnaprej sem vedel: tu je bila zbrana vsa gamsarija od daleč naokoli, se pasla po frati in skakljala sem ter tja. Gamsi so bili zbrani v treh skupinah; dve sta bili nekoliko više, a ena niže. Začel sem jih šteti, toda imel sem smolo, ker živali niso bile mirne. No, pa lahko rečem, da jih je bilo vseh okoli 50 glav. Koza-rija je bila zbrana bolj skupaj, dočim so se očetje in fantiči 4—6 let držali malo bolj ob strani. Mladina se je pasla, toda voditeljice so pazile na gamsov trop in na svoje varovanke. Z vrha sem gledal na to ljubko divjad kake pol ure. Kar naenkrat se začuje od spodaj sikajoč glas in že je bila zmeda v vseh treh skupinah. Zavrtile so se okrog in že so planile vse divje koze s frate; ena skupina jo je ubrala naravnost proti meni, drugi dve pa postrani v skalovje. Kakor okameneli so pa stali na frati samo štirje gamsi in srepo zrlí nizdol. V tem trenutku sem tudi jaz že zagledal moža, ki je napravil med gamsi tako zmedo. Bil je to drvar, ki se ni dosti zmenil za gamse in jo je, težko obremenjen z nahrbtnikom, rezal po stezi preko frate h koči. Toda gamsi so bili že blizu mene. Skrit in negiben jih

pustim, da pridejo na dobrih 30 korakov do mene. Bilo jih je kakih 20 glav, seveda same matere in otroci, No, zdaj se je tudi očetov lotilo življenje. Lahno so skakljali po 10—15 skokov naprej, postali, opazovali nazaj in zopet skakali naprej, vsak za svojim tropom. Približal se mi je kozel na dobrih 50 korakov in zopet obstal. Bil je kakih 10 let star, lep dečko, črn kot oglje, z lepo rumeno krinko, ki je bila prepasana s črnim pasom, brada pa za nič. Dvignem puško k licu, pomerim na prsi — in sprožim. Po strelu se je zopet obrnil nizdol in težko padel na tla ter se ni več dvignil. Zadovoljen sem ga gledal, a streslo me je, ko sem pomislil, da ga je zgrabila smrt.

II.

Jutranja zarja se je ravno porajala na nebeškem svodu, ko smo odrinili od gozdarske hiše ter se začeli polagoma vzpenjati v hrib. Bilo nas je precej. Gospodje gostje so še zehali, a ko je postajal strmec vedno hujši, jim je odleglo, kajti zaspanec je izpodrinil znoj in začel krasiti njih čela. Šli smo naprej više in više. Kmalu je slekel prvi, potem drugi svoj površnik, dokler nismo vsi tako storili. Z obilico izpuhtevajočega znoja so rastle tudi razne resne anekdote in pripovedke, ki so si jih pripovedovali gostje, seveda v odrezanih stavkih, ker jim niso dopuščala pljuča, da bi govorili kar nepretrgoma. Sonce je prišlo izza gora in nas je objelo v svojo medlo svetlobo. Pa čudno! Čim više smo se vzpenjali, tem topleje nam je bilo in tem bolj smo se začeli razvrščevati po starosti: mladina naprej, zadaj pa starejši. Dobro je bilo, da je šel kot zadnji gozdar, ki ni pustil nobenemu, da bi šel za njim. Hodili smo že dve uri, ko se je izgubila gozdna pot v kamenju, ki se je rušilo pod nogami in se kotalilo nizdol. Treba pa je bilo hoditi še pol ure, preden smo prišli do spodnjega stojišča. Ko smo dospeli precej tiho do spodnjega stojišča, ga je odkazal vodja lova najstarejšemu lovcu s pozivom, da ne sme streljati prej, dokler ne poče v dolini signalni strel gonjačev, da so tudi ti vsi na mestu. Bilo nas je 10 strelcev. Veriga strelcev se je vlekla tako, da se je naposled končala pri »Peči«, kjer sem stal jaz kot zadnji. Stal sem za robom in sem imel krasen razgled daleč nizdol. Razen tega sem imel tudi razgled po stojiščih, seveda pa nisem videl nobenega strelca, ker so se dobro krili za pečinami, da jih divjad prekmalu ne zagleda. V tem je počil strel, kot »gonilni strel«. Začul se je tudi glas gonjačev, ki so gonili gamse. Četrť ure je bilo slišati le njih klice. Tedaj počí puška pri sredini in temu strelu se pridružita še dva

zaporedna strela. Komaj pet minut pozneje počita zopet dva strela malo niže in še eden pri sredini, potem je bilo nekaj časa vse tiho. Pokanje na stojiščih je navdušilo gonjače, tako da so začeli vpiti glasneje in pospešili svojo hojo preko skalovja. Kmalu pa so zagnali pravi vrišč in začele so pokati tudi njihove pištole. Razložil sem, da so jo nameravali gamsi mahniti nazaj, toda bili so zopet pregnani v pogon. Zopet so pokale puške strelcev, sicer posamezno, toda padlo je še 12 strelcov. Jaz sem stal tako, da sem zapiral jarek, oziroma plaz, ki je vodil po strmini v ravni črti proti vrhu hriba. Že so se bližali gonjači strelcem, ko začujem ob strani, kako je nekomu spodrsnilo v snegu. Čakam komaj pet minut, ko mi pride po polici naproti močan gams. Obstal je in motril početje gonjačev. Proti meni je bil nekoliko poševno obrnjen. Pomerim mu v prsi in pok je odjeknil. Gams je odskočil in padel na stran, a je zopet poskusil stopiti na prednje noge. »Strel v mehko,« si mislim! Kot bi trenil sem repetiral in zopet pomeril. Z drugim strelom je legel na polico in se ni več premaknil. Ravno sem mislil zlezti ponj, ko se oglasi nad mano gonjač in me zvedavo vpraša: »Ali ste ga?« »Sem ga!« mu odgovorim. »Kje pa leži?« vpraša zopet. »Pojdite sem, da vam pokažem,« mu rečem. Prilezel je na moje stojišče. Pokažem mu ustreljenega gamsa, ki je ležal onkraj zaledenelega jarka, dobrih 80 korakov od mene. Malo je pomislil, potem pa je začel lezti kar preko jarka v drugo stran. Zaškrtale so njegove dereze v ledu. No, in čez približno četrt ure je bil gonjač pri gamsu. Takrat pa začujem s kraja, od koder je prišel gonjač, kako se proži kamenje. Ko pogledam navzgor, vidim gamsa, ki poskakuje. Ena sama žival, razkrečeno močno rogovje — več ne vidim. A to mi zadošča in pri naslednjem skoku pomerim nekoliko spredaj in pritisnem. Po poku se gams vzpne in prekopicne nazaj. Začel je drseti in pridričal je po jarku k meni. Moja gorska polica pa ga je zadržala, da ni zdrsel še naprej. Ko sem si gamsa ogledal, sem se pripravil, da mu populim brado ter ga otrebim. Končno sem ga prijel za roglje in ga vlekel navzdol. Gonjač je bil zaposlen z drugim gamsom, ki ga je spravil v dolino. Kmalu so prišli tudi drugi strelci. Rezultat je bil: 6 gamsov in dve kozi. Slednji so ustrelili privatni strelci. Po tako dobro uspelem pogonu seveda ni kazalo drugega, kakor da smo se zatekli v majhno kmečko gostilno. Naročili smo vina, ali piti ga ni mogel nihče, ker je bilo — tako se nam je zdelo — menda zmes vseh kemikalij. In tako nismo mogli v prijetni družbi končati običajnega zadnjega pogona.

Kadar prihajajo na klic

(Konec.)

Enkrat smo jo potem mahnili na »Tratice«. Joj, kako je to ime prikupno in simpatično! Lepa ravnina, redko obrasla s srednje visokim smrečjem, ravnokar pokošena, torej ravnokar prijetno vznemirjena. Kosci niso menihi, ki so se zaobljubili, da bodo vse svoje življenje molčali. Nasprotno, govore glasno, tudi juckajo, vprežna živina muka, a »on« ljubi mir in zaupa edinole popolni tišini. Tudi na Traticah smo sedeli in prežali približno tri ure. Uspeh je bil isti kakor v Peklu. Za razveseljivo izpremembo je poskrbel strel. Ne iz naših pihalnikov. Tam na grebenu nad Peklom je počilo. Natančno in skrbno povpraševanje po detektivu Tonetu pri bližnjih lovsko upravičenih sosedih je dognalo žalostno dejstvo, da je streljal — neupravičenec. Morda je takrat izdihnil imenitnik, tisti, ki ima kar za dve pedi »auf«. Njega torej od nikoder ni bilo tudi na Traticah, celo ženske in otroci, srne in mladiči, so bili kar obupno nevidni. Precej poparjeni smo se vračali pozno v noč domov. Bodrila nas je samo misel, da nas čakajo za večerjo postrvi, lepe, velike, rdeče pikaste, ki jih je bil popoldne Tone nalovil med jutranjim in popoldanskim pohodom na srnjaka. Midva, namreč gospod dr. chem. Krištof in pa moja malenkost, sva po opravljenem obredu pri opoldanski bogato obloženi mizi precej korenito presmrčala nekaj ur na mehkem ležišču, on pa, železni Tone, je medtem lovil plemenite ribice tam doli v Radolni. Urico je rabil dol do nje, dve uri je pomakal trnek v razne »tumfe«, poldrugo uro je lezel navzgor, pa je bil zvečer svež kakor tiste postrvice v Radolni, ki so mu bile sicer v precejšnji meri osle kazale, saj jih je privlekel samo sedmorico. Oj Tone! Naj ti ne zarjavijo tvoje mišice! Morda pa so le iz tiste nove zlitine, iz katere je skovana Krištofova puška in ki se imenuje antinit.

Enkrat smo »ga« pa iskali na zalazu. »Pirš« je rekel Tone. Jaz sem ga resno opozoril na dr. Lokarjev slovar. Obljubil je, da se bo poboljšal. Je to popolnoma druga metoda lova, neprimerno prijetnejša, kakor tisto duhomorno sedenje na deščici ali parobku, kjer gledaš vedno isto okoli sebe in čakaš in premnogokrat pričakaš obupni — nič. Kakor tihotapci smo se pomikali, navpično stoječ, marsikdaj pa prihuljeno sključeni po divnih obronkih med smrekami in po gosto zaraslih delih lovišča, ki so pa bili glede divjadi popolnoma prazni. Samo ena

koza — joj, kako ponižujoč je ta izraz za našo lepo srnico (sicer pa pravijo na Kozjaku košuti »krava«!), je enkrat smuknila preko ozke preseke. Nekaj ur smo se mudili na tem pohodu, ki je bil v lovskem oziru sicer žalosten do skrajnosti, drugače pa naravnost prekrasen. Mila gostiteljica v vili na »planjavi blaženih« nas je sprejela z nekakim — vsaj meni se je tako zdelo — prezirljivim pogledom. Pod streho je pač čakalo nekaj želodčkov in nekaj želodcev na svežega srnjaka, ostankov pred tednom ustreljenega je bilo le še malo v shrambi. Nimrodova gospodinja gleda pač z drugimi očmi na uspehe kakor nimrod sam. Če je on bolj usmerjen na roge, je ona na meso; obojih interesi so upravičeni, vsak po svoje Boga moli. Pa nikar ne mislite, da bi bili zaradi tega žalostnega dejstva stradali. Kaj še!

Prihajam do jedra. Gospod gostitelj Krištof, pokrovitelj vseh Radenskih voda — s tem pa seveda ni rečeno, da prisega vedno samo na radensko vodo, tudi druge tekočine mu marsikdaj godijo — poseduje razen dobrega srca in materialnih dobrin tudi prekrasno Uhlenhutovo vabljevko. Lovci pri nas ji pravijo piščalka. Ni ta izraz pravilen, saj priključiš s piščalko jereba, s piščalko se sporazumevajo ognjegasci, policaji..., deklet svojega fanta ne dovede pod svoje okence s piskanjem, ampak ga — privabi. Toda ne bomo se lovili okoli pojmov in izrazov, eno pa le drži, srna srnjaka v svatovanje privabi s pivkanjem. In je znal Krištof kar presunljivo pivkati, na vse »mile viže«.

Pivkal je v daljših in krajših presledkih vedno in povsod. Pri čakanju na parobku ali na deščici ali na zalazu. Pivkal je, hrepeneče vabil in vabil, a ni se odzval pretkanec. Morda ga pa precenjujem s tem nazivom. Računajmo trezno! 28. julija se prične po preizkušanih lovskih koledarjih srnjadji prsk. V dolini, ob vročini. Mi smo bili tedaj visoko gori v planini in je bilo vreme razmeroma hladno. Srnjaki tam gori so se takrat resda že ženili. Dokaz temu krogi v mehkih, mokrih gozdnih tleh, pošteno steptani od »njega« in »nje«, ki pričajo o divji spolni strasti, ki se pri srnjadi izživlja le v nekaterih dneh po enkrat na leto. Pa »ga« zvabi, dragi Krištof, s svojo uhlenhutovko, ki vrh vsega nekam kovinasto poje, na stranpota od »nje«, ki ji je vdan od parkljev zadnjih nog pa do vršičkov svojih ponosnih, možatost izražajočih rogov. Ne boš, brate! To se ti bo posrečilo, ko se »je« bo že naveličal, ko bo utrujen in izdelan poležaval v senci mladega smrečja, ko se mu bo morda zahotelo po — izpremambi in bodo zadnji odtenki spolne strasti še medlo valovili po njegovem telesu. O, da! Takrat ga privabiš, pa ne le

njega, ki je sit svojih dolžnosti ob toletni zakonski polovici. Tudi vse one druge boš privabil, ki so od gostov pri polnih mizah pobirali le drobtinice in oglodane ostanke, ki niso bili deležni polne sklede iz strahu pred močnejšimi tekmeci in tršimi in daljšimi rogi, ali pa ki so ostali na cedilu zaradi pomanjkanja dovoljnega števila za svatbo godnih nevest. Tudi kak vilarček bo skokoma prišel, ki je v njem vroč poletni dan pričel vzbujati ljubezni čar, in tudi srna bo priskakljala na tvoje pivkanje, jezna, ugovarjajoča, češ, jaz sem tu gospodarica, ne trpim v svoji bližini druge! Revici, bodoči materi, se pač niti ne sanja o pojmu, ki ga mi nemoralni homines sapientes nazivljemo mnogoženstvo, in ki je srnjaku kar domač. S pivkanjem torej tiste štiri dni ni bilo nič, kljub temu da je Krištof v tej umetnosti mojster in beleži dokazane svoječasne krasne uspehe. Skregala sta se pač sv. Hubert in sv. Smola. Slednja nam je bila ves čas globoko zvesta in vdana. Niti videli ga nismo rogača, ko smo s puško v rokah — ne na rami — taval in posedevali po blaženih ravninah in pobočjih tam okoli zelenega Plešiča.

Pa tudi ta trditev popolnoma ne drži. Ko sta me Krištof in Tone po ginljivem slovesu od vile in ljubeznive gostiteljice spremljala v dolino, se nam je primerilo nekaj, kar je vzbudilo v naših lovskih srcih višek gneva. Krištof je kazal pot, jaz sem ga sledil in se z njim razgovarjal. Tone je nosil za nama nahrbtnik in puško v usnjači. Zavijemo s poti na poseko ob Mali Radolni in tam sredi poseke se pase »on«. Lep, močan in krasen »auf« diči njegovo junaško čelo. Njegovo zanimanje za našo prisotnost se je presenetljivo naglo in temeljito zbudilo v njem. V začetno počasnem, elegantnem galopu, ki se je stopnjeval v rekordno divje dirkanje, je odbrzel v zaraslo pobočje, se tam ustavil in v grmovju gromko zalajal »bov! bov!«. Odmev od nasprotne strani v pragozdu se je nekako glasil »hod'te domov!«. Potem je pa bilo zopet vse tiho. Samo Mala Radolna je šumljala ob strmi poti, ki nas je v treh urah privedla do šentlovrenške postaje in do civiliziranega sveta, in tu, v civiliziranem svetu, so se mi rogali, kakor plešiški srnjaki, pisalni stroj in pa — akti lovskega društva.

Tako je bilo na Plešiču, ko ne »prihajajo na klic«, kljub temu da ima tam svoje domovanje prav lepo število srnjadi. Ob tistih svatovskih dneh pa divjad ponori — saj se obnaša človek ob takih prilikah ravno tako — se ne poslužuje običajnih stečin, jo srečuješ povsod in nikjer, a nikdar tam, kjer jo skoraj z gotovostjo pričakuješ. Če bo pa drugo leto bolje, se morda oglasim.

V letošnjem prsku

V pogovorih s tovariši lovci sem prišel do spoznanja, da se letošnji srnjačji prsk v splošnem ni obnesel. V kočevskih revirjih se je ob času prska uplenilo na zalazu še enkrat toliko srnjakov kakor na klic.

So pa vsako leto iste tožbe in zato ni polagati mnogo na ne-uspeh posameznikov, ker so bili drugi srečnejši, a od teh nimamo poročil.

Sam sem letos izredno malo klical. 29. julija sem brez-uspešno piskal celo popoldne v lovišču pod Goliško Kočno. 30. julija sem doživel na Pustem rovtu največjo — osmero smolo. Dan pozneje sem istotam pod večjo poseko navsezgodaj čakal na začaranega srnjaka, ki sem ga prejšnje jutro zaman bombardiral. Prišel je kakor včeraj, toda se je skrival za grmovjem, da nisem mogel priti do strela. Nazadnje jo je pa odkuril v šumo. Tedaj dvakrat zapiskam. Takoj nato se zasliši v gozdu, kamor je srnjak izginil, lomast in dirjanje srn, kakor se pojavlja pri pójanju.

»Sem gor prideta.« se oglasi lovec in udarci parkljev po zemlji se slišijo čimdalje bliže. Ker je bila goščava pod nama, ni bilo mogoče tam nič videti, zato stopim s pripravljeno puško za grm. Kakor blisk pridirjata kakih šest korakov mimo mene dva srnjaka; oba lovca sva preveč presenečena pozabila zažvižgati in jaz sem le hitro pognal kroglo za drugim srnjakom. Seveda sem zgrešil.

Poslušam. Čuje se le dirjanje ene živali, ki pa tudi kmalu utihne. Skozi grmovje opazim, da se drugi srnjak vrača proti nama in obstane kakih trideset korakov za grmom. Videl sem nad grmom le rogovje šesteraka, obrnjeno naravnost proti nama.

Ni bilo lovsko, kar sem zdaj napravil, toda imela me je še sveta jeza od včeraj, ker sem slutil, da je to isti srnjak, ki je stalno na tej poseki in ki je zato tudi pregnal svojega tekmeča. Meril sem s puško od rogovja dol in ko sem mislil, da je v višini srnjakove vratne jamice, sem sprožil. Videla sva, kako je srnjaka zagnalo kvišku, na kar je odbrzel na levo.

Potem pa vse tiho je bilo...

»Zadet je,« je šepnil lovec Dernič.

Ko sem pokadil cigareto, sva šla na nastrel. Ne krvi, ne strižin ni bilo, pač pa močna drska. Ker sva pa vedela za smer

bega, sva šla po tej, in našla kmalu v travi zleknjenega, že mrtvega srnjaka. Krogla je točno zadela vratno jamico in ko je prestrelila srce in pljuča, je izstopila na levi strani trupla.

Včerajsnja smola je bila kolikor toliko popravljena.

5. avgusta sem bil v kočevskem lovišču Mozelj.

Celo popoldne sva z lovцем klicala, a brez učinka. Zato pa je bil 6. avgust boljši.

Še v polni temi sva že sedela na visokem hrastu s prav lepim razstrelom. Ko se je začelo svitati, opazi lovec globoko pod nama v dolini srno. Končno jo tudi jaz opazim. Čudno se nama je zdelo, da se srna ne pase, ampak da hodi v nekakem krogu okoli temne gmote, oziroma kupa. Ko se še bolj zdani, zašepeče lovec: »Srnjak je v ležišču!«

Končno opazim tudi jaz srnjakovo telo in pokončno glavo, na kateri se je pri nadaljnjem boljšem svitu odražalo visoko črno rogovje.

Srna je stopicala okoli njega, kot bi mu hotela reči: »No, stari, vstani, da greva naprej, dan je že!«

Gospod se pa ni zmenil, ker je najbrž še dremal, oziroma bil truden od nočnega pójanja. Zapiskam prav tiho: piv, piv. Samo glavo nagne proti nama. Zapiskam še enkrat. Počasi, kot star gospod z naslonjača, se srnjak vzpne na noge. Že imam desno pleče v križu, potegnem brzec, in grom strela plane v mirno, tiho jutro. Srnjak se na mestu zruši, udari parkrat z nogami ob zemljo, nagne glavo in negibno obleži. Srna izgine.

Lovec mi stiska roko in z žarečim obrazom ponavlja: »Lovski blagor, lovski blagor!« Trofeja je bila prav dobra, le stebli sta bili premalo razkrečeni.

Bilo je šele tri četrt na 5, z lovцем sva bila pa pripravljena na celodnevni pohod. Ker mi ni do tega, da bi dosegel preveč plena v enem dnevu, sicer pa vem, da bi ne pustil na miru dobrega srnjaka, ki bi prišel na klic, se odločim, da hodiva še kako uro s prazno puško po lovišču, da pa je klicanje za dopoldne končano.

Tako se je zgodilo in ob sedmih sva bila že na lovčevem domu. Zleknil sem se v horizontalo in zazibal v prijetne sanje, v katerih sem zrl lepe srnjake.

Popoldne sva jo mahnila v drug kraj in sicer v gozd in na ono mesto, kjer sva vsako leto gotovo priklicala srnjaka. Hotel sem prav za prav le poslušati, če srnjaki dobro prihajajo na klic.

To mesto je zelo pregledno na vse strani. Komaj je lovec parkrat zapivkal, že je zašumelo na desni strani, pod nama se

je pa prikazal še drug srnjak. Prvega sem dobro videl, kako je zavil navzdol in jo ubral v smer drugega srnjaka. Ko sta pa drug drugega uzrla, sta se oba obrnila in je prvi šel nazaj v svojo goščo, drugi pa navzdol. V istem hipu me lovec opozori na levo stran. Vidim tretjega srnjaka, ki se neslišno plazi od drevesa do drevesa, ne proti nama, temveč v krogu navzgor.

V takem položaju še nisem bil. Trije srnjaki na strelno razdaljo! Puško sem držal v roki napeto, toda pri nobenem nisem dobro razločil, kakšno rogovje ima, zato nisem streljal. V tem sta se prva dva že odmaknila, le tretji se je še skrival za drevesom, toda tako, da le nisem dobro videl glave. Lovec je sicer krivil kazalec, znamenje, naj streljam, ker je srnjak dober, vendar nisem dvignil puške. Končno je pa tudi tretjega hipoma zmanjkalo.

Prav nič mi ni bilo žal, da nisem streljal. Imel sem dovolj užitka, ko sem prvič v življenju imel istočasno tri srnjake pred seboj.

Pričelo je rostiti in sonce se je tudi že skoraj dotikalo Friedrichsteina, ko sva se odpravila proti domu, ne da bi ponovno klicala. Ker pa imam navado, da tudi pri klicanju zlezem zjutraj pred dnevom in zvečer pred mrakom na kako visoko prežo, sem tudi zdaj, zlasti ker je nehalo rostiti, splezal po lestvi na ono prežo, s katere sem podrl črnega rogača. Ta preža ima to prednost, da stoji sredi samih travnikov, kjer je razgled silno obsežen in se žival ne more skrivati med grmovjem.

Na vsem obširnem prostoru ni bilo videti srn, zato je pričel lovec klicati na piščalko. Nič se ni ganilo in sonce je že zašlo. Polagoma se je mračilo, toda lovec neprenehoma pivka dalje, kakor imajo kočevski lovski čuvaji sploh navado in sicer ne brez uspeha.

Slabo se je že videlo, toda z nasprotnega pobočja vidim nekaj črnega dirjati proti nama. Mislil sem, da je zajec, toda ko se ustavi kakih sto korakov pred nama sredi travnika, opazim srnjaka s svetlim visokim rogovjem.

Puško naslonim, potegnem brzec, dobim srnjaka, ki je stal na pol proti nama, v križ in sprožim. Vse to se je zgodilo v enem samem hipu. Srnjak visoko poskoči in zdirja nazaj skozi majhno dolino in obleži kakih 80 korakov od nastrela.

Gledam skozi daljnogled in vidim le črno gmoto; dozdeva se mi pa, da drži srnjak glavo pokonci in da z njo giblje, čeprav v poltemi ni bilo mogoče razločiti glave od ostalega trupa. Povem to lovcu, ki me prosi, naj mu dam puško za smrtni strel. S puško zleze s preže in gre previdno proti srnjaku. Ko se pri-

bliža na dvajset korakov, mi že da s klobukom znamenje, da je srnjak mrtev. Počasi pospravim nahrbtnik in zlezem s preže. Lovec mi pride z zeleno vejico naproti, in ko ga vprašam, kaj je na glavi, mi reče: »Iglar je,« ter se široko smeje. Vedel sem, da ni tako.

Ko sem dvignil srnjakovo glavo, sem bil presenečen. Tako simetričnega, idealno lepega rogovja, sicer pa ne močnega, še nisem imel. Silno sem ga bil vesel.

S 6. avgustom sem bil torej zelo zadovoljen. Oba srnjaka sta imela nekaj skupnega. Obe trofeji sta bili zelo dobri; če bi imela trofeja večernega tako močni in gabričasti stebli ter tako rožo kot jutranjega srnjaka, bi si ne želel lepše trofeje. Oba srnjaka sta padla v poltemi: jutranji ob tri četrt na 5, večerni ob tri četrt na 20. Oba sta dobila isti strel: razbito desno pleče, raztrgano srce in pljuča. Razložek je bil le ta, da se je jutranji srnjak, ki ni bil pójav, takoj mrtev zgrudil, večerni je pa dirjal še kakih osemdeset korakov. Iz tega se vidi, kakšno življenjsko silo imajo pójavi srnjaki.

Sicer sem še klical 7. in 8. avgusta, pa ne preveč resno, toda srnjaki niso prihajali na klice. Tudi 20. in 21. avgusta sem klical in je na treh krajih zaropotalo, blizu pa ni prišlo nič. Na dveh mestih sta pridirjali srni.

V splošnem letos v kočevskih loviščih niso bili zadovoljni ne z zalazom in ne s klicem; meni se je pa zadnji bolj obnesel.

A. Mazlu

Zajec

(Konec.)

Dober prijatelj iz Medjimurja naju je povabil na velik krožni lov. V vabilu je točno naveden kraj sestanka, dan in ura pričetka lova. Povedano je tudi, da se pri opoldanskem odmoru pečejo ražnjiči in je večerja skupna, tako da nama razen malenkosti, ki jo bova stoje použila okrog desete ure, ni treba skrbeti za prehrano. Pač pa ne bo škodilo, če vzameva s seboj manjšo termovko toplega čaja ali črne kave, morda kapljico dobro žganega, ker je v mrazu požirek bolj koristen kot škodljiv. Pač pa morava skrbeti za pribor. V nahrbtnik spraviva za vsakega po dve škatli (po 25 komadov) nabojev številka 8 in po eno številka 6. Mislim, da bova imela nabojev dovolj, če nama kaj ostane, nič ne de, vedno bolje, kakor če si zanje v zadregi in s prošnjo, da ti jih posodi, nadleguješ soseda. To ni lepa lastnost in če sami ne skrbimo za dovoljno zalogo nabojev, tudi nimamo pravice, da bi drugi za nas skrbeli. Ker leži sneg, je dobro, da vzameva tudi stolček s seboj. Hoja po zamrzlih in zasneženih pralah, njivah in strniščih je bolj utrudljiva kakor plezanje po planinah. Zato nama bo stolček prav dobro služil, ko bova čakala, da prideva na red. V nahrbtnik pa deneva še pas za patrone ali bolje torbo, nekaj cigaret za rezervo, če smo tobakarji, rezervne nogavice za primer, če se premočiva, pa sva gotova. Tako oprtana, poleg tega še s puško in dokumenti, sva dospela z vlakom v metropolo Medjimurja. Lojze je z avtom tu in naju nahruli, da sva pozno potrdila prihod. Ni vedel do včeraj, ali res prideva, pa so bili v zadregi zaradi lovcev, ali pušk, kakor se on izraža, ker mora biti število teh vedno vnaprej točno določeno. Po pogonih, ki so od terena odvisni, se določa število lovcev. Zato je dolžnost vsakega, da pravočasno vabilo sprejme ali pa odkloni. No, Lojze se kmalu potolaži in končno prizna, da je z gotovostjo računal na naju. V pol ure smo že na zbirališču, kakih dvajset kilometrov od postaje. Že od daleč zapičimo »kmetsko vojsko«, sestoječo iz slabo oblečenih, siromašnih otrok, mladeničev, mož in starcev, oboroženih s palicami. Komaj se avto ustavi, nas obkolijo in prosijo, da bi nam nosili nahrbtnike in puške. Moj nosač Djura je tudi med njimi in se krepko prerije do mojega nahrbtnika ter vdano pozdravlja. Izročim mu vse reči in naročim, naj določi gonjača, ki bo nosil tvoj nahrbtnik. Tako odgovarja tudi on, da ne bo kaj zmanjkalo.

Sedaj pa le k drugemu vozu, da te predstavim ostalim lovskim tovarišem. Tu je predsednik L. d., ki ga pa le redko vidim na lovu, ta je Fiškal, oni Brkonja Ivek, važna oseba, ker je vodja lova, zato mu majestetično visi ob levem boku lovski rog. Še trije gospodje so domačini, trije iz ponosnega Zagreba in dva celo iz Osjeka. Točno, kakor je bilo določeno, štirinajst pušk. Logarji so medtem izbrali sto gonjačev, jim razdelili bele prepasice s številkami, ki so si jih nadeli na levo roko, vodja lova pa nas ponovno kratko pozdravi, prosi, da pazimo vsak na svoje gonjače, držimo red, ne streljamo na prevelike razdalje izven

Prvi voz je naložen

6. januarja 1938 celodnevni plen 556 komadov

kroga, in razdeli med nas sedem rdečih in šest črnih števil, ker ostane on brez številke. Logarja odmerita v desno in levo po petdeset korakov, postavita na mesto kot znak po enega gonjača in gresta dalje. Logarjema sledi na vsaki strani drugi gonjač in ko pride ta do prvega gonjača, ki je bil postavljen kot znak, odide od sredine tretji gonjač. Drugi gre naprej, ko pa tretji gonjač doseže prvega, odide od srede četrti, in tako dalje, vsi gonjači drug za drugim. Razdalja med njimi je torej petdeset korakov. Za vsakim sedmim gonjačem pa pride lovec, in to v številčnem redu, desno rdeči, levo pa črni, začeni z najnižjo številko. Ko sta logarja prišla zopet skupaj in sklenila krog, ki meri skoraj dva tisoč korakov v premeru, so v krogu že vsi lovci in gonjači. Vodja zatrobi in na mestu, kjer krog ni lepo zaokrožen, se pomaknejo lovci in gonjači naprej, ker ne sme biti nikjer kota, ako pa je nastala elipsa, jo je treba lepo zaokrožiti. Lovci in gonjači se pomikajo proti sredini in krog

se vedno zožuje. Puško polnimo, ko stopimo v krog. Nosač je prvi gonjač za nami, da nam je pri rokah, če kaj rabimo. Vidiš, zajci se že dvigajo in vsi dirjajo proti sredini. Z druge strani pa dirjajo k nam. Ta gre malo preveč v desno, vendar ne smeš menjati smeri. Bo pa drugi prišel bliže. Na oni strani je padlo že nekaj strellov. Nekaj zajcev je že pokazalo belino. Le nikar ne bodi nervozen. Vidiš, tam jo ubirata kar dva naravnost proti tebi. Mirno pomeri. Tako, vidiš, prav si storil, le pusti jih blizu. Če bi streljal na prvega od daleč, bi ga ne zadel dobro in drugi bi jo pobral iz strelne razdalje. Tako pa imaš lepo dubleto. Hitro naboje v cevi, tam gre tretji. Dobro! Ne puščaj gonjačem, da te-kajo v krog po mrtve zajce, nastala bo luknja in zajec to dobro vidi. Četrty gonjač je šel mimo mrtvega zajca, pa ga ni pobral. Pazi! Da zatajijo gonjači zajca, je star trik. Ukaži mu, da ga pobere. Z leve prihajata dva zajca, tik ob gonjačih. Ne streljaj, pusti ga, da gre ven iz kroga, tako, dober je. Tam je drugi predrl črto! Pok! Zadel si ga v mehko in zadnjo nogo si mu zlomil. Ni najboljše, pa tudi tako hudo ni. Zapomni si mesto, saj bo kmalu konec kroga, in potem pokličeš logarja, mu pokažeš smer in pes bo že opravil svojo dolžnost, saj danes nimajo psi druge naloge. Še vedno švigajo zajci, nekateri so obstreljeni, drugi že izmučeni. Tam, kakih osemdeset korakov pred teboj, se je pritisknil v globel. Pazi, tak rad pusti gonjače mimo in skoči za hrbtom. Smo že tu. Le glej ga, kako se stiska. »Brrr«. Pa je skočil. Le pusti, tako, vidiš, na petdeset korakov. Sedaj pritisni. S takimi kolobarji se mora posloviti zajec, kadar ga pošlješ v večna lovišča. Tam pri sosedu veka zajec. Gonjač ga je pobral, a je še živ. Reci mu, naj ga takoj umiri. Ne pusti, da trpi divjad. »Ta, ta, ta, ta,« se oglasi rog. Kaj je? Stoj! Aha, tam na levi je velika razdalja med gonjači in lovci. Potegnimo malo v levo. Gonjačem naroči, da se držijo levo. Pri tem lovu moraš biti gibčen, paziti na vse, ker le če vsi lovci pazijo na red, bo uspeh dober in lov pravilen. Tam na desni lovec zaostaja. Da ne bo zamere, zavpij nad gonjači, naj držijo red, naj gredo naprej, kakor da ne vidiš, da niso oni krivi. Lovnik je že opazil. »Gospodine, številka štiri, rdeča, prosim naprej.« Krog se vedno bolj in bolj oži. Gonjači so komaj po sedem korakov narazen, krog meri v premeru le še nekaj nad dve sto petdeset korakov. Vodja da znak. Lovci ostanemo na mestu, gonjači pa gredo naprej proti sredini. Naroči jim, da pustijo zajca ven, če gre proti njim. Jo že reže proti tebi! Miren bodi! Pusti ga, da prebije krog lovcev, tako, vidiš, ker si stal popolnoma mirno, je šel komaj pet korakov mimo tebe. Sedaj cel obrat, saj si bil vojak, in

puško k licu. Pok! Dober je. »Vse k meni!« se oglasi vodja lova. Prvega kroga je konec. Tajnik je že na mestu. V roki drži tiskovino in že izprašuje, koliko jih imaš na vesti. Devet? No, je tudi nekaj. Pazi, da ne govoriš latinščine, ker gre zaradi kontrole, sicer bo do večera ostal za vsakega gonjača po en zajec na polju. Gonjači nosijo zajce in jih polagajo na desno stran pota v ravni vrsti. Vsakega desetega potegnejo za pol trupa iz vrste zaradi boljšega pregleda. Dva logarja jih iztiskavata. Po dva, po trije prihajajo lovci, debatirajo in temperamentno gestikulirajo z rokami: »Če bi tebi odsekali roke, pa bi

Tretji pogon 121 komadov. 9. januarja 1938

ostal nem!« pravi Lojze Zagrebčanu. »Tebi pa bi bilo treba odrezati jezik!« mu odvrne ta. »No, potem šele bi govoril, kakor govoriš ti, vendar bolj dostojno in tiše,« meni Lojze. »Gospodje, gremo, gremo!« vzpodbuja vodja lova. »Kolika je lovina?« Lojze prešteva, ker je to njegovo delo. Na potu mu je tovariš, dregne ga, da je prisiljen prestopiti zajce. Srdito ga pogleda. »Kaj si grobar, da skačeš čez mrliča? Mar ne veš, da se lovina nikoli ne preskakuje. Mar nimaš niti malo spoštovanja do divjadi?« Ko pa se je drug opravičeval, češ da ga je on sunil, ga zopet nahruli, zakaj da godrnja in ga moti s tem, ko mora šteti. »Štiri in šestdeset,« je končno preštel. Tajniku se je ujemal račun. Prišel je že »parizar« iz Čakovca, voznik in njegov pomočnik sta prevzela zajce in jih zložila na voz. »Streljajte bolje, gospodje!« je prigovarjal vodja, čeravno je vedel, da bi vsak želel imeti čim večji procent zadetkov. Zopet sva na vrsti. Komaj utegneš napraviti požirek in pokaditi cigareto, pa moraš v krog. Ta krog je proti sredini lovišča in bo gotovo boljši. Res, zajci

skačejo, da je veselje. Na vseh straneh poka in midva tudi ne prodajava dolgega časa. Obratno, še podviziati se morava. Tu je že smuknil čez črto zdrav zajec. Moral bi imeti kar še drugo puško. Joj, to ni več lov, to je mesarsko klanje, bi vzkliknil s Prešernom. Pa ni časa in lov skorajda ni več prijeten. Pazi, da ti ne uhajajo zajci, drži red med gonjači, glej, da sam ne zaostaneš, niti da ne prehitavaš, to je že delo. Na srečo gre pogon že h kraju. Rog naznanja, da ostanejo lovci na mestu, gonjači pa gredo dalje. Še dva sta si izbrala pot do tebe. Konec je pogona in tam, kjer je kolovoz globoko zarezan, se vije belkast dim. Kazalec na uri kaže dvanajsto in tudi želodec se že oglašča. Počakati bova morala še nekoliko, ker polena še niso popolnoma pogorela. Štirje gonjači imajo delo pri ognju. Končno je ostala sama žerjavica in nad njo na mreži razprostrto pečenje prijetno ščegeta v nos. Lepo je sedeti ob ognju in uživati sočno pečenje v krogu lovskih tovarišev. Fiškal je dal razpostaviti okrog ognja tri pletenke iz lastnega vinograda, da ne bo mokrota prehladna. Napijemo si z rujno kapljico, ta ponuja močnato, drugi sadje ali črno kavo, ko naznani vodja, da nam da časa le še za cigareto, ker imamo še dva pogona in bo treba popoldne izboljšati uspeh. Koliko imamo? Sto štiri in osemdeset, pa je malo! »Gospodje, drugi voz je še popolnoma prazen!« graja predsednik, ko vstanemo k tretjemu pogonu.

Tretji in četrti pogon je napolnil še drugi voz. Rog naznanja konec lova, predsednik ponuja vsakemu gostu, naj si izbere zajca. Izbira je velika in vsak si poišče, kakršnega si želi. Lojze pa kolne, ker niso gonjači v vrsti po številkah. Logar pobira prepasice in iz vreče izplačuje gonjače. Računi so sklenjeni, zajci prevzeti in avtomobili nas že čakajo, da nas popeljejo v prijetno restavracijo k topli skupni večerji.

Kakor stari znanci zasedemo prostore okrog velike mize in prijetna družba se kmalu razvname. Sledijo napitnice, zdravice, šale in kmalu je vse v največjem navdušenju. Še ti, ki si prvič v tej družbi, se čutiš starega znanca v njej in kmalu zaori iz navdušenih grl:

Še eno čašo za Hrvate,
da se ljube i pobrate.

Le prekmalu mine čas, na vratih se pojavi železniški vratar in z monotonim glasom zavpije v dvorano: »Za Ormož, Ptuj, Pragersko, Maribor, vstopiti!« V naglici pobereš svoja šila in kopita, se zahvališ in želiš krepak lovski »Zdravo!«, a oni ti odgovarjajo: »Ništa, ništa, samo dobi opet u nedelju!«

A. K.

Na race

Na Gorenjskem ni posebnih lovišč za race in zato je bilo že nekaj posebnega, če se je ta ali drugi lovec kdaj pohvalil z večjim račjim plenom.

Pokojni oče je pripovedoval o lovih na race ob Jadranskem morju. »Tam imajo na čolnih pritrjene puške, prave kanone, in z enim strelom zadenejo po sto in več rac. Toliko jih postrele, da ne vedo kam z njimi.« Vedno sem si želel, da vidim enkrat lov s kanoni na race in pozimi leta 1918., ko smo bili v rezervi v okolici Motta di Livenza prav blizu morja, smo ga improvizirali. Neki stari Lah, ki se je sam bavil včasih z račjim lovom, nam je bil mentor. Preskrbel nam je kljub strogim in nevarnim predpisom okupacijske oblasti staro puško prednjačo neverjetnega kalibra, a v vasi ob morju pa se je našel pripraven čoln. Puškar Gajdušek je pripravil zrnje, smodnik in vžigalnike.

Nekega popoldneva sredi februarja smo šli na race. Veslal je Lah, a v pomoč mu je bil moj sluga Milan Vučijak iz mostarske okolice. Gajdušek, ordonančni častnik iz brigade in jaz smo bili oboroženi z lovskimi puškami za pripomoč, da namreč streljamo na poedine lažje ranjene race. Naše puške so bile nasproti velikemu pihalniku prvovrstne, dve kl. 12, a ena kl. 20. Okoli božiča jih je našel z naboji vred skrite v kleti gradu grofa Galvagne neki vojak in jih prodal Gajdušku, ki nam jih je sedaj posodil za račji lov.

»Kanon« je Gajdušek napolnil že v delavnici. Počasi se je pomikal čoln ob bičevju po izlivnem rokavu Livenze. Vreme je bilo oblačno in po malem je deževalo. Skrili smo se v trstju. Puška je bila dobro pritrjena na čolnu in čakali smo, kaj pride. Vpadale so posamezne race in manjše jate. Gajdušek je bil pripravljen na glavni strel. Videlo se mu je na obrazu, da ni nič kaj zaupal v pihalnik in njegov naboj. Završalo je v zraku in cel vlak rac se je spustil na vodo dobrih 60—70 korakov pred čolnom. Gajdušek je vžgal, počilo je votlo kakor pri metalcu min, čolnič se je močno zagugal, od pihalnika je ostalo kopito in nekaj cevi. Med vriščem so race odletele, ali nekaj ranjenih in mrtvih smo vseeno pobrali. Druge nesreče ni bilo. Med pravim bosenskim preklinjanjem s češkim naglasom je pravil Gajdušek, da ni verjel, da ima črni smodnik iz šrapnelov tako moč.

Na račun lova je bilo v častniški menaži dovolj smeha, race smo zalili z rekvirirano črnino in drugi dan odrinili proti Piavi.

Pri Otočcah se divje race nič ne boje — to je znano po vsej novomeški okolici. In res je čudno, kako so race ob gradu domače, a bolj doli proti Strugi in gori proti mestu pri najmanjšem šumu takoj vzlete. Ali je še dandanes tako pri Otočcah ali pa se je tudi tukaj kaj spremenilo, mi ni znano, ker od leta 1920. dalje nisem imel veselja opazovati rac na tem mestu. Slično je v živalskem vrtu v Skoplju. V ribniku gnezdiijo različne race, in ko se kdo približa, takoj priplavajo h kraju in čakajo na košček kruha, melone ali kakšne druge poslastice. Race odlete na Vardar, in če jih kdo prežene, se vrnejo v vrt. Pač tudi race poznajo človeško nakano in dobroto. Kontese Margheri bodo ostale zaradi rac pri Otočcah v trajnem spominu vseh slovenskih prirodnoljubiteljev.

Pokojni sodni svetnik g. Ivan Hutter — ali kakor so ga nazvali Peter Petsche in tovariši »Der Spaniellvater«, nas je na vabilo Nosanovega Franceta iz Dolenje vasi odpeljal na Veliko Gospojnico leta 1920. na lov na mlade race v Ribniško Bistrico. Bila je stroga komanda, ki smo se ji morali pokoriti: španijelka Bistra, Bavdkov Stanko in jaz. Bistra je izvrstno iskala in dvigala posamezne mladice, a Nosanov jazbečar se je hudo bal vode in je bevskaajoč skakal po bregu. Mi povabljenici pa smo z boljšim in slabšim uspehom pokali po racah. Hotel sem se posebno pokazati pred strogim g. svetnikom, a ravno zato sem bil precej nervozen in mi ni kaj posebno padalo. Uspeh je bil dober. Uplenili smo 14 rac, ker se je Stanko dobro izkazal. Pri »Nacetu« v Dolenji vasi pa je bila zbrana vesela ribniška družba, pred katero smo se malo pobahali, a Ribničani so nam zato odnesli 3 race.

Ko je zapadel na kočevskih hribih prvi sneg, so se na Rinži pojavile manjše jate rac. Lastnik lovišča g. Peter Petsche je nam uradnikom ljubeznivo dovolil, da lahko lovimo v njegovem lovišču race. Enako nam je šla na roko uprava turjaških posestev, posebno še gozdar Tomashek, ki je imel starega, betežnega, a za iskanje rac še vedno sposobnega ptičarja. Prva raca je bila za lovskega gospodarja Petra, ki se je vedno oddolžil s čašico močnega, a ostale race so pripadale Micki, kuharici v uradniški menzi.

Pod Skopljem je Katlansko jezero, oziroma blato. Tu je vedno dovolj rac. Ob bregu jih čakajo lovci v zasedi, na samem jezeru jih love v čolnih.

Ti čolni, napravljeni iz izdolbenih drevesnih debel, so zelo nerodni in nevarni, ker se kaj hitro prevrnejo. Lovec, ki hoče, posebno še, ako ima psa pri sebi, ostati v čolnu, mora biti spreten veslač, a kljub temu se kaj lahko zgodi, da se vse skupaj prevrne. Kmečki lovci iz okolice jezera še najbolj poznajo čolne. Nekolikokrat me je v deblu vozil po jezeru Trajče iz Blate. Oba sva sedela na dnu čolna in Trajče je z enim veslom veslal in obenem krmaril. Neslišno sva se ob bičevju pritihovala do rac. Prvi strel sem oddal na vodo, drugega v zrak na leteče race in to, ne da bi bil nervozen, ter ob največji pažnji brez vsakega nepotrebne premikanja, a vseeno sva padla, bilo je na Bogojavljenje leta 1933., v jezero. Pri tem sem izgubil srebrno birmansko uro, drag mi spomin iz mladih let in srebrno dozo za cigarete.

Ako se nesreča zgodi blizu obale, se že nekako pride iz vode, toda če se čoln prevrne nekje proti sredini, potem je joj. Znan mi je primer, ko se je lovec utopil, a da je kdo izgubil puško, se je že nekolikokrat zgodilo.

Neroden je lov na Katlanskem jezeru, ali ravno zato privlačen. Mnogo truda je treba, zato je tudi uspeh dober, posebno še, ko prilete na jezero race selivke različnih vrst, gosi in na pomlad labodi. V okolico jezera pridejo tudi velike droplje.

Ker je na vzhodni strani jezera državna cesta in je iz Skoplja do jezera okoli 15 km, je v lovskem času ob jezeru vedno dovolj gosposkih lovcev, ki si lahko privoščijo avtomobil. Pri lovcu seljaku sem opazil v pasu samo »U« naboj. Puška mu je bila kaj skromna, uporabna samo za črni smodnik. Vprašal sem ga, od kod ti naboji. »Pridejo gospodje, pokajo po racah, tulce puste na mestu in mi jih pobiramo. Luknjice za kapice primerno razširimo za navadne kapice in ni nam treba kupovati

tulcev. Doma imam še poln zaboj skoraj novih tulcev,« mi je odgovoril kmetič.

S Šolcem sva prišla nekega delavnika v prvih dneh januarja na jezero, ker sem pač mislil, da bo tam mir. Med potjo sva srečala nekaj lovcev, vračajočih se na postajo Zelenikovo. Vsakemu od njih je viselo ob pasu po več rac. Psa niso imeli s seboj. »Ne bo nič,« sem si mislil. V vasi Taoru stopim k županu Nikoli, da se malo ogrejem. »To je danes zjutraj pokalo ob jezeru, a so slabo streljali« — mi pravi Nikola. »Moj dečko je šel ven s čolnom, da vidi, če je mogoče kaj pobrati, pojdiva za njim.«

Šolcu hladna voda ni posebno prijala. Spočetka ga nisem mogel spraviti proč od kraja. Naenkrat pa se vrže v bičevje in mi prinese ranjeno raco. Dobil je veselje do iskanja in je našel sedem ranjenih rac.

Svojevvrsten je lov na preži. Posebno Turki so velike »meraklije« na njega. Že v oktobru iščejo lovci ob Vardarju in drugih rekah primernih krajev, kjer bodo napravili kolibe. Šotkarnica — v dialektu šatka mesto patka — ali po turško »djume«, kakor imenujejo kolibe, se napravi navadno na mestu, ki ni preveč izloženo nevarnosti povodnji, v zalivu, kjer je mirna in plitka voda. Na bregu se izkoplje do dva metra dolga, meter in pol široka in ravno tako globoka jama. Proti vodni gladini se napravijo strelnice. Dno jame se pokrije z rogoževino, ravno tako tudi stene, jama se pokrije in napravi primeren vhod. Ako je v kolibi še gašperček zaradi toplote, tem bolje. Dim je treba seveda tako izpeljati, da se ta čim manj opazi. So seveda različne kolibe, pač po gospodarju, siromašne in gosposke, nekatere celo betonirane.

Preža brez vabnic ni kaj prida. Dobre vabnice, tiste, ki najavljajo dolet z glasnim klicanjem, so posebno v ceni. Dober lovec se pozna po dobrih vabnicah. Baje so najboljše one iz Kočan in Dračeva. Na tržne dneve v jeseni prinesejo tudi vabnice naprodaj. Cena za dobro vabnico je še sedaj okoli 100 din.

»Šele tretji rod je dober,« mi je rekel rejec vabnic. »Prvi in drugi rod je še preveč divji, mladice so zelo občutljive in potem ni čudno, ako je njihova cena visoka.«

Koliba je pripravljena, vabnice so dobro hranjene in lovec samo še čaka na pravi čas. Ob pravoslavnem sv. Miklavžu, 19. decembra, je prevladal sever. Nastal je snežni metež. S puško na rami in vrečo z vabnicami na hrbtu hite lovci v kolibe. Vabnice, privezane na kose opeke, spuste na daljših konopcih v vodo, navadno štiri samice in dva samca, lovci pa se

skrijejo v kolibi in čakajo. Nalet je dober, strelja se mnogo, a preplašene jate rac preletavajo sem in tja. Večkrat se spusti ob kolibi tudi tropa gosi. Z dolgimi palicami in izvežbanimi psi zbirajo lovci plen, ki je ob ugodnem vremenu večkrat zelo obilen.

Dnevni lov je dober samo ob padajočem snegu, nočni lov se izvaja ves čas sezone. Seveda je bolje, če je nekaj mesečine, a strelja se tudi v temi, saj se le malo vidijo sence ptic na vodi. Koliko obstreljenih rac se pri tem lovu poizgubi, ni mar lovcem, ki ne poznajo lovske pravičnosti. Saj rac je dovolj...

Da se včasih v udobni kolibi tudi vržejo karte in da kroži od ust do ust steklenica, je razumljivo. Pripovedujejo se hude zgodbe in dogodivščine, seveda le takrat, ko ni naleta in so strelnice dobro zamašene, da ne pada luč na vodo. Marsikatera vidra je bila že ustreljena iz kolibe, a tudi lisica, ki se je priplazila do vabnic, jo je že skupila. Skoraj vsako leto se zgodi kakšna nesreča, da namreč lovec zadremlje v kolibi in se za-
duši zaradi neizgorele žerjavice.

Lov na preži traja vse do zadnjih dni svečana, ko prevlada jug in narasle reke onemogočijo bivanje v kolibah.

Sprehod z dobrim ptičarjem ob rekah, kjer je v teku lov na prežo, je vedno uspešen, ker pes najde lahko mnogo obstreljenih rac, ki jih lovci niso pobrali.

Dobro uro hoda od Štipa proti Kočanam so velike močvirne livade ob reki Bregalnici. Tu je od decembra pa do februarja vse polno rac. Take množine kakor tukaj nisem nikjer drugje videl. Kakor velike jate kavk letajo sem in tja in kmetje jih streljajo na veliko. Pri nekem kmetu iz vasi Karbinci sem videl pihalnik, podoben onemu iz okolice Motta di Livenza. Kmet nastavi pri streljanju pihalnik na posebno stojalo in čaka na race skrit v vrbovju ob Bregalnici. V vrečah jih nosi naprodaj v Štip, Kočane in druga mesta v okolici.

Neki učitelj iz iste vasi si je nabavil puško kalibra 8 z dolgimi cevmi. Izdelali so mu jo v Borovljah po njegovih navodilih in je bil z njo zelo zadovoljen. Slično puško sem videl pri nekem lovcu na race v bitoljski okolici. Streljanje iz take puške brez naslona je seveda nemogoče, saj je že iz račarice kalibra 10 težko prosto streljati. Vse novejšje puške za race velikega kalibra so izdelane v Borovljah, ki imajo pri tukajšnjih lovcih še vedno dober sloves, pa žal, ne kot Borovlje, ampak »Ferlach«. Tudi Kranjčani so na dobrem glasu.

Pod gorovjem Jablanice je podaljšek Ohridskega jezera 1200 ha obsežno Struško blato. V njem je vedno dovolj rac in

drugih vodnih ter močvirnic ptic. Skozi blato teče potok šum, ki izvira v podnožju Jablanice pri vasi Zagračane. Ob samem izviru šuma je malo jezero in v njem mnogo rečnih postrvi, kakor tudi v gornjem delu potoka, iztekajočega se iz jezerca. Pri hudem mrazu zamrzne blato in race se zberejo na potoku. S plitvim čolnom je zalaz zelo uspešen, ako je veslač, oziroma poganjač čolna, ker se čoln poganja z dolgo palico, dovolj spreten in vodi čoln brez najmanjšega šuma. Zimske dni, zgodaj zjutraj je lov najlepši. Race se dvigajo na primerni daljavi 30—40 korakov pred lovcem, in ako je kri mirna, je tudi uspeh dober. So lovci, ki v enem jutru na šumu postrele do 20 in več rac različnih vrst, med njimi žvižgavk, regelj in rjastih rac, ki jih imenujejo tudi »bugarke«. Nisem prijatelj morije, niti ne bi vedel kam s plenom in zato sem bil vedno zadovoljen s šestimi ali sedmimi racami. Ustrelil sem na šumu vse mogoče vrste rac in gosi, čapelj in drugih močvirnih ptic. Liske se pa sploh ne streljajo.

Lov na race je odprt 16. junija, vsekakor dosti prezgodaj. V tem času so mlade račke komaj dobile perje, ker vzraste večinoma šele drugo leglo. Od prvega legla jemljejo kmetje jajca; a mnogo jajc se pokvari v menjajočem se vremenu, ker v aprilu večkrat zapade sneg, ki se obdrži po nekaj dni. Marsikatera rasa plača svojo materinsko ljubezen, ko nerodno preletava pred lovcem, da bi ga odvedla od legla, z življenjem. V tem delu — zatiranju negodnih mladice — pomagajo človeku lunji in druge roparice, ki jih je vse polno na močvirju. — Večina lovcev se pokori sklepu lovskega društva v Strugi in prične z lovom na race šele s 1. avgustom. Poletni lov je lep in ni naporen, ako se izvaja v čolnu; postane pa lahko težak in nevaren, če lovca prevzame prehuda strast in išče rac po mestih v močvirju, ki so s čolnom nedostopna. Res je, da je tam največ rac, ali hoja po tresočih se močvirskih tleh, skakanje od grude do grude, pogrezanje do pasu in čez v blatu in umazani vodi, ni za vsakogar. Pri takem lovu ne pomagajo niti visoki gumijasti škornji. V močvirju je zelo mnogo pijavk in zato ni priporočljivo voditi psa s seboj in tako je lovec primoran, da si sam poišče obstreljeno raco. Ne enkrat, večkrat se mi je zgodilo, da sem na 20—30 korakov gledal pred seboj mrtvo raco, pa nisem mogel do nje in sem jo moral pustiti v plen roparski druhali močvirja.

Kako sem postal lovec

Sam nisem vedel, kakšen naslov naj dam tem vrsticam; če bi jim nadel naslov »lovska vzgoja«, bi se marsikdo, ki bi to prečital, namrdnil, češ: to ni taka lovska vzgoja, kakor si jo danes mislimo; spomini tudi niso, no, pa naj bo, kakor hoče. Opisal bi rad pot, po kateri me je oče dovedel in navdušil za lov in kako sem postal velik prijatelj lova. Saj je toliko vzrokov, ki pripravijo enega ali drugega do tega, da zadene puško na ramo in vstopi v vrste lovcev, vendar je vsak različen.

So bile gotove stvari v našem stanovanju, do katerih sem imel že kot otrok veliko spoštovanje. Med njimi je bila sigurno najvažnejša očetova pisalna miza in skoraj v isti vrsti po važnosti je bila stena ob pisalni mizi, kjer je visela puška, a preko nje nekaj zeleni lovski klobuk. Bili so to zame predmeti največjega spoštovanja. Klobuk se mi je zdel posebno imeniten, saj je bilo na njem različno perje. Posebno sem cenil kljunačeva peresa, o katerih sem vedel, da jih ima vsak kljunač samo po dve, da sta enako progasti, odnosno madežasti, in ko sem se s tem znanjem postavil pri prirodoписni uri v prvi gimnaziji, sem na vprašanje, od kod to vem, odgovoril nekako z viška: »Pa moj oče je lovec!«. — Kakor že rečeno, imel sem veliko spoštovanje do teh predmetov in si jih nisem upal niti dotakniti, ker sem vedel, da ne bi bil za to pohvaljen.

Takole ob sobotah opoldne ali pa pred prazniki, je navadno prišel oče iz šole, sedel h kosilu in rekel: »Jutri pojdem na lov.« To je pomenilo mami, naj pripravi nekaj prigrizka, meni pa, da mu zvečer pomagam pri pripravah. Že popoldne sem poiskal njegove gojzerice in škornje in oboje dobro očistil, odnosno namazal. — Ko je prišel zvečer oče domov, sva po večerji začela znašati skupaj vse rekvizite, potrebne za lov: nahrbtnik, puško, patrone, piščalke, nož, nogavice, obleko, rokavice in kaj jaz vem kaj še vse. Vsa ropotija je stala razporejena po mizi, in ko je oče ugotovil, da je res vse, sva spravila vse v nahrbtnik. Kot zadnja je prišla na vrsto budilka, katero je navil, da ga zjutraj pravočasno vrže iz postelje. Mati je medtem pripravila kavo, jo postavila na plinski štedilnik ter položila poleg njega škatlo vžigalic. Zjutraj je bilo treba samo odviti petelina in prižgati vžigalico, pa je bila kava v nekaj minutah gorka. Zjutraj je

oče kar »skočil« v hlače in kmalu smo slišali, kako je odklenil in spet zaklenil hišna vrata...

Preko dneva smo hodili mi po svojih poslih, a že proti šestih zvečer smo začeli poslušati, kdaj se bodo začuli očetovi koraki na stopnicah. Ko je prišel domov, je prislonil kolo v hodniku, in ko je v kuhinji odložil nahrbtnik, je bila prva stvar, da smo pogledali, kaj je prinesel. Redko je prišel prazen domov, če ne drugega, je nam otrokom prinesel jabolka, kupljena za mal denar ali pa kar »nabrana«. Kakor povedano, je bil navadno kak kos divjačine v nahrbtniku, vendar smo gledali plen iz različnih vidikov: oče in jaz bolj z lovskega stališča, mama pa bolj s kuhinjskega. Spominjam se, da je prišel nekoč oče domov s praznim nahrbtnikom in slabe volje. Končno, ko je že dalj časa bral kozje molitvice in ga je mama nekajkrat zaman vprašala, kaj mu je, je izbruhnilo iz njega: »Ustrelil sem pomotoma in po smoli domačo kuro. Pa še plačati sem jo moral!« »Kje pa je?« je, muzajoč se, vprašala mama. »V Dravo sem jo vrgel! Še domov jo bom nosil!« Mamin obraz se je zresnil. Ni ji šlo v glavo, da je mogoče pri tej draginji metati kure v Dravo, čeprav so ustreljene in ne po pravilu kuhinje zaklane. Temu svojemu mišljenju je dala tudi izraza in prišlo je do prerekanja, ali je bilo prav, da je nedolžna kura zletela v Dravo, namesto k nam na mizo. No, ta »kurja zadeva« ni imela hujših posledic nego to, da je bila primerno »gradivo« za zbadanje.

Vsaka ustreljena žival je bila seveda dogodek zase in odprtih ust smo poslušali otroci, kako je padel ta zajec na sedemdeset korakov, kako se mu je posrečila »dubleta« na fazane itd. — Med pripovedovanjem pa je že čistil svojo puško, ki jo je cenil nad vse. Čeprav je bil moker od potu ali dežja, vedno mu je bila prva stvar puška, in ko je bila ona očiščena in namazana, tedaj je šele začel čistiti in umivati sebe. Noge si je skopal v mrzli vodi, preoblekel se je in potem s cigareto v ustih pravil doživljaje lova tega dne. Mislim, da smo mu vse verjeli — takrat, saj o lovski latinščini nismo ničesar vedeli.

Ko sem bil že malo starejši in so se mi upali dati nož v roke, sem dobil »častno« nalogo, da sem zajce, preden smo jih obesili na balkon, otrebil. Kasneje sem jih tudi že sam odiral. Da je bilo prvo odiranje, ki se je vršilo po lastni iniciativi in brez nadzorstva, skorajda kriminalno, si lahko mislite. Da ne bi pustil kake dlake, sem rajši rezal poleg kože tudi meso, a sem kljub temu kožo na neštetih krajih poškodoval. Ne vem več točno,

kako in kaj je bilo, samo to vem, da mi tisti zajec ni prav nič dišal.

Ko je prihajala jesen in z njo deževje, takrat se je oče spravil na polnjenje patron. Ta čas je bila vsa kuhinja njegova: na mizi, na stoli, na omari, povsod so ležale škatle, priprave, vrečice s šibrami in kaj še vse drugega. K delu, ki me je zelo zanimalo, me je kmalu pritegnil. Preden sva začela polniti patrone s smodnikom, je skočil s kolesom do prve lekarne in si dal stehtati pravilno mero smodnika. To je nato vsul v ono malo merico z ročajem, mi jo pokazal in zabičeval: »Niti zrna več, niti zrna manj, si razumel?« Držal sem se strogo natančno danega navodila. Vendar mi je prišlo nekoč kasneje, ko sem že skoraj sam opravljal to delo, na misel, da oče štedi s smodnikom. Pa sem, poln iniciative, dodal vsaki patroni še malo smodnika, da bi bolj učinkovalo. Pa je tudi! Po prvem lovu, kjer je uporabljal te patrone, se je vrnil oče domov s podplutim desnim očesom: »Danes me je pa puška tako udarila, da sem jo skoraj moral izpustiti iz rok!« Potem se je obrnil k meni, rekoč: »Ti si delal patrone. Kaj si naredil z njimi, da tako neusmiljeno tresejo puško?« Skesano sem priznal svoj greh, zatrjujoč, da sem res samo malo smodnika dodal, pač pa sem v svoji preveliki vnemi najbrže še čep, ki pride med smodnik in zrnje, preveč pritisnil in bilo je dovolj, da je prišlo do nezaželenega učinka. Tistikrat je bilo prvič in poslednjič, da sem samostojno polnil

patrone s smodnikom. Še celo danes, ko sem že vendar starejši, mi oče ne zaupa in vedno sam opravlja to delo. — Redno je prihajalo pri tem delu do prepиров med očetom in mamο, ki je deloma upravičeno očetu očitala, da pri delu s smodnikom kadi, čeprav je, resnici na ljubo povedano, prižgal šele tedaj, ko je bil smodnik že začepljen. Nekoč sem se zavzel za očeta, češ saj ne razumeš tega posla, pusti ta »moška« dela. Očetu najbrž ni bilo treba advokata, mama pa je smatrala to celo za nesramnost in priletela mi je gorka za ušesa. Dobrota je sirota.

Prišel je končno dan, da sem šel na lov, pa seveda samo kot opazovalec in nosilec nahrbtnika. Bil je to velik dan, samo slabo se je začel. Ko sva nosila zgodaj zjutraj kolesi po stopnicah navzdol, sva kot prvo osebo srečala — hišnico. »Oje,« je zagodrnjal skozi zobe oče in potem pospešil korake. Kasneje mi je povedal, da je to storil zato, da mu ne bi utegnila voščiti — srečo. Kljub temu je tisti dan oče ustrelil zajca in dve jerebici. Sam sem bil navdušen nad vsem, le zelo neprijetno mi je bilo gledati, kako udari oče glavo ranjene jerebice ob puškino kopito. — Ker sem se »dobro« obnašal na tem lovu, sem bil potem stalen očetov spremljevalec. — Na pogonskih lovih so mi grozno imponirali gonjači s svojimi ropotuljami in s svojim regljanjem: »hu-tata, hu-tata«. Kljub svarilom sem nekoč hotel biti na vsak način enkrat gonjač. Že po prvem pogonu sem bil moker od snega, ki se je stresal z grmovja name, in hripav sem bil od preveč navdušenega kričanja. Zvečer pa je bila razlika med menoj in ostalimi gonjači kar prevelika: oni so sicer bili tudi trudni, a meni so kolena klecala, oni so dobili vsak po kovača, jaz pa — ničesar. Spoznal sem, da je bolje stati par korakov za očetom brez posla kot gledalec, nego biti gonjač. In tega sem se tudi odslej držal.

Čim bolj sem se zanimal za lov, s tem večjim veseljem in zanimanjem sem prebiral »Lovca« in vsako številko, ki je prišla navadno ob začetku meseca, sem prvi prebral. Mnogo živali še sploh nisem videl, a vedel sem prav natančno njihov način življenja in kako se jih lovi.

Mislim, da mi je bilo 20 let, ko sem dobil prvič puško v roke. Bilo je to na nekem lovu na fazane. Zavedal sem se, da mi hoče oče narediti veselje s tem, da me privede že na prvem lovu do plena. Tako sva ob robu neke koruze čakala, medtem ko sta druga lovca s psom lovila v smeri proti nama. Naenkrat mi pokaže oče fazana, ki je s privzdignjenim repom pritekel iz

koruze, in ko je naju zagledal, se za hip ni mogel odločiti, kam naj krene. »Ustrelj, dokler ne zleti!« Jaz pa nisem hotel streljati, ker sem se spomnil, kako so se jezili in kako so obdelovali na nekem lovu lovca, ki je streljal zajca na ležišču. In zapomnil sem si, da ravno tako ni lovsko streljati perjad, vsaj nekatero, na tleh. Ko je fazan vzletel, sem mu poslal oba naboja, vendar nehote samo v — pozdrav.

Prvi pogonski lov, kjer sem sodeloval kot lovec, pa mi je tudi ostal v spominu. Na Dravskem polju je bilo in na staro podlago je padel nov sneg. Dolga je bila vrsta lovcev in gonjačev. Oče in še nekateri lovci so šli daleč naprej, ker tistega dne zajci niso »držali«. Jaz sem ostal v vrsti z drugimi. In takrat sta se mi dva gospoda, dolgoletna in izkušena lovca, zelo, zelo zamerila. In kako ne! Pomislite: na kakih 30 m pred vrsto se vzdigne pred nami zajec in jo ubira vzporedno pred nami. Vsak od teh dveh gospodov je poslal po dva naboja za njim, kar pa je imelo za posledico samo to, da je zajec še bolj stisnil ušesa k sebi in še hitreje tekel. Pride pred mene in tudi jaz mu pošljem dva naboja, ki pa mu tudi nista naredila nobene škode; in na moje največje začudenje se eden od gospodov oglasi popolnoma resno: »No, Sergij, tega si pa falil«. Nisem mogel verjeti svojim ušesom. Ta dva stara lovca smeta zgrešiti, jaz novinec pa ne bi smel, celo zamerili so mi to, da sem zgrešil. Nisem pozabil, da sem gost, da sem mlad, neizkušen, in sem molčal. Ko sem po končanem pogonu v štiri oči pravil o dogodku očetu, se je ta samo smejal ter mi priznal, da bi morala ona dva gospoda molčati, ker je to najlažji strel, če beži žival pravokotno v smer strela. Vendar: quod licet lovi, non licet bovi. Pri vsem tem pa moram priznati, da sem kar vesel, da sem zgrešil, ker sem dobro vedel za »lepi« običaj, da se prvi zajec proslavi na ta način, da se vlije »srečnemu« lovcu z lijakom v usta liter vina, v katero se denejo trije zajčji bobki in nekaj dlak. Jaz pa sem bil stoprocentni abstinent in tudi zajčji bobki niso čokolada. Tako se je tudi v tem primeru uveljavil pregovor, da ima vsaka medalja dve plati. Kasneje enkrat sem ustrelil svojega prvega zajca, pa sem bil, hvala Bogu, v družbi, ki ni dala na te običaje mnogo in sem tako srečno ušel tej »proslavi«.

Po več letih, ko sem hodil na lov, se mi je nekoč zgodilo, da je prinesel pes obstreljenega zajca, ki je tako presunljivo vokal in jokal kakor otrok, da mi je bilo vse prej kakor prijetno. Bil je streljan na preveliko razdaljo in spomnil sem se

onih premnogih opominov v »Lovcu«, da streljaj samo tedaj, ko je strel siguran. Ta dogodek je tako vplival name, da sem se odslej najstrožje držal mer, ki mi jih je navedel oče, in sem rajši pustil žival, da je zbežala brez strela, kakor da bi si delal težko vest, da se obstreljena žival v kakem grmu zaradi mene muči.

Tako sem polagoma nabiral vse one glavne izkušnje, ki jih mora poznati vsakdo, ki hoče postati vreden član lovske družbe. Pri tem pa sem tako vzljubil lov, da pohitim v naravo, kadar koli se mi le ponudi prilika, ker vem, da bom doživel tam, če ne drugega, vsaj lep dan v naravi. Še danes spremljam očeta na lovu in sem mu od srca hvaležen, da me je privedel v vrste »zelenih bratovščine«. Ko me gleda pri čiščenju puške, mi pogosto pravi: »Le dobro jo očisti, saj jo zase čistiš. Tvoja bo.« Jaz pa mu želim, da bi še dolga leta čilega koraka in jasnega pogleda hodil po naših loviščih.

Iz lovskega oprtnika

Lepo doživetje pri čakanju in klicanju srnjakov. Dne 28. julija t. l. se je obetal lep dan. Zaželel sem pohiteti v naravo in pogledati za srnjakom. Žena mi je napolnila nahrbtnik, jaz sem si pa pripravil puško. Ob 11 se odpeljem z avtobusom v vedno lepo Kokro do Jurjeve žage. Od tam počasi lezem v lovišče posestnika Andreja Krča, ki se razprostira na zapadni strani Grebena. Ko prilezem do najvišje ležeče senožeti, sedem in se divim lepemu razgledu, ki se tu odpira očem. Še nekaj malega prigriznem, potem pa hajd na čakališče. Ura je bila že 17. Čakal sem srnjaka v zgornjem kotu senožeti ob robu gozda. Od tu pregledam vso senožet in vidim približno štirideset metrov v gozd. Na tem mestu izstopi srnjak na senožet, ali prehaja v gozdu iz ene doline v drugo. Ko nekaj časa čakam, zaslišim od daleč votlo grmenje in vidim, kako se valijo črne megle od Storžiča proti Grebenu. Ob 18 se ulije ploha. Oblečem havelok in potegnem kapuco čez glavo. Na senožeti stoji nekaj posameznih košatih smrek. Pod najbližjo teh smrek grem vedrit. Naenkrat začutim, da mi nekaj leze po vratu in me grize. Šele sedaj zapazim, da stojim na mravljišču. Da si otresem mravlje s čevljev, nekajkrat močno zacepetam. Z nogavic pa otepam mravlje z roko. Ko se zavrnam, stoji korak pred menoj srnin mladič. Nekaj časa se gledava. Mladič nekajkrat zapivka, potem za nekaj korakov odskoči in zopet zapivka ter me zvedavo opazuje. Nato skače pred menoj po travi sem in tja ter končno izgine v gozd. To vse se je godilo med dežjem. Spomnil sem se, kaj mi je pravil nek star lovec. Trdil je: »Srninega mladiča, ako ga najdete samega brez matere, lahko ujamete, če nekajkrat močno zacepetate. Na to cepetanje takoj priteče mladič tako blizu človeka, da

ga lahko ujame.« Takrat sem imel to trditev za lovsko latinščino. Sedaj sem se prepričal, da se res priključuje mladič s cepetanjem.

Razlagam si ta pojav tako, da srna mati, ako jo mleko tišči, priključuje mladiča s cepetanjem. To pa zaradi tega, da ne bi s pivkanjem opozorila kakšnega sovražnika na mladiča in nase.

Kmalu po tem dogodku je ploha ponehala in zasijalo je sonce. Grem nazaj na čakališče z upanjem, da izstopi po dežju gotovo kak rogljač. Čakal sem do mraka, ne da bi se prikazal zaželeni. Vesel doživetja sem šel k bližnjemu seniku, nekaj povečerjal in kmalu sem sladko zaspal. Ko se zbudim, se je že daniло. Hitim na čakališče. Čakal sem v gozdu, sto metrov više kakor sinoči. Okrog 6 zaslišim piš, ki je šel od vrha Grebena nad mojo glavo proti dolini. Kolikor sem mogel videti skozi drevje, mislim, da se je peljal naš veliki gozdni trubadur na pašo. Ker se do 7 ni prikazal noben srnjak, sem začel klicati. Imam 2 piščalki od Uhlenhuta (Fieppblätter in Angstgeschrei-Blatter). Ena je za pivkanje, druga za plakanje in blečanje. Na klice teh piščali sem privabil že marsikaterega zvitega srnjaka pred puško, tudi še nekaj tednov po minulem prsku. Ko absolviram obe po Uhlenhutu predpisani skali pivkanja, plakanja in blečanja, kar traja približno pol ure, zaslišim proti meni se bližajoče skoke. Naenkrat zagledam med grmovjem glavo, ki je obrnjena proti meni. Na glavi opazim v moje začudenje 2 črna in ravna roglja. Ker sem pričakoval srnjaka, si trenutno tega nisem mogel tolmačiti. Hitro dvignem puško, da pogledam skozi daljnogled. V tem hipu napravi namišljeni srnjak dva skoka na desno in pred mojimi strmečimi očmi stoji lep močan gams. Nekaj časa me gleda nepremično. Potem odskaklja

dalje okrog mene. Na vsakih 8—10 skokov se ustavi in me opazuje. Ko se je oddaljil kakih šestdeset korakov od mene, se obrne in skaklja po isti poti nazaj ter izgine za robom. Tudi na poti nazaj še nekajkrat obstane in me opazuje. To je bil krasen prizor. Imel sem dosti časa za opazovanje in sem ugotovil, da je bila gamsova koza.

Da je prišla na klic za srnjad gamsova koza, si tolmačim tako. Ta koza je imela mladiča, katerega je najbrž kje odložila. Ko je zaslišala plakanje in blečanje, je mislila, da je mladič v nevarnosti in ga je prišla braniti.

Sicer sem se vrnil s tega lovskega pohoda brez trofeje, vendar sta me ta dva nenavadna dogodka, ki sta se odigrala pred mojimi očmi, bolj razveselila, kakor če bi nesel v nahrbtniku lepe srnjakove roge.

Objavim to doživetje s prošnjo, da stori isto vsak lovec, ki je kaj takega doživel ali doživi.

Anton Korošec,
veter. inspek. v p.

Sloko smo videli 25. septembra ob priliki lova na fazane v lovišču Velovlek pri Ptujju. Ali je to prvi gost s severa? Malo prehitro bi bil prišel. Že v preteklem letu sem poročal, da smo našli zapuščeno slokino gnezdo. Letos mi je javil logar, da je 25. aprila, ko je hodil po lovišču, videl tri sloke. 4. septembra, ko smo lovili jerebice, je prišel po poti kmet in mi pravil, da je v preteklem tednu videl dva »šnefac. Ker poznam možakarja kot poštenjaka, sem samo dvomil, če je res videl sloko, misleč, da se moti. Pa mi jo je popisal in trdil, da sloko pozna, saj jo je videl večkrat, ko smo v jeseni ali spomladi lovili. Povedal mi je, da ju je videl v gozdu, ko je pripravljal drva. Baje je točno razložil dolg kljun. Iz navedenega sklepam, da zadnja tudi ni prišla s severa, ampak je najbrž ostala pri nas preko poletja. Dejstvo, da opazujemo sloke tako

pozno spomladi in rano v jeseni, potrjuje domnevo, da gnezditve v naših krajih ni tako redka, kakor bi se mislilo. Zanimivo bi bilo, če bi tudi ostali lovski tovariši javili slična opazovanja. A.M.

Društvene vesti

† Kucler Ivan.

Kruto nas je zadela žalostna vest, da se je smrtno ponesrečil naš tovariš, lovski čuvaj Kucler Ivan z Vel. Ligojne pri Vrhniki.

Grenka smrt je zopet z neizprosno roko segla v vrste zelene bratovščine in nam iztrgala dragega tovariša.

Da ni bil priljubljen samo med nami lovci, priča njegova zadnja pot k večnemu počitku. Z bližnjih in oddaljenih krajev so v velikem številu prihiteli njegovi tovariši in prijatelji, da se ob preranem grobu zadnjikrat poslovijo od njega.

Dragi tovariši! Končano je Tvoje mlado življenje. Strta je nada in up. Vse je prešlo. Solze Te ne prebude

več. Počivaj v miru, dragi Ivan, v svoji rodni grudi, poleg svojega brata lovca.

Prišel bo zopet čas jesenskih lovov. Zopet bo zapel lovski rog. Vse se bo vrnilo v stari tir, le Tebe ne bo nikdar, nikdar več med nas. Ostal pa nam bo v srcih dosmrten spomin nate. ...č.

*

Lovsko društvo Maribor. Lovci s področja »Lovskega društva Maribor« naj se v zadevah lovskega zavarovanja (zoper nezgode in jamstvene škode) obračajo na društvenega referenta tovariša dr. Senekoviča Ivana, okrajnega načelnika v p., Maribor, Razlagova ul. 25/II., in to po možnosti ob ponedeljkih in sredah od 8.—10. ure dopoldne. Lovsko društvo Maribor je izvedlo obširno akcijo za zavarovanje svojih članov po kolektivni polici pri zavarovalni družbi »Jugoslaviji« in so se doslej prijavili za lovsko zavarovanje skoraj vsi člani, bivajoči v Mariboru in okolici. Zadeva je zelo važna, ker služi skupnim interesom, zato ne odlašajte s prijavo.

Propagandne državne strelske tekme z lovskim orožjem se bodo vršile ob priliki zbora Osrednje zveze lovskih društev dne 15. in 16. okt. 1938 na vojaškem strelišču v Mariboru. Vložena je prošnja za znižano vozniš po železnicah; rešitev prošnje bo Osrednja zveza objavila v dnevnikih.

Tekma se vrši v streljanju na:

1. izginjajočega srnjaka,
2. bežečo divjo svinjo,
3. glinaste golobe.

V soboto 15. oktobra 1938 ob 13.30 bo pričetek strelske tekme na:

1. izginjajočega srnjaka. Petkrožna tarča na razdaljo 75 m, serija 5 golobov in viteški strel. Tarča se pokaže za vsak strel 8 sekund. Strelja se stoje prostoročno. Pristojbina 20 din. Nagrade tri;

2. bežečo svinjo. Petkrožna tarča se premika v razdalji 75 m in za vsak strel v širini 10 m. Serija 5 strel in viteški strel. Strelja se stoje prostoročno. Pristojbina 20 din. — Nagrade tri;

3. eno serijo desetih glinastih golobov za lovce-strelce, ki do sedaj še niso dobili nagrad v streljanju na glinaste golobe. Razdalja 12 m. Pristojbina 20 din. Tekmovalci lahko poboljšajo dosežene uspehe z največ trikratnim ponavljanjem. — Nagrade tri.

V nedeljo, 16. oktobra 1938 ob 8:

1. Streljanje na 50 glinastih golobov, serija 10 + 20 + 20. Razdalja 15 m. Pristojbina 100 din. — Nagrade štiri.

2. Nadaljevanje tekme na 10 glinastih golobov.

Istočasno se vrši za člane »Lovskega društva Maribor« tradicionalna tekma za prehodni pokal mesta Maribor, ki ga brani letos g. Rudolf Janežič. — Udeleženci državne propagandne lovsko-strelske tekme bodo mogli streljati na tarče, predpisane za to tekmo, izven konkurence.

Za tekmo veljajo predpisi, veljavni za vsakoletno lovsko-strelsko tekmo »Lovskega društva Maribor«.

Prepoved lova na tretjini površine lovišča v zadnjem zakupnem letu. § 10 zakona o lovu v drugem odstavku določa: »Tretjina površine vsakega lovišča se pogodbeno postavi v zadnjem zakupnem letu pod prepoved lova. Površino tega dela določi pred začetkom zadnjega leta občno upravno oblastvo prve stopnje.« Ker so nekateri tolmačili to določbo lovskega zakona tako, da velja samo za one zakupe, ki so bili sklenjeni po novem lovskem zakonu in ne tudi za stare zakupe, ki glede njih zakupne pogodbe take omejitve ne predvidevajo, je izdalo Ministrstvo za gozdo- in rudnike pod opr. št. Br. 5886 z dne 26. julija 1938 načelno tolmačenje k § 10 zakona o lovu in od-

reja, da je glede na vsa lovišča brez izjeme in brez ozira na to, ali so bila oddana v zakup pred uveljavljenjem novega lovskega zakona, ali že po novem lovskem zakonu, upoštevati določbo § 10 lovskega zakona in morajo torej upravna oblastva pri vseh zakupnih loviščih v zadnjem zakupnem letu določiti tretjino lovišča, v katerem je lov prepovedan.

Lovsko društvo za Gorenjsko v Kranju je na svoji zadnji seji sklenilo, da bo za leto 1958-59. prispevalo 50% kupnine za dobavo razplodne dlakaste in perutninaste divjadi za poljska lovišča, a za gorska lovišča za dobavo soli. Naročilo se bo vršilo skupno po društvu v okviru možnosti dobave in v mejah društvenega kredita.

Člani, ki se za zadevo interesirajo, naj se pisмено ali ustno javijo pri tajniku našega Lovskega društva (Podkrižnik, Kranj) najpozneje do 15. novembra 1958, kjer dobe tudi potrebna navodila.

Lastniki lovišč, ki pretirano izkoriščajo lovišča, ne dobijo podpore.

Zveza lovskih društev za Bosno in Hercegovino je izdala za izvrševanje lova na njegovem območju poseben pravilnik, po katerem se morajo ravnati vsi lovci, ki hočejo v Bosni in Hercegovini izvrševati lov. Interesantom je pravilnik na vpogled v pisarni Zveze lovskih društev v Ljubljani, Trdinova ul. št. 8.

Lovski koledar za **oktober**

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6.12 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	17.27 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	6.25 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	17.10 ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	6.39 ^h
„ zahaja:	„ 31. „	16.55 ^h

Mesec je 9. v ščipu, 23. v mlaju.

Kinološke vesti

IV. državna razstava psov vseh pasem v dneh 1. in 2. septembra t. l. je vzbudila na letošnjem ljubljanskem velesejmu veliko pozornost. Prijavljenih je bilo 177 psov in psic, ki so pripadali 42 pasmam; razstavljenih je bilo 156 psov, oceno je dobilo 148 psov, 51 jih je dobilo oceno odlično, od teh 24 naslov: Prvak Jugoslavije-Ljubljana 1958, od teh 24 jih je dobilo 15 potrdilo o nadeji za doseg mednarodnega prvaka v lepoti (CACIB). Prav dobro oceno je dobilo 62 psov, dobro 29 psov, povoljno pa 6 psov. Od 148 ocenjenih psov je bilo 35 ptičarjev in španijelov, 19 brakov, 12 brakov-jazbečarjev, 25 jazbečarjev in terijerjev ter 58 uporabnostnih in športnih psov.

V tekmovanju skupč in vzrejnih skupin je sodniški zbor pod predsedstvom prof. dr. Karla Witzelhuberja določil sledeča priznanja:

a) razred vzrejne skupine:

Psarna Osoje, last Števa Šinka v Škofji Loki, je dobila srebrni pokal; darovateljica Ente Nazionale della Cinofilia Italiana, Milano. — Psarna Rožnik, last Teodorja T. Dreniga v Ljubljani, je dobila srebrno plaketo darovalca Reichsfachgruppe deutsches Hundewesen für hervorragende Leistung, Berlin.

b) razred skupč:

Psarna Šar planina, last Ljubosave Grošljeve v Ljubljani, je dobila srebrni pokal darovalca Norsk Kennelklub, Oslo. — Psarna Woodland, last Marije grofice Thurn v Guštanju, je dobila srebrno kolajno darovalca So-

ciété centrale canine en France, Pariz. — Psarna Pachenegg, last Lie Pachinger v Hollabrunnu v Nemčiji, je dobila srebrno plaketo darovalca Société canine de Monaco, — Psarna Čemšenik, last Franca Urbanca v Ljubljani, je dobila znak Foksterierkluba za vzrejo in lov na Češkoslovaškem. Psarna Piry, last Tee Pirichove v Mariboru, je dobila pozlačeno kolajno darovalca Verein der Hundefreunde von Hamburg. — Vzreditelj Milan Wonderka v Zagrebu pa je dobil znak Foksterierkluba za vzrejo in lov na Češkoslovaškem. Savezni tajnik.

Podružnica Društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru priredi dne 9. okt. letos poljsko tekmo ptičarjev v lovišču Sv. Lovrenc na Dravskem polju.

Zbirališče tekmovalcev je ob 8 na žel. postaji Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Interesenti iz Maribora in okolice se morejo poslužiti vlaka, ki odhaja iz Maribora ob 5.52 in prispe v Sv. Lovrenc ob 6.18. Interesenti iz Čakovca, Ptuja itd. se pa morejo poslužiti vlaka, ki odhaja iz Čakovca ob 6.21, iz Ptuja ob 7.44, in pride v Sv. Lovrenc ob 7.59.

Ob 8 se vrši za pse, ki še niso vpisani in ki imajo vse predpogoje za vpis v rodovno knjigo, telesno ocenjevanje. Po smotri se vrši takoj preizkušnja prijavljenih psov v sledečih predmetih.

1. kakovost nosu, 2. način iskanja, 3. stoja, 4. natezanje, 5. hitrost, 6. vztrajnost, 7. donašanje zgubljenega perutnine, 8. donašanje zgubljenega dlakaste divjadi, 9. donašanje perutnine, 10. donašanje dlakaste divjadi, 11. ubogljivost, 12. strelomirnost, 13. zaj-

cačednost, 14. obnašanje spričo odletele perutnine, 15. čakanje na mestu in obnašanje po strelu, 16. vodljivost.

Tekmo bo vodil Drago Klobučar, kot sodnika pa sodelujeta inšpektor Feliks Justin in Anton Schuster, oba iz Ljubljane.

Prijavnina za vsakega psa znaša 30 din, ki jo je treba nakazati Podružnici DLP v Mariboru, istočasno s prijavo. Za nečlane znaša prijavina 60 din za vsakega psa. Poklicni lovci, ki tekmujejo z lastnimi psi, ne plačajo prijavnine.

Prijave sprejema Podružnica DLP do 4. oktobra t. l.

Centrala DLP v Ljubljani priredi letos v jeseni sledeče tekme:

Dne 16. oktobra: Jesensko vzrejno tekmo ptičarjev za pse, položene v letu 1957. in poljsko tekmo ptičarjev, katere se lahko udeleže tudi starejši psi.

Tekmi se bosta vršili v lovišču Dol pri Ljubljani, ki ga je dal na razpolago g. ravnatelj Karel Čeč. Odhod tekmovalcev je ob 7 z avtobusom izpred hotela »Metropol« (Miklič). Prijavnina kakor pri tekmi 9./X. Prijave je poslati društvu do 12. oktobra.

Dne 30. oktobra: Mladinska in uporabnostna tekma nem. prepeličarjev in španijelov se bo vršila v lovišču Dob pri Domžalah. Odhod tekmovalcev in gostov je ob 7. uri z avtobusom izpred hotela »Metropol« (Miklič).

Prijavnina kakor pri drugih jesenskih tekmah. Prijave sprejema društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani do 17. oktobra t. l.

Prijavljena legla (5. seznam). Dne 28. aprila t. l. je plegla nem. kdl. psica »Adi Metliška« JRP 125 B po »Wild Pöttmes« JRP 125 A — šest (5—1) mladičev. Lastnik psice je poklicni lovec Ivan Herzog, Devica Marija Brezje 8 pri Mariboru. Mladiči so ugodno naprodaj.

Dne 23. junija t. l. je polegla kokeršpanijelka »Nigma di Rocca Guglielma« JRŠ 15 V, ŪJGSIB 21 Sp po »Waller of Ware« KCSB 1244 PP 8 Coc 506 — pet (1—4) mladičev. Štirje so vpisani v vzrejni register španijelov, ena psica je bila pokončana. — Lastnica psarne Piry je gospa Thea Pirich, Maribor.

Dne 3. junija t. l. je polegla nem. kdl. psica »Aga« (Lori) JRP 158 B po »Moj Südwest«, JRP 150 A, JUP 5, pet (3—2) mladičev. Lastnik psice je gospod Ivan Savnik, Kranj.

Dva angleška seterja, poležena dne 5. marca 1958, psa in psico proda ugodno dr. Friderik Luckmann, Ljubljana, Gradišče 4. A. Sch.

Društvo Brak-jazbečar bo priredilo V. uporabnostno tekmo dne 9. okt. 1958 v revirju občine Šmartno pod Šmarno goro. Odhod iz Ljubljane z gorenjskim vlakom ob 7.15 do Št. Vida-Vižmarjev, nato z avtobusom, ki bo čakal pred kolodvorom, do Koširja v Tacnu. Skupni sestanek tukaj ob 8. Potem takoj pričetek tekme. Med opoldanskim odmorom bo smotra še ne ocenjenih psov, popoldne nadaljevanje tekme in zvečer okrog 17 razglasitev uspehov in razdelitev daril v gostilni Košir v Tacnu.

Vodja tekme bo g. Henrik bar. Lazarini, njegov namestnik pa g. mag. pharm. Gvido Bakarčič.

Hrano za opoldne naj prinese vsak s seboj. Po možnosti naj vsak tekmovalc prinese 1 roparico (mačko ali

lisico). Stroške potovanja za poklicne lovce, ki pripeljejo lastnega psa, povrne društvo. — Prijavnina k tekmi 20 din.

Tekmovalo se bo v istih predmetih kakor lani (glej »Lovec« 1957, št. 8).

Tajnik.

Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov bo priredil v Cerknici tekmo brakov dne 23. oktobra 1958. Sestanek sodniškega zbora, tekmovalcev in gostov bo ob 7 zjutraj v Cerknici v hotelu Žumer, kjer se bo tudi vršila smotra prijavljenih brakov. Ostali razpored bo objavljen na licu mesta. Tekmovalo se bo po pravilniku JKLB. Po posebni tabeli se bo ocenilo pri vsakem psu: nos, iskanje, glas, gonja, sledovernost, poštenost, poslušnost, vedenje ob mrtvi divjadi, ostrost na roparice. Kdor bo hotel tekmovati tudi v drugih panogah, kakor so na primer zasledovanje obstreljene divjadi, prinašanje itd., naj to v prijavi posebej navede.

Poleg priložnostnih daril so razpisane za poklicne lovce in lovske čuvaje denarne nagrade v največjem znesku 300 din.

Tekmovalci naj prijavijo pse do 15. oktobra na klubov naslov. V prijavi naj navedejo številko vpisa v rodovno knjigo, oziroma pri psih, ki niso še vpisani, prednike in starost psa. Prijavnina znaša za člane 10 din, za nečlane 50 din.

Tajništvo JKLB.

Ljubljana, Tavčarjeva ul. 12.

Oglasi

Lovske tovariše in vse, ki žele v našem glasilu priobčiti kak oglas, opozarjamo na zadevne pogoje na drugi strani platnic. Oglasi se morajo z oglasnino vred poslati Zvezini pisarni do 20. vsakega meseca, da lahko izidejo v naslednji številki.

Sol za divjad. Lovska zadruga v Ljubljani ima na razpolago sol za divjad. Dobiva se v skladišču na velesejmu, kjer se tudi plača.

Črni gaber od 16 cm premera in 120 cm dolžine naprej iščem, vsako množino. Ponudbe pod »Ostrya« na upravo lista.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščekov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Lovski čuvaj, samski, star 26 let, z izpitom in dobrimi spričevali — išče službe. Ponudbe na upravo »Lovca«.

Lovci, nabavite si Lokarjev Lovskoribiški slovar, o katerem pravi kritik A. Debeljak: »Lovci, pisatelji, prevajalci, privrženci slovenske prosvete naj si poskrbijo to prikupno publikacijo. Dva kovača je pošteno vredna.«

Dva družabnika sprejme Lavrič Jože, sozakupnik lovišča obč. Višnja gora. Cena po dogovoru. Ustno se lahko govori v kurilnici v Ljubljani št. I. — Naslov: Lavrič Jože, železničar, Sp. Draga št. 14, p. Stična.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah trdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, in skladišče Rudnik 24.

28 letni lovec, absolvent kmetijske šole, išče službo lovskega ali gozdnega čuvaja. Ponudbe je poslati na upravo »Lovca«.

»Brehms Tierleben«, 19 v platno vezanih knjig, bogato ilustriranih in popolnoma novih, poceni naprodaj. Poizve se v upravi »Lovca«.

Odstrel treh gamsov v Kamniških ali Julijskih Alpah iščem. Ponudbe prosim na Uraič, Zagreb, Vlačka ulica 81a.

Prodajam več parov srnjakovih rogov. Naslov se poizve v pisarni SLD v Ljubljani.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhla. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Srnjaka, udomačenega, 5 mesečnega, prodam za 400 din. Branko Bezenšek, lov. paznik, p. Vojnik pri Celju.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Ugodno prodam nem. kdl. ptičarje z rodovnikom iz legla »Adi Metliška« JRP 125 B po »Wild Pöttmes« JRP 125 A, poleženi 28. aprila 1938. Ivan Herzog, Devica Marija Brezje 8 pri Mariboru.

Prodám 1 leto starega, čistokrvnega nemškega kratkodlakega ptičarja — brez dresure, zelo dober nos, cena 500 din. Istotam je naprodaj 4 mesece star brak, zelo dober nos, cena 150 dinarjev. Nagode Leopold, Žiče, p. Loče.

Ptičarje (dva, stara 2 in pol leti, eden star poldrugo leto) s popolno dresuro, odličnim nosom ter zajcačedne, prodá Boltavzer Rajko, Maribor, Ciril-Metodova ul. 22.

Pobegnil je rjav, z majhnimi sivkastimi pegami resast pes ptičar, ki sliši na ime Atos. Oddati ga je proti dobri nagradi pri firmi H. Zottel v Slov. Konjicah. Eventualne dopise je vpslati na isti naslov.

Nemškega kratkodlakarja prodám. Star 16 mesecev, dobro dresiran, prvovrstnih staršev; na pomladanski tekmi prejel 1. darilo. France Flis, Šolska ulica 21, Domžale.

Oddám 2 psička, lepa istrska braka, stara 4 mesece, v oskrbo in učenje dobremu in zanesljivemu lovskeemu čuvaju ali lovcu, ki ima osobito zajčji revir. Oskrbo plačam po dogovoru. Al. Lavrenčič, Cerknica.

Nemško kratkodlako ptičarko, 3 in pol meseca staro, iz prvovrstnega legla, ugodno prodá Malenšek Lojze, učitelj v Slov. Konjicah.

Za dobrega lovskega psa, braka, dam nagačenega divjega petelina ali kanjo ali oboje. Cenjene ponudbe na upravo »Lovca« pod »brak«.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din.
dvocevka petelinica, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinica, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinica, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

LUKLEIN podplati za lovce
ŠPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Lovska sezona 1938/39

v znamenju

patron

z originalnimi Sinoxid-kapicami.

Ekspres-patrona bo izpolnila davno željo vsakega lovca

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

GUNEX

najpopolnejše olje
za orožje

dobite v vsaki trgovini orožja
in municije

Zastopstvo za Jugoslavijo:

Pira d. d. Zagreb, Branimirova 37

Prodaja samo na debelo

Dr. J. L.

Lovski spomini iz vojske

Sneg je naletaval po zagrebških ulicah, ko nas je z nočjo odpeljal vlak prek Pešte v Bukovino. Kakor vlak so bile počasne i naše misli, katerim smo se vdajali vsak v svojem kotičku. Četudi je skušal biti ta ali oni glasnejši, njegove besede le niso mogle prikriti prizvoka žalosti in zaskrbljenosti.

Po večini smo si bili dobri, odkritosrčni drugi, vendar smo se zavedali Tacitove ugotovitve: *Rara temporum felicitas*, ubi sentire, quae velis, et, quae sentias, dicere licet (Redki so srečni časi, ko smeš misliti, kar hočeš, in reči, kar misliš).

Tako smo se v dremotnem dnevu zlovoljni pripeljali na cilj. Zadnji del poti smo prevozili na sankah. Snega je bilo nad meter in mraz, da sta skupaj spala miš in mačka. Lesena koliba, kjer je bilo baterijsko poveljstvo, je bila sicer skrita med drevjem, vendar so velike rupe od granat v njeni bližini pričale, da ve Rus zanjo. Da bi dobili takoj od začetka dober pojem o vojski, so drugi dan po našem prihodu Rusi krvavo napadli avstrijske postojanke med Toporovcem in Rarančami. Na naši strani so topovi v tem spopadu oddali 80.000 strel, pešci pa dva in štirideset milijonov. Nato je nastal mir. Le od časa do časa se je zagrohotal kak top in so zaropotale strojnice, zlasti ko nas je pokrila noč.

Ker iščemo vsi, kako bi našli čim lepši izhod iz tega življenja, v katero nismo silili sami, je pobožala tudi mene usoda in me premaknila nekaj kilometrov nazaj h koloni za prevažanje streliva. Njen poveljnik je bil nadporočnik Z., velik lovec, ki uživa v naši državi tudi danes brezprigovoren lovski ugled. Dela ni bilo veliko, zato sva takoj začela snovati lovske načrte. Z. je bil že pred mojim prihodom v zvezi z nekim Rusinom Ivanom, ki mu je za malo nagrado, katera pa je pomenila mnogo za bednega mušiča, obkroževal divje svinje. Nagrada je znašala 20 kron, če smo prišli do strela, 10 kron, če je bila svinjad v pogonu, a se je ognila puškam. Ivanovo delo je bilo trdo. V platnenih hlačah, platneni srajci, v slabih škornjih, pred mrazom zavarovan prav za prav le z ovčjim kožuhom in enako kučmo

je moral gaziti do dva metra visok sneg ure in ure, preden je obsledil in obkrožil svinje. Teh sicer ni manjkalo, a vedno oprezna, z izvrstnimi čutili obdarovana divjad je bila zaradi gibanja vojaštva in zaradi pokanja zelo nemirna in je za svojo rešitev marljivo izrabljala prostrane gozdove na ravnini in v hribih. V štirinajstih dneh, kolikor sem bil pri koloni v Črnjavi, je Ivan samo dvakrat javil, da je svinje obkrožil. Posebno nam je šlo za velik kos, ki ga je sledil, a ga ni mogel obslediti.

Ko je prišel Ivan prvič po mojem prihodu proti večeru z zame veselim sporočilom, da so svinje obsledene, smo se takoj začeli pripravljati za drugi dan. Jaz sem si izbral primerno karabinko. Na žalost nisem poslušal Z-ejevega nasveta, da bi jo prej poskušal. Zaverjen sem bil v misel, da ni mogoče zgrešiti takega cilja, kot so svinje. Z. je imel svojo trocevko. Oborožili smo s karabinkami še pet topničarjev, ki so bili doma s Turopolja in so že v mirni dobi tam poskušali svojo lovsko srečo, dasi skoraj brez izjeme brez oblastnega dovoljenja. Za gonjače smo tudi vzeli vojake. Ob sedmih zjutraj — prej se zaradi megle ni izplačalo — smo se odpeljali pod Ivanovim vodstvom na treh sankah. Ivan nas je razpostavil ob podolžnem jarku: najprej Turopoljce, potem je prišlo moje stojišče, nato Z-ejevo. Topničarji so pričeli goniti pod Ivanovim vodstvom od nasprotne strani. Ne dolgo po pričetku pogona je počilo enkrat, brž nato drugič pri Turopoljcih. Pozorno sem gledal v smer strel in bil skoraj žalosten, da ne preostane morda zame nobena žival, kar zagledam svinjino glavo. Trupla iz snega skoraj nisem mogel videti. Kot plug si je svinja rezala pot. Za njo je prhala po isti gazi druga in tretja. Ko so bile živali za kakih dvajset korakov pod menoj, pomerim na prvo in sprožim. Žival se ne zmeni za strel ter pluzi naprej po snegu. Ponovim strel — nič, ustrelim tretjič — nič. Kljub petakinji nisem mogel več streljati, ker so mi izginile svinje v grmovju. Kmalu nato počí pri Z-eju. Ko pohitim k njemu, mi pokaže pod seboj mrtvo svinjo, težko 110 kg, kakor je pokazalo tehtanje pri koloni. Nisem mogel verjeti, da bi ne bil zadel, zato sem rekel Z-eju, da mora imeti padla žival tudi par mojih krogel. »To bomo ugotovili doma,« se je glasil kratek Z-ejev odgovor. Res se je pri raztelesenju pokazalo, da je zadela svinjo le krogla iz Z-ejeve trocevke. Tudi Turopoljci so streljali mimo, dasi so si pripravili doma karabinke za boljši strel na ta način, da so odbili kobilico.

To je bilo moje prvo srečanje z divjimi svinjami. Tudi sem jedel to pot prvič njihovo meso. Moram priznati, da mi je zelo ugajalo. Zlasti gnjat je bila prvovrstna in mislim, da ne samo

po zaslugi kuharja, ki jo je pripravil in ki je služil pred vojsko s svojo umetnostjo denar v nekem osješkem hotelu.

Štirikrat me je zanesla pozneje pot v Stanislav. Vselej sem se oglasil v hotelu Union, kjer se je stalno dobila pečenka divjih svinj.

Kratko pred našim odhodom iz Črnjavke je obsledil Ivan veliko svinjo, ki sem jo gori omenil. S posebno opreznostjo smo jo zajeli. Stal sem na ravnini, porasli večinoma z brezami in nizkim grmovjem. Gonjači so bili že kakih 200 korakov pred menoj, a svinjače od nikoder. Ko sem hotel puško s premetalko že zapreti, opazim živordečo, krasno lisico, ki se je hotela ukrasti postrani od mene. »Vsaj ti mi ne uideš!« sem si mislil, pomeril in sprožil. Lisica je odskočila, gonjači so pa zagnali neznanski hrup. Svinjača je bila med menoj in njimi, na moj strel je skokovito odbrzela ob njihovi vrsti in nam ušla. Tako sem pokvaril lov in morda sebi lovsko srečo s strelom na lisico, ker sem bil prepričan, da ne more biti svinja v pogonu, če so gonjači tako blizu. Ta izid lova me je poučil, da nas telesna velikost divjih svinj ne sme pripraviti do vere, da slišimo bližanje svinje v vsakem primeru. Zlasti rada nas preseneti v snegu, ob slabem ali vetrovnem vremenu. Posebno svinjača se priplazi kaj rada prav do roba grmovja, kjer obstane, posluša in oprezuje, dokler niso gonjači ali psi tik pri njej, nato pa preskoči z enim ali dvema skokoma čistino in izgine zopet v grmovju. Kljub veliki ciljni ploskvi mora biti strelec zelo spreten, da ne zgreši. Količkej nespreten lovec pa sploh ne odda strela.

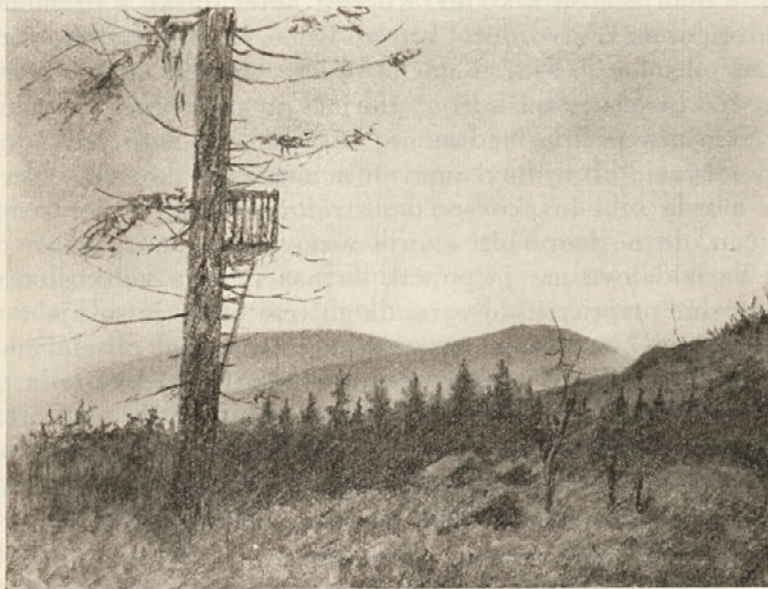
Tudi sem spoznal, da je treba čakati svinjo v dobrem kritju in popolnoma mirno. Pri svinjadi je to bolj potrebno kot pri kaki drugi divjadi. Nepazljivi ne smemo biti niti trenutek, posebno če imamo pred ali za seboj grmovje.

Kakor drugo divjad, tako prav radi svinjad na begu nadstrelimo, ker nas k temu zavaja veliko telo in griva.

Z. ni kazal posebno prijaznega lica. Kot rojen dostojnik in uglednik pa ni rekel ničesar. Moj obraz najbrž tudi ni pričal o posebni lovski modrosti. Sicer gibkodu in v izgovorih iznajdljiv sem molčal kot menih pri jedi.

Gonjači so soglasno potrdili Ivanovo pripovedovanje o velikosti ubegle svinjače. Zato smo se odločili, da jo poskusimo takoj še enkrat obkrožiti v nadi, da morda le ni predaleč zbežala že zaradi bližnjih strelskih jarkov. Po dolgem gaženju smo jo sledili do prvih žičnih ovir, na katerih je pri skoku pustila nekaj ščetin. Daljnje zasledovanje ni bilo varno, zato smo ga opustili.

Da si na teh pogonih nisem pridobil ugleda kot lovec, mi ni treba posebej pripovedovati. Pa na to se takrat drugi dan ni več mislilo. Šlo je za svetokretna dejanja in ljudi so vklepale važnejše misli v času, ko je bila za mnoge smrt boljša kot umiranje. Vrh tega smo se premaknili v Berhomet ob nekdanji meji treh držav: Rusije, Romunije in Avstrije. Bližina Pruta in Črnovic me je napotila, da sem se pogajal z nekim črnoviškim puškarjem za trocevko. Cena je bila nizka, saj se je vsak trgovec bal, da mu danes ali jutri zaplenijo orožje, a od nakupa me je odvrnil

strah, da pridem ob puško na kakem prodiranju nazaj. S par stotaki se pa laže beži kot s puško. Sicer pa ni bilo na Prutu toliko rac, kot sem pričakoval. V gozdu za našo postojanko sem izsledil par srn. Lov je bil last grofa ali kneza Vasilka. Na njegovo zahtevo je korno poveljstvo strogo prepovedalo vsako lovljenje. Poljski orožniki so imeli ukaz, da prijavijo tudi vsakega častnika, ki bi ga zalotili na lovu. Knezovi logarji so lahko ostali v lovskih kočah. Neki tak logar nas je povabil v aprilu na kljunače. Meni je posodil enocevko. Kljunače so poganjali iz grmovja vojaki, plen pa ni odgovarjal številu strellov. Na večernem spreletu, ki je bil dober, sem dobil neki večer tri kljunače.

Prevrstitev čet me je zanesla v gališki Žižnomierz ob Stripi. Kraji brez divjadi, le srak je bilo izredno mnogo. Enkrat sem pač naletel v Stripi na race.

Brusilova ofenziva nas je pognala do Stanislava. Na tem begu sem spal par ur v Badenijevem gradu v bližini Nižniova. Kar je bil lastnik iz grada odnesel, je manjkalo, sicer je bil še neizropan. Nedotaknjeni sta bili knjižnica in posteljnina. Spal sem na Badenijevi postelji, ob kateri je na omarici pustil še fotografijo svoje žene. Na stenah so visele glave močnih merjascev s krepkimi čeklji. Priznati moram, da me je mikalo, izdreti si par lepih za spomin. Toda kaj mi naj bo tuja lovorika? Za pravega lovca mora biti tuj plen dim.

Poplah, ki ga je povzročila Brusilova ofenziva, je pognala avstrijsko generaliteto že čez Karpate in tudi mi smo se veselili, da se ustavimo šele v tem divjadi bogatem gorovju. Gledal sem že v duhu v karpatskih pragozdih kapnike, zamrla drevesa, ob katerih rukajo jeleni in prehajajo medvedi, ko je izdajstvo ruskega dvora ustavilo ofenzivo in smo se iz Stanislava vrnili v Usćie Zielone na obalo Dnjestra. Kot nismo mogli mi verjeti, da se v resnici vračamo tja, odkoder smo bežali, tako tudi prebivalstvo ni verjelo, da Rusi ne prodirajo. V strahu in suženjski ponižnosti so se nam umikali s cest siromašni vozički beguncev: na enem sta spala vrh trave dete in komaj povržen teliček, vprežena pa sta bila kljuse in sestraden možiček. Z razno šaro hudo obloženi starci so trepetajoč mrmrali svoj pozdrav, matere so hode dojile. Prikazale so se mi slike iz Sienkiewiczzeve povesti Z ognjem in mečem, ki smo jo znali gimnazijci deloma na pamet v prevodu izdaje Slovenske Matice:

Reši nas, o Bože, nas vseh bednih nevoljnikov,
iz težkega robstva,
da zora nam zasije
na tihotnih vodah,
na veselih krajih,
na srečnejšem svetu.

Dva dni smo bili ob Dnjestru. Bojne prilike mi niso dopuščale, da bi si поблиže ogledal bregove, od katerih so se še pred par stoletji širile proti vzhodu in jugu same stepe, kjer se je bil in je pil pan Zagloba in so brodniki peli:

Oj to te pili, pilili,
ne tumany ustawali.

Po nekajdnevnem prevažanju in jahanju sem in tja smo se ustavili v Korosćiatynu. Na zahtevo Nemcev iz rajha smo se morali preseliti iz hiš v šotore na robu gozda med Korosćiatynom

in Zlato lipo, ob kateri so se bili izredno ljuti boji, ter prepustiti krov in postelje zaslužnejšim junakom.

Vrnili smo se malone v iste postojanke kot pred begom. Kraji zelo lepi. Neki hribček se je tako belil v brezah, da sem si želel, da bi bil na njem pokopan, če mi je usojena junaška smrt. Mnogo je pa deževalo. Vojaki so mi povedali, da vidijo srne. Verjeti jim nisem mogel. Drevje v gozdih je bilo deloma razčesano od šrapnelov in granat. Zlata lipa, veliko industrijsko naselje ob enako imenovani vodi, je bila popolnoma razdejana, le lesen kip Marije je kot čudež stal sredi ožganega drevja in ruševin. Vsak vojak se je ustavil pred njim, gledal, ogledoval in ni mogel verjeti: vse naokrog porušeno in ožgano, kip pa je prevrtalo le nekaj krogel iz puške in odbilo Mariji en prst. V tem ogledovanju je vsakdo privzdignil kapo in se vsaj prekrižal, če že ni pomolil. Lepo pa je bilo žito, ki je zraslo po bojni vihri, in krompir. Za setev in seveda tudi žetev so skrbeli posebni žetveni častniki s svojimi oddelki.

Da bi se prepričal, ali govore vojaki resnico glede srn, sem zapustil nekega dne po kosilu oddelek in povabil s seboj baterijskega akcesista, ki je imel najmanj dela, ker so bili vozovi in topovi v redu, v kolikor jih je mogel krpiti s svojim orodjem. Zjutraj in zvečer ni bilo varno hoditi po gozdu in polju, ker so neprestano žvižgale krogle iz pušk vojakov, ki so zasledovali divjad. Hodila sva približno eno uro, ko sva prišla na rob gozda. Pred nami so valovale ogromne njive rži, vmes pa so se širili skoraj nepregledni nasadi krompirja, katerega so imeli nekateri gališki kmetje še v aprilu na stote. Tvorнице za špirit so bile porušene in sami želodci niso mogli predelati čez zimo ogromnega pridelka, dasi je bilo vojaštvo dober porabnik. Pogled je bil lep in je prevzemal dušo tem bolj, ker so se vili ne daleč stran z vojaštvom in ročnimi granatami nabiti rovi in so delali nevsakdanji plot med zelenjem in cvetjem španski jezdec in žične pregraje.

Ko se mi je napaslo oko daljine, sem začel opazovati kraj, kjer sva stala. Kmalu sem našel par vejic, ki so ogolele od srnjakovega drgnjenja. Tudi nekaj srnjih ležišč sem našel. Pokazal sem to svojemu spremljevalcu, češ da bi ne bilo težko ustreliti tu srnjaka, če bi se mogel za dalj časa odstraniti od oddelka. Toda akcesist, ki ni imel pojma o lovu, je ostal neveren Tomaž.

Domov grede me ni bila volja govoriti. Okno srca, ki je že otopelo v vsakdanjosti bojnega groma, se je odprlo in duša se je razživiljala v lepih mislih na domače kraje. Ko sva tako tiho stopala po gozdni poti, mi je korak naenkrat zastal. Daleč pred

nama, prav tam, kjer je pot zavila, je hušknila čez pot senca. »Zajec!« sem pomislil. V tem je skočila druga žival čez pot. Za zajca je bila prevelika. Morda srna? Napeto sem zrl na ovinek, ko sta se pognali čez pot tretja in četrta žival. Spoznal sem ju za divji svinji. Spremljevalec ni videl ničesar. Ko sem mu pojasnil, kaj imava pred seboj, in ga prosil, naj ostane na mestu in pazi, dokler se ne vrnem, ni hotel od kraja ničesar čuti o tem in je odkrito priznal, da se boji ostati sam brez orožja, četudi sem ga prepričeval, da napadajo divje svinje le ob bukanju. Imel je premalo vživetnosti za moje lovsko razpoloženje. Končno sem ga le pregovoril z obljubo, da se vrnem čez nekaj minut gotovo. Imel sem namen, da bi prehitel svinje, se jim na kak način približal in jih od blizu opazoval. Kolikor mogoče oprežno sem obkrožil prostor, kjer so se po mojem mnenju ustavile, in čul kmalu njihovo hrkanje. Po vseh štirih sem se jim bližal. Naenkrat sem opazil kakih 15 korakov pred seboj blatnico, kjer se je valjalo devet svinj, starih in mladih. Oko mi je zažarelo, ko sem jih zagledal. Nikdar še nisem bil videl takega prizora in nikdar več ga ne bom, ker moje sonce že naglo zahaja. Zadrževal sem sapo in gledal. Po naključju sem imel dober veter. Svinjad me ni čutila, le ena od starih svinj se je od časa do časa usedla v blatu, mežikala z drobnimi očmi proti meni in privzdigovala rilec. Komaj sem se premagal za sklep, da se moram neopažen oddaljiti, ako želim, da se mi čredica ne razgubi. Odhod se mi je posrečil, ne da bi svinje opazile, koga so imele v bližini.

Ko sem prišel do akcesista, sta mu bila sij mojih rožnogledih oči in moje razburjenje nerazumljiva. Strast, ki je žarka, pa prehaja tudi na soseda. Tako sva se odločila, da poskusiva drugi dan lovsko srečo sama in da ne poveva nikomur o svoji izsleditvi. Ob treh popoldne sva jo mahnila v gozd s karabinkama, akcesist tudi ni bil pozabil svoje pištole. V gozdu ga je pa popustila vedrodušnost. Ni se maral ločiti od mene. Potrebno prigovarjanje me je zmotilo v pazljivosti, da sem zašel s pravega pota. Akcesistu pa tega nisem povedal. Ko sem mislil, da ni več daleč do blatnice, sem ga ob potu pustil, češ da se sam približam luži. Tiho stopajoč po stezi sem skušal spoznati drevje, ki sem si ga prejšnji dan zapomnil kot kazalce pota. Morda sem bil dve sto korakov od akcesista, ko je listje rahlo zašumelo. Prisluhnil sem, a nič se ni ganilo. Torej je bil zapihljaj vetrič. Napravim nekaj korakov naprej, ko znova zašumi. To ni vetrič! Kak zajček bo! Poslušam, a zopet vse tiho. Že hočem naprej, ko razločneje zašumi. To je srna! Hitro se vržem na tla in pripravi karabinko

za strel. Čakam — tu zašumi in 25 korakov pred menoj stoji v grmovju srednji ozimec. Pomerim v pleče in sprožim. Svinče odskoči, a za njim se prikaže drugo. S kapo pokrijem zaklep, da bi se ne čulo izmenjanje patrone. Drugi strel odjekne enako brez uspeha. Ko bi me bil takrat kdo slikal, si gotovo ne bi shranil te slike za zrcalom.

Poiskal sem akcesista in skupaj sva pregledala nastrel. Nikjer kapljice krvi ali ščetin. Da bi se uveril, kdo je kriv, jaz ali puška, sem pribil na drevo razglednico, se oddaljil 25 korakov, pomeril kolikor mogoče mirno in sprožil. Krogla je tičala v drevesu 6—8 centimetrov pod razglednico, enako druga. Streljal sem torej prenizko.

V naslednjih dneh sem poiskal parkrat blatnico, toda svinj ni bilo, tudi svežih sledov ne, pač pa sem našel stara ležišča in nekaj čohalnikov.

Tu sem se prvokrat dodobra prepričal, kako tiho se giblje divja svinja. Kdor misli, da mu na lovu svinj ni treba napenjati ušes, se zelo moti. Svinja je sicer težka, a oprezna in se ne kreče z ropotom.

Ob koncu dolinice, kjer smo taborili, je bila velika njiva krompirja, ki je na enem kraju mejila na gozd. Vojaki so mi pravili, da zahajajo nanjo svinje. Res sem našel polno razritin. Zato sem se odločil za nočno čakanje. Ob ugodnem mesecu sem zlezal z mrakom na drevo, kjer sem si pripravil podnevi oderc. Fronta je bila mirna, regljanja strojnic od časa do časa, kratkega puškarjenja in posameznih topovskih strellov nista upoštevala ne človek ne žival. Ura se je pomikala na 12, na njivo se je od gozda ulegala senca, sedalo in noge so me od sedenja na trdi deski bolele, a še vedno nič. Pregledal sem dobro z daljnogledom njivo in se rahlo privzdignil, da bi se bolje usedel. Suhljad je zapokala pod menoj in svinja je izginila, če jih ni bilo več. Do zore sem nato zastonj čakal. Tako previdne so svinje, zlasti stare. Posebno oster jim je voh. Da bi prišel pri čakanju do strela še pri strelni svetlobi, se redko zgodi. Na njivo prihajajo svinje najrajši s temno nočjo.

Še trikrat sem čakal, a vselej brez uspeha. Še slišal nisem ničesar.

Neko popoldne sem odšel s slugo na obisk k žetvenemu častniku dr. H., ki mi je ostal kljub temu, da je bil moj učenec, prijatelj in ki zdaj v Mariboru »cel dan iz pravad kuje rume-njake«, če velja zanj Prešernov stih. Lepo me je sprejel, nasitil in napojil. Obisk se je zavlekel v noč. Ko sva jahala s slugo domov in prijezdila do omenjene krompirjeve njive, je naenkrat

z glasnim hukanjem zbežalo z njive pet do šest svinj. Cele noči sem jih bil čakal, a jih ni bilo, odnosno so se splašile najmanjšega šuma. To pot pa so vzdržale topot konjskih kopit, kot da bi vedele, da jim veselo razpoložena jezdeca nista nevarna.

Pri nas je v nekaterih krajih zdaj precej tudi štirinožnih svinj. Vendar ne smemo na pogone nanje v spremstvu ptičarjev, kakor sem videl to pred kratkim v dolenskem vlakcu.

Svinja dela pri nas res veliko škodo in jo je treba iz naših lovišč iztrebiti, toda — na lovski način. Za lovca ne morem smatrati onega streljača na Kočevskem, ki je ustrelil svinjo mater, a sedem, nekaj dni starih mladičev, ki so se po strelu razbežali, je prepustil — smrti od gladu. Tudi ni lovsko, če pokamo po svinjah z ničlaricami na 70—80 korakov, da poginejo potem v hudih bolečinah. Celo tatinske srake ali krvoločne podlasice ne smeš mučiti, saj moré le po naravnem nagonu. Lovec se mora pokazati tudi pri najhujših škodljivcih kot bitje srca in kulture.

Divja svinja spada k visoki divjadi, torej ji pristoja vobče krogla. Vendar se pa ne smatra strel z ničlaricami pri mladih, manjših svinjah načeloma za nelovski, če ne streljamo na več kot trideset korakov.

Zagatno vreme, ki sem ga prej omenil, se ni hotelo za trajno izboljšati. Plohe so se ponavljale. Vsak častnik je imel šotor iz dveh šotorskih plaht, kar je bilo premalo, da bi ležal iztegnjen. Tudi trava, katero so nam kosili vojaki za ležišča, se ni nikoli posušila. Zato smo se odločili, da bomo spali pod vozovi, pa od tod nas je pregnala voda nazaj v šotore. Dasi je neprestano pel brzovar in smo se greli z njegovo po rumu okrepčano tekočino, sem si prehladil zlasti čreva. Vilo me je in lilo je od mene spreadaj in zadaj. V Zagrebu naj bi me točno preiskali in ozdravili. Toda ognil sem se tamkajšnje bolnišnice za kolero in legar, kjer bi bil gotovo iztaknil eno teh bolezni, pa se za silo izlečil sam in bil poslan čez štirinajst dni v Sandžak v Prijepolje ob Limu, mestoma tri do štiri metre globoki, brzi vodi, ki se imenuje ob izlivu v Drino po svoji barvi Zelena voda. Bilo je v septembru leta 1916.

(Konec prihodnjič.)

Exercendo discimus

Ni dvoma, da prištevamo klicanje jerebov med naše najlepše načine lova. Takrat, ko odpada listje z bukve in gre ajdov cvet v zrnje, ko pokriva naša polja ob zgodnjih urah slana, je nastopil pravi čas za tega prikupnega bojviteža. Koliko sladkih ur mi je privoščil, koliko zabave in razvedrila, pa naj se mu na tem mestu zahvalim za vse!

Ni tako lahko priklicati jereba pred cev, sem mislil nekoč. No, danes mislim drugače. Zakaj mi prva leta ni hotel pred cev, sta mi pojasnila šele leta in z njimi praksa. Zato mislim, da ne bo odveč, če napišem nekaj besed iz lastnih opazovanj in pa o izkustvih drugih jerebarjev.

Dokler se kultura gozda bistveno ne izpremeni, zasledujemo jereba leta in leta na enem in istem prostoru. Spominjam se mnogih mest, kjer sem jereba še vsako leto priklical. Sicer se pa zadržuje jereb le v krajih, kjer je miza bogato pogrnjena. Gosto leskovje, robida, malinje, bezeg, jerebika ter borovničevje, grape, v katerih žubori potoček, to so skoraj zanesljiva zaklonska našega najmanjšega petelina. Opazil pa sem, da ob vznožju planin, v zelo primernem terenu za jerebe jerebov vendar ni bilo. O tem so mi pripovedovali tudi ondotni lovci. Pač pa sem priklical precej jerebov v višini, kjer pojejo že ruševci. Da jerebu ni neobhodno potrebna voda, sem se prepričal na suhih, kraških tleh naše lepe Dolenjske, kjer ni ure in ure hoda niti kapljice vode, a jerebov vendar v izobilici. Skoraj gotovo pa si izbere za prebivališče prerasle goloseke in zarasle obronke njiv. Človeka in njegovega bivališča se ne izogiblje preveč, saj sem jih mnogo spodil in ustrelil tik za hišami. Strela se prav malo boji, in zgrešen, če lovca ni opazil, pride na klic ponovno. Ob izredno ugodnih dnevih je tako nepreviden, da ga moremo po večkrat priklicati, in to celo, če je opazil, da je prevaran. Seveda pa na take izredne dneve, morda samo ure, le redko naletimo. Ker posvečam te vrstice v prvi vrsti jerebarjem-začetnikom, pa tudi onim, ki niso imeli prilike ob ugodnih dnevih jerebariti, hočem ponoviti še nekaj važnih dejstev, nujno potrebnih za uspešen lov na jerebe. Upam, da mi tega bralci, tudi stari izkušeni jerebarji ne bodo zamerili, saj nikdar ne znamo vsega in preveč!

Torej jereb je najbolj razpoložen ob mrzlih dnevih, ko vleče sever, odnosno po dežju. Nekateri ga spravljajo v zvezo s petjem domačega petelina, češ, ko ta poje, reagira na klic tudi jereb. Jaz nisem temu pripisoval nikake važnosti, ne trdim pa, da to morda

ne bi držalo. Če še pripomnim, da dobi samec meseca oktobra, po golitvi lep podbradek, črn kot tuš, medtem ko ima samica rjavorumenega, da samec drugače poje od samice, da se, ko preneha petje, tudi mladiči ločijo od starih, sem v glavnem povedal vse o jerebu kot takem in o jerebu in njegovi reakciji na klic. Ob teh vrsticah bi samo še izrazil željo, da bi padlo več jerebov na klic in manj pri brakiranju. Takrat pade namreč tudi največ samic.

Svojevrsten užitek je lov na jerebe v bogatem revirju ob ugodnem vremenu, in kar je glavno, v krajih, kjer še ni pela jerebja piščalka. V dravski banovini je jereb še dokaj močno razširjen; izmed vseh divjadi je še najbolj varen pred divjimi lovci, katerim še ni poznana umetnost klicanja, mnogi pa ga tudi ne streljajo zaradi njegove majhne teže. Pravi lovci pa uživajo v klicanju jerebov, ne pa v mesu, dasi ne zanikam, da je njegovo meso izredno okusno. Že več let sem pa slišim tožbe starih jerebarjev, da izginja za racami in golobi tudi ta žlahtna perjad. Vzroka temu pojavu ne vem. Prehajam k najvažnejšemu poglavju, h klicanju jerebov. V naslednjih vrsticah hočem povedati, kako sem se obnašal kot jerebar-začetnik pa vse do danes, ko imam na vesti okrog 150 jerebov. Poudarjam pa, da so to moji nazori in metode klicanja, ki so me in me še skoraj dosledno dovajajo do plena.

Star jereb se obnaša na klic drugače kot mladič, samica drugače od samca, vsi skupaj pa zopet drugače poleti kot v pozni jeseni. Danes nam pride jereb po tleh, ne da bi se oglašal, jutri se morda oglasi, drugič zopet bučno prileti, včasih v spremstvu svoje soproge, včasih ga pa sploh ni. Stari jerebarji razlikujejo tudi prelet samca od samice. So dnevi, ko se vsi jerebi oglašajo, drugič so pa zopet popolnoma tihi. Včasih se vsi oglašajo, pred cev pa ne pride niti eden, drugič morda vsi molče, pa gladko pristajajo. Skratka, nešteto variant. Včasih istočasno v enem revirju odlično reagirajo na klic, v sosednjem revirju pa kot bi vse onemelo! Zakaj vse to in čemu jereb sploh reagira na klic, do danes še ni dokazano kljub temu, da se je zaradi tega prelilo že mnogo črnila. Postavljenih je o tem več hipotez. Mislim pa, da je tu vsaka debata odveč, ker je meni n. pr. popolnoma vseeno, ali prihaja kak srnjak redno ob določenem času na eno in isto mesto (vzemimo fižol) res iz slasti do fižola, ali pa iz želje, da se pogreje na soncu. Važno zame je le dejstvo, da redno prihaja. Isto je z jerebi! Pred več desetletji so spoznali, da reagira na klic, in od tedaj dalje izkoriščamo to iznajdbo, da jo tako imenujem. Ali prihaja iz spolnega nagona, iz želje po družbi ali pa

iz sovraštva do tekmeča, bo težko dokazati, zame pa je to postranskega pomena. Pa dovolj o tem!

Običajno pride na klic v normalni pozi, le redkokdaj »vozi kočijo«, kot se izražamo. Od vseh priklicanih jerebov se mi je predstavil samo eden v tej pozi.

Ob ugodnem vremenu se zelo rad oglašja z nekim jeznim glasom, katerega bi pa težko natančno označil s črkami. Takrat dvigne čopko na glavi, pri vsakem koraku pa se poganja kot pav naprej. Če nas opazi, in to se rado zgodi, ker odlično vidi, se rad oglasi z značilnim »pi-pi-pi«, morda tudi »pli-pli-pli«, ki me spominja cvrčanja. Takrat je skrajni čas za strel. Pri najmanjšem našem zgibu takoj odleti. Pri tej priložnosti bi opozoril jerebarje, ki imajo za jerebanje na razpolago dan, dva ali celo več, da naj nikar ne izgubijo volje in potrpljenja, če n. pr. jerebi prvi dan ali morda celo prvo popoldne ne reagirajo. Premnogim jerebarjem se je že zgodilo, da takega dopoldneva ni bilo niti enega jereba, popoldne pa jih je bilo mnogo in obratno. Sploh pa je pri jerebanju potrebna velika porcija potrpljenja. Naglica lahko vse pokvari!

Lisice prihajajo kaj rade na jerebov klic. To sem že večkrat čital, pa tudi slišal od drugih. V tem oziru se ne morem preveč pohvaliti, saj mi še ni nikdar prišla pred cev lisica, kljub temu da jerebam stalno v lovišču, odlično zasedenem z lisicami. (V eni zimi jih je samo lovozakupnik ustrelil osemnajst.) Postrelil pa sem že precej podivjanih mačk, par gonečih ščenet in precej kraguljev. Tudi srnjak ni tako redek gost. Ravno pri klicanju jerebov imam največ prilike, opazovati prirodo in nadzirati lovišče, saj sedimo mnogokrat po celo uro negibno na istem mestu. V splošnem pa je jerebanje zelo ugodno za starejše lovce, ker ni naporno, saj zahteva več počitka kot pa hoje. Če bi hotel biti odkritosrčen, bi moral priznati, da naravnost sovražim tako imenovane jerebarje, ki se s piščalko v ustih sprehajajo po lovišču, piskajo povsod pa se ustavijo šele tam, kjer se jereb oglasi. Da pravi jerebar v takem prepiskanem lovišču nima niti veselja niti uspeha, je več kot jasno. V takih primerih nikdar ne veš, da li je vreme krivo slabemu uspehu, prevelik odstrel jerebov ali pa zapiskani jerebi.

Morda kdo izmed jerebarjev-novincev ne bo vedel, katere jerebe imenujemo »zapiskane«. Grobo povedano so to jerebi, ki so tekom kratkega razdobja bili večkrat prevarani, to se pravi, da so lovca opazili prej kot on nje. Tak jereb je, poudarjam, običajno za dotično leto zapečaten za jerebarja, ker na klic morda še reagira, pač pa ne pristaja več. Zapiskani jerebi so za

vsako lovišče najvažnejše poglavje. Iz tega vzroka tudi lov-zakupnik, strasten jerebar, ne bo dovolil samostojnega odstrela jerebarju-začetniku. Iz zgoraj navedenega je to povsem umevno. Ni najvažnejša pri klicanju pravilna melodija, saj niti dva jereba ne piskata enako. V glavnem skušamo posnemati zloge ci-ci-ciceri-cici-cicui. No, mnogo važnejši je potek klicanja. Zaradi nepravilnega klicanja sem posebno prvo leto dostikrat doživel razočaranje. Jereb se je preletel, se oglašal in ko sem bil že trdno uverjen, da je moj, sem ga v nestrpnosti pričakovanja nešteto krat polomil prav v zadnjem hipu. Naj navedem samo enega od brezštevilnih primerov. Po nekaj klicih sem že slišal prelet, ta nenavadni, pa najznačilnejši znak, da jereb reagira na klic. Potem pa niti preleta več niti glasu, da sem bil že prepričan, da me je uho prevarilo. Pa me ni, le jereb me je. V tej tihi pavzi se je lepo prikradel v mojo bližino in, ko sem po daljšem čakanju zopet vtaknil piščalko v usta, jo je z glasnim »pli-pli-pli« odkuril. Da sem takrat počakal še nekaj minut, bi gotovo prišel do strela. To danes vem in se po teh izkustvih tudi ravnam. Zato danes trdim skoraj z gotovostjo, da pride tak jereb, ki se nekolikokrat oglasi, nato preleti, zatem pa popolnoma utihne, ob ugodnem vremenu gotovo na strelno daljavo. Treba je potrpljenja, kraguljevih oči, pa samo piskati ne! Jereb si namreč predobro zapomni smer, od koder prihaja naš pisk, in se v orientaciji nikdar ne zmoti. Če pa vendar ne more najti dozdevnega jereba, to se pravi, da nas ne opazi niti mi njega, rad zapoje ali pa tiho odide, od koder je prišel. V takih primerih piščalko v usta, puško k licu in po prvem pisku bo kmalu na zadrgi.

Zelo dragocen pripomoček pravega jerebarja je šušlja. S šušljo oponašamo klic jerebove samice, za katero pa velja vse leto lovopust. Mnogo je lovcev, ki kličejo jerebe, a velika večina šušlje sploh ne pozna. Morda bo kdo ugovarjal. Če se ne bi že leta in leta kretal po večini v lovski družbi, razgovarjal, spraševal in poslušal, ne bi tega trdil. In vendar je šušlja, ki so jo napravim vedno sam iz stare pločevine, vsaj tako važna kot samčev klic. Tam kjer nas slednji pusti na cedilu, tam je šušlja bajna stvar. Priznam pa, da je to nevarna zadevica. Ko si pomagamo s šušljo, pride kaj rada poleg jereba tudi jerebova ženka ali pa kar sama. Naj navedem primer, kako sem pred mnogimi leti ustrelil samico. Tik za strmo globeljo, v katero pa nisem mogel videti, ker sem bil od nje oddaljen nekaj korakov, se je preletel jereb. Razločno sem slišal cepetanje njegovih nožic po suhem listju po globeli navzgor naravnost proti meni. Ker ga pa le ni bilo na spregled, sem vtaknil piščalko v usta, prislonil puško k licu in prav narahlo zapiskal. In

že sta se prikazala njegov črni podbradek in glavica. Hip zatem, ko sem skrivil prst, pa se je spreletel prek moje glave ter sedel za mojim hrbtom na bližnjo bukev, kazaje mi pri tem hrbet. Z drugim strelom sem ga spravil z veje. Nemalo je bilo moje presenečenje in razočaranje, ko sem držal v roki — samico. Ni mi šlo v glavo, kako je to mogoče, saj sem v razdalji treh korakov vendar razločno videl njegov črni podbradek. Blizu nastrela pa je v globeli ležal samec. Razložil sem si stvar tako, da sta istočasno priletela in pritekla samec in samica, pa je le samec pokazal svojo glavico. Moja vest je ostala mirna, saj sem bil prepričan, da sem s prvim strelom popolnoma zgrešil, ker sem imel za cilj le glavico. Zatorej jerebarji-začetniki, pozor! Še daleč ni s tem rečeno, če se nam je oglasil samo samec, se preletel in se vdrugič oglasil mnogo bliže, da je to, kar mislimo vzeti na muho, res samec. Opažam, da posebno konec meseca oktobra, ko so gnezda že razkropljena in je samica dala naravi svoje, zelo rada spremlja svojega možička na njegovih poteh. Ali iz ljubosumnosti ali iz radovednosti, ne vem. Po njenem jeznem držanju ter slabi volji bi pa vendar sklepal, da bo vzrok ljubosumnost.

Pred leti se mi je dogodilo, da sem z enim strelom uplenil dva jereba. Naj vam to opišem! Trije jerebi so mi že viseli na zadrghi, pa sem bolj v šali kot zares zapiskal prav na robu gozda, niti sto korakov od mesta, kjer sem priklical zadnjega jereba. Takoj sta mi pritekla na klic dva samca, drug za drugim. V jezi je zadnji samec prijel prvega za rep, medtem ko je ta dajal iz sebe ne ravno najlepše glasove. Tako sta se lovila okrog grma, dokler ni moja dvocevka poslala obeh z enim strelom v večna lovišča.

Da pride na klic hkrati po več jerebov, ni nič novega. V takem primeru je najbolje po prvem strelu ostati mirno na svojem mestu in klicati dalje. Pogosto sledi še drugi strel. Še večkrat pa sledi seveda kljub jerebom le grobna tišina. Ne ljubim tako bogatih obiskov, ki se pa vendar dogajajo, posebno če naletimo na gnezdo. Pregovor: »Veliko grmenja, malo dežja« je resničen in v takem primeru le redko pridemo do plena. Na tem mestu bi še pripomnil, da mladiči istega gnezda dobro ločijo piske med seboj. O tem sem se ponovno uveril. Na moj klic, katerega zlogi se gotovo razlikujejo od njihovih, so frčali okrog mene kot divji. Niso se pa zmenili drug za drugega, dasi so se med letanjem in prestavljanjem večkrat srečali. To in še mnogo zanimivega sem doživel na lovu na jerebe. No, če bi hotel vse napisati, bi komaj zadostovala knjiga.

Nekaj veselih in žalostnih o divjih in zločinskih lovcih

Menda ga ni lovskega zakupnika, ki se še ni jezil nad nesramno predrznostjo brezvestnega zločinca zankarja. Srečen je pa tisti zakupnik, v čigar lovišču ne poznajo te vrste zločincev. Pred vojno so tatinski lovci tudi mojemu očetu kljub strogemu nadzorstvu povzročali mnogo preglavic ter v dežju, snegu in mrazu prečutih noči. Že zgodaj sem moral večkrat tudi jaz zapustiti toplo posteljo in se podati z očetom v temno in mrzlo noč k nastavljenim zankam, na prežo za tatinskim lovцем.

Tam, kjer se križata cesti Trst—Reka in Divača—Pulj, stoji sredi Krasa prijazna vasica Kozina. Pred vojno je ta vasica štela komaj nekaj čez dve sto prebivalcev. Tretjina hišnih posestnikov je bilo kmetovalcev, ostali dve tretjini pa gostilničarji, hotelirji, trgovci, mesarji in drugi obrtniki. Vasica je bila do prihoda Italijanov razdeljena na dve deželni oblasti: goriško in istrsko, in na tri politične oblasti: Sežano, Koper in Volosko. Leži pa 500 metrov nad morjem pod hribom Videž. Slavna kraška burja, ki ima v tej vasici vsako leto mlade, je skrbela, da smo imeli vedno čist in svež zrak. Zaradi zdravega podnebja in dobrih prometnih zvez, so to vasico v vročih poletnih dneh kaj radi posečali letoviščarji iz Trsta, pa tudi od drugod.

Pod klancem na zapadni strani vasi stoji še danes lepa domačija, z nad 400 let staro gostilno mojega očeta, ki je bil daleč okoli znan ne samo kot dober poznavalec vinske kapljice, ampak tudi kot dober in vzoren gospodar. Znan je bil tudi kot vnet in izkušen lovec, gojitelj in zaščitnik divjadi ter velik ljubitelj psov, krivonogih jamarjev in kratkodlakih ptičarjev. Rodil se je leta 1847., umrl pa je leta 1935. v častitljivi starosti 86 let. Najmanj dve tretjini življenja je prebil v prosti naravi, ob vseh letnih časih in ob vsakem vremenu. Podnevi in ponoči je imel priliko opazovati naravo, ki jo je znal gledati z odprtimi očmi in jo je zato užival iz vse duše in ljubil iz vsega srca. Tekom let si je nabral zvrhan koš zlatih izkušenj. Zato so ga spoštovali in visoko cenili ne samo kmetje in obrtniki, ampak tudi lovski tovariši. Zlasti mlajši so se radi nanj obračali za nasvete, ga imeli za svojega vodnika in starešino.

Zaradi priznane dobre kapljice, ki jo je točil, so njegovo gostilno radi obiskovali poleg drugih gostov tudi lovci. Tja so

pa tudi radi zahajali tatinski in divji lovci. Divji lovci največ zato, ker so se šteli enakovredne — lovcem s pravicami, čeravno so lovili brez pravic. Lovili so iz strasti. Radi so se spuščali z očetom v pogovor o lovu in divjadi. Tatinski lovci so pa prihajali v očetovo gostilno, da so tam izzivali, kar je bilo v mnogih primerih za oboje usodno, ker so v vinjenem stanju poleg izzivanja večkrat izblebetali stvari, ki bi morale — po njih menju — ostati tajne.

V boju za zatiranje divjega in tatinskega lova je bil moj oče neizprosni. V imenu lovske družbe je sam nastavljal poklicne lovce, ki jih je izbiral iz vrst mladih, siromašnih tatinskih lovcev, ki so kradli divjad zaradi pomanjkanja, t. j. iz potrebe. Tem paznikom je družba določala take plače in strelnine, da so s temi dohodki lahko preživljali sebe in družino. Zato je družba upravičeno od njih zahtevala, da so točno opravljali službo pod strogim nadzorstvom mojega očeta.

Gorje poklicnemu lovcu, ako se je v njegovem delokrogu našla nastavljena zanka ali je počil strel iz neupravičene puške. V takih primerih je odredil oče, da se mora dan in noč prežati ob nastavljenih zankah. Včasih je tako prežanje trajalo po več dni in noči. Tedaj so morali nastopiti, menjajoč se, vsi poklicni lovci dotičnega okraja in celo orožniki so včasih pomagali, čeprav so bili večkrat bolj v napoto kakor v pomoč, ker so s svojimi črnimi uniformami izdajali zasedo. Zato so prihajali v poštev le v takih krajih, kjer je bilo dovolj kritja.

*

Lovec Tinc je bil zaradi svoje srčnosti in spretnosti strah in trepet vseh divjih in tatinskih lovcev. Med lovci je bil zaradi svojih vrlin zelo priljubljen, še posebno pa ga je cenil moj oče in mu je zato rad postregel s prigrizkom in kozarcem dobrega vina, kadarkoli se je po obhodu lovišč javil pri njem. Postregel mu je tudi onega lepega jesenskega dne, ko je konec oktobra prišel javit veselo vest — »kljunači so tu!«. Očetov vedno resni obraz se je ob taki novici veselo nasmejal, a tudi moje srce ni ostalo mirno. Najraje bi pograbil puško, poklical psa in se takoj odpravil na lov za prelepo ptico. V takih primerih sem moral po naročilu očeta še prej »brzjaviti« vsem članom lovske družbe, ki pa so se zaradi nepričakovanega obvestila, prezaposlenosti ali odsotnosti le redko odzvali. Zato sva z očetom največkrat sama preganjala kljunače. Tako se je zgodilo tudi takrat.

Noč je bila prekrasna, milijoni zvezdic in mesec so razsvetljevali ubožno kraško zemljo, ki se je proti jutru pokrila z debelo odejo bele slane. Ko je oče v jutro stopil iz hiše, je zmajal z glavo in rekel: »Ah, zelo dvomim, da bi bili po tako svetli noči kljunači še tu.« Kljub temu pa ni izgubil poguma, zato je odredil: »Jaz grem z Dijano (kratkodlako ptičarko) iskat k Jamam in v Žlebe, ti pa pojdi z Donom (Dijaninim očetom) v Črno grižo in Kostanjevo reber!« Segla sva si v roke, voščila si dober pogled ter krenila vsak v svojo smer.

Izza hriba Loze je vzhajalo veliko sonce in njegovi žarki so osvetlili Mišjošogo — lepo goro, da je vsa žarela v prelestnih jesenskih barvah. Moja mlada duša je vriskala in srce mi je prekipovalo od veselja.

V Črni griži sem z Donovo pomočjo preiskal vsa boljša mesta, kjer so se običajno zadrževali kljunači.

V klonici cerkve sv. Elije je že pozvonilo poldne, o kljunačih pa še ni bilo ne duha ne sluha. Ko sva jaz in moj zvesti spremljevalec utešila svoj glad in se malo odpočila, sva mahnila v Kostanjevo reber, kjer sva po dolgem iskanju vendarle iztaknilo prvo in edino dolgokljuno ptico. Sonce se je že močno nagnilo k zatonu in so dolge sence že segale po Kostanjevi rebri, ko sem končno krenil na stezo, ki je vodila iz vasi Drage po grebenu in rebri proti domu.

Kljub skromnemu uspehu sem zadovoljen in vesel hitel po strmi in razorani stezi. Don mi je sledil tik za petami. Ko prispeva pod vrh rebri, Don nenadoma obstane, nato pa nateza proti košatemu listnatemu grmu ob stezi. Po obnašanju psa sem sodil, da leži v grmu zajec. Tekom dneva sem se po očetovi zapovedi vzdržal strela na zajca, tedaj me je pa premagalo. Snel sem puško z rame in se pripravil na strel. Na povelje se pes zarije v grm, iz katerega privleče velikega zajca, ki je bil brez glave. Pregledal sem ga in ugotovil, da je to delo — kune. Zajca sem takoj odprl, potegnil iz njega čreva ter jih obesil na vejo v grmu. Iz nahrbtnika sem pa izvlekel malo železno past stoparko, ki sem jo po očetovem nasvetu za vsak slučaj vedno jemal s seboj, in jo postavil v grm pod čreva.

Medtem ko sem nastavljal past, je pri sv. Eliju zvonilo že »Zdravo Marijo«. Pes, ki je do sedaj mirno ležal ob zajcu, postane nemiren, zarenči in naježi dlako. V tem zaslišim tudi jaz korake človeka, ki je sopihal proti meni. Ker so se domačini v nočnem času te steze le redkokdaj posluževali, se mi je neznančev prihod zazdel sumljiv, posebno še zaradi tega, ker je od časa do časa obstal in se sklonil. »Zankar«, mi šine v misel.

Pritisnem se k tlom in pes, ki je poznal vse moje dobre in slabe lastnosti, napravi isto in miruje; le od časa do časa privihne zgornjo čobo, da se posvetijo beli zobje. Zadrževal sem dihanje in čakal. Ležal sem par metrov pod stezo, zato so mi zaradi neprikladnega položaja postajali trenutki čakanja vedno mučnejši. V prsih mi je tako razbijalo srce, da bi ga prihajajoči zankar skoraj slišal. Kakih 15 korakov pred menoj je neznanec ponovno obstal in se sklonil, zaradi teme ga nisem mogel spoznati, bil pa je silno oprezen. Pri najmanjšem šumu je bil pripravljen zbežati v temno noč, zato mi ni kazalo drugega, kakor da sem miroval. Neznanec je bil s svojim delom najbrž gotov, kajti urnih korakov jo je ubral kar povprek čez reber, v dolino. Tedaj sem se dvignil in globoko oddahnil ter stopil na stezo, kjer sem se uveril, da me slutnja ni varala — na veji nekega grmička je nad stezo visela zanka. Sedaj mi je bilo vse jasno: zvečer je zanke nastavljal, zjutraj jih je pobiral. Sklenil sem, da ga moram za vsako ceno dobiti v pest. Zato sem zanke pustil lepo nedotaknjene, pobral obglavljenega zajca in odšel proti domu.

Pozno je že bilo in doma so bili v skrbeh, ali se mi ni morda kaj pripetilo. Ko sem očetu povedal, kaj sem doživel, je postal divji. Nad zločinca je poslal cel pekel hudičev in gorečih strel. Čim se je pa malo pomiril, sva napravila podoben načrt za zasedo, v kateri naj bi drugo jutro pričakala še neznanega zankarja.

Naslednje jutro me je oče zbudil že ob treh. Kljub zmučenosti od prejšnjega dne sem bil urno pripravljen. Oborožila sva se z revolverji in gorjačo (puška je za tako delo neprikladna) ter odrinila na prežo. Nisva še dobro prispela na mesto, ko se mi je zazdelo, da slišim zvok železa. Hitel sem h grmu, kjer sem prejšnji večer nastavil past — res je v njej tičala lepa kuna belica, ki sem ji upihnil luč življenja in jo zbasal v nahrbtnik.

Medtem je oče pregledoval vzdolž po stezi nastavljene zanke. Z ene je odpel ujetega zajca, zanko pa odtrgal tako, da se je videlo, kot bi jo odtrgal ujeti in zopet pobegli zajec. Ugotovil je najprimernejši prostor za prežanje in to ob zanki, ki je bila nastavljena na lesenem klinu, zabitem v poglobljeni stezi. To zanko je zategnil in zataknil vanjo šop zajčjih dlak, zemljo pa razbrskal, da se je videlo, kot bi jo razbrskal slabo ujeti in nato pobegli zajec. Meni je določil prežo v grmu na spodnji strani steze, sam se je pa stisnil v grmičje nekaj metrov

više. Jaz sem imel nalog pustiti tatinskega lovca mimo do zanke, oče pa bi ga ustavil.

Komaj sva dobro zasedla svoji mesti, zaslišiva po kamnitni poti iz Drage korake v smeri proti rebri. Koraki so se slišali vedno bliže in kmalu nato še sopenje človeka, ki se mu je očitno zelo mudilo po strmi stezi proti vrhu rebri. Na stezi pod menoj se je v jutranjem mraku že pojavila človeška postava, ki je, kakor prejšnji večer, od časa do časa za trenutek obstala, urno okrenila glavo z namenom, da se prepriča, če je varno, se sklonila in šla zopet dalje. Ko je neznanec prišel do zanke, s katere je oče malo prej odpel zajca, je pokleknil in pregledoval razkopana tla, zmajal z glavo, zagodrnjal nekaj nerazumljivega in šel dalje mimo mene do nategnjene zanke, ki jo je odvil in potegnil z nje zajčjo dlako. Tu se mu pa računi niso ujemali in moralo se mu je zdeti čudno, da je mogel ujeti zajec pobegniti. Zanko je zvil in jo vtaknil v žep. Tedaj pa zagrmí pred njim očetov: »Stoj! Tone!« A Tone ni obstal. Niti za hip ni pomišljal: urno se je obrnil in pognal v beg — meni naravnost v naročje s tako silo, da sva bila v hipu oba na tleh. Pa je bil že oče poleg, ga prijel z eno roko za »komat«, ga dvignil kvišku, z drugo roko mu pa pritisnil gorjačo po »zadnjici«, kar je pripomoglo, da je bil Tone v hipu na kolenih in s povzdignjenimi rokami prosil oprostčenja ter obljubljal, da ne bo nikdar več nastavljal zank.

Tri tedne kasneje se je fantiček zagovarjal pred sodnikom: da on ni nastavljal zank, tisto jutro pa, da je bil namenjen v drugo vas po opravkih. Zanke da je slučajno našel in jih pobiral zato, da bi se komu zaradi njih ne zgodila nesreča, ter da je bil namenjen najdene zanke izročiti lovskemu pazniku in mu povedati, kje jih je našel.

Sodnik mu tega seveda ni verjel, zato mu je prisodil tri tedne »brezplačnega stanovanja s hrano«. Obsodil ga je tudi na povračilo storjene škode za dva zajca. Za primer neizterljivosti še teden dni zapora.

*

Pred svetovno vojno je bil zame lov z braki »španska vas«. Marsikdo, ki je bil toliko vztrajen, da je te vrstice prebral do tu, bo morda malo podvomil in pomislil: kako je to mogoče, iz Istre je doma, lova z istrskimi braki pa ne pozna. Da bi ne padla name senca, da sem odlično dovršil lovsko-latinsko šolo, moram pripomniti, da se je pod vodstvom mojega očeta lovilo večinoma

s ptičarji, pri večjih lovih pa s pomočjo plačanih gonjačev, revnejših, štirinajst do osemnajst let starih kmečkih fantov, katerim so domačini rekli »plašci«, ker so hodili plašiti divjad. Psi gonjači so bili v našem tedanjem lovišču izključeni. Od psov pa, ki so samovoljno preganjali divjad, so se le redki vrnilo živi ali zdravi iz našega lovišča domov.

Neka tajinstvena sila, vroča kri, morda lovska strast ali ljubezen do prirode me je gnala, da mi ni bilo obstanka doma. Zato sem vedno stikal po lovišču, pa naj je bilo to podnevi ali ponoči, poleti ali pozimi. Velik užitek mi je bil lov na kožuharje s pomočjo krivonogih jamarjev. Nepopisno pa sem užival pri lovu na ptice ujede s pomočjo velike uharice ali malega čuka.

Ko sem nekega dne v maju leta 1911. zopet stikal po lovišču, me je pot zanesla v žlebe, najlepši in s srnjadjo najbogatejši del lovišča, kjer sem prvič in najbrž poslednjič v življenju zalezel močnega križarja, srnjaka, ki ima srednji in zadnji odrastek v isti višini zrasel v obliki križa. Dasi je bilo sredi dneva, je srnjak na neznatni poseki mirno in brezskrbno obiral mlado sočno brstje. Previdno sem se mu približal. Kri mi je hitreje zaplala po žilah. Ustavil sem se in ga neprestano gledal. Tega prizora ne bom pozabil nikdar, dokler bom živ. Le s težavo sem se ločil od njega in hitel domov poročat veselo novico očetu.

Mojemu poročilu spočetka oče ni verjel, ko sem mu pa navedel razdaljo med menoj in srnjakom in zraven narisal približno obliko rogovja, je verjel in sklenil priporočiti vsej družbi, naj ne streljajo na tega srnjaka, ker je za naše kraje velika redkost. Vsi so se tega res držali, in kot bi lepa žival vedela, da ji prizanašamo in da uživa zaščito, se je mirno pasla po lovišču — se tu pa tam celo nastavila kateremu lovcu v izkušnjo. Jaz sem ga hodil stalno opazovat. Videl sem ga večkrat, kako ponosno se je kretal v družbi mlajših in starejših srn. Priča sem bil tudi, ko je starejša srna mlajšo napodila, ko se je ta preveč približala lepemu »srnjaku-paši«, in ko je premagal tekmeča v boju za lepo družico.

Prelepo in brezskrbno življenje je ta lepi rogač prebil srečno tja do zgodnje jeseni. V prvi polovici oktobra ga je pa nenadoma zmanjkalo. Z zlo slutnjo v srcu sem se odločil, da za vsako ceno ugotovim, kaj se je mojemu lepemu varovancu pripetilo. Mislim, da je bilo 10. oktobra 1911., ko sem v družbi svojega zvestega spremljevalca Dona preganjal kljunače in obenem iskal sledi za pogrešanim srnjakom.

Nekako proti poldnevu sem prispel na najbolj razgledno točko vrh Žlebov, od koder sem z daljnogledom pregledal vsak grmiček poseke, trate in kotline. Pri tem sem uzrl že prebarvano srno z mladičem, ki je poleg velikega listnatega grma brez-

skrbno ležala na soncu in mirno prebavljala hrano. Malo više je zablisnila bela lisa druge srne, ki je ob robu poseke obirala pozno brstje. Globoko pod menoj, skoraj ob vznožju Žlebov, pa sem uzrl veliko kanjo, ki je krožila nekaj časa v zraku, nenadoma stisnila krila k telesu in se kot puščica spustila k zemlji. Tik nad zemljo je peruti zopet razprla in se v počasnih zavojih dvigala nazaj v zračne višine. Ker se je kanja čedalje pogosteje vračala na isto mesto in se spuščala k zemlji, mi je postajalo njeno početje vedno bolj sumljivo in v glavo mi je šinila misel: kaj, če napada ujeda kakega srninega mladiča, zajca ali kako drugo, morda onemoglo divjad?

Valovito in poraslo ozemlje mi je zastiralo prost razgled pred ono točko, kamor se je spuščala ujeda, da kljub največji pažnji nisem mogel uzreti napadeno žival. Da se pa prepričam, kaj se dogaja, sem se dvignil, priklenil psa ter se previdno spustil v nižino. Zaradi nezadostnega in slabega kritja me je ptica opazila, zato se je pričela dvigati vedno više v zračne višave, kjer je končno izginila mojim očem.

Mene je radovednost gnala dalje do one točke, od koder se je videl lep in prostran travnik. Kakih 200 m pred seboj opazim, da leži na soncu sredi travnika večji, zimsko še ne prebarvan srnjak. S pomočjo daljnogleda sem ugotovil, da je to moj pogrešani »varovanec«.

Čim dalj sem opazoval, tem bolj se mi je dozdevalo, da je srnjak nekam shujšan, klavrn in popolnoma brezbrizen, a od časa do časa sem dobival občutek, kot bi mi na uho udarjali glasovi težkih vzdihov, podobnih hropenju. Za tisti letni čas mi tudi njegova letna barva ni več ugajala in nekam čudni so mi postajali občutki ob misli, da je moj ljubljenelec bolan. Kaj, če je moj varovanec oni predmet, ki ga je malo prej napadala kanja?

Ob teh mislih se mi je dozdevalo, da slišim težke vzdihe in pritajen klic na pomoč. Tisti trenutek sem se nevede in nehote tudi že dvignil in šel proti ležečemu srnjaku, ki je nekam bolestno okrenil glavo proti meni, odskočil pa ni. Šele ko sem se mu približal na razdaljo kakih dvajsetih korakov, se je ubogi srnjak z veliko težavo postavil na noge, opotekaje se prestopil nekaj korakov in že treščil zopet na zemljo, kjer je za hip obležal. Trenutek nato pa je skušal ponovno dvigniti svoje revno telo, ali moči so mu odpovedale, beg je skušal nadaljevati s plazenjem, pa tudi tako ni mogel več pobegniti. Videč ta prizor, sem za trenutek obstal kot ukovan in svojim očem nisem mogel verjeti. Mehanično sem dvignil puško in že naslednji trenutek je po žlebeh odjeknil strel, ki je rešil srnjaka nadaljnjih strašnih muk.

Približal sem se mu in z bolestjo v srcu ugotovil sledeče: okrog srnjakovega vratu je bila zadržnena zanka iz debele, železne žice, ki se mu je zarezala globoko v meso ter prerezala goltanec. Ko se je uboga žival premetavala, ujeta v zanki, se je zanka trikrat ovila okrog prve leve noge nad kolenom tesno do kosti in mu prelomila nogo. Dolga žica mu je bila ovita okrog trupla in še okrog desne zadnje noge. Koder se je žica ovijala, povsod je zarezala grde, zevajoče, do kosti segajoče

rane, iz katerih sta se cedila kri in gnoj. Po večurni, strašni borbi za življenje se je ubogemu ujetniku posrečilo močno žico pretrgati, ko je bil že ves prepleten in razrezan. V groznih bolečinah se je nato plazil morda teden, morda štirinajst dni, dokler ga niso rešila zrna iz moje puške.

Z namenom, da vzbudim med sovaščani in ljudmi iz ostalih vasi sočutje do živali, sem mrtvega srnjaka odnesel na dom, kjer smo poskrbeli, da si ga je ogledalo čim več ljudi. Kdor koli si je ogledal strašno razdejanje, ki ga je napravila po zločinski roki nastavljena zanka, se je zgražal in s studom obsojal človeka, ki je bil zmožen takega podlega dejanja.

Pred raztelesenjem smo ugotovili, da je srnjak z zanko vred tehtal nekaj čez 10 kg. Pri raztelesenju ubogega trpina smo našli želodec in čreva popolnoma prazna. V gobcu je tičala še neprebavljena hrana, ki je, po vseh vidnih znakih, uhajala namesto v želodec pri zevajoči rani na goltancu zopet na dan. Po zobovju smo mu prisodili 5 do 6 let starosti. Še pred raztelesenjem smo srnjaka fotografirali, rogovje pa odžagali.

Pri natančnem pregledu lovišča smo sicer ugotovili ono mesto, kjer je bila nastavljena usodna zanka, ker pa se je vest o strašni najdbi raznesla po vseh okoliških vaseh, je gotovo prodrla tudi do ušes grešnika, zaradi česar je ostalo prežanje in poizvedovanje za zločinskim zankarjem brezuspešno.

Medtem ko me je bojna vihra premetavala po bojnih poljanah, so se v naši hiši stalno gnetli vojaki, ki so prihajali tja na kratek oddih in se zopet vračali na Doberdobsko planoto. Po vsakokratnem odhodu vojakov so domači stalno pogrešili kak predmet. Na ta način so po mojem mnenju izginile tudi zgoraj omenjene slike in rogovje križarja. Zelo mi je žal, ker ne morem teh vrstic podpreti tudi s slikami.

*

Tisto jesen pred svetovno vojno, ko je debela slana že drugič pobelila polja in je orumenelo listje že odpadlo z dreves, je po tržaški cesti prikoral dolgokraki, mrkogledi brkač Nane (Ivan), doma iz vasi Slope, in zavil v našo gostilno. Sedel je na svoje običajno mesto za hrastovo mizo, naročil polič istrijanca in ga izpraznil v dušku. Dovolil si ga je še drugo merico, pri tretji pa se mu je že odtajal jezik.

»Ti, fantina!« me pokliče in naroči: »Reci tvojemu staremu, naj pride malo les, da se pomeniva o jagi.« Ko je oče prisedel k njemu, ga je Nane ogovoril: »Ej, France, iz kože bi skočil, ko bi vedel, po kakšnih opravkih sem bil danes v Trstu.«

»Vem, vem, Nane, da te ni bilo nikdar kaj prida in da si vsega zmožen, mi je tudi znano.«

»Tega mi pa le ne moreš očitati, da lovim zajce v zanko, kajti moje veselje je puška. No, da, res je, da sem zaradi nje moral že večkrat bežati, vendar mi to ne jemlje poguma. Veš, če le utegnem, še vedno rad počakam zajčka, če pride srna, se je tudi ne branim, še posebno sem pa vesel, če preobrnem zvito-repko! Hm, tudi jazbeca rad počakam, ko hodi lomiti koruzo. Veš, France, pa nikar ne misli, da sem morda kak tat, ki lovi in krade z vsemi mogočimi pripomočki, da le pride do plena, ne glede na letni čas. Ne bom tajil, saj tudi jaz 'fliknem' po zajčkih, ali ne prej, dokler niso 'odprti'!

Tvoji lovci me seveda zasledujejo, posebno hud je Tinc, ki mi je že večkrat očital, da kradem, zankarim. Pa verjemi mi, France, da moja roka še ni nastavila zanke, ker se mi to studi, zato je v mojih očeh 'zankar' navaden zločinec in ga sovražim. Če pa slučajno naletim na nastavljeno zanko, jo odvežem.«

»Vem, da si ti, Nane, 'pošten' tat in gotovo ne boš tajil, da ne kradeš divjadi po našem lovišču, in ne rečem dvakrat, da nisi danes prodajal naših zajcev v Trstu.«

»Vidiš, uganil si. Poglej les v moj koš!« Odkril je košaro, ki je bila res okrvavljena. Na strnjeni krvi so se še lepile zajčje dlake.

Pri pogledu v košaro je bušnila očetu kri v glavo. Postal je nemiren. Pričakoval sem, da bo izzivača oklofotal, vendar se je vzdržal.

»Kakor se vidi, govoriš resnico. Če si upaš, pa povej, kje si pokradel največ zajcev in komu jih nosiš naprodaj, kdaj in kam hodiš najraje na lov. Rad bi ti prišel enkrat malo pomagat, veš!«

»Veš, France, zvita sta vidva s Tincem, vendar me do sedaj še nihče ni speljal, čeprav govorim vedno le resnico. Koliko zajčkov sem že postrelil in komu jih nosim naprodaj, ni važno. Lovim pa najrajši v Globni ali na Vrhulah, zato ker se tam počutim najbolj varnega in blizu mi je. Ampak najraje lovim sam, brez tuje pomoči. Tebe, France, si tudi upam še prepetnajstiti. Da ne boš mislil, da se morda koga bojim, ti lahko brez skrbi zaupam, da bom jutri, še preden bo dan, v Globni. Če te je volja in če ne boš preveč zaspan, pa pridi jutri zjutraj vrh Globne, morda boš slišal strel, ki bo odmeval po Vrhulah. Če bi se tam slučajno srečala, nikar ne sili preveč v mojo bližino, kajti v sili postanem nasilen in nesreča v takem primeru ni izključena.«

»Kdaj pa in kod nameravaš jutri loviti?«

»France, dobro vlečeš! No, pa saj vem, da me ne boš izdal in da sem pred teboj brez skrbi. To ti povem: nimam navade, da bi se predolgo obiral, če misliš priti, moraš zgodaj od doma, sicer me boš zamudil. Jutri sem namenjen v Globno, običajno grem po zgornji poti.« In pogovora je bilo s tem konec. Plačal je zapitek, pozdravil in opotekaje se je odkrevsal proti domu.

Kot se vidi, se je Nane vedel tako, kot bi bilo lovišče njegova last. Iz razumljivih razlogov oče možička samega ni hotel strašiti, pač pa je takoj po njegovem odhodu napisal nekaj vrstic z navodili za zasedo, ki sem jih moral še tisti večer dostaviti Tincu in komandirju orožniške stanice. Drugo jutro je zaseda rodila sledeče:

V smislu navodil so se prav rano sestali na dogovorjenem mestu oče, lovec Tinc in orožniški komandir s pomočnikom. Takoj so se razdelili. Tinc je zasedel znano točko vrh Globne, oba orožnika spodnjo, oče pa zgornjo pot, ki vodi iz vasi Slope v Globno in Vrhule.

Oče si še ni dobro poiskal primerne prostora za prežanje ob potu, že je zaslišal pritajeno pokašljevanje in kmalu nato tudi lisico, ki je parkrat zalajala. V jutranjo tišino se je oglasilo zajčje vekanje. To priliko je oče izkoristil in urno skočil v najbližji grm pod potjo, ki je nudil vsaj za silo malo kritja.

Komaj je to storil, je primahal po poti neznanec in postal tik pod grmom. Po zraku je zašumel topli curek in padal skozi grm očetu naravnost za vrat.

Očetov položaj ni bil ravno prijeten, vendar je vztrajal pod neprostoovoljno, toplo pršno kopeljo do popolne izpraznitve vodnega rezervoarja. Nato je možakar nič hudega sluteč odkorakal dalje. Tedaj je oče pogledal za odhajajočim in je v jutranjem svitu spoznal svojega gosta Naneta, ki je s puško na rami dokazal, da je prejšnji večer govoril resnico.

Čim je zgodnji prišlec izginil za ovinkom, se je oče dvignil iz neprijetnega položaja, si z robcem obrisal mokri vrat, zlil vodo s klobuka in stresel suknjič. Pri tem delu so mu komaj slišno sikali skozi zobe hudiči in goreče strele ter tihe grožnje: »Nane, danes je pa ne boš odnesel!« V Globni se je pa škodoželjno in zafrkljivo posmehovala sova.

Do možakarjevega povratka je bilo še dovolj časa, zato si je oče poiskal res pripraven prostor, to pot za košatim grmom tik ob stezi, kjer je tiho čakal belega dne.

Nad Artvižami je nebo zažarelo, skozi tenko kopreno so prodirali sončni žarki in oznanjali najlepši jesenski dan. Daleč

nekje pod Vrhulami se je od noči glasno poslavljal lisica. Oster jutranji vetrič je »božal« gola ušesa in uhajal človeku čedalje globlje pod suknjič.

Veliko, krvavordeče sonce se je dvigalo izza gora in napačil je beli dan. Tedaj pa nenadoma zruši to sveto jutranjo tišino gromki strel, ki se odbije na Vrhulah in odmeva po grapah Globne. Dobro pol ure za tem prisopiha po gornjem kolovozu iz Globne nočni znanec — Nane. Na desni rami mu je visela prednjača, v levi roki pa je nosil lepega zajca. Med potom je celo požvižgaval narodne pesmi in prispel, nič hudega sluteč, do usodnega grma ob kolovozu. — Ko je stopil še korak mimo grma, se je izza grma sprožila gorjača, ki je »nežno« oplazila možakarja po desni rami, da je zavpil, bodisi od strahu, presenečenja ali pa od bolečin, z ramo pa tako skomignil, da mu je puška zdrknila na tla, in še preden se je možakar znašel, je oče puško urno pobral in stopil pred znanca, ki je še vedno stal nepremično in odprtih ust debelo gledal očeta, ko mu je ta voščil »dobro jutro«. Šele tedaj se je Nane zdramil in spregovoril:

»France, nikdar ne bi verjel, da se bova kdaj srečala na tem mestu. Verjemi, da bi se prej sprijaznil z mislijo na smrt, kakor s tem, da mi bo kdo kdaj odvezl puško, in še na tak način, kakor si to danes napravil ti.«

Očetu ni bilo mnogo do takih slavospevov, zato je zapovedal »obrat in naprej« in odkorakala sta, Nane spredaj, oče z na strel pripravljeno puško za njim nazaj po potu do steze, po stezi pa na spodnjo pot, ki so jo zastražili orožniki. Komaj sta stopila na spodnjo pot, je šinila Nanetu v glavo misel na beg. Odvrgetel je zajca in z dolgimi skoki zdirjal po poti nizdol. Ker očetu ni bilo mnogo na tem, je beguna pustil bežati. Tedaj pa zabrlizga po ozračju oster pisk — trenutek na to pa odmeva po bregu dvakratni »stoj« — in že sta bili proti begunu naperjeni dve cevi, kar je možakarja streznilo. Opustil je misel na beg, obstal in počakal obeh orožnikov ter pohlevno pustil, da mu je orožniški komandir vklenil roki v verige.

Medtem je do njih prispel tudi oče, ki je orožnikom izročil zaplenjeno puško in mrtvega zajca. Ko je na glas troblje prispel z vrha Globne tudi lovec Tinc, je četvorica z vklenjenim Nanetom odkorakala in prispela do Slop. Ujetnik se je ustavil in z njim tudi straža. Milo je prosil, da bi ga skozi rojstno vas ne vlekli vklenjenega v posmeh sovaščanov. Strogi orožniški komandir pa prošnje ni hotel uslišati, celo odredil je — nekaterim za zgled in drugim v strah — pohod skozi vas do

Nanetove hiše, kjer je pri takojšnji hišni preiskavi zaplenil še eno puško, železno past, več kož srnjadi, zajcev, lisice, jazbeca in celo kunino kožo.

Večje in občutnejše kazni si menda ni mogoče misliti, kakor je moralna kazen, če vodijo orožniki ponosnega in uglednega kmeta vklenjenega skozi rojstno vas. Takrat priteče iz hiš na cesto vse, kar leze in gre, mlado in staro, ter ugiblje in sprašuje, kaj je zagrešil. Nekateri ga obsojajo, drugi pomilujejo, tretji se mu celo škodoželjno posmehujejo.

Orožnika sta hotela voditi ujetnika do orožniške postaje skozi sosednjo vas, toda njegova žena, ki je vsa nesrečna pod vasjo dohitela karavano, je orožnike milo prosila, naj ga izpuste in je to z očetovim posredovanjem tudi dosegla.

Podgrajsko sodišče mu je pozneje prisodilo štirinajst dni zapora, politična oblast pa denarno kazen v znesku petdesetih kron zaradi nošnje orožja brez pravice, prišel pa je seveda tudi ob obe puški.

Njegovi sovaščani tega dogodka še do danes niso pozabili. Nane pa je končno le prišel do prepričanja, da ni ravnal pravilno in da ga je njegovo neprestano izzivanje pahnilo v nesrečo. Zato pa očetu ni zameril in ostal je še nadalje njegov prijatelj. Toda včasih mu je le še rekel: »Veš, France, ne veš, kaj si mi storil, ko si mi vzel puško!«

Ce postanejo srnjaki prestari...

Dr. Fran Ogrin

Za ruševcem

Rarum — carum. Seveda, če bi jih bilo mnogo in vsepovsod, v bregu in ravnini, ne bi lovci hrepeneli po njih. Ta ptica z lepim, žametastim perjem, mična in čuječa pa živi v predelih, kjer so že vzele slovo svetloliste bukve in temni iglavci ter zastopajo svoj rod le še okleščeni macesni in razcefrane smreke. V višini od 1000—2000 m, v ruševju in pečevju je ruševčev dom.

In zopet se zima poslavlja. Pomladni vetrovi hrume čez hrib in dol. Božanska deva Vigred pogrinja pisane preproge po dolini, odeva drevje v nova zelena oblačila v ravnini in hribini. Zima beži pred sončnimi vojščaki in se umika v višje in osojne kraje. V oživiljeni naravi vlada živahen vrvež ljudi in živali, a

daleč tam za nami,

daleč za gorami,

»petelin poje«!

Lovec ne strpi dalje in že hiti čez plan, čez breg. Više in više vodi njegova pot. Tam v dolini ostajajo bela mesta in vasi od idiličnega Kamnika do prijaznega Doba in Domžal, cerkvice bleste po holmih od Homca do Vranje peči, do Limbarske gore in Sv. Trojice. Sonce gre v zaton, dolge sence rastejo. Pa se že zasveti konec gorske trate Sv. Ambrož. »Bog daj, oče Nace!« »Bog daj, Bog daj!« »Kako jih kaj pasete?« »O dobro. Pojó, pojó.«

Pod Krvavcem za domom. Tibo bredeva skozi rušje, čez korenine in mimo skal. Na mestu! Ne zganeva se. Na nebu zvezdic roj — gori, medli njih soj — v dalji belka se glasi — v bližini droben ptič budi — a on še spi? — Pa čuj! Č-š, č-š! Petelin piha, gruli, pa zopet piha, odskakuje in vozi kočijo. Prekrasen prizor, ki bi ga moral doživeti vsakdo, ki se zanima za tajne naše lepe prirode. Uživam, a kot lovec želim ptico samo. Že pripravim puško. »Predaleč je,« dé polslušno Ambrožar ml. Previdno plezaje se bližava, skoraj sem v dobri strelni daljavi, pa — fr-fr! Tam izza grma pa skoči zajec.

Pa čepim v naravnem zaklonu na križišču (nad planino Jezerce na drugi strani Krvavca). Zraven mene dična starina Aušlakar, lovec z dolgoletnim patentom; začel pa je lovsko »kariero« kar mimo gosposke. Po dolinah pozvanja od cerkve do cerkve v mlado jutro, nad obzorjem še mežikajo nebeške sve-

tilke. Napeta tišina. Kar zadrhti iz dalje po brežini znano, za malega petelina značilno pihanje. Pripelje se po snežni odeji nad nama, pleše in gruli svoji ljubi. »Streljal bom.« »Čakajte, bo prišel bliže.« Pa je šinilo ruševcu nekaj v glavo in odletel je. Midva sva še nekaj časa oprezala za njim, seveda zaman.

Nad romantično Kokro, ki jo oživljata bela cesta in šumni gorski potok, se dvigajo strmi vrhovi debelušaste Kočne in vitkostasega Grintovca. Tudi pod njunimi stenami v Suhadolnikovem ali Povšnarjevem lovišču je mali petelin doma. Po Mali Planini sva oprezovala s Prelesnikovim Korlčkom za njim, pa si ni upal do naju.

Zopet boža sonce naše ude. Pomladanska čuvstva kličejo zaljubljenca na vasovanje, lovca v goro. Ob divni Radovni proti Krmi jo mahava z logarjem Jožetom. Lepa lovišča s svojimi zgodbami vstajajo pred nama. Po triurni prijetni hoji smo v koči s prijaznim lovskim okoljem. Malo večerje, uro počitka pa hajdi naprej v mesečno noč! Neprestano navzgor, skozi temne gozdove, preko zelenih jas. »Kmalu bova tam, kmalu.« Tiho kot miš se bližava. Ravno ko hočeva zlesti v pripravljeno kritje, pa petelin — zleti. »Vraga, ali ni mogel nočiti par sto metrov više!« Niže doli zapoje. Počakava, oprezujeva — brezuspešno.

»Tukaj sva opravila. Pojdiva prek zasneženega obronka do lovske kočice. Tudi tam poje eden. Bova videla.« Čaj, prigrizek, in že utoneva v globokem snu, ki se nama po prečuti noči silno prileže. Pa zlezava zopet iz kočice. Popoldansko sonce obseva hribe in poljane, ki jih deloma še krije sneg. Nizko doli se razprostira planota Pokljuka z obširnimi gozdovi, na jugozapadu se spletajo čiste Bohinjske gore v velikanski venec, ki prehaja prek dvo-glavega Ratitovca v zategnjeno Jelovico. Sonce, ki tali sneg naokrog, ogreva telo, zavest, da sem daleč od dolinske ničevosti in sovražnosti, pa razveseljuje dušo. Preizkusiva puški in pregledava zasneženo plan nad kočico. Perje v snegu kaže, da se tu dva tekmeča borita za prostor in ljubezen. Načrt je končan. »Tu ostaneva.«

Joža se še pogreza v brezbrizno spanje, ko začujem petelinje pihanje izpod kočice. Ali je to norčevanje usode, ali dobro znamenje? Na rahlo pokličem Jožeta, da odide k vratom. Zaradi teme pa ne more ničesar razločiti.

Krasno majsko jutro. Narava še počiva v nepregibnem spanju. Za veliko skalo čakava, dolgo, skoraj že nestrpna. Ravno se Joža oddaljuje, da se razgleda, ko preleti plan ruševčev č-š! č-š! Lovčevo srce, še daleč od morilnih misli, uživa. Od drugih neslutena slast ga navdaja, ko petelin bliže zagruli in začne svoj

ples. Pri takem razpoloženju je nekam čudno zvenel Jožetov vzklík: »Viš ga hudiča«, ki ga pa ni bilo vzeti za kletvico, marveč za izraz presenečenja in nejevolje, da se je petelin tako zamudil. Napeto opazujeva. »Vidim, vidim,« pravim, »vendar (zaradi teme) slabo, in daleč je!« »Ne bo treba dolgo čakati,« meni Joža. Rad bi užival še nadaljnji svatovski ples, gledal morebitni spopad dveh ljubimcev — pa, kdo ve, kako bi se obrnilo. Pripravim puško in — bum! »Dober je,« pravi Joža, ki je ugotovil, da se je petelin prekucnil.

Sonce je pozlatilo daljne gore od Karavank do Bohinja in ujelo trenutek, ko je dobil petelin poljub, jaz pa zeleno vejico za klobuk. In ko držim petelina v rokah, me navdaja čuvstvo zadovoljstva in radosti, dasi se vmešava občutek žalosti za življenjem. Spet se posvetiva ogledavanju petelina. Saj nima krivcev na levi strani! Odstreljeni? Preiščeva ves prostor. Ne! Tu jih ni. »Saj ta bo tisti, ki že dve leti ni pel, a nisem mogel znati, če¹ je.« hiti pripovedovati logar. Svitalo se nama je. Letos je pričel petelin na novo peti in prišel pri tem v ljubezenski spor s tekmečem, saj ima precej oskuben vrat. Ves ta čas pa je »neč ob strani« preboleval rano, ki mu jo je zadala roparica (kuna) s tem, da mu je iztrgala na eni strani krivce z mesom vred, v katerem imajo ti svojo oporo. Ako bi ne manjkalo tega mesa, bi se moglo tudi smatrati, da so petelinu krivci v snegu primrznili in se mu izdrli, ko se je skušal oprostiti snežene skorje.²

Prevzet od dogodka in vesel lepega plena sem stopal ob Joži navzdol v Pokljuko in se zadovoljen oziral nazaj na visoko lovišče Brdo-Lipanca, ki ga je ožarjalo majsko sonce, za njim pa na kopaste vrhove tja do očaka Triglava.

Ob zaključku naj zapišem še sledeče: Slišal sem, da je že marsikateri lovec istega jutra ustrelil dva ali celo tri peteline (velike). To smatram za nelovsko. Petelini niso zajci, preredki so. Ako pa jih je kje kaj več, naj ostanejo v naših loviščih in oživljajo s svojim pomladanskim petjem in ljubezenskim plesom naše gozdove in gorske planjave. Sicer pa moramo privoščiti odstrel — ev. proti plačilu — še drugim lovcem. Pravičen lovec ne bo množil svoje zbirke vsako leto z novim petelinom. Morda ne bo strpel doma, odšel bo v lovišče, toda užival bo ob samem opazovanju naše divne prirode.

¹ V Bohinju se izgovarja k oz. kj kot mehki č.

² Izrečeno domnevo o izgubi krivcev je potrdila tudi izvršena preiskava pri nagačevalcu.

V prašumah gorovja Dong Phraya Fai

(Iz rokopisa »Sončna zemlja Muang Thai«.)

V Siamu se razprostira severovzhodno od Gengkoia gorovje Dong Phraya Fai, za Evropejca nov, nepoznan, malaričen svet, kjer se danes še vse prirodno življenje razvija tako, kakor se je razvijalo pred davnim časom. Nebroj lepih in poučnih pojavov nudi ta tropična zemlja opazujočemu lovcu, nebroj motivov ponuja umetniku, mnogo svetu neznanega pa raziskovalcu in prijatelju prirode.

V te kraje sem se v interesu siamskih oblasti podal zato, da proučim možnosti za eksploatacijo dragocenega lesa za eksport v Kino. V prirodno bogatih predelih te zemlje, po gorovju kakor po divje romantičnih soteskah je nepreračunljiva množina dragocenega lesa: pajung (roža-les, *Dalbergia latifolia*), deng (železoles, *Xylia dolabriformis*), pradu (*Pterocarpus Dalbergiodes*), črni eboni, dišeči sandal in še druge poznane in nepoznane vrste.

S svojimi laotskimi kuliji sem prispel v majhno laotsko naselje Muok Lek, kjer smo se utaborili v bližini živahno žuborečega gorskega potoka v senci divjega bambusa.

Pri večernem taborskem ognju nam je Koon, domačin iz naselja, pripovedoval o brlogu črnih medvedov, ki ga je izsledil nekje v prašumi. Zahotelo se mi je lova, in domenila sva se za lovski pohod takoj drugi dan. Obetalo se mi je lepo lovsko doživetje.

Zelena gorska pobočja okrog naselja so bila še v nočni temi, le na vzhodu se je svetlikala prva jutranja zarja, ko smo zapustili taborišče Koon, moj kuli Son in jaz. Po malo izhojeni poti smo prve pol ure hodili proti vzhodu in prebredli gorski potok, ob katerem so rastle divje banane. Potem smo zavili mimo čeri iz črnega marmorja po džungli nekam v južno smer. Rastlinstvo je bilo močno rosnato in moja kaki-obleka je bila kmalu premočena. Toda nič za to. Romantika prirode in upanje na lepo lovsko doživetje mi je bilo več kakor vse neprijetnosti pohoda. Osvežujoče ozračje je bilo napolnjeno z aromatičnim vonjem orhidej, ki so cvetele po drevju.

Sonce je stalo že nad gorskimi vrhovi, razganjalo je megleni vzduh po dolinah in nam prikazalo zamotano džunglo v lepih barvah. Na zunanjih vejah visokega pajung-drevesa je družina opic sušila svoje rosnate kožuhe in od nekod iz prašume se je

slišalo melodično popevanje mičnih opic shani (hylobates), ki jih laotske pravljice imenujejo konpa, kosmate gozdne ljudi.

Že sem imel znojno čelo in na plečih od znoja premočeno kaki-obleko. Korakanje po tej džungli je bilo naporno, enkrat smo plezali po zaraslem skalovju navzgor, potem navzdol in spet smo bili v zapleteni goščavi, kjer smo morali izsekati luknjo, da smo se splazili naprej. Od časa do časa smo prišli v travo džungle, ki nam je segala čez glave. Pohod so ovirale tudi z rastlinstvom pokrite zemeljske luknje, ki jih je naredilo tropično deževje s tem, da je izpralo humusno zemljo in izdolbljo tekom let pod njo ležeče apnenčeve skalovje.

Sonce je prijadralo skoraj v zenit, ko smo stopili iz temnih senc prašume na majhno livado. Ob njenem robu je stalo krasno, rumeno cvetoče pradu-drevo. V njegovi senci smo se nekaj časa pomudili in okrepčali. Od tu smo imeli lep pogled na zapadno stran strme skale, ki se je dvigala iz džungle morda sto metrov navpično pod svetlovišnji nebeški svod. Na vzhodni strani te skale je Koon vedel za medvedji brlog.

Na skoraj golem vrhu je plesala in uganjala svoje burke opičja družina v senci divjih yunka-palm. Idilična slika prirodnega življenja, ki se je tam zgoraj nemoteno odigravalo! — Koliko radostnega življenjskega gibanja nam je zakrivala ta prašuma in njene džungle! Koliko tragedij se je v živalskem in rastlinskem življenju odigravalo v tajnah te zemlje!

Že prirodna slikovitost krajevnih podob me je dovolj nagradila za ves napor tega dopoldneva. Našli smo sveže sledove divjega slona, divjega goveda in druge divjadi, ki se je oddaljila, še preden nam je prišla pred oči.

Vroče ozračje je migljalo nad livado. Oba spremljevalca sta v senci drevesa že močno smrčala. Tudi jaz sem se prijetno naslonil ob deblo pradu-drevesa. Očesne veke so mi postale težke in kmalu bi zadremal. Tedaj je pritekel čez livado prekrasen zlati argus-fazan. Ta me je vzdramil. Vzel sem puško in pohitel za njim. — Slediti divjad v taki goščavi, kjer se nikamor ne vidi, je največkrat brezuspešno početje.

V popoldanskih urah je izvežbano Koonovo oko našlo prve sledove črnega medveda in njegove sveže odpadke. Torej se je le malo pred nami kosmatin mudil na tem mestu, pustil nam je svojo vizitko.

Ker se je kmalu potem dan že začel nagibati h koncu, smo morali misliti na prenočevanje v tej džungli. Koon je zato kmalu našel primerno mesto v majhni duplini skale, ki sta jo s Sonom izčistila, pred vhodom pa posekala vse ovirajoče rastlinstvo z džun-

gelskim nožem. Son je zakuril. Koon pa je prinesel z odsekano bambusovo cevjo vodo iz gorskega potoka, ki je v bližini žuborel. Za večerjo smo imeli čaj in na ražnju pečenega, tri četrt metra dolgega gozdnega kuščarja takoat (*Tupinambo Siamensis*), ki sem ga med potjo ustrelil v krošnji nekega drevesa. Bila je dobra, nežna pečenka!

Dogovorili smo se, da bom jaz imel prvo običajno nočno stražo, drugo Koon, jutranjo pa Son. Da nas ne bi nadlegovale zveri z morebitnim nepričakovanim in neprijetnim obiskom, zato smo kurili pred duplino, in naloga straže je bila, da neti ogenj.

Dim se je dvigal skoraj navpično nad džunglo in veselo je plapolal ogenj, ko sta tovariša na svojem trdem ležišču že močno smrčala. Rastlinstvo v bližnji okolici ognja je žarelo v svitu plamena v magičnih barvah. Z vseh strani je prihajal nočni vonj orhidej, kadila te prirode; potok pa je pel svojo večno in uspa-vajočo pesem. — Drva, ogenj, mirno uživanje romantike tropične noči! Nad gorskimi grebeni je odseval mili svit južnega križa, najlepše skupine zvezd južnih noči, ki jih omenjajo popotniki tropičnih dežel. Simbol reda in stalnosti! Že antičnim mornarjem v južnih morjih je ta skupina zvezd bila prav tako vodnica kakor v severnih morjih severna tečajna zvezda. Že Arabci so jo v davnih časih dobro poznali in tudi Dante jo imenuje v svoji božji komediji. — Nad ognjem je švignila velika azijska sova, kmalu za njo je prhotal netopir. V daljavi je rjovel leopard in oznanjal svoj roparski pohod. Nekje bliže v džungli je nekaj šumelo, slišal sem praskanje, kakor da je nekdo kopal gomolje iz zemlje — morda črni medved. Potem je bilo nekaj časa vse mirno in tiho. Nočni metulj je prijadral, ognjeni sij ga je privabil — izginil je

v žerjavici. — V daljavi je zadonel silen trušč, staro, mogočno drevo je onemoglo v objemu lijan, telebnilo je v prepad in pomandralo pod seboj stotere rastline. — Iz tega mrtvega drevesnega orjaka bo kmalu vzkilo mnogobrojno novo življenje. Tak je prirodni zakon.

Ure moje straže so potekle, zbudil sem Koono. Ulegel sem se na ležišče v duplini, ki mi ga je Son postlal z vejami in listjem. Očesne veke so mi postale težke, vse okrog mene je utihnilo v džungli, brez sna sem spal na krilih noči v mlado jutro.

Že v prvi jutranji svetlobi smo plezali po skalovju skozi divje rastlinstvo in čez prepade v tisti del džungle, kjer je Koon pred dnevi izsledil medvedji brlog. Ko je nekje stopil na trhlo deblo padlega drevesa, je nekaj trenutkov pazno gledal nekam skozi odprtino v goščavi. Potem je stopil k meni in mi šepnil na uho: »mi«. S svojo zagorelo roko je pokazal na majhno, modro, 150 metrov oddaljeno livado v džungli. Stopivši na njegovo prejšnje mesto na trhlem deblu, sem kmalu zapazil črni kožuh medveda, ki je s šapami kopal korenje. Videlo se je, da ta medved s svojega nočnega pohoda še ni odšel v brlog, da prespi v hladnem ozračju dnevno vročino.

Videl pa sem ga le trenutno, že je nehal s kopanjem, vohal je po zraku, potem pa ga je zakrila džungla. — Morda nas je zavohal.

Plazili smo se po džungli naprej.

»Ruff — ruff«. — Glasovi na desni strani, ki jim je sledilo lomljenje suhljadi. To je bilo vse, kar nas je iznenadilo pol ure potem. Medveda smo slišali.

Morda četrť ure dalje pa smo stopili pred duplino, kjer smo iz pomandranega rastlinstva, svežih medvedjih odpadkov in razdrapane zemlje sklepali, da stojimo pred brlogom, in sicer pred tistim, ki ga je pred dnevi izsledil Koon.

Duplina je bila podobna navpični razpoki. Bila je poldrug meter široka in dva in pol metra visoka. V njeno temno notranjost je šel naš pogled morda le pet metrov. Koon je bil izvežban lovec v teh krajih, ki je uplenil že marsikaterega medveda s svojo puško enocevko in prodal Kitajcu za zdravila medvedjo kri, kosti in žolč. Iz komaj vidnih odtisov šap je sklepal, da sta bila v brlogu najbrž dva ali morda več medvedov.

V eni roki držeč gorečo smolnato baklo, v drugi pa džungelski nož, je Koon neustrašno, a vendar previdno splezal v notranjost dupline. Moj pogled ga je sledil, dokler ni izginil za ovinkom v notranjost. Čez kakih osem minut se je vrnil in opisal duplino kot vijugast rov, ki se v globini cepi na več strani. Nekateri

stranski rovi so se tudi dvigali v poševni črti kvišku. Ni pa mogel dognati, v katerem rovu in kako globoko v notranjost je med razdrpanim skalovjem bil medvedji brlog.

Kaj naj storimo?

»Medvede bomo izgnali z dimom,« je dejal Koon. Že med včerajšnjim pohodom je pripovedoval, kako je marsikaterega medveda uspešno z ognjem in dimom dvignil v brlogu. Son je nanosil suhljadi in Koon je dva ali tri metre globoko v duplini zakuril. Dim je izginjal kmalu po rovu nekam v skalnato notranjost, in da bi bolj učinkoval, je Koon vrgel na ogenj nekaj mošnjic hude, zelene paprike, ki jo je v ta namen nosil s seboj v svoji torbi.

Primerno opazovališče je bilo na levi strani dupline, petnajst korakov od nje na čeri skale. Na to sem splezal, za menoj pa še Son, četudi mi to ni bilo posebno všeč, ker je bilo prostora komaj za eno osebo. Vrh čeri stati sploh nisem mogel, zato sem sedel tako, da sta mi nogi viseli v zraku. Štiri do pet metrov pod menoj je bil prepad, prerastel in zakrit s trnjevim rotangom in sličnimi zavijalkami. Son je čepel tik ob mojem hrbtu. Sedenje na ostri, po dežju izprani čeri je bilo mučno in dalj časa nemogoče. Tik nad duplino pa je čakal Koon, ker je od tam lažje splezal k ognju, ki ga je moral večkrat naložiti z drvni in pirovino, katera se je močno kadila.

Neznana in temna duplina rova je medtem požirala dim. Koon je že trikrat splezal s svojega čakališča k ognju, da ga je poživil. Vsakokrat je vrgel na žerjavico nekaj mošnjic hude paprike.

Moji živci so bili napeti, nestrpnost sem s pripravljeno puško v roki opazoval vhod dupline. Minute sedenja so potekale silno počasi. Vsi smo že čutili v očeh, nosu in prsih učinek paprike.

Naenkrat je padlo nekaj gorečih polen z ognja, kakor da jih je nekdo jezno pognal, da so iskre švignile na vse strani. Slišal sem: »ruff — ruff«. Z bliskovito naglico je prilomastil iz rova črn kosmatin, pošasti podoben star medved. Ubral jo je na levo proti skali, kjer sva sedela Son in jaz. V hipu, ko sem dvignil puško, je iznenadeni in prestrašeni kuli nerodno sunil v moj lakat in v istem trenutku izginil za skalo. Pri tem sem izgubil ravnotežje, strel je odjeknil po džungli. Malo je manjkalo, da ni zadel Koon, jaz pa sem, držeč puško z levo roko od sebe, kolebnil med zavijalke in trnjevi rotang pod skalo, kjer sem obvisel nad prepadom, opraskan po licu in rokah ter opikan od rotangovih bodic.

Na srečo je strel in moj padec medveda tako prestrašil, da se zame ni zmenil in nekaj korakov od prepada, nad katerim sem

obvisel, izginil v džunglo. Koon na medveda ni mogel streljati, ker bi v naglici lahko ustrelil tudi mene.

Takoj za prvim medvedom je z isto naglico in istim »ruff — ruff« iz dupline prilomastil drugi medved, na katerega je Koon sprožil svojo enocevko. Medved je žalostno zastokal, kar stori vedno, ako je smrtno zadet. Odlomastil je naglo v nasprotno goščavo džungle in kmalu smo slišali, kako je nekaj težkega počasi padalo med lijanami nekam v globino prepada.

Vse to se je zgodilo v kratkih presledkih. Potem je prihitel Koon in mi pomagal iz neprijetnega položaja. V roki je imel le džungelski nož za primer, da bi prilomastil iz brloga še tretji medved, ker v svoji puški ni imel naboja. Zlovoljen sem bil, da me je kuli Son na tako neroden način spravil ob najlepši trenutek lovskega doživetja — ob strel na črnega medveda. Zato sem ga potem, ko je prilezel iz svojega skrivališča za skalo, pošteno oštel: še bolj pa ga je zmerjal Koon z običajnim »jetme« in mu dajal vsemogoče priimke, ki se navadno v siamski boljši družbi ne rabijo.

Po lijanah smo opirajoč se ob skalo splezali v globino, morda kakih dvajset metrov, da poiščemo ustreljenega medveda. Potem smo se po zamotani goščavi plazili sem in tja, in poteklo je dobre pol ure, ko smo skozi vejevje zagledali črn kozuh. Koon je vrgel proti njemu kamen, a medved ni reagiral, dozdevalo se nam je sedaj, da je bil v zadnjih zdihljajih. Koon je svetoval, naj ga pustimo pri miru, ker nas je bilo za prenos premalo. Vrnili smo se in šele v popoldanskih urah istega dne dospeli v Muok Lek. Pod vodstvom Kooka se je takoj šest mož odpravilo po medveda, ki so ga šele naslednje dopoldne prinesli v taborišče. Skelet medvedove glave me je potem spominjal na to lovsko doživetje v džungli gorovja Dong Phraya Fai.

Tujček, Čujček in drugi

I.

Dremal je Tujček na klopici pred hišo. Enkrat so na pol zaprte veke razgrnile njegovo desno zelenosivo očesce, drugikrat pa levo. Sončni žarki so pač kar premogočno kraljevali in se igrali z barvami v Tujčkovih lučicah. Obe očesci sta se naenkrat le tedaj razgrnili, kadar je požrešni, potepinski vrabček priletel in pričel brskati v odpadkih, ki jih je bil brezbrizno posejal stari Pram, ko je truden od dela klopotal v hlev tja za hišo. Tedaj so se zasvetile Tujčkove oči.

Postaven je bil Tujček. Ljubljencek domače hčerke Kunice — za sveto Kunigundo so jo bili krstili — ljubljencek je bil skrbne mamke Katre in njenega zakonskega druga, gospodarja Martina, pa tudi stari hlapec Fronc ga je kaj rad gladil. Marjeta, dolgoletna dekla pri hiši, mu je morda prav brez potrebe premnogokrat nudila sladko mlečke, ki so ga darovala polna vimena plemenite sivke.

Dobro se je godilo našemu razvajanemu Tujčku. Potreben je bil pač pri hiši. Saj je pri vsaki večji kmetiji mnogo hišnih miši, ki delajo škodo v kuhinji, kamri in v gospodarskem poslopju. Njihove poljske posestrime tudi niso koristne na vrtu in bližnji okolici hiše. Tak tujček je naravnost blagodat za vsako urejeno kmečko naselbino. Pa je tak tujček tudi okrasek lepe domačije. Posebno naš Tujček-mucek si je z vso pravico lastil ta pridevek.

Kakor rečeno, postaven je bil, večji in močnejši kakor navadni muc, siv, rahlo temno progast, kratkega in močno košatega repa. Za mater je vedel. Pred dvema letoma ji je bil sosedov Sultan zlomil hrbtenico, ko se je nekaj motala okoli tamošnjih piščet in račk. Nič ji niso peli ob pokopu na domačem gnojišču, le Fronc, ki je muco rad imel, je s pipo v brezzobih čeljustih zamomljal »frdamani Sultan!«. Kje so njeni zemeljski ostanki v na novo zorani brazdi pomagali novemu rastlinskemu bitju do plodonosnega življenja, ni znano.

Tujčkov oče? Neznani! Plemenski znaki bi skoraj dopuščali domnevo, da je bil roditelj nedomačega rodu. Tisti kratki in debeli repek in pa tiste močne tačke pa mnogokrat kar divje se iskreča očesca, če se je pred njima pokazalo rdečekrvno božje stvarstvo! Sumljiva tvorba! Mešano plemo! Tam, ne daleč od hiše so se dvigali bujno zarasli holmi. Tja so hodili v marčnih nočeh v goste mačaki-možaki z Boča in morda tudi s Pohorja, pravcati divji mački ali pa le podivjani potomci domačega mačjega rodu. Da zmore zaljubljen maček naravnost neverjetna potovanja, govore prav mnogi verodostojni prirodopisci.

II.

»Či-čiri, či-čiri —« se je oglasilo tam za hišo v krompirišču. Kakor da je električni tok prešinil Tujčkovo vitko telesce! Vedno navpična ušesca so se še za spoznanje dvignila, očesca zaiskrila, krepke mišice napele. Tujčkova zunanost je sličila krasnemu tigru v miniaturo. Trenutek je še skoraj negiben ostal na svojem počivališču, na soncu, potem pa se je dvignil, zdaljšalo se je njegovo lepo telo, pretegnil se je, z jezičkom je pogladil svojo itak gladko kožo ob bokih, komaj slišno zamijavkal, hinavsko zazelhal, potem pa jo je mahnil čez dvorišče. Nekam prezirljivo je ošinil Čujčka, ki

je ob svoji vili, zbiti iz desk starega zaboja, ob vhodu na dvorišče užival dobrote toplega sončeca in budno stražil.

V visoki travi, ki je že čakala ostre kose, si je utiral pot. Tisto dolgo telesce, ki je stalo na mehkih tačicah, ni zapuščalo nikakega sledu na travniku. Neopaženo in neopazljivo je izginjalo med dozorelim travnim cvetovjem. Tam ob robu krompirjevega polja se je Tujček potuhnil. »Či-čiri« se je zopet oglasilo na desni. Mamka jerebička je klicala razposajeno deco k sebi. Ta se je bila v svoji živahnosti in prešernosti oddaljila od varnega okrilja materinih peruti in begala za obilico raznih žužek po brazdah, kjer se je bohotal krompir in ravna, že krepka stebila sončnic in gost plevel.

Dvignil se je Tujček. Neslišno so ga mehke tačice nesle v smeri k zaželenemu plenu. Mehko meso mladih jerebic ga je privlačevalo z nedoljivo silo. Nekaj stopinj naprej ga je neslo, pa se je zopet potuhnil k tlom in napeto prisluškoval. Pa zopet nekaj rahlih stopinj naprej in — presenečenje! V brazdi, skoro tik pred njim, leži v volnat klopček zviti mlad dolgouhec. S svojimi še na pol neogljenimi tačkami si je bil v mehki zemljici izkopal plitko posteljico in užival rajski mir pod šopi bujno rastočega krompirja. Nekaj tednov je bila stvarca stara. Še sanjalo se ji ni o življenjski nevarnosti za njen plahi rod. Prenasičeno sladkega materinega mleka in nežne deteljice in utrujeno po razposajenem poigravanju na bujnem polju je nedolžno revšè sladko zaspalo. Nič se ni odražalo njegovo telo od okolja, ki je v njem počivalo. Očesca so bila na pol zaprta, črno obrobljena ušesca so bila tesno povezana na glavico, rjava dlaka ob bokih se je neizrazno spajala z rjavo zemljico. Za vsakega sovražnika nevidno bitje, za vsako pogubonosno silo popolno kritje — razen za Tujčkove prebistre oči. Za malenkost so se njegove ozke zenice razširile, potuhnilo se je njegovo vleknjeno telo kar najtesneje k tlom, široki in kosmati repek je nekajkrat komaj vidno zamahnil, potem pa — prožen skok!

Boj je bil kratek, prav kratek. Krepke čeljusti in ostri Tujčkovi zobje in kremplji so nekaj časa z divjo naslado igrali krvniško igro in prav kmalu so le revni ostanki kosmate kože in na pol oglodanih kosti pričali v brazdi o nekdanjem bitju in žitju nežnega potomca zajčjega rodu. Taki dogodki so se prav pogostoma vrstili drug za drugim. Enkrat je bila žrtev mlajši ali več ali manj pohabljeni starejši četveronožec, drugokrat pa perutnina. Ni bil muc preveč izbirljen, teknilo mu je eno in drugo.

III.

Mijauuu! je rekel Tujček, ko se je prikradel s polnim trebuškom na domače dvorišče. Malo prepoln je bil tisti trebušček. Pa kaj ne prenese taka zverinska bisaga! Nekam prezirljivo je spet ošinil Čujčka, ki je svojega večno poželjivega želodca hotenje bil ravnokar utešil z nekaterimi kostmi, ki mu jih je nudila skromna večerja pri mizi zbrane družine. Nekaj koščkov preveč pečene, zogljenole krušne skorje je bilo zraven... in Čujček je bil privezan — na verigo. Pri gospodarju Martinu je bil namreč popoldne orožnik. O nekem novem zakonu je bilo govora, o psih čuvajih, o lovskih psih, o taksah, o kaznih. »Kaj vraga bi to neki bilo?« si je mislil Martin. Najprej se je malo počehljajal za ušesom, potem pa je izvlekel iz preperele skrinje v hlevu dolgo rjavo verigo in Čujček je postal — ujetnik.

Motal se je nekaj časa naš Tujček okoli mize, dobro mu je delo, da ga je Kunica pogladila, da je Fronc potleskal s svojimi debelimi, trdimi prsti

in ga vabil k sebi. Obotavlja se, je nameril svoje korakce h krožniku, napolnjenemu z mlekom in koruznim zdrobom, poduhal je ponujeno mu večerjo, še enkrat zavzdihnil tiho in pojemajoče „mijau“ ter se spravil počasnih korakov v kuhinjo na polico pred krušno pečjo.

»Naš Tujček je bolan,« je pomilovalno rekla Kunica, »niti mleka danes ne mara!«

Družina se je pričela polagoma izgubljati k počitku, saj bo treba zjutraj zgodaj vstati; še je čakala trava tam zunaj na koso, na grablje in na vile.

Stari Martin je še malo posedel, se zamislil. Tujčkov ponašanje je vzbudilo v njem neke sumnje. Te so pa rodile nekako poželenje. Nekaj je zamomljal, potem pa se je s težkimi koraki spravil v kamro, odklenil staro omaro, izvlekel izpod perila, ki je zaudarjalo po plesnobi, zarjavelo enocevko ter jo odnesel v kuhinjo. Kunica je takrat v polspanju nekaj zastokala; škripajoča vrata so jo bila vznemirila. Martin je v kuhinji ob plapolajoči in smrdeči petrolejki nekaj časa ogledoval stari pihalnik, dvigal petelina, ga prožil in slednjič polglasno zamodroval: »Olja bo treba, pa štrika s predivom, pa boš zopet dobra! Preveč je te nesnage na polju! To so rekli tudi gospodje na shodu in to gospodje, ki vedo, kaj je dobro in kaj slabo za naše sadovnjake! Nu, ja, škodo dela, škodo, so rekli! Tisti škrici iz mesta pa, ki tod lovijo... Uh! Pa ta nesrečni Jože! Nič ne vidi, nič ne zna, četudi nosi tisti rumeni „pleh“ na prsih. Ne boš, Jože! Peklo se bo, peklo in kuhalo! Pa dobro bo. Zajček!« Še nekaj je brundal, spravil pihalnik nazaj v skrinjo in kmalu zasmrčal na svojem ležišču v kamri ob zakonski svoji Katri, Kunica pa je na svojem ležišču že prav globoko dihala.

Tam v hlevu je hlapec Fronc tudi še malo pomotovilil. Tisti Tujčkov debeli trebušček je v njem vžgal iskro spomina na — cigare in tobak. Tudi na sredstvo, kako se pride do tobaka in cigar! Pa je segel pod kup slame po svoji skrinji, ki je vsebovala vse njegovo imetje. Nekaj raztrganega perila je bilo v njej, mašna obleka, preperel in masten molitvenik, nekaj svetinjic, ki so ga spominjale na davno romanje k Mariji na Brezjah, na Ptujsko goro in k Sv. Trojici. Pa še nekaj je bilo v skrinji. Čisto na dnu, pod papirjem. Venček je bil to, svetel, meden. Zica, tanka, trdna. »Uh!« se je izvilo iz Frončevih prsi. »Bo že, bo za tobak in cigaro! Krčmar Andrej v vasi vzame zverino in da tobak in cigare! Škoda, da ni gospodarjevega Toneta doma, ta je bil pravi, ta je znal, pa mora že leto dni cesarja služiti!« Je pač še živel Fronc v mislih na tiste čase, ko so gospodovali na Dravskem polju gospod cesar. — Skrbno je spravil starina rumeni venček pod papir na dno majavega vojaškega kovčega, ki mu je služil za časa okupacije Bosne, in zbasal vanj svoje cunjasto imetje. Zleknil se je na posteljo, upihnil svečo v hlevski svetilki in kmalu zaspal. Preden se je pogreznil v trdno spanje, so blodili po njegovih okornih možganih prividi: na zanki onemogli, zabuhloglavi zajec, vaški krčmar, tobak za pipo, cigara za nedeljo po maši in polič vina po popoldanskem blagoslovu. Tudi mestni škrici so zamigotali pod njegovim lobanjskim podstrešjem, tisti škrici, ki plačujejo po 10 dinarjev, če vpiješ celo nedeljo po polju in gozdičih ratata, in še po 10 dinarjev, če nosiš kak gosposki nahrbtnik. Pa kmalu so tudi te motovilaste sanje Fronca zapustile. Nočni mir je kalilo le ponovno na pol pridušeno cviljenje nesrečnega Čujčka na verigi in pa šušljanje nočnega vetra v stari jablani pred hišo. Zvedavo je pogledoval kos lune izza raztrganih oblakov, ki so se podili od haloških obronkov tja proti severu. (Konec prihodnjic.)

Jesenske prireditve DLP

Društvo ljubiteljev ptičarjev je priredilo dne 9. t. m. v lovišču Št. Lovrenc na Dravskem polju poljsko tekmo, dne 16. t. m. pa v lovišču Dol pri Ljubljani jesensko vzrežno in poljsko tekmo za ptičarje vseh pasem. Tekmovalo je pri prvi prireditvi 7, pri drugih dveh pa 14 psov.

Vreme je bilo pri tekmi 9. t. m. vetrovno, manj ugodno, pri drugi zelo lepo, v lovišču pa — žal — jako malo divjadi. Tekmovanje je bilo zaradi tega zelo otežkočeno, zamudno in utrudljivo.

Znatni napredek v dresuri psov je pokazala večina poklicnih lovcev, vendar bo treba še mnogo šole, truda in izkušenj, da se bodo izpopolnili v znanju in sposobnosti ter približali slovesu inozemskih vodnikov. Ni vsak vodnik rojen dreser, tudi ni vsak poklican za ta včasih silno težavni posel, ki zahteva mnogokrat trdega, vztrajnega dela, ogromne potrpežljivosti in železne volje. Kdor tega ne zmore, ne bo dosegel zadovoljivih uspehov in naj se s tem poslom ne ukvarja.

Če privede vodnik psa k tekmi in vpraša — kar se je sedaj zopet pripetilo — kaj se bo zahtevalo od psa, potem seveda ni pričakovati čudežev njegovega dela in resnosti njegovih stremljenj. DLP je priredilo v zadnjih dveh letih praktične tečaje o vzgoji in dresuri lovskih psov, katerih se je udeležilo znatno število poklicnih lovcev, med temi tudi nekateri iz sosedne banovine. Mnogo semena je padlo na rodovitna tla, četudi ti teden dni trajajoči tečaji niso mogli nuditi seveda še daleč ne vsega, kar daje dolgoletna praksa in izkušnja. Vendar pa so bili udeleženci uvedeni teoretično in praktično v osnovne pojme dresure in se uspeh teh tečajev vidno kaže v znatnem napredku na tekmah vidnega dela nekaterih dreserjev.

Poudarjam pa ponovno: kdor nima ljubezni do živali, veselja do poklica, velike potrpežljivosti, trdne neomajne volje in vztrajnosti, ne bo nikdar dober vodnik. Zato pa tudi — kakor že rečeno — ni vsak poklicni lovec sposoben za to truda polno, včasih zelo nevhvalno delo. Omeniti moram še, da je zanimanje lovcev za dobre dreserje izredno veliko, vprašanja prihajajo tudi iz savske, primorske in dunavske banovine — zaslužka bi bilo dovolj.

Ena največjih hib naših dreserjev je pomanjkanje vztrajnosti in trdne volje pri dresuri.

Temelj uspešne lovske uporabnosti psa je brezpogojna, absolutna ubogljivost na žvižg, besedo ali znak. To je začetek, konec in podlaga vsaki dresuri; če te ni, se vse drugo maje že iz enostavnega razloga, ker vodnik psa nima v oblasti. Ubogljivost je pa psu doprinesiti že v zgodnji mladosti brez biča. Kako mučno je videti na tekmi, n. pr. pri odložitvi, psa, kjer se vodnik dere nad njim, krili z rokami in kriči ves zaripel: doli, doli. Pes se pa pri tem neznansko dolgočasi, gleda v popolnoma drugo smer in se končno zaradi ljubega miru zlekne na tla — seveda ne za dolgo. Kako se bo kaj takega obneslo pri zalazu na srnjaka, pa ne vem. Pomanjkanje ubogljivosti se pokaže na drugi strani tudi v tem, da nekateri vodnik psa pri iskanju prav na kratko drži, ker ve, da se pes v večji oddaljenosti ne bo več zmenil zanj. Seveda pri tem pes ne more pokazati svoje včasih odlične zasnove, ker mu za to ni dana možnost.

In vzrok vsemu temu je edinole pomanjkanje vztrajnosti in trdne volje dreserja, ki se navadno zadovolji, če mu njegov učenec trikrat, štirikrat napravi vajo zadovoljivo — sedaj pa že zna! Kako je to pogrešno!

Na tekmi se pa mlad pes, prevzet od lovske strasti, zakadi za divjadjo, vodnik žvižga, strmi za njim: »Čak' hudič!« To in pa »še nikdar« itd. se redno ponavlja na vseh teh prireditvah pri vodnikih, ki dresure niso izvedli resno, vestno in temeljito!

Priznati pa moram, da je takih pojavov vsako leto manj in da večina poklicnih lovcev kaže vestno, resno in vse hvale vredno stremljenje za čim popolnejše delo v dresuri. Nekateri vodniki so na zadnjih treh tekmah pokazali obilo znanja in dosegli pri tekmovanju odlične uspehe svojega truda polnega dela.

Iz naslednjih preglednic so razvidni uspehi tekem.

Kaj? Kljunačevo blato naj jem? Ali ne veste, koliko sem pretrpel, preden so me odvadili jesti blato?

Preglednica poljske tekme pčičarjev dne 9. oktobra 1938 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

Številka žreba	Številke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = povojno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti preizkušnje																			Vsota	Ocena	Smotra	D a r i l a	
		Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hlilost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje izgnbljene pe- rutnine po sledi (4)	Donšanje izgnblj. dlaka- ste divjadi po sledi (4)	Donšanje brez sledi (3)	Donšanje izgnblj. dlaka- ste divjadi brez sledi (3)	Donšanje perutnine (2)	Donšanje dlakaste divjadi (2)	Ubogljivost (3)	Strelomitnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje spritno od- letele perutnine (2)	Obnašanje pri zlatu in odložitev (1)	Vodljivost (1)						
2	Body Dolski VRP 289 nem. kosm.	3 18	2 8	4 16	4 12	2 6	2 6	4 16	1 4	3 9	3 9	4 8	2 4	3 9	1 2	0 0	1 2	0 0	3 3	132	III b	po- vojno	Vodnik din 100'— Bronasta plaketa DLP Maribor		
3	Izgo Medjimurski DPZ NP 131 nem. kdl.	3 18	3 12	3 12	3 9	4 12	4 12	3 12	3 12	3 9	2 6	4 8	2 4	3 9	3 6	3 6	4 8	0 0	2 2	157	II b	dobro	Vodnik din 200'— in donosilo, Srebrna plaketa DLP Maribor		
4	Dijana JRP 132 B nem. kdl.	4 24	4 16	4 16	4 12	4 12	4 12	3 12	3 12	3 9	4 12	4 8	4 8	4 12	4 8	4 8	4 8	4 4	4 4	197	I	odlično	Zlata plaketa DLP Maribor		
5	Beba Podpreska JRP 139 B nem. kdl.	3 18	3 12	4 16	4 12	3 9	3 9	0 0	0 0	2 6	3 9	4 8	3 6	3 9	1 2	0 0	3 6	3 3	3 3	128	0	odlično			
6	Izer Medjimurski DPZ NP 132 nem. kdl.	3 18	2 8	3 12	3 9	2 6	2 6	3 12	1 4	4 12	1 3	2 4	1 2	3 9	3 6	3 6	4 8	0 0	2 2	127	III c	dobro	Vodnik din 100— LD Ptuj. Bronasta plaketa DLP Maribor		
7	Ila Medjimurska DPZ NP 127 nem. kdl.	3 18	3 12	3 12	3 9	4 12	3 9	4 16	1 4	2 6	3 9	2 4	2 4	2 6	4 8	3 6	3 6	3 3	3 3	147	III a	dobro	Vodnik din 100— LD Ptuj in donosilo, Bronasta plaketa DLP Maribor		
8	Ani Samoborska JRP 130 B nem. kdl.	4 24	3 12	3 12	4 12	4 12	3 9	3 12	1 4	2 6	3 9	3 6	3 6	2 6	4 8	4 8	4 8	3 3	3 3	160	II a	prav dobro	Vodnik din 200'— in donosilo, Srebrna plaketa DLP Maribor		
Vodja tekme: Dragotin Klobučar.																							Sodnika: Feliks Justin, Anton Schuster.		

Vodja tekme: Dragotin Klobučar.

Sodnika: Feliks Justin, Anton Schuster.

Preglednica jesenske vzrejne tekme pičarjev dne 16. oktobra 1938 v Ljubljani (Dol).

Številka zreba	Številke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = povojno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti preizkušnje														Vsota	Ocena	Smotra	Darila						
		Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (5)	Hitrost (5)	Vztrajnost (5)	Donosanje izgubljene per- rutine po sledi (4)	Donosanje izgublj. dlaka- ste divjadi po sledi (4)	Donosanje perutnine (2)	Donosanje dlakaste divjadi (2)	Ubogljivost (5)	Sirelomitnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje spritno od- letele perutnine (2)					Vodljivost (1)	Davljenje mačke (6)	Ustavljevanje mačke (1)	Sarjenje (4)	Sarjenje v bičevju za raccu (3)	Donosanje iz globoke vode (2)
1	Nelly JRP 172 A nem. kdl.	4 24	4 16	4 16	4 12	3 9	4 12	4 16	3 12	2 4	2 4	4 12	4 8	2 4	3 6	4 4	0 0	3 3	1 4	2 6	2 4	176	II	dobro	Častno darilo
2	Tell Gerstedt JRP 170 A nem. kdl.	4 24	3 12	4 16	3 9	4 12	4 12	3 12	3 12	3 6	3 6	3 6	3 6	3 6	3 6	3 6	0 0	1 1	1 4	1 3	1 2	161	p. p.	prav dobro	Vodnik din 150— za poml. vzrejno tekmo
3	Črt JRP 163 A nem. kdl.	4 24	2 8	4 16	4 12	4 12	4 12	1 4	0 4	2 4	3 6	3 6	3 6	—	—	3 6	2 2	0 0	1 1	2 8	3 4	137	p. p.	po- vojno	Vodnik din 150— za poml. vzrejno tekmo
4	Hera VRP 311 nem. kdl.	3 18	3 12	2 8	2 6	3 9	3 9	—	3 12	2 4	1 2	3 6	2 4	—	—	2 4	3 3	0 0	1 1	3 12	0 0	116	p. p.	za- dostno	Vodnik din 100— za poml. vzrejno tekmo
5	Boj Čemšeniški JRP 169 A nem. kdl.	3 18	3 12	3 12	2 6	3 9	3 9	3 12	2 8	3 6	2 4	2 4	2 4	2 4	2 4	2 4	3 3	0 0	1 1	0 0	0 0	122	0	prav dobro	Vodnik obtežilnik
6	Rose v. Saarforst (Kora) JRP 4 H nem. ž.	4 24	4 16	4 16	4 12	4 12	4 12	4 16	4 16	4 8	3 6	3 6	3 6	—	—	4 8	3 —	—	4 16	4 12	3 6	220	I	prav dobro	Častno darilo
7	Nil Krški JRP 161 A nem. kdl.	4 24	4 16	4 16	4 12	4 12	3 9	4 16	4 16	4 8	3 6	3 6	4 12	4 8	2 4	3 6	3 0	1 1	1 4	2 6	3 6	187	p. p.	dobro	Vodnik obtežilnik
8	Tessa Gerstedt JRP 135 B nem. kdl.	3 18	3 12	3 12	—	3 9	3 9	—	4 16	2 4	2 4	2 4	2 4	2 4	2 4	2 4	3 0	1 1	2 0	0 4	2 4	118	p. p.	prav dobro	Vodnik obtežilnik
Vodja tekne: Ivan Caf.																			Sodniki: Feliks Justin, Evgen Križaj, Leo Mataje.						

Vodja tekme: Ivan Caf.

Sodniki: Feliks Justin, Evgen Križaj, Leo Matajc.

Preglednica poljske tekme ptičarjev dne 16. oktobra 1938 v Ljubljani (Dol).

Številka žreba	Stevilke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = povojno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti preizkušnje																		Vredn.	Ocena	Smotra	Darila
		Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hitrost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje izgnjenice po- rutine po sledi (4)	Donšanje izgnjenj., dlaka- ste divjadi po sledi (4)	Donšanje izgnjenj., dlaka- ste divjadi brez sledi (3)	Donšanje perutnine (2)	Donšanje dlakaste divjadi (2)	Ubogljivost (3)	Strelomitnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje spritno od- lelece perutnine (2)	Obnašanje pri zalazu in odložitvi (1)	Vodljivost (1)					
1	Izer Medjimurski DPZ NP 132 nem. kdl.	3 18	3 12	3 12	4 12	3 9	4 12	3 12	4 12	3 9	3 9	1 3	1 6	2 2	2 4	2 4	4 8	0 0	3 3	136	III a	dobro	Vodnik din 100—
2	Dijana JRP 132 B nem. kdl.	4 24	4 16	4 16	4 12	4 12	4 12	3 12	4 16	3 9	3 9	4 8	4 8	4 12	4 8	4 8	4 8	4 4	4 4	198	I	odlično	Vodnik častno darilo
3	Beba Podpreska JRP 139 B nem. kdl.	3 18	3 12	3 12	2 6	3 9	3 9	4 16	0 16	3 9	3 9	3 6	2 4	3 4	3 9	0 0	0 0	0 0	3 3	125	0	odlično	
4	King JRP 24 M angl. seter	3 18	3 12	3 12	4 12	3 9	3 9	2 8	2 8	2 6	2 6	3 6	2 4	3 9	3 0	0 0	2 4	4 4	3 3	130	III b	dobro	Vodnik častno darilo
5	Kras Gorup JRP 30 L pointer																			.	.		
6	Izgo Medjimurski DPZ NP 131 nem. kdl.	3 18	2 8	4 16	3 9	4 12	4 12	4 16	4 16	4 12	4 12	4 8	2 4	3 9	2 4	2 4	4 8	1 1	2 2	157	II	dobro	Vodnik din 200—
Vodja tekme: Ivan Caf.		Sodniki: Evgen Križaj, Anton Schuster, Franc Urbanc.																					

Vodja tekme: Ivan Caf.

Sodniki: Evgen Križaj, Anton Schuster, Franc Urbanc.

Iz lovskega oprtnika

Cudna pota lovskih spisov. Naš dr. V. Jeločnik je objavil leta 1909. v Hugos Jagdzeitung (Dunaj) lep spis o lovu na gamse pod naslovom »Weisse Woche«. Z nekaterimi spremembami je bil ta spis natisnjen pod naslovom »Samo-tarji« v Lovcu 1930. Letos ga pa lahko čitate skoraj dobesedno prepisanega iz Hugos Jagdzeitung v Deutsche Jagd. vodilnem lovskem listu Nemčije, pod naslovom »Der Satansbock vom Gams-karspitz« von Hans Grasmuk, Schlading. Jeločnikov Nace je tu prelevljen v Martla, dejanje je pa preneseno iz Kamniških planin v Ennstal. Vse drugo je dobesedno preplankano, le par stavkov je izpuščenih in nekaj izrazov zamenjanih.

Ko bi ne bil izšel Jeločnikov spis v našem listu, bi nas ta plankarija ne zanimala. Tako se pa čutimo dolžne, da stvar našim bralcem objavimo, ker se Deutsche Jagd tudi pri nas mnogo čita.

x.

Naši lovski pisci in njihov jezik. Dasi imamo v svoji literaturi že natanko izvedeno lovsko izrazje in je naše poslovlje glede jezika z vsem preskrbljeno, vendar čitamo lahko še vedno na vseh koncih in krajih izraze, ki so dobesedno prevedeni iz nemščine in ne ustrezajo duhu našega jezika, ali pa nemške besede v narekovajih. To priča, da segajo naši lovci predvsem po nemški lovski literaturi, domačih lovskih listov in lovskih knjig pa ne čitajo. Tak pojav nam ne more biti v ponos. Zadnji čas je, da pozna vsak, kdor hoče pisati o lovu, tudi naše domače lovske slovnice in poleg snovi tudi jezik, katerega se poslužuje.

x.

Pes barvar. Pregovor pravi: »Lovec brez psa je kakor jezdec brez konja.« Zato imamo za lov razne pse, kakor ptičarje, brake, jamarje, in to raznih pasem. Naj omenim na tem mestu med

našimi lovci še malo razširjenega barvarja. Imamo dve pasmi teh psov, in to bavorske in hanoveranske barvarje. Glede uporabljivosti ni skoraj nobene razlike, le bavarci so malo lažji, hanoveranci pa malo težji.

Kolikor nam koristi dober ptičar na poljskem lovu, toliko nam je barvar koristen v gorskem terenu, posebno pri zalazu na vsakem lovu.

Poklicni gozdar Frevert v svoji knjigi »Die gerechte Führung des Hanoverischen Schweifhundes« opisuje v uvodu, da je pes barvar za vsakega lovca, posebno pa za poklicnega lovca, ne samo koristen, marveč nujno potreben. Zato poudarjam, da je pes barvar posebno priporočljiv za poklicne lovce, ki službujejo v gorskem terenu, kjer se največ lovi na zalazu na visoko divjad.

Naj navedem samo nekaj primerov, kje in koliko nam more koristiti dober barvar. Pogosto se dogaja, da mora lovec voditi svojega gospodarja ali povabljenega gosta na zalaz visoke divjadi. Nešteto se dogodi, da se divjad zastrela in običajno se ranjena divjad zavleče v kako človeku skoraj nedostopno goščavo, in to navadno po več sto metrov daleč. Ubogi lovec se trudi in išče, in ko mu zmanjka barvne sledi, ne ve, kaj bi počel; brodi in tava po kaki zarasli hosti in nazadnje se mora prazen vrniti. Kakšen vtis? To si more predstavljati le tisti, ki je kaj takega že doživel. A take smole ni želeti nikomur. Posebno težko je, da se tak primer pripeti, ko vodiš gospoda ali gosta začetnika, še neizkušenega lovca, ki težkoče ne more in včasih celo noče razumeti.

Pred 22 leti sem kot mladenič vodil gosta na odstrel gamsa v Gornji Obiri na Koroškem. V plazih med Gornjim in Spodnjim Obirjem je gospod streljal gamsa, ki pa je po strelu takoj

strmoglavil s stene v prepad med ruševje. Ker sem točno videl, kam je padel, sem se takoj odpravil, da ga pobere in privlečem. Dasi sem dobro vedel, kam je ustreljeni gams padel, ga na tem mestu nikakor nisem mogel najti niti ni bilo videti sledu, po katerem bi sklepal, da se je kam odvalil. Gospod mi je z rokami dokazoval in kazal, da gams leži ravno na tem mestu, kjer sem stal. Ker pa ga le nisem mogel najti, je prišel vpiti, češ: fant, ti si slep, in jo je mahnil nejevoljen proti meni. Toda zaman, tudi on, oziroma oba nisva mogla najti gamsa. Uganko pa je rešil revirni gozdar, ki je na najin hrup prišel s svojim psom Kastorjem in se nama pridružil. Pes je postal takoj nemiren in je naznačil, da je gamsa zavohal. Ko ga je gozdar izpustil, je na ukaz, naj išče, takoj planil v grm, kjer smo se gamsa prav za prav tudi nadejali, in ga obljajal. Gams je namreč padel v manjši prepad med pečine, ki so bile gosto porasle in prepletene z ruševjem ter je bil tako zakrit, da bi ga brez psa gotovo ne bili našli.

Barvar nam tudi dobro služi na stojnišču, kadar se lov vrši z gonjači. Dostikrat se dogodi, da se zastreli več komadov, ki jih s psom barvarjem lahko poiščeš in pobereš.

Razen tega pa je pes barvar poklicnemu lovcu potreben tudi pri raznih njegovih pohodih po revirju. Ne samo, da mu je dober in zvest družabnik, marveč ga večkrat opozori na razne preteče nevarnosti. Kakor je znano, poklicni lovci nismo bogve kaj priljubljeni, posebno smo pa nezaželeni našim nepridipravom, divjim lovcem. S svojim dobrim nosom in slutnjo pes opozori človeka na marsikatero pretečo nevarnost. Tudi v primeru kake borbe je mnogokrat koristnejši kakor slab tovariš, ki mu srce prekmalu uide v hlače. Posebno so priporočljivi že zaradi svoje ostroti, oziroma hudobnosti. Tem psom je

že prirojeno, da ne grabijo za noge, marveč napadajo naravnost glavo in najrajši obraz. Tudi se pogosto dogaja, da najde od divjih lovcev ustreljeno, prikrito divjad ali prikrito orožje, razne odpadke divjadi itd. ter s tem spravi lovca nešteto krat na pravo pot pri zasledovanju.

Poleg tega mnogokrat med pohodom opozori lovca s svojim nemirnim ponašanjem, da se v neposredni bližini nahaja divjad, ki je pa zaradi nepreglednega terena lovec ne more videti. Ko pa nato malo postojiš ali poseliš in teren bolj temeljito pregledaš, pa se že kaj premakne ali pokaže, včasih celo kaj zaželenega.

Nekoč mi je nekdo rekel, da je pes pri zalazu nepotreben in da je samo za napotje. Da nam bo pa pes koristen in da nam ne bo za napotje ter da nam bo dobro služil, je glavni pogoj, da ga primerno zdresiramo ter tako napravimo sposobnega za lov. S tem pa tudi dokažemo pasjim neprijateljem zelene bratovščine, kaj se da s psom doseči in koliko pes koristi lovcu samemu.

Najprej je važno, da psa navadimo, da hodi ob levi nogi, oziroma po ozkih stezah za lovcem in uboga na vsak migljaj ali znak z roko. Nato moramo psa naučiti, da vedno in za vsak čas ostane sam na mestu, ki mu ga določimo. Pri odložitvi psa je važno, da ga naučimo, da pride na zamah roke ali na dvig puške, ker je pri zalazu umevno, da ne smemo žvižgati, še manj pa vpiti. Če zaradi nepreglednega terena psa ne moreš z znakom odpoklicati, je bolje, da stopiš nekaj korakov nazaj, da ga odpokličeš. Tako ti dobro dresiran in poslušen pes ne bo nikoli v napotje. — Dalje mora biti pes popolnoma miren na strel in se ne sme premakniti, dokler ne dobi kakršnegakoli povelja. Te vaje vršimo podobno kakor pri ptičarjih, česar se vsakdo lahko nauči iz knjige, ki jo je izdal dr. Janko Lokar: »Ptičarji, njihova odreja in vzgoja«, ki je za

vsakega lovca, ki ima psa, ne samo koristna, marveč tudi nujno potrebna.

Po izvršeni navedeni dresuri pričnemo z vajo po krvni sledi obstreljene visoke divjadi, ki je pri teh psih največjega pomena, česar pa ne bom na tem mestu popisoval. Če bo zaželeno, bom to storil prihodnjič. Svetoval pa bi vsakemu lovcu, ki ima barvarja, da si nabavi knjigo, ki jo je izdal Frevert o pravilnem vodstvu psa barvarja, kar sem že omenil. V tej knjigi bo našel vsa potrebna navodila za vzgojo psa.

Še bolj pa bi bilo želeli, da bi kdo izmed naših strokovnjakov to knjigo prevedel v slovenščino, če že ne vse, pa vsaj najpotrebnejše nauke, ki bodo mogli le tako koristiti vsem slovenskim lovcem.

Imej potrpljenje z mladim barvarjem, ki ti bo pozneje, ko se malo izuči in ko postane starejši, mil drug. Kelih Miloš.

»Kosmati« s Kasnikovega. Tri leta sem že vedel, da ima v zagozdeni dolini v Kasnikovem pod Sv. Heleno svoj dom star srnjak, ki ga nikoli ni na spregled. Neštetokrat sem ga zalezoval, vedno brez uspeha. Vsi smo ga že poznali po glasu. Enkrat je uspelo lovcu, da ga je videl od blizu, vendar mi ni mogel popisati rogov: »Nekaj prav posebnega je, tako debelih rogov še nisem videl.«

Letos sem se odločil, da »se gremo zares«. Ves teden dopusta sem določil zanj, prečepel sem ure in ure v gozdu, oblezel sem vse steze ob vseh časih dneva in noči. V vseh šestih dneh sem ga videl le štirikrat, vedno le na en skok. Ob prsku je bilo, vendar klicanje ni imelo uspeha, ni in ni ga bilo. Trikrat naju je — hodil sem z lovcem — opazil prvi in izginil kot kafa, četrto sva ga nepričakovano našla na ležišču. Tudi takrat nisem utegnil prijeto za puško in niti takrat nisva utegnili oceniti rogov. Že sem mislil, da je za letoš konec.

19. avgusta sem bil zopet na lovu, streljal nisem. Ob sedmih zjutraj se vračava z lovcem, bila sva že čisto v dolini pri kmetiji pod Kasnikovo dolino. Pazil nisem več, kar mi zašepeče Jože: »Na drugi strani plot! Srnjak, ne, dva!« Že sem ga videl, najprej le enega in šele čez kako minuto drugega, ki je stal v senci. Nista naju opazila, saj sva bila zakrita po plotu. Že pomerim na prvega, v soncu sem videl

visoke roge. »Ne tisti, spodnji je pravi!« reče tiho Jože. Ker sem vedel, da vidi Jože kot ris, in ker je bilo le kakih 100 korakov daleč, se zanesem nanj in spremenim smer puške. Sprožim, srnjaka pa kar zmanjka po strelu, le zgornji prestopi, se ogleduje in prične iskati tovariša, ki je pravkar še tam stal in ga ni bilo več. Brez previdnosti in brez strahu bega po bregu gor in dol, preskoči celo plot in nama pride na kakih 25 korakov blizu, se obrne in išče naprej. Ne razumeva, saj ni mladič, je močan, odrasel, trileten srnjak. Zaskrbi me: »Jože, ali ste videli dobro, da je bil pravi?« »Brez skrbi, dobro sem videl, tam ob plotu mora ležati, pravi je bil, oni s Kasnikovega!« Čakava dolgo, za plotom je vse mirno, le drugi srnjak še vedno bega po bregu in išče, nočeva ga plašiti. Na drugi strel niti ne mislim, še za prvega me nekako peče vest, ko vidim žalost živali za drugom.

Jože kadi razburjen cigareto, bolj je nervozen od mene, ki še vedno ne verjamem prav. Vsaj četrť ure mine, potem rečem Jožetu, naj gre počasi na nastrel in naj srnjaka ne plaši. Ko zagleda srnjak lovca, se počasi umakne, še in še postaja in se ogleduje, potem izgine brez glasu v gozdu za rebrom.

»Lovski blagor, pravi je!« mi zakliče Jože čez plot in že mu hitim nasproti. Srnjak je bil padel v strelu tik ob plot pod veje, tako ga tovariš ni mogel več videti. Gledam, strmim: debele, kosmate roge ima, sedaj avgusta! Pregledava ga natančneje, pravi gobnik je, ličeje je pokrivalo roge, to je pa bodičavo prav do vrha in do koncev izrastkov. Ali je čudno, da sem zavriskal, da je odmevalo?

Ko pa je Jože odprl srnjaka, sva rešila njegovo skrivnost, zakaj je imel gobasto naglavje, zakaj je bil tako plašen in ni prišel na klic: bil je spak, zunanjšega spolovila sploh ni imel, le pod kožo dvojce malih, nerazvitih mod. Zato je imel gluha ušesa za srnino pivkanje, ki ga je verjetno plašilo in ne vabilo. Kako je pa prišlo do tovarišije z drugim srnjakom, je ostala uganka, v gozdu je bil vedno sam. Jože pravi, da se je šel mlajši k starem učiti previdnosti — mogoče. Pa je bil enkrat le nepreviden. V.F.

Peca se dviga mogočno in ponosno, saj kraljuje v njej kralj Matjaž s svojo vojsko. Njegovi budni stražarji pa so gamsi vrh pečin.

Ko sem se še pred svitom vzpenjal na vrh, se mi je nudila prilika videti, kako narava sama izoblikuje nenaravne krasote. Gosta megla je pokrivala dolino daleč okoli. Videti je bila kot velikansko morje, iz katerega je molil mal otoček, to je bil vrh Urške gore. Ratoha je bila do grla zalita, vrhovi Kamniških planin pa so se tudi komaj rešili. Na vzhodu se je začelo svetlikati. Pokazalo se je krvavordeče sonce. Na pol je že obse-

valo Najbržveve peči. Videti so bile kot kak pravljichen grad. Že sem bil na vrhu. Previdno ogledujem z daljnogledom okolico, vendar je bilo še vse v snu. Tiho grem dalje, prekoračim vrh, se usedem na rob ter motrim peči onstran Pece. Na soncu med redkim macesnovjem zapazim šest mogočnih gamsov, nekoliko više zopet tri, ki so se pasli ter grelí svoj že nekoliko po hrbtu pobarvani kožuh. Na produ, nekoliko više, a vendar precej stran od teh je stal še eden. Imel je mogočne roglje. Menda je bil na straži, da so se ostali lahko mirno pasli. Nekoliko bolj na skritem so se premikali še trije. Ko tako gledam, me je že tudi sonce precej ogrelo, dasi je na vrhu močno brilo. Vesel, da sem toliko videl, se začnem polagoma vračati k Najbrževim pečem. Sledil sem stopinje gamsov in srnjadi. Na kakih 150 m razdalje posedim malo ter se zagledam v peči. Kar naenkrat se pokaže gams. Ne trenem niti z očesom, da me ne bi opazil. Zadať jasno nebo okrog sive peči, a gams stoji kot kip v sredini. Skočil je na nižjo peč in ta čas pogledam naglo skozi daljnogled. Močno zakrivljeni roglji, lepo črn po hrbtu — bil je kakih 7 let star. Stal je tako lepo, da bi ga za strel ne mogel imeti bolje. Mislim si, da je najbrž prišel gledat, kakšno bo vreme. In res jo je mahnil takoj na drugo stran.

Ko sedim še malo, zabrni komaj slišno mala budilka v nahrbtniku. Zepno uro sem dal k zdravniku, zato sem bil primoran vzeti budilko, katero sem skrbno zamotal ter ji naročil, kdaj me mora zbuditi.

Ko stopam dalje skozi gosto ruševje, zafrfotajo tik pred menoj trije mali petelini. Imeli so lepe krivce. Streljaj dalje zleti še eden. Letošnje leto jih je bolj bogato ko druga leta. Mnenja sem, da je bil temu kriva planinski orel. Lansko leto in v letošnji zgodnji pomladi sem večkrat opazil, da so kar trije krožili nad pečinami. A čez po-

letje nisem opazil nobenega več. Brez sledu so izginili. Našel sem bil tudi ostanke belega zajca, kar priča, da si je tudi teh privoščil planinski orel.

J. U.

Letošnji zgodnji in zapozneli gosti. Nekam čudno se letos igra narava s selivci. Opazoval sem lastovice. Že v začetku septembra so se začele zbirati v jate, da pohite na jug. Toda v jatah so bile le nekaj dni, dokler ni prisijalo sonce, in že so se razkropile ter so ostale tu do konca septembra. Nekaj zapoznelih pa še sedaj poseda po sončnih straneh hiš. Tudi kukavice so bile letos zelo zmedene in mislim, da se niso selile v večjih jatah. Pravijo, da se selijo konec avgusta in v prvi polovici septembra. No, letos je bilo vse drugače. Videl sem jih še konec septembra, in to 21. in 24. sept.

Dne 9. oktobra sem opazil med jato škorcev že tudi 5 prib. Kaj jih je prignalo tako zgodaj k nam, mi ni znano.

Pes mi je pa spodil v močvirnih predelih Pesnice več slok in kozic. V noči od 7. na 8. oktobra je bila selitev žerjavov okrog 1. ure ponoči nad Ormožem.

Po vsem tem bi sklepal, da letos selitev ni v pravem tiru, ker so nekatere ptice zelo zaostale, druge pa so prišle prezgodaj. S. Grom.

Zima in divjad. Letos prerokujejo nekateri vremenski preroki hudo zimo in nekatere lovske družbe so že v skrbeh, ali bi ne bilo boljše, da bi same pobile divjad, kakor da jo uniči zima. Naj bo pa zima tudi huda, pravemu lovcu se je ni bati. Ako napravimo primerna krmišča in začnemo pravočasno s krmljenjem, bo vsa divjad s primerno odpornostjo srečno prezimila. Za slabotno in bolno divjad je pa boljše, da pogine. Pred desetimi leti smo imeli izredno hudo zimo. Bili smo v strahu, kaj bo z divjadjo, vendar pa je bilo leto 1929. za lovce, kar se tiče števila divjadi, prav ugodno. Dobili smo krepko, odporno divjad.

Zelo dobro, dasi morda neprimerno prisposodbo nam daje življenje cigánov. V njihovih rodbinah pomore življenjske neugodnosti vse, kar ne prinese na svet dovolj moči in trdnosti, kar pa ostane, to kljubuje leta in leta gladu, prehladu in mrazu. x.

Lovska sreča. Vročega avgustovega popoldneva jo je mahnil lovski čuvaj Hinko K. iz Laškega proti Ojstrskim

šumam. Ko se je vračal ob mraku proti domu prek travne planote, pri lomasti naenkrat izza gozdnega roba okrogel jazbec, kateremu sta sledila še dva. Dočim je ubil Hinko prva dva s hitrim dvostrelom, se mu je posrečilo pri brzi izmenjavi izstreljenih tulcev ubiti s tretjim strelom tudi tretjega nočnega sprehajalca.

Kanja in jerebice. Letošnja jesen je bila izredno lepa, le ob koncu oktobra se je začela dvigati megla šele proti poldnevu. Ko sem sedel neki tak okto-brski dan opoldne ob robu gozda, sem z daljnogledom opazoval pred seboj v travi na kakih 200 korakov 10 jerebic, ki so se sončile v travi, od časa do časa dvigale glavice in se zopet zlek-

nile po tleh. Naenkrat sem videl kanjo leteti iz gozda. Glavo je obračala na levo in desno, kakor bi kaj iskala. Hipoma se je zagnala med jerebice, ki so glasno odevrčale v bližnje bičevje, ne da bi kanja katero ugrabila. Nato je letela kanja nazaj v gozd, kjer jo je prestregel moj strel. Da je nisem ustrelil, bi bil morda še mislil, da ni bila kanja in da je po letu nisem prav spoznal, toda plen mi je pokazal pravega kanjca. x.

Maček in zajec. Eden mojih lovskih čuvajev je opazoval mačka, kako je previdno stopal po detelji. Naenkrat se je prihulil, skrivil hrbet in se zagnal. Pod njegovimi kremplji je zavekal zajec. Preden je čuvaj pritekel do morišča, je bil zajec že mrtev, seveda kmalu nato tudi maček. Okolnost, da je maček tako neverjetno spretno v najkrajšem času umoril zajca, nam priča, koliko škode delajo mački lovcem po polju in gozdu.

x.

Društvene vesti

Lovsko društvo Maribor prosi svoje odseke, kakor tudi gg. interesente s svojega področja in od drugod, ki bi želeli fosfigina, s fosfiginom zastrupljenih jaje in soli za srnjad, da se pravočasno javijo s svojimi željami, ker v zadnjem trenutku ni mogoče vsem ustreči.

Lovski koledar za november

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6.55 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	16.42 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	7.09 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	16.32 ^h
„ vzhaja:	„ 30. „	7.20 ^h
„ zahaja:	„ 30. „	16.35 ^h

Mesec je 7. v ščipu, 22. v mlaju.

Kinološke vesti

Nove psarne. J. K. S. prijavlja zaščito psarn:

a) Stari grad za foksterijerje. Lastnik Peschke Irma, Karlovac, Riječka ulica 53;

b) Brinje za airedalerijerje. Lastnik Klemenčič Ivan, Ljubljana, Tyrševa cesta 151;

c) Podsmreka za bernardince. Lastnik Pevec Joško, trgovec, Podsmreka, pošta Dobrova pri Ljubljani.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

Oglasi

Prav lepo, dobro in koristno darilo daš svojemu lovskemu čuvaju, ako mu pokloniš Lokarjev Lovsko-ribiški slovar, ki ga je izdala naša Zveza in velja 20 din.

Sol za divjad. Lovska zadruga v Ljubljani ima na razpolago sol za divjad. Dobiva se v skladišču na velesejmu, kjer se tudi plača.

Črni gaber od 16 cm premera in 120 cm dolžine naprej iščem, vsako množino. Ponudbe pod »Ostrya« na upravo lista.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, in skladišče Rudnik 24.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetki cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izbi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Izgubil se je v Celju nemški kratkodlak ptičar. Pes je temnorjave barve, 14 mesecev star in sliši na ime Izer. Najditelj, oziroma kdor kaj ve o psu, naj proti nagradi javi najbližji orožniški postaji ali na naslov: Štefan Vrbaneč, Strahoninec, pošta Čakovec.

Strojenje vseh vrst kožuškovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnice Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

Mauser repetirka, kal. 8 mm,	
z daljnogledom	2000 din.
dvocevka petelinka, kal. 16,	
za brezdimni smodnik . . .	1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,	
za brezdimni smodnik . . .	1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,	
za brezdimni smodnik . . .	1600 din.

LUKLEIN podplati za lovce
ŠPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Logar, vesten in pošten, izvežban v gojitvi in nadzorstvu nižinskih lovišč, išče službe. Reference in naslov pri L. D., Ptuj.

Psa braka-jazbečarja, čistokrvnega z rodovnikom, v šestem polju, od prvovrstnih staršev, prodam ali zamenjam za dobrega istrijanskega braka z rodovnikom, starega 3 do 5 let. Eventualno kupim dobrega istrijana. — Dolar Ivan, uradnik, Kočevje 262.

Kupim čistokrvno istrijansko psico ali psa srednjih let. Goniti mora zelo dobro vso dlakasto divjad. Sečnik Bogomir, Selnica ob Dravi.

Kupim čistokrvno, popolnoma izučeno nemško kratkodlakarico, 2—3 leta staro, temne barve. Büchler Kornel, Zagreb, Ilica 21.

Bock-puško z daljnogledom, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Bock-puška«.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter štiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Vaba za lisice!

Ne izdajajte denarja za manj vredne preparate. Moja vaba je uporabljiva za vsakovrstne pasti za čakanje na stojišču ali za strup. Jamčim za uspeh pri pravilnem, čisto preprostem ravnanju ali vrnem denar. (Navodilo je na vsaki steklenici.) Lisica se gotovo obrne pri oddaljenosti do 200 korakov k vabi. Steklenica stane franko vsaka pošta 50 din po povzetju ter vam zadostuje za celo sezono. — Naroča se pri A. Štrausu, Hrastnik.

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. J. L.

Lovski spomini iz vojske

(Konec.)

Sandžak je gorat, večinoma nerodovit, le v dolini Lima je zemlja plodna in podnebje za poljedelstvo ugodno. Neredko ne dobi seljak pri žetvi niti posejanega semena, čemur je kriva tudi njegova zaostalost in zelo primitivno orodje. Staro ime za plug je drevo, tu sem videl v resnici orati z drvom.

Srednjeveški fevdalni režim stare srbske države se je zadržal v Sandžaku do svetovne vojne skoraj v celoti. Kot je bila zemlja v stari državi razdeljena na vladarja ter na veliko in malo posvetno in duhovno vlastelinstvo, tako je bila razdeljena še za časa svetovne vojne med age in begu. Seljak iz večine ni imel svoje zemlje. Carju je moral dajati carjevo, agi agovo, begu begovo. Kar mu je ostalo, je bilo njegovo. To je bil beglučarski sistem, ki je največ oviral kulturni napredek tamošnjega ljudstva. Zemlja je bila razdeljena na manjše in večje čitluke. Njihovi gospodarji, age in begi, so dajali svojo zemljo čipčijam (seljakom), da so stanovali na njej in jo obdelovali. Zato so morali dajati agu ali begu $\frac{1}{4}$ žita in $\frac{1}{2}$ ali $\frac{1}{3}$ sena ter čuvati gospodarju živino, prihajati po potrebi k njemu na delo in mu prinašati mleka, sira in meda. Age in begi so stanovali v mestih ali večjih selih in niso bili trdi s čipčijami. Med njimi je vladalo patriarhalno razmerje.

Če so bili agom in begom čitluki edini dohodek, so se vdajali kaj radi lenobi, posedanju po hanih in kavarnah ter pijanstvu. Od propalih agov in begov si je priden čipčija lahko za malo denarja kupil zemljo. Na ta način osvobojenih kmetij je bilo že precej.

Čipčije so po pravilu pravoslavni. Mohamedanski Srbi imajo večinoma svojo zemljo in se strogo ločijo od pravoslavnih, četudi so člani enega naroda in imajo isti jezik, običaje, nošnjo in tip. Mohamedanci so konservativni in protivni novotarijam, pravoslavni kažejo več smisla za napredek.

Prosveta je bila na nizki stopnji, slabša kot za časa stare srbske države, ko se je širila samo iz samostanov.

Imovinsko stanje je bilo bedno. Če je bil kak bogatin na selu, je bilo njegovo bogastvo v živini, ki pa mu jo je pobirala vojska, in ne v denarju. Le na visoki ravni vzhodno od Lima je bila živina lepa, zlasti ovce, ki so dajale fino volno in okusno meso. Največ je bilo koz, ker je zemlja vrlo primerna zanje. Sicer je bila živina srednja, nedovoljno hranjena in brez nege.

Trgovina je spala. Stara dubrovniška cesta, ki je vodila iz Dubrovnika preko prelaza Metaljke v Plevlje, Prijepolje, Mileševo, Sjenico, Novi Pazar in po dolini Ibra do Raške, pa prek Kopaonika v Niš, je bila mrtva in deloma nič več v rabi.

Pri mojem prihodu v Sandžak so bili skoraj vsi odrasli Srbi, kar jih je bilo ostalo doma, že v raznih madžarskih taboriščih, le Turke (Turčija je bila zaveznik Avstrije) je puščala oblast na miru, vendar je bilo tudi nekaj teh pod nadzorstvom.

Okupacijska oblast je pobrala takoj vse orožje, kar ga je imelo civilno prebivalstvo. Samo nekaj Turkov je smelo s posebnim dovoljenjem obdržati svoje lovske puške. Smrtna kazen je čakala vsakogar, kdor bi prikril kako puško.

Med častniki je bilo nekaj lovcev. Nadporočnik L., po mojem mnenju po rodu Čeh, ki pa se je izdajal za Nemca, je bil že po poklicu lovec, kajti bil je gozdni upravitelj na nekem slavonskem veleposestvu. Stotnik G., pobočnik okrožnega poveljnika, je kazal zanimanje za lov, a je rajši govoril o njem, kakor pa hodil po strmih bregih. Enak je bil major R., po rodu Slovak, ki pa se je čutil Madžara. Oseb za lovske pogovore torej ni manjkalo, vmešavali so se pa vanje kakor dandanes radi tudi taki, ki niso bili še nikdar lovili.

Obenem z nastopom službe sem dobil od okrožnega poveljnika pravico loviti. Posebno vesel nisem bil te pravice, kajti prepričan sem bil, da ne more biti divjadi v pokrajini s prostim lovom, ki je bila vrh tega zasedena od vojaštva. Toda zmotil sem se. Zajcev in lisic je bilo prav veliko, pojavljale so se tudi divje svinje. Da je pa Sandžak poleg Črne gore, Bosne in Hercegovine ter Južne Srbije pravo leglo volkov, je znano. Da so se zajci in lisice zaredile, je pomagalo odvzetje orožja prebivalstvu in prepoved lova. Kdor je smel obdržati puško, ni smel sam na lov, ampak le v družbi takega častnika. Zankarjev ni bilo v Sandžaku med tamošnjim stanovništvom do svetovne vojske in ne med njo. Nastavljali so edino pasti volkovom in lisicam. Tudi strupa niso poznali.

Da se mi ne bi godilo tako kot v Bukovini in Galiciji, sem si hitro naročil pri Ševčiku v Ljubljani polurisanico. Poslal mi je skoraj z obratno pošto zadnjo, ki jo je imel.

Kmalu nato nas je pozval pobočnik G. na lov na zajce. Udeležili smo se ga štirje častniki in sedem Turkov, ki so pripeljali svoje brake. To so bili črni ali rjavi, srednje veliki, vitki, sestradani psi (saj niso imeli ljudje kaj jesti in so na pr. v pleveljskem okrožju od gladu umirali!), a izredno dobri. Dobrih brakov sem bil vaje od mladega, saj so sloveli očetovi istrijski daleč prek belokranjske meje. Njihovo delo je bilo na suhih, kraških belokranjskih tleh skoraj enako težko kot v kamnitnem, deloma golem Sandžaku. Kljub temu so me prijepoljski braki očarali. Bil je vroč septembrski dan. Brda peščena (prla), suha, brez vode, slabo zarasla. Zaradi lagodnosti nekaterih udeležencev smo začeli loviti šele po devetih, ko je roso že popilo sonce. Vendar so se psi kaj kmalu oglasili. Držali so izvrstno in v pravem pomenu besede žvrgoleli za zajcem čez prlo. Sulejman beg, ki nas je postavljaj, me je postavil ne daleč od sebe, češ: »Ovde će izbiti golemi zec.« Res se je obračala gonja proti meni. Kmalu sem zagledal dolgouhca, kako jo je brisal čez breg in se vil med grmjem in trnjem. Prav za prav bi zajec, ta naša skoraj vsakdanja lovna žival, ne smel vznemirjati lovca. To pot mi je pa le začelo biti srce, ker sem videl, da me gledajo od vseh strani. Na golih bregih smo namreč videli drug drugega. Že sem pomeril, a zopet odmaknil puško, ker se mi je zdel strel na med trnjem bežečega zajca negotov. Ob mali preseki sem opalil nanj. Prevrnil se je. Sulejman beg je privzdignil desnico k svoji rdeči kapi in zaklical: »Dobra puška!«

Tisti dan sem ustrelil še dva zajca. Ušel mi ni nobeden. Tako sem potrdil, da nisem lovec samo v besedah. Čudil sem se pa trem rečem: da ne manjka zajcev, da gonijo lahko psi ob vročini po škrilasti, izsušeni zemlji in da so streljali Turki s svojimi šibrenicami le kleče.

Na tem lovu sem sklenil potrebno znanje s turškimi lovci, ki so me za drugi dan povabili v kavarno in me počastili s kavo in z mehko rakijo. Odslej sem lovil z njimi večinoma sam brez drugih častnikov po bližnji in daljni okolici Prijepolja, tega nekdanj važnega tržišča, ki je bilo pred stoletji na višji stopnji blagostanja in kulture kot v času svetovne vojske. Večkrat nas je vodila pot skozi Dvorišane, 2 km od Prijepolja oddaljeno selo, ne da bi se komu sanjalo, da bodo tu leta 1927. odkopali velik rimski amfiteater in poleg njega zadužbino imperatorja Klavdija. Turki so bili tako nestrpni za lov, da so me prišli večkrat rano zjutraj klicat s psi na stanovanje, češ da je dan dober za lov. Večinoma sem se jim odzval, prepustil službo naredniku in vzel za hrano nekaj hlebcev vojaškega kruha ter

cigaret. Zlasti s temi sem se jim močno prikupil, saj so živeli največ od cigaret in kave. Svojemu naraščaju niso dovoljevali kaditi in srkati črno pijačo skozi sladkor do osemnajstega leta. Zato so bila lica mladih Turčinov tako zdravo rdeča.

Raznim našim psovodcem priporočam, da bi v ravnanju s psi posnemali turške lovce. Dasi sami lačni, niso pokusili kruha, ki sem ga razdelil mednje, dokler niso dali nekaj kosov svojim psom.

Ganljiva je bila njihova ljubezen do orožja. Prav ob Limu, nekoliko stran od drugih hiš, je imel svojo lepo kulo sedemdesetleten Turek, ki je slovel daleč naokoli kot velik dobrotvor. O njem so pripovedovali vsi brez razlike vere toliko lepih reči, da sem ga obiskal. Vsak gib, vsaka beseda in način govora je pričal o blagosti tega moža. Noben siromak ni odšel iz njegove kule brez podpore. Živel je sam brez žene ali žena. Zavaljo splošne priljubljenosti mu okupacijska oblast ni zaupala in mu je pobrala orožje. Ko sem se pozneje, vračajoč se z lova, z njim srečal sredi njiv, me je prosil, da bi si smel ogledati mojo puško. Drhteč in božajoč so drseli njegovi suhi prsti po puški, v očeh so se mu zasvetile solze.

Če sem lovil sam, mi je pripeljal pse Rašid, majhen Turčin z dobrodušnimi očmi, čigar zagorela lica je pokrivala kratka, črna brada. Pri okrožnem poveljstvu je bil z majhno nagrado nastavljen kot logar, čuvar gozdov. V moji prisotnosti ni bil nikdar ničesar ustrelil, bil je pa izredno uslužen in pripravljen za vsako pot podnevi in ponoči.

Rašid mi je prinašal vesti o divjadi. Po njegovem pričanju je bilo par srn na Mijajlovici (1406 m), a ta je bila daleč. Na Jalovniku pri Ivanju ob Limu so jih bili pobili že v začetku vojske. Blizu tega kraja sem zalezel in ustrelil konec septembra beloglavega jastreba. Razkril je merilo 220 cm. Sliko še hranim. Plena sem bil vesel, a pozneje sem se prepričal, da mršnjiki v teh krajih niso redki in da jih tudi ni težko zalesti. Ustrelil sem ga izza spominskega kamna ob cesti, kjer sem, počivajoč s plenom, prebral ta napis: »O putniče, mili rode, teško nama bez slobode. Ovde, brate, usred tmine od prokletog dušmanina pade nada i moj sin Mihajlo Košanin. Što je imao, sve je dao, za slobodu i život je žrtvovao.«

Medvedi se niso sledili. Po Rašidovem zatrdilu se je zadnji ubil leta 1915. v skalah blizu Hisardžika, nekdanje znamenite turške trdnjave blizu samostana Mileševe, kjer se je dal kronati leta 1577. na grobu sv. Save bosanski ban Stjepan Tvrtko za kralja Srbije in Bosne. Najbrž je obstrelil medveda kak domačin

s prikrito vojaško puško; da je poginil, kajti medved pleza izvrstno po skalovju.

Za divje peteline je vedel na Zlatar Planini (1478 m), oddaljeni 13,5 km od Prijepolja. Preden je prišel čas njihovega petja, sem moral v Tirole.

Rašid mi je pravil, da je okrog Bijelega polja mnogo precej velikih ptic, ki zlete s tal s šumom. Popisoval mi jih je tako, da sem mislil na fazanke. Dasi je Bijelo polje, nekdanji sedež

limske metropolije, precej daleč od Prijepolja, sem si vzel dopust in sva z Rašidom odjahala tja. Ugotovil sem pa le jerebe, kar je bilo tudi važno.

Uplenjena divjad je šla v častniško kuhinjo. Nekega dne sem hotel razveseliti z zajci turške lovske pomagače. Nikdo mi pa ni hotel vzeti zajca, le Avdo, ki je pil proti verskim predpisom tudi vino, češ da v vojski ne veljajo verski predpisi glede hrane, ker so jih zamenili posvetni, in ki je naveržil v strupeni zbrodi vojnih časov mnogo brezmiselnosti in dovtipov, s katerimi nas je na lovu zabaval, je bil takoj pripravljen odnesti svojega zajca. Za druge mi je razodel, da jim prepoveduje vera jesti zajca; če mu nismo takoj po ustrelitvi prerezali vratu, da bi mu odtekla kri. To smo storili drugič, da so lahko šli vsi turški lovci s plenom domov.

Lisica ni bila redka v pogonih. V treh mesecih sem jih sam ustrelil 14, eno popoldne tri. Med temi ni bilo nobene izpeljanke.

Najlepše so bile one, ki so se zadrževale v rujovini. Te je bilo na nekaterih bregovih toliko, da so se rdečili od nje, kot da bi bili s krvjo močno poškrabljeni. Da ni bil julij za nami, bi človek mislil, da cvete burja (rododendron). Ako si odlomil vejičico rujovine, so se ti kar sprijeli prsti od njenega lepila. Domačini so rujovino z uspehom uporabljali pri strojenju kož. V ta namen so jo tovorili tudi v Plevlje.

Izreden dogodek sem doživel na brakadi med Mileševo in Prijepoljem. Stal sem ob Mileševki. Komaj smo pse izpustili, sem začul v grmovju skoke. 150 korakov od mene je bežal v planino velik volk. Tudi Sulejman beg ga je videl, drugič v življenju na lovu, dasi je štel že pet in petdeset let in mu je potekalo vse življenje v lovu. Prvič sta se srečala z volkom zimski večer. Sneg je padal in Sulejman je korakal tiho v svojih opankah po poti domov. Kar sta mu zažareli nasproti veliki, živi iskri. Pred njim je stal volk. Sulejman je bliskoma potegnil puško z rame, napel petelina in sprožil, toda ni dalo ognja, ker je bila kapica prednjače premočena. Preden je napel drugega petelina, volka že ni bilo. Pač ga je videl večkrat, ko ni imel puške. Tako je prišel nekoč pri belem dnevu brez strahu k njivi, na kateri so orali.

Pastirji v Sandžaku so bili v vednem strahu pred volkovi. Zaradi teh niso puščali dece na pašo, ampak samo odrasle, kar je pomenilo izgubo delovne sile. Tudi ponoči so morali biti na preži. Samotne hiše so imele pred vojsko po več psov zaradi odbrane od volkov. Volk namreč ni navadna zver, ki dela človeku škodo, da se obdrži po prirodnih zakonih pri življenju. Njemu ni krvi nikdar dovolj in nobena vrsta domače živine ali koristne divjadi ni varna pred njim. Volk ne kolje in ne žre samo toliko, da se nasiti in si napolni trebuh, ampak mori, kar največ more, če se mu le nudi prilika. Zato ga je treba iztrebiti do zadnjega repa.

Volke lovi lahko z uspehom samo, kdor pozna temeljito njihov način življenja. Tega poznajo pastirji, ki jih tare dan in noč briga, od kod bo udaril volk. Ti vedo za vse špilje in brloge, kjer se volk koti, za vsa pota, koder se pozimi potepa, za vsa skrivališča, od koder dela roparske pohode, in za vse njegove prehode. Toda taki pastirji so ta čas pazili v rovih na druge zveri ali pa umirali od lakote v taboriščih. Doma so bili deca, žene in starčki.

Volčji lovec mora umeti prenašati napore in vremenske neugodnosti, noč ga ne sme plašiti in zora ga ne sme najti na ležišču.

Nekega dne so javili poljski orožniki, da vidiijo ljudje po hribih ob bosanski meji volkove. Naglo smo se domenili za njihov pogon. Kar je moglo častnikov zapustiti Prijepolje, so se vsi stavili to pot pod povelje nadporočnika L. Turške lovce je zbobnal Rašid, dodali smo jim za gonjače še nekaj vojakov. Ker je bilo daleč, smo tja jahali. Za prenočišče sta bili določeni dve hiši vrh planine, katerih stanovalci so se nam umaknili v bližnje naselje. Jedi in pijače smo vzeli dovolj s seboj, ker lovci in vojaki ne spadajo med postnike. Ko smo prišli k prenočišču, so vrtili na različnih pred hišo tri janjce. Tudi harmoniko so prinesli od nekod. Godba je takoj povečala ugodno razpoloženje, ki je vidoma rastlo zaradi prav vojaškega zauživanja rakije in priljudne mostarske žilavke. Nadporočnik L. in praporščak K., po poklicu učitelj v nekem slavonskem selu, ki se sicer nista mogla, sta se pričela kmalu objemati. K. je bil res izpodčelnik, a njegovo srce je bilo boljše kot pogled. Ženske so družbi manjkale. Turki so jih o pravem času spravili na varno, ker niso tega mnjenja kot Merežkovski v svojem romanu Leonardo da Vinci, da je žena v hiši podobna ognju na ognjišču. Četudi ga še toliko posodiš sosedom, vedno ti ga ostane dovolj. Ker ni bilo žensk, sta plesala L. in K. sama. L. je pozabil, da je Nemec, in je s K. neprestano pel, odnosno tulil:

Ala smo se sastali bečari,
pa nijedan za kuću ne mari.

Pri tem sta tolkla s petami po tleh, kar sta mogla. Zamenjala sta si celo smrtovnici, češ da pomeni smrt enega tudi konec drugega.

Pogovor s Turki ni povzdignil moje nade na uspeh. Če ti reče domačin, da morda zalezeš divjad, potem je gotovo ne boš. Seznanili so me pa z možakom, ki je znal posnemati volčje zavijanje. Proti enajsti uri sva se ukradla iz družbe. Noč je bila silno temna. Turčin me je moral peljati za roko, dokler se mi niso oči privadile temi. Hodila sva dobro četrť ure. Po kratkem oddihu je položil Turčin roke ob usta in zavil: uu ... uuu ... uu. Ni trajalo pet minut, ko se mu je odzval volk nekje daleč prek doline. Kar pretreslo me je. Zopet je Turek zatulil in volk se je odzval. »Ali ga priklieva?« sem vprašal drhteč od razburjenja. »Ne, gospodine, predaleko je.« Domov grede mi je povedal, da se mu volki radi odzivajo, a do strela še ni priklical nobenega. Ko bi imel puško z durbinom (daljnogledom), bi bilo morda drugače ...

Drugo jutro družba ni mogla vstati. Šele proti deveti smo se podali na stojišča. L. je bil še poln rakije in žilavke. Nismo

ga mogli pregovoriti, da nam ne bi jahal na čelu in delal ropota. Izid je bil temu primeren. Niti eden ni videl ničesar. Občudoval pa sem Turke, s kako lahkoto so hiteli v svojih opankah po bregovih, kjer je nam na vso moč drselo. Torej le ni bila moja najiskrenejša želja otroških let, da bi mi kupil oče v Karlovcu opanke, brez podlage!

Kmalu po tem poraznem pohodu se je zglasila na okrožnem poveljstvu neka žena z Zlatar Planine in javkala, da so ji vdrli v stajo volkovi in pomorili pet ovac. Tri so odnesli, dve pustili. Rašid jo je pripeljal k meni. Za nekaj sladkorja in kave je bila pripravljena pustiti za vabo raztrgani ovci. Z Rašidom sva šla z ženo takoj na njen dom. Vrata nam je odprla njena tridesetletna hči Ruža, ki je delala vso čast svojemu imenu. »Da si dobro i zdravo!« me je pozdravila in se med globokim poklonom prekrižala. Dokler sem govoril z njo, se ni hotela usesti. Mož ji je bil v taborišču v Aradu in ji je pustil doma dve deklici (9 in 7 let), ki sta me s strahom gledali. Rašid se je začel takoj lisičiti okrog Ruže, a brez uspeha, kakor je pozneje priznal.

Ogledal sem si kraj. Na primerno razglednem svetu ne daleč od staje sva pričela kopati z Rašidom, z Ružo in njeno materjo jamo za čakanje. Izkopali smo jo toliko, da sva z Rašidom lahko sedela v njej, le del nad prsmi nama je gledal iz nje. Za kritje tega sva obložila jamo s primernim kamenjem in ga prikrila z vejami. Raztrgani ovci sva položila na 50 korakov pred jamo, eno bolj na levo, drugo bolj na desno.

Ob osmih sva bila že v čakališču. Mrzla sapa je vlekla. Nebo je bilo jasno, le za samostanom Mileševo se je dvigal oblak. Zdel se mi je kot kosmat starec v težkem kožuhu. Ogromne roke je imel pritegnjene k pasu. Njemu nasproti se je iztezal pes z grivasto glavo in dolgim gobcem. Bližala sta se. Ko sta se zadela, je postalo vse nebo oblačno. Sapa je potegnila močnejše. Skoraj so začele plesati snežinke, katerih ples se je izprevrgel v pravi metež. Ker nisva videla nikamor, sva šla v hišo, da bi ob hrastovi luči pričakala konec meteža. Mene je posilil spanec. Zleknil sem se po klopi in napol spal, na pol bedel. Ob dveh me je zbudil Rašid, češ da ne pada več, a videlo se je tako slabo, da sva premišljevala, ali bi šla na čakanje ali ne. Vendar sva šla, si vzela sena s seboj, da bi ne sedela na snegu in čakala do sedmih. Niti ena žival se ni ganila. Pred mrazom naju je nekoliko varovala čutara z rakijo.

Drugi dan sva deloma spala, deloma pa hodila po planini za sledovi. Volčjega ni bilo nobenega. Dan je bil sončen in

drevje je streslo s sebe skoraj vso sneženo odejo. Očistila sva si tudi čakališče in ga pripravila za noč. Ta je bila jasna, svetla in mirna, toda mrzla. Že sem mislil, da bom moral zaradi mraza zapustiti čakališče. Nekako ob desetih me sune Rašid narahlo s komolcem in pokaže z očmi na levo. Na robu se je plazila senca. Hitro daljnogled k očem! Volk! V polkrogu se je približeval in oddaljeval, postajal, šel v trabu dalje, nato pa je hipoma obstal, nekaj premišljal in se ulegel. Od časa do časa je vzdignil glavo, privzdignil uhlje in vohal gledajoč proti našemu zaklonu. Kmalu se je vzdignil, se iztegnil in privzdignil glavo. Naenkrat ga je streslo, odskočil je in zbežal. Dobil naju je v nos. Na begu je še enkrat obrnil glavo, da bi se prepričal, kaj je z njegovo nevarnostjo.

To pot mi je bilo prvič žal, da delimo lovci divjad v koristno in škodljivo.

Čakala sva še par ur, a volka ni bilo. Je namreč izredno plaha, previdna in premetena zver z zelo bistrim vidom.

Moj prijatelj v Sjenici je hotel volke privabiti z živo kozo, ki jo je privezal za grm. Čakal je mnogo noči. Kozja je meketala, a primeketala ni ničesar.

Oče mi je pravil, da so v Beli Krajini lovci priklepali pse za grme in jim stopali na prste, da so cvilili, a volkov niso mogli privabiti, dasi zelo cenijo pasje meso.

Rašida sem pustil še za dva dni pri čakališču, sam sem pa odšel v Prijepolje. Toda tudi v teh dneh ni bilo volka in v naslednjih tudi ne.

Ko sem šel mimo groblja pri Mileševi, so zbudile moje zanimanje lesene naprave, zabodene v zemljo poleg spominskih kamnov. Bile so brez napisov, pri vrhu pa so nosile lesene figure, okrašene s prtiči v raznih barvah. Čim več je bilo teh prtičev in čim višji so bili koli, tem večja je bila žalost za pokojnim — tako se mi je reklo.

Sredi decembra je javil Rašid, da so se pojavile na levem bregu Lima divje svinje. Kolikor je mogel slediti v deloma ukorjenem snegu, jih je bilo 9 do 12. Lovci smo se naglo zbrali. Vodstvo je prevzel zopet nadporočnik L. Zabičal nam je dvoje: 1. da moramo biti popolnoma mirni. 2. da ne sme nikdo sam za svinjo, če bi jo obstrelil, ker je to nevarno. Postavljal nas je Sulejman. Mene je postavil na prelomu dveh grebenov, češ: »Tu mora stati dobra puška.«

Še danes me zazebe, če se spomnim na mraz tistega dne. Za precej debelo bukvijo sem odbrcal sneg, da sem stal na suhem.

Kljub rokavicam sem moral vtakniti roke v žep. Obut sem bil v dvojne nogavice in onuče, a nog kmalu skoraj nisem čutil.

Turki so pripeljali s seboj pse. Za enega so rekli, da naj bomo pripravljeni na svinje, če se oglasi. Bil je rjav, čokat, bolj nizek kot visok, ne družboljuben in osatega pogleda.

Stal sem že dobro uro, ko se še ni nič oglasilo. Na levi in desni se je pričel dvigati dim. Lovski sosede so kurili, da bi ne zmrznili. Tudi na L-jevem stojišču se je kadilo. Močno me je mikalo, da bi tudi sam zakuril, saj sem stal malone na zbrisu. A vzdržal sem se, četudi sem drgetal od mraza, kajti veliko blaženstvo se ne pridobi brez velike odpovedi.

Naenkrat sem začul gonjače: Kurvo! Kurvo! Pes-svinjar se je oglasil in gonil z debelim, počasnim glasom. Za njim je cvililo še nekaj psov. Gonja se je sukala po bregu sem in tja, tu in tam so lajali psi na mestu. Nato je utihnilo vse za grebenom. Za dobrih deset minut pa sem zaslišal zopet glas svinjarja. To pot je gonil proti meni. Hipoma me je nehalo zebsti. S pripravljeno puško sem čakal, kaj bo. Začul sem skoke pod seboj. Vsak gib in utrip telesa mi je zastal. Puška je bila pri licu. Ne da bi se ganil, sem napeto motril okolico. Naenkrat mi je pogled obstal na ogromni, črni glavi, ki se je kakih 50 korakov pred menoj rila skozi grmovje. Jasno sem videl močne čekane, mali, lokavi očesci sta se svetili. »Kot na medveda ne smeš streljati na svinjo ostro od spredaj,« mi je šinilo skozi glavo. Za trenutek se je ustavil merjasec ob srednje debelem hrastu in pokazal pleče. Strel je zagrmel. Žival je zdivjala mimo mene v nasprotno dolino, puščajoč za seboj krvav trak.

Kmalu je prihropel tudi pes-svinjar. Imel je torej v resnici naravno zasnovo za ta posel. Škoda, da njegov gospodar v teh krajih ni mogel vedeti, kaj se zahteva od svinjarja. Morda bi ne bil potreben poseben trud, da bi gonil samo svinje in da se ne bi oglašal, če jih ne bi videl.

V svesti si L-jevega naročila sem ostal na mestu. Toda vzdržati nisem mogel. Z napeto puško sem šel počasi za sledom. Kmalu pa je prihitel L. in se obregnil name, če ne vem, kaj je naročil. Skupno sva šla za sledom. Naenkrat zašepeče L.: »Tu je!« Le deset korakov pred nama je ležala črna gmota, ki sem jo imel v prvem hipu za hrastov štor.

»Morda je še živ,« je rekel L. in ustrelil vanj. Žival pa se ni ganila.

Priklicali smo še druge lovce. Veselje je bilo veliko. Skoraj v solzah mi je rekel Rašid: »Eh, znaš, gazdo, toliko mi je drago da od dragosti, eto, ne znam ni da se radujem.«

Napravili smo smuke iz vej in potegnili merjasca v dolino, od koder so ga prepeljala vojaška kola do kuharja. Tehtal je 160 kg. Od smole je imel precejšen oklep. Pravi oklepnik.

Zvečer smo slavili merjaščev konec. Polkovnik, okomeren mož z obrazom kot buldog, je vstal in mi napil z ljubeznivo izjavo, da si vzame čeklje in kožo za spomin. Napravil sem kisel poklon in se spomnil Spinozinih besed: unusquisque tantum iuris habet, quantum potentia valet (vsak ima toliko pravice, kolikor ima moči). Kome kapa, kome šaka, pravi Srb. Svet se mi je zdel smotrno ustvarjen, da so pred nami živeli možje, ki so izrekli misli, katere se nam ne bi porodile ali se ne smejo poroditi.

V februarju sem bil odpoklican v Tirole. Od turških lovcev sem se poslovil na večer v kavarni. Presenetili so me pa drugi dan. Ko je moj voz drdral skozi Prijepolje, so prihajali na svojih konjičkih in me spremili dober del pota proti Priboju. Dobri, privržni ljudje! Sonce je sijalo nad Limom in odevalo v rumeno barvo obzorje. Turški konjiči so se ustavili, desnice so se privzdignile k rdečim fesom. Merhaba!

Zdelo se mi je, da je življenje sama ločitev.

O lovu v Tirolah in na beneški ravnini drugič.

Dobрила Peter

Srna - mati

Številna družba zelene bratovščine je sončno jesensko nedeljo stopala veselo razpoložena, a vendar previdno po razorani poti, ki je vodila skozi pestro barvani gozd strmo v breg. Čim bolj se je družba bližala vrhu, tem bolj se je krčilo njeno število. Kot zadnji se je postavil vodnik na razgledni točki, od koder je lahko opazoval potek lova.

Mir je vladal v gozdu, le včasih je skozi les potegnil jesenski veter, tu in tam odtrgal z vej že redke rjave liste, ki so še pred kratkim s svojo senco ščitili zemljo pred pekočimi sončnimi žarki, se poigraval z njimi v zraku ter jih spuščal, da so se vrtinčili na tla, kjer so tkali toplo odejo za bližajočo se zimo.

Od časa do časa je skozi les prodrla lepa, srebrno čista melodija, ki je vrela iz grla črnogrlega petelinčka, ki je tam za robom morda vozil kočijo in dvoril svoji dragi, morda pa pozival tekmece na boj.

Od nekod je tiho in leno priletela mehkokrila lesna sova in se usedla na suho vejo debele bukve. Ne daleč od nje je na boru čepela šoja. Ko je opazila sovo, je začela nemirno obračati čopasto glavo, preskakovati z veje na vejo in se vesti tako, kot da svojim bistrim, sivim očem ne verjame. Spustila se je z bora in se usedla na vejo bukve tik nad sovo, si jo od blizu dodobra ogledala, nato pa previdno odletela na vrh bukve, kjer je z bojnim klicem pozivala tovarišice na boj za obrambo rodu.

Na njen krik so se od vseh strani začele zbirati vreščeče šoje, ki se jim je takoj približal še kos in z bojnim klicem: čuk-čukčuk-činčinčin-čukčuk-čuk pozival na okope ves svoj rod. Od nekod je kot pšica priletela na deblo bukve žolna, poropotala z ostrim kljunom po gladkem lubju in kriče zopet odletela po pomoč. Kmalu se bojno razpoloženemu zboru pridruži siva vrana, za njo druga in tretja, od nekod prihiti ves razburjen ščinkavec in hujska: kaar-kri-kaar-kri. Vrane začno kot najpogumnejše napadati sovo zdaj od ene zdaj od druge strani. Nastane silen krik in vik. Toda sova se za vse to ne zmeni. Šele ko začno ptiči z vranami na čelu le preveč predrzno napadati, se ob veji na bukvi ne počuti več varno; spusti se nizko nad zemljo in nerodno zakrili skozi les. Vrane in drobni maščevalci jo spremljajo v bojnem razpoloženju. Nenadoma pa odjekne pok iz puške, svinčena zrna stro begunki krila in mrtva sova pade pred mla-dega lovca. Pregarjalci umolknejo in se prestrašni razletijo, po gozdu pa zopet zavlada mir.

Daleč, prav ob meji sosednega lovišča se ob določeni uri oglasi lovski rog in oznani strelcem pričetek lova. Po stojiščih nastane nemir. Tu šuštenje papirja, tam škripanje trinožnika, nekje potajeni kašelj, pok puškega zaklepa, urni skoki na odkazana stojišča; vmes je komaj slišati pritajeni, šušljavi razgovor mlajših lovcev. Komaj zamre v lesu poslednji zvok oznaila, nastane na stojiščih mir, le nekaterim lovcem začne srce hitreje biti, kajti v daljavi se oglasi visok, ostro odsekan glas vsem strelcem dobro znanega istrijanca. Ta je naletel na svežo sled srnje družinice, ki šteje krepko srno-mater in dva komaj nekaj mesecev stara kozlička.

Ko srna-mati zasluti pretečo nevarnost, se urno dvigne s svojega ležišča in zvabi oba mladiča v najbližnjo goščavo, kjer se v visoki praproti potuhneta na materino znamenje k tlom. Medtem se je že zbralo skoraj za cel tucat čistih in mešanih istrijancev. Zdaj ostro zvonijo v lepi pasji harmoniji in sledijo svojemu vodniku. Na vidnem mestu, že prav blizu naglo bližajočih se gonjičev obstane srna za hip, gotovo z namenom, da se pokaže zasledovalcem. Ti jo res zapazijo in pospešijo gonjo. Tedaj se srna okrene in se spusti po bregu navzdol, da izpelje preganjalce daleč od svojih mladičev.

Gonja se spušča vedno globlje v dolino. Tu je srna preskočila potok in prebredla mlako ter nadaljevala beg po nasprotnem, strmem bregu. Ker je srnina sled ob vodi prekinjena, utihnejo zasledovalci ob vodi za trenutek in se razkropijo. Nekateri iščejo ob potoku navzgor, drugi navzdol, pogumnejši pa se poženejo kar v vodo, prebredejo mlako in res kmalu najdejo sled. Tedaj zacvilijo, kot bi jim kdo stopil na rep, gonja se nadaljuje po strmini in zamre za vrhom nasprotnega brega.

Vnovič se oglasi lovski rog, ki zaman vabi pse; na stojiščih se puške, ki so že bile pripravljene na strel, povesijo k tlom. Nastopil je čas, ko menijo nekateri strelci, da se lahko malo pogovorijo, kajti psov ne bo zlepa nazaj. Res je na nekaterih stojiščih stopil sosed do sosedu in polglasno ugibljeta, kakšna je bila vrsta pobegle divjadi, zakaj ni bežala na stojišča, ali ni bil temu kriv morda vodja pogona itd.

Na mali, z goščo obrasli sončni jasi v bregu se medtem dvigne s svojega toplega ležišča pod nagnjeno skalo močan lisjak, se leno pretegne, zazeha in se odpravi skozi največjo goščo proti vrhu. Za trenutek še postane, željno pogleda nazaj na toplo posteljo in strese lepi kožuh. Morda ga je spreletela misel, kako bi se prileglo še nekaj uric ležanja na toplem, ali varno ni, varno ni, treba je oditi. Počasnih in previdnih korakov

nadaljuje pot. Prav ko hoče preskočiti stezo, obstane kot vkovan. Na njej opazi lovca, ki naslonjen ob hrast sedi na stolcu in glasno spi. Lisjaku ta prizor očividno ne ugaja; bliskovito se obrne in jo urnih krač pobriše nazaj v dolino, od koder skuša v velikem loku preiti vrh na drugo stran. Tedaj pa odjekne rezek strel iz puške drugega, čuječega lovca in grešna duša starega lisjaka se preseli v večno lovišče.

Spet se začuje glas lovskega roga. Na goličavi sosednjega vrha se pojavi siva lisa — srna, ki malo postane in že zopet beži, beži. Tik nad vasjo je stopila iz gozda na goli travnik in se za trenutek ustavila, da se malo odpočije in zajame zraka. Korakoma beži prek praznih njiv do vode, kjer leže.

Medtem se na vrhu že pojavijo in zazvonijo neutrudni zasledovalci; spustijo se po sledi nedolžne begunke po bregu navzdol, zapustijo gozd in glasno prečkajo prazno polje. Izmučena srna se s težavo dvigne in hoče preskočiti potok, a moči ji odpovedo. Skok je bil prekratek, ubožica pade v mrzlo vodo, iz katere se le s težavo reši na drugi breg.

Srna čuti, da se razdalja med njo in preganjalci z vsakim korakom krajša, a vendar se ustavi, da zbere poslednje sile za nadaljnji beg, nato pa se požene poševno po strmem bregu do pota v sedlu. Tu za hip postane in si oddahne, a zasledovalci so jo opomnili: bé-ži, bé-ži, da ne postaneš plen ostrih zob.

Po dveurni gonji je nastopil trenutek, ko bi moral odjekniti strel, ki naj bi zrušil bežečo srno in umoril junaško mater. Toda glej, pričakovanega strela ni: lovec, ki je sedel ob poti, ni dvignil puške k licu, marveč je le zakrilil z njo po zraku, da bi begunko napodil. Srna, ki je opazila lovčevo kretnjo, je malo odskočila in še bolj pohitela. Bila je že vsa zasopla. Iz penastega gobčka ji je visel jezik in po njem so se cedile bele pene, videlo se je, da je silno utrujena. V hipu je izginila prek roba v sosednjo dolino.

Dobri, stari lovec je tiho sklenil poloviti zasledovalce, da jim prepreči nadaljnji pogon, zato se je postavil na pot na srnino sled. Komaj to stori, že so pridrveli čez sedlo najvztrajnejši gonjiči. Prvi bržkone ugame lovčevo namero, zato odskoči, naslednji pa se lovcu izogne v loku. Ta dogodek za nekaj minut prekine glasno gonjo, ki nato preide v sosednjo dolino.

Skrb in bojazen ter neskončna ljubezen so bežečo srno vlekli nazaj k mladičem. Zato spremeni smer in se v velikem loku vrača čez črto, kjer stojijo strela željni lovci. Že prečka stojišče pri »debeli tepki« in zdi se, da stoji tudi tu uvideven lovec in da se ji bo vrnitev posrečila. Tedaj se pa nenadoma strese ozračje

zaradi silnega poka in uboga srna, junaška mati, se s prestreljenim srcem zruši mrtva na zemljo.

Veliko, krvavordeče sonce se je poslavljaljo od dneva in utonilo za goro. Rdečkasti žarki so še poslednjič obsijali breg in log. Na nebu je zablestela večernica; začelo se je mračiti. Zvonjenje neumornih gonjičev je utihnilo.

Ko se je stemnilo in se je gozd umiril, se dvigneta iz visoke praproti nič hudega sluteča osamela srnica in srnjaček. Malo postojita in prisluhneta v temno noč. Ali se ne sliši mehki materin klic? — — — Ne, le zategli glas skovirja naznanja smrt. Preplašena se mladiča stisneta drug k drugemu in kličeta mater. Toda njih otožni fiiip, fiiip ne dobi odgovora — mrtva mati molči — — —

Škodoželjno zahuka sova, nato pa tiho leti nad živalcama. Po stezi se neslišno priplazi star in močan lisjak. Njegova fina ušesa ujamejo otožni klic in lahne stopinje tavajočih sirotic. Željno se oblizne, stegne vrat in se potuhne k tlom ter negibno čaka svojo žrtev, ki prihaja vedno bliže. Še nekaj stopinj in močno telo lisjaka se sproži, v loku plane na srnjačka in ostro zobovje se globoko zasadi v srnjačkov vitki vrat. Z obupnim krikom in večanjem se uboga žrtev vrže na tla in se, da bi se znebila strašnega bremena, premetava po suhem listju, toda zaman. Močne čeljusti ne popuste. Srnjaček zbere poslednje moči in se z bremenom zakotali po bregu navzdol do jarka, kjer se borba na življenje in smrt nadaljuje. Milo in obupno ječanje postaja vedno tiše in končno zamre. Sliši se le še dušljivo hropenje. Skozi temni gozd prodre poslednji krik, smrtni krik in krvnikovo delo je z uspehom končano.

Lepi jesenski dnevi so minuli. Po nebu se preganjajo težki, sivi oblaki in na zemljo padajo že prve snežinke. Mraz pritiska vsak dan huje, zemlja zmrzuje in debela pokajo v gozdu. Osamela srnica pa tava brez zaščite in skrbnega materinega vodstva. Le slučajno se izogne nevarnostim, ki ji prete. Sneg se siplje v gostih kosmih. Srnica, ki sedaj doživlja prvo zimo, si še ne zna iskati hrane. Njeni parklji so tudi še prenežni, da bi z njimi prebila debelo in zaledenelo plast snega in si pod njo poiskala in utrgala šop suhe trave ali robidov list. Z drevesnih debel obira suhi mah in lušči trdo lubje ter lomi vršičke praznih vej. Zaradi pičle in slabe hrane vedno bolj slabi in končno oslabi do onemoglosti. Nekega dne pa obleži v snegu. Izpod neba se na onemoglo živalco siplje gost sneg. Pod debelo snežno odejo zaspi za vedno poslednja žrtev nepremišljeno oddanega strela, ki je umoril srno-mater.

Nosni obad pri srnah

Žuželke, ki jih imenujemo obade, povzročajo pri domači živini kot tudi pri divjadi posredno ali neposredno večkrat neprijetne pojave in bolezni. Pri srnah so ličinke nosnega obada (*Rachenbremse*, *Cephenomyia stimulator*) zelo pogosto vzrok pogina ali slabe kondicije srn in moramo tega zajedalca smatrati za najnevarnejšega škodljivca srn ne glede na starost in spol.

Nosni obad, ki napada srne v poletnih mesecih za časa rojenja najrajši ob gozdnih mejah in lesah, je približno 2 cm dolga, rjavkasta, kosmata žuželka. Ličinke so rumene s pasastimi progami in črnimi točkami. V polnem razvoju dosežejo dolžino 3 cm in debelino do 7 mm. V večji količini že mehanično zapirajo žrelo in nosne cevi, da je dihanje živali zelo otežkočeno ali sploh nemogoče. Posledica tega je zadušitev. Obadove ličinke povzročajo razen tega tudi vnetje sluzokož v nosu, nosnih votlinah, žrelu in dušniku, ki je spojeno s silnimi bolečinami, pokašljevanjem in splošnim hujšanjem.

Žuželka vbrizgne srni na smrček kapljico tekočine, ki vsebuje že v materinem telesu izležene, majckene ličinke. Te pa imajo na glavi ostre kljuke, s katerimi se zapičijo v nosni sluzokoži. Nazaj obrnjene ostre bodljike zavirajo, da jim telo ne zdrči nazaj. Počasi potojujejo ličinke ob steni nosnega kanala proti žrelu, kjer se zasidrajo. Pri tem nastanejo v nosni sluzokoži večkrat ranice, iz katerih curlja kri. V jeseni in zimi je rast obadovih ličink zelo počasna, hitrejša pa z nastopom pomladi, ko začno ličinke povzročati tudi vidne in občutne bolezenske znake pri srnah. Število ličink je merodajno za izid borbe med škodljivcem in organizmom. Letos smo imeli priliko, naštetih pri poginuli srni do 80 velikih in srednjih ličink.

Ako žival predčasno ne pogine, zlezejo ličinke iz žrela do nosne odprtine, kjer padejo na zemljo in se zabubijo. Iz črnkastih bub izleti v 6 tednih zrela žuželka.

Na živi srni je najizrazitejši znak okužitve z nosnim obadom, odnosno z njegovimi ličinkami krčevit kašelj, ki se razlikuje od stalnega pokašljevanja zaradi morebitnih pljučnih črvikov. Ta kašelj je čuti samo v spomladnih mesecih, pri pljučnih črvih pa prek vsega leta. Težko, piskajoče dihanje se čuje večkrat že od daleč.

Pri razudbi poginulih srn se najdejo ličinke predvsem v žrelu, posamezne pa tudi v nosnih in čelnih votlinah, grlu, duš-

niku in izjemoma v pljučih. Opaža se vnetje sluzokož v okolici ličink in menda v večini primerov pljučnica (bronhopneumonia). V kolikor ne pride do pogina, se opaža na živalih slabša kondicija z odgovarjajočimi znaki na rogeh.

Baje je obadja nadloga po vročih poletjih močnejša. V letošnjih primerih tega ne moremo trditi, ker je bilo poletje 1937. izrazito deževno in ne prevroče, pa je vendar poginilo in bolehalo v naših loviščih zelo mnogo srn zaradi nosnega obada. Samo v enem, sicer priznано srn bogatem lovišču je poginilo zaradi obada več tucatov srn. Primeri nosnega obada so javljeni, oziroma ugotovljeni v državnem veterinarskem bakteriološkem zavodu v Ljubljani v raznih krajih Slovenije, tako da lahko smatramo, da so praktično vsa lovišča ogrožena po tem nevarnem škodljivcu. Vsekakor bi bilo umestno, da lovci in lovski zakupniki posvetijo temu vprašanju primerno pozornost.

Borba z obadjo nadlogo pri srnah je brez dvoma zelo težka. Poznani so razni načini, kako se hoče preprečiti škoda po tem škodljivcu, odnosno kako bi se divjad očuvala okužitve. Zdi se pa, da so do sedaj preizkušene mere vse bolj ali manj problematične in brez znanstvene ali pa tudi praktično zanesljive podlage. Še največ uspeha obeta izdatna naselitev in podpiranje ptic, ki žro mrčes v gozdovih, med njimi lovijo tudi obade. Z umetnimi gnezdi in v zimskih mesecih s posipanjem hrane, v kolikor ptice niso selivke, je mogoče udomačiti večje število takšnih ptic. Zelo koristen je tudi fazan, seveda ne prihaja v poštev v izrazito hribovskih loviščih.

V Nemčiji menda uničujejo nosne obade na ta način, da zgradijo v močno okuženih loviščih stolpe iz svežih desk, na katere obadi radi sedajo. Z mrežami za metulje jih je mogoče poloviti in uničiti v znatnem številu.

Predlaga se tudi, da se rob solnic namaže s katranom, ki naj bi ob priliki lizanja solnic zamazal smrček srne in odvrčal z vonjem obadove žuželke od možnosti okužitve.

Brez dvoma je upravičena in humana zahteva, da se hropeča in kašljajoča srnjad postrelja in s tem zmanjša nevarnost raztrošenja obadovih ličink. To bi bilo treba urediti s posebno uredbo.

Letos sva z nadzornikom g. Ogrisom iz Radovne poskušala na dveh udomačenih srnicah poznano antiparazitarno sredstvo *carboneum tetrachloratum*, toda brez uspeha. Ličinke so napram kemikalijam zelo odporne, zato ne obeta zdravljenje bolnih živali z dodatkom zdravila v soli solnic skoraj nikakršnega uspeha in je treba borbo usmeriti predvsem na zatiranje zrele žuželke.

Kako pripravim psa za razstavo

Ko sem začel zahajati pred leti na pasje smotre in razstave, sem velikokrat slišal, kako se je inozemski sodnik izrazil o tem ali onem psu, da bi dobil lahko boljšo oceno, ko bi se bil njegov gospodar malo bolj pobrigal za njegovo nego. Ta prigovor se je nanašal nekajkrat na prehrano psa, največ pa na slabo dlako.

Da ne sme biti pes niti predebel niti premršav, če se hoče postaviti in se na razstavišču pravilno nesti, je vsakemu jasno. Manj si pa dajo nekateri dopovedati, da mora psorejec spraviti v red tudi odlakanost psa, preden se pokaže z njim na smotri ali razstavi. S psi, s katerimi hočem na razstavo, je nekako tako kot z nami. Če grem k fotografu, se bolje oblečem in si primerno počesem lase ter pristrižem brke, če nisem golobučnik ali golobradec.

Po smotri ali razstavi sem skušal dobiti od omenjenih inozemskih sodnikov navodila, na kak način se naj ureja dlaka gostodlakarjev — za te gre namreč predvsem. Zadovoljivega odgovora nisem dobil nikdar. Od gostodlakarjev smo imeli največ resavcev pred seboj. Navadno je sodnik kot odgovor na moje vprašanje populil psu na glavi ali na nogah nekaj predolgih ali premehkih kocin, češ da je treba na enak način odstraniti vse nepravilnosti dlake.

Ker me je stvar zanimala, sem se začel s tem vprašanjem baviti. V naslednjem podajam na kratko svoje misli v tem pogledu.

Vsak psogojec ve, da menja pes večinoma dvakrat na leto dlako. Misi se predvsem na spomlad, ko izgublja zimsko dlako, in na jesen, ko dobiva zimski kožuh. Pri nekaterih psih, zlasti če so kaj bolni, pa odpada in umira dlaka vse leto.

Naravi moramo pomagati pri menjanju dlake in odstraniti zamrle kocine z roko, s krtačo itd. Potem ne boš tožil, da pušča pes povsod dlako in onečišča stanovanje. Če potegneš ob času mišenja ali šopanja psu po hrbtu z navadno palico, ti šopi dlake, ki jo potegneš na vrh, pokažejo, koliko zamrlih kocin nosi pes v svojem kožuhu po dneve in tedne, preden se jih otrese. Ako je koža psa občutljiva, povzročajo te zamrle kocine srbenje. Pes se čoha, češe in praska in neredko se pojavijo neprijetni izpuščaji.

Skušnja nas uči, da se po večkratnem puljenju premehka dlaka popravi in da postane iz premalo trde neredko trda, šče-

tinasta. Kajti če ne redčimo dlake in puščamo, da raste kodrčija po svoji volji, nima podraščajoča dlaka dovolj zraka in prostora za svoj razvoj. Dlaka ne raste pravilno in se slabša od leta do leta.

Če se stara dlaka pravočasno odstranjuje, se na novo rastoča laže razvija. Ker ni pokrita s staro dlako, so vremenski vplivi nanjo močnejši, dlaka postane odpornejša.

Odvišno dlako odstranimo lahko ob različnem času na različnih delih telesa ali pa ob istem času na vsem telesu. Bolje je prvo. Prej se mora odstraniti nepravilna dlaka na mestih, kjer raste najbolj počasi, nazadnje pa tam, kjer raste najhitreje, to je na hrbtu. Na ta način dobi pes do razstavnega roka pravo odlakanost. Naravno je, da se bodo pokazale na prehodu telesnih delov, kjer se je ob raznem času izravnavała dlaka, neenakosti, ki jih je treba izravnati.

Navadno izravnavamo dlako hkrati po vsem telesu. Kaj moramo odstraniti, kaj pustiti, nam pove vzorna podoba ali vzoren opis posameznih pasem, ki mora biti psorejcu za njegovo pasmo do potankosti znan. Brez tega znanja je vsako zadevno delo nemogoče in lahko več škoduje kot koristi.

Z vsakim psom je treba individualno ravnati. Pri enem raste dlaka hitro, pri drugem počasi in tudi ne na vseh telesnih delih enako.

Čas mišjenja je najbolj pripraven za uravnavanje dlake. Predolge, nepravilno rastoče ali premehke, odnosno pretrde kocine odstranimo, podlanke pa se lotimo le, če je pregosta. V tem primeru je najbolje, da jo prečešemo z gostim glavnikom.

Kot orodje za uravnavanje dlake nam služijo jekleni glavniki z nekoliko daljšimi, tršimi zobmi. Na eni strani imajo ploščico s topim rezilom. Pritrjena je ali nepreložno ali pa je preložna s pomočjo vijakov. Drugo je bolje, ker se ploščica lahko tako premakne, da so zobje daljši ali krajši, kakor zahteva daljša ali krajša dlaka, odnosno če hočemo več ali manj dlake z glavnikom prijeti.

Drugo orodje je puljač, ki ni nič drugega kot žepni nož, čigar rezilo ima na ostrini žagico, katere zobje so na široko in na obeh straneh obrušeni. Puljače z daljšimi zobmi uporabljamo, če je dlaka že precej zamrla in dolga, one s kratkimi zobmi pa, če dajemo psu zadnjo oglaajo.

Tako pri glavniku kot pri puljaču moramo paziti, da ne zagrabimo preveč dlake naenkrat.

Brez krtiče tudi ne smemo biti. Najboljše so male, že nekoliko rabljene, da so mehkejše. Preveč krtičenja pa ni za dlako

dobro, ker postaja mehka in cepljiva. Priporočati ne morem žičnic, ker so preostre.

Tik, preden pripeljem psa pred sodnika, je dobro, če mu pogladim dlako in jo napravim bolj priležno tam, kjer je treba, s palčnikom, t. j. z rokavico, ki ima samo palec in katere dlan ima ščetine, da je neke vrste ščet.

Za krajšanje krempljev uporabljamo močne škarje, katerih en krak je upognjen in ima oster rob, drugi pa je ostro brušen in v polkrogu zaokrožen, da ustreza ta zaokroženost upognjenosti prvega kraka. Skoraj boljša je ščipalnica. Pri obeh moramo paziti, da ne zarežemo v dušo kremplja. Grapave robove priščipljenih krempljev izgladimo z ostro pilo.

Obrvim, brkom in bradi damo samo z roko in glavnikom pravo obliko. Obrvi so zelo važne za izraz psa. Če ima velike, okrogle ali svetle oči, je bolje, da pustimo obrvi nekoliko daljše in zakrijemo na ta način oči, da se zde manjše in temnejše. Obrvni lok je treba vedno naprej česati, da dobi lice psa smel izraz. Brada navadno ni prebujna. Če je je preveč, jo lahko s prsti oskubemo, nikdar je pa ne pristrižemo s škarjami.

Na notranji strani uhljev ne smemo dlake striči, ampak jo kvečjemu populimo, da ne ščegetajo pristrižene kocine psa, zaradi česar lahko uhlje krivo drži. Le pri zelo občutljivih psih se lahko poslužimo škarij, sicer se pa smatra uravnavanje dlake s škarjami splošno za nešportno.

Preden pričnemo z uravnavanjem dlake, je dobro (pri zelo zamršeni dlaki je to potrebno), da psa posipljemo z angleško kredo (to ni navadna kredo, ampak neke vrste na suho pereči ali umivajoči prašek), kar ima za učinek, da se zamršena dlaka pri česanju laže loči. Česati pa moramo z redkim glavnikom.

Nato pričnemo s puljenjem in čiščenjem. Pes mora stati z glavo od nas. Začnemo pri glavi, nadaljujemo prek vrata, hrbta, čez rep, noge in trebuh vedno v pravcu naravne lege kocin, nikdar pa ne proti tej legi. Delati moramo počasi. Z glavnikom ali s puljačem zgrabimo odvišni ali nepravilni šop dlake (čim manj, tem bolje), pritismo s palcem puljač ali glavnik, ki ga držimo nekako v kotu 45°, ter izpulimo s kratko, krepko potezo šop dlake. Na ta način dobimo enakomeren kožuh.

Dobro je, če posipljemo po tem delu dlako s Höferjevim praškom št. 1 in izkrtavimo naslednji dan kožuh z mehko krtačo ter ga izgladimo s srnjo kožo. Posipanje s Höferjevim praškom se izvrši na ta način, da ga z eno roko sipljemo, z drugo pa vlečemo proti dlaki. Nato vdrgnemo prašek z obema rokama. Četudi se bo pes otresal, mu bo ostalo še vedno dovolj praška v

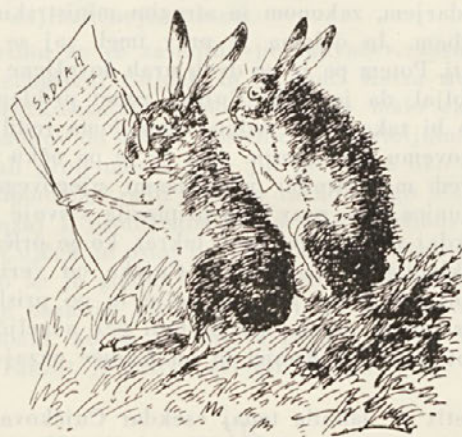
kožuhu. Čez nekaj časa okrtajmo psa na lahko z mehko krtačo in mu izgladimo dlako po njeni pravilni legi z volneno krpo ali s srnjo kožo.

Štiri do pet dni pred razstavo je treba psa okopati in takoj osušiti. Morda niti ne bo potrebno posipanje z angleško kredo, da mu spravimo z redkim glavnikom dlako v pravo lego. Da ostane dlaka v tej legi, ogrinjajo nekateri pse za nekaj dni s platnenimi odevami, ki jih privežejo ob telo s traki.

Pred štirimi meseci starosti (bolje še pozneje) ni dobro psa kopati, pa tudi po tej dobi moramo delati s pametjo. Voda bodi mlačna in poslužujmo se antiseptičnega mila. Milnica ne sme priti v oči ali ušesa. Psa je treba po kopanju izplahnuti, da odleti vsa puljenica. Izbrišemo ga z volnenimi krpami in osušimo na soncu ali na toplem prostoru. Pogosto kopanje, zlasti izpiranje z milom škoduje trdoti dlake. Pri pasmah s trdo dlako je dovolj, če kopljemo pse vsaka dva meseca.

Psa češemo vsak dan (mehka krtača!). Ako je bil pes v prahu, mu očistimo oči z borovo vodo (1—2%) in z vato.

Pri gladkodlakih psih ni potreben gornji postopek. Zadoštuje, da jih dnevno krtačimo vzporedno z lego dlake in izgladimo z mehko krpo ali s srnjo kožo. Enkrat ali dvakrat na leto je treba uravnati dlako na vratu, kjer naraste rada predolga, prav tako na zadku, bedrih in repu.

Tujček, Čujček in drugi

(Konec.)

IV.

Lepo in zanimivo je tisto ravno polje. Ravno, popolnoma ravno. Ko leže v pozni jeseni in pozimi rahla meglica nanj, bi se potnik, pa tudi domačin, kar izgubil na njem, da ni modra glavica poskrbela za sicer primitivne, a gotovo učinkovite kažipote. Tri lipe stoje tam v precej enakostraničnem trikotu, oddaljena druga od druge za približno poldrugi kilometer. Gotovo jih je poznal naš Tujček, kajti njegov delokrog ni obsegal le najbližjega sosedstva njegove domačije in to v mirnih popoldnevih, pač pa je daljšo okolico pridno obiskoval skozi vse leto, podnevi in ponoči ob vsakem vremenu in je Kunica njegovo klavrno vnemo za mleko in cmoke in zdrob popolnoma pogrešno tolmačila. Celò to je trdila, da ima Tujček „gliste“. Tam, v tistem trikotu, je Tujček našel vedno pogrnjeno mizo: do trde zime mlade zajce, v porajajočem se poletju neizkušene jerebičke, v zgodnji in pozni jeseni pa fazane in prepelice. Dobro se je godilo našemu Tujčku in neupravičeno se je čudila družina, da se je mišji rod na posestvu hudo množil.

Sicer se ne da trditi, da so bile tiste tri lipe Tujčku kažipot za povratek k domačemu, udobnemu bivališču, saj je bil od narave obdarovan s čudno ostrim čutom za pot k zapečku. Hudobni jeziki tam po ravnini so celò raznašali morda hudobno govorico, da tiste tri lipice v megleni jesenski noči poznajo tudi razne Kunice, posebno kadar domačijo varujejo na verigi čujčki. Naše Kunice fant je domoval tam onkraj ravnine ob bregovih Drave, kjer stoluje v oltarni sliki — recimo — sv. Marko.

V.

Toda Čujček ni bil noč in dan na verigi. Pogostoma ga je oče Martin odklenil kljub žandarjem, zakonom in strogim ministrskim in banovinskim predpisom in uredbam. In deloma je prav imel, saj se mora celo jetnik vsak dan izprehajati. Potem pa je po dveh urah dovoljene prostosti gospodar skoraj redno pozabljal, da je treba Čujčka zopet prikleniti. »Sicer pa,« je mislil Martin, »kdo bi tako žival vedno samo doma redil...« Kunica se ni protivila temu očetovemu postopanju. Ako se je pa očku le zbudila vest in istočasno strah pred morebitnimi posledicami njegovega omalovaževanja zakona, se je pa Kunica tiho, prav tiho priplazila s svoje podstrešne kamre, kamor se je marsikdaj zatekla, posebno takrat, ko je pričakovala obisk tam od Sv. Marka. Odklopila je kratkomalo Čujčka od verige. Čujček je bil prost, prosta je bila pot Honzi tja čez polje in po prislonjeni lestvici do nageljčkov na podstrešnem oknu, morda tudi čez nageljčke in roženkravt. Tri lipice so pa pot kazale h Kunici in od Kunice nazaj k Sv. Marku pod očetovo streho.

»Živela prostost!« je dahnila tedaj vsekdar Čujčkova duša. Veselila se je Čujčkove in lastne prostosti tudi Kuničina dušica, Honza se je tudi muzal, saj ni bilo njega, ki je znal tako divje lajati, ako se je kdo približal domačiji. Niso se veselili dvo- in štirinožci v trikotu omenjenih treh lip, pa naj jih prirodopisna knjiga imenuje zajce, jerebice, fazane, prepelice... »Skric« v mestu je pa mirnodušno kvartal v kavarni in se v odmorih pri

taroku ali rummyju morda kdaj spomnil svojega lepega in negovanega lovišča tam doli na Dravskem polju. Utripnilo mu je marsikdaj lovsko srce v pričakovanju lepih lovskih pohodov v bodoči jeseni in zimi. O Tujčkovih in Čujčkovih podvigih se mu ni niti sanjalo, prav tako ne o Martinovi rjavi enocevki, še manj pa o svetli žici na dnu Frončevega kovčega.

VI.

Logar Jože je zopet po svoje mislil. Tujčka in Čujčka je bil v svoji notranjosti zasumil, da delata škodo. Dokazov ni imel. Sklenil je, da ju bo iskal, in če ju bo našel, se je pridušil, da se bo maščeval. Ne delata roparja škode samo lovskemu gospodarju, mestnemu rejenemu zakupniku lovišča, pač pa tudi njemu samemu, ki nosi na prsih medeni 'pleh'. Medlo lovišče ni v čast čuvaju, pa tudi ne v korist! Če je malo divjadi, ni mogoče od tiste pičlosti odščipniti bogzna kaj — za lastni lonec in za 'firkele' in tobak in za druge potreščine, ki jih nudi v podobni dinarčkov krčmar v vasi. V tej zadevi sta si bila s Froncem istega prepričanja. So pač pota različna, po katerih je mogoče oškodovati gospoda lovozakupnika. Tisti papirji, ki govore o 'izvoru' divjačine, se tudi najdejo. Če ne drugje, pa v kakem smetišču pri veletrgovcu z divjačino. Dan in številke se dajo ponarediti. Ni bil Jože kar prezvesto vdan svojemu lovskemu gospodarju.

Tudi našemu Čujčku se je pričelo polagoma dobro goditi. Zakoni padajo popolnoma v pozabo. Oni, ki bi morali paziti na to, da se točno izvršujejo, imajo z drugimi zadevami preveč posla in so primorani, da lovske zadevščine malo zanemarijo.

Čujčka je odlikovala 'čista pasma' — ciganska. Prodajali so ga res svoj čas cigani staremu Martinu kar za pet kovačev, mladiča, nekaj tednov starega. Zatrjevali so: »Čista pasma, rodovnik smo izgubili, oziroma pustili smo ga gospodarju njegovega bratca, ki smo ga prodali na Hrvaškem. Oba sta sta vpisana na en protokol.« Ta trditev nasprotuje seveda resnici. Najboljši poznavalec vseh pasjih pasem bi mogel kot zapriseženec dati marsikaj na zapisnik, med drugim mnenje, da so v Čujčkovi krvi zastopane v prav različnih merah kar najrazličnejše pasme.

Staremu Martinu se je zasmililo pet kovačev, zasmilil se mu je tudi revni, lačni in nebolgljeni Čujček in je mati Katra na zadevni Martinov poziv ponudila revčku-malčku malo mleka in malo skorjico v mleku in nekaj mesnih odpadkov od obedu. Posledica te gostoljubnosti je bila sledeča: Cigani so odjadrali proti mestu, kjer jih je budno oko policije spravilo na varno, ker so medpotoma kradli kure in razno drugo blago, pa jo je Čujček po sledu ubral nazaj k usmiljenim srcem pod Martinovo streho. Cigani ga niso reklamirali. Čujček je ostal pri Martinu, pri Martinu pa tudi tistih pet kovačev. In dobro se je godilo Čujčku v novi domačiji kar od lepega početka, pa še bolje pozneje, ko je odrastel, ko je Martin pričel fige kazati zakonom in uredbam, ko se je Kunica pričela pečati s Honzo — tam od Sv. Marka. Da! Takrat je pričel uživati Čujček svoje pasje življenje, ne po 'pasje'!

VII.

Za primer, da bi kdo živel v prepričanju, da je bil naš Čujček nedolžna bela ovčica glede na divjad v okolišju treh lip na Dravskem polju, je treba ugotoviti, da je dobromislec in idealist v strahoviti zmoti. Čujček je bil falot, zagrizen sovražnik divjadi in veren sodrug potuhnjenemu Tujčku.

Da si ga videl, kako je sicer hlastno požiral tisto nemarno „špižo“, ki mu jo je nudila gospodarjeva hiša — če si lačen, je vse dobro — a kako je poželjivo marsikdaj škilil čez zobčaste robove svoje sklede na krasno ravan, takoj bi bil zaznal, da ga vleče, pustolovca in sladostrastnika, k bohotneje pogrnjeni mizi. Martinovo usmiljeno srce, Kuničini osebni interesi in mnogokrat lastna iniciativa so mu v pogubo revne divjadi kar premnogokrat odpirali pot v prostost, in to prostost je naš Čujček prav pridno uporabljal in zlorabljal. Potuhnjenosti se je navzel najbrž od Tujčka, nič ni lajal na svojih roparskih pohodih. Gonil je tiho. Izredno dober nos in precejšnja količina prirojene pretkanosti mu je mnogokrat donasala kar lepe kulinarične užitke in marsikatera pernata in kosmata zverinica je s perjem in blatom vred izginila v njegovem vedno lačnem pasjem želodcu. Umljivo, da mu ni šla v slast domača godlja. Komaj jih je poduhal, tiste pičlo osoljene žgance. Stara Martin in Fronc sta zmigavala s sivima glavama, Kunica se je muzala in gladila pasjo mrcino, češ Čujček je bolan, ne bo lajal, Honza pa je imel spet prosto pot po majavih „lojtrah“.

Pa je Čujčka enkrat vendarle udarila kruta usoda. Za skoraj popolnoma upehanim zajcem jo je kuril ob luninem svitu. Sline so se mu cedile po gladkem hrbtu in slastnih bedrih — tedaj je počilo. Oni dedec s „plehnato“ medaljo na prsih ga je pričakal. Ne morda iz vneme do službenega razmerja do svojega lovskega gospodarja, ki v mestni kavarni pridno, prav pridno prebira „ludičeve bukvice“, pač pa iz grde zavisti — Martinova in Frončeva počenjanja mu niso bila popolnoma neznana — in iz drugih nič manj pregrešnih nagibov. »Če bo Čujček malo prehudo gospodaril,« tako je modroval s „plehom“ odlikovani mogotec, »bo divjačine nekam premalo zame in za onega iz mesta...« Nu, počilo je. Čujček je presunljivo zajavkal in jo pcedil pod okrilje domače strehe. Za prav lep čas mu ni bilo kar nič več za ponočne pustolovščine in dobro je delo njegovemu pasjemu sreč, da so ga pomilovali prav vsi domačini. Najbolj žalostna je bila Kunica. Čujček je prav pridno lajal, prav vsakokrat, ko se je podnevi ali ponoči približevala kaka tuja oseba domačiji. Honza pa je bil za Tujčka tujec. Vsi domači so kar povprek preklinjali brezbožnega hudodelca, ki je prizadejal toliko gorja zvestemu in nedolžnemu Čujčku.

Po nekaj tednih se je pasja zverina izlizala. Šepala je okoli domače hiše in se z vnemo ogibala skušnjavam, da bi prestopila dvoriščni prag. Tisto svinčeno zrnje je še vedno skelelo pod kosmato kožo.

Malo manj dobrohotno je ravнала usoda z našim Tujčkom. Nekega dne je izginil z doma. Teden dni so ga domači čakali v domnevi, da je na kakem ženitovanju, toda nazaj ga ni več bilo. Ko je pa stari Fronc neke nedelje popoldne iskal v hosti gobe — za krčmo mu je bilo takrat zmanjkalo drobiža — je, oj gorje! naletel na zajčji stečini v grmičevju na žalostne — Tujčkove ostanke. Vrat mu je dičila zanka, oh njegova, Frončeva zanka, napravljena iz tistega rumenega medenega venčka, ki je bila namenjena zajčku, nikakor pa ne Tujčku. Debele solze so kapale na Frončevo razorano lice in milo je zaplakala njegova lovsko malo poštena duša. Doma ni ničesar povedal o žalostni najdbi.

Preden se konča ta žalostna historija — saj govori o poldrugem mrtvecu doma in o premnogih na polju — bi bilo še pripomniti, da sta se Honza in Kunica vzela. Meseca majnika, ko slavi narava svoje prerojenje, se je vršila poročna gostija na Martinovem domu. Na mizi se je bohotila med drugimi dobrinami tudi zajčja pečenka; rjava Martinova enocevka se je bila obnesla.

V kotu je v zibelki sitnaril Martinov vnuček, sinček Honzov od Sv. Marka in dobrodušne Kunice. V pomladnem vetričku so šušljale tiste tri lipice na polju, ki so v meglenih in snežnih nočeh kazale pot Tujčku in Čujčku in Honzi, pa morda tudi Kunici. Pot iz Pariza v London je prav tako dolga kakor iz Londona v Pariz.

*

In mnogo je Tujčkov in Čujčkov in Martinov in Froncev in Jožetov, pa tudi Kunic in Honzov v naši mili domovini in po širnem svetu. Kvarte bodo še dalje živele in mestni škrici tudi, prav tako naša divjad, ki naj jo narava čuva in sv. Hubert in po možnosti zakoni in čim budnejša očesa postave.

Kako si tudi pri nas nekateri predstavljajo nemški izraz
»Gabeljagd«.

Iz pomladi v jesen

Megla se počasi dviga, više in više se pne v pobočja; topleje postaja. Včasih že pade rahla kapljica, polzi dolgo po golih hrastovih ali jelševih vejah, najprej po gladkih, med nabrekli mi popki, pozneje po bolj in bolj hrapavih, zdrsne po majhni razpoki, se zadrži na kepici mahu pa spet zdrkne dalje in pljuskne na polgnilo listje. Po rjavem, močvirnem travniku stoje okrogle luže; prve večerne sence padajo prek njih in, če pade deževna kaplja v lužo, zamigajo sence v okroglih kolobarjih.

Kos in drozg poskušata svoji grli, ki sta postali hripavi prek dolge zime, prav na vrhu visoke smreke sedi grivar in si kliče družico. Včasih se spreleti in udarja s krili kot bi tleskal po deski, pa spet sede na vrh smreke in gruli in gruli »s'm kupu kozo, s'm jo pvačou drago, s'm kupu kozo...«

Po razmočenem ilovnatem kolovozu se pomika in škriplje z butarami naložen voz, se nagiba na vse strani, kot bi se vsak hip hotel prevrniti, pa se samo ugrezne do osi v mehko ilovico, da brizgne na vse strani in ga konj le težko potegne naprej. Na vasi se pode otroci, njihov krik se odbija od vlažnih hiš in zamira v bližnjem gozdu.

Pri fari zvoni avemarijo.

Bodo danes prileteli prvi? Tretjič že stojim letos poleg temnega hrasta na močvirnem travniku in čakam na te čudne ptiče z dolgimi kljuni. Če so že na potovanju, bom danes gotovo streljal...

Deževne kaplje se zgostijo in, kadar zapiha veter, mi zaprše v obraz, da me strese. Nekaj vran se s krikom spusti v goste jelke in nenadoma utihne.

Temna senca prhne iz bližnjega grma in zaplava nad menoj. Zdaj si moj! Puška spremlja senco — še malo... Nič, saj je samo netopir!

Čakam dalje; skoraj čisto mračno je že, ko se nekaj rjavega utrga od potočka in v lahнем letu frfotata dve sloki mimo mene. Dva zaporedna bliska, dva groma odmevata od Slemena prek polj, dve senci z dolgima kljunoma se omamljeni zazibljeta v zraku in v zdravem letu izgineta na mračnem večernem nebu.

* * *

Mrzel veter bije z vso silo prek grebena in me biča v obraz. Smreka, pod katero imam zaklon, se nagiba čisto na stran; kaj če jo vrže vihar in me z njo vred zakotali po strmi senožeti? Ne bo, prestala je že vse hujše viharje in postala trdna, odporna, čeprav majhna in zakrknjena, z dolgimi, k tlom povešenimi vejami. Megla se divje trga po grebenih in nad njimi in se kodra na vse strani. Čemu sem danes sploh lezel sem gori, ko bi vendar moral vedeti, da se ne bo niti oglasil pri takem vremenu! Najvišji vrhovi se za hip pokažejo iz razburkanega morja megel in se zablešče v nežni belini — novem snegu.

Pozno je že, pa še nobeden izmed krilatih gozdnih prebivalcev se ne oglasi, ne komatar, ne kukavica, ne golob, še sova danes ni skovikala. Pod menoj se mirno pase trop jarcev; kot snežne kepe so videti na rjavi, posmojeni senožeti. Polagoma se pomikajo navzgor in skozi udarjanje viharja se včasih začuje zvonec ovce vodnice. Zgrinjajo se okoli mene in se nočejo in nočejo premakniti prek grebena.

Petelin je vpadel na rastišče kljub slabemu vremenu in tropu ovac, samo daleč, predaleč. Poskakuje, pleše, se prekopicava in, če veter malo poneha, slišim, kako gruli in piha. Prav hitro končuje svojo arijo z dvema zaporednima »čuvššš—čuvššš«, ki si sledita tako hitro, da sem dolgo mislil, da pojeta dva. Včeraj sem šele spoznal, da je samo eden. Videl sem ga prav blizu — lep, star petelin, z dolgimi, širokimi krivci je. Danes poje tako daleč. Bi ga s kroglo? Konica v daljnogledu išče belo liso na krilih, jo ujame za hip, pa že spet cilj izgine izpred ozke cevi. Nič ne bo. Kaj ko bi poklical? Ne bi me slišal v tem viharju.

Poje in poje in se ne premakne in za moje oponašanje se ne spremeni. Ovce so polegale okoli mene. Tri sto zelenih! Bi ga šel zalezovat? Nemogoče, nimam kritja niti toliko, da bi skril glavo. Končno preleti, leti prav nad menoj, pa noče med ovce, temveč vpade na ono stran grebena. Končano za danes...

Ovce so spet vstale in se pasejo proti dolini. Od nekod se pripode trije zajci in lušknjejo mimo mene.

Vihar je popustil, megla se je prijel vrhov in se začela gostiti. Dež bo. Še pohiteti bom moral, da me preveč ne namoči. Dvignem se v zaklonu, pretegnem odrevenele ude, strpam pelerino v nahrbtnik in zlezem izpod vej. Nekaj korakov — za grebenom se je spet oglasil moj stari. Sedem nazaj v zaklon in zapiham, enkrat, dvakrat. Nič. Oponašam putko. Brr-zzz — in čisto nad menoj se pokažejo bele spodnje strani kril in dolgi krivci. Na grebenu vpade, steguje vrat in pazno motri na vse strani. Nato besno zapiha in gruli in gruli. Kje je tekmeč, ki se vmešava v njegov družinski posel? Dvigam puško, počasi, nestrpno; ko mi okrene stran, se kazalec skrivi na prožilu, rdeče švigne iz cevi, da pretrese ozračje in se pok divje odbija od vrhov. Petelin odskoči, udarja s krili in se skotali prav do zaklona. Dvignem ga. Kovinasto se sveti perje na prsih in vratu, nobenega rjavega pereščka ne najdem več na njem. Veter se lovi v široke krivce in jih upogiba. Temnordeče rože še drhte v zadnjih trzajih in v očeh, ki se polagoma zapirajo, zamira živi blesk strasti...

* * *

Pozlatilo se je žito na poljih in krivi srpi so zarezali v na pol odmrle žitna stebela, da so se težki klasi nagnili in padli na stran. Visoki kupi snopja stojijo po njivah, pa še in še vstajajo novi. »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«, se križajo žanjci in žanjice in si z roko bežno tarejo znoj s čela.

Sonce pripeka z jasnega poletnega neba in sipa vroče žarke na že itak osušeno zemljo, da so se pokazale široke razpoke, po katerih se skrivajo brzci in mladi murni. Ptički se oglase samo zjutraj, podnevi jim je prevroče in se jim zdi škoda naprezati nežna grla v tej suši. Vrane se družijo v jate, preletavajo od strnišča do strnišča, pobirajo izpadlo zrnje, dokler si ne napolnijo golš in odlete do potoka, da se napijejo in okopljejo. Nato lete ob strugi navzgor, da dodobra pregledajo, da-li ni v na pol izsušenem koritu ostala kaka riba ali kaj podobnega.

Golobi so dorasli, se združili v trope ali pa ostali z očetom in materjo v ožjem družinskem krogu. Zjutraj in zvečer, včasih tudi prek dneva, se pasejo na požetih njivah, odlete na gozdne obronke in stikajo za kobiličami in polžki. Prav radi, posebno zvečer, zaokrožijo nad visokim lesom, ki je v gostem mahu zadržal še nekaj vlage, pikajo v mehko ilovico pod staro

solnico in nato dostojanstveno se zibajoč korakajo drug za drugim k studentku, ki izvira v bližini.

Redkejši so postali odtisi parkeljcev okoli solnic v zadnjih dneh, čuden nemir se je polotil srnjadi — prsk se je začel. Rdeči ženini se ves dan potikajo po lesu in se niti ne zmenijo za svoje običajne stečine. Ne prihajajo na pašo kot navadno, obirajo se med grmovjem, po hosti, po tratah, nizko sklanjajo glavo, neprenehoma iščejo sledov, ki tako prijetno diše in pri tem pozabijo na potrebno opreznost — le premnogokrat sebi v pogubo.

Rahli koraki naju vodijo po stezi, visoke smreke in jelke kočevskih gozdov se zgrinjajo nad nama in naju z osvežujočo senco ščitijo pred naraščajočo sončno pripeko. Tu pa tam mi stric pokaže močno odtisnjeno dvojno sled ali razteptane kolobarje okoli debelih smrek. »Vidiš, tu je gonil, pa tam«, mi pošepetava, »poglej kako je tu odrgnjeno« mi kaže leskovje in mlade smrečice, na katerih je lubje razcefrano, tako da se svetli beli les. »Poskusiva tukaj!« mi šepne stric in pokaže z roko na debelo, na pol strohnelo jelovo deblo, izza katerega se lepo vidi po visokem lesu. Poreževa vejice, ki nama ovirajo razgled in sedeva. Čez četrto ure se začuje nežen »Fip-fip-fiip« skozi visoka debela in blag vetrič nosi glasove pričakovanja vse dalje in dalje. Po nekaj v presledkih se ponavljajočih kiticah zahrešči dračje, temnordeča lisa se prihuljeno vleče za debli, postoji včasih in se spet oprezno približuje v širokem loku; pogled z daljnogledom — za dlan visoko se dvigajo rogi nad uhlje, dobro razkrečena stebila pa tanka in s kratkimi odrastki. »Dober je«, mi šepne stric, »pa bo drugo leto še boljši, mlad je še, pustiva ga, naj se še povesei življenja.« Roka, ki je že tesno oklepala puško, se povesi, le skozi daljnogled še opazujem mladeniča, ki ne sluti, kako blizu mu je že bila smrt. Oprezno, vedno v krogu se nama bliža, dokler naju ne dobi v nos in ne odskoči.

Dalje naju vodi pot po divjem kočevskem gozdu. Včasih zaropota jereb, ki sva ga spodila iz gostega malinovja, ki se kar krivi pod težo rdečega blagoslova; črna žolna zakriči s hripavim glasom, če jo preplašiva sredi njenega opravila, ko teše široke luknje v razpadajoča debela in z lepljivim jezikom sega za črvi v globoke razpoke. Kjer so pred nedavnim stale luže, se poznajo močni odtisi širokih parkljev. — »Divje svinje«, mi razlaga stric; dalje spet najdeva kup iztrebka, v katerem je vse polno malinovega semena — medved je bil tu na sprehodu; pod izlizano solnico so v črnici sveži sledovi jelena — lepo zaokroženi parklji, drugi spet bolj podolgovati, košutini. Divje zahrešči in zašumi v malinovju pod nama in dve rdeči lisi švigneta v velikem skoku preko kolovoza; preden sem utegnil dvigniti puško, sta izginila srna in močan srnjak, ki jo je gonil. V gostem smrečju se srečava s srno, ki vodi dva kozliča. Ko naju opazi postoji in nato v jadrnem skoku izgine in opozarja na naju z glasnim »bö, bö, bö...«

Na malem parobku spet sedeva. »Pripravi se, tu boš gotovo streljal«, me opozarja stric, »le dobro ga pomeri, ker je vreden krogle«. Spet nežno kliče piščalka skozi gozd. Nepremično sediva in poslušava, kdaj bo zašumelo, odkod bo pridrvel rdeči snubec. Skrivnostno šelesti veter v kronah visokih bukev, družina sinic se lovi na vejicah in stika na vsakem listu za gosenicami, hroščki, polžki... Veverica, ki naju je opazila, priskaklja bliže v svoji radovednosti, huščne na vejo in razočarano zacmoka, ko se malo premaknem. Gledam za njo, ko poskakuje od veje do veje, se oprime debela, pogleda nazaj, zacmoka in steče dalje. Tu — suho dračje zahrešči, zaziblje se malinje, še en skok in na trideset korakov, morda še bliže stoji kot

ukopan, samo glavo obrača po vetru in striže z ušesi, da bi ujel kaj sumljivega. Temni, močni rogi se lepo odražajo od bele skorje debele bukve; vso stran mi kaže, pa skrivim kazalec na prožilu. Nato jadri skoki, da šumi suho listje. Še ni zamrl odmev, ko zamrmra stric: »Zgrešil si, hitro repetiraj, prišel bo še« in že ima vabljevko v ustih pa zapiska malo daljšo kitico kot navadno. Zdi se mi nemogoče, da bi bil zgrešil, majem z glavo in gledam na mesto, kjer je stal. Spet skoki — in na istem mestu stoji srnjak, samo da mi kaže drugo stran, drgne vrat ob mlado bukev in ne čuje, ko se spotaknem ob kamen, ko se nekoliko dvigam. Rezek pok se razleže in cilj izgine v strelu. Stric se dvigne in se mi smeje: »Spet si zgrešil!« »Neverjetno«, se smejem, ne verjamem mu. Natančno preiščem nastrel, grem daleč v smer, kamor naj bi bil izginil srnjak — ne dlake ne krvi. Torej se stric upravičeno smeje! Jezen sam nase sledim stricu in preklinjam šoj, ki se mi roga z visoke veje...

* * *

Prvi sončni žarki so se božajoče usuli prek Skute in pordečili so se vrhovi v jutranji rdečici — Stegovnik, Ruš, Javornik. Hladno je in prva slana hrešči pod čevlji, visoka trava je na pol zmrznila, tako da se lomi pri vsakem koraku. Čim posije sonce se drobni ledeni kristalci zablešče kot stekleni biseri na svečnikih pri sv. Ožboltu, se spremene v rosne kapljice in se polagoma spuščajo po vejah nizdol.

Nobenega srnjaka ni danes v fratah, samo nad Pridigo je narahlo zarožljal kamen — gamsi so vstali. Strmo se pnem z Močnikovega sedla proti Pridigi in od tod na vrh Ruša. Gamsov ni več, gotovo so se premaknili čez Ruš ali pa se bodo pasli prek velikih posek vse tja do Stegovnika.

V Zabukovcu ruka jelen — prvi letos; prav poredko se še oglaš, kot bi se mu še nič prav ne ljubilo. Na vrhu Ruša sem. Rad bi danes dobil gamsa, pa se ne morem odločiti, kam naj bi se obrnil: po grebenu navzdol na Črni vrh ali pa na drugo stran na Fevčo. Krenem proti Fevči. V »Vovšju« in »Pod lopo« včasih zarožlja kamen in zdrkne čez čeri. Na ostri skali, ki se dviga iznad grmičja, sedem, od tu jih moram videti, če se bodo premaknili.

Hladno je, čeprav se je sonce dvignilo že precej visoko. Jelen v Zabukovcu je utihnil, zdaj rukata dva — eden na Fevči, drugi nekje pod Velikim vrhom. Širok bas plava prek smrečja, kot bi orglal, in zdi se mi, da se staplja s sončnimi žarki v tajinstveno melodijo, melodijo življenja, v kateri sta nerazdružno spojeni ljubezen in borba zanjo...

Visoko nad menoj krožita krokarja, kopljeta se v toplo božajočih sončnih žarkih in se dvigata više in više — soncu nasproti. Lahna megla še leži v dolinah, v katere še ni blisnilo sonce, dočim so videti vrhovi nekam suhi v močni svetlobi. Vroče bo danes.

Sedim in sedim. Prijetno mi je v srečo, ko vem, da sem sam, daleč naokrog sam, daleč od ljudi in vsega zla, ki ga morda nehotе nosijo s seboj.

Spet mi pogled mirno vzlava po grušču pod menoj. Kje so gamsi? Nizko, prav nizko pod menoj se pase gamsova koza s kozličem. Sama? Daljnogled išče in išče, v vsak kotiček, v vsak rušev grm mi uide pogled. Glej — še eden je stopil na plaz, močno telo kaže, da je dober kos, najbrž kozel. Kako bi ga zalezal? Po grebenu na Fevčo, odtod po Peščenem robu navzdol do steze, po stezi do »mecesna«, ali bom od tam lahko streljal? Dà, tako bo še najbolje.

Znojne kaplje se mi lepijo na čelu, ko čez četrte ure previdno lezem na skalo k »mecesnu«. Kje so zdaj gamsi? Previdno obračam glavo na vse strani — ni jih. Pač, prav na vrhu, tam kjer sem vse jutro sedel stoji eden, nervozno koplje z nogo v črno rušo in od časa do časa zažvižga, kot bi se norčeval: »Pa pridi pome, če se ti ljubi!«

* * *

Iz dneva v dan tišči jug težke nizke oblake v Karavanke in jih, potem ko so se dolgo plazili po strmih pobočjih navzgor in lizali sive apnenčeve skale, vrže prek grebenov, da se sivi in mokri stiskajo tja prek Drave. Včasih se proti večeru pretrga mokra sivina, da skozi špranje za hip, dva posije sonce in oblije pobočja s čudno medlo svetlobo, ki bode v oči, potem pa se spet skrije za razcefrane oblake. Kdaj bo že konec tega večnega dežja?

Končno, po dolgem, dolgem času je postalo hladneje, stepla sta se jug in krivec, da se je listje v vrtincih usipalo z dreves. Ko se je proti poldnevu zjasnilo, so se gore zablistale v snegu, ki ga je precej na debelo nasulo celo do doline.

»Cii-ciceri-cicuj...« Spet in spet zvene nežni zvoki male piščalke skozi les, v nizko grapo, kjer se med zmešnjavo leskovja, bezga in robidovja preliva žuboreč potoček. Na Kopišču se včasih oglasi: »cii-ciceri-cicuj«. Kot plah odmev se mi zdi klic malega trubadurja, pevca, ki se veseli prve slane in bežno pobeljenih vrhov. Že dolgo je, kar so utihnili ptički in več ne pojo, samo taščica se še včasih oglasi in kos se krega pod mrak, ko je sonce že davno zašlo za Triglavom, jereb pa še poje in kliče svoj: »cii-ciceri-cicuj« skozi gozd, kot bi hotel zbuditi umirajočo naravo in ji vdihniti novega življenja.

Včasih hušne miš prek listja, da se zdrznem. Je-li pritekel jereb? Ne, saj še ni, saj je še daleč... Včasih spreleti z drevesa na tla, pa spet s tal na vejo, vse bliže prihaja. Bela piščalka, izdelana iz kosti starega muca, ki sem ga pred kratkim zalotil na prepovedanih potih, zveni tako »po jerebje«, da se ji ni moči ustavljati, čeprav zvonja v smrt... Brrr — trda krila zafrfotajo skozi zrak, in ko jereb vpade pod star gaber, zapleše listje in zašumi smrtna pesem. Glavica s črnim, belo obrobljenim podbradkom se nervozno obrača na vse strani, ko bistri očesci ne opazita nič sumljivega, se podaljša vrat, stegne kratki repek: »cii-ciceri« zakliče nežno grlo prek kolovoza skozi hosto tja v grapo, zadnjič, pa še tedaj ne konča svoje kitice. Svinčena toča se usuje izza debele smreke in pretrga pevca nit življenja. Zdaj leži na hrbtu, negiben, in listi, rumeni, rdeči, rjavi, modrikasti, vseh barv, ki jih lahen veter trga z dreves, padajo okoli njega, skrivnostno pošumevajo in pojo sladko uspavanko, pesem o življenju, ki odмира...

Ko že v mraku stopam prek močvirnatih travnikov proti domu, se iz majhnega grma z ropotom dvigne rjav ptič navpično v zrak in, ko leti nad menoj, opazim gledaje proti jasnemu večernemu nebu dolg kljun. Sloka, prva v jeseni...

Spomini na notranjska lovišča

I.

Leto dni je minilo, kar sem vas zapustil, notranjska lovišča, pa še danes živim zadovoljen od spominov na vas.

Kje si ponosni očak Snežnik, kaj je danes s tvojimi lepimi lovišči? V duhu si vas predstavljam. Vidim, kako se vije bela cesta med gozdovi, ki skrivajo tisočero bajk. Mogočne smreke in bukve si jih šepetajo v mladih jutrih, ko jih lahen vetrič pozibuje. O kako krasna so jutra v teh vrhovih!

Zopet sem z mislimi med vami. Med tisočerima biseri, ki so se ulovili na nežno zelenje, se vije kamenita pot v Skodovnik.

Tih, kakor je tiha vaša pesem, je moj korak. Le oči stikajo po vaših lazih in prebadajo zelenje. Ob vsakem rahlem šumu se mi ustavi korak. Česa neki pričakujem?

V visokih krošnjah dreves se glasi prvo petje. Prispel sem na vrh. Obstal sem, pogled pa je splaval v dolino, v morje megle, ki je vse pokrila in mi zastrla veličasten pogled.

Sredi tvojih lazov sem in opazujem sledove, ki se točno vidijo v rosnih travah, in ugibam, kje je moj stari znanec. Desno od mene se pase srna z mladičem. Za leskovim grmom pa me zvedavo opazuje kos. Tiho grem dalje.

Kaj je to, ta šum? So li ljudje? — Divji lovci? Morda pa samo pastirji, ki ženejo čredo? Vejevje poka in se lomi — na laz je izstopila čredica jelenov. — Strmite? — Kdo vas preganja? Pomirili so se in začeli obirati mlado leščevje.

Prisluškujejo! — Kaj je? Resnično, na vrhu je zapresketala vejica — kdo je? Tiho, zamolklo momljanje se približuje. O, ti stari očak, kaj pa ti tu? Pozdravljen, striček! Kaj se me bojiš, da jo tako urno pobiraš nazaj med stoletne gozdove? Ne boj se, saj sva si podobna, oba sva samotarja — vse se naju boji, vse beži pred nama.

Sonce je zvedavo pogledalo izza krošenj smrek ter tolažilo objokano mater zemljo, lahek vetrič je obrisal solze, ki so kakor diamanti padali na zemljo. Prebudil se je zbor drobnih ptic in v Njegovo slavo zapel pesem vstajenja. Strme sem poslušal te ubrane glasove in čakal starega znanca. Kje si, kam te je speljala pot, morda v Berišek, Belo vodo, Brlavo jamo, Solnico ali pa celo v Italijo, jaz pa te tako željno pričakujem. Saj je vendar tu tvoja stečina, a tebe ni! Pa prideš mi, če ne danes, pa jutri, gotovo se srečava.

Kaj je to? Temna lisa se vleče po robu proti Solnici. Kdo si — zopet kak nov znanec? Zabliščalo se je, puška — »Stoj!«

Že pleše kobilica trocevke po neznancu. »Stran s puško!« »Mir«. — Bil je brat, tudi on je iskal svojega, toda zaman.

Šest je ura. »Dovolj je za danes,« mi pravi brat, »pojdiva domov!« Toda komaj sva naredila nekaj korakov, že zropota z malega laza ter naju z glasnim lajanjem naznani gozdnim prebivalcem. Bil je pravi. Lep, močan z lepimi rogi, konice je imel zelo dolge in čisto bele.

No, prijatelj, pa jutri na svidenje!

Temu jutru jih je bilo še precej podobnih, pa sva se vendar srečala. Sedaj pa vise lepi rogi doma in z njim prav lepi spomini na Skodovnik.

Z zanosom opazujem trofeje v predsobi. Oči mi obtiče na močnem rogovju šestnajsteraka. Na beli lobanji je s črnim tušom napisano:

Solnica, 13. 8. 1937.

186 kg, 9 let.

Spomin mi splava na lepe laze, porasle s sočno travo in leščevjem. Na tisoče je tu skritih dolinic, v katere le redko posije sonce. In tu je njihov dom.

Zgodnje jutro, pravkar so utihnile sove, saj je jasna noč izgubila svojo moč. Jug je razpihal roso z drevja, katero je željno popila zemlja. Po nebu se kopičijo megle in v vejevje visokih smrek se je ujel hud veter ter se poigraval z njimi v razposajenem plesu.

Prve debele kaplje dežja so me potisnile v zaklon. Blisk je pretrgal ozračje in usulo se je.

Tiho čakam v zaklonu, da se razdivjana narava umiri, medtem pa pazno motrim okolico, ki je prav razvidna okoli mene. Še nekaj bliskov je pošastno udarilo prek sosednjih hribov in — umirilo se je.

Iz sosednjega Beriškca se je mirno pripasla srna, tudi razposajeni zajček je postavil možica prav blizu mojih nog. Iz temnih smrek je priletela kukovica in letela prek sosednjih lazov. Tudi lešnikarica je pozdravila nevsčnega gosta s svojim hripavim glasom. Od nekje mi je piš vetra prinesel pritajeno pesmico malega trubadurja jereba, tako da sem vzel klic in se mu odzval. Takoj je odgovoril in kmalu priletel. Prav lepo je vozil kočijo po padlem smrekovem deblu ter mi s tem nudil precej zabave.

Ko se zopet po nekoliko minutah ozrem po laz, me prešine čudna drgetavica. Je li resnica? Zagledal sem namreč tri košute, ki so se prav mirno pasle komaj streljaj od mene po leščevju. Res, krasen pogled!

Iz male kotlinice je pogledala z lepim rogovjem okrašena glava. Kmalu se je pokazala mogočna postava, za njo druga in še ena. Ta je pravi! Močan, velik, z naravnost ogromnim rogovjem. Počasi se mu je premikala težka glava in stalno je strigel z ušesi. Nekaj mu pač ni bilo po volji. Srce mi je drgetalo ob tem krasnem pogledu, pa saj ni čudo! Gledam, strmim in ugibam, ali bi streljal te krasne živali. Toda strast me je zmagala! Počasi sem dvigal puško in izbiral žrtev svinčenke. Kobilica puške pleše s postave na postavo, končno je obstala na vratu ponosne živali. Trenutek sem zadržal dih — puška je udarila — v ogromnih skokih so zbežali v stoletno smrečje. Najbrž sem zgrešil. Čakam dolge minute in tisočero misli se mi je podilo po glavi in mi kalilo srečo tega krasnega jutra. Morda sem obstrelil žival in bo kje daleč poginila, morda pa leži za debli.

Vstanem, a kolena mi klecajo, kakor bi bil zelo truden. Grem na nastrel, nič, o pač, kri — celi kosmi, ta ni daleč. Šel sem za krvjo, tu je!

Padel je moj prvi. Toda nisem bil srečen. Nekaj težkega mi je morilo srce. Ta krasni ponos notranjskih lovišč je moral pasti pod mojo kroglo.

Sedaj pa visi na zidu predsobe njegova lobanja in, kadar se ozrem na njo, mi očita srce — morilec.

S. A.

Zasedanje »Osrednje Zveze lovskih udruženj kraljevine Jugoslavije« v Mariboru

V smislu sklepa »Osrednje Zveze lovskih udruženj kraljevine Jugoslavije v Beogradu«, sprejetega na lanskoletnem jesenskem zasedanju v Brčkem dne 28. novembra, da se letošnja glavna skupščina vrši v Mariboru, je »Lovsko društvo Maribor« že v poletju pričelo pripravljati vse potrebno, da na dostojen način sprejme na najsevernejši meji naše domovine najvišje predstavnike naše organizacije. Namen se je društvu posrečil. V naslednjem naj podam članstvu Zveze kratko poročilo o poteku zasedanja.

Dne 15. oktobra, oziroma že 14. oktobra v noči so se pričeli zbirati gg. delegati v našem mestu. Predstavniki društva so jih sprejemali na kolodvoru in jih spremljali v njihova bivališča v mestu. Istega dne, v soboto dne 15. oktobra, so se vršile popoldne v lovski sobi hotela »Orel« pripravljalne seje posameznih odsekov za dominatni in regalni sistem.

Ob 20.50 so se gospodje zbrali v veliki dvorani hotela »Orel« k sprejemnemu večeru, ki ga je priredilo »Lovsko društvo Maribor« gg. delegatom. Kratko in pristrčno dobrodošlico došlim gostom in mnogoštevilnim članom »Lovskega društva Maribor«, ki so se udeležili sprejemnega večera, je izpregovoril predsednik društva Maribor, g. ravnatelj Pogačnik. Približno sto Dianinih oboževalcev je napolnilo dvorano. Po večerji se je predsednik Osrednje Zveze, g. minister n. r. dr. Vasa Jovanović z laskavimi besedami zahvalil za sprejem in v svojem govoru poudaril, da so bili lovci med prvimi, ki so se takoj po ustanovitvi države zavedali imperativne dolžnosti, da se zedinijo. Ta ugotovitev je simpatično odjeknila v srcih prisotnih članov lovske organizacije. Večer so zaključile uspele točke pestrega pro-

grama. Oddelek pevskega društva »Jadran« je lepo podal nekaj srečno izbranih pesmi, solospevi g. Faganelija so vžigali, posrečene so bile razne resne in šaljive točke.

Dne 16. oktobra se je vršila v mariborski mestni posvetovalnici javna skupščina Osrednje Zveze. Na skupščini so bila zastopana prav vsa lovska udruženja naše države, in to morda prvikrat odkar Osrednja Zveza obstoja. Na dnevnem redu ni bilo spornega gradiva. Vseh 14 točk dnevnega reda je bilo izvedenih v popolnem soglasju, skoroda brez debate. Zasedanje je bilo pač skrbno pripravljeno. Zanimive so različne točke iz raznih poročil, posebno iz poročila g. gen. tajnika dr. Tomičića. V kratkem naj omenim sledeče točke:

Poročilo o udeležbi naše države na mednarodni lovski razstavi v Berlinu in o prvi vsedržavni lovski razstavi v Beogradu in o predlogih glede izpremembe in dopolnitve lovskega zakona. Ta točka se je posebno dotikala razmer v dravski banovini glede na znani amandman v letošnjem finančnem zakonu glede izločenih lovišč. Naše stališče je bilo sledeče: obstoječi lovski zakon ostane neizpremenjen in odklanjamo vsak tozadevni amandman finančnega zakona, posebno tak, ki bi bil politično pobarvan; prepuščamo pa seveda popolno tozadevno svobodo sekciji regalnega sistema glede njenega območja. S to izjavo je istočasno izražen protest proti amandmanu letošnjega finančnega zakona. Poročilo govori nadalje o protislovjih med lovskim zakonom in na novo sprejetim zakonom o ribarstvu v sladkih vodah, o skupnem delovanju lovskih in planinskih organizacij pri postavljanju planinskih domov in trasiranju planinskih poti, o udejstvovanju gg. oficirjev v lovskem športu, o uvozu municije in orožja iz inozemstva, o licitaciji zaplenjenega orožja, o epidemiji tularemije in izvozu naše divjadi, o vprašanju izenačenja banovinskih taks na lovske karte. Dalje o zabrani lovljenja na eni tretjini površine lovišča v zadnjem zakupnem letu, o zabrani lova z mrežami in izvoza živih jerebic in kamenark (kotorn), o dr. Lokarjevem »Lovsko-ribiškem slovarju«, o stanju obveznega zavarovanja proti nezgodam in jamstvenem zavarovanju ter drugih zadevah, ki so manj važne za lovske razmere v dravski banovini.

Volitve odbora niso prinesle nikakih izprememb.

Po občnem zboru so bili gg. delegati povabljeni na banket, ki ga je njim na čast priredil v imenu mestne občine župan mesta Maribora, gospod dr. Alojzij Juvan. Ob tej priliki so bile izgovorjene pomembne besede. Iz njih je odmevalo popolno soglasje mišljenja naše severne državne meje z mišljenjem predstavnikov naše organizacije v velikih središčih naše širne domovine. Banketu so prisostvovali tudi zastopnik g. ministra za šume in rude g. inž. M. Pečina in zastopnik g. bana dravske banovine, g. dr. Filip Orel. Navzoči so bili tudi gg. predstavniki mariborskih političnih oblasti in vojske.

Po banketu je avtokar »Putnika« odbrzel z gospodo k »Mariborski koči« (1080 m), kjer je pozdravil došle goste g. inž. Jože Jelenec v imenu »Slovenskega planinskega društva«. V lepo okrašeni gostilniški sobi jim je bila prirejena zakuska. Gospode je zanimala krasota našega zelenega Pohorja, lepe razgledne točke in kratki podatki o stanju lovišč na tem gorskem masivu, kjer je izredno pestra favna, celo gamsi se nahajajo v prav velikem številu. Posebno zanimanje je vzbujala krasno izpeljana avtomobilska cesta, ki privede obiskovalca v najkrajšem času — v pičli pol uri — iz Maribora naravnost na vzhodne vrhove Pohorja.

Po povratku v mesto so se gg. delegati za kratek čas ustavili v gostoljubni hiši predsednika »Lovskega društva Maribor«, g. ravnatelja Pogačnika, nakar so se odpravili na banket, ki ga je priredila njim na čast »Zveza lovskih društev za dravsko banovino« pod predsedstvom g. dr. Viljema Krejčija v veliki dvorani hotela »Orel«.

G. dr. Viljem Krejči je z izbranimi besedami pozdravil zbor predstavnikov naše organizacije, ki si je izbrala za svoje letošnje zasedanje dravsko banovino, in sicer Maribor. Zahvalila sta se mu za sprejem in pozdravne besede gg. ministra n. r. dr. Vasa Jovanović in dr. Milovan Zoričić.

Tedaj so se tudi razglasili rezultati vsedržavne propagandne lovskostrelske tekme, ki so se je udeležili razen domačih tekmovalcev tudi gg. dr. Görög iz Osijeka, Gorup iz Zagreba, Jakil iz Karlovca in drugi. Dravska banovina je bila razen Maribora kaj pičlo zastopana. Gg. tekmovalci - zmagovalci so bili deležni jako lepih in dragocenih daril. Da je bilo tekmovanje ostro, je razvidno iz dejstva, da je letošnji zmagovalec, g. Robert Vukmanič, pri streljanju na 50 golobov dosegel 49 zadetkov s 53 strelji.

Naslednjega dne, v ponedeljek dne 17. oktobra, so bili dragi gostje povabljeni v skupinah v bogata lovišča gg. primarija dr. Janka Drnovška v Biš v Slov. goricah, odvetnika dr. Goriška k Sv. Lenartu v Slov. goricah in ravnatelja Pogačnika v Skoke. Prekrasen jesenski dan, lepa narava in obilica divjadi je zadivila gg. delegate.

Z najlepšimi vtisi iz najsevernejšega dela naše države in z zagotovitvijo, da jim ostanejo lepi dnevi, preživljeni v Mariboru, neizbrisno v spominu, so dragi gostje v ponedeljek zvečer odpotovali iz Maribora.

Iz lovskega oprtnika

Teža skalnih jerebic. V 6. številki letošnjega *Lovca* je v *Oprtniku* priobčil g. Stepančič kratko poročilo pod gornjim naslovom. Tu pravi, da ni nikoli slišal o kakih vrstah in o takih razlikah v teži skalnih jerebic. Ker želi, da bi o tem spregovoril še kdo drugi, naj tudi jaz prispevam svoj delež k razčiščenju tega vprašanja.

Pol stoletja bo kmalu minulo, odkar lovim poleg druge divjadi tudi prekrasne skalne jerebice (kotorne). Za Sv. Goro so mnogi meni dobro znani lovci in jaz ustrelili več skalnih jerebic, ki so tehtale do 1000 gramov. Spominjam se, da je v januarju leta 1908. neki Vrhovec iz Vrat prinesel mojemu stricu skalno jerebico, ki je tehtala celo 1040 gramov. G. Stepančič našteva med raznimi lovišči tudi naš Čepovan, Banjščico itd. Jaz se zelo čudim, da ni v teh krajih ustrelil skalne jerebice, ki bi tehtala več kot 500—780 gramov. Naših prelepih, nenavadno velikih skalnih jerebic za Sv. Goro pač ni videl!

Tudi v naših krajih smo bili dolgo časa mnenja, da obstoje vrste skalnih jerebic. Tako smo mislili zlasti zato, ker smo opazili veliko razliko med našo in dalmatinsko skalno jerebico. Dalmatinska skalna jerebica je skoraj za tretjino manjša in je tudi v perju mnogo skromnejša od naše; njeno perje je v primeri s perjem naše skalne jerebice kakor oguljen jopič. Nisem se sicer podrobneje zanimal za vrste, a ker sem videl kraške, istrske in dalmatinske skalne jerebice, lahko trdim, da nisem našel nikjer tako lepih in tako velikih skalnih jerebic kakor v naših hribih. Tako lepe in velike pa so po mojem mnenju zato, ker imajo v izobilju vsega, kar jim je potrebno za čim boljše uspevanje in za nemoten razmah: planinski zrak, kamnitni pašniki s sladko muravno, obilo grmovja, trnja in groblja, kar

jim nudi dosti dobre hrane in varnega zavetišča.

Na žalost po vojni ne dobimo več tako velikih in tako težkih skalnih jerebic kakor v prejšnjih časih. Naš sedanjí lovski zakon nam prepoveduje lov skalnih jerebic v decembru in januarju, ko so najtežje. Da pa je velikih in težkih skalnih jerebic na našem Krasu še vedno dovolj, o tem sploh ni treba dvomiti. — V Čepovanu, 8. novembra 1938. — Kofol Leopold.

Jesenski dan ob notranjskem Snežniku. Jutro mrzlo, zato pa čisto, le Cerkniško jezero pokriva megla. Lahna burja čisti zrak in stresa zlato z drevja, ki je v resnici za domačine zlato, ker jim daje živež in veselje. Sedim ob potu, ki vodi skozi precej zarasel gozdni del. Na kolenih mi leži risanica in čaka pripravljena, če ne pride mimo mene kos jelenjadi, katero poganja nekaj plašcev. Sončna toplota mi dene dobro, moti me le burjica, zavoljo katere šušti in šumi gozd v nemiru. Naenkrat zabobni zemlja in desno od mene se potegne temnorjava črta prek košenice v sodolinici. Drugega ne vidim nič. Tudi skokov sem čul le nekaj. Kmalu odjekne rezek strel pod menoj. Muči me radovednost, ali je sosed zadel ali zgrešil. Po končanem pogonu se zberemo ob mrtvem jelenu. Listje pada nanj in poje mrtvaško pesem vsej njegovi družini, ki je ne bo ugonobila lovčeva strast ali nerazsodnost, temveč naše gospodarske prilike, ki izključujejo življenjsko možnost za jelenjad. Kmet hoče, da zeleni in brsti gora zanj in da požanje sam, kar je sejal. Nekaj let še in žaloigra naše jelenjadi bo končana. X.

Odškodnina zaradi škode divjadi dela sitnosti in skrbi lovskim zakupnikom tudi v loviščih, kjer ni mnogo divjadi. Naš kmet težko živi in gleda za dinarjem tudi tam, kjer je gledal

prej brez pritožbe srno ali zajca na svoji njivi. K sitnarjenju kmeta prispeva tudi mnogo namerno hujskanje. Prav mnogokrat se brani kmet sprejeti odškodnino v naravi, ampak zahteva denar.

Tam, kjer so lovišča bogata in je vsakoletna odškodnina visoka, so poskusili nekateri letos z naslednjim načinom delnega zavarovanja svojega žepa. Najeli so za določene dele polja posebne čuvaje za odvracanje divjadi z njiv s pogojem, da se izplača tem poljakom vsa dogovorjena nagrada, če ne bo treba plačati odškodnine, sicer se jim pa odbije od nagrade tolikšen del, kolikor bo znašala odškodnina. Znan mi je primer, da je plačal neki lastnik velikega lovišča pri tem načinu zavarovanja letos pri istem številu divjadi tretjino odškodnine manj kot lani. X.

Zajčji zarod je v večini naših lovišč letos slab. Bolezen še ni ponehala, še vedno najdemo poginule zajce. Tudi Hrvatska, Slavonija in Banat tožijo glede stanja zajcev. Pri osveženju krvi bo treba biti previden, od kod se bodo dobavljali zajci. X.

Nenavaden prirodni pojav. Oktobra meseca tega leta je bila ustreljena v lovišču g. ravnatelja Boltavzerja v Moškanjcih jerebica. Po znakih sodeč, ni bila iz letošnjega, pač pa najbrž iz lanskega legla. Ko jo je kuharica trebila, je izvlekla iz nje najprej trdo, belkasto kožo, podobno jajčji koži pod lupino, nato pa s črevesjem vred čudno tvorbo. Ugotovilo se je, da predstavlja ta čudna tvorba embrio jerebice, ki je precej dorasel. Dolžina znaša od kljuna do »škofije« 5,5 cm. Kakor prikazuje slika, je bila jerebica dobro razvita, kljun in glava se posebno odražata. Lepo rastlo je okostje in mišičaste peruti kakor tudi hrbtenica in zadek s »škofijo«. Stojimo torej pred pojavom: ptič je namerjal znesti — ne jajca — pač pa živega mladiča. Tvorba je prišla v roke strokovnjaka, ki jo je dal v alkohol, da

bi pozneje zamotano zadevo preiskal. Informiral se je na naši univerzi, ali so slični primeri v prirodoslovni vedi že poznani. Odgovorili so mu, da ne. O stvari se bodo zanimali strokovnjaki in bom o njej o priliki obširneje poročal. Za sedaj bodi izražena domneva, da je jerebica najprej znesla gotovo število jajc, da ji je pa tedaj, ko je imela še eno jajce v telesu, iz neznanih vzrokov ohromelo, odnosno odpovedalo dotično mišičevje

ali pa da istodobno ni razpolagala z dovoljno količino apna, da bi se jajce normalno strdilo, in je zaradi tega ostalo v telesu, kjer se je razvijalo. Vsekakor je embrio moral dobivati skozi jajčno kožo ozmotičnim putem potrebno hrano, da se je mogel razviti do take mere, kajti beljak, ki obdaja rumenjak — poznejše telo — za to ni mogel zadostovati.

Morda pa taki primeri niso osamljeni. Mogoče, da se neredko dogajajo, da jih pa neinteligentna oseba, ki ima z iztrebljenjem jerebice posla, bodisi ne opazi ali pa kratkomalo kot nezanimivo — za lastno osebo namreč — zamolči. Vse skupaj roma pač v smetišče.

Skoda je, da je jerebico strel zadel in da ni bila ujeta živa. Za eno sen-

zacija bi bil svet bogatejši: jerebica bi zlegla žive mladiče. Škoti bi imeli Lohneško zverino, mi pa tako prirodno čudo. Razlika bi bila vsekakor ta, da naša slika ne laže, a da znajo Škoti latinski.

A. S.

Dva metra filma z mariborske lovsko-strelske tekme. Pol enajsta ura. Nič več otvoritvenih govoranc. Strelja se. Za prvenstvo gre. Mojstrova puška reče »bum«. Divja svinja se zamaje, dobila je luknjo skozi svoje telo iz lepenke. »Štiri točke«, pravi kazalo. Odobravanje pri kibicih. Sicer pa molk, kajti strogi reditelj ga zahteva, češ, strelec naj se ne moti. Zopet »bum«. Naenkrat publika in strelci: »Glej ga! Glej ga!« Klic: »Malo prekasno je prišel k otvoritvi.« Drugi klic: »Norca se dela!« Kdo? Pravi brzonožni zajec jo briše čez travnik po desni strani strelišča proti Pohorju. Zajec izgine, na pozorišču se prikaže — težek volčjak. Po dolgouhčevi sledi jo maha tudi proti Pohorju.

Publika: »Glej ga vraga!« Klic od leve: »Ti frd... pes! Štirikrat sem mu že rekel, ne psu, ampak njegovega gospodarju, naj ga ima na verigi, drugače da ga ustrelim. Gospod Markoo!« Nepotrebno navdušenje za — recimo — podvig. Lahkonogi zakupnikov sin že teče. S puško. Po neuspešni gonji se cucek vrača po sledi nazaj proti rodni strehi. »Bum« je reklo, cučka ni b'lo!...

Po treh ali štirih minutah hitijo trije od zapada proti strelišču. Dva sredi pota zaostaneta. Kaj bi se človek v nevarnost podajal? Tretji, razjarjeni gospodar bivšega volčjaka se približa gručni tekmovalcev in kibicev na strelišču. V rokah ima — kladivo. »Kdo je mojega psa ustrelil?« grmi iz njegovih ust. Dobil je odgovor po tretji osebi. Nato, oj, težke besede: »Če ste Vi mojega psa ubili, bom pa jaz...« in pričelo se je dvigati težko kladivo.

In sedaj? Kdo nastopi sedaj? Prav v tem trenutku pridrvi motorno kolo s prikolico. V sedlu orožniški nared-

nik, v prikolici visok orožniški oficir. Deus ex machina. Vozilo se ustavi med obema sprtima strankama. Pozdrav, odzdrav na desno in levo. Dvignjena roka s kladivom se približa brez moči hlačnemu šivu, strasti se umirijo, besni užaljenec jo mahne mrmraje in robantaje — proti zapadu. Gospod narednik za njim. Nekaj sta se zmenila, tamkaj onkrat strelišča. Tekma se je mirno nadaljevala.

*

Tri ure pozneje. »Bum«. Čez dve minuti »bum«. Papirnati »bežeči srnjak« beleži zadetek tri in pet. Na desno pod Pohorjem se prikaže srna. Pase se. Ne boji se strelcov. Privadila se jim je na vojaškem strelišču. Srna izgine, nekaj jo je preplašilo. Tam, kjer je pravkar stala srna, se prikaže — volčjak. Drug seveda. Prvega je že najbrž pokrivala ruša. Zaveda se morda, da je dirkanje za srno pri danih okoliščinah neuspešen posel. Pa tudi utrujen je že od divje gonje. Saj je gotovo že nekaj ur podil srnjad po strmih pohorskih pobočjih. Mimo strelišča ga vodi pot domov. Ko jo primaha v primerno razdaljo, »zgreši« tekmovalčeva krogla svoj cilj. V glavo zadet klone cucek k tlom. Protesta od nikoder.

Zakaj nimamo v vseh svojih loviščih strelskih tekem? — p. — f.

Društvene vesti

† Sajovic Karel. Dne 20. oktobra t. l. je odšel v večno lovišče železniški višji inšpektor v p. Sajovic Karel.

Letos spomladi je še čil in zdrav praznoval svojo 75 letnico. Ožji lovski krog njegovih tovarišev je ob tej priliki priredil majhno proslavo, na kateri je bil pokojni deležen mnogo pravih prisrčnih čestitk in zdravic.

Nihče ni mislil, da bo tako trdna »kraška korenina« tako hitro končala. Bolehal je kakih 14 dni in smrt ga je iztrgala iz naše srede v najlepšem času za lovca — v jeseni.

S smrtjo Sajovica je nastala v zeleni bratovščini velika vrzel. Ker je izšel iz lovske rodbine in imel že v mladih letih priliko, spoznavati vse tajnosti narave in lova, je bil marsikomu dober učitelj in svetovalec. Bil pa je

tudi izredno prijeten družabnik. Njegova živahnost in pristni kraški humor sta neštetokrat razveseljevala lovske družbe. Zelo dovtipen je bil zlasti na zadnjih pogonih, kjer je vedno vedel mnogo zanimivega in šaljivega povedati iz svojih lovskih doživljajev.

Najbolj priljubljen je bil pokojni med medvodsko lovsko družbo, kamor je dolgo let zahajal. Tej družbi je bil kakor oče.

Zelo srečnega in zadovoljnega se je počutil zlasti v idiličnem lovskem domu na Tehovcu. Tu je preživel s svojimi deloma tudi že pokojnimi lovskimi tovariši mnogo srečnih, veselih ur.

Pokojni je bil v prvi vrsti ljubitelj narave. Hodil ni na lov zaradi lovskega plena, temveč ga je mikala predvsem krasota gozda, katerega je neizmerno ljubil. Kako je ljubil gozd, spričuje dejstvo, da je ob vsaki priliki zaželel, da se je zapela njemu najljubša pesem: »Gozd moj, kdo bo tebe ljubil, ko bom jaz v grobu spal.«

Kako spoštovan in priljubljen je bil rajni Sajovic, je pričala ogromna ude-

ležba zelene bratovščine, ki je svojega zvestega tovariša spremila na zadnji poti k Sv. Križu.

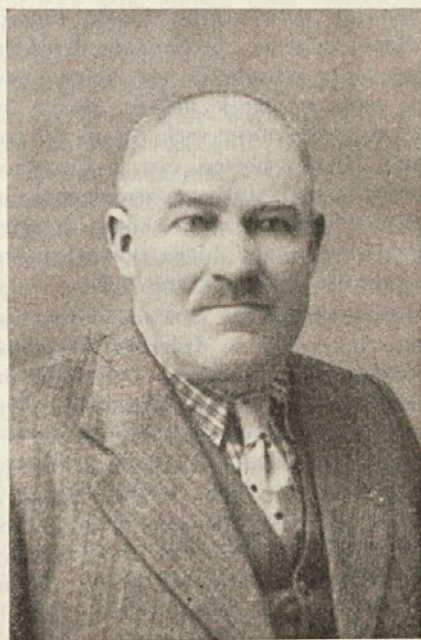
Bil je lep jesenski popoldan, sonce je zlatilo vrhove gora in pestro pisani jesenski gozd je žarel kakor škrlat, ko smo položili pokojnika k večnemu počitku.

V imenu lovskih tovarišev se je ob odprtem grobu poslovil od rajnega Lenart Zupan.

Ko je v slovo zadonel še lovski rog in smo lovci položili na svežo gomilo smrekove vejice, je bila pogrebna svečanost zaključena. Odšli smo z žalostnim srcem, zavedajoč se težke izgube dragega tovariša.

Počivaj v miru, dragi lovski tovariš! Vršički, ki so bili utrpani prav v tvojem rojstnem kraju na Krasu, naj ti v grobu nadomeščajo ljubljene gozd — in še pomlad naj pride kdaj do tvojih tal!

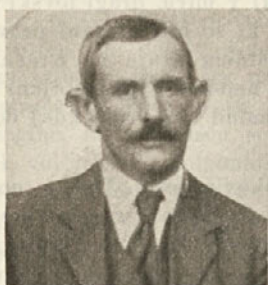
† **Druškovič Josip.** Dne 4. novembra 1938. je sv. Hubert sprejel med svoje večne lovce g. Druškoviča Josipa, veleposestnika in trgovca v Slovenjem

Gradcu. Pokojni, ki je bil soustanovitelj slovenjgraškega lovskega odseka in do zadnjega časa tudi neumoren odbornik, je bil kot nesebičen in požrtvovalen lovski tovariš zelo priljubljen med slovenjgraškimi lovci. Leta in leta je prav veselo odmeval lovski rog v njegovem lepem razborskem lovišču, ki slovi zlasti po tem, da se je v njem še nedavno tega pojavljal kraljevski jelen.

Preminulemu blag spomin!

† Debevec France. Zelena bratovščina na Notranjskem je izgubila enega svojih najboljših članov. Sredi oktobra je umrl po kratki in težki bolezni v

Begunjah pri Cerknici lovski tovariš France Debevec, po domače Kranjči. Vnet lovec od mladih nog, dolgo vrsto let zvest naročnik našega glasila je užival spoštovanje vseh, ki so ga poznali. Njegov pošten, čist in kremenit značaj je priklenil nase vsakogar, ki je prišel z njim le enkrat skupaj. Njegov mirni nastop in blaga govorica sta razodevala moža iskrene duše.

Kot lovec je bil mož poštenjak kot malo takih. Ni se držal le do pičice točno lovskih predpisov in odredb, ampak je izvajal lov lovsko v najvišji meri. Nikdar ni streljal divjadi na veliko razdaljo, nikdar nesigurno. Bil je izboren in previden strellec, njegova puška je redkokdaj počila, ne da bi pobral plen. Krivice ni storil nikdar ne divjadi ne tovarišu lovecu. Ni se rinil v ospredje, vedno smo ga morali poiskati v njegovi skromnosti, da je

povedal svoje za nas merodajno mnenje. Bil je kmetski človek, toda z nenavadno razvito inteligenco, a najbolj smo spoštovali njegovo plemenito in nesebično srce.

Dragi France! Spet orglajo tvoji ljubljenci — istrski braki — po kraški Menešiji, temnem Ravniku in skalnatih Gnojilah. Zbiramo se zopet na brakade, vsi smo že zbrani, le Tebe ni od nikoder. Kdo nas bo sedaj popeljal na stojišča, kot si nas Ti neštetokrat? Grenka in boleča je misel, da Ti nikoli več.

Ko polagamo tovariši zeleno vejico na Tvoj sveži grob, smo združeni vsi v skupni misli, da nam boš ostal vedno najsvetlejši vzor plemenitega človeka in loveca poštenjaka. Kr.

*

III. medbalkanske lovsko - strelske tekme, ki so se vršile v Sofiji od 9. do 15. oktobra t. l., so uspele sijajno in prinesle nove rekorde. Od Bolgarov, Romunov in Grkov se je udeležilo po 18 najboljših strelcev z najbolj modernim in preciznim orožjem. Jugoslavijo je zastopal le naš lovec in strellec kapetan Per, ki je bil odlikovan z zlato kolajno.

Uspehi so bili sledeči:

Ekipa 10 strelcev na 100 asfaltnih golobov: Grki 358 točk, Bolgari 357 točk in Romuni 322 točk. Posamezni so najboljši: Grk Kycis Žožr 94 točk, Bolgar Hristovič 93 točk in Romun Strojč 91 točk.

Bokal romunskega kralja Nj. Vel. Karla II. je pridobil naš dobri prijatelj in vsem jugoslovanskim strelcem dobro znani Bolgar Hristovič, ki je dosegel na 50 golobov 50 točk, Grk Malciniotis 47 točk, Ž. Kycis (G) 47 točk, Bolgar T. Jordanov 47 točk in Bolgar Hristov 46 točk.

Na Olimpija Rekord-Match-pištoli je dosegel od 600 dosegljivih točk pristo-

ročno prvo mesto Grk Baltazzis 505 točk, Per 503 točke (J), Delakostas 488 točk (G), Kmaizabis 476 točk (G), Milonas 466 točk (G).

S precizno puško po olimpijskih predpisih je postavil pri 500 dosegljivih točkah nov medbalkanski rekord Badulesco 296 točk (R), Aronozitas 292 točk (G), Mosku 291 točk (R), Natsonlis 289 točk (G), Jonescu 289 točk (R), Jonescu I. 288 točk (R), Per 288 točk (J), Krisotis 288 točk (G), Levadas 287 točk (G), Bals 286 točk (G), Minčov 281 točk (B), Hristov 280 točk (B), Sokačev ml. 280 točk (B), Ralitis 279 točk (G).

Istočasno je bolgarsko lovsko-strelsko društvo Sokol v Sofiji praznovalo 40 letnico obstoja. Proslave so se udeležili lovci in strelci iz vse Bolgarije, iz Romunije 18 strelcev in dva oficijelna zastopnika, iz Grčije 18 strelcev in dva oficijelna zastopnika. Jugoslavijo sta oficijelno zastopala pri otvoritvi podpredsednik Osrednje zveze lovskih društev kraljevine Jugoslavije dr. Stojić iz Beograda in dr. Zoričić iz Zagreba. Pri otvoritvi so bili navzoči člani bolgarske vlade, predstavniki lovsko-strelskih organizacij in mnogo visokih osebnosti.

Po nagovoru je vojaška godba zaigrala državno himno Grčije, Romunije, Jugoslavije in Bolgarije. Istočasno so razvili tudi državne zastave teh držav.

Bolgari so vedno nudili prednost in ugodnost našemu zastopniku kapetanu Peru in poudarjali: E, pa brača smo! Kri ni voda.

Na žalost je imela Jugoslavija le enega zastopnika.

15. oktobra so se tekme zaključile. Zvečer je bil prirejen banket in razdeljene nagrade. Delegati zastopanih držav so se drug za drugim zahvalili za naklonjenost bolgarske vlade in vzklikali: Živio car Boris III.! Živio kralj Peter II.! Živio kralj Karel II.! Živio kralj Jurij II.!

Lenart Zupan — petdesetletnik. Kdo ne pozna po postavi sicer majhnega moža, zato pa med nami lovci odličnega člana zelene bratovščine — Lenarta Zupana? Bojim se, da bo kdo mislil na aprilsko šalo, čeprav tiho povem, da nosi že pet križev po svetu. Pa ni

aprilsko šala, ampak čista resnica, da je 24. oktobra minilo že 50 let, odkar je bil v Kropi rojen.

Da je iz njega zrasel lovec, ni čudo, saj ga je k temu navajala vsa njegova okolica. Že kot otrok je hodil z očetom-gozdarjem v temne gozdove Jelovice, in želja, spoznati vse tajne prirode, ga je tudi pozneje gnala v gozd. Če bi hotel navesti vsa lovišča, kjer je naš jubilarant že lovil, bi moral menda naštetih večino lovišč bivše kranjske dežele.

Odkar živi v Ljubljani, zahaja največ v medvodsko lovišče. Vsako prosto minuto izrabi in gre na Tehovec v lovsko kočjo, ki mu je postala drugi dom. Vse steze pozna in ve skoraj za vsakega srnjaka. Njegova vztrajnost pri lovu ga pa tudi dovaja do uspeha. Stene njegovega doma krasi najlepše trofeje medvodskega lovišča. Da ga štejemo med najboljše jerebarje, ni

treba še posebej poudarjati, pa vseeno bom o jerebih nekaj povedal.

Iz koč na Tehovcu sta odšla v Rdeči klanec piskat jerebom naš jubilant in njegov najboljši tehovski tovariš. Sedeta, nabašeta puški in, ko je zapiral puško g. Zupan, se je zgodila nesreča. Po žalostnem naključju je prišla piščalka prav med puškino zaporo in se strla. Zalostni Zupanov obraz je izzval pri tovarišu prisrčen smeh. Ta smeh pa je zadoščal, da je mali lonček vzkipe in skoraj bi prišlo do pretepa. Iz njegovih prs se je takrat izvil obupen krik: »Ali si ti moj prijatelj? Oh, moja piščalka!« Takoj je šel nazaj v bajto in, komaj se je potolažil, spal pa menda vso noč ni. No, pa letos si je naredil piščalko, ki je po njegovem prepričanju še boljša, kot je bila tista, ki jo je v Rdečem klanecu strl.

Ne le kot strokovnjak v klicanju jerebov, srnjakov in drugih prebivalcev medvodskih gozdov je znan naš jubilant, ampak tudi kot lep značaj. Kdor ga pozna, ta ga je vesel, kajti s svojo odkritostjo si je navezal veliko število prijateljev, ki ga visoko cenijo in mu ob njegovi petdesetletnici kličejo: Bog živi tehovskega poeta in njegova lepa leta!

Lovsko društvo Ljubljana. Tovarištvo in pieteta zahtevata, da spremimo vsakega svojega člana na zadnji poti in se tako dostojno od njega poslovimo. Večkrat je težko, da bi društvo moglo pravočasno preskrbeti za primerno udeležbo. Zato prosimo v prvi vrsti vse znance in prijatelje in zlasti lovske družbe umrlega člana, da poskrbe v prvem redu za spremstvo na zadnji poti, za zastopstvo našega društva in za poslovilne besede na tovariševem grobu.

Za tovariše, katerih pogreb bi se vršil v Ljubljani, bo društvo po možnosti pravočasno v dnevnikih listih obvestilo člane, da se udeleže pogreba, in bo naznanilo tudi uro. Razen tega bo poskrbelo po možnosti tudi za zastopstvo odbora. Vendar se je doslej

zgodilo, da zaradi nepredvidenih okoliščin ni bilo mogoče prek pisarne urediti primerno udeležbo pri vsakem pogrebu naših tovarišev. Društva, zlasti odbora ne zadeva v tem pogledu nikaka krivda. Da bi se pa v bodoče spremstvo na zadnji poti častneje vršilo, je odbor na svoji zadnji seji sklenil pozvati člane, da se ravna po gorenjih navodilih.

Po sklepu letošnje glavne skupščine preidejo s 1. januarjem 1959 vsi v občini Radeče stanujoči člani iz lovskega društva v Trbovljah v stalež Lovskega društva v Krškem.

Kdor je v zaostanku s članarino za leto 1958, naj poravnata to pri društvu v Trbovljah.

Pri nakazilu članarine za leto 1959 je treba paziti, da se uporabi položnica krškega društva, da ne bo zmede.

Članarina rednih članov za leto 1959 znaša 83 din, čuvaje 65 din.

Izkaznice za leto 1959 so pri društvenem blagajniku v Krškem na razpolago. Lovsko društvo Krško.

Nabava zastrupljenih jajc za pokončevanje vran. Vse tovariše lovce, ki se letos zanimajo za pokončevanje vran, opozarjamo na oglas lovskega društva v Mariboru pod društvenimi vestmi v 11. številki Lovca.

Društvo Maribor preskrbuje in dobavlja po želji fosfigin kakor tudi že zastrupljena jajca, in prosimo, da se obračate neposredno na to društvo. Javite pa svoje želje društvu v Maribor čimprej, ker ne more vsega nenehkrat izvršiti. Lovsko društvo Ljubljana.

*

Lovski ples. Vse tovariše lovce in lovska društva opozarjamo na veliki lovski ples, ki bo dne 1. februarja 1959., to je na predvečer svečnice, na Taboru v Ljubljani.

Zeleni križ. G. nadsvetnik Mladič Anton je daroval Zelenemu križu znesek 100 din namesto venca na grob g. Sajovica Karla. Iskrena hvala!

Književno poročilo

Milan Knežević: Divokoza. Trgovačka štamparija M. Ramljak, Sarajevo. Strani 152 velike osmerke. Cena 40 din, za lovsko in šumarsko osebje ter za organizirane lovce 25% popusta.

Milan Knežević je kot lovski pisatelj vsakomur znan, kdor se zanima za jugoslovansko lovsko književnost. Njegovo Divokoza sem vzel z velikim zanimanjem v roke in jo skoraj na dušek prebral. Lep tisk, lep papir, krasne pokrajinske slike ti priljubijo knjigo že na zunaj. V devetih poglavjih obravnava Knežević telo, življenje, gojitev in lov bosansko-hercegovske divje koze ter razpravlja o njenih sovražnikih v prijetnem, ne utrudljivem slogu kljub množici klenomiselnih stavkov. Opise, podatke in navodila, h katerim bi dodal lahko samo kako malenkostno pripombo, prepleta z zanimivim pripovedovanjem iz svojega lovskega življenja.

Doslej smo večinoma črpali svoje znanje o lovu na našem jugu iz nemških spisov in časopisov. Pisci so bili največ nemški častniki in nemški ali vsaj nemško misleči uradniki, ki so služili pred prevratom v Bosni in Hercegovini ter zadoščali tam svoji lovski žilici. Po teh spisih in njihovih oznakah je prišlo k nam marsikako krivo naziranje o tamkajšnji divjadi, tako tudi o neki manjvrednosti na bosanskih in hercegovskih planinah živeče divje koze v primeri z našo ali sploh z alpsko. V svoji Divokozi je uporabil sicer Knežević tudi nemške viire, a delo je spisano na osnovi lastnega opazovanja. Zato je jasno in temeljito pobil omenjeni nazor o bosansko-hercegovski divji kozi na način, ki kar dobri, ter razbistril v tem pogledu vsa mnenja. Dokazal je z besedo in s številko, da je divja koza našega juga krepka, zarodna ter da se kosa po teži z našo. Njegova preglednica rogljev iz bosansko-hercegovskih lovišč priča o njihovi vrednosti ter o tem, da se morejo vzporediti z roglji iz vseh alp-

skih lovišč. Knežević pa ne nastopa s svojimi podatki kot gostobeseden zagovornik, ampak kot miren, bister, nepristranski opazovalec in pripovedač, za katerega besede pričajo točne navedbe.

Dragoceni so njegovi prispevki o spolni godnosti divjih koz ter o prvem kozlenju.

Kako malo pravega stika je bilo na našem jugu pred prevratom med onimi, ki so smeli loviti, in med narodom, so priča zreli kozlovi kožuhi, na katere je naletel pisatelj v sarajevskih trgovinah, ne da bi jim bil kdo prej populil brado, kateri izraz naj bi tudi Knežević rabil za Gamsbart.

Knjigo preveva od začetka do konca pravi lovski duh. Na vsaki strani se vidi, da ni njen pisec lovec od včera. Vemo, da nekateri pregovori lažejo, a večina jih govori resnico. Lažniv gotovo ni rek: star pes ne postane nikdar lovec. Prav tako ne bo lovec, kdor je šele v letih prijel za puško. Lahko se ravna po predpisih in paragrafi, a pravi lov in narava mu bosta ostala za zmerom zapečatena knjiga. Kneževiću pa sta odprta in sta ga usposobila, da je napisal prirodopisno veledelo, ki naj bi bilo za druge vzpodbudilo in sprožilo k samostojnemu proučevanju življenja in bitja naše divjadi. Na žalost moram namreč ugotoviti, da so bili doslej vsi naši lovski listi in spisi preveč zavisni od nemških vzorov. Najrajši premlevamo z manjšimi ali večjimi izpremembami to, kar nas zanima v tujih delih. Tako še danes ne vemo za nahodišča in številčno stanje mnogih živali v naši državi. Pri lepem številu naših lovskih časopisov in pri skoraj strah vzbujajočem številu naših puškonoscev ni to nikakor svetla stran v našem lovskem in prirodopisnem udejstvovanju in izživljanju.

Za divjo kozo v Bosni in Hercegovini je rešil vsa vprašanja na odličen način Knežević. Kdor od nas misli, da je dober in pravilen lov samo pod

slovenskim zvonom, tega bo Kneževičevo delo drugače poučilo. Zelo zanimiv in poučen je Katastar državnih rezerviranih lovišta u kojima se goje divokoze u Bosni i Hercegovini prema stanju iz godine 1904 (str. 151).

Kneževičeva Divokoza je sijajen zgled, kako je treba pisati o posameznih vrstah divjadi. Ne sestavljajmo in ne izdajajmo samospisov s splošno znano snovjo, ampak proučavajmo življenje živali pri nas!

Kneževič je začel pisati svojo knjigo z zlatom in jo je dokončal z zlatom. Priporočam jo toplo vsem, zlasti tistim, ki odločajo o slovenski lovski književnosti. X.

Življenje živali. Po najnovejši izpopolnjeni izdaji priredila Ada Hayne. Založba Umetniške propagande.

Ko je izšel oglas te založbe, da misli izdati slovenskega Brehma, sem se ga razveselil. Žalost me je pa prevzela, ko sem prišel po doslej izšlih zvezkih do spoznanja, da to ni slovenski Brehm, ampak deloma nejasen in skrčen prevod Brehma, ki ne zadostuje v tej obliki našim potrebam nič bolj kot Slodnjakova izdaja Erjavčevih spisov. Slovenski Brehm bi moral biti popoln glede favne slovenskih, odnosno jugoslovanskih krajev in bi ne smel nuditi za tuje živali izčrpnost in boljših spisov ter točnejših podatkov kot za naše. Prireditelj Brehma, kakor nam jo podaja Umetniška propaganda, pa ne ustreza tej zahtevi prav nič, če izvzamem nekaj stavkov, ki se nanašajo na našo favno. Za svojo trditev navajam kar ta primer: o kozorogu pri nas, ki že dolgo zanima inozemstvo, ne najdeš v slovenskem Brehmu ničesar.

Zanimanje za prirodopisne vede je pri nas precejšnje. Zato bi morala odpasti v slovenskem Brehmu zastarela pričanja in trditve, ki jih je novejše znanje izpopolnilo ali izpremenilo. Prireditelj ali preglednik bi moral to popraviti v skladu z današnjim stanjem tovrstnega znanja. Pa tudi v čisto na-

vadnih zadevah, o katerih ne odloča znanstvo, so napake. Vsak gorenjski gozdni delavec se bo nasmešnil, če bo bral v slovenskem Brehmu: »Slastna in vonjiva gamsova divjačina presega po dobroti vse druge, celo srnjo.« Žilava bravina in mehka srnetina!

Definicije so površne. Dokaj preohlapna je na primer: »Jeleni so prežvekovalci, kateri nosijo rogovje.« (To bi jih bilo mnogo!) Da postane ta opredelitev še slabša, sledi takoj zatrdilo: »S tem je dovolj ostro označen celokupni rod, kajti spričo te posebnosti so vsi ostali znaki malenkostni.«

Prirediteljica je hotela uvesti tudi nove izraze. Za udomačeno rogovilo pri jelenjem rogovju pravi raglja. Ta beseda pa pomeni ali ropotuljo ali klepetuljo. Veja je ragla, kateri izraz pa ni domačega izvora.

Nesprejemljiv je tudi stavek: »Jelenje meso je divjačina, njegove noge so tekala, kri je barva, tolšča belo, rame pleča, stegna krače, spolovila žila ali pravice, danko iztrebača, vidni del ženskega spolovila smokvica, trebuh vamp in krzno koža.«

Jelenjad roka (slovenska beseda), ne pa: se roka, fantje se rukajo na vasi (germanizem), jeleni se pretepajo.

Ozka je opredelitev: »Smotra se imenuje lovčeva ocena divjadi.«

Lovci-pobijači bodo hvaležni za nauk, da postane srna po petih letih jalova, lovci-gojitelji se bodo pa za glavo prijeli.

Preveč po pokvarjenem človeškem rodu je posneta trditev: »Stari srnjaki si izbirajo vedno le mladice, a srne zanemarjajo, mladi se pa potezajo za stare.«

Pa dovolj teh izpiskov! Priobčil sem jih zaradi pomanjkanja prostora le nekaj od onih, ki zanimajo lovca.

Slike so za sedanjí čas slabe. Lovci, pogledj si sliko svojega ptičarja in zamiži!

Te pripombe sem napisal z željo, da bi jih pri prihodnjih zvezkih založnica upoštevala, v kolikor je še mogo-

če, da ne bo povsem škoda denarja in dela za tako imenovanega slovenskega Brehma. X.

Vzrejno in rodovno knjigo za pse vseh pasem v Jugoslaviji je izdal Jugoslovanski kinološki savez pod imenom »Jugoslovenska rodovna knjiga psov«. Knjiga je izšla v zalogi Jugoslov. kin. saveza, priredil jo je Anton Schuster iz Ljubljane. Knjiga, ki obsega 374 tiskanih strani, vsebuje poleg uvoda v slovenskem, francoskem in nemškem jeziku od predsednika JKS dr. Ivana Lovrenčiča seznam načelstva JKS, seznam njegovih rednih članov, sodnikov in ocenjevalcev, zaščiteneh psarn, navaja pravila in pravilnike JKS, razdelitev pasem in nato opisuje vse posamezne pse, razpredeljene po njih pasmah s točnimi navedbami o pokolenju, o vzreditelju, lastniku in o dosedanjih ocenah. Ob koncu ima knjiga pregleden imenik psov po pasmah.

Ni treba posebej opozarjati na veliko važnost in potrebo take knjige, ki bo brez dvoma neprecenljiv pripomoček za vsakega našega ljubitelja psov, saj more na podlagi te knjige vsak sam sestaviti rodovnik za vsakega psa, ki se zanj zanima, saj mu kaže vse poedine lovske in telesne lastnosti njegovih prednikov za več generacij. JKS se je lotil s to knjigo velikega dela, ki se mu tudi mi lovci zanj toplo zahvaljujemo. Sestavljaču te knjige, g. Schusterju, ki je posvetil knjigi obilo truda in vse svoje temeljito strokovno znanje, pa izrekamo svoje priznanje. Če h koncu še omenimo, da je knjiga odlično opremljena in da ima 18 slik, med njimi slike Nj. Vel. kralja, Nj. Vel. kraljice Marije, pokrovitelja JKS Nj. Vis. kraljeviča Andreja, Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, predsednika ministrskega sveta dr. Milana Stojadinovića in častnega predsednika SLD dr. Ivana Lovrenčiča, smo knjigo najtopleje priporočili vsem interesentom. Knjiga je naprodaj pri JKS in stane za člane kinoloških organizacij in lovskeh društev 50 din.

Kinološke vesti

CACIB. Z dopisom Fédération Cynologique Internationale iz Bruslja z dne 29. septembra 1938 so potrjeni naslednji CACIB:

V tekmi z najmanj 6 psi:

Kiki-Piry, JRS 17 V, kokeršpanijel, last Tee Pirichove, Maribor.

Jeen-Piry, JRJT 251, resasti foksterijer, last Tee Pirichove, Maribor.

Fina-Pernerhof, JRBj 181, brak-jazbečar, last dr. Bruna Sadnika, Celje.

Diva, prvakinja Jugoslavije — Ljubljana 1936, JRSp 308, ilirski ovčar, last Štefice Siardove, Ljubljana.

Bojan-Golovski, JRSl 154, ilirski ovčar, last Ljubosave Grošljeve, Ljubljana.

Amsel a. d. Rheinprovinz, SZ 470341, nemški ovčar, last Gustava A. Esserja, Rattingen, Nemčija.

V tekmi z manj kot 6 psi:

Cleo v. d. Terra Nuova, OeHZB AT 2177, airedaleterijer, last Al. Schneebergerja, Innsbruck, Nemčija.

Lhely de la Gage, LOF 9. Can. 455, koder, last Androuina Charlesa, Torino, Italija.

Amor, DPZ 11585, koder, last Margote Dittmann, Berlin, Nemčija.

Dash of the River Shannon, OeHZB IT 166, irski terijer, last Lie Pachinger, Hollabrunn, Nemčija.

Astor-Eppok, VTZB 585, Welsh terijer, last Erika Tylineka, Praha, Češkoslovaška.

Mignotte v. Höglerhof, OeHZB T 108, bedlingtonterijer, last Hansi Tylinekove, Praha, Češkoslovaška.

Astor v. d. Waldsiedlung, OeHZB AP 64, opičji pinč, last Pavle v. Jettmarjeve, Graz, Nemčija.

Chevalier v. Leesdorf, JRSp 357, francoski buldog, last Ivanke Devetakove, Ljubljana.

Cigo, prvak Jugoslavije, JRJT 122, lovski terijer, last Viktorja Medena, Ljubljana.

Občni zbori. Vse edinice JKS-a pozivamo, da skličejo občne zборе v januarju 1958. — Takoj po občnem zboru predložite JKS poročilo!

Savezni tajnik.

Dražba lovov

Mestno poglavarstvo v Ljubljani bo oddalo na javni ustni dražbi v zakup za dobo 12 let tri občinska lovišča v petek, dne 16. XII. 1958., ob 10 dopoldne v sobi št. 24 gospodarskega oddelka mestnega poglavarstva v Ljubljani, Beethovnova ulica 7, in sicer po naslednjem vrstnem redu:

1. Barjansko lovišče, ki meri okoli 2050 ha, z izklicno ceno 2000 din.

2. Viško lovišče, ki meri okoli 2010 ha, z izklicno ceno 2000 din.

3. Gorenjsko lovišče, ki meri okoli 2500 ha (razen Šišenskega hriba z Rožnikom in mestnega parka v Tivoliju), z izklicno ceno 2000 din.

Vsa tri mestna lovišča se bodo oddala v zakup za dobo od 1. IV. 1959 do 31. III. 1961.

Pred dražbo mora vsak dražitelj dokazati, da je v posesti veljavne lovske karte za tekoče leto in mora položiti v gotovini varščino v višini izklicne cene dotičnega lovišča. Kdor hoče dražiti za drugega, mora predložiti vodji dražbe veljavno, pravilno kolkovano pooblastilo. Natančnejši dražbeni pogoji so interesantom na vpogled pri mestnem gospodarskem oddelku v sobi št. 25 ob uradnih urah.

Ako bi dražba za katero navedenih lovišč pri navedeni izklicni ceni ne uspela, se bo vršila dne 24. decembra 1958. ob 10 dopoldne v istem prostoru ob istih pogojih ponovna javna dražba, pri kateri pa se bodo sprejele ponudbe tudi pod izklicno ceno.

Oglasi

Prav lepo, dobro in koristno darilo daš svojemu lovskemu čuvaju za božič ali novo leto, ako mu pokloniš Lokarjev Lovsko-ribiški slovar, ki ga je izdala naša Zveza in velja 20 din.

Črni gaber od 16 cm premera in 120 cm dolžine naprej iščem, vsako množino. Ponudbe pod »Ostrya« na upravo lista.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 1, in skladišče Rudnik 24.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Lovski koledar za december

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	7.35 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	16.25 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	7.41 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	16.28 ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	17.44 ^h
„ zahaja:	„ 31. „	16.35 ^h

Mesec je 7. v ščipu, 21. v mlaju.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
 Mauser repetirka, kal. 8 mm,
 z daljnogledom 2000 din.
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
 dvocevka petelinka, kal. 20,
 za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

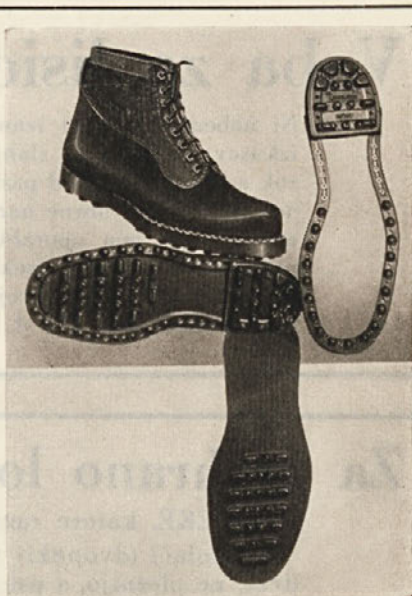
Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvorazredno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Lovski čuvaj, 28 let star, sin logarja, z izpitom, energičen, izvrsten lovec, prosi službe. Pečnik Edvard, Osredok št. 4, p. Begunje pri Cerknici.

Prodaj mladega ptičarja, 1½ leta starega, z rodovnikom, ki je dobil na pomladanski vzrejni tekmi prvo nagrado. Ant. Stergar, Kamnik.

Prodaj braka, ki dobro goni srne, srednje lisice in kratko zajce. Dam ga tudi na poskušnjo. Andrej Dobravec, lovski čuvaj v Praznikih št. 1, p. Turjak.

LUKLEIN podplati za lovce
ŠPORT-KMET
 Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Dreser, ki mi mojega kratkodlakarja izuči za uporabnega psa, naj stavi pismene pogoje s priporočili na naslov: Falter Georg, Jurskloster pri Laškem.

Nemško kratkodlako psico, dve leti staro, z rodovnikom, odlikovano z II. nagrado na tekmi, prodam. Cena po dogovoru. Dovč Janko, poklicni lovec, Stožice 75, Ježica pri Ljubljani.

Angleški seter, z rodovnikom in popolno dresuro, naprodaj. — Verovšek Zorž, Ljubljana, Tyrševa cesta 16.

Čistokrvne istrijsanske kratkodlake brake, 5 mesecev stare, z rodovniki, prodaja Stračánek Avgust, Stranice, p. Slov. Konjice.

Prodajam puško brezpetelinko, kal. 12, za 1200 din. Franjo Bizjan, šolski upravitelj v Trzišču na Dolenjskem.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Vaba za lisice!

VULPESIN

Ni noben lekarniški izum, temveč plod mojih dolgoletnih preizkusov. Izognite se slabi volji, ko se zjutraj vračate praznih rok s čakališča ali od pasti. Jamčim, da se lisica pri oddaljenosti do 200 korakov obrne naravnost proti pasti, strupu ali čakališču, ako ste pri tem uporabili po navodilih VULPESIN. Napravite poizkus in naročite steklenico, katera Vam zadostuje za vso sezono. — Naročila sprejema in razpošilja franco vsaka pošta po povzetju 50.— din A. Štraus, Hrastnik.

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo me-ne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12